LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

ԲԱԺԱՆԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 ալ.	10 ալ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
1
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
1928

1 JANVIER 1928

ՏԱՐԻ ԹԻՒ 53

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԴՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

"ՅԱՌԱՋ,,

Շնորհակալութիւն յայտնելով Ամանորի առթիւ իրեն ուղղուած շնորհաւորութեանց, իր կարգին բոլոր ընթերցողներուն, աշխատակիցներուն եւ բարեկամներուն կը շնորհաւորէ նոր տարին, բաղձալով լաւագոյն օրեր:

ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԶԵՐԲԱԿԱԼԱԾ ԵՒ ԾԵԾԱԾ ԵՆ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՕԴԱՆԱՒՈՐԴՆԵՐԸ

ՕԴԱՆԱՒԸ ԵՒ ՄԷՋԻՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԱՅՐԷԻՆ

Ժորժ-Կինմէր օդանաւը, որ դեկտ. 19ին փարիզէն մեկնած էր իր մէջ ունենալով բացի գնդապետ Ալեքսանայէն, մեքենավար տեղակալ Միոնը եւ ճեմասպաներ Ասոլանը, Լըֆեվրը եւ Գուսիան, չորս օր առաջ հասան Բայաք, ուր օդանաւը քննութեան կ'ենթարկուի: Գնդապետ Ալեքսանա *Ժորժ-Կինմէրի* ձախորդութեան մասին հետեւեալ պատմութիւնը ըրաւ «Չավաս»ի գործակալութեան պէյրութի թղթակցին.

— *Մեր օդանաւը, որ Փարիզէն Հռոմ գացած էր առանց միջադէպի, անկէ մեկնեցաւ՝ երբ նոր փոթորիկ մը սկսած էր:*

Ուրականէն քշուած, Միջերկրականի բացերը օդանաւը ճամբէն շեղեցաւ: Ի գուր մեր մեքենավարը, — որ քիչ մնաց ցուրտէն պիտի նուաղէր — փնտռեց Ալպէնքը: Մենք զմեզ գտանք Աւալիա, Ադրիատիկի մէջ, երբ մեր պէնզինի պաշարը հատնելու վրայ էր: Փարիզէն մինչեւ հոն գալու համար 26 ժամ ճամբորդած էինք, ու գրեթէ շարունակ գիշերը:

Թուրքերը ձերբակալեցին մեզ, այն սուտ պատրուակով թէ Իզմիրի վրայէն անցած էինք: Խիստ բողոքներու վրայ ազատ ձգեցին մեզ:

Նոր գլխու ցաւերէ վախնալով, ու հակառակ լուրջ փոթորիկի մը, շարունակեցինք մեր թռիչքը, մինչդեռ մեզմէ վար ծովուն վրայ շոգենաւ մը և երեք առագաստանաւեր կ'ընկղմէին: Օդանաւին ձախ թեւերէն մէկը կմախքին միացնող լարը փրթաւ: Ասոր վրայ, օդանաւը իր հաւասարակշռութիւնը կորնցուցած, սկսաւ վար իջնել եւ մինչեւ քանի մը մեդր մօտեցաւ ծովու մակերեսին:

Ամէն գինով անհրաժեշտ էր եղերքին վրայ ցամաք իջնել: Մեծ դժուարութեամբ յաջողեցանք Մերսինի մօտ իջնել: Անմիջապէս պինանալ պիւզացիներու խումբ մը պաշարեց օդանաւը: Գիւղացիները մեզ նախատելէ եւ ծեծելէ վերջ, մեզմէ ոչինչ ուզեցին, ոչ ալ խմելիք:

Մեծ դժուարութեամբ կրցայ ինքզինքս նետել Մէրսին, ուր ֆրանսական փոխ-հիւպատոս Փէչօի կարուկ ընթացքին վրայ, տեղական իշխանութիւնները որոշեցին միջամտել: Ճիշտ ժամանակն էր. գիւղացիները կը պատրաստուէին այրել օդանաւը՝ մէջի բոլոր մարդերով, որոնք անշուշտ կենդանի ու ծալաւէն կխամրեր վիճակի մէջ էին արդէն:

Հակառակ օդանաւորդներու դէմ վիճակին եւ թուրքերուն կողմէ օդանաւին հասցուած վնասներուն, փոթ-կինմէր մեկնեցաւ յաջորդ օրը՝ Դեկտեմբեր 25ի արշալոյսին:

Հակառակ շարունակուող սարսափելի օդին, հասանք Իսքէնտէրուն, ուր պէնզինի պաշար առինք, եւ ի վերջոյ հասանք Ռայաք:

Ռայաքի օդանաւային կայանին մէջ նորոգութիւններ կ'ըլլան: Յունուարի լիալուսնին առաւօտը, պիտի վերսկսինք մեր թռիչքը դէպի Մայորագոյն-Արեւելք:

Գնդապետ Ալեքսանա կ'աւելցնէ թէ օդանաւն ու օդանաւորդները ջիանալի յաղթանակ մը տարին բնութեան եւ մարդոց չդիմացգեցուած վայրագ ուժերուն դէմ:

Պաղտատէն կը հեռագրեն թէ Թահիրէ—Պաղտատ օդանաւային ապահարկութենէն օդանաւ մը ստիպուած է անապատին մէջ վար իջնել. Պաղտատէն մօտ 320 քիլոմեդր հեռուն: Օդանաւին մէջ կան չորս ճամբորդներ, որոնց երկուքը կին: Ճանի մը օդանաւեր, որոնց մէկուն վարիչն է ճամբորդ կիներէն մէկուն ամուսինը, փնտռտուքներ կը կատարեն:

ԲԱՑՈՒՄ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Ուրբաթ գիշեր տեղի ունեցաւ Սանասարեան Ժողովրդական Համալսարանին բացումը, Սոսիէթէ Սավանթի մէջ: Ներկայ էր կոկիկ բազմութիւն մը: Կը նախագահէր Պ. Դ. Արուլեան: Նպատակի եւ ծրագրի յայտարարութենէն յետոյ, կարդով խօսք առին Պ. Պ. Լ. Բաշալեան, Ա. Խոնդկարեան եւ Ա. Ահարոնեան:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

Առաջին դասախօսութիւնը կը սկսի Յունուար 8ին:

Մ. ՔԷՄԱԼԻ ԱՐՁԱՆՆԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

«Քան»ի Պոլսոյ Թղթակիցը կը գրէ.—

Իբրու Նոեմ. Քէմալի արձաններով: 1926 Յուլիսին, այդ արձաններէն մէկը, զոր շինած էր վիէննացի արձանագործ Կրիփէլ, գետնուեցաւ Պոլիս, Մարայ Պուրնուի մէջ: Էնկիւրին ալ իր կարգին երկու արձաններու բացումը կատարեց միեւնոյն օրը, մէկը՝ ձիաւոր, ազգային թանգարանին առջեւ, միւսը՝ ոտքի վրայ՝ մայրաքաղաքի նոր թաղերէն Ենիշէհիրի մէջ: Երկուքն ալ շինուած են իտալացի արձանագործ Պ. Կանոնիկայի կողմէ:

Եւ ահա թէրթերը կը յայտնեն թէ Պրուսա, Իզմիր, Տոնիա, Կեսարիա եւս պիտի հետեւին այս օրինակին: Մաղթենք որ այս միջազգային մրցակցութեան մէջ ֆրանսացի արուեստագէտ մըն ալ ասպարէզ իջնէ: Ասոր վարպետներու դիմելով, նոր Թուրքիան անգամ մըն ալ կ'ապացուցանէ թէ արուեստի գործերուն մէջ հակառակ է հայրենամոլութեան:

Մնաց որ, Ղազիին արձանները ճշմարիտ յեղափոխութիւն մը կը կազմեն ուղղափառ իսլամութեան պատմութեան մէջ, քանի որ արգիլուած էր մարդկային կերպարանքը ներկայացնել արձաններով: Այս կերպով վերջ կը տրուի ախտաւոր աւանդութեան մը, որ մեծապէս նպաստած է արուեստներու անկման: Մ. Քէմալ այս գետնին վրայ կը պայքարի թէ խօսքով եւ թէ գործքով:

Իր բազմաթիւ ճառերուն մէջ, ան չվախցաւ բացէ ի բաց արտայայտուիլ ի նպաստ արուեստներու, զորս մինչեւ այսօր դատապարտած է Իսլամի ձախաւեր խորհրդապաշտութիւնը: Արդէն իսկ կազմուած է գեղարուեստի յանձնաժողով մը՝ կրթական նախարարութեան հովանաւորութեան տակ, և թուրք արուեստագէտներու ընկերութիւն մը, իսկ Էնկիւրիի մէջ կայ նկարչութեան եւ արձանագործութեան թանգարան մը: Մամուլն ալ համակրութեամբ կը շօշափէ այս խնդիրը, միլիմէթ բանի մը անգամ շեշտելով երկրին մեծ կեդրոններուն մէջ արուեստի եւ միտքի կեանք մը առնդելու անհրաժեշտութիւնը:

ՕՐ ՕՐԻՆ

Իտալիա այժ չունի Թուրքիոյ վրայ

«Քոնթիտիէն» կը գրէ.— *Անցած շաբաթ «Թրիպունա» հրատարակեց յօդուած մը՝ ֆաշիստ կառավարութեան աշխարհակալութեան ծրագիրներուն մասին: Այս յօդուածը մեծ — և արդար — յուզում առաջ բերաւ Թուրքիոյ մէջ:*

«Թրիպունա» կը յայտարարէր իրապէս թէ ապագային Իտալիա չպիտի գոհանայ միայն գաղթային հոգատարութիւններ պահանջելով:

Ու դիտել կուտար թէ աշխարհի վրայ կան կարգ մը անկախ պետութիւններ, որոնք կրնային ընդունիլ մեծ պետութեան մը հովանաւորութիւնը:

Անմիջապէս մարդուս միտքն եկան Հապէշիստանը — զոր Քրիսպիի անցեալ դարու վերջերը ի գուր փորձեց իր թեւարկութեան տակ դնել — եւ Թուրքիան:

Ամէն մարդ գիտէ թէ Համաշխարհային Պատերազմէն վերջ, Հռոմի դահլիճը յուսաց Աւալիոյ շրջանին մէջ քաղաքական կամ գոնէ տնտեսական ազդեցութեան շրջանակ մը ապահովել իրեն համար:

Սակայն քէմալական յաղթանակը չուրը ձգեց այս ծրագիրները:

Դեռ վերջերս, երբ Անգլիա եւ Էնկիւրիի կառավարութիւնը վէճի մէջ էին Մուսուլի եւ Փիւրտիստանի մասին, Մուսոլինի մտածեց առիթէն օգուտ քաղել, սակայն վէճը խաղաղեցաւ:

«Փոփոլօ տ'Իթալիա» կը հաստատէ թէ «Տուչէ»ն բնաւ միտքէն չանցընէր դաւել Թուրքիոյ իրաւունքներուն:

Ուրեմն «Թրիպունա» Հապէշիստանի՞ ակնարկած է: Սակայն դիտել տանք որ այդ երկրի անկախութիւնը երաշխաւորուած է դաշնագիրով մը, որուն տակ ստորագրած են երեք պետութիւններ:

Զերբակալութիւններ Ալզաս-Լորէնի մէջ

Անցեալ Շաբաթ օր Սթրազպուրկի մէջ կատարուած խուզարկութեանց ընթացքին, ոստիկանութիւնը Ուրնէ Շլէկէլի տան մէջ գտած էր անուններու ցանկ մը: Շլէկէլ բացատրած էր թէ այդ մարդիկը կը պատկանէին խմբակցութեան մը, որուն պաշտօնն էր դէմ դնել արքայականներու եւ ֆաշիստներու պատահական յարձակումներուն: Շլէկէլ աւելցուցած էր թէ այդ խմբակցութեան հատուածները, ընդամէնը մօտ 300 հոգի, իրենց հրամանները կը ստանային կեդր. սպայակոյտէ մը:

Դժուար չէր հասկնալ թէ ո՛ւր էր սպայակոյտի կեդրոնը: «Էրվինիա»յի գրասենեակին մէջ կատարուած նախորդ խուզարկութեան մը ընթացքին, ոստիկանութիւնը գիտած էր, որ այնտեղ պաշտպանութեան մասնաւոր միջոցներ ձեռք առնուած էին՝ փշաթելերու եւ պատնէշներու միջոցաւ: Այն ատեն, արքայ Ֆահադեր բացատրած էր թէ այդ միջոցները ձեռք առնուած էին՝ պաշտպանուելու համար յարձակմանը դէմ Ալզաս-Լորէնցի կամաւորներու, որոնք այդ պահուն համաժողով կը գումարէին Սթրազպուրկի մէջ:

Այս խուզարկութեանց հետեւանքով, Միւլհուզի հարցաքննիչ դատաւոր Միթթոն ձերբակալման հրամանագիր հանեց վերոյիշեալ խմբակցութեան կարգ մը անդամներուն դէմ: Ասոր վրայ, Ուրբաթ առաւօտ ժամը 9ին Սթրազպուրկի մէջ ձերբակալուեցան 12 հոգի, որոնք հակողութեան տակ Միւլհուզ տարուեցան:

Ձերբակալուածներուն մէջ են «Ցուքունֆթ»ի խմբագրապետ Փօլ Շալ, նախկին աբբայ Ֆահադեր, այս վերջնոյն եղբօրը կիները Ագնէս Էկկէման, «Ֆրանքֆուրթեր Ցայթունկ»ի թղթակից Շառլ Հայլ եւլլն.: Ինքնավարական կուսակցութեան պետ Տոքթ. Ռոօս, որ նոյնպէս պիտի ձերբակալուէր, փախուստ տուաւ: Բոլոր ձերբակալուածները ամբաստանուած են իրբեւ պետութեան դէմ դաւադրողներ:

Փարիզ 1000 ոստիկան աւելի պիտի ունենայ

Ժամանակ մը ի վեր առկախ կը մնար Փարիզի ոստիկանութեան վրայ հազար հոգիի յաւելում կատարելու խնդիրը: Աղջի օր Թաղապետ-ին ժողովին մէջ խնդիրը դարձեալ ծեծուեցաւ եւ 9ի դէմ 45 քուէով ընդունուեցաւ այս յաւելումը:

Առաջարկը ներկայացնողն էր խորհրդական Մասար, որ կը պատճառաբանէր թէ 9539 ոստիկաններու ընդհանուր թիւէն միայն 5000 հոգի է որ ամէն օր ծառայութեան մէջ կը մնան, հիւանդութեանց, արձակուրդի եւայլն պատճառներով:

Չամայնավար Լուի Սէլիէ յայտարարեց թէ այս յաւելման պատճառն է Սաքքօ-Վանցէթթիի համար Օգոստոս 23ին կատարուած ցոյցերը: Չամայնավար կուսակցութիւնը, բաւ, կ'ու-

(Ետերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՄԵՐ ՏԱՐԵԼԻՑԸ

Նորին յոյսեր մեզի համար ալ:

Արեւելքի «Յառաջ»ը առաջին տարեվերջն էր երէկ:

Ընթերցողները գիտեն որ մենք այս գործին ձեռնարկեցինք Եգիպտոսի պայմաններու մէջ: Առանց փողի եւ թմբուկի: Եւ մեր կեանքն ունենալու անսպառ նպաստներ կամ գաղտնի գրպան: Ամէնէն ամուր յենարանը՝ առաջադրուած նպատակին եւ անոր ետեւ կապուած բազմութիւնը: Տակաւին երերուն շրջան մը էր, ուր ժողովուրդին մեծամասնութիւնը ծուխի մէջ կ'ապրէցնէր օրերը, շատեր սկեպտիկ էին օրաթերթի, նոյնիկ երկօրեայ թերթի մը յաջողութեան համար: Մէնէն լաւատեսներն ալ՝ հապիւ շաբաթաթերթի մը գոյութեան կը հաւատային:

«Յառաջ»ը հրապարակ հանեցինք իբրեւ երկօրեայ, 1925 Դեկտեմբերին: Լաւատեսները առ առաւելն հազար կը հաշուէին ամբողջ սպառ մը: Եւ սակայն, առաջին օրէն իսկ, չպատահեցաւ որ 1500էն պակաս տպագրուէր: Քանի մը ամիս յետոյ, երկու հազարընթացիկ կուգար. իսկ երբ Ա. տարին լրացաւ, արդէն հեր էինք օրական 2750ի:

Այլեւս կ'պի չէր ձգձգել օրաթերթի վերածումը,— որ առաջին օրէն իսկ որոշուած էր:

Եւ, 1927 Յունուար 1ին, «Յառաջ»ը հրապարակ հանեցինք իբրեւ օրաթերթ— առաջինը եւ միակը արեւմտեան Եւրոպայի մէջ:

Այս ճիգը տարեցինք գործազրկութեան ամէնէն ծանր օրերուն, որոնց ունեցանք վեց ամիս տեւեցին, ապրուստէ զրկելով եւ վճռանելով ամբողջ բազմութիւններ: Քաղաքէ քաղաք երթեւեկ սկսած էր, պատառ մը հացի համար: «Յառաջ»ը կը հետէր այդ կարաւաններուն, մինչեւ յետին գիւղը, մինչեւ հեռաւոր ագարակ մը կամ լերան մը ստորոտը, ուր որ ափ մը Հայեր շնչէին: Ի՛նչ սրտառուչ նամակներ ունինք, այդ օրերէն մնած: «Գործէ հանեցին մեզ. Նոր գործ պիտի փնտռենք, կը խնդրենք որ մեզ չզրկէք «Յառաջ»էն»: Կամ, «կինս, որ իր կարգին աշխատէր օրական հացը ապահովելու համար, երախայ մը ունէր: Հիմա զատապարտած է անգործութեան. չըլլայ որ թերի գաղրեցնէք. նորէն կը վաստկինք եւ մեր պարտքը կը ճշնանք»: Մեր համեստութիւնը թոյլ չիտար փունջ մը կազմ այս կարգի բազմաթիւ նամակներէ, որոնք այլապէս մաս կը դնեն ժամանակակից «Հայոց պատմութեան»:

Ճակատագրական եղաւ որ, օրաթերթի «Յառաջ»ը վերջնապէս հիմնաւորուած, ապահոված է այսօր, եւ մենք աւելի քան վստահութեամբ դիմունենք 1928ը:

Այս յաջողութեան մեծագոյն բաժինը կը պարտինք այն բազմութեան, մանաւորապէս խոնարհ, աշխատաւոր տարրերուն, որոնք «Յառաջ»ը իրենցը կը համարեն, շնորհիւ անոր ցանած գաղափարներուն եւ առաջադրած ուղեգծին: Անոր մէջ մնծ բաժին ունի անշուշտ, մեր աշխատակիցները, որոնք «Յառաջ»ի երեւոյն անմիջապէս յետոյ, բոլորուեցան անոր շուրջը, աշխարհիկ ասպետի մասերէն: Եւ եթէ ընդհանրապէս աշխատակից կը մարուին յայտնի դէմքերը, մենք պարտականութիւն կը սեպնք առանձնապէս յիշել նաեւ այն փրփրուն երիտասարդութիւն, որ ինքնաբերաբար կապուեցաւ «Յառաջ»ին, վստահութեամբ յանձնելով իր խօսքն ու գործը: Ու նաեւ սա բազմաթիւ խնարհ, անծանօթ բարեկամները, որոնք առանց գրական յաւակնութիւններու, օրը օրին գիրեր, «խարտիներ» կը հասցնեն պատմելով մեր հաբենակիցներուն համայն կեանքը, տառապանքն ու բաղձանքները:

* * *

Յաջորդութիւնը եկած է շարք մը խոստումներով բանալ նոր Տարին:

Մենք գրուշացուցինք այդ յաջորդութենէն, եւ կ'ուզենք որ գործը խօսի, ամէն բանէ առաջ:

Արդէն ունինք եկուքուկէս տարուան կեանք մը, — երկօրեայ՝ 1925 Օգոստոսէն 1926 Դեկտեմբեր, օրաթերթ՝ ամբողջ 1927ի ընթացքին:

Ըսինք, — Նոր Տարին կ'ողջունենք վերջնապէս հիմնաւորուած, եւ աւելի քան երբեք ցոգորուն՝ յարատեւութեան կամքով:

Թերթին ուղեգիծը կը մնայ անփոփոխ: Ունինք ծրագիրներ՝ բովանդակութիւնը աւելի գարգացնելու, կարգ մը բաժիններ լրացնելու համար: Մեր անմիջական հոգերէն մէկն է՝ արձնալ վարձատրել աշխատակիցները: Յետոյ՝ եթէ պայմանները թոյլատրեն, գեղչել գինը:

Ուրեմն, կը շարունակենք մեր գործը, գիտակցօրէն ստանձնելով անոր պարտադրած չարչարանքները, մանաւանդ այս համայնակուլ ովկիանոսի մէջ, ուր կը ծփանք ինչպէս մայրցամաքէն փրցուած տա-

Շատ են դժուարութիւնները մեր ճամբուն վրայ, եւ բազմաթիւ պահանջները: Այդ ալ՝ երբեմն հանդիպ. ոչ մէկ տրտունջ մեր կողմէ, որովհետեւ գիտենք որ ատոնք ալ անխուսափելի հետեւանքներն են հայ ժողովուրդի այսօրուան վիճակին:

Եւ մենք, իրրեւ մէկ մասնիկը այս ցիրուցան բազմութիւններուն, ամէն բանէ առաջ, մեր պարտականութիւններու մասին կը մտածենք, գօտեպինդ՝ յաւադրն օրերու հաւատքով:

Շ.

ՕՐԱՑՈՅՑ

Ֆրանսական Ազգային Ժողովի ընտրութիւնները

Ֆրանսական Ազգային Ժողովի ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան Ապրիլ 22ին եւ Մայիս 6ին:

Ընտրութեան համար ներկայացուած թեկնածուներուն թիւը 1,500 է:

Ընտրողներուն թիւը 10,000,000 է:

Ընտրութեան համար ներկայացուած թեկնածուներուն թիւը 1,500 է:

Ընտրողներուն թիւը 10,000,000 է:

Ֆրանսական Ազգային Ժողովի ընտրութիւնները

Ֆրանսական Ազգային Ժողովի ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան Ապրիլ 22ին եւ Մայիս 6ին:

Ընտրութեան համար ներկայացուած թեկնածուներուն թիւը 1,500 է:

Ընտրողներուն թիւը 10,000,000 է:

Ընտրութեան համար ներկայացուած թեկնածուներուն թիւը 1,500 է:

Ընտրողներուն թիւը 10,000,000 է:

ՀԱՎԱՏԱՐԻՄ ԱՆՁՆԱԿԱՆ ՀԱՐԿԱՏՈՒՄՆԵՐԻՆ

Ա. Ա. ՍԱՐՄԱՐԻՆ

Ծանր վիշտով եմ հայտնում ընթերցողներիս, որ Հայ մեծ գրողներից մեկն ու մեկը՝ Ա. Ա. Սարմարինը, մահացավ Երևանում 1938 թ. հոկտեմբերի 17-ին՝ 60 տարեկան հասակում։

Ա. Ա. Սարմարինը ծնվել է 1878 թ. Ալեքսանդրապոլում (Լենինական)։ Նա սկսել է գրել դեռ ուսանողական տարիներին։ Առաջին գրական փորձերը տպագրվել են 1900 թ. Թիֆլիսում հրատարակվող «Մուրճ» հանդեսում։ Սարմարինի առաջին գրքույկը լույս է տեսել 1902 թ. Թիֆլիսում։ Այդ գրքույկում տպագրված էին նրա «Ծերունին» և «Ամուսնացած աղջիկը» պատմվածքները։

Սարմարինի գրական ժառանգությունը հարուստ է և բազմազան։ Նա գրել է պատմվածքներ, վեպեր, հոդվածներ, գրական-քննադատական ուսումնասիրություններ, հուշեր, թարգմանություններ։ Նրա գրչին են պատկանում «Ծերունին», «Ամուսնացած աղջիկը», «Ամուսնության առաջ», «Ամուսնության հետո», «Ամուսնության ճանապարհին», «Ամուսնության ճանապարհի վերջում», «Ամուսնության ճանապարհի սկզբում», «Ամուսնության ճանապարհի վրա», «Ամուսնության ճանապարհի մեջտեղում

ԲՈՒՖԵՏԱՅԻՆ ՎԱՃԱՌՔՆԵՐ

(ՀԱՏՈՒԿ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ)

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ՍՊՈՐՏԱՅԻՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Ա.

Մարզական տոնակատարությունները ամենուրեք ընդունեցին զանգվածային բնույթ։ Ամենուր մարզական խնդիրները դարձան հասարակական կյանքի անբաժանելի մասը։ Մարզական տոնակատարությունները ոչ միայն ամրացնում են մարդկանց առողջությունը, այլև նրանց մեջ սերմանում են կոլեկտիվիզմի զգացում, ընկերասիրություն, ինքնավստահություն, կամք, հաստատակամություն, ինչպես նաև հայրենասիրական զգացումներ։

Մարզական տոնակատարությունները ունեն նաև մեծ քաղաքական նշանակություն։ Դրանք ցույց են տալիս մեր երկրի ուժն ու հզորությունը, մեր ժողովրդի միասնությունը, նրա կամքի ու ոգու միությունը։

Մարզական տոնակատարությունները ցույց են տալիս, թե ինչ հսկայական հետքեր է թողել մեր երկրում Կոմունիստական կուսակցության և Խորհրդային կառավարության հոգատար վերաբերմունքը ֆիզկուլտուրայի և սպորտի նկատմամբ

զէր խաղաղ անցընել այդ ցոյցը, սակայն ոստիկանութիւնն է որ կռիւ հանեց։ Ուրիշ խորհրդական մը՝ Ժոլի, նոյնպէս հակառակեցաւ ոստիկաններու յաւելման եւ բսաւ թէ եղածները լաւ գործածելով կարելի է նոր ծախքերու առաջքն առնել։

Քուէարկութենէն վերջ ոստիկանական տեսուչ Քիափ պատասխանեց համաձայնաւար խորհրդականի դիտողութիւններուն, յիշեց թէ Օգոստոս 19ի ցոյցերուն 700 համաձայնավարներ յարձակեցան 18 ոստիկաններու վրայ, ասոր վրայ Օգոստոս 23ին կատարուած ցոյցերը ձախողութեան մատնուեցան։ «Որքան կ'ուզէք զրպարտեցէք ոստիկանները, ես համամիտ եմ անոնց բոլոր արարքներուն»։

Օսմանեան Հանրային Պարտքը

Օսմանեան Հանրային Պարտքի օտար պահանջատէրերու ներկայացուցիչներուն եւ Թուրք կառավարութեան պատուիրակներուն միջեւ Փարիզի մէջ տեղի ունեցած վերջին հանդիպումին կարելի եղած է վերջնական համաձայնութիւն կայացնել առկախ մնացած երկրորդական բոլոր խնդիրներու մասին։

Կը մնայ կարգադրել միայն Հանրային Պարտքի վարչութեան խնդիրը, այն ալ պիտի կատարուի դիւանագիտական ճամբով։ Անգլիա կարգ մը դիտողութիւններ ներկայացուցած է Ֆրանսական կառավարութեան, պահանջելով որ ինք ալ հաւասար չափով ձայն ունենայ յիշեալ վարչութեան մէջ։

Թուրք կառավարութեան գլխաւոր պատուիրակ Շէֆիք պէյ, Տրապիզոնի երեսփոխան, որ երկար ատենէ ի վեր Փարիզ կը գտնուէր Հանրային Պարտքի պահանջատէրերուն հետ բանակցութիւնները վարելու համար, այս համաձայնութեան վրայ մեկնեցաւ դէպի Պոլիս, ուր պիտի տեսակցի ելմտական գործակատար Սարաճօղլու Շիւքրի պէյի հետ եւ զեկոյց պիտի տայ ձեռք բերուած արդիւնքներուն մասին։

Ֆրանկի կազմակերպումը կը հետաքրքրէ

Նիւ Եորքէն Ֆրանսա 10 միլիոն տոլար արժէքով ոսկիի փոխադրութեան առթիւ կարգ մը շրջանակներու մէջ այն կարծիքը կը տիրէր թէ վարչապետ և ելմտական նախարար Փուանքարէ կը մտածէ խիստ մօտ ատենէն պաշտօնապէս կայունացնել Ֆրանքը։

Նախարարական խորհուրդի նիստէն վերջ, այս մասին իրեն ուղղուած հարցումներուն պատասխանելով, վարչապետը բացարձակապէս հերքեց թէ Յունուար ամսուան ընթացքին Ֆրանքը պիտի կայունացնէ։

Նոր ընտրութիւնները Ապրիլ 22ին եւ 29ին

Տեղական թերթի մը համաձայն, 1928ի խորհրդարանային ընտրութիւնները պիտի կատարուին Ապրիլ 22ին եւ 29ին։ Ներկայ երեսփ. ժողովին շրջանը կը լրանայ Մայիս 31ին եւ նորընտիր ժողովը պիտի գումարուի Յունիս 1ին։ Երեսփ. ժողովի 1928ի սովորական նստաշրջանը, որ պիտի բացուի Յունուար 10ին, շուտով պիտի փակուի, որպէսզի երեսփոխանները ժամանակ ունենան իրենց ընտրական շրջանակները մեկնիլ՝ ընտրական պայքարի համար։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԱՓՐԻԶԻ ՍՐԱՀ
ԿԻՆԵՐՈՒ եւ ԱՅՐԵՐՈՒ
Հ. Մ. ՉԱԽՄԱՀԵԱՆ 6, Passage des Petites Ecuries, 6 (R. Fbg. St. Denis, Թիւ 63ի վրայ)
Մաքուր եւ արագ սպասարկութիւն, մասնաւոր խնամք կիներու եւ տղոց վարսայարդարութեան
Métro : CHATEAU d'EAU կամ POISSONNIÈRE

ՀԱՆՐԱՅԻՆ ՊԱՐՏՔԻ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՀԻՆԳԱՄԵԱ ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՇՈՒԵՏՎՈՒԹԻՒՆ

Ֆրանսական	1,000	Ֆրանք	
Անգլիական	1	Ոսկի	
Ամերիկեան	1	Տոլար	
Գերմանական	1,000	Մարք	
Իտալական	100	Լիր	
Պելճիքական	100	Ֆրանք	
Շուէյցարական	100	Ֆրանք	
Հոլանտական	1	Ֆլորին	
Սպանիական	100	Փեսէթա	
Պորտուգալական	100	Էսքուտօ	
Ռումանական	100	Լէյ	
Լեհական	100	Զլոթի	
Չեխոսլովաքական	100	Քորոն	
Յունական	100	Տրախմի	
Եգիպտական	1	Ոսկի	
Ռուսական	100	Ռուբլի	
Ասորական	1	Ոսկի	
Պարսկական	1	Ոսկի	
Հնդկական	1	Ոսկի	
Ճաբոնական	100	Եէն	
Չինական	100	Տաէլ	
Պրազիլական	1	Միլրէյս	
Արժանթինեան	1	Փեսօ	
Պոլիվիական	1	Պոլիվիանօ	
Չիլիական	1	Փեսօ	
Կոլոմպիական	1	Փեսօ	
Վենեզուելական	1	Փեսօ	
Մեքսիկական	1	Փեսօ	
Պոլիվիական	1	Պոլիվիանօ	
Ուրուկուէական	1	Փեսօ	
Պարակուէական	1	Փեսօ	
Էքուատորական	1	Սուքրէ	
Պերուական	1	Սոլ	
Կուպական	1	Փեսօ	
Հայթիական	1	Կուրտ	
Սան Տոմինկական	1	Փեսօ	
Հոնտուրասական	1	Լէմփիրա	
Կոստա Ռիկական	1	Քոլոն	
Կուատեմալական	1	Քեթսալ	
Նիկարակուական	1	Քորտոպա	
Սալվատորական	1	Քոլոն	
Պանամական	1	Պալպոա	
Հոնտուրասական	1	Լէմփիրա	
Կոստա Ռիկական	1	Քոլոն	
Կուատեմալական	1	Քեթսալ	
Նիկարակուական	1	Քորտոպա	
Սալվատորական	1	Քոլոն	
Պանամական	1	Պալպոա	

ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ
Շ. Ց. Դ. Վիէնի Շրջ. կոմիտէին կողմէ, 3 Յունուար երեքշաբթի իրիկուն ժամը 7.30ին, փոնթէվէքի Հայ ժողովրդային սրահը։
կը խօսին ընկ. Գուրամեան՝ «Քաղաքական ներկայ մտմտուքներ» եւ Տօքթ. Աշոտ Գասպարեան՝ «Հ. Յ. Դ. Աշխարհահատիաց քը»։
կը հրաւիրուի գաղութին երկսեռ հայ հասարակութիւնը ներկայ գտնուելու ձիշտ ժամանակին։

ՑԵՐԵԿՈՅԹ
Նախաձեռնութեամբ Շ. Ց. Փ. փուժէ-Սիւր Ալժանի «Վռամեան» ենթակոմիտէին եւ մասնակցութեամբ քանի եւ կրասի քոյր խումբերուն, Կիսօր կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, փուժէի Սինէմային մէջ։ Շրջականերէն եկողներու դիւրութիւն տալու համար կայարանը կը սպասուի։
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ
ՍՏԱՑԱՆՔ
Լիոն, Գ. Պ.— 50։
Վիէն, Ա. Խ.— 37։
Լա-Սէյն-Սիւր-Մէր Խ.Պ.— 35։
Վիէն, Հ. Ո.— 225,
Պերլին, Տքթ. Գ.— 200։
Մարսէյլ, Հ. Ճ.— 140։
Նիս, Մ. Խ.— 70։
Ցեսին, Յ. Շ.— 75։
Մարթիք, Ե. Գ.— 70։ Կրնաք կարգադրել։ Ն.ի հաշիւը փակած ենք։
Վիլֆրանշ, Յ. Զ.— 70։
Մարթիք, Յ. Գուլ.— 43։
Փարիզ, Դ. Զ.— Տեղեկութիւն չունինք։ Դիմեցէք «Հայրենիք»ին։
Փարիզ, Ա. Է.— 105։
Լիոն, Յ. Թ.— 70։
Նիս, Մ. Փ.— 100։
Փուժէ, Կ. Մ.— 35։
Սէն Թ'ուպան, Յ. Զ.— 140։
Կառտան, Յ. Գ.— 140։
Ֆիկառ, Պ. Տ.— 5։
Մարսէյլ, Խ. Յ.— 140։
Կառտան, Խ. Ա.— 80։
Սէն Թ'Էթիէն, Ս. Խ.— 70։
Փարիզ, Տ. Գ.— 190։ Կարգադրեցինք։

Պիսէթր, Խ. Թ.— 105։
Երուսադէմ, Գ. Բ.— 1 ոսկի։
Մարսէյլ, Վ. Թ.— 100 Ֆր.։
Մարսէյլ, Դ. Տ.— 100։
Լա Սէյն սիւր Մէռ, Յ. Պ.—105։
Ֆուժիւս, Զ. Պ.— 100։

Վ Ե Ր Ջ Ա Պ Է Ս
ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՅՆՔԱՆ ՍՊԱՍՈՒԱԾ
ՄԻՆԱԿ ՄԻՆԱԿ ՄԻՆԱԿ ՄԻՆԱԿ ՄԻՆԱԿ
ԲՈՒՆԻ
ՍԻՐՈՒԼՏՈՒՔ
Քիքչաւիր գաւեշտ, աննախընթացօրէն նոր գաւեշտ մը որ պիտի հմայէ, հրապուրէ
ԲՈԼՈՐԸ, ԲՈԼՈՐԸ, ԲՈԼՈՐԸ,
ԳԻՆ 3 ՖՐԱՆՔ
կը գտնուի բոլոր հայ Թերթերու գործակատներուն մօտ եւ կամ դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNÍ
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine)։
կը դրկուի նաեւ 3 Ֆրանքի դրոշմանիշ ուղարկի փոխարէն։

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՓԻՔԻ
106 Kléber, Շեն. Passy 72.56
կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (Աֆիտաւիթ) Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ԿԸ ՆՈՐՈԳԵՄ Եի կէ
գետեղեմ T. S. F.ի սմէն տեսակ գործիքներ, կը կատարեմ ձեւափոխութիւններ, (Transformation)։ Դիմել՝ վկայուած մասնագէտ՝
Կ. Դ. ԱՐԱՊԵԱՆԻ
9 Passage Lauzin, Paris XIX
Մէթրօ՝ Belleville
Դիւրամատչելի գին
Ջրի խորհրդակցութիւն

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ԹԱՀԽԱԹՈՒՆԻՆ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ
ՔԻՆ

ՏՕՔԹ. Մ. ՏԻՄԻՃԵԱՆ (ՆՈՐԱՅՐ)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ԵԻ ԿԻՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-41
Մէթրօ՝ Cadet կամ Նօռ-Սիւր N. D. de Lorette
Ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 12-19, կիր. եւ տօն օրեր 10-12

ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ ԳԻՆԵՐԸ ՉԱՓԱՒՈՐ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍԱՓՐԻԶԻ ՍՐԱՀ
ԿԻՆԵՐՈՒ եւ ԱՅՐԵՐՈՒ
Հ. Մ. ՉԱԽՄԱՀԵԱՆ 6, Passage des Petites Ecuries, 6 (R. Fbg. St. Denis, Թիւ 63ի վրայ)
Մաքուր եւ արագ սպասարկութիւն, մասնաւոր խնամք կիներու եւ տղոց վարսայարդարութեան
Métro : CHATEAU d'EAU կամ POISSONNIÈRE

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵԻ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ
Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱՒ 1900ին
38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18me)
Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE
Ընդհանուր հիւանդութիւններ, սեռամիզային, մորթի, ֆրանսախտի, շնչերակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ գործի արկածներ, էլեկտրադարմանում եւ Ռ. ճառագայթ։
ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ
Ակոայի դարմանում, առանց ցաւի ակոայ քաշել 10 ֆր.ի, արուեստական ճերմակ ակոայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրոն 80 ֆրանքէն սկսեալ։
ԱՄԷն ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ
Ամերիկայէն նոր վերադարձած
ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵԻ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
Տարիներէ ի վեր Նիւ-Եորքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։
Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ։ Կիրակի եւ տօն օրերը միմչեւ կէս օր։
16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis, Téléph. Provence 09-32։

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ներքին եւ կանանց, վիներական եւ մորթային, քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ։
Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30—8

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
TANNERIE DE LA DEULE
9 rue Charlot, Paris. Մէթրօ République, Tél. Archives 05—86
Մեծածախ եւ մանրածախ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան
Ընդունուած ներքանցու կաշի,
Գուռփոն (կռնակի մասը) Ա. կարգի քիլօն 32, 34, 36, Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, Գ. կարգինը 20, 22 ֆրանք,
Ֆոլէ (փորի մասը) 14, 16, 18 ֆրանք։
Ֆլան (կողի մասը) 14, 15, 16 ֆրանք։
Մասնաւոր զեղչ հայ կօշկակարներու։ կը խօսուի հայերէն եւ թուրքերէն։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՉԱՁԱՐԱՆ ԳԱՐԱԳԱՇ
(Գ. ԵԱՂՃԵԱՆ)
24 RUE DES CARMES, PARIS (5e)։ Métro: ST. MICHEL
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌ
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ, մաքուր եւ անդերի սպասարկութիւն։
Արեւելեան նուագ, ամէն երեկոյ ժամը 7—12։ Նուագածուներու խումբը կազմուած՝ Պ. Պ. Մկրտիչ (քէման), Յակոբ (քանոն), Արմենակ (ուտ)։
Շաբաթի եւ գիշերային հաւաքոյթներու համար մասնաւոր սրահ առաջին յարկը։

ԳԼԽԱՐԿ-MODES
ԱՏՐԻԱՆԱ
կանանց գլխարկի շիք եւ գեղեցիկ մօտէլներ, պատրաստ չափու վրայ։ Ձեւափոխութիւն ամէն տեսակ գլխարկի (feutre, paille, tissus։)
ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ՝ 35 ՖՐ.Է ՍԿՍԵԱԼ
243, Rue St. Honoré, 243, PARIS (1er).

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
ՂԵՒՈՆԴ Զ.
36 Rue Polonceau Paris (18e) Métro: Barbès et Château Rouge
ՅԱՃԱԽՈՐԴՆԵՐԸ ԴՈՂ ՋԴԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ՆՈՐ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ ԵԻ ԿԱՐԳԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԸՐԱԾ ԵՄ
կը պատրաստեմ մեծ խնամքով եւ խղճմտանքէն ամէն տեսակ արեւելեան եւ եւրոպական համեղ կերակուրներ։ Ջանացան տեսակի «քէպապներ»։ Քոյս Ճաշատուցակ, անդերի սպասարկութիւն, մաքրութիւն եւ խնայողական գիներ։
Լրանալու պատրաստութիւններ, Արեւելեան նուագ, հայկա ան անուշապատ, սիրուերու սալմա եւայլն։

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ԻՐԱՒԱԳԷՏ
կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտր. եւ քաղաքային դատերով։ կը ստանձնէ մանաւանդ ապահովագրական վէճեր, ինքնաշարժի եւ աշխատանքի արկածներու վերաբերեալ դատական գործեր։
կ'ընդունի ամէն առտու 9.30—12 եւ ժամադրութեամբ։
13 Rue Béranger, Métro République. Tél. Archives 15-14

ԲՈՒՐԴ
ՆՈՐ ԵՒ ՀԻՆ ԳՈՐԳ ՇԻՆՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Ամէն տեսակ եւ գանազան գոյներով բուրդի ճոխ մեթերք պիտի գտնէք Տիար ՅԱԿՈԲ ԳԷՆԱՃԵԱՆ մեթերանոցը։ Խիստ դիւրամատչելի գիներ։ 31 Rue St-Lazare Tél. Trudaine 68-29
Métro: Nord-Sud: Notre Dame de Lorette.

ՔՍԱՆ ՖՐԱՆՔՈՎ. Եթէ կ'ուզէք կատարել ձեր նամիքը Լիզապիոն, անցագրի, գործի տ'ման թիւնները՝ դիմեցէք՝
OFFICE FRANÇAIS de RENSEIGNEMENTS
45, Rue de Laborde-:-PARIS (8e). Գրե յարկի 20։ Métro : St. Augustin
Բաց է ժամը 2էն 6.30, շաբաթ միայն եւ ժամը 7։

ԼՈՅՏ ՏԵՍԱԻ
Գրպանի բառարան (Հ. Մ. Ս. ԴԱՒԻԹ - ԲԷԿ Լաւերէնէ - Ֆրանսերէն)
432 էջ, կը պարունակէ աւելի քան 10.000 բառեր։ Ֆրանսաբնակ Հայու համար անհրաժեշտ գիրք մը։ Գինն է 15 Ֆրանք, բացարձակապէս կանխիկ։ Պատիկ ապսպրանքները նկատի չեն առնուիր։ Փոսթի ծախք չկայ։
Դիմել՝ H. Turabian -:- 227, Bld Raspail -:- Paris (14e)

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵԻ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ 1927ԻՆ ՊԷՍ 1928ԻՆ ԱԼ...
ՈՒՏԵԼ ՀԱՄՈՎ ՈՒ ՀՈՏՈՎ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՊԷՍ ՊԷՍ ՈՒՏԵՍԵՂԷՆՆԵՐ
Դիմեցէ՛ք՝
ՍԷՆ-ՄԻՇԷԼ ՁԷՆԱՋԵԱՆԻ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
1 bis Rue HAUTEFEUILLE, PARIS (6e) -:- Métro: St. MICHEL ի ձեռ Քով.
ԼԱՒ ԵՒ ԱԺԱՆ ԱԺԱՆ ԵՒ ԼԱՒ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺՆԵԳԻՆ			
	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն — 208bis, Rue Lafayette FARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 3 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1928

3 JANVIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 535

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁ ?

Քանի մը շաբաթ առաջ, քաղաքական խոշոր պահանջներ ձեւակերպ՚ելէ յետոյ, իտալական թերթերը յանկարծ սկսան... Թուրքիան փառաբանել:

Այս տեսակէտէն ուշագրաւ է «Փոփոլօ տ'Իթալիա»ի բացառութիւնը (Դեկտ. 30), որուն գլխաւոր մասերը հրատարակեցինք շաբաթ օր: Ուշագրաւ մանաւանդ անոր համար որ, այդ թերթին խմբագրապետն է Արնալտօ Մուսոլինի, դիկտատորին եղբայրը:

Հրատարակուած զեկոյցով, Իտալիան կը ներկայանայ իբրեւ «ամէնէն մեծ հիացողը Մ. Քէմալի եւ անոր կառավարելու մեթոտներուն, որոնք կրնան բաղդատուիլ Մուսոլինիի ձեւերուն հետ:» Յետոյ, կը շեշտուի թէ «Իտալիա Թուրքիոյ բացարձակ անկախութիւնը կ'ուզէ եւ ո՛ր եւ է հող չի պահանջեր Անատոլուի մէջ, զոր յօժարութեամբ պարպեցին իտալական զինուորները:» Ու վերջապէս, իբրեւ սուտ հռչակելով շրջած զրոյցները, զեկոյցը կը յայտնէ թէ անոնց նպատակն է «անիրաւ կասկածներ յարուցանել Իտալիոյ դէմ եւ վնասել Հռոմի եւ Էնկիւրիի յարաբերութեանց, որոնք ընդհակառակն շատ լաւ են»:

Ուրկէ՞ ծագեցաւ այս խնդիրը, եւ ինչո՞ւ այս բողոքախառն յայտարարութիւնը, այնքան պատասխանատու թերթի մը մէջ:

Դեկտ. 23ին կը հրատարակէինք իտալական թերթերու արտայայտութիւնները, եւ մանաւանդ «Թրիպունա»ի քաղաքական տանարանեան, որուն 8րդ. եւ 9րդ. յօդուածները խմբագրուած էին այսպէս.— «Իտալիոյ պահանջած հողամասերը կրնան գտնուիլ հոգատարութեանց վերաքննութեամբ:— Հոգատարութեան ենթակայ երկիրներէն դուրս, Իտալիա կրնայ շուկաներ գտնել տակաւին անկախ հողամասերու մէջ:»

Օրուան քաղաքագէտները վերջին հատուածը վերագրեցին Հապէշիստանի եւ Թուրքիոյ:

Եւ որովհետեւ առաջին երկրին մէջ փորձեր կատարուած եւ ձախողած են, բոլորին ուշադրութիւնը կանգ առաւ Թուրքիոյ վրայ, ինչ որ երբեք անբնական չէ: Ֆաշիստ Իտալիան դառնապէս կը գանգատի ո՛ր դաշնակիցները մոռցան զինքը, վերջին պատերազմին աւարը բաժնած ատեն: Եւ իսկապէս, Դաշնակիցները Իտալիոյ խոստացած էին Իզմիրը, բայց յետոյ Յունաստանի պարգեւեցին զայն, իսկ Հռոմ ատեն մը Ատալիոյ եւ Գոնիայի շրջաններուն մէջ դեգերելէ յետոյ, ձգեց հեռացաւ:

Տակաւին անցեալ օր, նոյն «Թրիպունա»ն պատասխանելով ֆրանսական թերթերու այն առարկութեան թէ՝ հոգատարութեանց բաշխման ատեն Իտալիա չկրցաւ պաշտպանել իր շահերը, գրել կուտար .

— «Այսպիսի պատճառաբանութիւն մը տրամաբանութեան դէմ չէ: Բայց այդպէս դատելով, մարդասպան մըն ալ կրնայ չքմեղանալ դատաւորին առջեւ, ըսելով թէ մեղքը իրենը չէ, այլ իր զոհին, որ չկրցաւ ուժգնօրէն պաշտպանել ինքզինքը»:

Յայտնի է որ դիւանագիտութիւնը ստեղծուած է ոչ թէ իրական միտքերը յայտնելու, այլ զանոնք ծածկելու, կեղծելու համար: Այս ճամբուն վրայ տարբերութիւն չկայ ոչ հին՝ քաղքենի դպրոցին, ոչ ալ ֆաշիստներուն կամ պոլշեւիկներուն միջեւ: Մանաւանդ վերջինները անմրցելի ճարտարարուեստի մը վերածեցին այդ արհեստը:

Բայց ճիշդ է նաեւ ուրիշ կէտ մը, — Իտալիա. թէեւ զինուած ոտքէն մինչեւ գլուխը, երիտասարդացած եւ բուռն, շատ ալ տրամադիր չերեւար մեծ պատերազմի մը ձեռնարկելու: Անոր գլխաւոր ճիգն է՝ իր բաժինը ստանալ զանազան ճնշումներու եւ սպառնալիքներու շնորհիւ: Ի հարկէ պատերազմն ալ միջոց մըն է, ծայրայեղ պարագային:

Իտալացիները կ'ըսեն.— Նոր ազատեցանք պատերազմէ մը եւ երկիրը վերակազմութեան շրջանին մէջ է: Յոգնած ենք եւ տնտեսապէս տկար: Ինչո՞ւ նորէն կռուինք, եթէ կրնանք բանակցութիւններով, հրելով-հրմշտկելով տեղ բանալ մեզի:

Եւ ահա՝ հոգատարութեանց վերաքննութեան խնդիրը: Այդպիսի բան մը իսկապէս որ պիտի գոհացնէր Հռոմը, գոնէ երկար ժամանակի համար: Երբեք բոլորովին շինծու չէ Սուրիոյ հոգատարութեան փոխանցման խնդիրը, մանաւանդ որ Ֆրանսայի մէջ ալ, ձախ հոսանքները միշտ կը պահանջեն թօթուել այդ բեռը: Եթէ Ֆրանսա հաւանի այդպիսի զոհողութեան մը, Իտալացիները միջոցներ կը գտնեն աւելի տարածուելու, մինչդեռ Ֆրանսա կը զգուշանայ նոր տաղտուկներէ:

Եւ կամ, Մ. Քէմալը փառաբանելով, եւ երբեմն ալ սլաքներ արձակ՚ելով, Հռոմ կը յուսայ տնտեսական մենաշնորհներ ստանալ, շահաստաններ բանալ եւ գաղթականներ տեղաւորել, ճիշդ ինչպէս ըրած է Լոնտոն, նախ միխոնարներ եւ վաճառականներ ղրկելով այս կամ այն կոյս երկիրը, յետոյ հիւպատոս մը, յետոյ երկու մարտանաւ, եւ այսպէս հարուստ հողերու տէր դառնալով, առանց գնդակ մը արձակելու:

Առաջին անգամ չէ որ Մուսոլինիի թերթերը Նոր Թուրքիոյ գովքը կ'երգեն: Անցեալ տարի Միլանի խոշոր օրկանը՝ «Քորրիէրէ Տէլլա Սէրա», կը պանծացնէր Մ. Քէմալը, «Թրքական Արշալոյսը» խորագրով յօդուածի մը մէջ: Վերջերս թերթին անօրէնը փոխուեցաւ, բայց ո՞վ կրնայ պնդել թէ իր թրքասիրութեան մեղքին համար էր: Ուրիշ կարեւոր թերթերու խմբագիրներն ալ փոխուեցան, իբրեւ պակաս ուղղափառ: Իսկ նոր զեկոյցը հրատարակողը՝ Մուսոլինիի եղբայրն է, ինչպէս ըսինք:

Ֆրանքօ-իտալական բանակցութիւններն են որ պիտի լուսաբանեն շարք մը մութ կէտեր:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՖՐԱՆՔՕ-ԻՏԱԼԱԿԱՆ ՎԷՃԸ

Հայրենիք, խմբագրականի մը մէջ քննելով ֆրանքօ-իտալական յարաբերութիւնները կը նկատէ (14 դեկտ.).

— «Ֆրանսական Րիվիերայի մէջ, որ կից է իտալական Րիվիերային և կը տարածուի Միջերկրականի վրայ, 800.000էն աւելի Իտալացիներ կ'ապրին: Քորսիքա կղզին իր ծագումով և բնակչութեամբ իտալական է: Նոյնպէս Սավուա և Հօթ-Սավուա գաւառները իտալական են ծագումով և կցուած են Ֆրանսայի՝ Նափոլէոն Գ.ի Իտալիոյ անկախութեան և միութեան համար ընձեռած օժանդակութեան իբրև վարձք:

«Ասոնցմէ դուրս, հարիւր հազարաւոր իտալացի գաղթականներ կ'ապրին Ալճերիոյ եւ Թունուզի մէջ: Այս՝ և թէ առհասարակ Ֆրանսայի զանազան կողմերը ապրող Իտալացիներու քաղաքացիութեան և անոնց իրաւունքներու հարցը ներկայիս մեծապէս կը զբաղեցնէ Իտալիոյ ֆաշիստ կառավարութիւնը:

«Մուսոլինիի կուսակցութիւնը, ազգային արժանապատուութեան ոգիով տոգորուած, իր մայր հայրենիքէն դուրս խուժող իտալական զանգուածները չուզեր յանձնել բախտին, ինչպէս և լուծման ու ապազգայնացման ընթացքին: Իտալիա կ'ուզէ պահպանել այդ զանգուածները իբրև Իտալացի և զանոնք հոգիով ու մարմինով կապուած պահել իրեն: Արդ, Միջերկրականի աւազանին մէջ չկայ երկիր մը, որ ունենայ այնպիսի հոծ թիւով Իտալացիներ և էապէս իտալական հողեր, որչափ ունի Ֆրանսա:

«Եւ դեռ ասոնցմէ դուրս կան Բալկանի գերակշռութեան և Միջերկրականի խնդիրները, որոնց վրայ առիթ ունեցած ենք երկարօրէն ծանրանալու:

«Ֆրանքօ-իտալական շահերը հաշտեցնելու եւ իրերահասկացողութիւն մը գոյացնելու համար, Ֆրանսա կը ջանայ որոշ զիջումներ ընել Իտալիոյ, որոշ զիջումներու փոխարէն՝ բնականաբար: Իտալիոյ բարեկամութիւնը շատ կարեւոր ըլլալով Ֆրանսայի, լրատուներ կը խօսուի թէ ան նոյնիսկ տրամադիր է Սուրիոյ հոգատարութիւնը թողելու Մուսոլինիի հայրենիքին»

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Միլանի մեր թղթակիցը կը գրէ.—

Կը տեղեկանամ որ Վենետիկի Մխիթարեանները որոշած են Փարիզի մէջ վարժարան մը բանալ: Վերջնական կարգադրութիւնները պիտի ըլլան յառաջիկայ գումարուելիք ընդհանուր ժողովին մէջ:

ԱՂԱՆԴԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Սուրիոյ աղբիւրէ կը հաղորդեն թէ վերջերս «Րուհանիական» շարժումը մեծ թափով զարգանալ սկսած է Ջահլէի մէջ: Այս «հաւատացեալ» աղանդաւորները ոչ միայն չեն գոհացած մայր եկեղեցիէն անջատ ծէսեր ու արարողութիւններ կատարելով, այլ նոյնիսկ ձեռնարկներ ըրած են բոլորովին տիրելու եկեղեցին: Կը պատմեն որ անցեալները շատ անվայել դէպք մըն ալ պատահած է եկեղեցիին մէջ, սոյն աղանդին պատկանող Հայու մը պատճառաւ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Պրիան պիտի համաձայնի Մուսոլինիի հետ

«Սընտէյ Թայմզ» կը հրատարակէ տեսակցութիւն մը, զոր իր թղթակիցը ունեցած է արտաքին նախարար Պրիանի հետ: Թղթակիցը հարցուցած է որ ճի՞շդ է թէ օտար բարձրաստիճան անձ մը միջնորդի դեր կը կատարէ՝ Հռոմի եւ Փարիզի միջեւ՝ թիւրիմացութիւնները փարատելու համար: Պրիան պատասխանած է թէ՝ նկատելով որ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ դիւանագիտական բարեկամական շփում կայ եւ թէ երկու երկիրները շահագրգռող խնդիրներու մասին շարունակ բանակցութիւններ կը կատարուին, հարկ չկայ այդպիսի միջնորդի մը:

«Շատ մը պատճառներ կան կարծելու, թէ, աւելցուցած է, Ֆրանսա եւ Իտալիա պիտի կրնան համաձայնութեան մը յանգիլ: Ստոյգ է որ Մուսոլինի եւ ես պիտի կրնանք համաձայնիլ:»

Պատասխանելով Պալքանեան Լոքառնօ մը կազմելու մասին թղթակցին հարցումին, Պրիան պատասխանած է թէ այդ ծրագիրը կապ ունի Ժընեւի մէջ խորհրդային պատուիրակութեան առաջարկած ոչ-յարձակողական ծրագրին հետ և թէ այդ մասին խօսակցութիւնները պիտի սկսին անմիջապէս որ Փարիզ հասնի խորհրդային նոր դեսպան Դովկալեւսկի:

Պրիան այն կարծիքէն է թէ մեծ պետութիւնները պէտք է աշխատին շատցնել այս կարգի դաշինքներու թիւը: Ասոնց շարքէն կարեւոր է նաեւ ֆրանքօ-ամերիկեան յաւիտենական բարեկամութեան դաշնագրի ծրագիրը, որուն 1928ի ընթացքին իրականացումը կը մաղթէ:

Իտալիա եւ Եուկօսլաւիա կը բանակցին

Պելկրատի «Սամուփրավա» թերթը կը գրէ.—

Հռոմի եւ Պելկրատի կառավարութեանց միջեւ բանակցութեանց վերսկսումը լաւ ժամանակի կը զուգադիպի, որովհետեւ 1924ին կնքուած բարեկամական դաշինքը կը լրանայ Յունուարի վերջը: Այսպէս ուրեմն, երկու պետութիւնները ի վիճակի պիտի ըլլան արտաքին քաղաքականութեան մարզին մէջ ձեռք բերել իրական բարեկամութիւն մը, որ պիտի տիրապետէ իրենց փոխադարձ յարաբերութիւններուն:

Եուկօսլաւիա 1920ի Ռափալլոյի դաշնագրին ստորագրութենէն ի վեր քանիցս ապացոյցները տուած է իր կարի կամեցողութեան եւ Ադրիականի իր դրացիին հետ անկեղծ յարաբերութիւններ հաստատելու իր փափաքին:

Ֆրանսա եւ Գերմանիա

«Ֆօսիշէ Ցայթունկ»ի թղթակիցն ալ տեսակցած է Պրիանի հետ, որ խօսելով քաղաքական բոլոր կարեւոր խնդիրներու մասին, մաղթած է որ նոր տարին աւելի եւս իրար մօտեցնէ բոլոր ազգերը, Ազգերու Դաշնակցութեան հովանիին տակ: Յետոյ աւելցուցած է.

— Գերմանիա մեծ երկիր մըն է. կարելի չէ անտեսել 70 միլիոն բնակիչ ունեցող ժողովուրդ մը: Պարտեալին հետ բանակցիլ, անոր բարեկամութիւնը շահիլ. կարելի միակ լաւ քաղաքականութիւնն է յաղթականին համար:

Զինաթափութեան մասին Լիտվինօֆի առաջարկին մասին խօսելով, նախարարը ըսած է.

— Նոյն իրաւունքով կարելի է պաշտպանել թէ ոճիրը ջնջելու միակ միջոցն է բանտերը փակել: Ասիկա չի նշանակեր սակայն թէ ես հակառակ եմ զինաթափութեան: Ֆրանսա այս մասին կարելին ըրած եւ լաւ օրինակ տուած է:

»1914ին ֆրանսական բանակը 1,050,000 զինուոր ունէր, այսօր ընդամէնը 750,000 միայն ունի, այսինքն 100էն 28 պակաս: Մէկ տարուան ծառայութեան եւ բանակի վերակազմութեան պատճառաւ պակասը 100ին 45 պիտի ըլլայ: Ամէն սպառազինութենէ հրաժարում անհեթեթութիւն պիտի ըլլար: Չի բաւեր որ Իրաւարար Ատեան մը վճիռ մը արձակէ. պէտք է որ ոստիկան-զինուորներ գտնուին՝ վճիռը ապահովելու համար:»

Ալբանիական ապստամբին դատավճիռը

Պոլսոյ եղեռնադատ Ատեանը դեկտեմբեր 28ին աւարտեց Մէրզան Այթունեանի ապստամբին դատավարութիւնը: Նոյն օրը ընդհանուր դատախազի օգնականը ապստամբին կազմութեան մասին մանրամասն բացատրութիւններ տալէ յետոյ, կարդաց ամբաստանագիր մը, որուն մէջ կ'ըսուի.—

«Դիւրացնելու համար ապստամբութեան հետապնդելու գործողութիւնները, ոստիկանութիւնը Վահանին հրամայած է ապստամբին մէջ մտնել: Վահանի դէմ դատական հետապնդում չպիտի կատարուէր, եթէ ան դուրս ելած չըլլար իրեն տրուած հրամաններէն: Վահանն է, որ կազմակերպութեան մէջ մտցուցած է Հասան Րէճային: Այս վերջինը ուզած է ապստամբը կազմել եւ անոր գոյութիւնը ոստիկանութեան հաղորդելով դրամական պարգեւ ստանալ: Դատավարութեան ընթացքին որոշ կերպով յայտնի եղաւ թէ Վահան ուզած է դրամ առնել կառավարութենէն: Հաստատուած է թէ Հասան Րէճային եւ Մուրատը պարզապէս Երլտըզը կողոպտելու նպատակով ապստամբին մէջ մտած են: Րէսաֆէ ափարթմանին մէջ երկու ոստիկան սպաննուած, իսկ ուրիշ մը վիրաւորուած է: Հարցաքննիչ դատաւորին կողմէ կատարուած քննութիւնը ցոյց տուած է թէ սպանեալներուն մարմիններէն հանուած գնդակները ու-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲԵԿՈՐՆԵՐԸ ԽԱՐԲԵՐԴԻ ՄԷՋ

ՀԱԼԱԾԱՆՔ ՔԻՒՐՏԵՐՈՒ ԴԷՄ

Պէյրութի Ազդակէն (24 Դեկտեմբեր).—

Խարբերդէն վերջերս Հալէպ հասած երեք հայ կիներու տուած ծանօթութեանց եւ տեղեկութեանց համաձայն, հոն կը տիրէ կատարեալ անգործութիւն եւ անտանելի սղութիւն մը: Ցորենի քիլէն (60 օխան),կ'արժէ 12,5 արծաթ մէճիտ:

Թուրքերը զանազան ձեւերով կը ստիպեն Հայերը հեռանալ քաղաքէն:

Խարբերդի մէջ կը մնայ քահանայ մը եւ եկեղեցին՝ որ բաց է թէեւ, սակայն չեն կրնար արարողութիւն կատարել, որովհետեւ Թուրքերը կը քարկոծեն: Այս պատճառով ալ Հայերը առաջնորդարանի շէնքին մէջ կը կատարեն իրենց աղօթքն ու ծէսերը:

Թուրքերը հայ աղջիկներ կնութեան կ'առնեն, հանրապետական օրէնքին համաձայն խոստանալով իրենց աղջիկներն ալ կնութեան տալ Հայերուն. Թէեւ նման ամուսնութիւն չէ եղած:

Մասնաւոր հալածանք թէեւ գոյութիւն չունի հանդէպ Հայերու եւ սակայն ամէն ձեւով կ'աշխատին թրքացնել:

Այս պատճառով ալ Հայերը կը պատրաստուին գաղթել յարմար առիթներով:

Քրտական ըմբոստութեան հետեւանքով, բազմաթիւ քիւրտեր ձերբակալուած եւ բանտարկուած են: Քիւրտ քաղաքական բանտարկեալներու թիւը այնքան շատ է, որ կառավարութիւնը հայ բողոքականներու ժողովարանն ալ վերածած է բանտի եւ որ ամբողջովին լեցուած է բանտարկեալներով:

Վերջերս քաղաքին մէջ կախուած են քանի մը քիւրտեր: Թուրքերը ամէնէն անգութ վերաբերումը ցոյց կուտան քիւրտերուն հանդէպ:

ՁՄԵՌԸ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Ձմեռը իր սաստկութեան ամենաբարձր աստիճանին հասած է Ֆլորինայի շրջանին մէջ, ուր զերօէն վար 22 աստիճան ցուրտ կը տիրէ:

Օրերէ ի վեր, անընդհատ կը ձիւնէ յիշեալ շրջանին մէջ, որ աւելի քան մէկ մեդր ձիւնով ծածկուած է: Ձիւնին կ'ընկերանայ նաեւ հիւսիսային քամին: Խորտակուած են հեռագրական ու հեռաձայնային ձողերը: Ձիւնը գոցած է երկաթուղին եւ բոլոր խճուղիները: Գիւղերու մէջ ոչ ոք դուրս կրնայ գալ իր բնակարանէն եւ գիւղէ գիւղ հաղորդակցութիւնները ամբողջովին խզուած են: Դաշտերուն մէջ գտնուող հովիւներէն ու ոչխարներէն ոչ մէկ լուր կայ: Կը վախցուի որ շատերը սառած են:

Ահաւոր ու ողբերգական կացութեան մը ենթարկուած են վաչկատուն Քարաքաչաններն ու գնչուները, որոնք անակնկալի եկած են յանկարծակի այս ձմեռէն եւ կանխազգուշական ոչ մէկ միջոց առած են:

Թրակիոյ մէջ կացութիւնը նոյնքան սարսափելի է:

Շատ մը շրջաններ եւ մասնաւորապէս հելլէնեւպուլկար լեռնային սահմանագլուխներու երկայնքը ամբողջ, ծածկուած են աւելի քան մէկ մեդր բարձր ձիւնով: Սահմանային այս շրջաններէն հասած լուրերու համաձայն, գիւղերու մէջ 4 հոգի սառած են ու շատեր՝ հիւանդացած: Զինամթերքը անկարելի կը դարձնէ հաղորդակցութիւնները:

ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԸՆԹՆՈՒԹԻՒՆ

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԸՆԿԵՐՎԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԸ

Զորս օրուան բուռն, կրքոտ ու աղմկալից վէճերէ յետոյ՝ Ընկերվարական-Բանուորական Միջազգայինի Ֆրանսական հատուածը վերջացուց իր բացառիկ համագումարը։ Յամառ ու անկեղծ ճիգերով և հակառակ բազմատեսակ տարակարծութեանց, կարելի եղաւ համաձայնիլ ընտրական քաղաքականութեան ծրագրի մը ու պայքարը յառաջ տանելու եղանակներուն շուրջ։

Այս տարուան առաջին կէսին խորհրդարանային բացառապէս կարեւոր ընտրութիւններ տեղի պիտի ունենան, արեւմտեան երեք մեծ պետութիւններու՝ Մեծն-Բրիտանիոյ, Ֆրանսայի և Գերմանիոյ մէջ։ Այդ ընտրութեանց արդիւնքէն կախում ունի շատ բան։ Յայտնի է որ այս երեք երկիրներուն մէջ ալ՝ ընկերվարութիւնը կը յայտնուի իբրև առաջնակարգ, յառաջադիմարիկ ու կարեւոր քաղաքական ուժ մը։ Երեք երկիրներուն մէջ ալ ան շատ օգտաւոր է ընդդիմադիրի բացառական դիրքին մէջ մնալու համար տակաւին երկար տանիլ Իրերու եւ երեւոյթներու մեքենական մղումին տակ, ան կը հանդիսանայ իբրեւ ճիակ ու լուրջ հակառակորդը՝ դրամատիրական պետութեան ու իրաւակարգին եւ անոր վրան քաղաքականութեան, Արեւմուտքի և Արեւելքի մէջ։ Եթէ այս ընտրութիւններէն արեւմտեան ընկերվարութիւնը, որ պատերազմէն յետոյ հետզհետէ կը զօրանայ, զուրս գայ աւելի ուժեղ ու գրաւչ նոր դիրքեր՝ անտարակոյս միջազգային քաղաքականութեան մէջ, կարելի է յուսալ որոշ փոփոխութիւններ։ Ու հակառակ շատերու սկեպտիկութեան ու ենթադրութիւններուն՝ առնուազն հանգստացուցիչ է ու պատերազմի վերացման տեսակէտէն բարեբար Մեծն-Բրիտանիոյ, Գերմանիոյ և Ցբրանսայի մէջ ընկերվարական կառավարութիւններու իշխանութեան գլուխ գալու հեռանկարը։

Այս տեսակէտէն բացառիկ նշանակութիւն ունէր Ֆրանսայի ընկերվարականներու համագումարը։ Ատիկա կը զգային ո՛չ միայն իրենք, համագումարին մասնակցող, ընկերային զանազան խաւերու պատկանող ու երկրին բոլո՛ր կողմերէն Փարիզ եկած պատգամաւորները, այլեւ քաղքինի մամուլն ու զկավար շրջանակները։ Զորս օր, անընդհատ, Փարիզի յետադիմական ու ձախակողմեան մամուլը, անձկութեամբ կը հետեւէր վիճաբանութեանց ելքին։ Ն՛ոյն հետաքրքրութիւնը նաեւ օտար քաղաքական շրջանակներու մէջ։ Օտար մամուլի ներկայացուցիչներուն մէջ՝ կարելի էր նշմարել գերման, աւստրիական, չեխ, լեհ ու ռուս օրագրողներ որ նոյնքան շահագրգռութեամբ ու կրքոտ կը հետեւէին վէճերուն, որքան պատգամաւորները իրենք։ Այնտեղ էր պէյճ ընկերվարական մամուլին կողմէ երիտասարդ ու խանդավառ երեսփոխան Լ. Փիէրարը։ Հոն էր իտալական ռամկավար շարժումին ցցուն դէմքերէն նախկին երեսփոխան՝ Մօտիլլիանին։ Նոյնիսկ Կէրէնսկիի առժամեայ կառավարութեան անդամ վրացի Ցերեթելլին՝ որ համագումարին մէջ իսկ հակահամայնավար տեսակցութիւններ կուտար Աւստրիական յետադիմական մամուլի ներկայացուցիչներուն։

Համագումարին առջեւ դրուած էր հիմնական միակ խնդիր մը՝ պատրաստել յառաջիկայ Մայիսեան ընտրութիւնները ու ամէն գնով յաղթական դուրս գալ։ Այս առթիւ պիտի մշակէր ընտրական ծրագիր-յայտարարութիւն մը ու պիտի ճշդէր այդ ծրագրով ընտրութեան երթալու եւ յաղթելու պայմաններն ու դործունէութեան եղանակը։

Ծրագիր - յայտարարութեան պէտք եղաւ երկար ու ամէնէն փափուկ մասը ելմտական հարցն էր։

Յաղթական բայց պատերազմէն այլապէս պարտուած Ֆրանսան, որու ելմտական վիճակը աւելի քան անմխիթար է՝ զինադադարէն ի վեր, պէտք ունի արմատական բարենորոգութիւններու եւ հիմնական միջոցներու, փրկելու համար ինքզինքը տընտեսական տաղնապէ մը։ Անցեալ տարուան ժասնակի տագնապէն առաջ՝ յայտնի է որ ընկերվարականներն ու անոնց հետեւելով էրիօի կուսակիցները կ'առաջարկէին դրամագլուխի վրայ արմատական տուրք մը՝ Ֆրանսայի տնտեսական կեանքը կայուն դարձնելու համար։ Այդ տուրքը, որ պիտի ձանրանար գլխաւորաբար երկրին հարուստ դասին վրայ, քաղքենիութեան, դրամատիրութեան, հողատէրերու եւ առեւտրական մեծ տուներու վրայ՝ տիրող տարբերուն հաշուին չէր գար։ Այդպէս է որ անոնք յառաջ քշեցին Ի. Փուանքարէի տագնապային կառավարութիւնը, որ օգտուելով տիրող շփոթէն ու քաղքենի դասու ձախակողմին մեղսակցութենէն, ֆրանքը կայունացուց՝ բարդելով բանուորական, միջին ու գիւղացիական խաւերու վրայ՝ հազարամիլիոններու հասնող նոր՝ ուղղակի կամ անուղղակի տուրքեր։

Հարց էր թէ Փուանքարէի՝ ի վնաս բանուր դասակարգին ձեռք բերած մասնակի յաղողութիւններէն յետոյ, ընկերվարական կուսակցութիւնը պէ՞տք էր որ պահէր, դրամագլուխի վրայ տուրքի իր յստակ եւ հիմնական տեսակէտը։

Համագումարը՝ որ իր մէջ կը հաշուէր Ֆրանսայի լաւագոյն ելմտագէտներէն մեծ մաս մը՝ գտաւ միջին ճամբայ մը, չվրանչեցնելու համար երկրի ն միջին խաւերը ու ընդդրկեց՝ հարստութեանց վրայ ընդհանուր հարկի, նոր տարազ մը՝ զոհացում տալով այսպէս իր աջ թեւին որ միանակար կը գտնէր՝ անհատ ու շեշտուած ծրագրով մը ընտրութեան երթալ։ Չունք գիտեր մօտիկ ապագան ո՞րքան պիտի արդարացնէ՝ այս ծածկուած նահանջը, որ թոյլ տալով հանդերձ՝ աւելի բազմաթիւ ընտրողներ միացնել նոր ծրագրին վրայ, չարգիլեր յետագային հին ծրագիրը կրկին կեանքի կոչել։

Ծրագիր - յայտարարութեան մեացեալ գլուխները պիտի ընդդրկեն ազգային, տնտեսական ու քաղաքական կեանքի զանազան երեւոյթները։ Ֆրանսական ընկերվարութիւնը պիտի պահանջէ Ճերակոյտի բարձումը, որ արգելք մըն է երկրին ռամկավարացման համար, պիտի պաշտպանէ սեռերու ամբողջական հաւասարութիւնը, կնոջ քուէարկութեան իրաւունքը ու անոր բոլոր քաղաքացիական պահանջները։ Արտաքին քաղաքականութեան մարզին մէջ՝ ան զօրավիգ պիտի կանգնի Ազգերու Դաշնակցութեան, պիտի կռուի պատերազմի ամէն հաւանական վտանգի դէմ՝ բոլոր հնարաւոր միջոցներով, պիտի աշխատի ամրացնել Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ բարեկամական կապերը, պիտի չանայ նպաստել գաղտնի դիւանագիտութեան ու խաղաղութեան տեսակէտ վտանգաւոր զինուորական կամ այլ զինակցութեանց ջնջման, մէկ խօսքով պիտի գործադրէ հակապատերազմեան եւ հակադրամատիրական քաղաքականութիւն մը։ Գաղթաւին խնդիրներու մէջ՝ ան վճռականօրէն կուսակից է ժողովուրդներու ազատագրութեան ու կը կարծէ որ Ֆրանսայի համար անհրաժեշտ ու ցանկալի չէ գաղթավայրերը պահել։ Կ'առաջարկէ գաղութներու տաւիճանական պարպումը ու կերթ ժողովուրդներուն իրենց ինքնավարութիւնը։ Վերջապէս, ներքին քաղաքականութեան մէջ, կը պահանջէ իրական ու գրական ժողովրդավարութիւն ու տնտեսական ամրակուռ կազմակերպում։

Պարզ կ'երեւի որ այս բոլորին մէջ՝ չեն ուզած խօսիլ դասակարգերու հակամարտութեան, քաղքենի պետութեան տապալման, զինուած ապստամբութեան անհրաժեշտութեան մասին։ Անշուշտ ծրագրի նախագիծին մէջ կան հատապատասխան մասեր, որ կ'առաջադրեն հանքերու եւ հաղորդակցութեան միջոցներու ազգայնացումը, մենաշնորհներու պետականացումը, կրթութեան ժողովրդականացումը՝ նախակրթութեան, երկրորդական եւ բարձրագոյն կրթութիւններու բոլորովին ու իրապէս ձրի ընծայելու պահանջը։ Բայց այս բոլորը անբաւական են ու ամբողջ ծրագրին մէջ կը զգացուի որքան կարելի է շատ՝ երեսփոխանական ժողովին ընկերվարական պատգամաւորները զրկելու մտահոգութիւնը։ կարճ՝ համագումարին մշակած ծրագիրյայտարարութեան յատակագիծը պատրաստուած է այնպէս որ կարելի ըլլայ պահել միջին ու մանր քաղքենի խաւերու քուէն ու նաեւ չխրտչեցնել կուսակցութեան բացառապէս բանուրական խաւերը։

Համագումարին առջեւ ըլլուած հիմնական խնդիրը, սակայն, իր ծրագրի կազմութեան մէջ չէր, այլ ընտրական պայքարը յառաջ տանելու համար գործունէութեան եղանակ մը եւ ընդհանուր ուղեգիծ մը գտնելու անհրաժեշտութեան մէջ։ Մերկացնելով՝ համագումարի ընթացքին հանդէս եկած զանազան ձգտումները, իրենց յետզիտզիտական բառամթերքէն՝ կարելի է տեսնել երեք տեսակէտ։ Առաջին՝ այնտեղ ուր կարելի չէ ընկերվարական մը ընտրել, քուէարկել համապատասխան վարիներուն հետ։ Երկրորդ՝ նախընտրել ձախ հանրապետական մը համապատասխան ընկերվարութեան շահերուն։ Յաղթեց երրորդ տեսակէտը որ տեսակ մը նահանջ էր ու անուղղակի յաղթանակը Փ. Ռընոտէլի։ Այս գործիչը նախավերջին օրը արտասանեց իրապէս մեծ, դրապաշտ, կատուածաքով ու խորքով հզօր, անկեղծ բայց հազիւ թէ ընկերվարական ճառ մը, նեղը դնելով ձախ թեւի պետերը, բայց, ինքզինքի տալով, բանուորական ներկայացուցիչներու մղումին առջեւ ու արտասանելով իրապէս յեղափոխական, իրապաշտ բայց զօրաւոր խօսքեր։

Համագումարէն ստացուած ամբողջական տպաւորութիւնը նպաստաւոր է։ Կուսակցութեան ամէնէն անհաշտ թեւերն իսկ պէտք եղածէն աւելի կը գնահատեն քանուր դասակարգի «միասնականութիւն»ը, որպէսզի կարելի ըլլայ յուսալ յառաջիկայ տարիներու ընթացքին՝ բոլոր աշխատաւորական խաւերու վերջնական ու դրական միացումը։

Նորագոյն ու քաջալերող երեւոյթ մը ունէր՝ մեծ կուսակցութեան մը այս բացառիկ համագումարը ու տարիներու բեռան տակ կքող ծեր զինուորեալներ նոյնքան հաւատքով կը նայէին ապագային, որքան երիտասարդ ու խանդավառ պատգամաւորները՝ որ վերջին օրը «Միջազգայնական»ով թնդացուցին ընդարձակ սրահը։

ՎԱՉԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ՓԱՐԻԶԻ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԸ

Կաթող. Պատուիրակութեան պիւանէն կը հաղորդեն մեզի.— Մինչեւ կաթող. նոր պատուիրակին ժամանումը, Եւրոպայի Հայոց Առաջնորդարանի գործերու տնօրինութիւնը թեմական ժողովի ատենապետ՝ Պ. Հ. Մելիքեանի յանձնուած ըլլալով, շահագրգռուողներուն կը ծանուցուի ըստ այնմ կատարել իրենց դիմումները։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷՆ

ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ ՊԱՐՍԿԱՑՆԵԼՈՒ ԾՐԱԳԻՐԸ

I. ԹՈՒՐՔ-ԹԱԹԱՐԱԿԱՆ ԴԱՒԵՐԸ

Ժամանակակից Պարսկաստանի տարածութիւնն է 42,470 քառ. փարսախ, այսինքն երեք անգամ աւելի մեծ, քան նախապատերազմեան Գերմանիան։ Այս տարածութեան վրայ կ'ապրին, համաձայն 1898—99ի վիճակագրութեան, 9,332,000 հոգի.—

Ֆարս	7,083,590	%	75,90
Թուրք-Թաթար	805,500	»	8,63
Քիւրտ	750,930	»	8,03
Արաբ	298,250	»	3,20
Լօռ	260,325	»	2,79
Հայ	51,330	»	0,55
Ասորի	27,030	»	0,30
Բելուջ	23,225	»	0,25
Հրեայ	22,170	»	0,24
Զարդօշթի	9,650	»	0,11
Ընդամէնը՝	9,332,000	»	100,00

Մէկդի գնելով այս վիճակագրութեան վիճելի կողմերը եւ համաշխարհային պատերազմէն յետոյ տեղի ունեցած փոփոխութիւնները, ինչպէս նաեւ 28 տարուան մէջ ազգաբնակութեան աճման կամ նուազման պարագան, տիրապետող ազգի եւ փոքրամասնութեանց համեմատական չափը պէտք է ընդունիլ՝ եթէ ոչ հարիւրին 75՝ հարիւրին 25ի դէմ, գոնէ հարիւրին 70՝ հարիւրին 30ի դէմ, որ իրականութեան մօտ համեմատութիւն է։

Այս տեսակէտէն Պարսկաստանը այն թախտաւոր երկիրներէն է, որ փոքրամասնութեանց խնդրի առթիւ ոեւէ մտահոգութիւն չպիտի ունենայ։ Եօթը միլիոնի դէմ 2 միլիոնը շատ չնչին թիւ է, իսկ եթէ գատ-գատ առնենք համեմատարար աւելի խոշոր մաս կազմող 805 հազար թուրք-թաթարները, կամ 751,000 քրտական գեղերը, 7 միլիոն Ֆարսերու հանդէպ բացարձակ ոչնչութիւն է։ Թախտաւոր է, մանաւանդ, երբ չնչին փոքրամասնութիւն կազմող Արաբները, Լօռները, Հայերը եւ միւս գեղերը ոեւէ քաղաքական նպատակ չեն հետապնդեր եւ չեն ալ կրնար — եթէ երազին իսկ, ինչպէս երբեմն Ասորիները, — նկատի առնելով իրենց աննշան համրանքը։

Երեւութապէս այսպէս է, աւելի ճիշտը պարզ թիւերը այսպէս կը թելադրեն։ Բայց Պարսկաստանը իրաւունք ունի մտատանջուելու Հարիւրին 8ուկէս կազմող թուրք-թաթարական եւ Հարիւրին 8 կազմող քրտական փոքրամասնութիւններու գոյութենէն, նկատի ունենալով աշխարհագրական այն դիրքը, ուր կեդրոնացած են այդ երկու գեղերը։ Ընդունք ռուս-տաճկական սահմանակից վայրերու մէջ, գաղութ ի վեր արմատ բռնած իրենց գեղային բոլոր առանձնայատկութիւններով մէկ մէկ սպառնալիք կը ներկայացնեն, այն աստիճան, որ տիրող ցեղի թուական խոշոր մեծամասնութիւնը կը կորնչցնէ իր իրական արժէքը։ Նոյնը, աւելի վերապահութեամբ, կարելի է ըսել հարիւրին 3ը կազմող Լօռերու մասին, երկրին հարաւակողմը, յաճախ ենթակայ քաղաքական եւ յատկապէս անգլիական խաղերու։ Այս բացարձակապէս անկիրթ գեղը երբեմն գործիք կրնայ դառնալ միայն, առանց կարենալ հիմնաւորելու իր ուրոյն քաղաքական ձգտումները, բան մը զոր երբեք չէ ունեցեր։ Հետեւաբար այս ցեղը չի կրնար իրրեւ վտանգաւոր ազդակ նկատի առնուիլ։

Նոյն բանը, սակայն, կարելի չէ ըսել առաջին երկու ցեղերու մասին, որոնք արդէն ունին իրենց աւելի քան պարզ եւ որոշ ազգային ձգտումները, ժամանակին հրահրուած ոուս, ապրիէջանցի եւ տաճիկ գործակալներու կողմէ։

«Ընկերվարական» գաղափարը օրուան խնդիրն է եւ Պարսկաստանի քիւրտ գեղերու տրամադրութիւնները ծանօթ, ժամանաւորաբար «Ցառաջ»ի ընթերցողներուն։ Ցայրայեղ պարագային, պարսիկ քաղաքական միտքը կրնայ հաշտուիլ այդ գաղափարին հետ, նոյնիսկ իր երկրէն փրկիկ հողամաս ձեռքէ հանելու գնով, նկատի առնելով պարսկական որոշ շրջանակներու աչառութիւնը, թէ թուրքիոյ եւ պարսկաստանի միջեւ հաստատուած քիւրտիստան մը միշտ իսկ պարսկաստանի օգտին պիտի ծառայէր, ազատելով զայն խարտեաւ եւ դաւադիր երկրի մը հարեւանութենէն։

Այդպէս չէ, սակայն, պարսկական Ատրպատականի — գրեթէ բացառապէս թուրք գեղերով բնակուած — խնդիրը։

Տակաւին տաճկական Սահմանադրութեան Հռչակման օրերէն, Ատրպատականի Թրքութիւնը կը ձգտի դէպի ցեղակից երկիրը, Թուրքիան գրքեր ու թերթեր կը հրատարակէ, դպրոցներու մէջ թուրքերէն լեզուի դասաւանդութիւնը կ'ուժեղացնէ, նոյնիսկ հիմը կը դնէ, Թաւրիզի մէջ, Թուրք Թատրոնին։ Այդ բոլորին մեծապէս կը նպաստէ այն հանգամանքը, որ ամբողջ Ատրպատականի մէջ խօսակցութեան լեզուն, նոյնիսկ պետական հիմնարկութիւններէ ներս, թուրքերէնն է, հակառակ ամէն տեղ ընդունուած պարսկերէն գրաւոր գրութեան արմատացած սովորութեան։ «Քանի որ ժողովուրդը թուրքերէն կը խօսի, թուրքերէն պէտք է գրէ։» Այս էր ժամանակին Ատրպատականի Թուրք գեմոկրատ երիտասարդութեան օրուան նշանաբանը։ Կեդրոնի կառավարութիւնը անտարբեր կ'երեւար եւ չարժուէր, եթէ ոչ ամէն տեղ, գոնէ Թաւրիզի մէջ կը ձաւալէր խաղաղ ճանապարհով առանց ոեւէ քաղաքական կամ անջատողական գունաւորումներու։ Այսինքն չարժումը յառաջ կը տարուէր մշակոյթի հողի վրայ։ Մինչեւ մեծ պատերազմը։

Ընդրկովկասեան ազգերու անկախութեան հռչակումէն անմիջապէս յետոյ, ծայր առաւ Ադրբէջանի գործակալներու պրպագանդան այնքան պարզ եւ որոշ, որ պարսիկ մամուլը թէհրանի մէջ եւ այլուր սկսաւ ուժեղ պայքար այդ շարժման դէմ։ Խօսքի Թուրք թերթերը չտեսնուած վայրագութեան հանեցին, իրենց դէմ բանալով նոյնիսկ կիսապաշտօնական «Իրան»ի լեզուն, որ հակառակ իր չափաւորութեան, փաստացի յօդուածաշարքերով պատեց մուսաւաթականներու դիմակը եւ Ատրպատականի մէջ վարած անջատողական քաղաքականութեան եւ գործունէութեան բոլոր գաղտնի ծալքերը։

Պաղտնի պրոպագանդան իր գործնական արդիւնքները տուաւ։ Կը բաւէ յիշել Խոյարանիի ըմբոստացումը կեդրոնական կառավարութեան դէմ, որ բաւական ժամանակ խզեց Թէհրանի եւ Ատրպատականի պետական կապը, ըմբոստացում մը որ եթէ ոչ իր ծագման էութեամբ, բայց իր զարգացմամբ ընթացքով Ատրպատականը կը տանէր դէպի վերջնական անջատում, կեդրոնի կառավարութիւնը դաւադրաբար հայրենասէր խոյարանին սպանելով, շարժումը խեղդեց պարսկական ծանօթ միջոցներով, առանց մեծ ցնցումներու։

Սակայն ատով խնդիրը արմատապէս չլուծուեցաւ, մանաւանդ Ադրբէջանը կարմիր գոյն ընդունելէ յետոյ աւելի ուժեղացուց գործունէութիւնը, որ կը շարունակուի մինչեւ մեր օրերը, իրեն աշխատակից ունենալով Քէմալական Թուրքիան, ակներեւ ամբողջութեամբ աւելի կրօնական Թշնամութիւն ունի ցէպի երէկուան սիւնի եւ այսօրուան աստուած տաճիկը, ինչպէս եւ կը խորշի պոլշեւիկ Ադրբէջանէն, ինչպէս խոզի մսէն։

Վ. ԻՐԱՆԵԱՆ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱՅԻՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Վերջապէս իրականութիւն դարձաւ այն ծրագիրը, զոր ժամանակ մը ի վեր կը հետապնդէր ցարդգող գրական Միութիւնը։

Ինչպէս գրեցինք արդէն, Ուրբաթ երեկոյ, Սոսիէթէ Սավանթի մէջ կատարուեցաւ բացումը կը նախագահէր Սանասարեանի նախկին տեսուչներէն Պ. Արուեան։

— Ժխլատաբար, Սանասարեանի անունին կապուած այս հաստատութիւնը, տալիս նիքին մէջ չէ որ կը հիմնուի, այլ Սէնի ափերուն վրայ, իբրեւ հետեւանք այն դժբախտ դէպքերուն, որոնք ծանօթ են ձեզի։ Ու իսկապէս այդ դժբախտ պարագաներուն բերումով է, որ կը հիմնուի ժողովրդային համալսարանը։ Եթէ ունինք սերունդ մը, որ կը գտնուի իր վարժարանին մէջ, ծարաւ՝ ուսումի, ունինք նաեւ չափահաս սերունդ մը, տարիքոտ բազմութիւն մը որ զրկուած է ուսման բարիքներէն։ Այդ դասակարգին համար հիմնուած է այս համալսարանը։ Ցարդգող, երիտասարդութեան Միութիւնը, յղանալով ժողովրդային Համալսարանին ծրագիրը, դիմած էր մշակութային միութիւններուն նիւթական ու բարոյական օժանդակութեան։ Շնորհով ցարդգողցիներուն Սանասարեանցիներուն, Ազգային Սանուց, Զաւխասեաց Որբերու, Հայրենակցական և Բժշկական Միութիւնները։ Կազմուած մասնաւոր վարչութիւն մը որ ծրագիրը հասցուց իրականութեան։ Պարտք կը սեպենք յայտարարել թէ այս համալսարանը ո և է կապ ու յարաբերութիւն չունի Սանասարեանի կտակին հետ։ Համալսարանին տրուած է Սանասարեան անունը՝ յաւերժացնելու համար այդ ազնիւ Հայուն անունը, ինչպէս կը բազձար Սանասարեան Սանուց Միութիւնը, որ նիւթական մեծ բաժինով մը կը մասնակցի ծախքերուն։ Ուսուցիչները մասնագէտներ են, կը կազմեն սքանչելի խումբ մը։ Ժողովուրդին կը մնայ կը հետաքրքրութիւնով քաջալերել հաստատութիւնը։ Ու իրրեւ մաթանք, ըսենք Սանասարեանցիներու սիրական խօսքը. «Զգորներու ձեռաց մերոց ուղիղ արա ի մեզ, զգործս ձեռաց մերոց յաջողեա մեզ»։

Յետոյ ժողովրդ. Համալսարանին վարչութեան կողմէ պատուեցան նպատակը եւ դասախօսութեանց նիւթերը։

Խօսք տրուեցաւ Պ. Լ. Բաշալեանին, որ պատմէլ լեցուն սիրկ խանի մը խօսքերը, ասացուցիչ։

— Ինչպէս՝ խանը կ'ըսէր ազգակից երիտասարդութեան թէ երբեք Աստուած զրաշխած երկրի մէկ հողամասին վրայ «Պարսկաստան» անկոչնչելի անուն մը, ես ալ կ'ըսեմ ձեզի երիտասարդնե՛ր, թէ երբեք նախանձական միջոցով մը

ԲԱՖՖԱԼՈՅԻ ՎՃԱՐԱԳՈՐԾԸ

(ՖԱՍՏԱԿԱՆ ԿԱԽՎԱԾՈՒԹԻՒՆ)

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՍԱՐԳՍԵԱՆԻ

Ա.

Չէր մի քանի տարի առաջ, որ Բաֆֆալոյի ամենաբարձր շէնքերէն մէկուն՝ Ֆրանքլին Ապարթմընթ Հաուզի տանիքին վրայ, ամէն առաւօտ կանուխ, կը տեսնուէր ծերունի մը, որ կը զբօսնէր ինքնամոռաց, ձեռքերը ետեւէն իրարու կապած, ինչպէս կ՚ընեն մտածկոտ մարդիկ։ Ան էր Ալեքսանտր Ֆրանքլին, որուն անունով կոչուած էր շէնքը։

Ամէն առաւօտ, ժամը վեցին, ան կ՚ելլար տանիքը, եւ ամէն անգամ, որ ան կը հասնէր տանիքի ծայրը, ուր կանգուն էր ցանկապատ մը, ան կը կանգնէր հոն, կը նայէր ներքեւ, ուր կը տարածուէր քաղաքը, եւ կը սկսէր մտածել։

Ինչո՞ւ կը մտածէր ան։ Ինչո՞ւ կը մտածէր ան ամէն առաւօտ, ամէն անգամ, որ ան կ՚ելլար տանիքը։ Ինչո՞ւ կը մտածէր ան ամէն առաւօտ,

տիկնական ատրճանակներու կը պատկանին։ Ասկէ զատ ոչ մէկ վկայ ըսաւ թէ ամբաստանեալները զէնք արձակած են։ Միայն ոստիկանական պաշտօնատար Զէքի պէյ յայտարարեց թէ Հասան Րէճայիի ձեռքէն ատրճանակ մը գրաւած է։ Մասնագէտներու տեղեկագիրը կը հաստատէ սակայն թէ Զէքի պէյի ակնարկած զէնքը երբեք գործածուած չէ։

«Կատարուած մանրակրկիտ քննութեան ընթացքին թէեւ կարելի չէ եղած բուն ոճրագործները երեւան հանել, սակայն հաստատուած է որ մեռնող ոստիկանները իրենց ընկերներուն կողմէ սպաննուած են։ Այս առթիւ կարելիութիւն չէ տեսնուած ոստիկաններուն դէմ դատական հետապնդում կատարելու, նկատելով որ սպանութիւնը արկածի հետեւանքով տեղի ունեցած է։ Կը պահանջեմ որ սպանութեան գործին առթիւ անպարտութեան վճիռ տրուի Մուրատի, Վահանի եւ Հասան Րէճայիի մասին, նկատելով որ հաստատուած է անոնց զէնք չարձակելը։ Գալով Նիզամէտտին էֆէնտիի, անիկա շփման մէջ մտած եւ տինամիթ հայթայթած է հրոսախումբին, հակառակ անոր որ պաշտօնական համազգեստ կը կրէր։ Կը պահանջեմ որ պատժուի, իբր անդամ հրոսախումբին»։

Ընդհանուր Դատախազի պահանջմունագիրին ընթերցումէն յետոյ, լուսնցան ամբաստանեալները եւ Դատական Մարմինը ձիշտ մէկ ժամ խորհրդակցելէ յետոյ հաղորդեց իր վճիռը, որու համաձայն, Վահան եւ Հասան Րէճայի մէկ տարուան, Մուրատ վեց ամսուան, Նազմի Էֆէնտի մէկ ամիս բանտարկութեան կը դատապարտուին։

Ընդդիմադիրներու գաղտնի շրջաբերականը

Լէնինկրատի, Մոսկուայի եւ գաւառի կարգ մը քաղաքներուն մէջ ներկայիս շրջաբերութեան դրուած է գաղտնի յայտարարութիւն մը, որուն մէջ ամփոփուած են ընդդիմադիրներու պահանջները։ Ասոնք են։

Ազատութիւն՝ խօսքի, մամուլի, հաւաքոյթի, ընկերակցութեան եւ կրօնքի։

Անձեռնմխելիութիւն անձի։

Ջնջում մահապատիժի։

Ջնջում կէսփէուի եւ սարսափի բոլոր կազմակերպութեանց։

Ընդհանուր ներում՝ բոլոր քաղաքական բանտարկեալներուն եւ դատապարտեալներուն։

Ջնջում համայնավար կուսակցութեան եւ կոմինտէրնի անդամներուն տրուած բոլոր առանձնաշնորհներուն։

Վերահաստատում Գործակցականներու ազատ գործունէութեան։

Բացարձակ ազատութիւն Մորմուրդներու ընտրութեան համար, քուէի հաւասար իրաւունք՝ գիւղացիներուն, բանուորներուն, պաշտօնեաներուն եւ գործազուրկներուն։

Լէնինի անտիպ մէկ հրամանագիրը

Փրավտա իր յունուար 1ի թիւին մէջ կը հրատարակէ Լէնինի մէկ հրամանագիրը, որ թէեւ գրուած 1918 փետր. 21ին, մինչեւ հիմա չէր հրատարակուած՝ անծանօթ պատճառներով։ Ահա այդ հրամանագիրը.—

Որպէսզի ժողովրդային գործավարներու խորհուրդին որոշումները բացարձակապէս եւ արագօրէն գործադրուին, կը հրամայուի որ.

1. Իւրաքանչիւր բանուոր, իր ութժամեայ աշխատանքը վերջացնելէ յետոյ, պարտաւոր է օրական երեք ժամ ալ աշխատիլ պատերազմի կամ պետական վարչութեան պահանջներուն համար.

2. Բարեկեցիկ դասակարգի պատկանող ամէն անհատ— որ ամիսը 500 րուբլի կը շահի կամ 1500 րուբլի դրամագլուխ ունի— անմիջապէս պէտք է ստանայ բանուորական անձնագիր մը, եւ ամէն օր անոր մէջ արձանագրել պէտք է տայ թէ կատարա՞ծ է իր զինուորական կամ վարչական աշխատանքը։ Այս անձնագիրները բարեկեցիկներուն պիտի ծախուին 50 րուբլիի։

3. Բանուոր դասակարգին չպատկանող ոչ-բարեկեցիկ անհատներն ալ ստիպուած են ունենալ բանուորական անձնագիր մը, որ իրենց պիտի ծախուի մէկ րուբլիի փոխարէն։ Անոնք որ անձնագիր չունին, կամ սխալ արձանագրութիւն ընել կուտան անոր վրայ, զինուորական օրէնքներու կ'ենթարկուին։

4. Բոլոր անոնք, որ գէնք ունին, տեղական Սովետէն նոր արտօնութիւն պէտք է ստանան։

Այս հրամանագրին անսաստողները հրացանագարկ պիտի ըլլան՝ ինչպէս արմատիքի վրայ շահագիտութիւն ընողները։

Սով Չիւաստալի մէջ

«Մորնինկ Փոսթ»ի փէքինի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Շանթունկի մէջ աւելի քան երկու միլիոն հոգի անօթութենէ կը մեռնին։ Աւրջառը կը ծախուի ոչինչ գիներով, որովհետեւ չոր խոտ չկայ եւ միւս կողմէ կը վախցուի որ անկանոն գիները գրաւեն զանոնք։ 1927ի ընթացքին 500,000 գիւղացիներ գաղթած են Մանչուրիա եւ կը սպասուի որ նոյնքան ալ գաղթեն յառաջիկայ գարնան։ Այս արտագաղթին պատճառաւ կառախումբերը միշտ խճողուած են եւ համաճարակէ կը վախցուի։

Փէքինէն 90 քիլոմեթր հարաւ Հոշով քաղաքը, 79 օրուան պաշարումէ մը վերջ անձնատուր եղաւ։ Հրամանատարը յայտարարեց թէ անձնատուր եղաւ՝ ժողովուրդը աւելորդ տառապանքներէ փրկելու համար։

Պահակազօրքը քաղաքէն դուրս եկաւ զինուորական պատիւներով։ Փէքինի կառավարութիւնը 250,000 տոլարի զանազան հատուցումներ պիտի ընէ Շանթունկի գինուորներուն կողմէ քաղաքի բնակչութենէն գրաւուած առարկաներու համար։ Պահակազօրքը այլ եւս չպիտի մասնակցի քաղաքացիական կռիւներուն, այլ պիտի վերակազմուի կառավարութեան կողմէ՝ կռուելու համար օտար արշաւանքներու դէմ։

215,000 գերիներ ազատագրուած

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ Յունուար 1էն սկսեալ անգլիական գաղթավայր Սիերրա-Լէոնէի 215,000 գերիները ազատագրուած են։ Գաղթային նախարարի պահանջումներուն վրայ, անցեալ Սեպտեմբերին քուէարկուեցաւ հրամանագիր մը, որով գերութիւնը վերջնապէս պիտի չնջուէր այնտեղ։ Հրամանագիրը չի պնդեր որ գերիները անմիջապէս ազատ արձակուին, միայն իր ուժունք կուտայ անոնց ամէն կապ խզել իրենց տէրերուն հետ։

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒՈՑ ԳՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՄԲԱՐԱՆՈՑԸ

ԹԷՈԴԻԿԻ 1928Ի "ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՑՑԸ"

Այս օրերուս հրապարակ ելաւ եւ ունի սովորական հատորներու էջերով հազար չորս հարիւր երեսներ եւ անհամար գեղագուշատիպ պատկերներ։ Գիրքի ու գեղարուեստի հայ վարպետներ ժամադիր եղած են հին իրենց հին ու նոր անտիպ էջերով։

Թուղթ եւ տիպուտառ՝ անմրցելի։ Գինն՝ 50 ֆր., դիմել հեղինակին՝ 208 bis, Rue Lafayette, PARIS (10e)

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԿԱՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹԸ

Ռուսահայ կանանց Միութիւնը կազմակերպում է շաբաթ օր, յունուարի 7ին իրա ընտանեկան երեկոյթը, իրա անդամների եւ հիւրերի համար, Rue de la Pompe թիւ 55ի դահլիճներում։ Լինելու են պարեր եւ գեղարուեստական բաժին մասնակցութեամբ տիկին Լիագիյայ թումանովայի, Հայ Թատրոնի դերասանուհիներից տիկին Արմէնեանի եւ տիկին Ատոիկի, ու Պ. Պ. Տէր-Աբրահամովի, Ց. Խաչատրեանի եւ Թառիստ Աբգարի։ Ձագ-բանդ՝ մասնակցութեամբ դաշնակահար Պ. Աբմէն Մայիլովի։ Սկիզբը ժամը 9ին, վերջը 1ին։ Ջրի բիւֆէ։ Մուտք 12 ֆրանք իւրաքանչիւր անձի։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

"ԴՐՕՇԱԿ,,

1928 ՅՈՒՆՈՒԱՐԻ ԹԻՒԸ

Բովանդակութիւն.—*1. Ժամբրական։ 2. Թուրքիոյ մարզահաւարը, կ. Սասունի։ 3. Խորհրդային քառսը, Աշոտ։ 4. Ռուսանզլ. հակ. Պարսկաստանում, Ա. Աբեղեան։ 5. Քաղքենի ազգերու Դաշնակցութիւնը եւ Միջազգային Ընկերվարութիւնը, Վ. Շուշանեան։ 6. Թուրքիոյ շուրջ։ 7. Մեր գոհերը։ 8. Թղթակցութիւններ։ 9. Հիւրա-թերթական պայքարը։* Գին 2.50 ֆր.։

Ի ՆՊԱՍՏ ԿԵՍԱՐԻՈՑ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ

Հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են եւ դրկուած ուղղակի կեսարիա յմբատ վրդ. Յալպաշեանի (Ս.կարապետ վանքի վանահայր) պանք օթոմանի միջոցաւ.—

Պ. Պ. Կ. Զամպազճեան 500 ֆրանք, Յ. Գրնաճեան 100, Ս. եւ Մ. Պախտիարեան եւ մայրը 300, Ս. Սաղբրեան 150, Ն. Ա. զաբէկեան 100, Գ. Պախտիարեան 200, Օ. Թաշճեան 200, Վ. Քէշիշեան, Ա. Արապեան եւ Յ. Քէշիշեան 100ական, Ս. Թէլֆէկեան 200, Մ. Գալթաղճեան 100, Յ. Մէլիքշահ 50, Լ. Օտապաշեան 50, Վ. Իսպիրեան 500, Ի. Քէշիշեան եւ ընկերք եւ Գ. Գասապեան եղբ. 100ական, Յ. Հասըճեան 150, Յ. Գազեան 50, Ոմն 100։ Յ. Քէրէսթէճեան 500, Ոմն 200, Մ. Սէրովբեան 50, Պ. Արսլանեան 200, Ոմն 50, Յ. Տէտէեան 50, Տոքթ. Փանոսեան 20, Ոմն 20, Ա. Երկանեան 25, Պ. Առաքելեան, Յ. Շամլեան եւ Գ. Ավանզեան 100ական, կ. Իճճիճեան 50, Մ. Բամպուգճեան 200, Յ. Պօղոսեան 50, Օր. Տ. Ղարըգճեան 50, Ս. Պէյլէրեան 40, Ե. Դանիէլեան 50, Տոքթ. Հ. Տաճատեան 200, Իյնէճեան 200, Ս. Օհանեան 50, Ա. Քէօրհանճեան (Ներովպիոյ գանաժառանգ-խնամակալ իշխանին անձնական քարտուղար) 500, Եաւընճգեան եղբարք 100, Յ. Սիրապեան 50, Մ. Դաւիթեան, Ա. Դաւիթեան, Ա. Գըզըլեան եւ կ. Պալըգճեան 25ական, Հ. Պալեան 50։ Ընդհ. գումար 6355 ֆրանք։

ՅԱՒԵԼՎԱԾ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՍԱԽՕՍ. ԵԻ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Յունուար

ՎԱՆ, 5ին Դասախօսական ժողով, դասախօս՝ Ազգին։

6ին ընկերական ընդհանուր ժողով, Ազգին։

ԼԱՆՍԻՑ, 8ին Հրապարակային բանախօսութիւն եւ ընկերական ընդհ. ժողով, բանախօս՝ ընկ. Վ. Զուլլէրեան։

ԼԻՈՆ, 4ին, 5ին, 6ին, 7ին յաջորդական 4 մեծ դասախօսութիւններ. դասախօսներ՝ Տքթ. Աշոտ Գասպարեան եւ Մ. Գուլյուզեան. ժամրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

Մ. ՇԱՄՈՆ, վաղը՝ 4ին ժամը 8ին Ընկերական ընդհ. ժողով։ Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Ազայեան։

5ին Ընկերա - համակրական Դասախօսական ժողով, կը խօսի ընկ. Ազայեան։

Յունուար 8ին Հրապարակային բանախօսութիւն, կը խօսին ընկերներ Ազայեան, Գուլումեան։

Մ. ԷՔԻԼԷ, 6ին Ընկերական ընդհ. ժողով։

7ին Ընկերա - համակրական ժողով։

ՏԷՍԻՆ, 7ին Ընկերական ընդհ. ժողով, Ազգին։

8ին առաւօտ՝ դասախօսական ժողով, Ազգին։

ՓՕՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻԻ, 8ին կէսօրէ յետոյ դասախօս. ժողով, Ազգին։

ԿԱՐՏԱՆ 8ին Ընկեր ընդհ. ժողովներկայ կ'ըլլայ ընկեր Բէնիկ։

ՇԱՆՕԹ.— Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։

ՕՆՈՒՆԴԻ ՍԵՂԱՆ

Փարիզի Հայ տիկնանց Միութիւնը ի պատիւ Հայ ուսանողներու կազմակերպած է Ընունդի աւանդական սեղան մը այս ուրբաթ գիշեր ժամը 8 30ին 17, Rue Chateaubriand. *Էթուալի* սրահը։ Գեղարուեստական բաժին։ Կը հրաւիրուին հին եւ նոր ուսանողները եւ ուս. Միութեան համակիրները։ Հրաւիրատոմսերու համար դիմել Օր. Ա. Թորոսեանի, 221 Rue de Tolbiac.

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ԵԻ ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ ՀԱՅԵՐՕՒՆ

վաճառատունս փոխադրած ըլլալով աւելի ընդարձակ տեղ մը, ստացած ենք ամէն տեսակի ընտիր եւ ծոխ ապրանքներ, արանց եւ կանանց համար։

Խնամուած կարուածք, վերջին ճայր աժան գիներով եւ դիւրամատչելի պայմաններով։ Գաղափար մը կազմելու համար կը բաւէ անգամ մը այցելել, Հոկտ. 10էն սկսեալ հետեւեալ հասցէին՝

SIMON HATCHIKIAN
(Tailleur)
12 Rue de la Préfecture(1er), St. Etienne(Loire).

ՎԵՐՋԱՊԷՍ

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ԱՅՆՔԱՆ ՍՊԱՍՈՒԱԾ

ՄԻՄԱԿ ՄԻՄԱԿ ՄԻՄԱԿ **ԲՌՆԻ ՍԻՐՈՒԵՑՈՒՔ** ՄԻՄԱԿ ՄԻՄԱԿ ՄԻՄԱԿ

Քրքջալիը գաւեշտը, անմահ խրնթացօրէն նոր գաւեշտ մը որ պիտի ժպտեցնէ։

ԲՈԼՈՐԸ, ԲՈԼՈՐԸ, ԲՈԼՈՐԸ,

ԳԻՆ 3 ՖՐԱՆՔ

կը գտնուի ըոլոր հայ Թերթերու գործակալներուն մօտ եւ կամ դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les.Moulineaux (Seine)։

կը դրկուի նաեւ 3 ֆրանքի դրոշմանիշերու փոխարէն։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Հեռ. Passy 72.56

կը կատարէ ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Աֆիտավիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Գ. ԳԻՒԶԱԼԵԱՆԻ

ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏՔԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

(ՄԱՏԵՆԱԶԱՐ «ԴՐՕՇԱԿ»)

Գինն է 8 ֆր., Ամերիկա, Անգլիա եւ անգլ. գաղութները կէս տոլար։

Դիմել.— H. Kentouni, 36, Ave. Chevreul, Asnières (Seine).

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

Լոյս տեսաւ մեր նոր գրացուցակը, որ ձրիօրէն կը ղրկուի գողին։ Անոր մէջ տեսնել մեր նուէրները։

Աբսէն Լիւքէն 18 ֆրանք, Մանօն Լէսքօ 15, Թասբուհի 15, ցիեզլա (Լամառթին) 8, Խաւար (Լ. Անտրիէվ) 12, Թափառականներ 15, Տք. Մօռոյի կղզին (Ուէլս) 12, Միրզա եւ Աննա 12, (Ժօրժ Սան) 10, Սիրոյ խորանին առջեւ 5, Սատանային գաւակը 2.50, Թօփալ Օսման 5, Աբուլալա Մահարի 5, Քերականներ (Գուբեան) 5, Միլիոն մը Հայերու ջարդը 18, Հայաստանի դերը 15, Արարիչը գիտութեան առջեւ 7, Լուսանկարչութիւն Աշուղ Գարիպ 5, Երգարան 5, 6, 10 եւ 25, Երազահան 6 եւ 10, Ֆրանս. հայ. խօսակց. 6, 8 եւ 15, Արշլին մալ ալան 4, Բարեկենդանկուտիները 2, Մոլորեալ Ճամբորդը 2, Շողոքորթը 5, Լը Պալիէ 2, Ժամագործ մինաս 2, Բունի ամուսնութիւն 2, Ագահ վաճառականը 3, Գոյութեան պայքարը (տուամ հայ գաղթ. կեանքին) 4, Կոյր երգչուհին 4, Ցալոմէ 4, Ծիէլլօ 10, Շամլեթ 10, Տրիլբի 5, պէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր։

ՆՈՒԷՐ.— 25 ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 ֆր.ի գիրք, 50 ֆր.է աւելիին 10 ֆր.ի, իսկ 100 ֆր.է աւելիին համայն ֆր.ի գիրք։ Ընտրեցէք նուէրցու գիրքերը մեր գրացուցակէն։

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e)

ՋԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՈՍՊՐԻԼԻՆ 5 ՖՐ.ՆՈՑ
ԵՒ 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 10 ՖՐ.ՆՈՑ ԳԻՐՔ ՄԸ ՆՈՒԷՐ

Ազա Նազար 3, Արձակ էջեր Խանհաքեանի 12.50, Աւազակապետ 30, Թիապարտ 30, Առանց գաւանանքի 50, Հերովթիոս Պէքքրի Մուսթաֆա 5, Մատերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդանական կուտիները 2, Ա-շին-մալ-Ալան 4, Մխիթնա 8, Երեք տարի ժանթինի մէջ 5, Ռաֆայէլ 18, Երազահան 5, 6, 10, Երգարան 6, 10, 12.50, 15, 25, 30, Ամլանթիա 15, Նատիա 10, Լուսայբենարան 5, Հօճա Նասրէտտին 17.50, Վանականին սէրը 18, Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, Ձայնը 25, Մուլաթիթ 6, Ծովին աղջիկը 5, Ութ հէքեաթներ Թալիսման 4, Քերթ. Պ. Դուրեանի 5, Տաղք եւ նաժականներ Լէպլէպիճի 5, Զարշըլը Արթին 5, Ճեպընթաց նորածինը 2, Ծաղկահայ բառարան 75, Ինքնուսուցիչ զրուցատրութիւն 10, Թռչաղրէկներ 15, Սիրային ոճիր մը 15, Ուշ Լինի 3, Զգայական կինը 5, Աշուղ Գարիպ 5, ՁԱՐԼՄԱՆԻՆ 1.50, Փեսայ գտնող 2, Հոգիս աքսորեալ 10, Սրուանձտեանցի Հայկ. ձայն. (6 տետ.) 90, ինչպէս նաեւ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ, ՇԱՆԹԻ, ՕՏԵԱՆԻ, ՐԱՊԻ, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԻէ ամբողջ գործերը, ԲՈԼՈՐ արտասահման նոր հրատարակութիւնները ԱՆՄՐՑԵԼԻ գիներով։ Պահանջեցէք գրացուցակ։ Նուէր տրուած գիրքերուն ցանկին հետ։

VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵԻ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆԵՐ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : N-rd 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9.

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ տիկնոջ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԲՈՒՐԴ

ՆՈՐ ԵՒ ՀԻՆ ԳՈՐԳ ՇԻՆՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ամէն տեսակ եւ գանազան գոյներով բուրդի ճոխ մթերք պիտի գտնէք Տիար ՅԱԿՈԲ ԴԷՆԱՃԸԵԱՆի մթերանոցը։ Խիստ դիւրամատչելի գիներ։ 31 Rue St-Lazare. Tél. Trudaine 68-29
Métro: Nord-Sud: Notre Dame de Lorette.

ԳԼԽԱՐԿ - MODES

Ա. ՏՐԻԱՆԱ

կանանց գլխարկի շիք եւ գեղեցիկ մօտէլներ, պատրաստ չափու վրայ։ Ջեւափոխութիւն ամէն տեսակ գլխարկի (feutre, paille, tissus։)

ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ՝ 35 ՖՐ.Է ՍԿՍԵԱԼ

243, Rue St. Honoré, 243, PARIS (1er).

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ

ՋՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»

ՀԻՄՆԱԴԻԱԾ 1887Ի

Ջուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ Թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լաւագոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ։

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրանքի վրայ միայն։

Ջուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ՝ տպագրական, կազմարարական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներու տպագր. թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պղինձ գիծ եւայլն, զորս կը հայթայթէ ֆրանսական ծանօթ տուներէ։

Դրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով
V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ԿԱՐԱՊԵՏ (ԱՇՈՏ) ԵՂԻԿԵԱՆ

29 RUE DES DOMINICAINS, MARSEILLE

ԿԱՐԱԳՈՎ ԵԻ ՁԷՔՈՎ — Արեւելեան ամէն տեսակ կերակուրներ
ՀԱՄԵՂ ՄԱՔՈՒԻՐ ԹՆԱՅՈՂԱԿԱՆ

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒՆԻՆՔ — Իշկէմպէի ապուր, սեօներ քէպապ, Լաճունով փիթէյի Թանապը քէպապ,

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՈՒՄ ՄԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆԵԼՈՒ
ԵՒ ՕԻՐԻՇՆԵՐԸ ՀԱՄԱՁԱՅՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ «ՆԱՐԵԿ»
ծնունդի լաւագոյն նուէրը
ԳԻՆ 40 ՖՐԱՆՔ
Դիմել՝ խմբագրատուն

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITION
208bis, Rue Lafayette Paris (10e)

Le Gérant: H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 4 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1928

4 JANVIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 536

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽԵՆԴԸ ՔԱՐ ՄԸ ԳԼՈՐԵՑ...

Նորէն պղտոր լուրեր կը հասնին Յունաստանէն:

Քիչ անդին կը հրատարակենք մանրամասնութիւնները: Աթէնքի մեր թղթակիցն ալ առանձին գրած է այս մասին:

Աւելորդ է շեշտել այս նոր անակնկալին հետեւանքները, դատելով յունական մամուլի արտայայտութիւններէն: Մեզի ծանօթ չէ թէ քանի՛ հոգի դիմում կատարած են, խորհրդային հպատակութիւնը ընդունելու համար: Մեր թղթակիցը կ'ըսէ. «աննշան փոքրամասնութիւն մը»: Այս կարգի լուրերու մէջ, պէտք է թուանշաններով խօսիլ:

Ամէն պարագայի մէջ, մռայլ է պատկերը: Մռայլ՝ մանաւանդ անոր համար որ, ափ մը շշորթներու «ելոյթը» բաւական կը համարուի, ամբողջ ժողովուրդ մը անարգելու, մինչեւ անգամ անոր դէմ սպառնալիքներ տեղալու համար:

Նատ որոշ է յունական թերթերու լեզուն —կորսուեցէք, ո՛ւր կ'ուզէք գացէք...:

Բոլորս ալ գիտենք որ, այդ մարդիկը խորհրդային հպատակ արձանագրուած ատեն իսկ, չեն կրնար իրենց ուզած ատենը Հայաստան կամ Կովկաս երթալ: Արդ, ինչո՞ւ այս յիմար քայլը, որ ոչ միայն առաւելութիւն մը չի տար խնդրարկուին, այլ և կը վտանգէ միւսներուն, ամբողջ յունահայ գաղթականին հանգիստը:

Մակեդոնիոյ իշխանութիւնը սկիզբէն ի վեր նախապաշարուած է հայ գաղթականութեան մասին: Որոշ վերապահում մը կայ, որ ծնունդ կ'առնէ քաղաքական եւ տնտեսական հաշիւներէ: 1923—24ի տեղահանութենէն վերջն ալ, նախապաշարումները չանհետացան:

Մնաց որ, Մակեդոնիան և Թրակիան միշտ մասնաւոր ուշադրութեան առարկայ են շրջանային, տեղական պատճառներով: Թէ իբրեւ սահմանամերձ շրջաններ եւ թէ իբրեւ բանուորական կեդրոն, այդ երկու նահանգները Յունաստանի ամէնէն զգայուն մասերը կը կազմեն:

Ուրեմն, մեր հայրենակիցները փուշի վրայ նստած են այնտեղ:

Միւս կողմէ, պատրուակներ ալ պակաս չեն: Սելանիկէն սկսելով, համայնավարական ցոյցերու ատեն, յաճախ կը յուշին հայ բախտախնդիրներու անուններ, պաշտօնական տեղեկագիրներու եւ թերթերու մէջ: Այս տարի Նոյ. 29 «տօն»ին առթիւ, հայերէն թռուցիկներ հրատարակուեցան, որոնք հրապարակէն հաւաքուեցան Մակեդոնիոյ նահանգապետին հրամանով, իսկ հեղինակները հետապնդման ենթարկուեցան: Այս առթիւ ալ, յունական թերթերը բուռն արտայայտութիւններ ունեցան:

Եւ ահաւասիկ նոր պատրուակը,— խորհրդային հպատակ դառնալու անմիտ ձեռնարկը, որ կուգայ իւղ լեցնել կրակին վրայ:

Եւ այս՝ ճիշդ այն պահուն, երբ յունական կառավարութիւնը, միշտ յիշեցնելով իր նեղութիւնները, կը շեշտէ հայ գաղթականները տեղափոխելու պահանջը, ծախքին հարիւրին 25ն ալ ստանձնելով...

Իբրեւ թագ ու պսակ այս բոլորին, խորհրդային թերթերուն մէջ կը կարդանք տեսակցութիւն մը, «Յունաստան կոմկուսի օրկան «Աշխատանք» թերթի» խմբագրին հետ, — հանրածանօթ բախտախնդիր մը, որ հետեւեալ յայտարարութիւնն ըրեր է. առանց կարմրելու կամ խղճահարելու.

— «Վերջին ազգային ընտրութիւններուն ժամանակ, Յունաստանի գաղութին ճարիւրին 75ը իր ձայնը տուաւ կոմունիստ կուսակցութեան»:

Ու վերջապէս, կայ նոր խնդիր մը, — հելլենահպատակութեան եւ զինուորագրութեան օրէնքը:

Համաձայն կառավարական որոշման, յունահպատակ են այն հայ երիտասարդները, որոնք իրենց 22րդ տարիքը կը լրացնեն Յունաստանի մէջ, 1927 Դեկտ. 31ին: Ասոնք զօրակոչի ենթարկուած ատեն, միայն չորս ամիս զինուորութիւն պիտի ընեն:

Արդ, խուճապ մըն ալ այս կարգադրութենէն ծագած է: Շատեր տուն-տեղ կը ծախեն եւ ճամբայ կ'ելլեն դէպի հարաւային Ամերիկա: Դպրոցները կը պարպուին: Մնացողներն ալ ի հարկէ դէշ կ'ազդուին:

Ի՜նչ այլանդակ իրարանցում է այս: Եւ ինչո՞ւ զարմանալ որ յունական թերթերը ապերախտութեան խօսքեր կ'ընեն եւ ծովուն ճամբան կը ցուցնեն:

Ե՞րբ վերջ պիտի գանէ ամէն բան մեր կողմը տաշելու սովորութիւնը, այն ալ օտար հողի վրայ:

Այս բոլոր իրողութիւնները ծանր պատասխանատուութեան մը կ'ենթարկեն Աթէնքի եւ Սելանիկի ազգ. իշխանութիւնները: Այլեւս անցած են թարթափումի շրջանները: Այդ իշխանութիւններուն կ'իյնայ վերահաս չարիքը կանխել յստակ, լուրջ և վճռական կեցուածքով մը: Անոնք որ խորհրդային հպատակութիւնը կը նախընտրեն, թո՛ղ ժամ առաջ իրենց բեռները կապեն եւ երթան խորհրդային արքայութիւն, թէ իրենց եւ թէ մնացողներուն բարիքին համար: Իսկ անոնք որ իրենց աչքերը դէպի հարաւ. Ամերիկա ուղղած են, քանի մը ամսուան զինուորութեան սարսափէն,— անպատճառ կորսնցուցած են իրենց հաւասարակշռութիւնը:

Ե՞րբ, վերջապէս, պիտի ըմբռնենք թէ հայրենի տունին մէջ անգամ, մարդիկ միայն իրաւունքներ չունին, այլեւ պարտականութիւններ:

Ո՞ր օրուան կը սպասենք, ապացուցանելու համար թէ՝ երբ խենդ մը կը փորձէ քար գլորել, մենք ալ բոլորովին անմիտ չենք:

Շ..

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ ՀԱՅԵՐԸ
ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀՊԱՏԱ՞Կ ԴԱՌՆԱԼ Կ'ՈՒԶԵՆ

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ՄԱՄՈՒԼԻՆ ԶԱՅՐՈՅԹՆ ՈՒ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔՆԵՐԸ

Յունաստանի վերջին թղթաբերէն կը քաղենք հետեւեալ տխուր տեղեկութիւնները: Աթէնքի մեր թղթակիցն ալ այս առթիւ ղրկած է թղթակցութիւն մը, զոր պիտի հրատարակենք վաղը:

Մակեդոնիա Նէա «Համայնավարամիտ Հայերը» խորագրով յօդուածի մը մէջ կը գրէ.

— «Մեր տեղեկութեանց համաձայն, Մակեդոնիա բնակող կարգ մը Հայեր կը ջանան խորհրդային հպատակութիւնը ընդունիլ:

«Ի պատասխան այս առթիւ եղած հարցումներուն, իշխանութիւնները յայտարարեցին թէ, իրենք, ոչ մէկ պարագայի տակ պիտի ճանչնան այս հպատակութիւնները, որովհետեւ նման բան մը, տառին ու ոգիին մէջ իսկ հակառակ է օրէնքին»:

«Էլէֆթէրօն Վիմա» (Աթէնք, դեկտ. 21)

— «Մակեդոնիոյ Հայերուն մէջ խորհրդային հպատակութիւն ընդունելու հոսանք կայ: Հելլէնական կառավարութիւնը այս տեսակ հպատակութիւն մը ճանչնալու երբեք տրամադիր չէ:»

«Էթնոս» (Աթէնք, դեկտ. 21).

— «Մակեդոնիոյ Հայերը պէտք է լաւ ըմբռնեն թէ պարտաւորութիւններ ունին Յունաստանի հանդէպ, որ գիրենք հիւրընկալեց, խնամեց, դժուարութիւններ կրեց իրենց համար, ճիշդ յոյն գաղթականներուն եղածին պէս:

«Հիւրընկալուողի մը գլխաւոր պարտականութիւններէն մէկն է յարգել իր հիւրընկալուած տան խաղաղութիւնը: Դժբախտաբար Սելանիկէն ստացուած լուրերուն համաձայն, Հայերը —ոչ ամէնքը անշուշտ— բայց Յունաստան բնակողներէն շատեր, զարմանալի հասկացողութիւն ունին իրենց տրուած հիւրընկալութեան հանդէպ: Անոնք կ'ուզեն ռուսական հպատակ ըլլալ... Կը հարցնենք այդ պարագային թէ ինչո՞ւ Կովկաս չեն մեկնիր, ուր Մոսկուայի կառավարութիւնը հայկական օջախ հաստատած է: Այս կերպով պիտի ստիպեն Յունաստանը իրենց հանդէպ դժուար կացութեան մը առջեւ դնելու, որովհետեւ անկասկած, չպիտի թոյլատրուի մեր հողին վրայ Սովետական գործակալներու բազմութիւն մը կազմել:»

Նէա Իմէրա «Այլերախտութեան փոխարինումը» խորագրով խմբագրականի մը մէջ դիտել կուտայ.—

— «Քանիցս շեշտած ենք հոս ապաստանող Հայերու ապերախտութիւնը Յունաստանի հանդէպ: Ներկայիս այս ապերախտութիւնը աւելի բուռն կերպով արտայայտուեցաւ: Հելլէնահպատակութիւնը ընդունելու դէմ այնքան դժուարութիւններ յարուցանելէ յետոյ, ներկայիս կ'ուզեն խմբովին խորհրդային հպատակութիւնը ընդունիլ: Այն բանը նախատինք մըն է հանդէպ Յունաստանի որ, զանոնք կերակրեց, խնամեց եւ զգեստեց, ինչպէս որ կը շարունակէ տակաւին հոգալ ու զգեստել: Հետեւաբար, շատ տրամաբանական պիտի ըլլար, եթէ Յունաստան գործադրէր նախապէս իր տուած որոշումը և Խ. Հայաստան կամ Ռուսիա ղրկէր Յունաստանի Հայերը որոնց թիւը 40.000ի կը հասնի: Բաւական յոյն գաղթականներ տակաւին անպատսպար կը մնան եւ մեզ պէտք են անոնց գրաւած գաղթակայանները եւ անոնց տրամադրուած գումարները:»

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԿՈՎԿԱՍԻ ՄԷՋ

Դրօշակի Յունուարի թիւէն կը քաղենք հետեւեալ տեղեկութիւնները.

— Ղարաբաղէն եւ Զանգեզուրէն երեք հայ երիտասարդներ յաջողած են մեծ դժուարութեամբ անցնիլ Պարսկաստան: Երիտասարդներէն Ս. որ անցած է Զանգեզուրէն, կը պատմէ թէ ինչպիսի սարսափի ենթարկուած է Զանգեզուրի հերոս ժողովուրդը: Երիտասարդ եւ մտաւորական ուժերը կամաց-կամաց քաշուեր, հեռացեր են օտար երկիրներ. իսկ մնացածներն ալ բանտարկուած կամ աքսորուած են դէպի Ռուսաստանի սառնամանիքները:

Երկրի տէրերը գիւղական այլասերած կոմբջիջներն են, որոնց խայտառակութեանց առջեւ ժողովուրդին մնացեր է մէկ միջոց —կամաց-կամաց հեռանալ իր սիրած լեռներէն եւ հայրենիքէն եւ բախտ փնտռել օտար երկինքի տակ, մանաւանդ Պարսկաստան:

Ղարաբաղէն Թ. որ յաջողած է անցնիլ Վարանդայի շրջանէն, կը պատմէ թէ Նոյ. 4—5ին, Ղարաբաղի շարք մը շրջաններուն մէջ ցրուած են տպագիր թռուցիկներ, հետեւեալ նշանաբանով. «Ղարաբաղը Հայաստանին»: Թռուցիկներուն մէջ կան նշանակալից խօսքեր.— «Պատմական Ղարաբաղի հայ ժողովուրդը, որ դարերից ի վեր պայքար է մղել ազատ ապրելու եւ իր բախտը ընդմիշտ կապելու մայր Հայաստանի հետ, չի կարող հանգիստ սրտով դիտել, որ ռուսական դաժան զէնքի ուժով ստիպում են իրեն հպատակել եւ գլուխ ծռել Թուրք Ադրբէջանին, որի ղեկավարները եւ երկրին տէր ուռողները փաստօրէն հանդիսանում են տաճիկ սպաները ու էմիսարները:»

«Կեցցէ՛ Ղարաբաղի ժողովուրդը, թո՛ղ կործանի Տաճկա-Ադրբէջանեան իշխանութիւնը: Ղարաբաղը Հայաստանին»:

Այս թռուցիկին հետեւանքով, տեղի ունեցած են բազմաթիւ ձերբակալութիւններ եւ խուզարկութիւններ: Ձերբակալուած են նաեւ Ղարաբաղցի շարք մը կոմունիստներ, որոնք մինչեւ հիմա բողոքած են Ղարաբաղը Ադրբէջանին կցուելուն դէմ: Փախստականը Աղդամի, Բարդայի եւ Ղարբանդի մէջ տեսած է տասնեակ թուրք սպաներ եւ զինուորներ: Ղարաբաղի մէջ որքան բարձր է թուրք ժողովուրդի տրամադրութիւնը, նոյնքան ընկճուած են Հայերը:

ՁԻՒՆՆ ՈՒ ՑՈՒՐՏԸ

Առջի օր առատ ձիւն տեղաց Փարիզի մէջ: Գաւառներու եւ Եւրոպայի զանազան շրջաններուն մէջ ալ խիստ ձմեռ մը կը տիրէ: Նոյնը նաեւ Ամերիկայի եւ Ճափոնի մէջ: Շիքակոյի մէջ ձիւնամրրիկէն 19 հոգի մեռան: Ճափոնի մէջ տեղ-տեղ երկու մեդր ձիւն եկած է: Սեւ ծովու մէջ իտալական ձկնորսանաւ մը ընկղմեցաւ, մէջը 23 ձկնորսներով Պոսթանցայի մօտ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Պոլշեւիկներու զին. կազմակերպութիւնը

Խորհրդային Միութեան պատերազմական գործավար Վորոշիլօֆ «Քաղաքական Բիւրօ»ի անդամ նշանակուելուն առթիւ խօսեցաւ կարեւոր ճառ մը՝ պատերազմի եւ ազգային տնտեսութեան մասին:

Ըսաւ թէ ազգային պաշտպանութեան իսկական պատրաստութիւնները սկսան անցեալ գարնան միայն: Այս մարզին մէջ գլխաւոր դերը կը պատկանի Աշխատանքի եւ Պաշտպանութեան Խորհուրդին, որ կանոնաւորաբար կը գումարուի «Սովնարկոմ»ի նախագահութեամբ եւ կը լուծէ երկրին պաշտպանութեան վերաբերեալ բոլոր խնդիրները:

Զօրաշարժի ջոկատներ ստեղծուած են բոլոր ժողովրդային գործավարութեանց մէջ: Ժողովրդային տնտեսութեան գերագոյն խորհուրդին կից կազմուած է մասնաւոր մարմին մը՝ ճարտարարուեստը զօրաշարժի ենթարկելու համար:

Եւ սակայն աշխատանքները դեռ գոհացուցիչ կերպով չեն կատարուիր եւ ազդարարութիւններ եղան բազմաթիւ բարձրաստիճան վարիչներու, որոնք չէին գործադրած պաշտպանութեան վերաբերեալ զանազան գործեր: Կարգ մը պատասխանատու պաշտօնեաներ նոյնիսկ պատիժի ենթարկուեցան:

Վորոշիլօֆ մանրամասնութիւններ տուաւ ճարտարարուեստը զինուորական նպատակներու յատկացնելու ծրագրին մասին, մանաւանդ մետաղագործարաններու, քիմիական ճարտարարուեստի եւ օդանաւի մասին:

Վորոշիլօֆ աւելցուց թէ հաղորդակցութեան միջոցները գոհացուցիչ չեն, մասնաւորաբար սահմանագլուխի մօտակայ շրջաններուն մէջ: Դիտել տուաւ թէ ցարական վարչաձեւին ատեն ռազմագիտական նպատակներով գինուած 25.000 քիլոմեդր երկարութեամբ երկաթուղիներ անցան Լիթուանիոյ, Լեթոնիոյ, եւ Էսթոնիոյ մէջ, այնպէս որ այդ տեսակէտէն ազգային պաշտպանութիւնը պէտք է գրաւէ խորհրդային կառավարութեան ուշադրութիւնը:

Պոլշեւիկ նաւարաններ չեն գործեր

«Իզվեստիա» կը գրէ թէ Խորհրդային Միութեան նաւային շինութեանց ծրագիրը կարելի չէ եղած իրագործել: 1927 տարուան ընթացքին 266 զանազան նաւեր պիտի շինուէին գետային նաւատորմին համար: Կեդրոնական կոմիտէն այս թիւը կէսի զեղչեց, իսկ նաւարանները յայտնած են թէ հազիւ քառորդը կրնան շինել: Հակառակ ասոր, որոշուած պայմանաժամին մէկ նաւ իսկ չէ յանձնուած:

Բոլոր շինութիւնները մէկ կամ երկու տարուան յապաղում պիտի կրեն, մինչ նախատեսուած ծախքերը 100ին 100 պիտի աւելնան:

Մուսոլինիի բողոքը Մոսկուայի

«Տէյլի Էքսփրէս»ի Մոսկուայի թղթակիցը կը տեղեկանայ թէ իտալական կառավարութիւնը կը պատրաստուի բողոքի ուժգին ծանուցագիր մը ուղղել Օտեսայի իտալական փոխ հիւպատոս Քացցիոյի սպանութեան դէմ: Ֆաշիստ շրջանակներու մէջ այն համոզումը կը տիրէ թէ այս սպանութիւնը գործն է իտալացի համայնավարներու, որոնք Ռուսիա ապաստանած են:

Միւս կողմէ կը կարծուի թէ իտալական կառավարութիւնը Սովետներէն դժգոհելու ուրիշ պատճառներ ալ ունի. ասոնցմէ մէկն է ներման արժանանալը այն չորս ռուս նաւազներուն, որոնք անցած տարի եգիպտական նաւի մը մէջ սպաննեցին երկու իտալացի նաւապետներ: Բացի իտալական երկու հիւպատոսներուն խորհրդաւոր անձնասպանութիւնը նոյնպէս մեծ գայրոյթ առաջ բերած է Հռոմի մէջ:

Իտալիա զէնք կուտայ Հունգարիոյ

Սէն-Գոթարի (Ստիրիա) աւստրեւհունգարական կայարանին մէջ, աւստրիական մաքսային պաշտօնեաները նկատեցին որ չորս վակոններ, որոնց պարունակութիւնը յայտարարուած էր իբրեւ մեքենայի կտորներ, իրականութեան մէջ գնդացիր կը փոխադրէին: Առաքումները կատարուած էին Իտալիայէն եւ վակոնները հունգարական հող մտած էին արդէն, երբ խարդախութիւնը երեւան հանուեցաւ:

Ասոր վրայ վիճաբանութիւն մը ծագեցաւ աւստրեւհունգար մաքսային իշխանութեանց միջեւ: Տակաւին չի գիտցուիր թէ ի՛նչ հասցէի սահմանուած էին այս գնդացիրները:

Վիէննայէն հեռագրի մը համաձայն, այս զէնքերը պիտի ղրկուէին Զեխօսլովաքիոյ Նովէնսքօ երկաթուղիի կայարանը, որ շատ մօտ է հունգարական սահմանագլուխին: Ու թէեւ կայարանը Զեխօսլովաքիոյ հողին վրայ է, քաղաքը կը գտնուի հունգար հողի վրայ: Առաքումի համար այս կէտը ընտրուած է՝ կասկած չներշնչելու համար, քանի որ իրապէս Հունգարիոյ սահմանուած էին այդ զէնքերը: Հեռագիրը կ'աւելցնէ թէ այս միջոցը քանիցս գործածուած է ասկէ առաջ:

Պաշտօնական զեկոյց մը կ'ըսէ թէ գնդացիրները դրուած էին 591 մնտուկներու մէջ, որոնք կը գրաւէին հինգ վակոններ. կուգային Վերոնէէն եւ պիտի յանձնուէին Սլովէնսքօ-Նովէնս-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԷՆ

ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ ՊԱՐՍԿԱՑՆԵԼՈՒ ԾՐԱԳԻՐԸ

2. ՀԱՅԵՐՆ ԱԼ ՄՏԱՀՈԳ

Պարսկական Ատրպատականի մէջ երկու տասնեակ տարիներ առաջ սկսած լեզուական շարժումը իր մշակոյթի դիմակը նետելով, հագած է քաղաքական շապիկ և միանալով Թրքական խնդրին, յուրջ դժուարութիւն կը պատճառէ պարսիկ կառավարութեան, որ չի կրնար անգեալի նման անտարբեր մնալ հիւսիսի անցուդարձերուն։

Ահա թէ ինչու անտեղի չէր երկրի ամբողջութեան վրայ արթուն հսկող Շահ Փէհլևիի ճամբորդութիւնը դէպի Ատրպատական։

Նախ քան այդ, հրապարակ եկաւ կառավարութեան կրթական ծանօթ նոր ծրագիրը, առաջարկուած՝ կրթական նախարար Թադայօնի կողմէ։ Ծրագիր մը, որ կը պարտադրէ Պարսկաստանի բոլոր դպրոցներու մէջ բոլոր առարկաները աւանդել պետական՝ պարսկերէն լեզուով։

Այս կարգադրութեամբ կը հարուածուի այն ազատ ներքին ինքնավարութիւնը, որմէ օգտուեր են մանաւանդ վերջին դարուն, Պարսկաստան հաստատուած փոքրամասնութիւնները, մանաւորապար Հայերը, աւելի յառաջադէմ, ուրեմն և աւելի հետամուտ՝ մշակոյթի ճիգերու։

Ոչ մէկ կասկած, որ նոր օրէնքը ուղղուած է բացառաբար Թուրքերու դէմ։ Ոչ միայն Հայերը, Հրեաները, այլ և Քիւրտերը նկատի չեն առնուած։ Պարսիկ քաղաքական գործիչը չէր կրնար այդպէս յայտարարել սակայն։ Այլապէս կը նշանակէր Պարսկաստանի դէմ հանել ամբողջ Ատրպատականը և հրահրել անոր անջատողական ձգտումները։

Պարսիկ կառավարութեան եւ ժողովուրդին քաջ յայտնի է, որ Հայերը, ինչպէս եւ միւս փոքրամասնութիւնները որ եւ է քաղաքական նպատակ չեն հետապնդեր այս երկրին մէջ։ Մանաւանդ Հայերու հաւատարմութիւնը քանիցս ապացուցուած է վերջին երեք տարիներու ընթացքին եւ մենք մեր կրթական անցեալով բազմիցս հաստատած ենք այդ։ Քաղաքական վերիվայրումներու ժամանակ միշտ կանգնած ենք «մէկ եւ ամբողջական Պարսկաստանի» տեսակէտին վրայ։ Ուրիշ կերպ ալ չէր կրնար ըլլալ, քանի որ այդ կը պահանջէ մեր շահը ոչ միայն իբրեւ Իրանցիներ, այլ և իբրեւ Հայեր։ Ուրիշ խօսքով, այդպէս կը թելադրէ ոչ միայն պարսկահայութեան շահը առանձնապէս, այլ եւ մեր համազգային շահը՝ իր ընդհանուր բովանդակութեամբ։

Այսպէս ըլլալով հանդերձ, հարուածը կը հասնի նաեւ մեր ներքին ինքնավարութեան եւ կը ստեղծէ բաւական փափուկ վիճակ, պարսկահայութեան համար։ 50-60,000 կազմող հայկական հատուած մը, որ դարեր շարունակ այս երկրին մէջ պահպաներ է իր ազգային դէմքը, շնորհիւ հայ լեզուի եւ հայ դպրոցի կատարեալ ազատութեան, այժմ ենթարկուելով կրթական նոր օրէնքի տրամադրութեանց, ժամանակի ընթացքին պիտի կորսնցնէ ազգային ինքնուրոյնութեան ամէնէն ուժեղ ազդակը։ Զենք յիշեր նոր օրէնքին հակամանկավարժական ոգին, որ միեւնոյն ժամանակ նորութիւն մըն է իր տեսակին մէջ.— Առաջին դասարանէն մինչեւ ճինգերորդ՝ բոլոր առարկաները աւանդել պարսկերէն։ Ցետոյ կրնան մտցնել մայրենի լեզու։

Կողմնակից ըլլալով մեր կառավարութեան որոշման՝ անջատողական ձգտումները վերցնելու խնդրին մէջ, կարելի չէ անուշադրութեան մատնել այն երկու խոշոր սխալները զորս նոր օրէնքով կը գործէ կրթական նախարարը։

Նախ, չկայ երկիր մը, բացի Թուրքիայէն որ պարտադրէ ոչ-պետական միջոցներով պահուած կրթական հիմնարկութիւնները՝ այդպիսի օրէնքի մը մտասակար տրամադրութեանց։ Մանաւորելով խօսքը պարսկահայ դպրոցներու վրայ, բանք որ անոնք կը պահուին հայ հասարակութեան կողմէ։ Կառավարութիւնը տեղ-տեղ չնչին գումարներ կուտայ միայն պարսկերէն լեզուի դասաւանդման համար։ Այդ նպաստները հազիւ կը կազմեն հայ դպրոցներու պիւտճէի հարիւրին 5ը։

Երկրորդ, յանուն ո՞ր արդարութեան նախարարը հայ, արաբ, հրեայ, ասորի, զարդոշթ անմեղ փոքրամասնութեանց կրթական գործը խղճի հանդստութեամբ կը զոհէ Թրքական եւ ադրբէջանեան խաղերուն, որոնց առաջքը առնելու աւելի կտրուկ միջոցներ կան։

Այս նոր օրէնքը իր էութեամբ այնքան սխալ է եւ իր հիմունքով այնքան խախուտ, որ երբեք չի համապատասխաներ պարսիկ ժողովուրդի հանրածանօթ փափկանկատութեան եւ վեհանձնութեան։

Այս նոր օրէնքը կոպիտ ընդօրինակութիւն մըն է քէմալական Թուրքիոյ կրթական բռնակալութեան։ Բայց Թուրքիոյ պահանջները եւ Պարսկաստանի պահանջները նո՞յնն են արդեօք։

Ակամայ կը յիշեմ Սէյէդ Զիաէտտինի մէկ ծիծաղելի ընդօրինակութիւնը։ Վերջինս երբ պարզ լրագրող էր՝ «Ռաղ» օրաթերթի խմբագիրը, Բագու եւ Թիֆլիս կ'երթայ, իբրեւ նախագահ Անդրկովկասեան Հանրապետութիւններու անկախութիւնը շնորհաւորող պատուիրակութեան։ Կը տեսնէ, որ Վրացիները ամէն ինչ կ'ազգայնացնեն, նոյն իսկ կը պարտադրեն ցուցանակները գրել միայն վրացերէն, իսկ ռուսերէն գրութիւնները ջնջել կուտան։ Այս նորութիւնը այնքան կը հրապուրէ զինքը, որ երբ տարիներ յետոյ կառավարութեան գլուխ կ'անցնի առաջին գործը կ'ըլլայ հրամայել, որ Թէհրանի բոլոր ցուցանակները միայն պարսկերէն գրուին։ Կ'ուզէ ջնջել ֆրանսերէն, անգլիերէն, հայերէն, ռուսերէն գրութիւնները։ Զէր հասկցած, որ Վրացիները պէտք է այդպէս ընէին, քանի որ Վրաստանի մայրաքաղաքին մէջ օտար գրերով ցուցանակներ կային, մինչդեռ վրացական գիրերը գրեթէ կը բացակայէին, այնինչ Թէհրանի մէջ մատներու վրայ կարելի էր համրել օտար գիրերով ցուցանակներ։ Զէր հասկցած, նաեւ, որ Վրաստանը պէտք է դուրս վանէր իր երկրէն տիրապետող ռուսերէնը, մինչդեռ Թէհրանի մէջ ֆրանսերէնը, անգլիերէնը կամ հայերէնը նուաճողական ո եւ է յանցանքով բռնուած չէին, այնտեղ կը տիրապետէր միայն եւ միայն պարսկերէնը։

Նախարար Թադայօնի ընդօրինակումն ալ ճիշտ նման է։ Հարեան Թուրքիան կը բռնանայ փոքրամասնութեանց վրայ, քանի որ իր երկրին մէջ Թուրքցեղը փոքրամասնութիւն է, մինչդեռ Պարսկաստանի մէջ ճնշող մեծամասնութիւնը կազմուած է մաքրարիւն Պարսերէ։

Խնդրին աւելի զաւեշտական կողմը կայ։ Նախարարը հարցնելու է՝ թէ 17 միլիոն Պարսերու համար քանի՞ դպրոցներ կան և 50000 պարսկահայութիւնը քանի՞ դպրոցներ ունի։ Կամ թէ, կրնա՞յ պարսիկ ուսուցիչներ տրամադրել պարսկահայ դպրոցներու, որակը իրեն փէշքէշ, քանակը միայն։

Բարեբախտաբար նոր օրէնքը դեռ ներկայացուած չէ խորհրդարանի քննութեան և վաւերացման։ Մինչ այդ պարսկահայութիւնը թէ հարաւի և թէ հիւսիսի մէջ պիտի ունենայ միևնոյն տեսակէտը և կազմէ միացեալ ճակատ, բոլոր օրինաւոր միջոցներով փրկելու համար պարսկահայ դպրոցը սպառնացող վտանգէն։

Ատրպատականի Առաջնորդարանին դիմումը Շահին՝ իր բարեբար ազդեցութիւնը ունենալու։ Ինչպէս տեղեկացայ, Պարսկա-Հնդկաստանի Առաջնորդը համամիտ չէ եղեր այդ դիմումին եւ կարծէք հաճոյքով կը լսէ Սպահանի կրթական տեսուչին նոր ստնձգութիւնները։

Բաւական չեն բարի ցանկութիւնները եւ անուշ խօսքերը. քիչ մը աւելի գործնական պէտք է ըլլալ։ Պարսկաստանի մէջ պետական շրջանները տակաւին հայութեան գլուխ կը ճանչնան մեր առաջնորդները, հետեւաբար մեր զոյգ թեմակալներն են, որ միացեալ ճակատ կազմելով, պիտի կանխեն բոլոր անակնկալները, յենլով պարսկահայութեան բանիմաց մասին վրայ։

Աղիտաբեր են այն փոփոխութիւնները, որ կը լսուին հարաւային Պարսկաստանի մէջ — յարմարել եւ հայկական դպրոցները պարսկացնել։

Ժամանակ է որ խօսի մեր ազգային առողջ բնազդը եւ այն խուճապը, որուն փարելով, մեր պապերը այս երկրին մէջ դարեր շարունակ պահպաներ և մեզ յանձներ են թանկագին աւանդը։

Ամօթ չէ՞, եթէ ապիկարութեամբ վտանգուի այդ սրբութիւնը։

Վ. ԻՐԱՆԵԱՆ

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՄԱՍԻՆ

Ինչ պէս գրեցինք, վարդապետին տեսակցութեան (Յառաջ գեկտ. 29 եւ 30) ներկայ էին նաեւ երկու քոյրեր։ Օր. Արաքսի Թորոսեան իր կարգին գրի առած ըլլալով այցելութեան պատմութիւնը, զանց կ'առնենք խօսակցութեան մասը, որ արդէն տպուած է եւ կը հրատարակենք իր տպաւորութիւնները միայն։

ԽՄԲ.

... Այսպէս, խօսեցաւ վարդապետը երեք քառորդ ժամ, որու ընթացքին հաւասարակշիռ մարդու մը արտայայտութիւնը դրաւ իր ակնարկին, շարժումներուն, խօսքերուն, նոյնիսկ ձայնի ելեւէջներուն մէջ, մերթ բարձր եւ ուժեղ, մերթ մեղմ ու հանդարտ։

Պատահական պայծառատեսութիւն պիտի ըսեն մասնագէտները։ Բայց յաջողե՞ր են վերջապէս կարդալու անոր հոգիին ողբերգութիւնը։

* * *

«Մեծ մարդերը մելամաղձոտ են», կ'ըսէ Արիստոտէլ։ «Հանճարը nevrose մըն է», կը հաստատէ Լոմպրոզո։ Թասսօ մը, Թուր, լուսնոտի մը հանգարտ վիճակը, կ'եղրակացնէ Լոմպրոզո, իր յանկարծական եւ ուժգին զգացումներով, ստեղծագործ ուժի պոռթկումներով։ Մեծ յեղաշրջումները, արուեստէն ներս ու դուրս, արդիւնք են յիմարներու գործունէութեան, կ'ըսէ Նորտաու, մարդերու որոնք չեն գտներ հաստ ու կլոր քաղքենիներու մտայնութիւնով։

Խորհրդաւոր կապ մը կայ, ուրեմն հանճարէն յիմարութիւն։ Ախտաբանական հոգեբանութիւնը (psychologie pathologique) այսպաճանչումը կ'ընէ շարք մը մեծ արուեստագէտներուն, որոնք «nevrose»ի ազդեցութեան տակ են եղեր։

Ռուսոյի յիմարութիւնը յեղաշրջեց 19րդ դարու գրական արուեստը. ոճրագործ մըն էր Վիյօն, ֆրանսական քնարերգակ բանաստեղծութեան նախահայրը։ Ողբերգութիւն մը եղաւ Մօփասանի, Վէրլէնի կեանքը. Շումանն յիմարանոցի մը մէջ անցուց իր վերջին օրերը. լուսնոտ էին Գլուքեր, Դոստոյեւսկի։ Ուրեմն պատճառ չէ որ արեւելքի ժողովուրդները «սուրբ գաւ» անունը տուեր են այս ախտին, զոր կը գտնենք կրօնական մեծ շարժումներու պատմութեան մէջ։ Թաքուն ուժ մը որ խուսափի վերլուծումէ, կ'ապրի հոգիին խուլ անկիւններուն մէջ, եւ թմակային տալով մարգարէներու աստուածային պայծառատեսութիւնը։ Ու թերեւս այդ հիւանդութեան մէջ պէտք է փնտռել ռուս վիպասանին հանճարեղ ստեղծագործումներուն գաղտնիքը։

Այդ մեծ մարդոց դասակարգէն է Կոմիտաս վարդապետ, հանճար մը, անհաւասարակշիռ մը, ինքնատիպ երեւոյթ մը։

Դժուար է վերլուծել վարդապետին գործը օրաթերթի մը նեղ սիւնակներուն մէջ։ Անոր անունը կապուած պիտի մնայ մեր մէջ գեղարուեստական հսկայ շարժումի մը, գեղջուկ երաժշտութեան վերադարձումին։ Ռուս ժողովրդական երգիչին՝ Ալինքայի ստեղծած խանդավառ մթնոլորտին մէջ Կոմիտաս լծուեցաւ այդ գործին, արեւմտեան մեծ երաժշտագէտներուն պէս, որոնք ժողովրդական «մոտիւ»ներու մէջ փնտռեցին ներշնչումի նոր աղբիւրներ, ինչպէս Ալպէնից, Մանուէլ տը Ֆալա, Ռոաքիմ Նին, Լափարա, սպանիական ժողովրդական երգերով, Քանթըլուպ, գաւառական գեղջուկ երգերով, Ռաւէլ, որուն յոյն ժողովրդական երգերու դաշնաւորումը դասական վարպետի մը ժուժկալ ճարտարապետութիւնն ունի։ Շարքը երկար է։ Այս վարպետներու կարգին իր տեղն ունի Կոմիտաս վարդապետ. հետեւող մը չէ ան, այլ ազգային գեղարուեստական շարժումի մը ինքնատիպ վարպետը։

«Գեղջուկ երգերը ասուն հայելիներ են, որոնք զատ զատ կեանքը կ'անդրադարձնեն»։ Կոմիտաս հասկցաւ այդ հայելիներու խորհուրդն ու բանաստեղծութիւնը, պարզ եւ խորունկ հոգեբանութիւնը, եւ իր դաշնաւորումներով գծեց անոնց համապատասխան մթնոլորտ մը, իմաստասիրական «décor» մը։

Բայց հոգին ունի իր խորհուրդը, անբեւեռ կեանքը։ Շատ իրաւամբ նոր հոգեբանները չեն գտնար Ռիպոյի, Թէնի չոր իմաստասիրութիւնով ու կը պեղեն մարդկային հոգին այդ խորհուրդին թափանցելու ճիգով, որովհետեւ փոքր ու սահմանափակ կը գտնեն գիտակից կեանքը, բաղդատմամբ այն թաքուն ուժերուն որոնք, կ'ապրին հոգիին ալ ջամուղջին մէջ ու իրենց անտեսանելի աշխարհէն կը կառավարեն մարդը։

Կոմիտասի հոգին երկինքի անհունութիւնը, ծովերու խորհուրդներն ունի։ Բայց հիւանդ է ան, կ'ծկուեր, ամուր փակեր է իր պատուհանները ամբարիշտ աչքերու որոնք գիտեն հետաքրքրութիւնն ունին միայն։ Ժպիտ մը, սիրոյ ճառագայթ մը — ու ան կը խօսի երեք քառորդ ժամ։

Բայց ո՞վ պիտի կարդայ այդ հոգիին ողբերգութիւնը, ո՞վ պիտի թափանցէ անոր խորհրդաւոր գաղտնիքին։

Նպզովրեցիին սէրը միայն։ «Ցալիթա կումի»։

ԱՐԱՔՍԻ ԹՈՐՈՍԵԱՆ

ԱՐՄԱՏԱԿԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆ

Փրոֆ. Հ. Աճառեան հրատարակեց իր «Հայերէն Արմատական բառարան»ին Բ. հատորին 9րդ պրակը, 801 — 896 էջ, երեք—Զանգ բառերը։

ՕԴԱՐՇԱՒՆԵՐՈՒ ՏԱՐԻՆ

Խորունկ շարժում մը բանած էր 1927 տարին, շարժում մը ոչ միայն օդանաւորդներու, այլ նաեւ ընկերային տեսակէտէն։ Կարել Ատլանտեանը Նիւ-Եորքէն Փարիզ ուղղութեամբ, ինչ որ իրականացաւ Մայիս 20ին, Լինտպէրկի կողմէ։

Եթէ Լինտպէրկ եղաւ առաջինը, որ յաջողեցաւ անցնել Ատլանտեանը, Ֆրանսայի կը պատկանի առաջին անգամ փորձելուն պատիւը։ Եւ Ֆրանսա կրնայ հպարտանալ, որ իր երկու հերոս զաւակներն էին, պատերազմի ընթացքին փայլուն յաղթանակ շահած Նունկէսէրն ու Քօլին, որ բացինճամբան 8 Մայիսին։

Անոնց կողքին, անարդար պիտի ըլլար չյիշել դէմքը տեղակալ Մունէյրէսին, որ կորսուեցաւ ծովերուն մէջ իր երկու ընկերներուն՝ Սէն-Ռոմանի եւ Փըթիի հետ, փորձելով անցնիլ մէկ թռիչքով կեդրոնական Ատլանտեանը։ Անոնց վերջին թռիչքէն, Սէն-Լուիէն անդին՝ անորոշ հետքերէն միայն յիշատակ կը մնան օդանաւին մէկ թեւն ու երկու անիւները։

Եթէ 1927 տարին ամբողջովին նուիրուած չէր Հիւս. Ատլանտեանի անցքին, կարելի է ըսել որ այս տարին եղաւ ծովային թռիչքներու տարի մը։

30 խումբեր ճախրեցին Ատլանտեան ու Խաղաղական Ովկէաններուն վրայէն, 21 Հիւս. Ատլանտեանի վրայէն, 3 Հարաւային Ատլանտեանի վրայէն, եւ 7 Խաղաղականի վրայէն։

Իտալացի Փինէտոն էր, որ 22 Փետրուարին բացաւ ցանկը, մեկնելով Ատլանտ. ովկիանոսին շուրջը ճամբորդութեան մը։ Զանազան արկածներ խանգարեցին իր ծրագիրը։ Երեք անգամ փորձեց կարել Կեդր. Ատլանտեանը, ստիպուելով երեք հանգրուաններու վրայ հանգչելու։ Այս փորձին ընթացքին կորսնցուց երկու օդանաւ։ Սակայն իր ցամաքային թռիչքը, Հարաւային Ատլանտեանի երկայնքին, կարելի է նկատել յաջողութիւն մը։

Յունիսին, անդրատլանտեան օդանաւորդները կը փութացնեն իրենց թռիչքները եւ մենք կը տեսնենք.

4ին, Չէմպըրլին եւ Լէվին, Նիւ-Եորքէն մեկնելով, կ'իջնեն Այսլէպէն, եւ կը կոտրեն հեռաւորութեան աշխարհի մրցանիշը։

28ին, երկու Ամերիկացիներ Maitland և Hegenberger, կը յաջողին կարել անդրխաղաղականը՝ անցնելով Սան-Ֆրանչեսկոյէն Հավայի կղզիները։

29ին, Պըրտ, Աքոսթա, Նըվըլ և Պալքըն կը կրկնեն Լինտպէրկի թռիչքը, բայց հազիւ կը հասնին ֆրանսական հողը, Վէր-Սիւր-Մէրի վրայ։

Յաջորդ ամիսներ ալ շարունակուեցան այս թռիչքները ծովերու վրայէն։

14 Յուլիսին, Սմիթ և Պրոնթ կը վերանորոգեն Մէյթլէնտի թռիչքը (Քալիֆորնիա-Հավայի)։

15 Օգոստոսին, նոյն ճամբան կը դառնայ օդային արշաւի մը թատրը, Ամերիկացի մրցակից օդանաւորդներու կողմէ։ Երկու օդանաւեր, — Կէպէլ և Տէվիս, Ճոնսըն և Տէվիս, — կը յաջողին անցնիլ, իսկ երեք օդանաւեր կը կորսուին, որոնց մէջ՝ Միս Տորան, Փէտլըր և Նօփ, Ֆրոսթ և Սքոթ, Էրվին և Այչվալտ։

25 Օգոստոսին, Հիւս. Ատլանտեանի վրայ թռիչքները կը վերսկսին, դարձեալ Ամերիկացիներու կողմէ։ Պրուք և Շլի կ'անցնին Լոնտոն, յետոյ կը շարունակեն աշխարհի շրջանը կատարելու համար և կը կենան Ճափոնի մէջ, հնազանդելով հասարակաց խնդրանքին, յաջորդական արկածներու պատճառով։

25 Օգոստոսին, Ամերիկացի մը՝ Ռէտֆըրն, փորձեց Նիւ-Պրունսվիք-Ռիօ-տը-Ժանէյրօ թռիչքը։

31 Օգոստոսին Անգլիացիներ Մինչին, Համիլթըն, Իշխանու[հի] Լոււէնշթայնի ընկերակցու[թ]եամբ, փորձեցին Եւրոպայէն անցնիլ Ամերիկա։

7 Սեպտեմբերին, Պէրթու[տ] Հիլ եւ Փէյն փորձեցին կապե[լ] Նիւ Եորքը Հռոմի մէկ թռիչքով։

8 Սեպտեմբերին, Թըլլի և Մէտքաֆ, Քանատայէն մեկնե[լ]լով, ուզեցին կրկնել Պրուք[ի] փորձը դէպի Լոնտոն։

Վերոյիշեալ բոլոր փորձեր[ն] ալ ձախողեցան եւ օդանաւոր[դ]ները կորսուեցան։

10 Հոկտեմբերին, ֆրանսա[]կան օդանաւային շրջանակնե[ր] ուզեցին շարժիլ։ Յաղթական զարթօնք, Քոսթ և Լը Պրի [յա]ջողեցան կապել Ֆրանսան Հա[]րաւ. Ամերիկայի, Փարիզ-Սէն-Լուի, Սէն-Լուի-Նաթալ գիծով։ Այսպէս, Ֆրանսացիները, որոն[ք] պարտուած էին Հիւս. Ատլանտեանի վրայ, յաղթեցին Կեդր. Ատլանտեանի վրայ, ինչ որ չէին կրցած ընել միջազգային եօթ[] օդանաւեր։

Ֆրանս. «արտակարգ դեսպան[]ներուն» ճամբորդութիւնը շարու[]նակուեցաւ կանոնաւորութեամբ, զարմանք պատճառելով ա[շ]խարհի։ Այժմ Քոսթ և Լը Պրի կը գտնուին Լիմա (Փերու), ուր[]կէ պիտի անցնին շուտով Նիւ[] Եորք, անցնելով Անթիլեան կղզիներէն։

12 Հոկտեմբերին, ամերիկ[ե]եան օդանաւ մը, որուն մէջ Հէլլ[]մէն եւ Միս Էլտըր, Ռուզվէլթ[] ֆիլտէն կը մեկնին դէպի Փա[]րիզ։ Հակառակ իրենց ուժին վր[ա]յ ունեցած հաւատքին, հրաշ[]քով կարելի կ'ըլլայ զանոնց նաւի մէջ առնել Ատլանտեանի վրայէն, 3000 քիլոմեդր անդին իրենց ճամբայէն։

23 Դեկտեմբերին, ամերիկա[]ցի օդանաւորդներ Տ. Կ. Կրէյվ[], Կոլտսպորոու եւ Սթուց, կը կոր[]սուին Նոր Սկովտիոյ կողմը, երբ կը մեկնէին դէպի Նիւֆա[]ունտլէնտ և յետոյ Քոփէնհակ։

Այս ցանկէն, պէտք է խո[ս]տովանիլ, որ շատեր կորսուե[]ցան ծովերուն մէջ եւ մահեր այնքան շատ եղան, որ ամէ[ն] կողմ, ժողովուրդը յուզուեցաւ և խնդրուեցաւ դադրեցնել թռիչք[ը] ծովերուն վրայէն։

ԿԵԱՆՔԸ ՎՐԱՆԱՔԱՂԱՔԻ ՄԷՋ

Պէյրութի «Ազդակ»ը ճեմա[]տեւեալ տխուր տեղեկութիւնն[ե]րը կը ճաղորդէ.—

Փոքր տարածութեան մը վ[ր]այ տեղաւորուած մօտ 1200[] հայութիւնը, իրարու վրայ կ[]ուտուած է տախտակէ և թիթեղ[] խրճիթներ, որոնց մէջ քա[] կուտայ տխուր եւ դժբախտօրէ[ն]

Մանաւանդ վերջերս տեղա[]ցող անձրեւները ամբողջ ան[]քերն ու ճամբաները անանց[]նելի ցեխով պատած են եւ բ[ո]լոր բնակարաններէ ներս թա[]փանցած է սաստիկ խոնաւու[]թիւն։

Դինեմոլութիւնը մեծ աւե[]ներ կը գործէ և կը խաթար[է] բազմաթիւ հայրենակիցներ[ու] նկարագիրը։ Քանի մը օր առա[ջ] օղիի ազդեցութեան տակ տեղ[] կ'ունենայ հետեւեալ տխուր դէպ[]քը։

Երիտասարդ մը քանի գաւաթ կոնծելէ եւ վերնատուն փոթորկելէ վերջ, փողոցի մէ[ջ] կանգնած հրաւէր կ'ուղղէ բոլ[ո]րին որ հպատակին իր իշխա[]նութեան և բացարձակ հնազա[նդու]թիւն յայտնեն։ Ո՞վ չի ճան[չնար] իր հեղինակութիւնը։

Քիչ յետոյ այս թմրած Հա[] կը նշմարէ քանի մը ոստիկա[]ներ, որոնք պտոյտ կը կատա[]րէին քէմբերու մէջ։ Իսկոյն սկսի բարձրաձայն հայհոյել նոնց եւ կը գործածէ ամենա[] անհիկ բառեր։ Ոստիկանները մօտենան, կը ձերբակալեն զ[ա]յն և լաւ մը տփելէ վերջ բա[նտ] կ'առաջնորդեն։

Բազմաթիւ են նման ա[] դէպքեր։ Դինեվաճառներու [] ու շատ նուազ չէ խանութներ[ու] թիւն։

Դժբախտաբար վերջերս [] ուած է աւելի տարածուիլ բա[] տախաղը։

ԵՒՐՈՊԱՑՈՒ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ)

ՆՈՒԶԱՐ ՍԱՍ

— «Վիեննայի» շրջանին մէջ ալ ամէն տեղ ուրախութիւն կը տիրէ։ Ամէն կողմ կը խօսուի միայն Նուզարի մասին։ Ամէն օր 312 անգամ կը կանչեն զինք վարագոյրի առջեւ։ Ամէն օր ծաղիկներ կը նետեն իր ոտքերուն տակ։ Ամէն օր կը ստանայ նամակներ, որոնցմէ մէկը ուրիշներէն աւելի ուշադրութիւն գրաւեց։ Նամակը կը գրէր ազնուական տիկին մը, որ կ՚ուզէր Նուզարի հետ ծանօթանալ։ Նուզար ալ ուրախ էր այդ առիթով։ Ան կը սիրէր ազնուականները։ Ան կը սիրէր ամէն ինչ, որ ազնուական էր։ Ան կը սիրէր ազնուական կերակուրներ, ազնուական գինիներ, ազնուական կանայք։ Ան կը սիրէր ազնուական ծնունդ ունեցող ամէն ինչ։

Նուզար ուրախ էր, որ պիտի ծանօթանայ ազնուական տիկնոջ մը հետ։ Ան կը սիրէր ազնուական տիկնոջ մը հետ ծանօթանալ։ Ան կը սիրէր ազնուական տիկնոջ մը հետ ծանօթանալու առիթով ազնուական ճաշ մը ընել։ Ան կը սիրէր ազնուական ճաշ մը ընելու առիթով ազնուական գինի խմել։ Ան կը սիրէր ազնուական գինի խմելու առիթով ազնուական կերակուրներ ուտել։ Ան կը սիրէր ազնուական կերակուրներ ուտելու առիթով ազնուական կանանց հետ ծանօթանալ։

— Ուրեմն, ինչպէ՞ս պիտի ընդունիք զինք։

— Ինչպէ՞ս պիտի ընդունինք զինք։ Ինչպէ՞ս կարելի է ընդունիլ զինք։ Ինչպէ՞ս կարելի է ընդունիլ զինք, որ ազնուական տիկնոջ մը հետ ծանօթանալու առիթով ազնուական ճաշ մը ընելու առիթով ազնուական գինի խմելու առիթով ազնուական կերակուրներ ուտելու առիթով ազնուական կանանց հետ ծանօթանալ կը սիրէ

քոյի կայարանը։ Աւստրիացիները պահանջեցին, որ վակոնները աւստրիական հող վերադարձուին, սակայն Հունգարները մերժեցին և գինուորական հսկողութեան տակ դրին։

Սերպիա եւ Ալպանիա

Իտալիոյ թերթերը մեծ կարեւորութիւն կուտան այն տեսակցութեան, զոր Ալպանիոյ Փարիզի ներկայացուցիչ Իլիաս պէյ Վրիոնի քանի մը օր առաջ ունեցաւ արտաքին նախարար Պրիանի հետ։

Այս խօսակցութիւնները կապ ունին վերջերս Պելկրատի մէջ իտալական դեսպան զօրավար Պոտրէրոյի եւ արտաքին նախարար Մարինքովիչի միջեւ սկսուած բանակցութեանց հետ։ Հոմի մէջ ալ արտաքին փոխ-նախարար Կրանտի մեծաշուէս կը զբաղի պալքանեան խնդրով։

Որպէսզի Իտալիա եւ Ֆրանսա կարենան իրարու հետ լեզու մը գտնել, անհրաժեշտ է որ նախապէս անկեղծ եւ տեւական համաձայնութիւն մը կնքուի Ֆրանսայի հետ, կ'ըսեն ֆաշիստ թերթերը։

Ամերիկա կը մերժէ Ֆրանսայի առաջարկը

Ինչպէս յայտնի է, Ֆրանսայի արտաքին նախարար Պրիան Միացեալ Նահանգներու կառավարութեան առաջարկած էր յաւիտենական բարեկամութեան դաշինք մը կնքել եւ իսպառ չպատերազմիլ իրարու դէմ։

Ուաշինկթընէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ ամերիկեան կառավարութիւնը պատասխանած է Ֆրանսայի թէ՝ պատրաստ է միւս մեծ պետութեանց հետ միանալով յայտարարութիւն մը հրատարակել պատերազմի դէմ, սակայն անկարելի է Ֆրանսայի թելադրածին պէս Ֆրանքեւամերիկեան դաշնագիր մը կնքել։

Պայմարը ընդդիմադիրներուն դէմ

Մոսկուայի պաշտօնական գործակալութիւնը կը հաղորդէ յունուար 2 թուականով.—

Խորհրդային Միութեան կեդրոնական Գործադիր Կոմիտէին դիւանը լսեց դիւանի հաւանութեան յայտարարութիւնը, որով կը պահանջուէր կեդրոնական Գործադիր Կոմիտէէն վտարել հետեւեալ անդամները ու թեկնածուները.— Բելոբորոտով, Զինովիեւ, Իշէնկօ, Կամենեւ, Ռակովսկի, Սմիռնօֆ, Տրոցկի եւ Տիկին Գասպարովա— որոնք նախապէս վտարուած էին կուսակցական շարքերէն, ու որոշեց վերոյիշեալ անձերը վտարել կեդրոնական Գործադիր Կոմիտէի շարքերէն ևս։

Հինգ Ֆրանսայի ապաւինուած Սուրիոյ մէջ

«Ինթըրնէշընըլ Նիուզ Սըրվիս»ի երուսաղէմի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ հինգ ֆրանսացի գինուորներ սպաննուած են Անդրյորդանանի սահմանագլուխին մօտ, ֆրանսացի գինուորներու եւ պէտուիններու միջեւ տեղի ունեցած ընդհարումի ընթացքին։ Ֆրանսացիները սահմանագլուխի նոր պահականոցներուն մօտ քանի մը գիւղեր կը գրաւէին. Պէտուիները կարծելով որ գինուորները տեւական կերպով իրենց տուներուն մէջ պիտի նստին, զօրաւոր յարձակում մը կազմակերպեցին՝ ստիպելու համար զանոնք որ ետ քաշուին։

Ինչպէս ս ընկղմեցաւ Կրէյսլիի օդանաւը

երկար փնտռտուքներէ յետոյ կարելի չէր եղած ոեւէ հետք գտնել տիկին Ֆրանսիս Ո.իսլըն կրէյսլիի Տօքն (Աբշալոյս) օդանաւէն։ Ամերիկացին հեռագիր մը հետեւեալ պատմութիւնը կը հաղորդէ.—

Նոր Սկովտիոյ «Ռոզ-Ան-Պէյլիֆօ» նաւուն նաւապետը, որ փոթորկալից ճամբորդութենէ մը վերջ արեւմտեան Հնդկաստանէն Փորթլէնտ (Մէյն նահանգ) հասաւ, կը պատմէ թէ Դեկտ. 23ին ժամը 19.30ին ատենները հերթապահ պաշտօնեան իր խուցը գալով ըսաւ.

«Դուրսը ովկիանոսին վրայ բան մը կայ, սակայն չեմ գիտեր թէ ի՛նչ է, ընդծովեայի կը նմանի։» Հակառակ անոր որ այդ պահուն սաստիկ փոթորիկ կը տիրէր, նաւապետն ու հերթապահը որոշակի լսեցին օդանաւի մը շարժանիւրին աղմուկը։ Հետզհետէ շատցաւ աղմուկը, յանկարծ կանգ առաւ։ Քիչ վերջ երկու մարդիկը լսեցին անկումը ծանր մարմինի մը, որ բարձրէն ջուրին մէջ կ'իյնայ։ Երբ առարկան անհետացաւ, օդին մէջ ջուրի սիւն մը բարձրացաւ։ «Ծովուն վիճակը այնպէս էր, կը պատմէ նաւապետը, որ ծովուն վրայ երկար ճամբորդելու սահմանուած նաւերը միայն կրնային դիմակալել ալիքներու կատաղութեան»։

Մասնագէտներ ստոյգ կը նկատեն այս պատմութիւնը ու կ'ենթադրեն որ Տիկին կրէյսլիի օդանաւը նեղը մնացած ըլլալով, ուզած է նաւի մը մօտ իջնել եւ հեռուէն տեսնելով Ռոզ-Ան լոյսերը, մօտեցած է անոր, սակայն փոթորկալի ծովուն պատճառաւ օդանաւը անմիջապէս կլանուած է ալիքներէն։

Վաշնաւ Բուխիւրիւ պիտի քանisարկուի

Փարիզի համայնավար երեսփոխան Վայեան Քութիւրիւէ քանի մը ամիս առաջ Զանիպոնի անուն պատանիի մը կողմէ Մուսոլինիի դէմ կատարուած մահափորձին առթիւ «Իւմանիթէ»ի մէջ յօդուած մը հրատարակած եւ ահաբեկիչը փառաբանած էր։

Ընդհ. դատախազութեան կողմէ իրեն դէմ բացուած դատին հետեւանքով երեք ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցաւ եւ վճիռը վերջնական հանգամանք ստացած ըլլալով, երեսփոխանը հրաւիրուեցաւ բանտ ներկայանալ երկուշաբթի ժամը 3ին։

Սակայն Վայեան Քութիւրիւ շաբաթէ մը ի վեր գաւառ գացած է՝ արձակուրդ բնելու եւ «Իւմանիթէ»ի մէջ գրած էր թէ բանտ չպիտի ներկայանայ, այլ պիտի միանայ իր ժիւս պաշտօնակիցներուն՝ Մարսէլ Քաշէնի, Տօրիօի, Մարթիի եւ Տիւքլոսի, որոնք նոյնպէս փախստական կը մնան եւ ոստիկանութիւնը չէ կրցած անոնց հետքը գտնել։

Ծանր կացութիւն Փերիւի մէջ

Փեքինէն կը հեռագրեն թէ չինական Առեւտրական Սենեակին տեղեկագրին համաձայն՝ Նոյեմբեր եւ Դեկտեմբեր ամիսներուն 1200 խանութներ փակած են իրենց դուռները։ Միւս կողմէ ոստիկանութիւնը կը հաղորդէ որ 500 չինական հպատակներ ցուրտէն եւ անօթութենէն ժեռած են փողոցներուն մէջ։ Դեկտեմբեր ամսուան ընթացքին։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

Դասախօսութիւնները կը սկսին 8 Յունուարին։ Դասերը տեղի կ'ունենան Գշ. եւ Ուր. երեկոները ժամը 9—11, իսկ կիրակի օրերը՝ առտուն 10—12։

Առայժմ բացուած են հետեւեալ դասախօսութիւնները.—

Հայոց Պատմ. եւ Լատենագրութիւն՝ *Փրոֆ. Ագոնց*, Հայոց նորագոյն պատմութիւն՝ *Մ. Վրացեան*.— Քաղ. տնտեսութիւն եւ պետ. իրաւունք՝ *Ա. Խանդկարեան*.— Ցոմարակալութիւն եւ ելմտական՝ *Մ. Տէրպէտէրեան*.— Աւոդիտորութիւն՝ *Տօքթ. Լ. Գրիգորեան*.— Ֆրանսերէն լեզու՝ Դաւիթ-Բէկ։

Շուտով կը բացուին նաեւ դասընթացքներ հայերէն լեզուի, հոգեբանութեան, Հայաստանի աշխարհագրութեան եւ այլ դասերու համար։

ՄՈՒՏՔ.— Կանոնաւոր արձանագրուած աշակերտներու համար տարեկան 10 ֆրանք։ Ազատ ունկնդիրներու համար իւրաքանչիւր դասախօսութեան համար 1 ֆր.։ Բոլոր դասախօսութիւններն ալ բաց են ազատ ունկնդիրներու առջեւ։

Արձանագրութեան համար դիմել կեդրոնը, 61 Rue Mr. le Prince, *Ֆլօրիա ճաշարանը։ Իսկ թղթակցութեան համար՝ Ե. Յարութիւնեանի, 21* Rue Cambon, Paris.

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԿԱՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹԸ

Ռուսահայ կանանց Միութիւնը կազմակերպում է շաբաթ օր, յունուարի 7ին իրա ընտանեկան երեկոյթը, իրա անդամների եւ ֆիւրերի հաժար, Rue de la Pompe թիւ 55ի դահլիճներում։ Լինելու են պարեր եւ գեղարուեստական բաժին մասնակցութեամբ տիկին Լիագիայ Թումանովայի, Հայ Թատրոնի դերասանուհիներից տիկին Արմէնեանի եւ տիկին Աստղիկի, ու Պ. Պ. Տէր-Աբրահամովի, Ց. Խաչատրեանի եւ Թառիստ Աբգարի։ Ձազ-բանդ՝ մասնակցութեամբ դաշնակահար Պ. Արմէն Մայիլովի։ Սկիզբը ժամը 9ին, վերջը 1ին։ Ձրի բիւֆէ։ Մուտք 12 ֆրանք իւրաքանչիւր անձի։

ՅԱՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՍԱԽՕՍ. ԵՒ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Յունուար

ՀԱԼԱՆՄ, 5ին Դասախօսական ժողով, դասախօս՝ Ագգին։

6ին Ընկերական ընդհանուր ժողով, Ագգին։

ԼԱՆՍԼՅ, 8ին Հրապարակային բանախօսութիւն եւ ընկերական ընդհ. ժողով, բանախօս՝ ընկ. Վ. Զուլլէրեան։

ԼԻՈՆ, 4ին, 5ին, 6ին, 7ին յաջորդական 4 մեծ դասախօսութիւններ. դասախօսներ՝ Տ.քթ. Աշոտ Գասպարեան եւ Մ. Գուլումեան. քանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ։

Մ. ՇԱՄՈՆ, 8ին Ընկեր. ընդհ. ժողով։ Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Ագայեան։

5ին Ընկերա - համակրական Դասախօսական ժողով, կը խօսի ընկ. Ագայեան։

8ին Հրապարակային բանախօսութիւն, կը խօսին ընկերներ Ագայեան, Գուլումեան։

Մ. ԷՔԻԼԻՆ, 6ին Ընկերական ընդհ. ժողով։

7ին Ընկերա - համակրական ժողով։

ՏԷՍԻՆ, 7ին Ընկերական ընդհ. ժողով, Ագգին։

8ին առաւօտ՝ դասախօսական ժողով, Ագգին։

ՓՕՆ ՏԸ ՇԻՐԻՒԻ, 8ին կէսօրէ յետոյ դասախօս. ժողով, Ագգին։

ԿԱՐՏԱՆ 8ին Ընկեր ընդհ. ժողով-ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Բէնիկ։

ՇԱՆՕԹ.— Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ։

ՅԱՐԴՕՂԻ գրական երեկոն, վաղը Շինգշաբթի, ժամը 9ին Ֆլօրիա։ Գ. Զիլմէճեան կը ներկայացնէ *Թոթեմիզմը*։ Կր հրաւիրուին անդամները ու համակիրները։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

Վ. Թաթուլին, Մ. Մանուկեանին եւ Յ. Մնձունիին.— *Մտացանք ձեռագիրները «Այգեկութ»ի համար։*

ՍՏԱՑԱՆՔ

Մարթիկ, Ժ. Խ.— 35։
Թանքէօթ, Ա. Ա.— 20։ կը հրատարակենք։
Լիոն, Կ. Ա.— 35 ֆրանք։
Մարսէյլ, Ա. Շ.— 280։
Ալնկիէն, Մ. Զ.— 35։
Սթաւրա-Զակոբա, Գ. Փ. 100։
Վիլֆրանշ, Բ. Բ.— 35։
Նիս, Պ. Օ.— 50։
Պէրշէմ, Ե. Ա.— 70։
Սէն փրիէսթ, Ա. Ճ.— 70։
Մարսէյլ, Յ. Մ.— 153։
Մարսէյլ, Գ. Չ.— 140։
Կրօմէլ, Զ. Գ.— 45։
Մոնթարժի, Տ. Վ.— 35 ֆր.։ Սկսանք դրկել։ Նկարները կը սառանաք։
Պոլէն, Գ. Զ.— 35։
Կարտան, Ն. Ա.— Սկսանք դրկել Յունուար 14ն։
Մարսէյլ, Ի. Ֆ.— Նոյնպէս։
Լը Փիւ, Ե. Տ.— Նոյնպէս։
Տէսին, Կ. Ք.— Նոյնպէս։
Մարսէյլ, Ա. Ա.— Նոյնպէս։
Երուսաղէմ, Գ. Ք.— Նոյնպէս։
Փարիզ, Մ. Ն.— Նոյնպէս։
Լիոն, Յ. Թ.— Նոյնպէս։
Ֆրէժիւս, Ա. Պ.— Նոյնպէս։
Վիլֆրանշ, Ա. Խ.— Նոյնպէս։
Փարիզ, Մ. Պ.— Նոյնպէս։
Վիլֆրանշ, Հ.Մ.Ք.—Նոյնպէս։
Կրանտիւլ, Մ.Մ.— Նոյնպէս։
Կռոմէլ, Զ. Զ.— Նոյնպէս։

ԾՆՈՒՆԴԻ ՍԵՂԱՆ

Փարիզի Հայ Տիկնանց Միութիւնը ի պատիւ Հայ ուսանողներու կազմակերպած է ծնունդի աւանդական սեղան մը այս ուրբաթ գիշեր ժամը ձիշտ 8 30ին 17, Rue Chateaubriand, *Էթուալի* սրահը։ Գեղարուեստական բաժին։ Կը հրաւիրուին հին եւ նոր ուսանողները եւ ուս. Միութեան համակիրները։ Հրաւիրատոմսերու համար դիմել Օր. Ա. Թորոսեանի, 221 Rue de Tolbiac.

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— կը փնտռեմ գաւակներս, Պրուսայի մեծ նոր գիւղէն Մկրտիչ Տուտուեան 25 տարեկան, Պօղոսիկ 22 տարեկան եւ Վարդէն 19 տարեկան որոնք Տէրզօր աքսորուելէն վերջ Մուսուլի կամ Թիֆլիսի կողմերը գացած ըլլալն կը կարծուին։ Իմացնել Տիկ. Սրբուհի կամ Տիկ. Աղաւնի Տուտուեանի, 21 Rue Blanqui, Kremlin Bicêtre, (Seine) France.

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել։

— Ազատ Գարբինեան կը փնտռէ Խուսի Տուժանա գիւղացի Սերոբ եւ քոյրը Իսկուհի Գարբինեան, որոնց Մուրիա ըլլալը կը կարծուի։ Լուր տուողին 200 ֆրանք նուէր։ Գրել 14 Rue Ortolan, Paris 5me։

Կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել։

ԲՈԼՈՐ ՀԱՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՕՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հայկական եւագոյն ժապաւէններու Ֆրանսայի միակ կեդրոնատեղին է՝

Գրատուն Ն. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
95 Cours Richard-Vitton
Montchat-Lyon

Սկսեալ մէկ սանթիմ լայնքէն մեծագանակ եւ փոքրագանակ վաճառում։

Փափաքողներուն նմոյշներու եւ գիներու ցուցակը ձրի կը դրկուի։

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Շուր. Passy 72.56
Կը կատարէ Ֆրանսա եւ յունաստան մնալու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Ապիտավիթ*) դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆԱՐԱՅՐ
ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԱՅ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԵՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-41
Մէթրօ՝ Cadet կամ Նօտր-Տիւտ N. D. de Lorette
ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14 19, կիր. եւ տօն օրեր 10-12

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ԻՐԱՒԱԳԷՏ
Կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտր. եւ քաղաքային դատերով։ Կը ստանձնէ մանաւանդ ապահովագրական վէճեր, ինքնաշարժի եւ աշխատանքի արկածներու վերաբերեալ դատական գործեր։
Կ'ընդունի ամէն առտու 9.30—12 եւ ժամադրութեամբ։
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-14

ՋԱՃԱՐԱՆ ԳԱՐԱԳԱՃ
(Գ. ԵԱՂՃԵԱՆ)
24 RUE DES CARMES, PARIS (5e) Métro: ST. MICHEL
ԸՆԾԱՆԵԿԱՆ ԺԱՄԱԴՐՈՒԹԻՒՆ
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ, մաքուր եւ անդերի սպասարկութիւն։
Արեւելեան նուագ, ամէն երեկոյ ժամը 7—12։ Նուագածուներու խումբը կազմուած՝ Պ. Պ. Մկրտիչ (քէման), Յակոբ (քանոն), Ալմինակ (ուտ)։
Շարունակ եւ գանազան հաւաքոյթներու համար մասնաւոր սրահ առաջին յարկը։

THÉS YAVROU
ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ 1880ԻՆ
Ամէն տեսակ անուշեղով եւ ծրարով թէյեր, ընտիր, հոտաւէտ, ախորժահամ։
ՊԱՀԱՆՋԵԼ ԱՄԷՆՈՒՐԵՔ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԴԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ Հասցէ՝
COMPTOIR DES THÉS YAVROU
23, Rue Senac, MARSEILLE
ՈՒՇԱԴՐ.— Կը փնտռուին Գաղղիոյ եւ գաղթականութեանց մէջ ուսեռատեղէնի ճիւղին մէջ վարժ եւ պատուաւոր ներկայացուցիչներ, բացի Փարիզ, Նիս, Լիոն եւ Մարսէյլ քաղաքներէ։

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ
48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մորթային, քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ։
Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30—8

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏՀՐ եւ ՏՆՕՐԷՆ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երբ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԳԼԽԱՐԿ-MODES
Ա. ՏՐԻԱՆԱ
կանանց գլխարկի շիք եւ գեղեցիկ մօտէլներ, պատրաստ չափու վրայ։ Ջեւափոխութիւն ամէն տեսակ գլխարկի (feutre, paille, tissus։)
ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ՝ 35 ՖՐ.Է ՍԿՍԵԱԼ
243, Rue St. Honoré, 243, PARIS (1er).

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՆԱՆԱՑԷՆ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՎԵՐՋԱՊԷՍ
ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ
ԱՅՆՔԱՆ ՍՊԱՍՄՈՒԱԾ
ՈՒՇԱԴՐ
ԲՈՒՆԻ ՍԻՐՈՒԼՏՈՒՔ
ՔԱՂՑԱԼԻՐ զաւեշաղ, անուանի ընթացքէն նոր զաւեշտ մը որ պիտի ծիծաղէ, հրապուրէ
ԲՈԼՈՐԸ, ԲՈԼՈՐԸ, ԲՈԼՈՐԸ,
ԳԻՆ 3 ՖՐԱՆՔ
Կը գտնուի բոլոր հայ ներկայացուցիչներուն մօտ եւ կամ դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine)։
Կը դրկուի նաեւ 3 ֆրանքի դրոշմանիշերու փոխարէն։

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԻ ճիշտ տիկին մը կը ստանձնէ անգլիերէնի դասեր տալ։ Ընդհանրական տեղեկութիւններու եւ պայմաններու մասին դիմել՝ Mme. AMADOUNI, 7 Rue Jules Regnault, Enghien - les - Bains, (S. et O.).

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿ
ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ
11 RUE DU VIADUC
ISSY-LES-MOULINEAUX
Tél. 83, իսի-լէ-Մուլինօ
Կը ստանձնէ ամէն տեսակ քաղաքային, առեւտրական, ամուսնական, ժառանգական դատեր եւ նաեւ իրաւաբանական խորհուրդներ։
Մեծ դիւրութիւններ բանտարներու համար. Դիմել ամէն օր 10—12 եւ 5—7։
Շաբաթ օրերը խորհրդակցութիւնը ձրի է։

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ «ՆԱՐԵԿ»
ծնունդի լաւագոյն նուէրը
ԳԻՆ 40 ՖՐԱՆՔ
Դիմել՝ խմբագրատուն

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITION
208bis, Rue Lafayette Paris (10

Le Gérant: H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԳԻՆ	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20շ.	40շ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6տոլ.	10տոլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"
Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն — 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)
TÉLÉPHONE : NORD 57-82
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS
Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
5
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
1928
5 JANVIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 537 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՐԱ՞ՆՆ ԱԼ ԹՈՒՐԱՆԻ ՃԱՄԲՈՎ

Երեքշաբթի եւ չորեքշաբթի, երկու անգամով հրատարակեցինք ուշագրաւ թղթակցութիւն մը՝ Պարսկաստանէն:

Մեր աշխատակիցը կը մատնանշէ վտանգ մը, որ կրնայ մէկ անգամէն փճացնել մեր վայելած իրաւունքները՝ այդ բարեկամ երկրին մէջ:

Արթնցած՝ Թուրք-Թաթարական դաւերէն, որոնց նպատակն է անջատել Ատրպատականը, միւս կողմէ տոգորուած՝ ազգային վերածնութեան բաղձանքներով, Թէհրանի կառավարութիւնը որոշեր է ֆարսացնել այդ նահանգը: Ատրպատականի մէջ, Թուրքերէնն է տիրապետող լեզուն, ինչպէս եւ Թրքական՝ ոգին եւ մշակոյթը: Պետական հաստատութիւններն անգամ չեն կրցած թօթափել այդ ազդեցութիւնը:

Նոր Շահին օրով, կարգ մը վարչական կարգադրութիւններ եղան, բայց կայ ու կը մնայ հիմնական վտանգը՝ Թրքական լեզուն եւ մշակոյթը, եւ անոնց զարգացման հետ միղուած քաղաքական պայքարը:

Խոշոր թիւ մը չեն կազմեր Թուրք-Թաթարները՝ Պարսկաստանի մէջ, — ընդամէնը 805,500 հոգի՝ եօթը միլիոն Պարսիկներու, 750.900 Քիւրտերու եւ ուրիշ փոքրամասնութեանց դիմաց: Համաձայն 1898ի մարդահամարին, ամբողջ Պարսկաստանի մէջ փոքրամասնութիւնները կը ներկայացնեն երկու միլիոն կամ 100ին 25: Մինչդեռ, Պատրիարքարանի վիճակագրութեամբ, Թուրքիոյ «Արեւելեան Նահանգներուն» մէջ քրիստոնեայ եւ մահմետական գրեթէ հաւասար էին, առաջինը՝ 1,183,000 (100ին 45.2) եւ երկրորդը՝ 1,178,000 (100ին 45.1), առանց հաշուելու 254,000 այլակրօնները (100ին 9.6): Եւ չմոռնանք որ մահմետականներու գումարին մէջ հաշուած են 424,000 Քիւրտեր եւ 88,000 ուրիշ մահմետականներ:

Բայց, Պարսկաստանի բնակչութեան հազիւ հարիւրին 8.5ը կազմող Թուրք-Թաթարները կը ներկայացնեն ոչ միայն աշխարհագրական առանձնայատուկ դիրք, այլ եւ ամփոփ գանգուած եւ հասարակաց լեզու: Յետոյ, անոնք յատկապէս ուժ կ'առնեն հարեւան Թուրքիայէն, մինչեւ իսկ խորհրդային իշխանութենէն:

Ակներեւ վտանգը կանխելու համար, Պարսկաստան կը դիմէ արմատական միջոցի մը: Արդէն իսկ պատրաստած է կրթական ծրագիր մը, որուն համաձայն, առաջին դասարանէն մինչեւ հինգերորդը՝ բոլոր առարկաները պիտի աւանդուին պարսկերէն:

Այդ ծրագրին հետեւանքները հասան նաեւ մեզի: Եւ անցեալ տարի, երբ Ատրպատականի կրթական տեսուչը կը հրամայէր գործադրել օրէնքը, առաջնորդը հարկադրուեցաւ ուղղակի Շահին միջնորդութեան դիմել, մասնաւոր պատուիրակութեան մը հետ, այլապէս հայկական դպրոցները պիտի փակուէին: Շահը հաճութեամբ լսեց խնդրագիրը եւ հրամայեց հայկական դպրոցները զերծ կացուցանել այդ օրէնքէն:

Ի հարկէ այս վարչական կարգադրութիւնը բաւական չէր խափանելու օրէնքը, որուն խստութիւնը յայտնապէս կը զգան հարաւային Պարսկաստանի մէջ: Այնպէս որ, Պարսկահայերը նորէն մտահոգ են, եւ միջոցներ կը փնտռեն, դարաւոր իրաւունքներ պահպանելու համար:

Շատ մը ձեւերու կարգին, կա՛յ բաց դուռ մը — խորհրդարանը տակաւին չէ քննած այս ծրագիրը:

Ինչպէս մեր թղթակիցն ալ կը հաստատէ, օրէնքը կապ չունի հայ հասարակութիւն կամ ուրիշ փոքրամասնութեանց հետ: Բայց կրթական նախարարը, ուզելով արդար երեւալ, խմբագրած է այնպիսի ծրագիր մը, որ հաւասարապէս կը պատկանի բոլորին:

Ամէնէն չկամ Պարսիկն ալ գիտէ որ 50-60.000նոց հայ գաղութը չունի ո՛ր եւ է քաղաքական ձգտում՝ այդ հիւրընկալ եւ ցեղակից երկրին մէջ: Ընդհակառակն, բացարձակապէս ուղղամիտ եւ ամուր դիրք բռնած է, զանազան տագնապներու առեն: Յետոյ, հայկական դպրոցները պահելով իրենց ինքնուրոյն հանգամանքը, միեւնոյն ժամանակ նպաստած են ամբողջ երկրին զարգացման: Եւ այդ հաստատութիւնները պահուած են ու կը պահուին հայ հասարակութեան դրամով:

Մենք վստահ ենք թէ Պարսկահայերը պիտի կրնան շահիլ դատը, սրտաբաց պարզելով ամբողջ խնդիրը: Այստեղ ոչ գաղտնի ծրագիրներ կան, ոչ ալ մասնաւոր առանձնաշնորհի խնդիր: Ամբողջ եղածը՝ բնական, տարրական իրաւունքի հարց մըն է, որուն մասին չի կրնար վիճիլ ո՛ր եւ է արդարամիտ եւ իր շահերուն գիտակից իշխանութիւն:

Կը կարծենք թէ Պարսկաստանի մէջ բաւական լուսամիտ վարիչներ կան, Թուրքերու յատուկ մարզանքներէ զգուշանալու համար: Վկայ՝ Պարսկաստանի դարաւոր պատմութիւնը: Իսկ հիմա որ երկրին վերակազմութեան եւ արդիացման ձեռնարկած են, տարօրինակ պիտի ըլլար, եթէ նոր Իրանը վաղուց նուիրագործուած իրաւունքներ կրճատէր, փոխանակ բան մը աւելցնելու անոնց վրայ, ինչպէս կը սպասուի աւելի յառաջդիմական իշխանութիւններէ: Այս տեսակ պարագաներու մէջ օրէնքի տառին կառչիլ՝ կը նշանակէ վնասել նոյն իսկ երկրի շահերուն:

Շատ յստակ է մեր կացութիւնը:

Կը մնայ որ համապատասխան մարմինները լրջօրէն խորհրդակցին եւ միացեալ ճակատով պաշտպանեն մեր իրաւունքները:

Գոնէ այս կէտին մէջ թող լռեն բոլոր կիրքերը, և ամբողջ պարսկահայ գաղութը ներկայանայ իբրեւ մէկ մարդ, ոչ միայն հայկական, այլ եւ պարսկական շահեր փրկելու համար:

Իրանը ամէնէն առաջ ինքն իրեն պիտի վնասէ, եթէ ուզէ հետեւիլ Թուրանի նեղմիտ և կործանարար փորձերուն: Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ԳԱՂԹԱՅԻՆ ՕՐԷՆՔԸ

Վերջերս գրեցինք թէ Ամերիկայի գաղթային նախարարը ծրագիր մը պատրաստած է, ներգաղթի օրէնքը «բարեփոխելու» համար: Այս առթիւ Ամերիկայի «Պայքար»ը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ. (17 դեկտ.).

— «Կան պարագաներ, որոնք խորապէս կը տագնապեցնեն Ամերիկայի հայ գաղութը: Անոնցմէ առաջինն է բաժանեալ ընտանիքներու խնդիրը: Ամերիկեան քաղաքացի բազմաթիւ Հայեր կը ճանչնանք, որոնց ծնողքը, հայր եւ մայր, կը գտնուին Սուրիա, Յունաստան եւ այլուր, շատ անգամ միս մինակ մնացած իրենց յառաջացեալ տարիքին մէջ: Անոնք բնականաբար կ'ապրին իրենց զաւակներուն ծախքով, եւ այսպէս ամէն տարի այս երկրէն հազարաւոր տոլարներ դուրս կը ղրկուին, առանց ո եւ է փոխարինութեան:

«Կը ճանչնանք ուրիշներ, որոնց զաւակները գրեթէ նման պայմաններու տակ կը գտնուին, չեն կրնար Ամերիկա գալ ու միանալ իրենց ծնողաց, գաղթային օրէնքներու այս կամ այն կերպ մեկնութեան պատճառով:

«Ուրախալի է որ Աշխատանքի Քարտուղար Տէյվիսի տեսակցութեանց մէջ, արդէն իսկ նկատի առնուած են կարգ մը կարեւոր կէտեր: Այսպէս, առանց զօթայի մուտքի արտօնուած զաւակներու տարիքը նշանակուած է 21, փոխանակ 17ի, պայմանաւ որ ամուսնացեալ չըլլան: Կ'առաջարկուի նաեւ մասնաւոր զօթա մը սահմանել ու արտօնել Աշխատանքի պաշտօնատունը, որ նկատի ունենայ խնդրարկուներու բացառիկ պայմանները, եւ ըստ այնմ թոյլատրէ զանազան կարգի անձանց մուտքը Ամերիկա:

«Քարտուղար Տէյվիսի տեսութիւններուն մէջ ոչ մէկ փոփոխութիւն կ'առաջարկուի անոնց մուտքը դիւրացնելու համար: Հայ Ամերիկեան քաղաքացիներ հետեւաբար, որոնք արտասահմանի մէջ ծնողք ունին եւ կ'ուզեն այս երկիրը բերել, պէտք է իրենց բացառիկ կացութեան վրայ հրաւիրեն Գոնկրէսին ուշադրութիւնը, պատշաճ կերպով, երբ գաղթային օրէնքին բարեփոխութիւնը վիճաբանութեան նիւթ ըլլայ, այս նստաշրջանին մէջ:»

Այս առթիւ Թերեւս աւելորդ չըլլայ դիտել տալ թէ՝ ամերիկահայ թերթերը սխալ կ'ընեն միշտ «քարտուղար» թարգմանելով «Secretary»ն,որ կը նշանակէ նախարար, Secretary of Stateը կամ State Secretaryն արտաքին նախարարն է, ոչ թէ... «պետական քարտուղար», ինչպէս այս պարագային ալ՝ «Աշխատանքի նախարար»:

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԵՒՍ

Հեռագրի մը համաձայն,Սապրոնոֆ խմբակը, որ ընդդիմադիրներու մէջ ամէնէն զօրաւորն է եւ որուն կեդրոնը Խարքով կը գտնուի, այժմ կ'աշխատի համայնավար երկրորդ կուսակցութիւն մը հիմնել: Սապրոնոֆ զօրաւոր պայքար կը մղէ անկուսակցականներու շրջանին մէջ և իր խմբակը մեծ կարեւորութիւն կը ստանայ: Սապրոնոֆի կուսակիցները վերջերս Մոսկուայի մէջ ունեցան խորհրդակցական ժողով մը, որուն մասնակցեցան Ռուսիոյ զանազան քաղաքներու պատուիրակները:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ենկիւրիի նէյլէն դեսպանը ետ կանչուած ?

Աթէնքէն կը հեռագրեն 3 յունուար թուականով.—

Հէլլէն կառավարութիւնը որոշած է ետ կանչել Ենկիւրիի իր դեսպանը, իբրեւ դժգոհութեան նշան մը թէ Թուրքիա չի յարգեր Լօզանի դաշնագրին կից համաձայնագիրները: Եւ սակայն գործակատարին քարտուղարը Ենկիւրի պիտի մնայ եւ գործակատարի պաշտօն պիտի կատարէ:

Հէլլէն կառավարութիւնը կը յայտարարէ թէ մտադիր է այս կէտին շուրջ Լահէյի միջազգային իրաւարար Ատեանին կամ Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին ուշադրութիւնը հրաւիրել: Իր այս մտադրութիւնը հաղորդած է Աթէնքի Թուրք դեսպանին:

Թայմզի Աթէնքի թղթակիցը այս մասին կը հեռագրէ.—

Վերջերս Պոլսոյ Թուրքեւհէլլէն խառն յանձնաժողովը ընդհատեց գործադրութիւնը Աթէնքի Թուրքեւհէլլէն համաձայնագրին, որ կը վերաբերի փոխանակուած բնակչութեանց մասնաւոր սեփականութեանց: Թուրք պատուիրակները յիշեալ համաձայնագրին կարգ մը կէտերը կը մեկնաբանէին այնպիսի ձեւով մը, որ հելլէն պատուիրակները համաձայնագրի բնագրին հակառակ եւ հելլէն շահերու դէմ կը նկատէին:

Հէլլէն կառավարութիւնը այս մասին հելլէնեւթուրք խառն դատարանի նախագահին իրաւախոհութեան դիմեց, եւ հոս այնպէս կը կարծուի թէ Յունաստան պիտի դիմէ Լահէյի Ատեանին կամ Ազգերու Դաշնակցութեան:

Միկոյեան ցորեն հաւաքելու կ'երթայ

«Թայմզ»ի Ռիկայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Մոսկուայի պաշտօնական շրջանակներուն մէջ դարձեալ սկսած են մտահոգուիլ թէ ի՛նչպէս կարելի պիտի ըլլայ ցորեն հայթայթել քաղաքներուն եւ արտածումի համար: Նոյեմբերին եւ Դեկտեմբերին այս ուղղութեամբ կատարուած ջանքերը շատ գոհացուցիչ արդիւնքներ տուած չեն, եւ կառավարութիւնը, ըստ սովորութեան, դարձեալ կը սպառնայ «ամենախիստ միջոցներ ձեռք առնել՝ ցորենը պարպելու համար գիւղացիներու շտեմարաններէն»:

Կառավարութիւնը հրահանգեց առեւտրական գործավար Միկոյեանի, որ անձամբ այցելէ այն շրջանները, ուր կը կասկածուի թէ ցորենի գաղտնի պահեստներ կան եւ միջոցներ ձեռք առնէ՝ ցորենը փոխադրելու համար պետական մթերանոցները: Միկոյեան Մոսկուայէն ճամբայ ելաւ այս առաքելութիւնը կատարելու համար:

Ասկէ զատ Մոսկուա ստիպողական հրահանգներ ղրկած է բոլոր գործակցական ընկերութեանց, որ առաւելագոյն չափով իրենց մօտ մթերեն գիւղացիներու յատուկ ճարտարարուեստական արտադրութիւնները, որպէս զի անոնցմէ զրկեն այն գիւղացիները, որոնք կը մերժեն իրենց ցորենը յանձնել:

Յունաստանի Պալքան. քաղաքականութիւնը

Յունաստանի արտաքին նախարար Միխալաքոփուլոս հետեւեալը յայտարարած է Թանի թղթակցին.—

— Արտաքին քաղաքականութեան մէջ Յունաստանի առաջնորդող սկզբունքն է՝ բարեկամութիւն երեք մեծ պետութեանց՝ Ֆրանսայի, Անգլիոյ եւ Իտալիոյ հետ: Այս բարեկամութիւնը կարելի է միայն մասնաւոր ամէն գերակշռութենէ դուրս: Մասնաւորապէս ուրախ եմ որ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ բախումներ առաջ բերելիք խնդիրները բարեկամաբար պիտի կարգադրուին, որովհետեւ Յունաստան՝ հաւատարիմ Ֆրանսայի հանդէպ իր բարեկամութեան, չի կրնար նկատի չառնել այն բազմաթիւ հասարակաց շահերը, զորս ունի իր դրացի իտալական պետութեան հետ: Գալով միջերկրականեան քաղաքականութեան, Յունաստան չի կրնար ըլլալ այն դժբախտ ամուսինին պէս, որ ամէնէն վերջ կ'իմանայ իր տան մէջ անցած դարձածները: Մեծ պետութեանց արտաքին նախարարներուն հետ տեսակցութեանցս ընթացքին, առիթ ունեցայ անոնց պարզելու Յունաստանի քաղաքականութիւնը, շահերն ու ձգտումները, առանց դուրս ելլելու քիչ առաջ ցոյց տուած ընդհանուր ուղիէս:

«Գալով Պալքաններուն, ինչի՞ պիտի համապատասխանէր Պալքանեան Լոքառնոյի բանաձեւ մը: Նախ՝ ի՞նչ է սա Լոքառնոյի դաշինք կոչուածը: Դարերէ ի վեր իրարու ընդդիմադիր երկու մեծ ազգեր՝ Ֆրանսա եւ Գերմանիա վճռած են համաձայնութիւնով մը վերջ դնել իրարու միջեւ պատերազմի մը հաւանականութեան.այս համաձայնութիւնը երաշխաւորուեցաւ ուրիշ երկու պետութեանց՝ Անգլիոյ եւ Իտալիոյ կողմէ. ահա Լոքառնոյի դաշինքին իմաստը: Պալքաններու մէջ ո՞ւր են այն պետութիւնները, որոնք Ֆրանսայի եւ Գերմանիոյ դիրքին մէջ կը գտնուին: Որո՞նք պիտի ըլլան հաւանական երաշխաւորները: Օրինակ, մէկ կողմը Յունաստանը, Եուկօսլաւիան եւ Պուլկարիա՞ն պիտի տեսնենք, ու միւս կողմը Թուրքիա՞ն: Եթէ ընդունինք այս վարկածը, ո՞վ պիտի միջամտէ իբրեւ երաշխաւոր: Պալքաններու կացութիւնը երբեք չի համապատասխաներ այն կացութեան, որ Արեւմուտքի մէջ լուծուեցաւ Լոքառնոյով: Ինծի համար լուծումը կը թուի ըլլալ նախ հելլէնեւեուկօսլաւ բարեկամական եւ իրաւարարական դաշնագիրը, բայց որպէսզի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

79,954 ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐ ՖՐԱՆՍ. ՔԱՂԱՔԱՑԻ ԴԱՐՁԱՆ

1927 Յունուար 1էն մինչեւ Դեկտեմբեր 6 օտարականներու ֆրանս. քաղաքացիութեամբ զբաղող Դրասենեակը քննած է 150,000 հին եւ նոր խնդրագրեր: Ֆրանսական քաղաքացի ընդունուած են 79,954 օտարականներ, որոնցմէ այս առթիւ գանձուած է 10,144,577 ֆրանք: Անոնք կը պատկանին հետեւեալ ազգերուն.—

Իտալացի՝ 12.399, Գերման՝ 4496, Բելժ՝ 3629, Լիւքսէնպուրկցի՝ 297, Զուիցերացի՝ 287, Սպանիացի՝ 2976, Անգլիացի՝ 133, Յոյն՝ 212, Աւստրիացի՝ 129, Հունգարացի՝ 54, Ռուս՝ 1771, Թունուզցի՝ 1339, Փորթուկալցի՝ 173, Լեհ՝ 835, Ռումանացի՝ 464, Օսմանցի՝ 566՝ եւլն: Հայերու մասին մասնաւոր յիշատակութիւն չկայ: «Օսմանցի»ներուն եւ «Ռուս»երուն մէկ մասը Հայեր են:

1926ին ֆրանսական քաղաքացի դարձած էին միայն 45,371 օտարականներ, որոնց 3903ը Իտալացի, 2930ը Գերման եւն:

ԼՈՆՏՈՆ ՈՂՈՂՈՒԱԾ

Վերջին օրերու անձրեւներն ու ձիւնհալը ծանր վիճակ ստեղծած են Անգլիոյ մէջ: Կեդրոնական եւ հարաւ-արեւմտեան Անգլիոյ մէջ ողողումները արագօրէն կը ծաւալին, ամէն կողմ ընդհատելով հաղորդակցութիւնները՝ խճողի թէ երկաթուղի: Լոնտոնի հիւսիս եւ հիւսիս-արեւելեան կողմը Լի գետին յանկարծական յորդումին հետեւանքով ընդարձակ տարածութեամբ հողեր եւ ճամբաներ լիճի վերածուեցան եւ երթեւեկը միայն նաւակներով կը կատարուի: Այսպէս Լոնտոն թերակղզիի մը երեւոյթն ունի հիմա: Յորդած է նաեւ Թէյմզը եւ հազարաւոր հէքթար հողեր ողողուած են:

ՆՈՐ ՄԱՀԱՊԱՏԻԺՆԵՐ

Մոսկուայէն կը հաղորդեն որ Գերագոյն Ատեանը մահուան դատապարտած է՝ պետական դրամատան ցորենի բաժնին առեւտրական տնօրէն Պոլիաքոֆը եւ օգնականը Տէլէմինը, որոնք վաճառականներուն հաղորդած էին առեւտրական գաղտնի տեղեկութիւններ եւ նպաստաւոր պայմաններով ցորեն ծախած էին անոնց: Նոյնպէս մահուան դատապարտուեցան վաճառական Պէրէց եւ յանձնակատար Ռակովշիք. ուրիշ 7 հոգիներ բանտարկութեան պատիժ ստացան եւ վեց հոգի անպարտ արձակուեցան:

Գերագոյն Ատեանը խնդրեց Կեդր. Գործադիր կոմիտէէն որ տասնամեակի ընդհ. ներումէն չօգտուին Պոլիաքոֆ եւ Տէլէմին, որոնց ստացուածքներն ալ պիտի գրաւուին: Իսկ Պէրէցի եւ Ռակովշիքի մահապատիժները տասը տարի բանտարկութեան զեղչուեցան:

Գ. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մարսէյլէն կը հեռագրեն մեզի.— Գերասան Գ. Շահխաթունիի ներկայացումը (Բին) մեծ յաջողութիւն գտաւ: Ջերմ ընդունելութիւն եղաւ ժողովուրդին կողմէ: Ֆրանսական մամուլը մեծ գովեստով կ'արտայայտուի:

ՆՈՐ ՅԻՍՈՒՆՆՈՑՆԵՐԸ.— Երկու օրէ ի վեր շրջաբերութեան հանուած են նոր յիսուն ֆրանքնոցները:

ԼԻՆՏՊԷՐԿ Մեքսիկոյէն վերջ, կեդրոնական Ամերիկայի միւս երկիրներուն մէջ յաջող թռիչքներ կը կատարէ:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱՔԷՆՔԷՆ

ՆՈՐ ՀՈԳ ՄԸ՝ ՅՈՒՆԱՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ՀԱՄԱՐ

Խորհրդային հպատակ դառնալու ձեռնարկ մը.— կառավարութեան եւ Թերթերուն գայրոյթը.— Ցանր հետեւանքներ կը նախատեսեն.— Արտագաղթը կը շարունակուի.— Դպրոցներու վիճակը.— Ջանագան:

Ափէնք, 28 Դեկտ.

Նախորդ թղթակցութիւնս հազիւ թղթատարին յանձնած ահա՛ քանի մը տողնոց լուր մը Մակեդոնիայէն կը ցնցէ յունահայ գաղութը, յուզելով կառավարական շրջանակներն ալ:

Ինչպէս կը հաղորդեն հետագիրները, Մակեդոնիոյ Հայերէն մաս մը — անշուշտ չափազանց աննշան փոքրամասնութիւն մը— տրամադիր կ'երեւայ խորհրդային Հպատակ դառնալու:

Հինէն ի վեր, այս շրջանը ոռոշ կասկածներու առարկայ եղած է, այնպէս որ կառավարական յայտնի եւ կշիռ ունեցող թերթերը վերջերս սկսան անհայ պայքար մը հայ գանգուածին դէմ: Անոնք անվերապահօրէն առնոց գոյգ կուտան ծովու ճամբան, այս ուղղութեամբ զանազան թելադրութիւններ ընելով կառավարութեան:

Պէտք չէ զարմանալ եթէ առտու մը կառավարական ծանրակշիռ որոշումի մը առջեւ գտնուի, մասնաւորաբար Մակեդոնիոյ հայութիւնը:

Պէտք չէ մոռնալ որ կառավարական քննութիւններն ալ լաւ վկայութիւններ չեն տար այդ շրջանին մէջ կծկուած քանի մը հայ հոկտեմբերականներու մասին:

Այս պայմաններուն տակ, Մակեդոնիոյ Ազգ. Կեդր. Վարչութիւնը ազգային շատ կարեւոր եւ անյետաձգելի գործ մը ունի.— Դիմել պաշտօնապէս կառավարութեան եւ յայտնել թէ, քանի մը հոգիներու կողմէ խորհրդային հպատակութիւն ընդունելու տրամադրութիւնը հայ ժողովուրդին չէ ու չի կրնար ըլլալ: Կարելի է ըսել նաեւ, թէ անոնք — սովետական հպատակ դառնալ ուզողները — կապ չունին յունահայ գանգուածին ազգային ձգտումներուն հետ:

Այս միակ արմատական միջոցը, որուն պէտք է դիմէ նաեւ Ափէնքի Ազգ. Վարչութիւնը, առանց վարանումի, եթէ կ'ուզենք փրկել ազգային արժանապատուութիւնը եւ համահավարութենէ «պէ խապէր» մեր հայրենակիցներուն ֆիզիքական գոյութիւնը:

Հակառակ պարագային, վախ կայ որ մամուլը շարունակէ հանրային կարծիքը պատրաստել եւ առտու մը անակնկալի առջեւ գտնուինք:

* * *

Կրթ. Խորհուրդը դուրս նետելով Յոքթ Վ. Մարտիկեան կոչուած խրտուիլակը, նախկին չորս անդամներով համաձայնագիր մը կնքեց Ազգ. Կեդր. Վարչութեան հետ, պարած կեցած չունի: Արդէն հիմա, ափ կ'առնէ արուածքին նախարարութեան դռները, մասնաւոր հաշիւներով, որոնց գաղտնիքը դժուար է հասկնալ:

* * *

Հ. Ց. Դ. անդամական եւ պատանեկան ժողովները կանոնաւորաբար կը շարունակուին: Պահ կաս չեն թատերական եւ գրական փոքրիկ շարժումներ ալ: Դաշնակցութիւնը, իր մասնաւոր գուրգուրանքին առարկայ ըրած է երիտասարդական շարժումները: Կարմիր Խաչն ալ իր կարգին նախախնամական դեր մը կը կատարէ այս գաղութին մէջ:

Կը տեղեկանամ, որ Ամերիկայի կեդրոնէն եկած մօտաւորապէս 60 հակ հանդերձեղէնները պիտի բաժնուին մօտաւորներուն:

ԹՂԹԱԿԻՑ

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԴՊՐՈՑՆԵՐԸ

Փրավտա (9 Դեկտ.) կը գրէ թէ Կամենեցկի Թաղին առողջապահական տեսչութեան կողմէ ձեռք առնուած են միջոցներ պայքարելու համար հիւանդութեանց դէմ եւ պահպանելու համար մանուկներուն առողջութիւնը:

Մէկ տարուան ընթացքին, դարմանատունը քննած է 1850 երախայ: Կազմուած վիճակագրութեան համաձայն, հարիւրին 67 համեմատութեամբ երախաները վարակուած են թոքախտէ, հարիւրին 85 համեմատութեամբ ականջի, քիմի եւ կոկորդի հիւանդութիւններէ, հարիւրին 60 համեմատութեամբ ոսկրային տարութիւններէ: Շատեր վարակուած են մորթի հիւանդութիւններով: Իրրեւ պատճառ ցոյց կը տրուին անոնց կեանքի պայմանները: Դպրոցները խնդուած են, այս պատճառով աշակերտները երկու հերթական խումբերու բաժնուած են, շատ տեղեր երեքի: Այս պայմաններուն տակ դժուար է մաքրել դպրոցները: Ու հիւանդ ազգ թիւը հետզհետէ կը շատնայ:

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻ՞ՒՆ ԹԷ ՉԵՋՈՔԱՑՈՒՄ

(Տեսակէտի մը առթիւ)

Մեր ընկերը, Լ. Զորմիսեան կը քննէ («Յառաջ», թիւ 532), «Դաշնակցութեան մասնակցութիւնը ազգային մարմիններու» հարցը եւ թեր ու դէմ տեսակէտներ դասաւորելէ յետոյ, «խելացի և տրամաբանական կը գտնէ որ Դաշնակցութիւնը արտասահմանի մէջ, որ եւ է տեղ եւ որեւէ ատեն չհետաքրքրուի կուսակցականօրէն ազգ. մարմիններու ընտրութեամբ եւ անոնց գործունէութեամբ»

Լ. Զորմիսեան իր տեսակէտը կը զարգացնէ կուսակցական ուժերու խնայումի մտահոգութեամբ, զոր կը հիմնաւորէ ճիգերու եւ արդիւնքի խոտոր համեմատութեամբ, նկատի առնելով գաղութահայ ներկա պայմաններու կէս-ամլութիւնը, ինչպէս նաեւ հակառակորդ տարրերու մտայնութիւնը ու յօդուածը կը պատկերազարդէ մեր ազգային գործունէութեան յոռի օրինակներով:

Անմիջապէս ըսեմ թէ՝ հակառակ անյաջողութիւններու եւ նոյնիսկ սալթաքումներու, կամ հետապնդումներու աննպաստ ելքին եւ իրականացումներու յապաղման, կուսակցութեան մը գործունէութեան հիմնական կէտերը կը մնան անխախտ, երբ կը բխին կեանքէն ու բանաձեւուած են իրրեւ անհրաժեշտութեան մը թելադրութիւնները:

Եթէ Զորմիսեանի տեսաբանութիւնը կրթնած չըլլար նախընթաց ձախորդ օրինակներու վրայ, որոնք միայն գործունէութեան թերի եղանակ մը կը մատնեն եւ ո՛չ թէ տեսակէտի մը թերութիւնը, անշուշտ չպիտի յանգէր այն եզրակացութեան, որ դժուարին է կուսակցական կարելի և անհրաժեշտ գործունէութեան մը՝ գաղութներուն մէջ, այսինքն՝ փաստաբանութիւնը Դաշնակցութեան չէզոքացման, կուսակցական ձեռնթափութեան, ըսենք՝ ծուլութեան:

Եւ այս արդէն, մեր դիակառավորումն է:

Վիճիլ թէ կուսակցութիւն մը կրնա՞յ մեկուսանալ այն միջավայրէն կամ հաւաքականութենէն, որուն վերանորոգման պահանջներուն ծառայելու յաւակնութեամբ է ծնունդ առեր, առնուազն ժամավաճառութիւն է:

Բայց ո՞ւր կը սկսի քաղաքական կազմակերպութեան մը գործունէութեան դաշտը եւ ո՞ւր կը վերջանայ:

Ձեղափոխական կուսակցութեան մը ծրագիրը՝ նախագիծն է գալիք կարգի մը: Աւանդական բոլոր ըմբռնումները, ուրեմն, իրենց համապատասխան հաստատութիւններով (կրօնք եւ եկեղեցի, դպրոց եւ դաստիարակութիւն՝ իրենց յարակից կազմերով, ազգ. իշխանութիւններ կամ վարիչ մարմիններ) ինչպէս նաեւ ժամանակակից պահանջներէ բխած կազմակերպութիւններ (հայրենակցական, մարզական, որբերու եւայլն, նոյնիսկ զբաղական, գեղարուեստական), վերջապէս, ամէն միութիւն որ համայնքի մը մասնիկը, ուժերու եւ կամքերու սահմանափակ հաւաքոյթ մը կը ներկայացնէ, պիտի կրէ ազդեցութիւնը կուսակցական տեսաբանութեան եւ այս՝ ո՛չ թէ ի վնաս իր մասնակի գործունէութեան, այլ ի նպաստ բոլորին վերջին ձգտումին: Կուսակցութիւնը այլազան ուժերու համադրութիւն մըն է որ պիտի ստեղծէ իր ազդեցութեամբ ու զայն մղէ դէպի քաղաքական մեծ հանդրուանը, որ նախատեսուած՝ իր ծրագրով, կը հաւատայ թէ լաւագոյնը եւ յարմարագոյնն է:

Ամէն ինչ ուրեմն, որ աւանդական թէ ժամանակակից ընկերային երեւոյթ մը կը ներկայացնէ կամ հաւաքական կեանքի որ եւ է մէկ էջը կը պատկերացնէ, կ'իյնայ քաղաքական կազմակերպութեան մը գործունէութեան դաշտին մէջ ու պէտք է հետապնդուի կուսակցականօրէն: Ամէնինչ, որովհետեւ, քաղաքական հետապնդումներու ճամբուն վրայ, եթէ կարելի իսկ ըլլայ զանազան մարմիններու եւ կազմերու կարեւորութեան մէկ աստիճանացոյցը պատրաստել, ներելի չէ, սակայն, առանցմէ որեւէ մէկուն ազդեցութեան շրջանակը զանց առնել, որքա՛ն ալ փոքր ըլլայ:

Կուսակցութեան մը ուժը միայն իր անդամներու թիւին մէջ չէ. այլ մանաւանդ այն բազմութեան մէջ՝ որուն հաժար կը գործէ: Պրոպագանդի պէտքը, ուրեմն, ինքնին կը շեշտուի շատ յստակ ու կը պարտադրէ յարակից գործունէութիւն մը՝ ղրկական ու տեւական: Անշուշտ, այս տեսակէտով, մամուլի և բեմի դերը անուրանալի է: Բայց առանց ազդեցութիւնը ոչ-կուսակցական ամբոխին վրայ՝ անկայուն է: Աւելց գատ, երբ նկատի առնենք թէ՝ մեր թերթերը առաւելապէս կը կարդացուին կուսակիցներուն համակիրներուկողմէ, թէմեր խօսքը գրեթէ միշտ կ'իյնայ նոյն ականջներուն մէջ, պրոպագանդի տարրեր եղանակի մըն ալ պէտքը կը զգուի պարտադիր: Ու կը տեսնենք թէ այսօրուան ցան ու ցրիւ հայութեան տիրապետելու, անոր ժամանակութեան վրայ ազդելու և հակելու և մանաւանդ հակադաշնակցական թելադրութիւններուն դրապէս և անմիջապէս հակազդելու համար, գործնական մէկ միջոց կը մնայ, — մտնել անոր զանազան կազմերուն մէջ, որքա՛ն ալ փոքր ըլլան և ի՛նչ անուն ալ ունենան:

Մեր մասնակցութիւնը ազգ. զանազան մարմիններու և միութիւններու, մեր քաղաքականութեան օգտին իսկ համար եւ իբրեւ անոր անմիջականօրէն յարակից եւ լրացուցիչ աշխատանք՝ կը պարտադրուի առաւելութիւններով՝ Ա.) դրական պրոպագանդ, Բ.) այլազան ուժերու հատաղիր գործակցութիւնը՝ քաղաք. նոյն վերջակէտին համար, Գ.) մինչեւդեղաշրջականպահանջներու կիրարկումը՝ մեր իսկ նախաձեռնութեամբ:

Թող չէզոքացման տեսաբանները գոնէ մէկ, բայց լուրջ պատասխան տան, երբ հարցնենք.— Դաշնակցութիւնը իր քաղաքական ծրագիրը հետապնդող մարմիններ ունի, որոնք կ'աշխատին իրենց պարտադրուած ուղղութեամբ, ի՞նչ կ'ընեն այդ միջոցին շարքերը: Ինչո՞վ կը նպաստեն այդ ծրագրին իրականացման: Կամ աւելի պարզ. մեկուսացումը ազգային տեղական գործերէ ի՞նչ կերպով կը կարծեն արդիւնաւորել, փութացնելու համար իրականացումը մեր քաղաքական հետապնդումներուն՝ հողի մը վրայ, որ օրերով ու քանի մը սահմաններով հեռու է մեր ոտքերէն...:

Բնազանցութիւնը թերեւս ճարբեր պատասխան մը:

Բայց չէզոքացման տեսակէտին հիմը՝ ներկայի պայմաններէն հետեւութիւն մը չէ, ո՛չ ալ լո՛կ քաղաքական եռանդագին գործունէութեան մը շուրջ ամփոփուելու փափաքը, այլ անտեղի վախ մըն է, որուն տարբեր մէկ մեկնաբանութիւնը կը բերէ Զորմիսեան, — թէ Դաշնակցականներ՝ փոխանակ կուսակցականի իրենց տեսակէտները պարտադրելու այն միութիւններուն ու մարմիններուն որոնց կը մասնակցին, մի գուցէ ենթարկուին անոնց ազդեցութիւններուն եւ անոնց մտայնութիւնը փոխադրեն կուսակցութեան մէջ, զայն դարձնելով հակաժարտ ոչ-քաղաքական ըմբռնումներու մարզարան մը:

Զմտնանք սակայն թէ կուսակցականներու ազգային գործունէութիւնը պայմանաւորուած է տեղական պատասխանատու մարմիններու դիտակցութեամբը, անոնց հակազդեցութեամբը, թելադրութիւններուին ու հրահանգներուով:

Ի տարեկ, դաշնակցականը երբ կը գործէ անհատաբար, ըստ կամս, տեղական այլազան ազդեցութիւններու յորձանքին մէջ՝ անշուշտ բան մը վրայ կուտայ ինքզինքէն. ու նաեւ, պէտք է ընդունիլ թէ՝ անձնականը կրնայ դերակշռել կուսակցականը, երբ անհատը մնայ ինքնագլուխ: Բայց երբ ստիպուած է գործել հրահանգուած ուղղութեան մը համաձայն, ինչ որ վերին հակազդութիւն մը ենթադրել կուտայ, անհատը իր բոլոր հակումներով՝ պիտի չքանայ կուսակցական պարտադրութիւններուն առջեւ:

Գործելու այս եղանակն է ուրեմն, — հակող-հրահանգող մը (պատասխանատու մարմին) եւ գործադրող մը (շարքային ընկեր) որ տեղին վրայ պիտի պահովէ լաւագոյն հունձքը, ի հաշիւ մեծ նպատակին, առանց բան մը զիջելու կուսակցութեան համբքէն ու բարձրագոյն շահերէն: Ըսել է պարզապէս թէ՝ աշխատանքի նպատակաւոր ելքին իսկ նկատումով, մասնակցութեան արգելքը պատասխանատու անդամներու համար միայն կրնայ ըլլալ, որոնց պարտք կ'իյնայ ապահովել, տակել, հրահանգել ու վարել, առանց իյնալու անձնապէս միջամտելու փորձութեան մէջ:

Այս կը հրահանգէ ինչպէս Ժ. Ընդհ. Ժողովը, նաեւ Արեւմտ. Եւրոպայի Շրջ.Ե.Պատգմ.Ժողովի որոշումըև կ'երեւի, այս ուղեգիծին ճշգրիտ գործադրութիւնն է որ պակսեցաւ Եգիպտոսի, Սուրիոյ, Մարսիլիոյ, եւլն.. որոնցմէ օրինակ կը վերցնէ Զորմիսեան, զարգացնելու համար իր տեսակէտը:

*Բայց ուշադիր ընթերցող մը՝ դիւրաւ պիտի նշմարէ թէ՝ Զորմիսեան ինքն իսկ համամիտ չէ իր տեսակէտին եւ կարծես, ինքզինքը հաժոզելու փորձեր մըն է որ կ'ընէ: Մինչդեռ յստակօրէն կը գտնէ

ՏՈՄՍԵՐ

ԴԱՏԻ ՄԸ ԴԱՍԸ

Ամերիկուհի մը՝ ամուսնալուծման դատ է բացեր իր ամուսնին դէմ, որ արհեստով փաստաբան է եղեր եւ իր դատին պաշտպանութիւնը յանձներ է անոր՝ իր ամուսնին...

Ամուսինը ուրեմն, իբր փաստաբան՝ մէկ կողմէ պիտի պաշտպանէ իր կնոջ դատը, այսինքն ինքզինքը պիտի ամբաստանէ, միւս կողմէ՝ ինքզինքը արդարացնելու համար, պիտի ջանայ մեղադրել իր կինը:

Իբր մեղադրեալ ինքզինքը արդարացնելու եւ իբր փաստաբան իր կնոջ դատը պաշտպանելու համար, կ'ենթադրեմ թէ ասպէս պիտի խօսի խեղճ ամուսինը.

«Տէր եւ արդար դատաւորներ,

»կինս ամուսնալուծում կը պահանջէ. ինչո՞ւ. անոր համար որ չա՞ր եմ, կծծի՞, ծո՞յլ կամ էրիկ-մարդու կոչումիս մէջ թոյլ...: Ո՛չ մէկը, ո՛չ ալ միւսը. աղքատներուն կ'ողորմիմ. թշնամիներուս դէմ քէն չեմ պահեր. նոյն իսկ կը պատահի որ բարեկամներուս ալ օգնեմ. օրն ի բուն կ'աշխատիմ. ու շահածիս մեծ մասը կը ծախսեմ եւ երբ գեղեցիկ կնոջ մը հանդիպիմ, առիթը չեմ փախցներ... անհաւատարմութեան ներքին մղումներս զսպելու: Բայց, թէ ինչո՞ւ գնդասեղ մը իսկ առնել չեմ ուզեր կնոջս. կամ, ես որ մրջիւն մը կոխկռտելէ կը փախնիմ, ինչո՞ւ յաճախ բռունցքիս ուժը կը փորձեմ կնոջս վրայ ու մորթ, զայն խեղդելու փորձութիւնս խաբելու համար, շունիս պոչը կը սեղմեմ:

«Կամ, կինս որ իր արդուզարդին համար, եթէ կարենար զիս մոխրի պիտի վերածէր, ինչո՞ւ կ'ուզէ որ ծակ կօշիկով պտտիմ. ինչո՞ւ կ'ընէ ինչ որ գիտէ թէ զիս կը կատղեցնէ. կամ զիս տեսնելուն՝ ինչո՞ւ կը քթթխի, մինչդեռ ամբողջ ժպիտ եւ հրապոյր կը կտրի օտար այրերու առջեւ:

«Որովհետեւ, շատ պարզ է, մեր երկուքին պատմութիւնը, կերպով մը, բոլորինն է եւ դուք որ, Արդա՛ր Դատաւորներ, երկար ատենէ ի վեր կարգուած մարդու տխուր դէմքեր կը մանէք, գիտէք անշուշտ թէ՝ մեր սխալը եղաւ այն որ, նմանապէս, կերպով մը բոլորինն է, — կարգուեցանք իրար սիրելով: Եւ եղաւ, ինչ որ պիտի ըլլար. առաջին տարին իրար սիրեցինք իբր ամուսին, երկրորդ տարին իբր բարեկամ, երրորդ տարին իբր ընկեր, բայց չորրորդէն սկսեալ, տեսանք որ անկողինը նեղ կուգար եւ այսօր հասած ենք հոն, ուրկէ սկսելու էինք թերեւս...: Եթէ կարգուէինք փոխադարձ ատելութեամբ, եթէ գորովագին համբոյրներու տեղ, փոխանակէինք կոպիտ խածկռտուքներ, եթէ գուրգուրանքի նոյն կերպերը ու սիրոյ նոյն եղանակները գործադրէինք իրար նեղելու, իրարմէ վրէժ լուծելու մտադրութեամբ, թերեւս այսօր, այնքան իրար սիրէինք, որ երկուքս մէկ ատէինք այն մարդիկը, որ պիտի ուզէին մեզ իրարմէ բաժնել:

«Բայց եղածը եղած է. եթէ կինս կ'ուզէ ինծմէ բաժնուիլ, յանցանքը իմս չէ. եթէ ես կ'ուզեմ անկից քակուիլ առ յաւէտ, մեղաւորը ան չէ. տուէք անոր ուզածը որ իմ ալ ուզածս է. մինակ, որովհետեւ զիս իրեն փաստաբան կարգելով, որոշեց վերջին անգամ մըն ալ քիթիս խնդալ, կ'արժէ որ գոնէ իր այս յանցանքին համար, զինքը դատապարտէք դատական ծախքերու հատուցման»:

— «Իրաւունք ունի», պիտի ըսեն խաբուած ամուսինները:

Բայց պիտի փորձե՞ն անոր տեսակէտն ալ, — ամուսնանալ փոխադարձ ատելութեամբ:

ԽԱՐՏՈՅ

ՅԱՐԴԳՈՂ

«ՆՈՐ» ՄԸՆ ԱԼ

Երիտասարդ գրող մը, Հրանտ Տէօվլէթեան, անցեալ Հինգշաբթի երեկոյ կարդաց մօտ յիսուն ատենաւորներ:

Ա. Կոթիկեան.— *Տէօվլէթեան լաւ լեզու ունի, թէեւ քիչ մը գաւառական: Կը յիշեցնէ Վարուժան եւ Մեծարենց: Իր հոգին չափազանց այլազան շարժումներու ազդեցութեան ենթակայ է: Նկարագրականը շքեղ է, բայց զգացումը, ներքին ողբերգութիւնը խորունկ, յուզիչ ու ցնցող չեն: Եթէ գրող մը կարենայ երգը զգացումին հետ զաշնաւորել՝ արդէն յաջողած է:*

Գ. Ճիզմէճեան.— *Շատ ճիշդ նկատուեցաւ, որ իր արուեստը եւ լեզուն հին են, եւ զգացումներու նուազ ցնցող հանգամանքը կուգայ պարզապէս իր զգացումներուն և ապրումներուն արդէն բռնած՝ ծանօթ ու հին ըլլալու հանգամանքէն:*

Ոստանիկ.— *Տէօվլէթեան պզտիկ զգացումներու մէջ մեծ շարժանքներ կը տեսնէ: Իր՝ ընթերցանութիւններէ գոյացած արտայայտութեան եղանակը սովորական է: «Հնոցները» եւ «Ձիւարը» իր լաւագոյն գործերն են, որոնց մէջ ան յանկարծ հոգեկան լայն վիճակի մը մէջ կը մտնէ:*

Քոչարեան.— *Սկզբունքի տեսակէտէն, արուեստագէտ մը կրնայ ուրիշի մը նմանիլ առանց իր արժանիքը կորսնցնելու, նկատելով զայն իբր կազմութեան ու փոխանցման շրջան: Բայց այս գործերուն մասին խօսելով, պէտք է ըսել որ նորութիւններ չկան, անհրաժեշտ է որ հաշտուինք վերջապէս ներկայ կեանքի պայմաններուն հետ, պէտք է զգանք, ապագայ կեանքի զարկերակը: Տէօվլէթեան՝ վանականի պէս փակուած է հին հիւղակի մէջ. իրեն կը պակսի ներկայ կեանքի շրջապատը:*

ՏԻՐԿԱԹԻՆ

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

ԿԱՂԱՆԴԻ ԱՌԹԻՒ

ՄԱՐՍԷՅԼ, 2 Յունուար.— *Երէկ, հայ ժողովուրդը իր բնավայրին, գիւղին թէ քաղաքին մէջ, կաղանդի գիշերը կը լուսցնէր յատուկ պատրաստութեամբ, եւ տաքուկ ու զուարթ մթնոլորտի մը մէջ, սպասելով ծնդաններու աւետումին, որպէսզի արշալոյսէն առաջ իր «բոկեղ»ը աղբիւրէն կամ հորէն բերելէ եւ բոլորին բաշխելէ յետոյ, սկսէր իր աւանդական կաղանդին:*

Արշալոյսը հազիւ ծագած, կը սկսէին ողջագուրումները, շնորհաւորութեան այցելութիւնները, մէկը միւսին. բոլորը բոլորին՝ կաղանդի ամենածոխ սեղաններուն վրայ, նախ կատարելով աւանդական հաշտութիւններ:

Այժ յիշատակներէն ազդուած, Մարսէյլի հայրենակիցները, միութիւն կամ խմբակ, հանդէսներ սարքեցին: Ընտանիքի անդամներ իրարու այցելութեան գացած էին, իսկ շատ մը հայանուն պանդոկներու մէջ կէս գիշերին կը մարէին լոյսերը, խափանելով ամէն ինչ: Եւ շատերը երբ պանդոկ կը վերադառնային, ոչ միայն տեսան լոյսի պակասը, այլ եւ դուռները գտան ամուր փակուած, եւ պանդոկատէրերու լուտանքին արժանացան, թէեւ այն գիշերը ամբողջ քաղաքը բաց էր, եւ ֆրանսական պանդոկները ոչ միայն լոյսերը չէին մարած, այլ եւ լուսազարդուած էին....

Արդեօք ե՞րբ պիտի կարենանք տօնել մեր հին կաղանդը, իր բարի յուշերով, ազատ ու անկաշկանդ...:

Կ. Սեւեան

ՁԷԹ-ԳԻՒՂԻ ՀԱՅՐ. ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ, 2 Յունուար.— *Ջարդերէն վերապրող տասնեակ մը Ձիթացի երիտասարդներ, վերջին մէկ երկու տարիներուն, Մարսէյլ ապաստանելով, յաջողեցան բարելաւ վիճակ մը գտնել՝ եւ ամփոփուիլ լաւ շրջանակի մը մէջ: Ընդհ. միեւնոյն ատեն չմոռցան մտաւոր եւ բարոյական զարգացման անհրաժեշտութիւնը:*

Եւ, 1926 Հոկտեմբեր 7ին, խումբ մը Ձիթացիներ հաւաքուելով, կազմեցին Երիտասարդաց Միութիւն մը՝ վառ պահելու համար ազգային եւ հայրենասիրական զգացումները:

Միութիւնը առաջին օրէն իսկ չխնայեց կարելի միջոցները՝ օգտակար հանդիսանալու համար տարագիր Ձիթացիներուն: Ներքին վէճերու պատճառով, Միութիւնը ժամանակ մը ջլատուեցաւ. բայց շուտով հարթուեցան դժուարութիւնները:

Այժմ երիտասարդները գործի լծուած են մեծ եռանդով:

Ամանորի առթիւ Միութիւնը կազմակերպած էր ներկայացում մը, Մկրտիչ Պէշիկթաշլեանի «Վահէ»ն: Ներկայ էր կոկիկ բազմութիւն մը, տեսնելու մեր նախնիքներու կորովը հանդէպ հայրենիքին: Հակառակ դերակատարներու անփորձութեան, բաւական յաջող էր խաղը:

Ներկայացումը կազմակերպուած էր ի նպաստ Միութեան գրադարանին, որ պիտի փրկէ երիտասարդները սրճարանային կեանքէն:

Պ. Նազարեան

ԵՂԵԳԻՑԻՆԵՐՈՒ ԿԱՂԱՆԴԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ, 2 Յունուար.— *Կաղանդի առթիւ դեկտեմ. 31ին տեղի ունեցաւ հանդէս-խնճոյք մը, կազմակերպուած Եղեգի Գիւղի Վերաշինաց Միութեան կողմէ: Ժամանակէն առաջ փութացած էր հայրենակիցներու հոծ բազմութիւն մը:*

Ներկաները յոտնկայս ունկնդրեցին «Մեր Հայրենիք»ը, զոր հնչեցուց Միութեան նուագախումբը: Խօսելու հրաւիրուեցաւ Պ. Դ. Բալուցեանը, որ վերյիշումներ ըրաւ հայրենիքէն: «Որչափ կ'ուրախանանք այսօր, այնքան ալ մեծ վիշտ մը կը զգանք օտար երկնքի տակ, հեռու մեր հայրենիքէն, թափառական որպէս մի թռչուն»: Յորդորեց չվհատիլ. «կուգայ այն օրը երբ կը վերադառնանք մեր մայր հայրենիքը, եւ աւելի խուռն բազմութեամբ կը տօնենք այս օրը»:

Եղան երգեր եւ արտասանութիւններ եւ զանազան անակնկալներ: Յետոյ «մանտոլին» մը աճուրդի դրուեցաւ ամերիկեան դրութեամբ, որ բարձրացաւ մինչեւ 380 ֆրանքի: Շահեցաւ Պ. Սարգիս Բալուցեան: Ամէնէն վերջը հայրենակիցները հիւրասիրուեցան ճոխ ըմպելիներով եւ լաւ ուտելիքներով: Մէջ ընդ մէջ կը հնչէին հայկական երգեր:

Հանդէսը փակուեցաւ «Բամ փորոտան»ով, հայրենակիցները չէին ուզեր բաժնուիլ, բայց ժամանակը ուշ էր:

Եղեգցի

ՊՈՌՆԿՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ.— Մոսկուայի Սովետը, 1927-1928 տարուան ընթացքին, պայքարելու համար պոռնկութեան դէմ, քուէարկեց մէկ միլիոն ռուբլի (13 միլիոն ֆրանք) վարկ մը:

ՄԵԾ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ

Մէհմէտ Նուրի պէյ, որ երկար ատենէ ի վեր փոխառութեան եւ փոխատուութեան գործերով կը զբաղէր Պոլիս, Էրզրում խան, մեծ բացով մը սնանկացած է:

Մէհմէտ Նուրի պէյ, քիչ տոկոսով դրամ փոխ կ'առնէր զանազաններէ, եւ բարձր տոկոսով փոխ կուտար: Առաւելապէս հարուստ եւ այրի կիներն էին որ իրենց դրամները կը վստահէին անոր, փոխարէնը մուրհակներ առնելով:

Ոստիկանութիւնը դրամարկղը կնքեց եւ գրաւեց ամբողջ թղթածրարը: Եթէ պատրաստուելիք հաշուեկշիռը իրապէս սնանկութիւն ցուցնէ, Մէհմէտ Նուրի պէյի մասին ձերբակալման հրամանագիր պիտի հանուի:

Կ'ըսուի թէ սնանկին բացը 50—70.000 ոսկիի կը հասնի: Առնելիքաւորները բազմաթիւ են եւ մեծ մասամբ կիներ:

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՏՕՔԹ. ԱՌԱՒ-ՓԱԽԱՒ.— Տոքթ. Լիօ մինչեւ 1924 դրամատէր էր: Յետոյ խմբագիր՝ թերթի մը մէջ՝ ուր ելմտական դասեր կը տեղաւորէր բժիշկներուն համար: Շուտով հիմնեց դարմանատուն մը 16րդ թաղամասին մէջ: Դարմանատան անունով հրապարակ հանեց արժեթուղթեր, ապահովցնելով հարստութիւն մը: Կասկածը իջաւ արդէն իր վրայ: Օր մըն ալ բռնուեցան թմրեցուցիչ տեղերու սիրահարներ, որոնք գինովնալու կ'երթային Տոքթ. Լիօյին դարմանատան մէջ: Այս անգամ ոստիկանին ձեռքը իջաւ Տոք. թորին ուսին վրայ:

ՍԻՐՈՅ ՀԱՄԲՈՅՐԸ.— *Նանսիի մէջ պատանի մը, Տըմանժ, 16 տարու, սիրահարած էր Օտէթի, 14 տարու: Երկու դեռատի սիրահարները գէշ աղէկ կ'ապրէին, երբ յանկարծ սեւ կատու մը անցաւ եւ խանգարեց սիրոյ զաշինքը: Օտէթ այլեւս համբոյր չէր տար:*

Տըմանժ վերջերս յաջողած էր համոզել իր մայրը, որ 200 Ֆր. նուէր տուաւ զաւկին: Տըմանժ այդ դրամով գնեց ատրճանակ մը եւ ուղղակի գնաց Օտէթի հօրը խանութը: Գիտէր որ Օտէթ այդ պահուն մինակ կ'ըլլար:

Փորձելու համար թէ աղջիկը տակաւին կը սիրէ՞ր զինք, համբոյր մը ուզեց: Աղջիկը շատո՜նց էր մոռցեր այդ սովորութիւնը, եւ փոխանակ համբոյրի, հօրը խանութին մէջ աղ ու շաքար կը ծախէր: Ուստի մերժեց համբոյրն ալ:

Այն ատեն Տըմանժ կրակեց աղջկան գլխուն դէմ: Երբ իր սիրականը գետին փռեց, գնդակ մըն ալ պարպեց իր ականջին մէջ:

Դեռ հոգեվարք էին, երբ հասան ոստիկանները: Անմիջապէս փոխադրեցին զանոնք հիւանդանոց, ուր աղջիկը հազիւ կրցաւ ըսել:

— Երբ չթողուցի որ համբուրէ, կրակեց...:

ՄԵՌԵԼ ՄԸ ՁԱՒԱԿ ԾՆԱՒ.— *Լուրը կուգայ Պուտափէշթէն: Իտալացի աղջիկ մը, Լուիզա Փափէլլօ, որ մօրը հետ կը բնակի Պուտափէշթի մէկ արուարձանը, համեստ գործաւորուհի մըն էր: Քիչ մըն ալ միամիտ, որովհետեւ խաբուեցաւ երիտասարդի մը տաքուկ խօսքերէն և յանձնեց անոր իր պատիւը: Մայրը սոսկալի էր բարոյական խնդիրներու մէջ եւ աղջիկը վախով կը պահէր իր մեղքը: Եւ սակայն աղջիկը հետզհետէ կը հասուննար ու կ'ուռէր: Ի զուր փորձեց զսպիով սեղմել: Անկարելի էր ծածկել: Վախնալով որ մայրը կը փնտռէ տունէն, գնաց գտնել բժիշկ մը: Խմեց տրուած դեղը: Թոյնը ազդեց իր վրայ: Անկողին ինկաւ: Ու շուտով մեռաւ: Կառավարական բժիշկը, կասկածելով մահուան պարագաներուն վրայ եւ աղջկան գմբէթաւոր փորին մասին, քննեց եւ կարծեց թունաւորում մը ստամոքսին մէջ:*

Դագաղ դրին եւ ամբողջ գիւղը հետեւեցաւ դագաղին, որովհետեւ աղջիկը մեծ սէր կը վայելէր իր գեղեցկութեամբ եւ առաքինութեամբ:

Բայց մէկը, որ տեսած էր Լուիզան գաղտնի բժիշկի մը դուռը, ըսաւ իր ընկերներուն.

— Վրաս գրէ անոր առաքինութիւնը, դեղ խմեց ու մեռաւ, այս է ճշմարտութիւնը:

Լուրը տարածուեցաւ եւ դագաղը հանեցին փոսէն, նորէն քննելու համար:

Սարսափելի էր տեսարանը:

Լուիզա թոյնին ազդեցութեան տակ, զգայազիրկ ինկեր էր: Մեռած կարծելով՝ թաղեր էին: Փոխադրութեան ու թաղումի ատեն իսկ չէր արթնցեր: Փոսին մէջ միայն արթննալով, կը զգայ ահաւոր իրականութիւնը: Ողջ ողջ թաղուա՜ծ: Վախէն կը սկսին տղաբերքի ցաւերը եւ վիժում կ'ունենար: Ցաւէն ու սարսափէն կրծեր էր մատները ամբողջովին: Քիչ յետոյ ինք ալ անշնչացեր էր:

ԱՆՕԹԻՆԵՐԸ.— *Բաղպալանքայէն կը հեռագրեն:— Երկու զինուորներ, գինով վիճակի մէջ, կը ներկայանան ճաշարան մը և խորոված միս կ'ուզեն: Ոչինչ կար, այդ պահուն, ճաշարանին մէջ: Յաճախորդները կը կատղին եւ մէկը, կացինը առնելով, մէկ հարուածով կը կտրէ իր ձեռքին մատները եւ կը հրամայէ որ խորովէ զանոնք: Երկրորդ զինուորն ալ նոյնը կը փորձէր ընել, ճաշարանատէրը վազեց կանչելու ոստիկանները, որոնք եկան ձերբակալելու զանոնք: Մատնազուրկ զինուորին վիճակը ծանր է:*

"ՅԱՌԱՋ„Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (9)

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

(ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԷ)

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Ա.

Անգլիոյ մէջ, թագաւորէն սկսեալ մինչեւ գործի ու քաղաքական մարդիկը, երէկ Սէսիլ Րոտ մը, այսօր Չէմպըրլէյն մը, մինչեւ վերջին բանուորը, վերջապէս ամէն մարդ գիտէ Դանիէլի մարգարէութիւնը, եւ հասկցան որ Վիլհէլմ կայսրը այսպէսով կուգար համաշխարհային կերպով մը մատնացոյց ընել եւ պարտադրել համաշխարհային միութեան խորհրդանշական կ'գրօն մը, ինչպէս ատենօք Նոթըր-Տամ ու իր մերձակայքն էին կապկապելի հաւատացեալներուն համար, եւ թէ՝ բոլոր անոնք որ աշխարհի չորս անկիւնները խորհրդաւոր կերպով կը պատէին մարգարէութեան գերագոյն ժամուն, գիտէին այլեւս որ աշխարհի տիրապետելու կոչուած մարդը ոտքի կանգնած է...

— Ինչե՞ր կ'ըսէք:

— Լաւ միտքերնիդ պահեցէք — Դանիէլ կը մարգարէանայ թագաւորներուն թագաւորը, որ իր սուրը պիտի զետեղէ փճացած մարդկութեան աւերին վրայ, որպէսզի Աստուծոյ իշխանութիւնը սկսի...

Ու Բորիս Սոլիմ շարունակեց մեծ երազատեսին պատմութիւնը.

— Ցոնական Բաբելոնի մէջ Նաբուգոդոնոսոր կանգնել տուաւ ոսկիէ հսկայ արձան մը, որպէսզի ամէն տեղէ ժողովուրդները գան զայն պաշտելու... Այն ատեն է որ սարսափահար Դանիէլը տեսիլքն ունեցաւ աշխարհի վրայ կանգնած չորս սոսկավիթխար անասուններուն, որոնք կարգով եկան իր ոտքերուն առջեւ կատաղօրէն մահանալու, երբ բոլոր ցեղի մարդիկը կը պաղատէին Տիրոջը որ փրկէ ժողովուրդները:

— Ինչ կը նշանակեն այդ խորհրդանշանները:

— Միանոզ առաջին երեք անասունները ցոյց կուտան, դարերու ընթացքին, անկումը մեծ կայսրութեանց, որ պիտի իշխէին հնագարեան շրջանին... եւ արդարեւ մարդիկ տեսան մէկիկ մէկիկ քայքայումը՝ իրենց փառքին ու ճոխութեանց մէջ, Բաբելական, Պարսկական եւ Յունական կայսրութեանց...

— Հապա չորրորդ անասունը զո՞վ ցոյց կուտայ:

— Քայքայումը Հռոմէական կայսրութեան, որ իր կարգին տապալելով թոյլ տուաւ որ նոր խումբեր իշխեն երկրիս վրայ, ինչպէս Շարլ-Քէնթ, Թուրքերու կայսրութիւնը, Նափոլէոնի կայսրութիւնը, եւ մեր մօտ՝ Հապսպուրկեան եւ Մեծն Պետրոսի կայսրութիւնները. այս նոր կայսրութիւններն ալ անհետացան, այնպէս չէ՞:

— Արդարեւ զուգադիպութիւնը տպաւորիչ է, դիտել տուի, առանց ինքզինքս կարենալ զսպելու:

— Ո՛չ, վերսկսաւ ծանրօրէն Բորիս Սոլիմ, խնդիրը զուգադիպութեան մասին չէ... Հաշիւները հիմնուած են բուն այն նշաններուն իսկ, որոնք ձգուած են Դանիէլի մեծ եռագին կողմէ.. Դանիէլ կ'ըսէ.— «Հանդիսական Բաբելոնի, այսինքն ամբողջ երկրիս վրայ, պիտի ելլէ մարդ մը որ ոսկիի ու հաճոյքի զանկութեամբ մոլորած մարդիկը պիտի վերանորոգէ... «այս մարդը, կ'ըսէ տառացիօրէն բնագիրը, պիտի ըլլայ թագաւորներուն թագաւորը, անիկա պիտի փոխէ ժամանակն ու օրէնքը, եւ պիտի գայ դատաստանի օրը, մինչեւ վախճանը դարերուն» (1):

— Եւ Վիլհէլմ Բ.ը ինքզինքը ցոյց կուտայ իբր Աստուծոյ կողմէ ուղուած մարդը:

— Աշխարհի վրայ ներկայիս իշխող գաղտնի ընկերակցութիւնը հիմնուած է այս խորհրդութեան վրայ...

— Այսուհանդերձ, ըսի, ըստ Դանիէլի գուշակութեան, դեռ երկու կայսրութիւն կայ քանդուելիք. Բրիտանական կայսրութիւնը որ կը սկսի Հռոմէական կայսրութենէն, եւ Հոհենցոլերններուն կայսրութիւնը. արդ, այս վերջինը ինկաւ միւսներուն պէս... կանգուն կը մնայ միայն Բրիտանական կայսրութիւնը...

— Այսպէս կը հասնինք Դանիէլի կնիքին նպատակներուն. անոր անդամներուն ջանքն է վերականգնել Գերման կայսրութիւնը եւ առյաւէտ ջնջել Բրիտանական կայսրութիւնը իր տիրապետած երկիրներուն վրայէն... Դանիէլի կնիքին գործակալները, հրամանին ներքեւ Վէրակինի, որ ցարդ ձեռք չէ անցած, կը շրջին Ասիոյ մէջ, ապստամբութիւն կը սերմանեն Հնդկաստանի եւ Չինաստանի մէջ, կը խորհին ոտքի հանել Ափրիկէն, սկսելով Մարոքէն, Ալճերիայէն... անոնց նպատակն է բոցավառել երկու կիսագունդերը, որպէսզի համաշխարհային պատերազմը վերսկսի եւ այսպէսով իշխանութիւնը տալ Հոհենցոլերններուն... կը հասկնա՞ք հիմա թէ ո՛վ է Վէրակինը եւ ինչո՞ւ իշխան Վոլֆ զայն կը հետապնդէ...

Բորիս Սոլիմը ուսերը թօթուեց:

(1) «Դանիէլի խորհրդաւոր անձին»ին կողմէ ծանուցուած դէպքին մասին տասնեակ հազարաւոր գրքոյկներ, իբրեւ խորհրդաւոր քարոզութիւն, շրջան բրած են Եւրոպայի ու Միացեալ Նահանգներուն մէջ:

(Նար.)

այս դաշինքը խարուսիկ չըլլայ, պէտք է որ երկու երկիրներու միջեւ բախումի պատճառ դառնալիք բոլոր խնդիրները լուծուին: Մեծ յոյս կայ որ Ռումանիա եւս միանայ այս համաձայնութեան: Այնուհետեւ տնտեսական պայմանագրութիւններ կարելի պիտի ըլլայ կնքել երեք երկիրներու միջեւ: Պալքանեան միւս ազգերը իրերու բերումով պիտի միանան մեզի:

«Այս է Յունաստանի քաղաքականութիւնը: Ասիկա հետապնդելով, այն գիտակցութիւնն ունիմ որ Յունաստան օգտակար կերպով կը գործակցի այն խաղաղասիրական բարձր իտէալին, որմէ կը ներշնչուին Ֆրանսա, Անգլիա և Իտալիա»:

Սերպիա, Յունաստան եւ Իտալիա

Սերպիոյ արտաքին նախարարը Մարինքովիչ խորհրդարանին մէջ յայտարարեց.

«Յայտնի է որ Յունաստան կ'ուզէ կարելի եղածին չափ մտերիմ յարաբերութիւններ հաստատել Իտալիոյ հետ. բայց մենք ալ կը փափաքինք բարեկամական կապեր հաստատել Իտալիոյ հետ և պէտք չէ մեղադրենք Յունաստանը որ նոյն նպատակին կը ձգտի: Ալպանիա անկախ պետութիւն մըն է, և իրաւունք ունի դաշնագիրներ կնքելու ուրիշ պետութեանց հեւ: Պուլկարիոյ հետ կը շարունակենք մերձեցման քաղաքականութիւնը:

«Պալքանները պալքանեան ժողովուրդներուն» սկզբունքը կը մեկնեմ տրամաբանական միակ եղանակով: Պալքանեան ժողովուրդները իրենց գործերը իրարու մէջ պէտք է կարգադրեն, առանց օտարի միջամտութեան: Բոլոր տարրերը պիտի խմբուին այն կառավարութեան շուրջ, որ միշտ պիտի պաշտպանէ այս սկզբունքը:»

Գնդացիրները Թուրքիա՞ պիտի ղրկուէին

Երէկ հրատարակեցինք թէ աւստրեւհունգար սահմանագլուխին վրայ մաքսային պաշտօնեաներուն կողմէ երեւան հանուած են հինգ վակոններ, որոնք Իտալիայէն գնդացիր կը փոխադրէին: Աւստրիացիները կը պնդեն որ այդ զէնքերը սահմանուած էին Հունգարիոյ, մինչ Հունգարացիները կ'ըսեն թէ անոնք հունգարական հողէն պիտի անցնէին Թրանզիթի ձեւով՝ ղրկուելու համար Թուրքիա ? կամ Լեհաստան: Չեխօսլաւաքիոյ անունը եւս խառնուած ըլլալով այս պատմութեան, յիշեալ պետութիւնը խնդիրը պիտի ներկայացնէ Ազգերու Դաշնակցութեան, բողոքելով որ հակառակ դաշնագիրներու տրամադրութեանց, Հունգարիա գաղտնաբար զէնք կը մտցնէ իր երկիրը:

Ֆրանքօ-իտալական բանակռուիւը

Հավասի գործակալութիւնը կը հաղորդէ Հռոմէն.— Յունուար ամիսը նշանակելի թուական մը պիտի ըլլայ ֆրանքօ-իտալական յարաբերութեանց համար: Իտալիոյ քաղաքական այն շրջանակներուն մէջ, ուր ծայրայեղ ազգայնամոլութիւնը չէ թափանցած, հաճոյքով կը խոստովանին թէ Ֆրանսացիները իրենց կողմէ ամէն բան ըրին՝ նպաստաւոր միջավայր մը պատրաստելու համար բանակցութեանց. Ֆրանսական մամուլին մեծ մասը աշխատեցաւ արդարացնել իտալական տեսակէտը. Ֆրանսական կառավարութիւնը ձեռք առաւ կարգ մը միջոցներ, որոնք շատ լաւ ընդունելութիւն գտած են հոս. Նոյնպէս աննշմար չէր կրնար անցնիլ այն պատրաստակամութիւնը, զոր ցոյց կուտան ֆրանսական պաշտօնական շրջանակները բազմաթիւ առիթներով, հաճելի ըլլալու համար Իտալացիներուն եւ Իտալիոյ:

Նոյն շրջանակները կը փափաքէին որ իտալական մամուլը վեր հանէ, այն աջակցութիւնը, զոր Պանք տը Ֆրանսը ունեցաւ՝ իտալական լիռէթի ամրապնդման համար. սակայն անոնք յետին միտքով չըրին այդ բանը: Անոնք նոյնպէս համակրանքով չարտայայտուեցան ֆրանսական պահանջներուն մասին: Մինչեւ դիւանագիտական խօսակցութիւններէն առաջ, լաւ պիտի ըլլար որ վերջ տրուէր մասնաւորաբար Հռոմի մէջ տիրող մտայնութեան:

Յունաստան եւ Պոլշեւիկները

Աթէնքէն «Թայմզ»ի կը հեռագրեն թէ Մոսկուայի պատասխանը ստանալու համար, մէկ ամիսէ ի վեր ընդհատուած էին այն բանակցութիւնները, որ վերջերս կը կատարուէին խորհրդային ներկայացուցիչին հետ՝ ճշդելու համար Յունաստանի խորհրդային առեւտրական պատուիրակութեան անդամներուն դիւանագիտական առանձնաշնորհներ վայելելու խնդիրը եւ կարգադրելու համար Յունաստանը շահագրգռող ուրիշ զանազան հարցեր:

Մոսկուա արդէն համաձայնած է որ միայն Առեւտրական պատուիրակութեան Նախագահը դիւանագիտական անձեռնմխելիութիւն ունենայ: Ուստինօֆ, որ արձակուրդով Մոսկուա գացած էր, վերադարձաւ եւ արտաքին Նախարար Միխալաքոփուլոսի բերաւ խորհրդային կառավարութեան պատասխանը միւս խնդիրներու մասին, որոնց մէջ է նաեւ հելլէն կառավարութեան հատուցումի պահանջը՝ հելլէն դիւանագիտական եւ հիւպատոսական իշխանութեանց՝ Սովետներուն կողմէ գրաւուած սեփականութեանց համար: Եթէ այդ պատասխանները անգոհացուցիչ նկատուին, դժուար թէ հելլէն կառավարութիւնը վաւերացման համար խորհրդարանին ներկայացնէ փանկալոսեան դիկտատորութեան օրով կնքուած հելլէնեւխորհրդային մաքսային համաձայնագիրը:

Ըստ օրինի այս համաձայն ագիրը վաւերացման պէտք է ենթարկուի Փետր. 17էն առաջ: Փանկալոսի օրէն մնացած այն բոլոր հրամանագիրներն ու համաձայնագիրները, որ մինչեւ այդ թուականը չեն վաւերացուիր, ինքնաբերաբար ջնջուած կը նկատուին:

ԿՈՍՏԱՆԴԻՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴՆԵՐԸ

Յունաստանի կոստանդին թագաւորին ժառանգութիւնը պիտի բաժնուի Ֆլորանսի մէջ, ուր կը գտնուի հանգուցեալ թագաւորին ընտանիքը: Շաբաթ օր դէպի այդ քաղաքը պիտի մեկնին մայր թագուհին Էլէնա, քոյրը՝ իշխանուհի Իրէնա, իշխան Շաումպուրկ-Լիփփէ, Յունաստանի նախկին թագաւոր Գէորգիոս եւ թագուհին Էլիզապէթ: Իշխանուհի Էլէնա Յունաւարի վերջը Ռումանիա պիտի դառնայ:

ՕՐ. ԱԶՆԻՒ ԿԻՒԼԽԱՍԵԱՆ

ԵՒ

ԸՆԿ. ՊԱՐՍԱՄ ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ՆՇԱՆՈՒԱԾ

1 Յունուար 1928 Մարսէյլ

ՕՐԻՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ԴԱՍԱԽՕՍ. ԵՒ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐ

Յունուար

ՎԱԼԱՆՍ, այսօր Դասախօսական ժողով, դասախօս՝ Ազգին:

Վաղը՝ ընկերական ընդհանուր ժողով, Ազգին:

ԼԱՆՍԷՅ, 8ին Հրապարակային բանախօսութիւն եւ ընկերական ընդհ. ժողով, բանախօս՝ ընկ. Վ. Զուլլէրեան:

ԼԻՈՆ, այսօր, վաղը և յաջորդ օրը՝ երեք մեծ դասախօսութիւններ. դասախօսներ՝ Տքթ. Աշոտ Գասպարեան եւ Մ. Գույումճեան. մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ:

Ս. ՇԱՄՈՆ, 8ին՝ Ընկեր. ընդհ. ժողով: Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Աղայեան:

8ին Հրապարակային բանախօսութիւն, կը խօսին ընկերներ Աղայեան, Գույումճեան:

Ս. ԷԹԻԷՆ, վաղը՝ Ընկերական ընդհ. ժողով:

7ին Ընկերա - համակրական ժողով:

ՏԷՍԻՆ, 7ին Ընկերական ընդհ. ժողով, Ազգին:

8ին առաւօտ՝ դասախօսական ժողով, Ազգին:

ՓՕՆ ՏԸ ՇԷՐԻԻ, 8ին կէսօրէ յետոյ դասախօս. ժողով, Ազգին:

ԿԱՐՏԱՆ 8ին Ընկեր ընդհ. ժողով: Ներկայ կ'ըլլայ ընկեր Բենիկ:

ՊԱՆՕԹ.— Մանրամասնութիւնները տեղին վրայ:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Իշխան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ գիշեր ժամը 8ուկէսին, 63 Րիւ տը լա Րէփիւպլիքի սրճարանին վերնայարկը: Ներկայանալ անդամատետրներով:

ՅԱՐԴԳՈՂԻ՝ գրական երեկոն, այսօր Հինգշաբթի, ժամը 9ին ֆլօրիա: Գ. Ճիզմէճեան կը ներկայացնէ Թոթեմիսմը: կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

Զ. Ե. Ո. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղը ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամներն ու համակիրները այս Կիրակի առտու ժամը 9ին, Ընթերցարանին մէջ (262 Rue Duguesclin):

ԸՆԿԵՐՆԵՐ Լ. Մօզեան եւ Մինաս Խաչիկ խմբագրատուն կը հրաւիրուին, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, յանձնախումբի նիստին համար:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Սուրաբայա, Յ. Ե.— 120:

փարիզ, Պ. Շ.— 35:

Լոնտոն, Թ. Ս.— Ստացանք ղրկել:

Պիւօսիէօ, Ե. Տ.— 35:

Վալանս, Յ. Տ. Ս.— 25 ֆր.: Ստացանք ղրկել:

Վիլֆռանշ, Ա. Խ.— Հաճեցէք 15 ֆրանք ղրկել:

Մարսէյլ, Պ. Յ.— 10:

Մօնպուշէ, Օ. Թ.— 70 ֆր.: Ստացանք ղրկել:

Գռինեօլ, Ե. Կ.— 35:

ԾՆՈՒՆԴԻ ՍԵՂԱՆ

փարիզի Հայ Տիկնանց Միութիւնը ի պատիւ Հայ ուսանողներու կազմակերպած է ծնունդի աւանդական սեղան մը փաղը՝ Ուրբաթ գիշեր ժամը ճիշտ 8.30ին 17, Rue Chateaubriand, Էթուալի սրահը: գեղարուեստական բաժին: կը հրաւիրուին հին եւ նոր ուսանողները եւ Ուս. Միութեան համակիրները: Հրաւիրատոմսերու համար դիմել Օր. Ա. Թորոսեանի, 221 Rue de Tolbiac.

«ԲՈՒԺԱՆՔ»

փնտռեցէք յունուարի բացառիկ թիւը, 32 էջ, ճոխ բովանդակութեամբ.—

Հարս ու կեսուր ինչո՞ւ կը կռուին. — Կենսանիւթերը. — Ցղի կնոջ առողջապահութիւնը. — Արիւնը.— Որովայնի գնդերներու մարզանք.— Մահուան ինքնապաշտութիւնը. — Պատուաստեցէք երախաները հիւանդութիւններու դէմ.— Կանխահաս ծերութիւն եւ երակներու առողջապահութիւնը Հայ բժշկ. գրականութիւնը 1927ին.— Գիւղական բժշկութիւն.— Հարց եւ պատասխան եւայլն:

Ֆրանսա հատը 2 ֆր, տարեկան բաժնեգին՝ 22 ֆր., արտասահման՝ 30ֆր. եւ 1ուկէս տոլար:

դիմել՝ Dr. Krikorian, 126 Fbg. St. Denis, Paris: փափաքողներուն՝ նախորդ թիւերէն մէկ օրինակ իբրեւ նմոյշ կը ղրկուի:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի կիւրինցի Յովսէփ Փօղիկեան որ 1924ի վերջերը Ֆրանսա եկած է: տեղեկացնել՝ Zakéos Kizirian*ի*, à Gromelle, St. Saturnin d'Avignon, Vaucluse, France:

— Մարի Գասպարեանը կը փնտռէ իր զաւակը իզմիրցի Վարդան Գասպարեան, 20 տարեկան որ իզմիրի դէպքին գաղթառած կորսուած է: գրել՝ Archavir Aprahamian*ի*, chez M. Rambiuer Moulinage, la Yavoune a Janqueutte, (Vaucluse).

— Պրուսայի Սէօլէօզ գիւղէն Մանուկ Յ. Գուրունեան, 1914ին Սուրիա էր, եւ այժմ ողջ ըլլալը կը կարծուի: Իմացնել՝ իր քրոջ Խնկանուշ Յ. Գուրեանի կամ հօրեղբօրորդւոյն Խաչիկ Թ. Գուրեանի, 6 Rue Blanqui Bicetre, (Seine), Franee.

— Պրուսայի Սէօլէօզ գիւղէն Թորոս Յ. Փանթօղեան եւ իր երկու քոյրերը Զարմայր և Ոսկի որոնք 1914ի աղէտին Սուրիա էին այժմ ողջ ըլլալ կը կարծուին: Գրել՝ իր քրոջ Աղաւնի Յ. Փանթօղեանի կամ քեռայրին Խաչիկ Թ. Գուրեանի, 6 Rue Blanqui, Bicêtre K. (Seine), France.

— Վէրոնիքայ Խիկարեան կը փնտռէ իր մօրաքրոջ որդին Խարբերդցի Գառնիկ Բրիկեան, մօր անունը Աղաւնի որ տեղահանութեան միջոցին Խարբերդի մէջ Նիր Իստ Րէլիֆի որբանոցին մէջ կը ծառայէր: Գառնիկ Յունաստան փոխադրուած էր որբանոցի միջոցաւ: Երկու տարի առաջ Ֆրանսա փոխադրուած ըլլալը իմացուած է: Գրել՝ «Յառաջ»ի վարչութեան:

— կը փնտռեմ զաւակներս, Պրուսայի Մեծ Նոր գիւղէն Մկրտիչ Տուտունեան 25 տարեկան, Պօղոսիկ 22 տարեկան եւ Վաղէն 19 տարեկան որոնք Տէրզօր աքսորուելէն վերջ Մուսուլի կամ Թիֆլիսի կողմերը գացած ըլլալ կը կարծուին: իմացնել Տիկ. Սրբուհի կամ Տիկ. Աղաւնի Տուտունեանի, 21 Rue Blanqui, Kremlin Bicêtre, (Seine) France.

կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել: ˙

— Ազատ Դարբինեան կը փնտռէ խնուսի Տուժանա գիւղացի Սերոբ եւ քոյրը Իսկուհի Դարբինեան, որոնց Սուրիա ըլլալը կը կարծուի: Լուր տուողին 200 ֆրանք նուէր: Գրել 14 Rue Ortolan, Paris 5me:

կը խնդրուի Սուրիահայ թերթերէն արտատպել:

— Սեբաստիոյ ՔԷջէ Եուրդ գիւղէն Գեղամ Գասպարեան որ 1915ին աքսորուած էր չորս տարեկան հասակին: Մալաթիոյ գերմանական որբանոցի պաշտօնեաներէն իմացած էր որ Գեղամ գերման մնորէնին կողմէ որդեգրուած էր. կը խնդրուի 1917 եւ 1918ին յիշեալ որբանոցը գտնուող պաշտօնեաներէն եւ որբերէն եթէ որեւէ տեղեկութիւն ունին իմացնեն իր քրոջ՝ Թագուհի Գասպարեանի, 24 Rue Curiol, Marseille.

կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

— Կը Փնտռուի Պրուսայի Չէնկիլէր գիւղէն պատուական Յովհաննէսեան 14 տարեկան, որ 1920ին մեծ մօրը մեռնելէն վերջ Պոլիս որբանոց դրուած էր Զարբհեան մականունով, հօր անունը Շէլթանից Յովհաննէս, մօր անունը Էֆթիկ: Իմացնել՝ Յովհաննէս Մինասեանի, Usine Giraud, Cité Charlain, Les Abrets, Isère:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ
5 Rue Cardinal Mercier
(Նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96,70 եւ 97,39
կը կատարէ Ֆրանսա մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով: Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կ'ստանձնէ:
Դիմել ամէն օր 9-12 և 2.7

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ԵՒ ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ
վաճառատունս փոխադրած ըլլալով աւելի ընդարձակ տեղ մը, ստացած ենք ամէն տեսակի ընտիր եւ ճոխ ապրանքներ, աւրանց եւ կանանց համար:
Խնամուած կարուածք, վերջին ձայն ձեւերով եւ դիւրա մատչելի պայմաններով: Զգեստ մը կազմելու համար կը բաւէ անգամ մը այցելել, Հոկտ. 10էն սկսեալ հետեւեալ հասցէին՝
SIMON HATCHIKIAN
(Tailleur)
12 Rue de la Préfecture(1er), St. Etienne(Loire).

ՎԵՐՋԱՊԷ՛Ս
ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ
ԱՅՆՔԱՆ ՍՊԱՍՈՒԱԾ
ԾԽԱԽՈՏ ԲՈՒՆԻ ԾԽԱԽՈՏ
ՍԻՐՈՒԸՏՈՒՔ
Քրքշալից զաւեշտը, ան խնդացուցէն նոր զաւեշտ մը պիտի հիմայէ, հրապուրէ
ԲՈԼՈՐԸ, ԲՈԼՈՐԸ, ԲՈԼՈՐԸ
ԳԻՆ 3 ՖՐԱՆՔ
կը գտնուի բոլոր հայ թերթերու գործակալներուն մօտ կամ դիմել՝ VAHRAM SÉVO
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine)
կը ղրկուի նաեւ 3 ֆրանք դրոշմաթուղթի փոխարէն:

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԻ հմուտ տիկին կը ստանձնէ անգլիերէնի դաս տալ: Մանրամասնութիւնները եւ պայմաններու մասին դիմել Mme. AMADOUNI, 7 Rue J. Regnault, Enghien - les - Bains (S. et O.).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Հեռ. Passy 72.5
կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (Աֆիտավիթ)
դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITI
208bis, Rue Lafayette Paris
Le Gérant: H. TEURNIER

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ՁԵՐ ՇԱՀՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ԵՐԴՈՒԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ
76, RUE BERNARD - DU - BOIS — MARSEILLE
Ամուսնական թուղթերը, տեղաբնակ թէ ուրիշ տեղերէ եկող Հայերու՝ 13—18 օրուան մէջ կը լրացուի:
Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական թուղթը 13—17 օրուան մէջ կը լրացուի 750 ֆր.ով, մեր աշխատավարձը մէջը ըլլալով: Հպատակութեան, անուններու փոփոխութեան գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ:
ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ
Գրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7:
Տէր եւ տնօրէն՝ երդուեալ թարգման
Վ. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes. Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ԳԼԽԱՐԿ-MODES
ԱՏՐԻԱՆԱ
կանանց գլխարկի շիք եւ գեղեցիկ մօտէլներ, պատրաստ չափու վրայ: Ձեւափոխութիւն ամէն տեսակ գլխարկի (feutre paille, tissus:)
ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ՝ 35 ՖՐ.Է ՍԿՍԵԱԼ
243, Rue St. Honoré, 243, PARIS (1er).

ՃԱՇԱՐԱՆ ԳԱՐԱԳԱՇ
(Գ. ԵԱՂՃԵԱՆ)
24 RUE DES CARMES, PARIS (5e). Métro: ST. MICHEL
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐ
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ, մաքուր եւ անդերի սպասարկութիւն:
Արեւելեան նուագ, ամէն երեկոյ ժամը 7—12: Նուագածուներու խումբը կազմուած՝ Պ. Պ. Մկրտիչ (քէման), Յակոբ (քանոն), Արմենակ (ուտ):
Հարսնիքի եւ զանազան հաւաքոյթներու համար մասնաւոր սրահ առաջին յարկը:

ԲՈՒՐԴ
ՆՈՐ ԵՒ ՀԻՆ ԳՈՐԳ ՇԻՆՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ
Ամէն տեսակ եւ զանազան գոյներով բուրդի ճոխ մթերք պիտի գտնէք Տիար ՅԱԿՈԲ ԳԸՆՕՃԸԵԱՆի մթերանոցը: Խիստ դիւրամատչելի գիներ: 31 Rue St-Lazare. Tél. Trudaine 68-29
Métro: Nord-Sud: Notre Dame de Lorette.

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐ Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ գործով զբաղելու տրամադիր ներկայացուցիչներ կ'ուզուին, թէ՛ փարիզի եւ թէ գաւառի համար: դիմել նամակով՝
M. BAZILIER. 32 Rue de Mogador, Paris (9e).

Դ. ԹԱՃԻՐԵԱՆ
19 RUE HENRI MONNIER
PARIS (IXme)
ՓՈՐՁԱՌՈՒ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ
ՏՈՒՐՔԻ ՇՐՋԱՆԸ ԵԿԱ՛Ւ...
ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵ՛Ր, կանոնաւորեցէ՛ք ձեր հաշիւները, դիմելով մեզ, խուսափելու համար տարապայման ՏՈՒՐՔԵՐԷ:
Կը ստանձնենք տոմարակալութեան եւ տուրքի վրայ ամէն տեսակ գործեր: Բացարձակ գաղտնապահութիւն եւ դիւրամատչելի գիներ:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԷԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Իմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Իմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette FARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
6
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
1928

6 JANVIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 538 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ա. ԻԵԼԻ ՔԱՆ ՏԺԳՕՅՆ

Տարեկան տեսութիւններու կարգին, առիթ չունեցանք առանձին խօսելու Հայաստանի մասին։

Ա. Ելի ճիշտ, հազիւ թէ տրամադրութիւն մնաց թղթատելու մեր կեանքին այդ երեսը։

Ինչո՞ւ ծածկել — 1927ի ընթացքին ալ, խորհրդային իշխանութիւնը շարունակեց իր տնավարի եւ հակաժողովրդական քաղաքականութիւնը, աւելի խորացնելով անջրպետը՝ երկրի ժողովուրդին եւ «գաղութահայութեան» միջեւ։ Իսկ իբրեւ կրեւոր եւ անմոռանալի գործ՝ կազմակերպեց ընդհանուր հալածանքի, ձերբակալութեանց եւ աքսորի արշաւ մը, որուն հետեւանքները ամբողջութեամբ չենք, տակաւին։

Նորութիւն չէ սարսափի քաղաքականութիւնը՝ մեր դժբախտ հայրենիքին մէջ։

Բայց ինչ որ իմացանք 1927 Յուլիսէն սկսած, անցաւ ամէն չափ ու սահման։ Ա. Ելի քան հազար հոգի բանտարկել մէկ հրամանի վրայ, յաւագար կասկածամտութեամբ մը, եւ եօթը տարի տիրաբար իշխել յետոյ, — իրողութիւն մըն է որ քարերն անգամ լեզու կը հանէ։ Թէեւ, քարի տեսակներ պակաս չեն այս աշխարհին մէջ։ Եւ մանաւորապէս հայ գաղութներուն մէջ, ուր մարդիկ այնքան չազդուեցան այդ խոշոր դէպքէն, որքան կը սիրեն յուզուիլ ինքնաշարժի արկածէ մը կամ սովորական անձնասպանութենէ մը, փարիզի պողոտաներուն վրայ։

Բանտարկութիւն եւ աքսոր՝ կասկածի վրայ։ Իբրեւ քաւութիւն՝ գաւանանքի կամ քաղաքական անցեալի մը։ Կամ ունեցած-չունեցած զէնքը չյանձնելուն համար։

Մ՛յս ալ երկիր կառավարելու ձեւ մըն է, որ երէկ փոթորիկի նշան էր Թուրքիոյ մէջ, եւ տուն կուտար բազմազան բողոքներու։ Իսկ այսօր կը համարուի շատ բնական եւ սովորական, նոյն իսկ հայրենասիրական քաղաքականութիւն, մեր հայրենիքին համար։

Եւ ինչո՞ւ աւելի ուժ չառնեն երեւանի կապիկներու չորնալիք ձեռքերը, երբ աղնուաշուք բերաններ կան որ իրենց փառքը կ՛երգեն, եւ կան վաստակաւոր դպիրներ՝ միշտ պատրաստ սեւը ճերմակ ներկելու։

Մարդիկ, որ Աղքատախնամի պարահանդէսները կը հովանաւորեն, գիտնալով որ աղքատներ կան— «անտես մի առնէք» — բայց ոչ իսկ բառ մը կ՛արտասանեն, երբ կը պատմես թէ հազար հոգի բանտարկուած են, նոյնքան՝ փախստական, և առնուազն հինգ-վեց հազար կիներ եւ մանուկներ՝ թշուառութեան մատնուած, ոչ թէ Քամչատկայի, այլ Հայաստանի մէջ։

Մարդիկ, վերջապէս, որ պարտականութիւն կը համարեն նոյ. 29ի մանակցիլ եւ գոհունակութեան խօսքեր արտասանել քանի մը կիսակատար շինութիւններու առթիւ, բայց չեն համարձակիր գոնէ հարցնել— ինչո՞ւ այս հալածանքները ամէն տարի, եւ տարուէ տարի աւելի դաժան, աւելի ընդվզեցուցիչ...

* * *

1927 Յունուար 24ին, Անդրկովկասի վիճակագրական կեդրոնը հրատարակեց նոր մարդահամարին արդիւնքը, որ Հայաստանի բնակչութեան ընդհանուր թիւը կը ներկայացնէր 867,546 հոգի (437,651 այր, 429,895 կին)։

Խորհրդային թերթերը իրենք հարկադրուեցան խոստովանիլ թէ առնուազն հարիւր հազար հոգի պակասած է։

Արդարեւ, նոյն խորհրդային աղբիւրները Հայաստանի բնակչութիւնը կը հաշուէին 1922ին՝ 781,111, 1923ին՝ 841,043, 1924ին՝ 907,755, 1926 Յունուար 1ին՝ 925,546, իսկ 1927 Յունուար 14ին՝ 867,546։ Մանագէտ մը («Ա. Հ., 1927 Փետր. 3) նուազման պատճառները կը վերագրէր Շիրակի երկրաշարժին (27,000 հոգի հեռացած)։ Յետոյ կը պատմէր թէ ձմեռը Էջմիածնի, Ալեքսանտրաբոլի, Նոր Բայազիտի եւ մանաւանդ Զանգեզուրի շրջանէն «մասսայաբար» կը գաղթեն գիւղացիները, գործ փնտռելու համար։ Ու վերջապէս կը յիշէր մարդահամարէ խուսափողներու պարագան։

Խնդիրը այն է որ, չափազանց տխուր տպաւորութիւն ձգեց մարդահամարը, մանաւանդ երբ նկատի առնենք թէ՝ Հայաստանի մէջ ծնունդներու համեմատութիւնը գրեթէ անհրցելի է, եւ տարին առնուազն 25,000 հոգի կ՛աւելնայ։

Այս պայմաններուն մէջ, հեզնութիւն պիտի ըլլար խօսիլ ներգաղթի մասին։ Տարի մը առաջ, 300 հոգի «վիզա» ստացեր էին Պոլսոյ կայաններէն, իսկ 1200 հոգի՝ Յունաստանի մէջ՝ եւ հազիւ մէկ տարիէն կրցան վերջնական հրաման առնել եւ ճամբայ ելլել։ Մինչդեռ խոստացուած էր առնուազն հինգ հազար, նոյն իսկ Շիրակի ազէտէն յետոյ, կէս-պաշտօնապէս... Գոնէ հարիւր հոգի պիտի առնէին Ֆրանսայէն, առանց յիշելու Մշեցիներու դիմումը, որուն քննութեան մէկ տարին կը լրանայ շուտով։

Ուրեմն, հեռանկարը չափազանց փայլուն է, 1928ի համար...

Եւ ինչո՞ւ մեզադրել, քանի որ... ճահիճները չեն չորցած տակաւին, իսկ «Թուրք-Թաթարները խաղաղութեամբ եւ աստիճանաբար կը նուաճեն Հայաստանը», ինչպէս կը գրէր ակնատես մը, եւ ինչպէս կը կրկնեն ու կ՛ապացուցանեն, քանի մը տարիէ ի վեր, բոլոր իրազեկները։

Երեւան աւելի քան երբեք պինդ փակած է բերանը, ս սհմաններու ընդարձակման մասին։ Իսկ հիմա որ՝ ընդդիմադիր համայնավարներն անգամ Ղարաբաղի կամ Նախիջեւանի կցումը կը պահանջեն, Թուռքիներով, վա՛յ անոնց որ կը համարձակին ընդարձակման կամ ներգաղթի խօսք ընել։

Շ.

ՕՐՈՒԱՆ ՏՆՏԻՒ առՒԹիւ, *Յառաջի յաջորդ Թիւը լոյս կը տեսնէ կիրակի օր, 8 յունուար։*

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՋԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ԵՐԿՈՒ ԿԻՍԱՊԱՇՏՕՆ ԹԵՐԹԵՐ ԻՐԱՐ Կ՛ԱՄԲԱՍՏԱՆԵՆ

Աղերսի երեսփոխան Քաւիմեա այս կէս-պաշտօնական *Միլիյէթի* մէջ կը գրէ (30 դեկտ.).

— «Վերջերս տարօրինակ ընթացք մը բռնել սկսած են հելլէն թերթերը։ Մէսաժէ տ՛Ալէն ալ մէջն ըլլալով, կարգ մը հելլէն թերթեր ամէն առիթէ կ՛օգտուին, յարձակումներ կատարելու համար Թուրքիոյ դէմ։

«Մէսաժէ տ՛Ալէն իր վերջին խմբագրականներէն մէկուն մէջ կը խօսի Թուրքիոյ պիւտճէին մասին եւ ըսելէ յետոյ թէ երեւութական հաւասարակշռութիւն մը միայն կայ, խիստ քննադատութիւններ կ՛ընէ՝ մասնաւորաբար առարկելով թէ մեծ տեղ մը տրուած է ազգային պաշտպանութեան պիւտճէին։ Աթէնական կիսապաշտօն այս թերթը դիտողութիւն կ՛ընէ նաեւ նոր երկաթուղագծերուն մասին, աւելցնելով թէ անոնց շինութեամբ ռազմական նպատակներ կը հետապնդուին եւ թէ նոր երկաթուղագծերը տնտեսական ոեւէ օգուտ չունին։

«Այս թերթը, որ մեր մասին մեզմէ աւելի կը մտածէ, ըսելէ յետոյ թէ Թրքական պիւտճէին կէսը ազգ. պաշտպանութեան յատկացուած է, կը հարցնէ թէ ինացեալ կէսով ի՛նչպէս կարելի պիտի ըլլայ երկրին յառաջդիմութիւնն ու զարգացումը ապահովել։

«Յոյն խմբագիրը Թուրքիոյ պիւտճէին մասին խօսելով, առիթ մը գտած է կրկին անդրադառնալու փոքրամասնութիւններու խնդրին։ Կ՛ըսէ թէ անտեսական կեանքը մարած է Պոլսոյ, Իզմիրնի եւ Իզմիրի մէջ, ասոր ալ գլխաւոր պատճառը այդ շրջաններու Յոյներուն հեռացումը եղած է։

«Դալով ազգային պաշտպանութեան պիւտճէին մասին եղած քննադատութեանց, երբեք կարեւորութիւն չենք տար անոնց. նոր Թուրքիոյ քաղաքական նպատակները շատ որոշ եւ մեկին են։ Մենք խաղաղութեան մէջ զարգանալ կ՛ուզենք եւ կը փափաքինք անդորրութեամբ տարածել հանրապետական սկզբունքները։ Կ՛ուզենք իրականացնել այն բարենորոգումները, զորս դարեր շարունակ զլացան տալ Թագաւորները։ Մենք պատմութեան փորձառութենէն դաս առած ազգ մըն ենք։ Այդ իսկ պատճառով ստիպուած ենք մեր ուժերը բարձրացնել մեր իրաւունքներու ապահովութեան։ Մեր բանակներն ու պատերազմական միւս միջոցները ծաւալողական եւ քանդիչ նպատակներու չեն ծառայեր։

«Նոր Թուրքիոյ տեսակէտին համաձայն, ուժը սրբազան միջոց մըն է սահմաններու պատիւն ու անկախութեան եւ յեղափոխութեան արդիւնքները պահպանելու համար։

«Աթէնքի մեր պաշտօնակիցը յանդիմանական լեզուով կ՛արտայայտուի Թուրք բանակի զօրացումի մասին, առանց խօսքը ընելու այդ մարզին մէջ Յունաստանի Թափած ջանքերուն։ Մենք չենք ուզեր հրապարակել այն տեղեկութիւնները, զորս ստացած ենք Յունաստանի զինուորական պատրաստութիւններուն մասին։ Միայն թէ կ՛ուզենք վկայութեանը դիմել հելլէնասէր օտար Թերթի մը, որ այս խնդրին առթիւ հետեւեալ տեղեկութիւնները կուտայ.

Յունաստանի մէջ աչքի զարնող ամէնէն կարեւոր խնդիրը բանակի վերականգնումի հարցն է։ Այս նպատակով ընթէնքի կառավարութիւնը տնտեսական գործունէութիւն մը ցոյց կուտայ։

Ոչ ոքի համար գաղտնիք է թէ զօրավար Փանկալոս կ՛ուզէր ամենակարճ ժամանակի մը մէջ վրէժը լուծել կոստանդին Թագաւորին եւ անոր ընկերներուն կրած պարտութեան։

Նախկին դիկտատորին տապալումը պատճառ եղաւ որ յետաձգուի այս ինկայական ծրագրին գործադրութիւնը։ Նոր յաջորդը, զօրավար Փոնտիլիս իրեն համար աւագ պարտականութիւն նկատեց բանակի վերակազմութիւնը եւ Ֆրանսական զինուորական պատուիրակութեան հետ գործակցաբար գիշեր ցերեկ ջանքեր թափեց այդ ուղղութեամբ։

Այս ջանքերը ապարդիւն չմնացին, եւ այսօր Յունաստանի մէջ խիստ լաւ սպառազինուած բանակ մը գոյութիւն ունի։

«Աթէնքի թերթերը աւելորդ յոգնութեան մը ենթարկուած պիտի ըլլան, եթէ փորձեն այս ճշմարտութեան հակառակը ապացուցանել։ Ինչպէս ըսինք, անոնք հետամուտ չեն իրականութեան տեղեկանալու. ընդհակառակը կը շարունակեն իրենց նախկին երազի քաղաքականութիւնը, որ վերջերս կրկին իր գոյութիւնը զգալի ընել տալ սկսած է։

«Քանի որ Թուրքիայէն հեռացող Յոյները գործունեայ տարր մըն են եղեր, Թող Յունաստանի մէջ աշխատին եւ այդպէսով օգտակար ազդակ մը Թող ըլլան Յունաստանի ելեւմուտքը հաւասարակշռելու գործին մէջ։

«Այդ նախկին հայրենակիցներէն մեր բաժնուելուն առիթ այսօր մենք ոչ ցաւ կը զգանք, ոչ ալ զղջում։»

*** Թայմզ կը գրէ թէ էնկիւրիի հելլէն դեսպան Յամառոս եւ կանչուած է։ Իրեն յաջորդ պիտի նշանակուի Լահէյի դեսպան Եանի Փափաս,— որ անցած տարի Թուրքահելլէն բանակցութեանց ընթացքին Յունաստանի պատուիրակն էր— եթէ Թուրք կառավարութիւնը հաւանութիւն տայ։

«Տէյլի Թէլէկրաֆ» կը գրէ թէ չափազանցուած է այն լուրը թէ Յունաստան եւ Թուրքիա կը խզեն իրենց յարաբերութիւնները՝ Լօզանի դաշնագրին պայմանները չյարգելուն համար։ Խնդիրը պարզապէս դեսպանի փոփոխութիւն մըն է։ Փափաս անձամբ բանակցած ըլլալով փոխանակութեան խնդիրներու մասին, լաւ տեղեակ է եւ կը յուսացուի թէ վիճելի խնդիրները պիտի կրնայ լուծել։

ՔԻՒՐՏԵՐՈՒ ՎԵՐԱԴԱՐՁԸ

Պոլսոյ Թերթերը կը գրեն թէ ներքին գործավարութիւնը որոշած է մօտ օրէն իրենց տեղերը վերադարձնել այն տեսերը, որ Աբուլեհան նահանգներէն արեւմուտք փոխադրուած էին։ Այս մասին պատրաստութիւններ կը տեսնուին։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Իտալեւ-Յունական գաղտնի դաշնագիր մը.

Պերլինէն կը հեռագրեն 5 յունուար Թուականով.—

«Ֆօսիշէ Յայթունկ» կ՛արտատպէ Պելկրատի «Նովոսթի» Թերթին այն լուրը թէ Յունաստանի եւ Իտալիոյ միջեւ բանակցութիւններ կ՛ըլլան՝ կնքելու համար գինակցութեան դաշնագիր մը, որուն մէկ մասը գաղտնի պիտի պահուի, իսկ միւս մասը Ազգերու Դաշնակցութեան մօտ պիտի արձանագրուի։

Այս դաշնագրին համաձայն, Իտալիոյ եւ Սերպիոյ միջեւ պատերազմի մը պարագային, Յունաստան պիտի ստիպուի հելլէնական եղերքի, մանաւանդ Սեյանիկի շրջանի հրաժանատարութիւնը ձգելիտալացիներուն։ Փոխարէնն՝ Իտալիա երկոտասան կղզիներուն վրայ հակակշռի իրաւունք պիտի տայ Յունաստանի։

*** Անգլ. նաւատորմը հելլէն ջուրերը պիտի այցելէ Յունուար 19էն 21 եւ պիտի խարսխէ Աստակոսի, Վոլոյի, Քորֆուի, Լէյկասի եւ Սուտայի առջեւ։ Յունաստանի Ֆրանս. գինուորական մարմինն պաշտօնը, որ կը վերջանայ 1928 Մարտին, պիտի վերա որոգուի, նոր պետով մը։

Ֆրանկո-Իտալական բանակցութիւնները

Հռոմի նորընտիր Ֆրանս. դեսպան տը Պօմարշէ իր պաշտօնատեղին պիտի մեկնի գալ շաբթու։ Այն ատեն է որ Ֆրանք-Իտալական բանակցութիւնները գործօն փուլի մը մէջ պիտի մտնեն։ Ներկայիս մթնոլորտը շատ նպաստաւոր է, այն ատիճան որ բացի Ֆրանսայէ եւ Իտալիայէ, մերձեցում առաջ պիտի գայ նաեւ Իտալիոյ եւ Սերպիոյ միջեւ։

Պելկրատի իտալական դեսպան գօրավար Պոտրէրօ առջի օր դարձեալ տեսակցեցաւ արտաքին նախարար Մարինքովիչի հետ։ Մեծ կարեւորութիւն կը տրուի վերջին օրերու այս տեսակցութեանց։ Նոյնիսկ կ՛ըսուի թէ Մուսոլինի եւ Մարինքովիչ տեսակցութիւն մը պիտի ունենան մօտ օրէն։

«Ուէսթմինիսթր Կազէթ» կը գրէ թէ Յունուարի երկրորդ կիսուն Իտալիա միաժամանակ բանակցութեանց պիտի սկսի Ֆրանսայի եւ Սերպիոյ հետ։ Թերթը կ՛աւելցնէ որ թէեւ Անգլիա ուղղակի չի մասնակցիր այս բանակցութեանց, սակայն Հռոմի անգլիական դեսպան սըր Ռոնալտ Կրահամ կարեւոր դեր մը պիտի խաղայ՝ սըր Օսթրն Չեմպըլէյնէն իր ստանալիք հրահանգներով, եթէ, ինչպէս կը սպասուի, Ֆրանքեւիտալական բանակցութիւնները բաւական յառաջանան։

Իտալեւսերպ դաշնագիրը

«Թայմզ»ի Հռոմի թղթակիցը կը տեղեկանայ թէ վեց ամիս յետաձգուած է այն պայմանաժամը, որու ընթացքին Հռոմի իտալեւսերպ բարեկամութեան դաշնագիրը պիտի նորոգուի կամ պիտի չնորուի։

Այդ դաշնագիրը կնքուած էր 1924 Յունուար 27ին, հինգ տարուան համար, այն պայմանով որ մէկ տարի առաջ կողմերը իրաւունք ունենան որոշելու թէ կ՛ուզե՞ն նորոգել զայն թէ չնորել, — այսինքն այս ամսու 27ին։ Երկու երկիրներու միջեւ վերջերս յարաբերութեանց ձգտումին պատճառաւ կը կարծուէր թէ դաշնագիրը չպիտի նորոգուի։ Սակայն Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ մօտ օրէն սկսուելիք բանակցութիւնները բարեղէպ նշան մը կը նկատուին եւ անկասկած պիտի ազդեն Իտալիոյ եւ Սերպիոյ յարաբերութեանց բարելաւման։ Ա՛յս է պատճառը յետաձգումին։

Հռոմի վերոյիշեալ դաշնագիրով է որ վերջնապէս կարգադրուած էր Ֆիումէի խնդիրը։ Երկրորդ մասին մէջ երկու երկիրները բարեկամական դաշինք եւ պաշտպանողական գինակցութիւն մը կը կնքէին. եթէ կողմերէն մէկը պատերազմի, միւս կողմը չէզոք պիտի մնայ. եթէ կողմերէն մէկը թշնամի յարձակումի ենթարկուի, միւսը պիտի պաշտպանէ զայն. նոյնը՝ տնտեսական պատերազմի մը պարագային։

Տրոցկի եւ ընկ. գործարանի քաւուր?

Մոսկուայէն Յունուար 3 թուակիր հեռագիր մը կ՛ըսէ թէ ընդդիմադիր վարիչներէն շատեր՝ ինչպէս Տրոցկի, Զինովիեւ, Կամէնեւ, Ռակովսկի եւ Զմիռնօֆ, այժմ իրենց բոլոր պաշտօններէն եւ աստիճաններէն զրկուած ըլլալով, Մոսկուայի կաշիի մէկ գործարանին մէջ կ՛աշխատին իբր պարզ բանուոր։

Անոնց մէջ է նաեւ Բելոբորիտօֆ, այն՝ որ կայսերական ընտանիքը ջարդելու հրամանը հաղորդած էր։

Թուրքիոյ մէջ ձերբակալուած պոլշեւիկներ

Իմանիթէյ իր երէկի Թիւով կը հրատարակէ էնկիւրիէն ստացուած 4 յունուար Թուակիր հետեւեալ հեռագիրը.—

Քանի մը շաբաթ առաջ իրրեւ համայնավար ձերբակալուած բազմաթիւ մարդոց մասին ամբողջ Թուրք մամուլին պահած լռութեան պատճառը հասկնալու համար, պէտք է դիտել տալ թէ այստեղ բոլոր Թերթերը պաշտօնական կամ կիսապաշտօն են։ Այլ եւս հոս չկայ իրապէս ազատ եւ անկախ մամուլ։ Կառավարութիւնը մեծ ադմուկ հանելու կարգախօս տուաւ, ու ամբողջ 2-3 օր, հարիւր Թերթեր համերգ մը բարձրացուցին, մանրամասնութիւններ տալով «գաղտնի կազմակերպութեան, պոլշեւիկեան դաւադրութեան, ոստիկանական գործունէութեան, ձերբակալութեանց» եւայլնի մասին։

Յետոյ տրուեցաւ հակառակ կարգախօսը. «Լռութի՛ւն»։ Ու հիմա ո՛չ մէկ խօսք երեք շաբաթէ ի վեր։

Արդեօք յետաշրջականները նահա՞նջ մը ունեցան։ Եւ կամ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Ռուսաստանի և արդի Ռուսաստանի ամենամեծ ախտերից մեկն է անվերջ հրդեհները: Ամեն տարի հարյուրավոր գյուղեր ու քաղաքներ են ենթարկվում հրդեհների, որոնք ամենամեծ վնաս են հասցնում ժողովրդական տնտեսությանը: Միայն 1926 թվականին հրդեհներից կրած վնասը հասնում է 200 միլիոն ռուբլու, որի մեծ մասը ապահովագրված չէ: Ամենամեծ հրդեհները տեղի են ունենում գյուղերում, որտեղ հրդեհների դեմ պայքարելու միջոցները գրեթե բացակայում են: Ամենից հաճախ

ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

(ՀԱՄԱՌՈՏ ԱԿՆԱՐԿՈՒԹԻՒՆ)

ՖՐԱՆՍԱ

Ա.

— Ֆրանսայի տնտեսական կեանքը, որ ամբողջովին կապուած է պատերազմի ելքին, ներկայիս կը գտնուի ծանր դրութեան մէջ։ Ֆրանսացի արդիւնաբերականները կը գանգատին, որ պատերազմի վերջանալէն ի վեր իրենց գործարանները չեն աշխատիր լիակատար ուժով։ Ֆրանսայի ներքին շուկան ալ ներկայիս կը գտնուի ծանր դրութեան մէջ։ Ֆրանսացի գործարանատէրերը կը գանգատին, որ ֆրանսացի բանուորները չեն ուզեր աշխատիլ։ Ֆրանսացի բանուորները կը պահանջեն աւելի բարձր վարձատրութիւն, աւելի կարճ աշխատանքի օր եւ աւելի լաւ պայմաններ։ Ֆրանսացի գործարանատէրերը կը պնդեն, որ ֆրանսացի բանուորները պէտք է աշխատին նոյն պայմաններով, ինչպէս գերմանացի բանուորները։ Ֆրանսացի բանուորները կը մերժեն այդ պայմանները, որովհետեւ գերմանացի բանուորները կ՚աշխատին աւելի ցած վարձատրութեամբ եւ աւելի երկար ժամանակ։ Ֆրանսացի բանուորները կը պնդեն, որ գերմանացի բանուորները պէտք է ստանան նոյն վարձատրութիւնը, ինչ որ ֆրանսացի բանուորները։ Ֆրանսացի գործարանատէրերը կը պատասխանեն, որ գերմանացի բանուորները չեն կրնար ստանալ նոյն վարձատրութիւնը, ինչ որ ֆրանսացի բանուորները, որովհետեւ գերմանական գործարանները չեն կրնար մրցիլ ֆրանսական գործարանատիրութեանց հետ, եթէ գերմանացի բանուորները ստանան նոյն վարձատրութիւնը, ինչ որ ֆրանսացի բանուորները։ Ֆրանսացի գործարանատէրերը կը գանգատին, որ ֆրանսացի բանուորները չեն ուզեր աշխատիլ։ Ֆրանսացի բանուորները կը պատասխանեն, որ ֆրանսացի գործարանատէրերը չեն ուզեր վճարել իրենց բանուորներուն

(ինչ որ աւելի հաւանական է) հարցաքննութիւնները չկրցա՞ն ապացուցանել ո եւ է դրական բան:

Ինչ ալ ըլլայ, այս գործին զոհ գացին սոտ հարիւր խեղճեր: Թրքական օրէնքին համաձայն, ասոնք երկու կերպ կրնան ամբաստանուիլ. 1. իբրեւ գաղտնի ընկերակցութիւն մը կազմակերպող, 2. Պետութեան ապահովութեան դէմ դաւադիրներ: Առաջին պարագային՝ 10, 15, 20 տարուան բանտարկութիւն կը տրուի. իսկ երկրորդ պարագային՝ մահապատիժ:

Յունաստանի պաշտօնեայ երեսփոխանները

Յունաստանի Խորհրդարանը որոշած էր անձեռնմխելիութիւնը վերցնել ինը համայնավար երեսփոխաններու վրայէն եւ զանոնք Գերագոյն Ատեանին առջեւ դատել իբրեւ դաւաճան: Աթէնքէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ յիշեալ երեսփոխանները բոլորն ալ պահուըտած կամ փախած ըլլալով, զանոնք ձերբակալելու հրամանագիր հանուեցաւ:

Երկու հոգի եւս ձերբակալուած Ալզասի մէջ

Ոստիկանութիւնը շարունակելով իր հետապնդումները Ալզասի ինքնավարականներուն դէմ, երկու հոգի եւս ձերբակալեց առջի օր, իբրեւ պետութեան ապահովութեան դէմ դաւաճանողներ: Ասոնցմէ մէկն է Ռընէ Հաուս, տպարանատէր, որուն տպարանին մէջ տպուած էին բազմաթիւ ինքնավարական թռուցիկներ: Ասոր հայրը Գերմանիոյ մէջ փոխ-նախարար եղած էր:

Երկրորդը՝ Էմիլ Նորթ անուն հացագործ մըն է, որ անցեալ փետրուարին թռուցիկ բաժնած ատեն ձերբակալուած և մէկ ամիս բանտարկուած էր:

Ոստիկանութիւնը վերջին խուզարկութեանց ընթացքին գտած էր ինքնավարականներու զօրաշարժի յատակագիծերը և ցանկը այն մարդոց, որոնք դրօշի տակ պիտի առնուէին: Գտնուած է ուրիշ ցանկ մը եւս, որուն մէջ արձանագրուած են անունները այն մարդոց, որոնք պատրաստակամութիւն յայտնած են իրենց ինքնաշարժ կառքերն ու հեծելանիւները դնել տրամադրութեանը տակ տուքթ. Ռօօսի, որ ինքնավարական կուսակցութեան նախագահն է եւ նախկին սպայ՝ ֆրուսիական բանակին մէջ:

Աֆղանիստանի էմիրին ճամբորդութիւնը

Ամանուլլահ Թագաւորը, որ Գահիրէէն Աղեքսանդրիա գացած էր, երէկ իտալական շոգենաւով մը ճամբայ ելաւ դէպի Իտալիա: Մուսոլինի Նափոլի պիտի երթայ՝ զայն դիմաւորելու համար: Աֆղանիստանի թագաւորը Եգիպտոսի հետ բարեկամական դաշնագիր մը կնքելու փափաք յայտնած է:

Նաւ մը ընկղմած Սեւ ծովուն մէջ

Լոնտոն հասած լուրերու նայելով, Սեւ ծովու մէջ ընկղմած է ռուսական «Օկոյա» շոգենաւը, որուն մէջ 200 ճամբորդներ կային: «Օկոյա» ռուսական եղերքներու միջեւ երթեւեկող շոգենաւ մըն է եւ Նովորոսիսկէն Նիկոլայէֆ կ'երթար: Ընկղմելուն պատճառն է Սեւ ծովու մէջ տիրող ահռելի փոթորիկը: Մանրամասնութիւնները կը պակսին:

«Եավուզ»ի խնդրին շուրջ

«Եավուզ»ի նորոգութեան խնդրին առթիւ կարգ մը նոր յայտնութիւններ կ'ըլլան: Կ'ըսուի թէ Էնվէր փաշայի աներձագը Էօմէր Նազըմ պէյ մեծ դեր մը խաղացած է այս գործին մէջ: Նազըմ պէյ, որ պատերազմի միջոցին Ներկայացուցչութիւնը ստանձնած էր կարգ մը գերման ընկերութիւններու, պատերազմէն յետոյ Վարչական ժողովի անդամ կ'ընտրուի «Շարք էշեա փազարը» ընկերութեան: Նազըմ պէյ քանի մը տարի առաջ Գերմանիա այցելելով, համաձայնութիւն կը կնքէ Սէնս անուն Գերմանացիի մը հետ, որ յանձն կ'առնէ 200,000 ոսկի տալ «Շարք էշեա Փազարը»ին, փոխարէնը ընկերութեան պարտաթուղթերէն գնելու պայմանով: Գերման դրամատէրը 80,000 ոսկի վճարելէ յետոյ, այլ եւս չուզեր նոր վճարում ընել: Ասոր վրայ Նազըմ պէյ կրկին Գերմանիա կ'երթայ: Եւ սրովհետեւ այդ միջոցին «Եավուզ»ի նորոգութեան հարցը օրակարգին վրայ կը գտնուէր: Նազմի պէյ Սէնսի կ'առաջարկէ այդ գործը ստանձնել: Գերմանացին կը պատասխանէ թէ առանձին չի կրնար գործին մէջէն ելլել. ասոր վրայ բանակցութեան կը մտնեն «Պլում ունտ Ֆօս» ընկերութեան հետ: Այս վերջինը յանձն կ'առնէ Սէնսի վճարելիք 120,000 ոսկին Նազըմ պէյի յանձնելու, եթէ ան յաջողցնէ «Եավուզ»ի նորոգութեան գործը:

Այս առթիւ Նազըմ պէյ բացէն 20,000 ոսկի կ'առնէ «Ֆլէնտէր» ընկերութենէն, ըսելով թէ այդ գումարը պիտի յատկացնէ ծովային գործավար Իհսան պէյը համոզելու:

Գործը յաջողելէ յետոյ սակայն, գերման ընկերութիւնը չէ ուզած վճարել 120,000 ոսկին, եւ այդ պատճառով ամէն բան երեւան ելած է:

Քննիչ մարմինը հրամայած էնկիւրի բերել տալ «Շարք էշեա փազարը»ի տնօրէնները. միւս կողմէ Էնկիւրի հրաւիրուած են նաեւ Էօմէր Նազըմ պէյ եւ շահագրգռուողները:

∴ Կ'ըսուի թէ, Նախկին ծովային գործավար Իհսան պէյ անցեալ ամառ, Պոլիս գտնուած միջոցին, 20,000 ոսկի արժէքով տասը կտոր գոհարեղէններ գնած է Բերայի ամենամեծ գոհարավաճառներէն մէկէն: Քննիչ Մարմինը պրպտումներ կը կատարէ այս պարագան ստուգելու համար:

Դաւադրութիւն մը Հնդկաստանի մէջ

Կալկաթայէն կը հեռագրեն թէ Հնդիկ կառավարութեան դէմ դաւադրութիւն մը երեւան հանուած ըլլալով. առջի օր ձերբակալուած են 20 Հնդիկներ: Ասոնք ծրագրած էին քաղաքացիական կռիւ պայթեցնել: Երեք նահանգներու մէջ խուզարկութիւններ կատարուելով, գրաւուեցան մեծաքանակ զէնք եւ ռազմանիւթ: Գտնուեցաւ ցանկ մը, որ կը պարունակէ 60 յեղափոխականի անուններ:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ յայտնի դերասանուհի Բլօտ Ֆրանս (Տիկ. Վիթլինեի), 33 տարեկան, անձնասպան եղաւ իր ննջասենեակին մէջ՝ ոգալին կազով: Իր բարեկամն էր ինքնաշարժի մեծ գործարանատէր մը, որ վերջերս իրեն համար շարժանկարի ընկերութիւն մը հիմնած եւ երեք Ամերիկա գնած էր: Գեղանի կինը տարի մը առաջ Զուիցերիոյ մէջ ալ անձնասպանութիւն փորձած էր:

ՌՈՒՍ Զօր. Անդրիեւսկիի աղջիկը 18ամեայ Քսենիա, Գեղարուեստից վարժարանի ուսանողուհի, առջի օր տարճանակով անձնասպան եղաւ ինքնաշարժի մը մէջ:

ՅԵՏԱՁԳՈՒԱԾ Է

«Այգեկութք»ի տպագրութիւնը, նիւթերու խճողման եւ կարգ մը աշխատակիցներու յապաղման հետեւանքով:

Այս առթիւ, կը հրաւիրենք բոլոր անոնք որ կ'ուզէին մասնակցիլ, փութացնել իրենց նիւթերը մինչեւ 1928 Յունուար 31:

ՌՈՒՍԱՀԱՅ ԿԱՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹԸ

Ռուսահայ կանանց Միութիւնը կազմակերպում է շաբաթ օր, Յունուարի 7ին իրա ընտանեկան երեկոյթը, իրա անդամների եւ հիւրերի համար, Rue de la Pompe թիւ 55ի դահլիճներում: Լինելու են պարեր եւ գեղարուեստական բաժին մասնակցութեամբ տիկին Լիպգիյայ Թումանովայի, Հայ Թատրոնի դերասանուհիներից տիկին Արմէնեանի եւ տիկին Աստղիկի, ու Պ. Պ. Տէր-Աբրահամովի, Յ. Խաչատրեանի եւ Թառիստ Աբգարի: ջազ-բանդ՝ մասնակցութեամբ դաշնակահար Պ. Արմէն Մայիլովի: Սկիզբը ժամը 9ին, վերջը 1ին: Չրի բիւֆէ: Մուտք 12 ֆրանք իւրաքանչիւր անձի:

ՑՈՒՑԱՏԵՍԻ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Չեկուցում պատգամաւորներուն: Ներկայանալ անդամատոմսերով:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Հրայր» խումբի ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Օթէլ Պօսէժուրի մէջ, ընկ. Օ. Կարապետեանի սենեակը:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Վարուժան» ենթակոմիտէի ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին ծանօթ հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Քրիստափոր ենթակոմիտէի անդամական ժողովը 9 Յունուար երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական սրահին մէջ:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Իշխան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը Յունկէսին, 63 Րիւ տը լա Րէփիւպլիքի սրճարանին վերնայարկը: Ներկայանալ անդամատոմսերով:

Զ. Ե. Ս. Միութեան Լիոնի մասնաճիւղը ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամներն ու համակիրները այս Կիրակի առտու ժամը 9ին, Ընթերցարանին մէջ (262 Rue Duguesclin):

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Վէրոնիքայ Խիկարեան կը փնտռէ իր մօրաքրոջ որդին Խարբերդցի Գառնիկ Բրիկեան, մօր անունը Աղաւնի որ տեղահանութեան միջոցին Խարբերդի մէջ Նիր Իստ Ռէլիֆի որբանոցին մէջ կը ծառայէր: Գառնիկ Յունաստան փոխադրուած էր որբանոցի միջոցաւ: Երկու տարի առաջ Ֆրանսա փոխադրուած ըլլալը իմացուած է: Գրել՝ «Յառաջ»ի վարչութեան:

— կը փնտռեմ զաւակներս, Պրուսայի Մեծ Նոր գիւղէն Մկրտիչ Տուտունեան 25 տարեկան, Պօղոսիկ 22 տարեկան եւ Վաղէն 19 տարեկան որոնք Տէրզօր աքսորուելէն վերջ Մուսուլի կամ Թիֆլիսի կողմերը գացած ըլլալ կը կարծուին: Իմացնել Տիկ. Սրբուհի կամ Տիկ. Աղաւնի Տուտունեանի, 21 Rue Blanqui, Kremlin Bicêtre, (Seine) France.

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

— Ազատ Գարբինեան կը փնտռէ Խնուսի Տուժանս գիւղացի Սիրօբ եւ քոյրը Իսկուհի Գարբինեան, որոնց Սուրիա ըլլալը կը կարծուի: Լուր տուողին 200 ֆրանք նուէր: Գրել 14 Rue Ortolan, Paris 5me:

Կը խնդրուի Սուրիահայ թերթերէն արտատպել:

— Պրուսայի Սէօլէօզ գիւղէն Մանուկ Յ. Գուրունեան, 1914ին Սուրիա էր, եւ այժմ ողջ ըլլալը կը կարծուի: Իմացնել՝ իր քրոջ Խնկանուշ Յ. Գուրեանի կամ հօրեղբօրորդւոյն Խաչիկ Թ. Գուրեանի, 6 Rue Blanqui Bicetre, (Seine), Franee.

— Պրուսայի Սէօլէօզ գիւղէն Թորոս Յ. Փանթոզեան եւ իր երկու քոյրերը Զարմայր և Ոսկի որոնք 1914ի աղէտին Սուրիա էին այժմ ողջ ըլլալ կը կարծուին: Գրել՝ իր քրոջ Աղաւնի Յ. Փանթոզեանի կամ քեռայրին Խաչիկ Թ. Գուրեանի, 6 Rue Blanqui, Bicêtre K. (Seine), France.

— Սեբաստիոյ Քէչէ Եուրդ գիւղէն Գեղամ Գասպարեան որ 1915ին աքսորուած էր չորս տարեկան հասակին: Մալաթիոյ գերմանական որբանոցի պաշտօնեաներէն իմացած էր որ Գեղամ գերման անօրէնին կողմէ որդեգրուած էր. կը խնդրուի 1917 եւ 1918ին յիշեալ որբանոցը գտնուող պաշտօնեաներէն եւ որբերէն եթէ որեւէ տեղեկութիւն ունին իմացնեն իր քրոջ՝ Թագուհի Գասպարեանի, 24 Rue Curiol, Marseille.

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

ԾՆՈՒՆԴԻ ՍԵՂԱՆ

Փարիզի Հայ Տիկնանց Միութիւնը ի պատիւ Հայ ուսանողներու կազմակերպած է Ծնունդի աւանդական սեղան մը այսօր՝ Ուրբաթ գիշեր ժամը ճիշտ 8.30ին 17, Rue Chateaubriand, Էթուալի սրահը: Գեղարուեստական բաժին: Կը հրաւիրուին հին եւ նոր ուսանողները եւ Ուս. Միութեան համակիրները: Հրաւիրատոմսերու համար դիմել Օր. Ա. Թորոսեանի, 221 Rue de Tolbiac.

ՎԵՐՋԱՊԷ՛Ս
ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ԱՅՆՔԱՆ ՍՊԱՍՈՒԱԾ
ԾԻԾԱՂ ԾԻԾԱՂ ԾԻԾԱՂ ԲՈՆԻ ԾԻԾԱՂ ԾԻԾԱՂ ԾԻԾԱՂ
ՍԻՐՈՒԸՏՈՒՔ

Քրքչալից զաւեշտը, անմախրնթացօրէն նոր զաւեշտ մը որ պիտի հմայէ, հրապուրէ

ԲՈԼՈՐԸ, ԲՈԼՈՐԸ, ԲՈԼՈՐԸ,

ԳԻՆ 3 ՖՐԱՆՔ

կը գտնուի բոլոր հայ թերթերու գործակալներուն մօտ եւ կամ դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber Issy-les-Moulineaux (Seine):

կը ղրկուի նաեւ 3 ֆրանքի դրոշմաթուղթի փոխարէն:

ԻՐԱԻԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Հեռ. Passy 72.56
Կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (Աֆիտավիթ) դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԻ հմուտ տիկին մը կը ստանձնէ անգլիերէնի դասեր տալ: Մանրամասնութիւններու եւ պայմաններու մասին դիմել՝ Mme. AMADOUNI, 7 Rue Jules Regnault, Enghien - les - Bains, (S. et O.).

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ԵՒ ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ

Վաճառատունս փոխադրած ըլլալով աւելի ընդարձակ տեղ մը, ստացած ենք ամէն տեսակի ընտիր եւ ձոխ ապրանքներ, արանց եւ կանանց համար:

Խնամուած կարուձեւ, վերջին ձայը աժան գիներով եւ դիւրամատչելի պայմաններով: Զգեստ մը կազմելու համար կը բաւէ անգամ մը այցելել, Հոկտ. 10էն սկսեալ հետեւեալ հասցէին՝ SIMON HATCHIKIAN (Tailleur) 12 Rue de la Préfecture(1er), St. Etienne(Loire).

ԻՐԱԻԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ
5 Rue Cardinal Mercier
(Նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96.70 եւ 97.39
Կը կատարէ Ֆրանսա մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով: Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կ'ստանձնէ:
Դիմել ամէն օր 9-12 և 2.7

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

Բոլորդ ալ գիտէք որ պանիր կայ, պանի՛ր ալ կայ: Այսինքն մէկը անունով պանիր, իսկ միւսն ալ՝ համով ու հոտով, առատ իւղով եւ ոչխարի կաթով պատրաստուածը, որը ճաշակելու համար դիմեցէ՛ք՝

ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱՋԵԱՆԻ
ՍԷՆ-ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
1 bis Rue Hautefeuille -:- PARIS (6e)
ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԶԵՂՉ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
ԿԱՐԱՊԵՏ (ԱՇՈՏ) ԵՂԻԿԵԱՆ
29 RUE DES DOMINICAINS, MARSEILLE
ԿԱՐԱԳՈՎ ԵՒ ՁԷԹՈՎ — Արեւելեան ամէն տեսակ կերակուրներ ՀԱՄԵՂ ՄԱՔՈՒՐ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ
ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒՆԻՆՔ — Իշկէմպէի ապուր, տէօնէր քէպապ Մածունով փիտէյի թանտըր քէպապ,
ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ ԵՒ ՈՒՐԻՇՆԵՐԸ ՀԱՄՈԶԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9.12

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ՁԵՐ ՇԱՀՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ԵՐԴՈՒԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ
76, RUE BERNARD - DU - BOIS — MARSEILLE
Ամուսնական թուղթերը, տեղաքնակ թէ ուրիշ տեղերէ եկող Հայերու՝ 13—18 օրուան մէջ կը լրացուի:
Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական թուղթը 13—17 օրուան մէջ կը լրացուի 750 ֆր.ով, մեր աշխատավարձը մէջը ըլլալով: Հպատակութեան, անուններու փոփոխութեան գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ:
ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ
Գրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7:
Տէր եւ տնօրէն՝ երդուեալ թարգման
Վ. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

ՆՈՐ ԳԻՐՔԵՐ

Լոյս տեսաւ մեր նոր գրացուցակը, որ ձրիօրէն կը ղրկուի զողին: Անոր մէջ տեսնել մեր նուէրները:

Արսէն Լիւբէն 18 ֆրանք, Մանօն Լէսքօ 15, Դասբուլթին 15, [illegible]ցիէլլա (Լամարթին) 8, Խաւար (Լ. Անտրիէվ) 12, Թափառաշրջիկներ 15, Տբ. Մօռոյի կղզին (Ուէլս) 12, Միրզա եւ Աննա 12, [illegible] (Ժօրժ Սան) 10, Սիրոյ խորանին առջեւ 5, Սատանային զաւակը, Քէօր օղլու 2.50, Թօփալ Օսման 5, Արուլալա Մահարի 5, Քերթուածներ (Դուրեան) 5, Միլիոն մը Հայերու ջարդը 18, Հայաստանի [illegible]դերը 15, Արարիչը գիտութեան առջեւ 7, Լուսանկարչութիւն, Աշուղ Ղարիպ 5, Երգարան 5, 6, 10 եւ 25, Երազահան 6 եւ 10 ֆրանս. հայ. խօսակց. 6, 8 եւ 15, Արշին մալ ալան 4, Բարեկենդանի [illegible] անկուտինները 2, Մոլորեալ ճամբորդը 2, Շողոքորթը 5, Լը պարլի[illegible] լիէ 2. Ժամագործ Մինաս 2, Բունի ամուսնութիւն 2, Ազահ վա[illegible] ռականը 3, Գոյութեան պայքարը (տասմ հայ գաղթ. կեանքէն), Կոյր երգչուհին 4, Սալօմէ 4, Օթէլլօ 10, Համլէթ 10, Տրիլբի 5, [illegible] պէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր:

ՆՈՒԷՐ.— 25 ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 ֆր.ի գիրք նուէր, 50 ֆր.է աւելիին 10 ֆր.ի, իսկ 100 ֆր.է աւելիին համար [illegible] ֆր.ի գիրք: Ընտրեցէք նուէրցու գիրքերը մեր գրացուցակէն: Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e):

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ. Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՃԱՇԱՐԱՆ ԳԱՐԱԳԱՇ
(Գ. ԵԱՂՃԵԱՆ)
24 RUE DES CARMES, PARIS (5e). Métro: ST. MICHEL
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐ
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ մաքուր եւ անդերի սպասարկութիւն:
Արեւելեան նուագ, ամէն երեկոյ ժամը 7—12: Նուագածուներու խումբը կազմուած՝ Պ. Պ. Մկրտիչ (քէման), Յակոբ (քանոն), Արմենակ (ուտ):
Հարսնիքի եւ զանազան հաւաքոյթներու համար մասնաւոր սրահ առաջին յարկը:

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
TANNERIE DE LA DEULE
9 rue Charlot, Paris. Մէթրօ République, Tél. Archives 05—86
Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան
Ագաղուած ներբանցու կաշի,
Քուսփօն (կօնակի մասը) Ա. կարգի քիլօն 32, 34, 36 Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, ֆրանք,
Քօլէ (վերի մասը) 14, 16, 18 ֆրանք:
Ֆլան (կողի մասը) 14, 15, 16 ֆրանք:
Մասնաւոր զեղչ հայ կօշկակարներու: Կը խօսուի հայերէն եւ թուրքերէն:

ԳԼԽԱՐԿ-MODES
ԱՍՏՐԻԱՆԱ
Կանանց գլխարկի չիք եւ գեղեցիկ մօտէլներ, պատրաստ չափու վրայ: Ձեւափոխութիւն ամէն տեսակ գլխարկի (feutre, paille, tissus:)
ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ՝ 35 ՖՐ.Է ՍԿՍԵԱԼ
243, Rue St. Honoré, 243, PARIS (1er).

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺՆԵԳԻՆ
3 ամս. 6 ամս. Տար.
ՖՐԱՆՍԱ 35ֆ. 70ֆ. 140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ 20շլ. 40շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ » »
ԻՏԱԼԻԱ 250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ 6տլ. 10տլ.
ԵՒՐՈՊԱ 100ֆ. 200ֆ.

"HARATCH"
Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)
TÉLÉPHONE : NORD 57-82
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS
Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
8
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
1928
8 JANVIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 539 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՅՍ ՄԷԿԸ ՁԵՒՆՔ ՍՊԱՍԵՐ

Քիչ անգին կը հրատարակենք հատուած մը՝ Պէյրութի «Էլ Ահրար» թերթէն:

Բնագիրը աւելի երկար է, բայց մենք հիմնական միտքերը առինք: Յօդուածագիրը, Ճիպրան Թուէյն, իր տեսակէտը պաշտպանելու համար, զանազան քարեր կը գլորէ: Նախ, կը քաշքշէ Պէյրութի մէջ շինուելիք հայկական աւանին ծրագիրը, որու մասին համաձայնութիւն գոյացած է Լիբանանի կառավարութեան եւ հոգատար իշխանութեան միջեւ: «Զենք հետաքրքրուիր պահանջուած դրամով, չենք հարցներ թէ ի՛նչ համաձայնութիւն գոյացեր է, որովհետեւ կատարուած իրողութեան մը առջեւ կը գտնուինք եւ ամէն բողոք ապարդիւն է»:

Փսփսուքներ, որոնք աւելի ծանր կ'ազդեն, քան բացորոշ յայտարարութիւն մը:

Եւ այնուհետեւ կը պարզէ իր տեսակէտը, մատնանշելով «կարեւոր հարց մը որ մեծապէս կապ ունի Սուրիոյ եւ Լիբանանի կեանքին հետ»:

Դժբախտութիւն մըն է որ նորագատ եւ փոքր ժողովուրդները աւելի ազգայնամոլ, աւելի աններող են, քան հիներն ու մեծերը:

Այսպէս եւ «Էլ Ահրար»ի խմբագիրները:

Անոնք Սուրիոյ եւ Լիբանանի զօրացման համար վտանգաւոր կը նկատեն կրօնական եւ ցեղային փոքրամասնութեանց գոյութիւնը, եւ օրը ցերեկով ձուլում կը պահանջեն:

Ի՛նչ սրտառուչ է այս համարձակութիւնը տարրի մը կողմէ, որ տակաւին հաստատուն գաղափար չունի իր ազգային միութեան մասին, եւ երկրի մը մէջ, ուր թրքական իշխանութեան հետքերն ու վէրքերը յայտնապէս կը սպառնան նոյն այդ միութեան:

Այսպիսի կոպիտ պահանջ՝ ոչ Ռումանիան, ոչ Պուլկարիան, ոչ ալ Յունաստանը հրապարակ դրին մինչեւ այսօր: Այո՛, բոլոր ազգերն ալ նախանձոտ են այսօր, չկամ եւ եսամոլ: Ամէնուն միտքէն ալ կ'անցնի լուծել, ձուլել օտար փոքրամասնութիւնները: Մեծերը արդէն իրենց մեծութեամբն իսկ ապահոված են այս գործը, եւ համբերատարօրէն կը սպասեն որ ժամանակը լրացնէ ամէն բան:

Իսկ Սուրիան ուրկէ՞ այդքան ուժ կը զգայ իր մէջ, առանց այլ եւ այլի ձուլում պահանջելու համար: Երեւի «Էլ Ահրար»ի խմբագիրները չափազանց ոգեւորուած են Թուրքիոյ օրինակէն, որ դէպի կործանում տարաւ երկիրը, ոչ թէ դէպի միացում եւ զօրացում:

Եթէ «Էլ Ահրար» խորապէս ուսումնասիրած ըլլար Սուրիոյ եւ Լիբանանի պայմանները, տիրող աւատապետական բարքերն եւ կրօնական հակամարտութիւնները, ոչ թէ պիտի պահանջէր ձուլել, օրինա՛կ, Հայերը, այլ պիտի թելադրէր աւելի լայն իրաւունքներ տալ անոնց:

Որովհետեւ, եթէ նոյն իսկ երկու հարիւր հազար ըլլան փոխանակ 80.000ի, Հայերը ո՛ր եւ է քաղաքական ձգտում չունին Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ:

Անոնք այդ հիւրընկալ երկիրը ապաստանած են դէպքերու բերումով, եւ միշտ կ'աշխատին անոր բարիքին համար: Վայելելով իրաւունքներ, անոնք չեն խուսափիր պարտականութիւններէ: Մշակոյթի տեսակէտէն ըլլալով համեմատաբար բարձր, կը նպաստեն երկրին զարգացման: Նիւթապէս հետզհետէ դառնալով ինքնապահ, մղում կուտան տնտեսական վերածնութեան: Ընդունած ըլլալով երկրին հպատակութիւնը, կը բաժնեն անոր չարն ու բարին:

Ի՞նչ իրաւունքով, ո՞րպիսի տրամաբանութեամբ, կը պահանջուի բռնի արաբացնել զանոնք:

«Էլ Ահրար»ի խմբագիրները ի՛նչքան շուտ մոռցա՛ն իրենց ժողովուրդին տառապանքը, թրքական իշխանութեան տակ, և այդ վիսի ծրագիրներու երեսէն:

Հալեցնել, լուծել փոքրամասնութիւնները...: Կամ վտարել Հայերը:

Ոչ բարեկամներ: Պարբերաբար մէջտեղ նետուած այս մտածումները երբեք չեն համապատասխաներ Սուրիոյ և Լիբանանի իրական շահերուն: Եթէ վտանգներ կը տեսնէք ապագային համար, անոնց աղբիւրը ուրիշ տեղ փնտռեցէք: Հայերուն հայերէն խօսիլը, հայկական դպրոց բանալը, իրենց ազգային անհատականութիւնը պահպանելու ձգտումը բնական եւ արդար իրաւունքներ են, ոչ թէ բացառիկ շնորհներ: Եւ եթէ իսկապէս կը սիրէք ձեր հայրենիքը, խրատեցէք որ չդպին այդ իրաւունքներուն, որպէս զի, ձեր այնքան հոգերուն մէջ, չունենաք փոքրամասնութեանց խնդիր մըն ալ, ուրիշ երկիրներու նման:

Բախտաւոր է Սուրիան, որ այլազան եւ բազմալեզու տարրեր ունի, բնագդօրէն փարած՝ երկրի վերածնութեան աշխատանքին:

Մի խափանէք այդ բախտը:

Ժողովուրդի մը ինքնուրոյն մշակոյթը երբեք արգելք չէ բնիկին չափ, յաճախ աւելի սիրելու իր բնակած երկիրը. մանաւանդ երբ, չունենալով քաղաքական յաւակնութիւններ, ան կը զգուշանայ նաեւ ներքին ցնցումներէ:

Ապացոյց՝ Տիւրզիներու վերջին շարժումը, որու ընթացքին Հայերը, իբրեւ հաւաքականութիւն, ամէն բանէ առաջ երկրին ապագան մտածեցին: Մինչդեռ բնիկներ կային որ սիրեցին արկածախնդրութիւններ փորձել:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՍՈՒՐԻՈՅ ՀԱՅԵՐԸ ՁՈՒԼԵԼ Կ'ՈՒԶԵՆ

Պէյրութի Էլ Ահրար արաբերէն կարեւոր թերթը իր 18 դեկտ.ի թիւին մէջ հրատարակած է երկար գրութիւն մը, որմէ կը քաղենք հետեւեալ յատկանշական տողերը.

— «Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ գտնուող փոքրամասնութիւններու՝ Հայերու, Չէրքէզներու եւ Քիւրտերու ներշնչած վախը այն է որ անոնք տեղացիներու հետ ձուլուելու ո եւ է ծիգ չեն ըներ: Անոնք միշտ մեզմէ անջատ կը մնան, կը պահեն իրենց լեզուն, սովորոյթն ու ազգութիւնը եւ այս մասին շատ նախանձախնդիր են: Իրենց այս տարամերժութիւնն ու ինքնապահութիւնը արգելք են որ անոնք կլանուին տեղացի ազգութեանց մէջ:

«Կրօնական փոքրամասնութեանց վրայ բարդուած այս ցեղային փոքրամասնութիւնները դժուարութիւններ պիտի ստեղծեն, եւ մեր երկիրը բարելաւ դարձնելու պիտի ծառայեն:

«Եթէ իշխանութիւնը հալեցնէր, լուծէր մեր երկիրը հաստատուած փոքրամասնութիւնները մեր մէջ, դժուարութիւններու չպիտի բախէր: Ան պիտի կրնայ այդ դժուարութեանց առջեւն առնել, եթէ ատրիճանաբար ձուլումի քաղաքականութիւնը գործադրէ: Այդ միջոցներով պիտի տեսնէ որ կարճ ժամանակէն անոնք պիտի արաբանան լեզուով եւ անոնց ազգութիւնը պիտի կորսուի տեղացիին մէջ, որ արդէն շատերը կուլ տուած եւ հալեցուցած է:

«Բայց եթէ իշխանութիւնը շարունակէ իր ներկայ ընթացքը, ծագելիք չարիքը անխուսափելի պիտի ըլլայ: Ան Հայերուն հրաման կուտայ դպրոցներ բանալու եւ սորվեցնելու իրենց լեզուն. նոյնը Չէրքէզներու եւ Քիւրտերու: Այս կերպով անոնց տղաքները պիտի մեծնան մեզմէ տարբեր լեզուով, տարբեր ցեղով եւ տարբեր նկարագրով: Սակայն եթէ զանոնք ստիպէ լքելու իրենց հարազատ լեզուն եւ անոր տեղ սորվելու տեղական լեզուն, այնատեն պիտի իրագործուի մեր մատնանշած ձուլումը եւ մեր ցեղի զանգուածին մէջ անհետ պիտի հալին անոնք:»

ՊՈԼՍՈՅ ՌՈՒՍԵՐԸ

Փետրուար 6ին կ'աւարտի ճերմակ Ռուսերուն Պոլսէն մեկնելու ժամանակամիջոցը: Լուրի մը համաձայն, խորհրդային հպատակ Ռուսերէն տարբեր Ռուսեր Պոլիս պիտի չմնան: Կարգ մը Յոյներ, որոնք ռուսահպատակ ըլլալով իրենց անցագիրը խորհրդային Ռուսիոյ կառավարութենէն չեն վաւերացուցած, նմանապէս պիտի մեկնին: Ցարական կառավարութեան անձնագիր ունեցող եւ դայն խորհրդային Ռուսիոյ կառավարութեան մօտ արձանագրել եւ վաւերացնել չտուողները ապիտակ ռուս կը նկատուին:

Այս խնդրին մասին Աքշամ ճետեւեալը կը գրէ.—

«Պոլիս գտնուող ճերմակ Ռուսերը Ազգերու Դաշնակցութեան ներկայացուցիչին դիմելով, խնդրած են որ ձեռնարկներ կատարէ երկարաձգելու իրենց բնակութեան պայմանաժամը, որ Փետրուար 6ին կ'աւարտի: Ազգերու Դաշնակցութեան Պոլսոյ ներկայացուցիչը, Պ. Շլէմէր վերջերս Էնկիւրի գացած էր ներքին գործավարին հետ այդ մասին տեսակցելու: Հասկցուած է, սակայն, որ պայմանաժամին երկարաձգումը անկարելի եղած է:

Պոլիս գտնուող ճերմակ Ռուսերու թիւը 3000ի կը հասնի. ասոնց 2850 հոգին արձանագրուած են: Հազարէն աւելի կին են եւ հինգ հարիւրն ալ տղաք: Գրեթէ բոլոր այրերը լաւ գործ ունին Թուրքիոյ մէջ, ճարտարագէտներ եւ մասնաւոր արհեստաւորներ ալ Անատոլուի զանազան կողմերը ցրուած են եւ օգտակար կ'ըլլան նաեւ իրենց գտնուած տեղերուն:

Բազմաթիւ ռուս կիներ եւ աղջիկներ, որոնք երկար ատեն յարաբերութեան մէջ գտնուած են Թուրքերու հետ եւ Թուրքերէնի ընտելացած, սկսած են Թուրք երիտասարդներուն հետ ամուսնանալ: Այս պարագային անոնք կրնան Թուրքիա մնալ, Թրքահպատակ դարձած ըլլալով: Կառավարութիւնը հաւանութիւն պիտի յայտնէ երաժշտագէտ, ճարտարագէտ եւ արհեստաւոր Ռուսերը Թրքահպատակ ընդունելու: Պառերու եւ զբօսարաններու մէջ աշխատող ռուս կիները, արդէն մէկ-մէկ Թուրք ամուսիններ եւ պոռնիկներն ալ ոչ-խալամ Թուրքեր գտած են»:

ԱՀՌԵԼԻ ՓՈԹՈՐԻԿ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԷՋ

Աննախընթաց ձիւնէ, ձիւնհալքէ եւ ողողումներէ յետոյ, ահռելի փոթորիկ մը պայթեցաւ Անգլիոյ վրայ, ուրբաթ օր: Փոթորիկը յաճախ թաթառի մը սաստկութիւնն ունէր: Լոնտոնի մէջ ժամը մինչեւ 96 քիլոմեդր կը փչէր հովը, որ ահագին վնասներ պատճառեց: Տանիքներ քանդուեցան, ծառեր արմատախիլ եղան, նոյն իսկ պատեր փլան: Քիլպըրն թաղին մէջ աղջիկ մը մեռաւ հինգ մեդր բարձր պատի մը փլուզման հետեւանքով: Ուրիշ բազմաթիւ մարդիկ վիրաւորուեցան: Թէյմզ գետը ուռած է ողողումներէն եւ ահագին ալիքներ ուժգնօրէն կը զարնուին նաւամատոյցներուն, կամուրջին գերաններուն եւ քարափներուն, ինչ որ անսովոր տեսարան մը կը պարզէ: Ուրբաթ կէսօրին, երբ փոթորիկը իր կատաղութեան գագաթնակէտին հասաւ, վտանգաւոր արկածախնդրութիւն մը դարձաւ անցնիլ Լոնտոնի աշտարակի կամուրջէն, որ շատ բարձր է: Արդէն բեռնատար ինքնաշարժ մը տապալեցաւ եւ բեռը ջուրը ինկաւ:

Միեւնոյն վիճակը կը տիրէ երկրին ամէն կողմը եւ արկածները անհամար են: Մեռածներ եւ վիրաւորներ շատ կան: Հեռագրի եւ հեռաձայնի հաղորդակցութիւնները խզուած են շատ մը քաղաքներու հետ: Փարիզ-Լոնտոն հեռաձայնի 15 գիծերէն մէկը միայն կը գործէր ուրբաթ իրիկուն, այն ալ շատ անկանոն:

Մանշի մէջ օդը այնքան գէշ էր որ, ոչ մէկ օդանաւ կրցաւ ճամբայ ելլել դէպի Եւրոպա: Իրլանտայի ծովուն մէջ, փոթորիկը աւելի ծանր էր եւ ընդհարումներ պատահեցան: Թէյմզի հովիտին մէջ, ուր գետին մակերեսը աւելի բարձրացած է, ողողուած տուները նոյն փոքր տապաններու կը նմանին: Ալիքները մինչեւ պատուհանները կը հասնին եւ կը լրացնեն ողողումին պակաս ձգածը:

Աւելի դէպի հիւսիս, Իթընի մէջ, հռչակաւոր քոլէճը ջուրերով շրջապատուած է երկու օրէ ի վեր եւ մեծ կնձնի մը հովէն արմատախիլ ըլլալով, քանդած՝ դարաւոր պատ մը, որ կը ծառայէր այդ ճեմարանին յատուկ խաղի մը:

⁂ Վերջին լուրերու համաձայն, զոհերու թիւը հարիւրներու կը հասնի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Քիւրտերու վերադարձի պայմանները

Էնկիւրիի գործավարութիւնը կուսակալներուն հաղորդեց այն օրէնքը, որ կը ճշդէ Արեւելեան Նահանգները վերադարձուելիք Քիւրտերու հանգամանքը:

Իրենց տեղերը պիտի կրնան վերադառնալ անոնք, որ գործնականապէս չեն մասնակցած Շէյխ Սայիտի շարժումէն յետոյ տեղի ունեցած «աւազակային» դէպքերուն, ինչպէս նաեւ անոնք որ մաքուր անցեալ մը ունեցած են:

Նոր օրէնքէն չպիտի օգտուին անոնք, որ Արեւմտեան Նահանգները փոխադրուելէ յետոյ, փախած եւ հրոսակներուն միացած են, եւ օրէնքին հրատարակութեան թուականէն սկսեալ երեք ամսուան պայմանաժամի ընթացքին անձնատուր չեն եղած:

Ֆրանքեւամերիկեան բանակցութիւնները

Ինչպէս գրած էինք, Ֆրանսայի արտաքին Նախարար Պրիան Մ. Նահանգներու կառավարութեան ներկայացուցած էր դաշնագրի նախագիծ մը, որուն համաձայն Ֆրանսա եւ Մ. Նահանգները հանդիսաւորապէս պիտի յայտարարեն թէ բացարձակապէս իրարու դէմ չպիտի պատերազմին եւ թէ երկու երկիրներու միջեւ ծագելիք կռիւները խաղաղ միջոցներով միայն պիտի կարգադրուին: Մ. Նահանգներու արտաքին նախարար Ֆրանք Քէլլոկ գնահատելով Պրիանի թելադրութիւնը, կ'առաջարկէր որ փոխանակ երկու երկիրներու, գլխաւոր պետութեանց միջեւ կնքուի նման դաշնագիր մը — բաց բոլոր ազգերուն առջեւ—, որով պատերազմը դատապարտուի իբրեւ գործիք ազգային քաղաքականութեան, եւ միջազգային վէճերը խաղաղասիրական կերպով լուծուին: Միաժամանակ կ'առաջարկէր նորոգել 1908ի ֆրանքեւամերիկեան դաշնագիրը:

Պրիան իր պատասխանին մէջ կ'առաջարկէ «օրէնքէ դուրս հռչակել «ամէն պատերազմ» բառին տեղ դնել «ամէն յարձակողական պատերազմ»: Քէլլոկ կը մերժէ այս փոփոխութիւնը եւ կը պնդէ որ Պրիան հաստատ մնայ իր նախկին առաջարկին մէջ:

Չեկայի 10 տարուան գործը՝ երեք միլիոն

Մոսկուայէն կը հեռագրեն.—

Չեկայի տասնամեակի հանդիսութիւնները կը շարունակուին:

Չեկան հաստատուած է Լէնինի եւ Տրոցկիի կողմէ՝ 1917 Դեկտեմբերին եւ այդ անունով շարունակեց գործել մինչեւ 1921. այդ թուականէն ասդին առաւ կէփէու անունը:

Մինչեւ 1921 Սեպտեմբեր Չեկայի հրամանով գործադրուած մահապատիժներուն թիւն է 1,766,118, որ կը բաժնուի հետեւեալ կերպով.— 3775 ուսուցիչ, 8800 բժիշկ եւ բժշկուհի, 405,250 մտաւորական, 1243 կղերական, 290,000 զինուոր, 192,350 բանուոր, 864,700 գիւղացի:

Այդ թուականէն ի վեր պաշտօնական թիւեր չեն հրատարակուած: Սակայն հիմնուելով խորհրդային մամուլին արձանագրած մահապատիժներուն վրայ եւ նկատելով որ շատ մը մահապատիժներ գաղտնի պահուած են, խորհրդային քաղաքական ոստիկանութեան զոհերուն նուազագոյն թիւը կարելի է հաշուել երեք միլիոն հոգի:

Պուլկարիոյ ազատագրութեան տարեդարձը

Սոֆիայէն կը հեռագրեն թէ Ուրբաթ օր ամբողջ Պուլկարիոյ մէջ մեծ հանդիսաւորութեամբ տօնուած է Պուլկարիոյ ազատագրութիւնը թրքական լուծէն: Սոֆիայի Մայր եկեղեցիին մէջ հանդիսաւոր պատարագ եւ գոհաբանական աղօթք մատուցուեցաւ, որմէ վերջ հոգեհանգիստ կատարուեցաւ պատելոյ դաշտին մէջ ինկած հերոսներու յիշատակին: Ինչպէս կը յիշուի, Պուլկարիա ազատագրուեցաւ 1877-8ի ռուսեւթուրք պատերազմէն վերջ, շնորհիւ ռուսական բանակի յաղթանակներուն:

Իշխան Կարոլ Պոլիսէն Պուքրէշ պիտի երթար ?

Պոլիսէն կը հեռագրեն Յունուար 6 թուականով.—

Այս իրիկուան «Աքշամ» կը գրէ թէ Պոլսոյ ռումանական դեսպանատունը եւ Թուրք ոստիկանութիւնը երեւան հանած են դաւադրութիւն մը, որուն նպատակն էր Ռումանիոյ գահը բարձրացնել նախկին գահաժառանգ իշխան Կարոլը:

Մէսաուէթ խանի մէջ շքեղ յարկաբաժին մը պատրաստուած էր իշխանին համար եւ թէ Կարոլ Պոլիսէն օդանաւով Ռումանիոյ մայրաքաղաքը պիտի երթար: Յիշեալ թերթը կը պատմէ թէ Դեկտեմբերի առաջին շաբթուն ռումանական դեսպանատունը Թուրք ոստիկանութեան ուշադրութիւնը հրաւիրեց երկու ռումանահպատակներու՝ Վասիլիուի եւ Սապրիի վրայ, որոնք Ղալաթիոյ մէջ տպագրական գործով կը զբաղէին:

Անոնք իրենց փոքրիկ տպարանին մէջ տպած էին թռուցիկներ, որոնցմով Ռումանացիները կը հրաւիրէին «ապստամբիլ ներկայ բռնակալ կառավարութեան դէմ, իշխան Կարոլը վերահաստատել գահին վրայ եւ ազատութիւն տալ երկրին»:

Սապրի պէյ, որ այս դաւադրութեան գլուխը կը գտնուի, Տոպրուճացի Թուրք մըն է, նախկին սպայ ռումէն բանակին մէջ, որ մահուան դատապարտուած էր Պրրթիանուի դահլիճին

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

„ՉԱՐԻՖ ՖԱՏԱԼԱՑ“

ՊՐԱԶԱՑԱՅԻՆ ԿԱՏԱԿԵՐԳ 1927Ի ԳԱՐՆԱՆ ՏՐԱԽԱՆ

Ա.

Ինչ մի տարի անցաւ:

Ամպն իր հետ ու տարի սկսաւ, տերեւները ծառերուն դեղնցան ու ինկան մի մի, յետոյ մերկացան ծառերը, ձիւնը եկաւ ծածկեց ամէն կողմ, ցուրտ սկսաւ ու ցուրտ:

Ու ես ալ ինկայ ցուրտին մէջ, ինկայ ու ոտքերս սկսան ցաւիլ, ձեռքերս սկսան ցաւիլ, ականջներս սկսան ցաւիլ, ամբողջ մարմինս սկսաւ ցաւիլ:

Ցաւ մը որ տանջէ, որ ուղեղս հանէ, որ ինձ ինձմէ հեռացնէ, որ ինձ ինձմէ ջնջէ:

Ցաւ մը որ ինձ ինձմէ ազատէ, որ ինձ ինձմէ ազատէ:

Ցաւ մը որ ինձ ինձմէ ազատէ, որ ինձ ինձմէ ազատէ...

Ու ես ինկայ ցուրտին մէջ ու ոտքերս ցաւեցան, ձեռքերս ցաւեցան, ականջներս ցաւեցան, մարմինս ցաւեցաւ, ուղեղս ցաւեցաւ, ինքզինքս ցաւեցայ:

Ցաւ մը որ ինձ ինձմէ ազատէ, որ ինձ ինձմէ ազատէ:

Ցաւ մը որ ինձ ինձմէ ազատէ, որ ինձ ինձմէ ազատէ...

Ու ես ինկայ ցուրտին մէջ ու ոտքերս մեռան, ձեռքերս մեռան, ականջներս մեռան, մարմինս մեռաւ, ուղեղս մեռաւ, ինքզինքս մեռայ:

Ու ես ինկայ ցուրտին մէջ ու ոտքերս մեռան, ձեռքերս մեռան, ականջներս մեռան, մարմինս մեռաւ, ուղեղս մեռաւ, ինքզինքս մեռայ...

Ու ես ինկայ ցուրտին մէջ ու ոտքերս մեռան, ձեռքերս մեռան, ականջներս մեռան, մարմինս մեռաւ, ուղեղս մեռաւ, ինքզինքս մեռայ...

Ու ես ինկայ ցուրտին մէջ ու ոտքերս մեռան, ձեռքերս մեռան, ականջներս մեռան, մարմինս մեռաւ, ուղեղս մեռաւ, ինքզինքս մեռայ...

* * *

Ու ես ինկայ ցուրտին մէջ ու ոտքերս մեռան, ձեռքերս մեռան, ականջներս մեռան, մարմինս մեռաւ, ուղեղս մեռաւ, ինքզինքս մեռայ...

ԳՈՒԹԱՆ ՎԱՂՑԱՆՈՒՄ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

ՆԱԶԱՐ ՍԱՍՆ

Ա.

Ցուրտ էր Բասեն գյուղում, սառը՝ ինչպես Ձմեռ պապը, որ ամեն տարի այդ ժամանակ գալիս էր գյուղ, այդ էլ ոչ մի պատճառով չէր...

Ցուրտ էր, այո՛, բայց ոչ այնքան, որ ստիպեր մարդկանց ամրանալ տներում, ինչպես որ հիմա է լինում, երբ ամեն մարդ ջանում է ամրանալ իր տան մեջ, ինչպես ամրանում է ամրոցում պաշարված զորքը, որ սպասում է թշնամու հարձակմանը

կողմէ: Տպագրուած թռուցիկները Ռումանիա կը ղրկուէին կոստանցայի ճամբով, ուր նման կազմակերպութիւններ կը գործէին:

Թուրք իշխանութիւնները կը հերքեն այսպիսի դաւադրութեան մը գոյութիւնը. նոյնպէս Պոլսոյ ռումանական դեսպանատունը կ'ըսէ թէ ոեւէ տեղեկութիւն չունի այս մասին:

Ռումանիոյ դահլիճին վիճակը

Պուքրէշէն հեռագրի մը համաձայն, վարչապետ եւ ելմտական նախարար Վինթիլա Պրըթիանու պիտի հրաժարի այս վերջին պաշտօնէն, որպէսզի աւելի լայնօրէն կարենայ զբաղիլ վարչապետի գործերով: Ելմտական նախարարի թեկնածու կը նկատուին Ճանտնէսքօ և Օրոմոլօ: Նախկին արտաքին նախարար Տուքա առժամաբար կը վարէ արտաքին նախարարութեան գործերը՝ Թիթուլէսքոյի հիւանդութեան պատճառաւ:

Ֆէրտինանտ թագաւորի կտակակատար զօրավար Փոտիէսքոյի գլխաւորութեամբ պատուիրակութիւն մը Պուքրէշէն Փարիզ պիտի գայ՝ իշխան Կարոլի ժառանգական գործերը կարգադրելու համար: Պատուիրակութիւնը քաղաքական ոեւէ նպատակ չպիտի ունենայ:

Սուրիոյ Սահմանադրութիւնը

Սուրիոյ մարզպանութեան մամուլի դիւանին տնօրէն Ֆրանսուա Պէնդէր, որ նոր փարիզ հասաւ, կը յայտարարէ թէ Սուրիոյ մէջ կացութիւնը շատ լաւ է եւ հոգատարութեան ենթակայ պետութեանց քաղաքական կազմակերպութիւնը փութով առաջ կը տարուի: Մարզպան Հանրի Փոնսօ շուտով Դամասկոս պիտի երթայ: Իր ճամբորդութեան հիմնական նպատակն է Սուրիական պետութիւնը օժտել Սահմանադրութիւնով մը: Այսր համար ընտրութիւններ պիտի կատարուին Դամասկոսի եւ ամբողջ Սուրիական պետութեան մէջ: Ինչպէս կը յիշուի, վերջերս նման ընտրութիւններ կատարուեցան Լիբանանի Հանրապետութեան մէջ եւ լաւ արդիւնք տուին: Այսպէս, ուրեմն մարզպանին ջանքերուն շնորհիւ, կ'եզրակացնէ, հետզհետէ պիտի զարգանայ Սուրիոյ պետութիւնը:

Լիբանանի դահլիճը հրաժարած

Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ Լիբանանի հանրապետութեան նախագահը ընդունած է դահլիճին հրաժարականը, Խորհրդարանին նախարարութեան դէմ ունեցած թշնամական կեցուածքին հետեւանքով:

Հրաժարեալ վարչապետին պաշտօն յանձնուեցաւ կազմել նոր դահլիճ մը, որ պիտի բաղկանայ երեք նախարարներէ, փոխանակ եօթի:

Վէհապիներու արշաւը Իրաքի վրայ

Պասրայէն կը հեռագրեն թէ վէհապիներու վերջին արշաւանքներուն ընթացքին ջարդուած պէտէվի ցեղախումբերու պատկանող բազմաթիւ կիներ եւ աղիկներ հասած են Իրաքի անապատին քաղաքներուն մէջ: Փախստականները անօթի են և կիսամերկ. շատերու մարմինը արիւնլուայ վիճակի մէջ է:

Այս վաչկատուններուն թշնամիները չեն ուզած ընդունիլ եւ վտարած են փախստականները, սակայն Անգլիացիները մի-ջամտած են եւ այժմ կը խնամեն զանոնք: Հանգանակութիւն մը բացուած է անոնց օգնելու համար: Հրամաններ տրուած են՝ պոյքոթի ենթարկելու համար Ախուան ցեղախումբը, որ երբեմն գնումներու համար իրաքի գիւղերը կ'երթայ:

∴ Պաղտատէն կը հեռագրեն.— Վարչապետ Երեսփ. ժողովին մէջ յայտարարեց թէ Իրաքի կառավարութիւնը անգլիական կառավարութեան գիտակցութեամբ, որոշած է արշաւաբանակ մը ղրկել՝ պատժելու համար Նէճտի Միւթայիտի ցեղախումբը, որ վերջերս արշաւանքներ կատարած է Միջագետքի սահմանագլուխին վրայ: Զինուորական գործունէութիւնները մէկ ամիսէն աւելի չպիտի տեւեն:

Կ'ըսուի թէ Հիճազի թագաւորը իսկը Մուտա եւս իր կողմէ կը կազմակերպէ արշաւախումբ մը՝ հարուածելու համար Միւթայիր ցեղախումբին վրայ:

Պայքար՝ հոնկոնգ պատպելու համար

Թայխոթակի կեդրոնի կուսակցութեան վարիչ Ֆըն կերարտ քէօղնի մէկ համագումարին մէջ հետեւեալը յայտարարեց.

1928ին Գերմանիոյ արտաքին քաղաքականութեան նպատակը պէտք է ըլլայ Հոնկոնգեան երկիրներու պարպումը՝ և ամէն կարգի հակակշիռի բարձումը անոնց վրայէն: Գերման ժողովուրդի ստուար մեծամասնութիւնը ուժ կուտայ կառավարութեան համաձայնութեան քաղաքականութեան, թէեւ քանիցս յուսախաբ եղանք: Համաձայնութեան ոգին կը պահանջէ նաեւ որ գերման հատուցումներու պարտքը երջնապէս կարգադրուի, որպէսզի կարելի ըլլայ իրաւախոհութիւն մը գտնել մեր վճարելու կարողութեան եւ պահանջատէրերու յոյսերուն միջեւ:

Խորհրդային Միութեան ընտրութիւնները

Խորհրդային Միութեան կեդրոնական գործադիր մարմնի դիւանը՝ ընդ առաջ երթալով խորհրդային զանազան հանրապետութեանց խնդրանքներուն, առաջարկած է խորհուրդներու ընտրութիւնը յետաձգել 1928ի աշնան:

«Իզվեստիա» կ'ըսէ թէ այս յետաձգումին գլխաւոր պատճառն այն է, որ միաժամանակ բազմաթիւ ընտրական պայքարներ պիտի մղուին, մանաւանդ գործակցականներու, ցորեն հայթայթողներու ընտրութեան համար, ինչ որ կը դժուարացնէ ընտրական գործերը:

Ամերիկացիներ ռակիներէ ևկան

«Ռոշանպօ» շոգենաւը, որ Նիւ Եորքէն Պանք տը Ֆրանսի հաշուոյն 10 միլիոն տոլարի արժէքով (255 միլիոն ֆրանք) ձոյլ ոսկի կը փոխադրէր, Ուբրաթ առաւօտ Հավր հասաւ: Ոսկիները գետեղուած էին 194 կաղնիէ տակառներու մէջ, իւրաքանչիւրը 40 սանթիմեթր երկայնութեամբ եւ 20 սանթիմեթր տրամագծով: Տակառները անմիջապէս շոգենաւէն հանուելով դրուեցան կառախումբի առջեւի երկու վակոններուն մէջ եւ փարիզ հասան ժամը 13.52ին: Պանք տը Ֆրանսի պաշտօնեաներու հսկողութեան տակ վակոնները պարպուեցան եւ չորս բեռնատար ինքնաշարժներով փոխադրուեցան Պանք տը Ֆրանսի կեդրոնը, Լա Վրիլէր փողոց: Իւրաքանչիւր տակառ կը կշռէր 93 քիլօ 800 կրամ:

ՕՐ. ՄԱՌԻ ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆ

Ե Ի

ԵԼԵԿՏՐԱԳԷՏ

Պ. ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՈՒՆԱՆԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ

Մարսէյլ 24 Դեկտ. 1927

ՑԱՒԵՏՏ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Քրիստափոր Ենիթակոմիտէի անդամական ժողովը 9 Յունուար երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական սրահին մէջ:

ՅԵՏԱՁԳՈՒՄ

Սանասարեան ժողովրդ. հիմնարանի առաջին դասախոսութիւնը, փոխանակ սկսելու այսօր, պիտի սկսի երեքշաբթի երեկոյ Ֆլօրիա: Դասացուցակը յայտնուով: երեքշաբթի երեկոյ կը դասախօսէ փրօֆ. Ադաջանեանց «Հոգեկան ախտաբանութեան հիմքերը գեղարուեստի մէջ»:

ԱՅՏՕՐԻԱՆ ՄՐՑՈՒՄՆԵՐԸ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի փարիզի Ֆութպոլի խումբը՝ պիտի մրցի Dourdan-Sportsի Ա. խումբին դէմ: ժամադրավայր՝ Gare d'Austerlitz ժամը 11.30ին:

*** Շավիլի Ա. խումբը U. S. Olidah Բ. խումբին դէմ: ժամադրավայր՝ Port d'Orléans ժամը 1ին:

*** Ռոնիի Ա. խումբը՝ S. O. de Parisի Բ. խումբին դէմ:

ԿԼ ՓՆՏՌԻԻ

— Վէրոնիքայ Խիկարեան կը փնտռէ իր մօրաքրոջ որդին Խարբերդցի Գառնիկ Բրիկեան, մօր անունը Աղաւնի որ տեղահանութեան միջոցին Խարբերդի մէջ Նիր Իսա Րէլիճի որբանոցին մէջ կը ծառայէր: Գառնիկ Յունաստան փոխադրուած էր որբանոցի միջոցաւ: Երկու տարի առաջ Ֆրանսա փոխադրուած ըլլալը իմացուած է: Դրել՝ «Յառաջ»ի վարչութեան:

— կը փնտռեմ զաւակներս, Պրուսայի մեծ Նոր գիւղէն Մկրտիչ Տուտուեան 25 տարեկան, Պօղոսիկ 22 տարեկան եւ վադէն 19 տարեկան որոնք Տէրզօր աքսորուեցէն վերջ Մուսուլի կամ Թիֆլիսի կողմերը գացած ըլլալ կը կարծուին: իմացնել Տիկ. Սրբուհի կամ Տիկ. Աղաւնի Տուտուեանի, 21 Rue Blanqui, Kremlin Bicêtre, (Seine) France.

կը խնդրուի արտասահմանի Թերթերէն արտատպել:

— Ազատ Գարբինեան կը փնտռէ Խուսի Տուժանա գիւղացի ծերը եւ քոյրը Խաչուհի Գարբինեան, որոնց Սուրիա ըլլալը կը կարծուի: Լուր տուողին 200 ֆրանք նուէր: Դրել 14 Rue Ortolan, Paris 5me:

կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել:

— Սեբաստիոյ Քէչէ Եուրդ գիւղէն Գեղամ Գասպարեան որ 1915ին աքսորուած էր չորս տարեկան հասակին: Մայրենիով գերմանական որբանոցի պաշտօնեաներէն իմացած էր որ Գեղամ գերման տնօրէնին կողմէ որդեգրուած էր. կը խնդրուի 1917 եւ 1918ին յիշեալ որբանոցը գտնուող պաշտօնեաներէն եւ որբերէն եթէ որեւէ տեղեկութիւն ունին իմացնեն իր քրոջ՝ Թագուհի Գասպարեանի, 24 Rue Curiol, Marseille.

կը խնդրուի արտասահմանի Թերթերէն արտատպել:

ՎԵՐՋԱՊԷՍ

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՅՆՔԱՆ ՍՊԱՍՈՒՈՒԱԾ

ՄԻՆԱԿ ՄԻՆԱԿ ՄԻՆԱԿ **ԲՈՒՆԻ** ՄԻՆԱԿ ՄԻՆԱԿ ՄԻՆԱԿ

ՍԻՐՈՒԼՑՈՒՔ

Քրքշալիք գաւեշտը, զմայլիչ ներկայացումներ նոր գաւեշտ մը որ պիտի հմայէ, հրապուրէ

ԲՈՒՐԲԸ, ԲՈՒՐԲԸ, ԲՈՒՐԲԸ,

ԳԻՆ 3 ՖՐԱՆՔ

կը գտնուի բոլոր հայ Թերթերու գործակատարներուն մօտ եւ կամ դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber Issy-les-Moulineaux (Seine):

կը ղրկուի նաեւ 3 Ֆրանքի դրոշմաթուղթի փոխարէն:

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Շուռ. Passy 72.56

կը կատարէ Ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (Ապիտավիթ) Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

5 Rue Cardinal Mercier (Նախկին Rue Nouvelle)

Tél. Cent. 96.70 եւ 97,39

կը կատարէ Ֆրանսա մրտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով: Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը սատարէ:

Դիմել ամէն օր 9-12 և 2-7

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

TANNERIE DE LA DEULE

9 rue Charlot, Paris. Մէթրօ République, Tél. Archives 05—86

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան

Աղտոտած ներքանցու կաշի,

Քուսփօն (կռնակի մասը) Ա. կարգի քիլօն 32, 34, 36,

Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, ֆրանք,

Քոլէ (վերի մասը) 14, 16, 18 ֆրանք:

Ֆլան (կողի մասը) 14, 15, 16 ֆրանք:

Մասնաւոր զեղչ հայ կօշկակարներու: Կը խօսուի հայերէն եւ թուրքերէն:

ԼՕՅՏ ՏԵՍԻ

Դրպանի քառարան (Հեղ. Մ. Ս. ԴԱՒԻԹ - ԲԷԿ) Հայերէնէ - Ֆրանսերէն

432 էջ, կը պարունակէ աւելի քան **10.000** բառեր: Ֆրանսաբնակ Հայու համար անհրաժեշտ գիրք մը: Գինն է 15 ֆրանք, բացարձակապէս կանխիկ: Ապառիկ ապսպրանքները նկատի չեն առնուիր: փոսթի ծախք չկայ:

Դիմել՝ H. Turabian -:- 227, Bld. Raspail -:- Paris (14e)

ԲՈՒՐԴ

ՆՈՐ ԵՒ ՀԻՆ ԳՈՐԳ ՇԻՆՈՂՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Ամէն տեսակ եւ զանազան գոյներով բուրդի ճոխ մթերք պիտի գտնէք Տիար ՅԱԿՈԲ ԳԸՆԱՃԸԵԱՆի մթերանոցը: Խիստ դիւրամատչելի գիներ: 31 Rue St-Lazare. Tél. Trudaine 68-29

Métro: Nord-Sud: Notre Dame de Lorette.

Բոլորդ ալ գիտէք որ պանիր կայ, պանի՛ր ալ կայ: Այսինքն մէկը անուշով պանիր, իսկ միւսն ալ՝ համով ու հոտով, առաջ իւղով եւ ոչխարի կաթով պատրաստուածը, որը ձեզ ակելու համար դիմեցէ՛ք՝

ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱԶԵԱՆԻ

ԱԼՆ-ՄԻՆԷԼԻ ՀԱՑ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

1bis Rue Hautefeuille -:- PARIS (6e)

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԶԵՂՉ

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԱ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԵՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-61

Մէթրօ՝ Cadet կամ Նօտր-Տիւտ N. D. de Lorette

Ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14-19, կիր. եւ տօն օրեր 10-12

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ԿԱՐԱՊԵՏ (ԱՃՈՏ) ԵՂԻԿԵԱՆ

29 RUE DES DOMINICAINS, MARSEILLE

ԿԱՐԱԳՈՎ ԵՒ ՁԷՔՈՎ — Արեւելեան ամէն տեսակ կերակուրներ ՀԱՄԵՂ ՄԱՔՈՒՐ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒՆԻՆՔ — Իշկէմպէի ապուր, սէօնէր քէպապ մաճունով փիտէլի Թանտըր քէպապ,

ԱՃԱՊԱԼԱՃԷ ԸՆԳԱՄ ՄԸ ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ ԵՒ ՈՒՐԻՇՆԵՐԸ ՀԱՄՈԶԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՏՕՔԹ. Տ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՎԿԱՅԵԼԻ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

ՅԱՅՏՆԻ Վ.ԻՐԱԲՈՒԻԺԱՊԵՏ ԻՋՄԻՐԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Մասնագէտ սրտեան, միզանցքային եւ ամէն տեսակ ցիւանդութեանց, կը գտնուի իր սեփական մեթոտով.

44 RUE POISSONNIÈRE, PARIS (2me)

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 14—18

Կիրակի եւ տօն օրերը մասնաւոր ժամադրութեամբ:

ԳԼԽԱՐԿ - MODES

Ա. ՏՐԻԱՆԱ

կանանց գլխարկի շիք եւ գեղեցիկ մօտէլներ, պատրաստ ձափու վրայ: Ջեւափոխութիւն ամէն տեսակ գլխարկի (feutre, paille, tissus:)

ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ՝ 35 ՖՐ.Է ՍԿՍԵԱԼ

243, Rue St. Honoré, 243, PARIS (1er).

ՏԻԿԻՆ ԳՈՀԱՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ԿԱՐՈՒՀԻ

12 Rue St. Sulpice Paris (6e) Métro Odéon

Փորձառու եւ մասնագէտ մանիքիւրի, գիշերուան եւ ցերեկուան գուատներու: Կը պատրաստէ վերջին նորաձեւութեամբ հագուստներ, ճաշակաւոր եւ խնամեալ կտոր:

Իսկ Կիրակի օրերը բացուած է մասնաւոր դասընթացք մը ձեւագիծեան եւ կարի:

Կիրակի առաւօտ 9—12, եւ 2—5: Անոնք որ կ'աշխատին եւ ժամանակ չունին, կրնան օգտուիլ:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ջէր եւ Ջնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes. Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԸ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռը)

Ֆ. անասցի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ներքին եւ կանանց, վէներական եւ մարթաւին, քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ:

Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30—8

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄԱՐԹՒԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամերը՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԳԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1900ին

38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18me)

Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE

Ընդհանուր հիւանդութիւններ, սեռամիզային, մորթի, ֆրանսախտ, շնչերակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ գործի արկածներ, էլեկտրադարմանում եւ Ռ. ճառագայթ:

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

Ակռայի դարմանում, առանց ցաւի ակռայ քաշել 10 ֆր.ի արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրոն 80 ֆրանքէն սկսեալ:

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՃԱՇԱՐԱՆ ԳԱՐԱԳԱՇ

(Գ. ԵԱՂՃԵԱՆ)

24 RUE DES CARMES, PARIS (5e). Métro: ST. MICHEL

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԺԱՄԱԳՐԱՎԱՃՔ

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ, մաքուր եւ անդերի սպասարկութիւն:

Արեւելեան նուագ, ամէն երեկոյ ժամը 7—12: Նուագածուներու խումբը կազմուած՝ Գ. Պ. Մկրտիչ (քէման), Յակոբ (քանոն), Արմենակ (ուտ):

Շաբաթի եւ զանազան հաւաքոյթներու համար մասնաւոր սրահ առաջին յարկը:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20շ.	40շ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6տլ.	10տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն : 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 10 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1928

10 JANVIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 540 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ "ՖՈՒԹՊՈԼ„Ը

Դեկտեմբեր 28ին, Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը պաշտօնապէս առաջարկեց Ֆրանսայի՝ համաձայնութիւն մը կնքել պատերազմի դէմ եւ մշտնջենական խաղաղութիւն հաստատել երկու երկիրներուն միջեւ:

Ֆրանսա պատասխանեց Յունուար 6ին, ճշտելով կէտ մը, — «յարձակողական պատերազմ»:

Այս պատասխանը, աւելի ճիշդ՝ պատերազմի տեսակին զանազանումը պաղ ազդած է Ամերիկացիներուն վրայ, եւ անհաւանիկ նոր բանավէճ մը՝ միջազգային մամուլին մէջ:

«Ֆրանսա փոխած է իր տեսակէտը», — կ'ըսեն Ամերիկացիները: «Անցեալ Յունիսին Պրիան ինքն էր որ առաջարկեց պատերազմը օրէնքէ դուրս հռչակել, եւ հիմա ուրիշ բան կ'ըսէ»:

Հարցը այն է որ, Ամերիկա «ֆութպոլ» մը նետեր է մէջտեղ, և առ այժմ Ֆրանսայի հետ միայն կը փորձէ իր խաղը:

Եւ, ինչո՞ւ ծածկել, այս գնդակն ալ նոյնքան պիտի ծառայէ խնայողութեան ամրապնդման, որքան Լիտվինոֆի հռչակաւոր ծրագիրը, որ կ'առաջարկէր ջնջել բանակ, նաւատորմ, օդանաւ, զինարան, պատերազմի բոլոր միջոցները:

Մինչեւ այսօր, Ամերիկա խոյս կուտայ եւրոպական վէճերէն եւ իբրեւ դիտող միայն կը մասնակցի անոր «խաղաղասիրական» փորձերուն: Ան չստորագրեց Վերսայլի դաշնագիրը: Տէր չեղաւ Ուիլսընի ծրագրին որ ծնունդ կուտար Ազգերու Դաշնակցութեան: Մէկ խօսքով, Պիղատոսի պէս քաշուեցաւ պատերազմի հաշուեյարդարէն:

Արդ, ինչ որ կ'առաջարկուի հիմա, նախ Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի, յետոյ միւս գլխաւոր պետութեանց, ու վերջապէս բոլոր պետութեանց միջեւ մշտնջենական խաղաղութիւն հաստատելու համար, արդէն նախատեսուած է Ազգերու Դաշնակցութեան ուխտին մէջ: Եւ ամէնքը զարմանքով կը հարցնեն, — եթէ Ամերիկան անկեղծօրէն խաղաղութիւն կ'ուզէ, ինչո՞ւ չի մասնակցիր Ազգերու Դաշնակցութեան, իբրեւ հզօրագոյն ազդակը:

Ժընեւի ժողովի ապիկարութեան մէկ պատճառը այն էր որ, երեք զօրաւոր ազգեր, Ռուսիա, Ամերիկա եւ Գերմանիա մեկուսի կը մնային: Վերջին պետութիւնը անդամագրուած է արդէն, իբրեւ հաւասարազօր անդամ: Խորհրդային միութիւնը կը խուսափի՝ սկզբունքի խնդիրներով եւ քիչ մըն ալ ինքնապաշտպանութեան բնազդէն մղուած: Իսկ Ամերիկա՞ն: Չէ՞ որ այդ քաղքենի պետութեան ափին մէջ կը գտնուին միջազգային սեղանաւորութեան, եթէ ոչ քաղաքականութեան բանալիները: Միայն իր ներկայութիւնը պիտի բաւէր ազդու դեր մը տալու Ազգերու Դաշնակցութեան, գոնէ բարոյապէս, մինչեւ որ կարելի ըլլայ Ազգերու Դաշնակցութեան բանակ մըն ալ կազմել:

Մեր գործը չէ քննել այս խորախորհուրդ քաղաքագիտութեան ծալքերը:

Կը բաւէ ըսել որ՝ Միացեալ Նահանգները այսօր աւելի քան երբեք կառչած են Մընրոյի վարդապետութեան, եւ կ'ուզեն ամէն գնով պահել իրենց գործելու ազատութիւնը: Եթէ այդպէս չըլլար, անոնք չպիտի փորձէին, մէկ ձեռքով մշտնջենական խաղաղութիւն առաջարկած ատեն, միւսով բռնանալ, օրինակ, Նիքարակուայի վրայ:

Բոլորովին ուրիշ բան է, ո՛ր եւ է պարագայի մէջ պատերազմ չհրատարակել, պատերազմը օրէնքէ դուրս հռչակել, և տարբեր բան՝ խաղաղասիրական ամէն միջոց փորձել, վերջին խօսքը արտասանելէ առաջ:

Ո՞րն է Ամերիկացիներուն ուզածը: Ֆրանսական թերթ մը իրաւամբ դիտել կուտայ, քրքրելով ամերիկեան ծրագիրը.

— «Տեղ մը կ'առաջարկեն պայման դնել թէ վէճերը պիտի կարգադրուին միայն խաղաղասիրական միջոցներով. ուրիշ տեղ մը՝ կ'առաջարկուի դատապարտել զէնքի դիմելու գաղափարը, այնպիսի վէճերու համար զորս կարելի է լուծել դատական ձեւով: Արդ, չէ՞ որ մարդիկ պատերազմ կ'ընեն երբ խաղաղասիրական միջոցները սպառած են, կամ երբ «դատական լուծումները» անկարելի են»:

Այս բաց դուռէն օգտուելով, Ֆրանսա կ'ուզէ յանձնառութիւն ստանձնել միայն «յարձակողական» պատերազմը արգիլելու, որպէս զի ազատ ըլլայ «ինքնապաշտպանութեան» պատերազմին համար: Ամերիկան ալ ուրիշ բան չի թելադրեր:

Ուրեմն, նորէն առաջին հարցումը, — ինչո՞ւ Մ. Նահանգները չեն մասնակցիր Ազգերու Դաշնակցութեան, ուր նախատեսուած է ամէն բան: Երբ վէճ մը խաղաղութեամբ չկարգադրուի, երբ պետութիւն մը անսաստ տրուած որոշումներուն եւ յարձակի ուրիշ պետութեան մը վրայ, իր դէմ պիտի գտնէ Ազգերու Դաշնակցութիւնը, այսօր՝ բարոյական եւ նիւթական միջոցներով, վաղը՝ թերեւս բանակով ալ:

Եւ խաղագնդակը կը գլորուի անվերջ, որպէս զի այս կամ այն պետութիւնը քանի մը նշանակէտ աւելի շահի, իբրեւ խաղացող:

Աւելի ճիշդ՝ իբրեւ խաղասէր: Որովհետեւ, ոչ մէկ ատեն աշխարհի հզօրները այսքան թեթեւօրէն խաղացած էին խաղաղութեան հետ:

Ոչ մէկը հրաժարած է իր սպառազինութիւններէն, որոնց նոր ծրագիրները աւելի բարձր դեգ կը կազմեն, քան խաղաղութեան բոլոր դաշինքները:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՔԱՐԻՒՂԸ ԿԸ ՀԱԼԵՑՆԷ ԱՄԷՆ ԲԱՆ

«Հայրենիք»էն, խմբագրական դեկտ. 21ի.

+ «Որովհետեւ խորհրդային կառավարութիւնը պատրաստակամութիւն կը յայտնէ վերականգնելու ամերիկեան Սթանտարտ Օյլ Քըմփընիին իրաւունքները Բագուի քարիւղին վրայ, զոր պոլշեւիկները ասկէ առաջ բռնագրաւած էին, Ուաշինկթընի ներկայ վարչութիւնն ալ, որուն արտաքին քաղաքականութեան վրայ չարաշուք ազդեցութիւն մը ունի ամերիկեան այդ մեծ ընկերութիւնը, պէտք չի տեսներ այլ եւս յամառելու իր նախկին անհաշտ դիրքին մէջ հանդէպ Մոսկուայի:

«Հարկաւ քարիւղի շուրջը այս գոհեիկ առեւտուրը կը կատարուի թանձր վարագոյրներու ետեւ եւ հանրային կարծիքէն մեծ խնամքով կը ծածկուի գաղափարական եւ ընդհանուր տնտեսական ու քաղաքական շահերով:

«Հարկաւ կատարեալ լռութիւն կը պահուի այն մասին, թէ Ուաշինկթընի ներկայ վարչութիւնը որոշ կապեր ունի Սթանտարտ Օյլ Քըմփընիին հետ, որուն իրաւական խորհրդականն է նախկին արտաքին նախարար եւ Հանրապետական կուսակցութեան ամէնէն ազդեցիկ առաջնորդներէն մէկը՝ Հիւզը»

ԼՈՆՏՈՆԻ ԱՂԷՏԸ

Ողողումները եւ թէյմզ գետին յորդումը, որոնց մասին գրած էինք արդէն, ճշմարիտ աղէտի մը հանգամանքը առին ուրբաթ գիշեր: Ոչ միայն շատ մը քաղաքներու, այլեւ Լոնտոնի բնակիչները ընդոստ արթնցան, ամբողջովին ջուրերով շրջապատուած: Միւս կողմէ փոթորիկը կ'ոռնար: Հարկ եղաւ պարպել շատ մը հիւանդանոցներ: Պատեր կը փլէին հեղեղին ճնշման տակ, իսկ ջուրը փողոցներուն մէջ կը քշէր կը տանէր կարասիներ եւ փլատակներ: Ուլվիչի զինարանը ողողուեցաւ, ինչպէս եւ խորհրդարանը (Ուէսդմէնիսդըր), Լոնտոնի աշտարակը, Կղէոպատրայի հռչակաւոր կոթողը եւն.: Առաջին անթիւ քան հոգի խեղդուած էին: Տունի մը մէջ ուր ութ երախաներ կը գտնուէին, չորսը խեղդուեցան քունի մէջ, եւ ջուրերը պարպուելէ յետոյ միայն կարելի եղաւ գտնել դիակները, գետնայարկին մէջ:

Թէյթի թանգարանը, ուր պահուած են անգլիական նկարչութեան հրաշալիքները, նմանապէս ողողուեցաւ եւ բազմաթիւ նկարներ փճացան կամ ծանրապէս վնասուեցան: Մասնաւորապէս կորսուած կը համարուին Թըրնըրի գծագրութիւններն ու նկարները: 7 միլիոն 500,000 տոլար կը հաշուուի կորսուած նկարներու արժէքը: Ջուրը յանկարծ խուժեց թանգարանին գետնայարկը, այնպէս որ կարելի չեղաւ ժամանակին օգնութեան հասնիլ:

Վախ կար որ մինչեւ երեքշաբթի աւելի ծանրանայ աղէտը, բայց կիրակի օր բաւական մեղմացաւ: Երկու հազար բնտանիքներ անապաստան կը մնան Լոնտոնի մէջ:

Ընդհանուր վնասը քանի մը միլիոն ստերլինը կ'անցնի: Փողոցներուն մէջ, տեղ տեղ ջուրը մինչեւ 8—10 ոտք բարձրութեան հասած էր: Ջուրերը խուժեցին նաեւ Աշխատանքի նախարարութեան շէնքը, ուր հազարաւոր փաստաթուղթեր եւ նամակներ կը ծփան ջուրին երեսը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՖՐԱՆՍԱ ԱՌԱՋԱՐԿԱԾ Է ԻՏԱԼԻՈՅ ԳՐԱՒԵԼ ԱՆԱՏՕԼՈՒՆ?

Սվագի երեսփոխան Նէճմէտտին Սատըգ պէյ Ազշամի մէջ խօսելով Փօփօլօ տ'Իթալիա թերթին ծանօթ յօդուածին վրայ, կը գրէ.

«Այս յօդուածը մասնաւոր կարեւորութիւն մը ունի անոր համար, որ բուռն լեզուով մը գրուած է եւ կարգ մը մերկ իրականութիւններ կը յայտնէ: Այս խմբագրակա՞նը կարդացողները այն տպաւորութիւնը կ'ունենան թէ, իրենց դէմ կը գտնուի Իտալիոյ վարչապետը, որ ամէն տեսակ նկատումները անտեսելով բացէ ի բաց իր կարծիքը կը յայտնէ:

«Փօփօլօ տ'Իթալիա» կ'արձանագրէ ասդին անդին հրապարակ հանուած գրոյցները, որոնք Անատոլուի դէմ յարձակողական նպատակներ կը վերագրեն Իտալիոյ: Իրականին մէջ այս գրոյցները նոր չեն: Գրեթէ ամէն տարի որոշ եղանակի մը մէջ նման գրոյցներ կը լսենք: Իտալական կիսապաշտօնական թերթը սակայն այս անգամ պարզ հերքումով մը չի բաւականանար եւ երեւան կը հանէ անոնց աղբիւրները, համաձայն Իտալիոյ տեսակէտին:

Իտալիա հողի պէտք ունի, Մուսոլինի քանիցս հրապարակով յայտարարեց այս պարագան, աւելցնելով որ Եւրոպայի իտալական թերակղզին անբաւական է իր յարաճուն բնակչութեան համար: Այս պայմաններուն մէջ Եւրոպայէն դուրս հողամասեր գտնելու է Իտալիոյ համար:

Միւս կողմէ Իտալիա երբեք գոհ չէ պատերազմէն յետոյ կատարուած աւարներու բաժանումի եղանակէն, որովհետեւ Ափրիկէի նախկին գերմանական գաղթավայրերէն թիզ մը հող անգամ չտրուեցաւ իրեն: Իտալիոյ քաղաքականութիւնը հիմնուած է այս կարեւոր ազդակներուն վրայ:

«Փօփօլօ տ'Իթալիա»ի համաձայն, կարգ մը բարեկամներ վեհանձնօրէն Անատոլուէն հողամասեր առաջարկած են Իտալիոյ: Իտալական թերթը կ'աւելցնէ թէ, այս բարեկամներուն նպատակն է իտալական հանրային կարծիքին ուշադրութիւնը Անատոլուի վրայ հրաւիրել եւ մոռցնել տալ պատերազմի աւարներու անարդար բաժանումի խնդիրը:

Կիսապաշտօն իտալական թերթին այս բաց ակնարկութիւնները ուղղակի Ֆրանսայի կ'երթան: Այս մասին կարելի չէ կասկածիլ: Միւս կողմէ գաղտնիք չէ թէ Պալքաններու եւ Հիւսիսային Ափրիկէի մէջ բուռն մրցակցութիւն մը գոյութիւն ունի Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ: Այս առթիւ վերջերս նոյն իսկ խնդրոյ առարկայ եղաւ Սուրիոյ հոգատարութիւնը Իտալիոյ փոխանցելու հարցը:

Եթէ ճիշդ են իտալական թերթին գրածները թէ Ֆրանսա Իտալիոյ գոհացում տալու համար Անատոլուէն հողեր առաջարկած է, կարելի չէ ըմբռնել Ֆրանսայի ընթացքը: Կը նշանակէ թէ Փարիզի կառավարութիւնը բացարձակապէս տեղեկութիւն չունի Արեւելքի կացութեան մասին: Կ'ենթադրուի թէ այս առաջարկը տեղի ունեցած է երեւակայութեան ետեւէն վազող կարգ մը դղյակաշինութեանց կողմէ, այլապէս կարելի չէ բացատրել Ֆրանսայի այս ընթացքը:

Ֆրանսացիները ուրիշ ո եւ է ազգէ աւելի պէտք էր գիտնային թէ Անատոլուն ուրիշներու ախորժակը գոհացնող պատառ մը չէ: Անատոլուի ուղղուած ամէն տեսակ փափաք յուսախաբութեան ենթարկուելու, իսկ Անատոլու մտնող ո եւ է օտար ոտք կոտրուելու դատապարտուած է:

Թուրք հանրային կարծիքը չի կրնար իր զարմանքը զսպել, երբ Մուսոլինիի թերթը կը յայտնէ թէ Իտալիոյ վերագրուած ագեղ գրոյցներուն հեղինակը Ֆրանսան է:

Ամէն պարագայի մէջ իտալական թերթին խնդրոյ առարկայ յօդուածը կը լուսաբանէ կացութիւնը: Իսկ իտալեւթուրք բարեկամական յարաբերութիւնները կ'օգտուին նման լուսաբանութիւններէ եւ անկեղծութենէ:

Հին հաշիւները կը պայծի

Ագշամ կը գրէ (3 Յունուար),—

Օգտուելով օտար գրաւումէն, բոլոր ոչ-իսլամ հաստատութիւններն ու կարգ մը ոչ-իսլամ անձեր զինադադարի չորս տարուան ընթացքին տասը փարա տուրք չեն վճարած: Կառավարութիւնը որոշած է օրինական հետապնդում կատարել ասոնց դէմ, եւ հրամայած է Տէֆթէրտարութեան եւ Էվգաֆին՝ գործադրել որոշումը:

Տէֆթէրտարութիւնը եւ Էվգաֆը արգելքի (հաճզ) տակ առած են բոլոր քրիստոնեայ հանրային հաստատութեանց հասոյթները: Այդ հաստատութեանց մէջն են օրթոտոքս, կաթոլիկ եւ քրիստոնեայ եկեղեցիները, ինչպէս նաեւ սինակոկները:

Քրիստոնեաներուն եւ քրիստոնեայ հաստատութեանց չորս տարիէ ի վեր չվճարած տուրքերը (կալուածական, շահատուրք, թաղապետական տուրք եւն.) միլիոններու կը հասնին:

Արգելքի տակ առնուած հասոյթներուն միայն մէկ տասնորդը պիտի թողուի, եկեղեցիներու և դպրոցներու յատկացուելու համար: Եւ այս վիճակը պիտի տեւէ, մինչեւ որ հատուցուին չորս տարուան յետնեալ պարտքերը:

Ազգարար կը գրէ թէ Պատրիարքարանին այդ միջոցով ոեւէ գեկոյց եղած չէ, ոչ ալ ոեւէ հասոյթ արգելքի տակ առնուած է: Մնաց որ, Հայկական հաստատութիւնները այդ տեսակ պարտքեր չունին, օրը օրին վճարած ըլլալով օրինական բոլոր տուրքերը:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՏՈՒԷ՞Ք ԱՌԱՆՑ ՅԵՏԻՆ ՄՏՔԻ...

Մէկ ծայրայեղութենէն՝ մի՛ւսը:

Երբե՛ք՝ շա՜տ էին մեր ուսանողները, խռնուած Եւրոպայի բոլո՛ր մայրաքաղաքներուն մէջ, Մոսկուայէն մինչեւ Պերլին, Ժընեւէն մինչեւ Փարիզ, կէս-աղքատ, կէս-կուշտ, թեթեւոտնձեւ փողկապները օտար հովերուն, համակրելի ու այծի պզտիկ մօրուքներով: Քի՛չ մը խենթ, քի՛չ մը միամիտ, երբեմն քիչ մը թեթեւսոլիկ — «գալիս էին համալսարական գիտութիւններ ուսանելու...»: «— Բարով, խերով չգայի՛ն, ազգը կործանեցի՛ն...», ըսինք այն ատեն:

Այսօր աշխարհի չորս կողմերով կը զառնանք անդաստան:

Հայրենի երդիք ունէինք՝ օտարին գերի ենք հիմա. ժողովուրդ էինք՝ թափառական զարձանք ու անցեալի մեր բոլոր հայրենի հարստութիւններուն հետ կորսնցուցինք նաեւ այդ խանդավառ, հայրենաշունչ, գաղափարական ուսանողներու սերունդը:

Եւ ահա՛ այս կամ այն քաղաքին մէջ կը հանդիպինք հաւատքէ զուրկ, անվստահ, անարի, տժգոյն, առանց անհատականութեան, «յափշտակեան ու սալայատակի ուսանողներ»ու որ տխուր կեանք մը կը քաշքշեն այս օտար ու պանդուխտ ափերուն վրայ, սպանելով լաւագոյն օրերու, յուսալով լաւագոյն առիթներու:

Կեա՛նք է: Կարելի է մի՛շտ յուսալ:

Ո՞վ է մեղաւոր: Այս տղոց շուրջը պղտոր է ամէ՛ն բան: Մթնոլորտը կ'ապականէ ու կը յոգնեցնէ զիրենք: Մեծ քաղաքներու այս խառնակեաց ու դժուար կեանքը կը մաշեցնէ իրենց խանդավառութիւնները: Դժնէ ու ծանր է առօրեայ հոգերու դէմ իրենց մղած կռիւը:

Հայ քաղքենիութիւնը, որուն փշրանքներով կը սնանին անոնցմէ շատերը, իւրաքանչիւր նպաստ կ'ընէ նուաստացնելով, պզտիկցնելով զանոնք: Ամէ՛ն վայրկեան վիրաւորելով անոնց արժանապատուութիւնը, խափանելով ապրելու անոնց ուրախութիւնը:

Ա՛հ, գիտե՛մ, կտակներ կան, կրպակներ կան՝ ուր կ'օգնեն ուսանողներու, բայց ի՜նչքան կասկածելի ու շիլ է ամէ՛ն բան այդ «կրպակ»ներէն ներս:

Կուտան՝ սակարկելով, չափելով, հաւատաքննելով: Կուտան՝ ծուռ ու յետին նկատումներով: Կարծես մէկը ըսէր իրենց.

— Ուսանողներու պնակն է, անտես մի՛ տանէք...

Չէ՛, եթէ պիտի տաք, տուէ՛ք առանց սակարկութեան, առանց յետին մտքի: Ու եթէ աջ ափով կուտաք, ձախը թո՛ղ բան չիմանայ:

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ԱԼԵՔՍԱՆԴՐԱՊՈԼԻ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԸ

Ալեքսանդրապոլի Առողջապահական վարչութեան զեկոյցին համաձայն, քաղաքին ու ամբողջ գաւառին մէջ կը գործեն 39 բժիշկ, 4 ատամնաբոյժ, 15 բուժակ, 16 մանկաբարձուհի, 24 հիւանդապահուհի, 8 դեղագործ: Դարմանատուններուն մէջ այցելու հիւանդներուն թիւն է եղած, — վերջին ութը ամսուան ընթացքին, — 174,755: Նոյն ժամանակին, հիւանդանոցներուն մէջ ընդունուած են 1998 հոգի:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՆԵՂՈՍԻ ԱՓԵՐԷՆ

Ի՞ՆՉ ԶԷՆՔԵՐՈՎ ԿԸ ԿՌՈՒԻՆ

(Մեր սեփական Թղթակցէն)

ԳԱՀԻՐԷ, 25 Դեկտ.

Նախորդ յօդուածով պարզեցի թէ ի՛նչ է եգիպտահայ պայքարի էութիւնը։

Հետաքրքրական է այժմ գծել պայքարի ընթացքը, թուել գործածուած զէնքերը, ինչ որ աւելի որոշ պիտի դարձնէ պայքարողներու դէմքը եւ փոխադարձ դատը։

Հրապարակ եկած են արդէն հասարակութեան գործօն բոլոր տարրերը, բացասական թէ դրական իմաստով։

Ամբողջ չորս տարիէ ի վեր, Աղեքսանդրիոյ դաշնակցական իշխանութիւնը նետի մը պէս մխուած էր եգիպտահայ գաղութի ռամկավար-յետադիմական անդէմ զանգուածի կողին։ Այս բոլոր տարրերը՝ առաջնորդին իսկ գլխաւորութեամբ, ամէն միջոցի դիմեցին այդ նետը հանելու եւ միակ ու միօրինակ վարչութիւն մը հիմնելու համար հի՛ն օրերու պէս։

Անոնք ձեռք ձեռքի տուած, ամէն խոչընդոտ հանեցին, Աղեքսանդրիոյ առաջնորդարանին դէմ, պլոքօթ՝ դպրոցին դէմ, եկեղեցիին դէմ, մինչեւ իսկ Աղքատախնամին դէմ։ Բայց միշտ ապարդիւն։

Անհուր ամբաստանութիւններ, գեղծումներու եւ չարաշահութեանց պատմութիւններ հրապարակ հանեցին։ Ի զուր, սակայն։

Դիմեցին նոր միջոցներու։

Երկու տարի առաջ, թեմական ժողովի պակասեալ անդամներու օրինաւոր ընտրութեանց դէմ նոր խաչակրութիւն մը սկսաւ։ Առաջնորդ Թորգոմ եպս. կառավարութեան միջամտութեան դիմեց՝ ընտրութիւնները խափանելու համար։ Չյաջողեցաւ։ Ու թելադրուեցաւ յանուական «Վէնիզէլոսեան գաւեջրատան» մէջ կեղծ «ընտրութիւններ» սարքել։

Թատերական ձեւով մը տեղի ունեցաւ ընտրական խաղը։ Աղեքսանդրիայէն ճամբայ հանեցին քուէատուփը դէպի Գահիրէ (կառախումբով Յուկէս ժամ), ու առաջնորդի եւ Գահիրէի Քաղաքական ժողովի անդամներու ներկայութեան բացին ու առանց կարմրելու համրեցին ալ. և գրգռութիւն, ամբոխավարութիւն, գրպարտութիւններ՝ հազարումէկ տեսակ, նիւթական ու բարոյական, միշտ Թորգոմ եպսկ.ի հովանաւորութեամբ։ Ոչ մէկ արդիւնք։

Դաշնակցական իշխանութիւնը մնաց ու գործեց անսասան, սպառնական դառնալով Գահիրէի իշխանութեանց համար, որոնց պարտուցեն կախուած է աւելի քան 18,000 եգիպտ. ոսկիի պարտք մը, չհաշուելով յաւակից բազմաթիւ այլ մեղքերն ու մախումները։

Պաշտպանուելու լաւագոյն միջոցը՝ յարձակումն է, կ՚ըսուի շատ անգամ։

Եւ այդ յարձակումը կատարուեցաւ Գահիրէի թեմական ու Քաղ. ժողովներու եւ առաջնորդ Թորգոմ եպսկ.ի գիտակցութեամբն ու դրդումովը, երկար չափել ձեւելէ ետք, ինչպէս «Արեւ» խոստովանեցաւ (Նոյ. 5ի խմբագրականով) յիմարաբար, երբ կը փորձէր առաջնորդի հակասահմանադրական քայլը արդարացնել եւ պաշտպան կենալ Աղեքսանդրիոյ արիւնոտ պլոքին։

Դաւադրութեան կորիզը կազմեցին Աղեքսանդրիոյ ռամկավարները, որոնք իրենց շուրջ հաւաքեցին անխտիր բոլոր բախտախնդիրները։ Ազգ. իշխանութենէն տարիներէ ի վեր վտարուած մեծ-ադաներ, քանի մը փառամոլ չէզոքներ, խանութպաններ, նոր պաշտօններու անգործ թեկնածուներ, հնչակեան քանի մը անճանաչելի դարձած թափթփուքներ եւ Հօկի գործակալներ, եւ յարձակեցան Հոկտ. 30ին Աղեքսանդրիոյ անպաշտպան առաջնորդարանին վրայ ու գրաւեցին զայն։

Այս ամբոխային քայլէն ետք կիրքերը շղթայազերծ, թափուեցան հրապարակ։

Առաջնորդը քէնի ու վրէժխնդրութեան յարմարագոյն պահը չահագործեց, իջաւ Աղեքսանդրիա, «լուծուած» հռչակեց թեմական ժողովը եւ «ընտրութիւններ» նշանակեց Դեկտ. 18ի համար, կազմելով պլոքի անդամներէն բաղկացած խայտաբղէտ «Առժամեայ Յանձնախումբ» մը։

Մեր սահմանադրական 70-ամեայ պատմութիւնը չէ արձանագրած նման քայլ մը։ Առաջնորդ մը կամ պատրիարք մը ոչ միայն թեմական կամ Ազգ. Երեսփ. ժողով մը, այլ հասարակ Ազգ. մարմին մը, մինչեւ իսկ պարզ վարժապետ մը, եկեղեցւոյ կամ դպրոցի հաշուոյ պաշտօնեայ մը չի կրնար հրաժարեցնել, ըստ Սահմանադրութեան 10րդ և 11րդ յօդուածներուն։

Բայց ո՞վ կը նայի, ազգային այս անիշխանութեան օրերուն, սասանկ բարակ խնդիրներուն. հարկ էր ձեռք ձգել Աղեքսանդրիոյ աթոռը՝ որմէ վտարուած է Թորգոմ եպիսկ. երեք տարիէ ի վեր։ Եւ մանաւանդ հարկ էր փրկել Գահիրէի աթոռը, իրեն և ռամկավարներուն համար։

Սահմանադրութեան այս աննախընթաց բռնաբարումը՝ փոթորիկ առաջ բերաւ ամբողջ Եգիպտահայութեան մէջ։ Եւ պայքարի ճակատները այդ օրէն իսկ ճշդուեցան։

Դաշնակցութիւնը՝ նորէն, ինչպէս միշտ, ժողովրդական, լաւագոյն տարրերուն հետ կը հանդիսանայ օրէնքին, ժողովրդային իրաւունքներու միակ ու անվեհեր պաշտպանը։

Հակառակորդները գիտեն Դաշնակցութեան ուժը, անոր պաշտպանած դատին անդիմադրելի ընթացքը և բարոյական անխորտակելի ազդեցութիւնը։ Այդ պատճառով ալ, անոնք, խուճապահար, պատնէշներ կը կանգնեն իրենց դիրքերուն վրայ մնալու եւ իրենց հակազգային քաղաքականութիւնը տեւականացնելու համար։

Ոչ մէկ տարբերութիւն եւ ոչ մէկ խղճահարութիւն միջոցներու եւ զէնքերու գործածութեան մէջ, կաշառքէն մինչեւ ամենապղծին մատնութիւն, հակառակորդը լռեցնելու եւ անդամալուծելու համար։

Դժուար է տալ այս բոլորին պատմութիւնը, որ զարշանքով ու ամօթով պիտի լեցնէր հեռաւոր եւ մօտաւոր բոլոր Հայերու սիրտերը։

Պատկերացնելու համար ընդհանուր կացութիւնը, տամ միայն հետեւեալ փաստերը։

Աղեքսանդրիոյ առաջնորդարանը, այսօր, Հոկտ. 30էն ի վեր, կը պահպանուի՝ բացի ոստիկաններու ներկայութենէն՝ մօտ 30-40 վարձկան եւ կասկածելի անցեալով Հայերու կողմէ։ Անոնցմէ շատ վարձուած են խալամատակ պէտէվիներ, որոնք գիշեր ցերեկ պահակ կը կենան եւ կը հետապնդեն Դաշնակցական երիտասարդ ու գործիչ ուժերը, մինչեւ իսկ արեան ու սպանութեան սպառնալիքով։ Ծանօթ է Ընկ. Վ. Նաւասարդեանի դէմ ուղղուած սպառնալիքը պլոքին կողմէ, որուն անդամները դատարան քաշուած են այսօր եւ իրենց քայլերուն հաշիւը կուտան։

Այս վարձկան բախտախնդիրները, որոնք գիշեր ցորեկ գինով են եւ զինուած՝ բիրերով, դանակներով եւ երկաթէ ձողերով, սարսափ կը տարածեն առաջնորդարանի եւ եկեղեցիի բակէն ներս, խաղաղ ժողովուրդէն սկսած մինչեւ որբուհիներուն վրայ, որոնք դեռ անցեալ շաբթու յարձակում կրած են, օր ցորեկով, քանի մը վայրագ ու անսանձարաբոյ անձերու կողմէ։

Անոնք, տենդագին «գործի» կը ձեռնարկեն ամէն կիրակի, ժամերգութեան պահուն, վախնալով ցոյցերէ, պաշտպանելով Թորգոմ եպսկ.ը երբ ան առաջնորդարանէն եկեղեցի կը մտնէ (տասը քայլի վրայ) եւ երբ քարոզ կը խօսի՝ եկեղեցիէն ներս։

Այս վարձկաններուն, բացի կերուխումէն, կը տրուի օրական նուազագոյն 20 եգիպ. դահեկանէն մինչեւ 40—50—80 ե. դ., գումարներ՝ որոնց ընդհանուր հաշիւը մինչեւ այսօր անցած է 2000 եգ. ոսկին։ Ուրկէ՞ կուգան այս դրամները։ Պղտոր է աղբիւրը, բայց կը թուի թէ գաղտնիքը ամէնէն աւելի Հօկին ծանօթ է, որովհետեւ գործի վրայ եղածները մարդիկ են, որոնք իրենց քսակին վրայ կը զուրգուրան։

Այս վարձկանները, —երկու անգամ, բիրերով եւ երկաթի կոտորներով յարձակում գործեցին ժողովրդական անհատներու վրայ, անոնց բրած դիտողութիւններէն զայրացած։ Գլուխ պատռեցին, արիւն թափեցին եւ սպանութեան սպառնալիքներ տեղացուցին եկեղեցիին գաւիթին մէջ իսկ, երբ քաղաքացիներ անարժան եպիսկոպոսին անունը չուզեցին լսել Աղեքսանդրիոյ եկեղեցիին մէջ։

Դաշնակցութիւնը չի՞ կրնար ասոնց դասը տալ։ Անզօ՞ր է։

Ո՛չ, Դաշնակցութիւնը անզօր չէ երբեք։ Ընդհակառակն հզօր է ան այս բոլորը զսպելու, անոնց իսկ հասկցած ձեւով։

— Ինչո՞ւ հանդէս չի գար ուրեմն...

Պատասխանը որոշ է եւ պատիւ կը բերէ որեւէ քաղաքական կուսակցութեան։ Ան չուզեր այդ կերպով հանդէս գալ, որովհետեւ չուզեր ժողովուրդին իրաւունքներուն եւ օրէնքի համար մղուած այս պայքարը այլասերել։

Ան կը զսպէ ինքզինքը, պահելով պայքարին բարոյական և օրինական կերպարանքը։

Մարդիկ չեն ըմբռներ որ Դաշնակցութիւնը իր արիւնը միայն ու միայն հայրենիքին համար կը թափէ։ Բայց ոչ առաջնորդին, առաջնորդարաններու աղտոտ հաշիւները մաքրելու համար։

Գ. ԲԱԲԳԷՆ

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ 1927ԻՆ

Բ.

Իտալիա տարւոյն սկիզբէն մինչեւ վերջը իր վրայ խօսեցնել տուաւ, մասնաւորաբար սարսափ ազդելով Եուկոսլաւիոյ եւ Թուրքիոյ։

1926ի Թիրանայի իտալեւալպանական դաշնագիրը ռումբի մը պէս պայթած էր Պալքաններու մէջ։

Եուկոսլաւիա մեծ նախանձով կը դիտէր Իտալիոյ ազդեցութեան ծաւալումը Ալպանիոյ մէջ։ Մարտին Մուսոլինի մեծ պետութեանց ուղղուած ծանուցագիրով մը ահազանգ հնչեցուց թէ՝ Եուկոսլաւիա կը պատրաստուի արշաւել Ալպանիոյ վրայ՝ ներկայ կառավարութիւնը տապալելու համար։

Եուկոսլաւիոյ մէջ Իտալիոյ դէմ ատելութիւնը ա՛յն աստիճան առաջ գնաց, որ Մարտ 21ին Սքուփչինայի մէջ երեսփոխան մը նախատական խօսքեր ուղղեց դիւանագիտական օթեակին մէջ բազմած իտալական դեսպան զօրավար Պոտրէրոյի՝ եւ հրաւիրեց զայն որ դո՛ւրս ելլէ։ Ամիսներով բանակցութիւններ կատարուեցան Լոնտոնի, Փարիզի եւ Պերլինի միջեւ՝ բարեկամական միջամտութիւն մը ընելու համար Հռոմի եւ Պելկրատի կառավարութեանց մօտ։ Ի վերջոյ կիրքերը հանդարտեցան եւ վէճը խաղաղութեամբ կարգադրուեցաւ։ Իտալիա շարունակեց իր խաղաղ թափանցումը Ալպանիոյ մէջ, եւ երբ Փարիզի մէջ Նոյ. 11ին ստորագրուեցաւ ֆրանքեւսերպ դաշնագիրը, Իտալիա, իբրեւ պատասխան, Նոյ. 22ին Թիրանայի մէջ կնքեց իտալեւալպանական երկրորդ դաշնագիր մը, որով երկու ազգերը աւելի սերտիւ կը զինակցին։

Այժմ Իտալիա քաղաքականապէս յաղթական է։ Ֆրանսայի փափաքը՝ Իտալիոյ հետ համաձայնելու մասին, ատոր պերճախօս մէկ ապացոյցն է. Եուկոսլաւիա, իբրեւ Ֆրանսայի արբանեակը՝ սկսած է նոյնպէս Իտալիոյ հետ լեզու գտնելու փորձեր ընել։

Իտալիոյ ազդած սարսափը Թուրքիոյ վրայ՝ աւելի ուշագրաւ երեւոյթ մըն էր ամբողջ տարուան ընթացքին։ Ամէն անգամ որ Մուսոլինի ճառ մը խօսէր, Թուրք մամուլը ահազանգը կը հնչեցնէր։ Յունուարի վերջերը Ֆաշիստ դիկտատորը հետեւեալը յայտարարած էր Նոյէ Ցիւրյէ Փրէսէի թղթակցին.—

«Իտալիոյ հողը խիստ նեղ է մեր յարաճուն բնակչութեան համար, որով ստիպուած ենք անկէ քաղել իր սնուցիչ ուժին մինչեւ ամենայետին կրամը։ Հակառակ գիտական բոլոր ջանքերուն, Իտալիա չի կրնար սնուցանել իր ամբողջ բնակչութիւնը։ Պէտք է ծաւալինք կամ պայթինք։

«Չեմ կրնար հաւատալ խաղաղասէրներու մարդասիրական գաղափարապաշտութեան, որոնք բանաստեղծական են եւ ցնորամիտ։ Պէտք է նկատի ունենանք միջազգ. կացութիւնը, ուր բանաստեղծական ոչինչ կայ»։

Այդ օրերուն Հռոմ այցելած և Մուսոլինիի հետ տեսակցած էր Անգլիոյ ելմտական նախարարը՝ Ուինսթըն Չըրչիլ։ Որով եւ վերի յայտարարութիւնը աստիճան մը աւելի ազդեցիկ կը դառնար։

Հռոդոսի մէջ իտալական զինուորներու համախմբումը, Երկոտասան կղզիներուն մէջ նոր ամրութիւններու շինուիլը, Մուսոլինիի անդադար կրկնուող ռազմաշունչ խօսքերը Թուրքիոյ մէջ ստեղծեցին կասկածամիտ մթնոլորտ մը, որ ցարդ չէ փարատած։ Դեռ քանի մը շաբաթ առաջ՝ Դեկտ. 21ին Հռոմի կարեւոր թերթերէն Թըրպունա 10 կէտերու մէջ որոշակի կը ձեւակերպէր Իտալիոյ պահանջները՝ Ֆրանսայի հետ համաձայնութեան մը համար։ Կ՚ըսէր թէ Իտալիա գաղթավայրեր կը փնտռէ, բայց ո՛չ Եւրոպայի մէջ, ո՛չ ալ Մեքսիկայի կամ Արժանթինի պէս հեռաւոր տեղեր։ Այլ՝ «Իտալիոյ պահանջած հողամասերը կրնան գտնուիլ հոգատարութեան վերաքննութեամբ (ակնարկութիւն Սուրիոյ). ու դեռ աւելին՝ «Հոգատարութեան ենթակայ երկիրներէն դուրս Իտալիա կրնայ շուկաներ գտնել՝ տակաւին անկալս հողամասերու մէջ»։ Ու ամէնէն վերջ կը պահանջէր, որ Ֆրանսա ուղղամտօրէն զոհողութիւններ ընէ՝ «Իտալիոյ գերակշռութիւնը՝ ապահովելու համար Արեւելեան Միջերկրականի մէջ»։ Ակնարկութիւնները այնքան թափանցիկ են, որ հարկ չենք տեսներ մեկնաբանելու։ Սկսող տարին բաւական լուրջ անակնկալներ կը վերապահէ։

Ներքին կեանքի մէջ, ֆաշիստ իշխանութիւնը աւելի քան երբեք զօրաւոր է։ Ֆաշիստ քաղաքապահները, որ չորս տարի առաջ քանի մը հազար հոգի էին, 1927ի Փետրուարին արդէն 200,000 կը հաշուուէին։ Աշխատանքի եւ դրամագլուխի պայքարը Մուսոլինի լուծած է իր ըմբռնած ձեւով՝ դասակարգային պայքարին տեղ ստեղծելով դասակարգերու գործակցութիւնը եւ երկրի օրէնքդրական ու վարչական մարզերուն մէջ լայն տեղ տալով արտադրող եւ սպառող տարրերու։

* * *

Անգլիոյ մէջ կեանքը բնականոն ընթացաւ։ 1926ի հանքագործներու մեծ գործադուլը վերջացած էր տարւոյն սկիզբը եւ աշխատաւորական կեանքին մէջ ուժգին ցնցումներ չզգացուեցան։ Միայն թէ պահպանողական կառավարութիւնը յաջողեցաւ Խորհրդարանին քուէարկել տալ օրէնք մը, որով ընդհանուր գործադուլները անկարելի պիտի դառնան ապագային։ Աշխատաւորականները կարեւոր յաղթանակ մը տարին թաղապետական ընտրութեանց մէջ։ Ազատականները այլ եւս դադրած են քաղաքական կարեւոր ազդակ դառնալէ։

Քաղաքական ամենակարեւոր դէպքն էր Խորհրդային Միութեան հետ յարաբերութեանց խզումը։ Մայիս 13ին Լոնտոնի Արգոսի գրասենեակներուն մէջ մանրակրկիտ խուզարկութիւն մը՝ երեւան հանեց թէ խորհրդային դեսպանատունն ու առեւտրական պատուիրակութիւնը պոլշեւիկեան պրոպականտի եւ զինուորական լրտեսութեան որջեր դարձած էին։ Ու Մայիս 26ին պաշտօնապէս խզուեցան յարաբերութիւնները, ու պոլշեւիկեան գործակալները դուրս հանուեցան Անգլիայէն։

* * *

Խորհրդային Միութեան մէջ այս դէպքը խուճապի մատնեց Մոսկուայի վարիչները, որոնք բոլորովին կատղեցան։ Ու երբ Յունիս 7ին հայրենասէր ռուս երիտասարդ մը Վարշաւայի մէջ սպաննեց դեսպան Վոյքովը, 20 յայտնի բանտարկեալներ առանց դատաստանի գնդակահարուեցան իբրեւ փոխ-վրէժ։ Ու գնդակահարումներու շարքը երկարեցաւ բաւական ատեն, մինչեւ որ տասնամեակի տօնակատարութեան առթիւ ընդհանուր ներումի կեղծ հրամանագիր մը հրատարակուեցաւ։

Անգլիայէն վերջ Ֆրանսա եւ հակախորհրդային քաղաքականութիւն սկսաւ եւ մամուլի երկարատեւ մէկ պայքարէն վերջ, ճամբուեցաւ Փարիզի դեսպան Ռաքովսկին։

Չինաստանի մէջ պոլշեւիկեան փորձերը կատարեալ ձախողութեան մատնուեցան։ Ապրիլին հիւսիսային Չինաստանի դիկտատոր Չանկ-Ցօ-Լինի հրամանով խուզարկութիւններ կատարուեցան Փեքինի խորհրդային դեսպանատան մէջ և գրաւուեցան փաստաթուղթեր, որոնք ցոյց կուտային թէ պոլշեւիկները զէնք եւ դրամ կը հայթայթէին Չանկ Ցօ-Լինի թշնամիներուն։ Ազգայնականները նոյնպէս իրենց պոլշեւիկ գինակիցներուն դէմ ելան եւ խիստ պայքար մղեցին, մասնաւորաբար Քանթոնի վերջին դէպքերէն յետոյ։ Դեկտեմբերին յարձակումներ գործուեցան Քանթոնի, Շանկայի եւ Հանքէուի խորհրդային հիւպատոսարաններուն վրայ, որոնց պաշտօնեաները ձերբակալուեցան։

Արտաքին բոլոր ճակատներու վրայ ծանր ձախողութեան ենթարկուելէ զատ, Խորհրդային Միութիւնը երկրին ներսը աննախընթաց եւ լուրջ տագնապ մը անցուց։ Տրոցկիական շարժումը մեծապէս զարգացաւ եւ շատ մը յայտնի վարիչներ, որոնք պոլշեւիկեան յեղափոխութեան հոգին կազմած էին, անցան ընդդիմադիրներու շարքին մէջ եւ պայքարեցան Ստալինականներու դէմ։ Սակայն Ժ. համագումարը կարուկ միջոցներ ձեռք առաւ եւ վերջնապէս համայնավար կուսակցութենէն վտարուեցան մօտ 100 ականաւոր ընդդիմադիրներ եւ հազարաւոր շարքային ընկերներ։ Ներկայիս կացութիւնը աւելի քան երբեք մութ է երկրագունտի այդ մասին մէջ։

Հայաստան իբրեւ մէկ մասնիկը Խորհրդային Միութեան, չէր կրնար արտաքին քաղաքականութիւն ունենալ։ Ներքին կեանքի մէջ, վերջացող տարուան ընթացքին եւս շարունակուեցաւ հալածանքի ու ձերբակալութեանց քաղաքականութիւնը։ Մասնաւոր կարեւորութիւն տրուեցաւ զինահաւաքման գործին։ Գիւղերը ամուր փակուած մնացին ներգաղթողներու առջեւ եւ ներս առնուեցան խոստացուածէն պակաս թիւով գաղթականներ։ Արտասահմանի հայ գաղթականներուն հետ կապը աւելի թուլցաւ։

ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՕՐԵՐԸ Կ՚ԵՐԿԱՐԻՆ..

Երբ մեր օրացոյցը իր վերջին թերթերը կը թափէ, մ միտքը պահ մը կանգ կ'առն ժամանակի մեծ հարցին առջե կ'ուզէ գիտնալ թէ ո՞ր հեռաւ աղջամուղջներուն մէջ ծածկուա են անոր ծագումն ու վախճան

Բայց դուր է հարցնել թ ի՞նչ է ժամանակը։ Իրաւունք ու նէր Ֆրանսացի իմաստասէրը ե կ'ըսէր, «ի՞նչ է ժամանակը. եթ մէկը այդ մասին ինծի բան հարցնէ, գիտեմ թէ ի՞նչ է ա բայց եթէ մէկու մը բացատրե ուզեմ, կը զգամ որ չե գիտեր անոր ի՛նչ ըլլալը։»

Աւելորդ է սակայն, մ չեւ իսկ կեանքի ընթացք մխրճուիլ հարցերու խորը։ Ժամանակը մեզ կը ներկայանայ տա ուան, ամսուան եւ օրուան ձե ւով, կամ այդ անուններուն տա եւ այդ ձեւով կրնանք բացատր ժամանակի տեւողութիւնները։

Կ'արժէ անգամ մը վերյի եւ ճշտել մեր հին ծանօթութիւ ները։

Գիտենք թէ տարին այն տ ւողութիւնն է, որով երկրագուն արեւուն շուրջ կը կատարէ իր ա բողջական մէկ շրջանը, կը մեկ կէտէ մը, կրկին ճիշդ նոյն ա կէտին գալու համար։

Թէ ամիսը համարժէք գրեթէ այն տեւողութեան, ո լուսինը կը կատարէ երկրի շ իր պարբերական թաւալումը։

Ու գիտենք նաեւ որ օրը, ժամուան համապատասխան ա միջոցն է ուր, երկիրս իր առան քին շուրջ ամբողջական շրջան կ'ընէ։

Բայց ինչ որ անծանօթ է շ տերուն, սա է թէ տարին, ամ եւ օրը անփոփոխ, անփոփոխ ժ մանակամիջոցներ չեն եւ դա րու ընթացքին կը կրեն թէ դանդաղ, չափազանց անզգա բայց վճռական փոփոխութիւն

Այո՛, հաստատուած է այ որ տարին եւ օրը աստիճանա ձգտում մը ունին երկարե ճիշդ է անզգալի ըլլալու աստի դանդաղ եղանակով մը, բայց կար գարաշրջաններու ընթացք այդ չնչին տարբերութիւնները կուտակուին, կ'առնեն ուշագր համեմատութիւններ։

Ինչո՞ւ տարուան կամ օրուա այս երկարաձգումը։

Գիտէք անշուշտ որ եր շարժումները ըլլայ արեւի, ըլ ինքն իր առանցքին շուրջ, պայ նաւորուած են արեւուն ձգող կան կամ քաշողական ուժէն, մը՝ որ ինքն ալ իր կարգին համ մատական է արեւի զանգուած հետ։ Որքան արեւի զանգուա մեծ ըլլայ, նոյնքան զօրաւո իր ձգողական ուժը. ուրեմն կիրն ալ նոյն համեմատութեա արագ կը թաւալի արեւին շուրջ։

Այս պայմաններու մէջ, հ է թէ արեւի զանգուածը կրն միշտ նոյնը մնալ։ Բնականաբ ո՛չ. ջերմութեան այն հեղ զոր կը սփռէ ան՝ միջոցին մ իր հրակեզ միջուկէն դէպի գ ժայթքող կազային հոսան ները, որոնք կը ցրուին իր շ իւմէ փրթող վիթխարի բեկ ները որոնք կը խուսափին, կը ռանան իրմէ, այս ամէնը, կը նիհարցնեն, կը մաշեցնեն, պղտիկցնեն արեւու զանգուա Արեւը այսօր այն չէ, ինչ որ մեր պատմութեան արշալոյ եւ նոյնը պիտի ըլլայ պատմութեան վերջալոյսին։ րեւը կը կծկուի, ուժաթափ կ' լայ, նոյն ձգողութիւնը չի կր ի գործ դնել երկրիս վրայ.

ԻՄԱՑԱԾ ՎԱՂՍՏՅԱՆԻՆ

(ԱՍՏՂԱՍԿԱՅԻՑ ՀԱՏՎԱԾ)

ՄՈՍԿՎԱ ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԸ

I.

«Ես ոչ մի անգամ չեմ տեսել այնքան մարդաշատ փողոց, որքան այդ օրը Մոսկվայի Տվերսկայա փողոցը։ Ամբողջ ամբոխը, որ ներկայացնում էր Ռուսաստանի ամենատարբեր ազգերի ներկայացուցիչներ, ամենատարբեր հագուստներով, ամենատարբեր դիմագծերով, ամենատարբեր լեզուներով, ամենատարբեր սովորություններով, ամենատարբեր կրոնների հետևորդներ, ամենատարբեր կենցաղով, ամենատարբեր մշակույթով, ամենատարբեր կրթությամբ, ամենատարբեր ճաշակներով, ամենատարբեր հոգեբանությամբ, ամենատարբեր ընդունակություններով, ամենատարբեր ձգտումներով, ամենատարբեր ցանկություններով, ամենատարբեր ապրելակերպով, ամենատարբեր հագուստներով, ամենատարբեր ոտնամանով, ամենատարբեր գլխարկներով, ամենատարբեր ծխախոտներով, ամենատարբեր ծխամորճերով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնությամբ, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափի չափով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափի չափի չափով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափի չափի չափի չափով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափի չափի չափի չափի չափով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափի չափի չափի չափի չափի չափով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափի չափով, ամենատարբեր ծխամորճի ծխի հոտի ուժգնության աստիճանի չափ

Հայոց «վեհ» գոյները գաղթականներուն

Էնկիւրիէն կը հեռագրուի թէ որոշուած է որ Հայոց «վեհ» կալուածները գաղթականներուն սեփականութիւնը ըլլան: Այս որոշումը տրուած է, որպէսզի Պոլսոյ մէջ բոլոր թուրք գաղթականները բնակարանի մը տէր դառնան: Գաղթականներու տեղաւորման գործերը վերջնապէս կարգադրելու համար պատրաստուած է օրինագիծ մը, որ ներկայիս կը քննուի կալուածական անօրէնութեան կողմէ:

Յունաստան եւ դրացիները

Յունաստանի արտաքին նախարար Միխալաքոփուլոս Սելանիկ հրապարակային հաւաքոյթի մը մէջ յայտարարեց թէ՝ Փանկալոսի օրով Սելանիկի սերպ գօտիին մասին կնքուած համաձայնութիւնները գերիշխան իրաւունքներ կուտան Եուկոսլաւիոյ՝ կէվկէլիի երկաթուղագծին վրայ և կը չնչեն Յունաստանի գերիշխանութեան իրաւունքները: Ան յօդուածը, որ Սերպիոյ իրաւունք կուտայ Սելանիկի գօտիին մէջ թրանզիթի համաձայնութիւններ կնքել ուրիշ պետութեանց հետ, պարզապէս Յունաստանի վրայ սերպ թեւարկութիւն մը պիտի ըլլար: Ուստի հելլէն ժողովուրդը չի կրնար ընդունիլ գանոնք:

«Բարեբախտաբար Պելկրատի մէջ մտայնութիւնը փոխուած է: Յունաստան միշտ պատրաստ է Սելանիկի մէջ առեւտրական դիւրութիւններ տալու, պայմանաւ որ հելլէն գերիշխանութիւնը չվնասուի եւ Սելանիկի անտեսական ապագան չվտանգուի»:

Միխալաքոփուլոս հակառակ արտայայտուեցաւ Պալքանեան Լոքառնոյի մը ծրագրին, զոր Պալքանի ժողովուրդները աներականանալի կը նկատեն, դիրենք բաժնող շահերու բազմազանութեան պատճառաւ: Նախ պէտք է իրարու միջեւ կնքեն զանազան համաձայնութիւններ, որոնց ամբողջութիւնը պիտի ապահովէ գոյավիճակը: Անհրաժեշտ է համաձայնութիւններ կնքել նախկին դաշնակիցներու հետ: Պելկրատի այժմու ձրգտումները թոյլ կուտան ներկայիս Յունաստանի հետ կնքել նման համաձայնութիւններ, որոնք ոչ ոքի ղէմ ուղղուած ըլլան:

Սոֆիայի նախկին հելլէն դեսպան Ռաֆայէլի գլխաւորութեամբ պատուիրակութիւն մը մեկնած է Պուլկարիոյ մայրաքաղաքը՝ հելլէնեւպուլկար առևախ բոլոր խնդիրները բարեկամաբար կարգադրելու համար:

Նոր վաւերագիրներ Լէնինկրատի մէջ

Ֆինլանտայի հաշուոյն լրտեսութիւն ընող 15 հոգիի դատավարութիւնը վերջացաւ Լէնինկրատի մէջ: Երեք հոգի մահուան դատապարտուեցան:

Դատարանը խորհրդային գերագոյն իշխանութիւններէն խնդրեց մանաւանդ, որ մահապարտները չօգտուին անցեալ Նոյեմբերի ընդհանուր ներումի հրամանագրէն:

Բանտարկեալ քաւարար ուտելիք չունին

«Թայմս»ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Մոսկուայի, Լէնինկրատի եւ ուրիշ քաղաքներու պետական կազմակերպութիւններն ու Գործակցականները մեծ դժուարութիւններ կը քաշեն ժողովուրդին հաց եւ ալիւր հայթայթելու համար: Այս պատճառով կառավարութիւնը որոշեց որ Յունուար 15էն սկսեալ հացագործները որոշ քանակութեամբ հաճարի եւ ցորենի խառնուրդ հաց պիտի պատրաստեն՝ որոշ գինով: Մասնաւոր հսկողութիւն պիտի կատարուի շատ մը մեծ քաղաքներու մէջ, ուր բանուորները աւելի դժգոհ կը դառնան՝ կառավարական պարենաւորման ընկերութեանց գործունէութենէն: Մոսկուայի մէջ հետզհետէ զգալի կը դառնայ սովը գետնախնձորին, ուր յաճախ հացի ղերը կը կատարէ: Պաշտօնապէս կը հաղորդուի թէ գիւղերէն կատարուած սովորական առաքումներուն 100ին 40ը միայն կը հասնի խորհրդային մայրաքաղաքը:

Աֆղանիստանի թագաւորը Իտալիոյ մէջ

Ամանուլլահ թագաւորը իր շքախումբով կիրակի առաւօտ Նափոլի ցամաք ելաւ եւ մասնաւոր կառախումբով գնաց Հռոմ: Կայարանը կը սպասէին Իտալիոյ թագաւորը, թագուհին և գահաժառանգը, նախարարներն ու դեսպանները: Շքեղ կառքերով փառաշուք թափօր մը ճամբայ ելաւ դէպի արքայական պալատ՝ զինուորական շքախումբով: Մեծ հանդիսութիւններ կատարուեցան՝ մասնակցութեամբ օդանաւերու: Երկու օդանաւեր իրար բախեցան: Մէկը գետին իյնալով չախչախուեցաւ. օդանաւորդը վայրկենական մեռաւ:

Վիթթորիո Էմմանուէլէ թագաւորը բարիգալուստի ուղերձ մը արտասանեց, յայտնելով թէ եւրոպական պետութեանց մէջ Իտալիա առաջինը եղաւ որ ճանչցաւ Աֆղանիստանի անկախութիւնը:

Լիթուանիա անդրդուելի կը մնայ

Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդը անցած ամիս փորձած էր լուծել Լեհաստանի եւ Լիթուանիոյ վէճը, սակայն այժմ դէպքերը ցոյց կուտան թէ այդ երկու հարեւան երկիրներու միջեւ յարաբերութիւնները աւելի քան ձգտուած վիճակ կը ներկայացնեն:

Լիթուանիոյ վարչապետ Վալտէմարաս թղթակցի մը յայտարարած է թէ Լիթուանիոյ եւ Լեհաստանի միջեւ պատժական կապերը առ յաւէտ խզուած են: Լիթուանիա եթէ օր մը իր հողին վրայ պէտք է ընդունի լեհ դեսպան մը, ատիկա պիտի ըլլայ Վիլնայի մէջ:

Ուրեմն երկու երկիրներու միջեւ դիւանագիտական յարաբերութիւնները չեն վերահաստատուած եւ յոյս ալ չկայ որ վերահաստատուին շուտով:

Չինաստանի դէպքերը

Զօր. Զանկ-Քայ-Շէք դարձեալ վերին հրամանատարութիւնը ստանձնած եւ հասած է Նանքին, ուր Քուոմինթանկը լիակատար ժողով պիտի գումարէ այսօր: Հարաւայիններու զօրավարները իրարու հետ վէճեր ունին, ու կը միանան միայն համայնավարութեան դէմ կռուելու համար: Այս պայմաններուն մէջ, դժուար կը նկատուի Քուոմինթանկ կուսակցութիւնը վերակազմել: Ազգայնական հրամանատարներէն ոմանք կուսակից են հիւսիսային ուժերու վերին հրամանատար Զանկ-Զօ-Լինի:

ՈՐԲԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Հ. Բ. Ը. Մ. փարիզի մասնաճիւղէն.—

Դ. ՅՈՒՅԱԿ.— Արդիւնք թիւ 19 տետրակի, Պ. Հայկ-Արամ Քիպարեանի միջոցաւ հանգանակուած Ezanvilleի հայրենակիցներէն՝ որբերու կիրակին առթիւ՝ 270 ֆրանք:

Ե. ՅՈՒՅԱԿ.— Արդիւնք թիւ 9 տետրակի, նախաձեռնութեամբ Բարթող քհնյ. թագրմճեանի եւ Պ. Մ. Մտեփանեանի աշակցութեամբ Viroflayի հայրենակիցներուն մէջ, 122 ֆրանք:

Արդիւնք թիւ 10 տետրակի, նախաձեռնութեամբ՝ Բարթող քհնյ. թագրմճեանի եւ աշակցութեամբ Պ. Ռուբէն Տէմիրճեանի՝ Chavilleի հայրենակիցներուն՝ մէջ 235 ֆրանք:

Զ. ՅՈՒՅԱԿ.— Արդիւնք թիւ 11 տետրակի, հանգանակուած Garchesի և Vaucressonի հայրենակիցներուն մէջ՝ Պ. Շահէն Պարկիրճեանի միջոցաւ՝ 164 ֆրանք:

Արդիւնք թիւ 25 տետրակի, Փարիզ, Ոսկերիչներու Clubին մէջ հանգանակուած Պ. Բէրչէմլեանի միջոցաւ 705 ֆրանք:

ԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՅՈՒՅԱԿ.— Արդիւնք թիւ 23 տետրակի, Bellevilleի մէջ նպարավաճառ Պ. Յովհ. Արթինեանի աշակցութեամբ հանգանակուած՝ 603 ֆրանք:

Ը. ՅՈՒՅԱԿ.— Արդիւնք թիւ 26 տետրակի, հանգանակուած Փարիզի տեղական մասնաժողովի միջոցաւ 5520 ֆրանք:

Թ. ՅՈՒՅԱԿ.— Enghien-les-Bainsի Օժանդակ մասնաժողով, արդիւնք թիւ 5 տետրակի, հանգանակուած Enghienի օժանդակ մասնաժողովի անդամներէն Պ. Համբարձում Չահրէճեանի միջոցաւ՝ 1185 ֆրանք:

Ժ. ՅՈՒՅԱԿ.— Enghien-les Bainsի Օժանդակ Մասնաժողով, Արդիւնք թիւ 6 տետրակի, հանգանակուած Enghienի շրջանակին մէջ, Պ. Արամ Խաճիճեանի միջոցաւ՝ 115 ֆրանք:

Արդիւնք թիւ 8 տետրակի, հանգանակուած Enghienի շրջանակին մէջ, տեղւոյն օժանդակ մասնաժողովի դանձապետ Պ. Յովհ. Մակարեանի միջոցաւ՝ 895 ֆրանք:

(Կնիք)

ՅԱՒԵՐԱՏԵՍ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ Ժող. Շաբաթ Համալսարանի առաջին դասախօսութիւնը, այսօր երեքշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Ֆլօրիա: կը դասախօսին փրօֆ. Ադաջանեանց եւ փրօֆ. Ն. Ադոնց:

ՅԱՐԴՈՂԻ գրական երեկոն այս Հինգշաբթի, ժամը 9ին, Ֆլօրիա: Պ. Ա. Ջոպանեան պիտի դասախօսէ *Կոստանդին Երզնկացիի* մասին: կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ՆԱՄԱԿ ունին Մշեցի Պ. Պ. Քերովբէ Կարապետեան, Աստուր Գալայճեան, Ա. Պօտանեան, Տրապիզոնցի Ահարոն Զիլինկիրեան, Յարութիւն Սրապեան. դիմել՝ խմբագրատուն:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

Մարսէյլ, Յ. Պ. Զարդ. խումբ, ուշ սաացած ըլլալով չհրատարակեցինք.

Մարսէյլ. Պատ. Միութ.— Նոյնպէս:

Մարսէյլ, Յ. Պ.— Նոյնպէս:

ՊՕԼԷՆ, Ասատ.Անդ.— Շ.Մ.Ը. Մ.ի փարիզի վարչութեան հասցէն է 56 Rue Lafayette, Paris (IXe).

ՍՏԱՑԱՆՔ

Քօլօնժ, Է. Ք.— 25ֆր.:

Մարսէյլ, Դարձ.— Ստացանք:

կրաֆիանշեատէն, Յ. Փ.— 35:

վիշի, Ա. Ա.— 100:

Սէնթ Թրնըվիէվ, Իշխ.Ա.—70:

փարիզ, Հ. Ք.— 93:

փօն տը Շերիւի, Դ. Ա.— 200:

վիննէօվ-տը-Պէրկ, Գ. Մ.— 15:

վալանս, Յ. Ա.— 35:

փօն տը Պլանա, Ա. Տ. Կ.— 60:

Ափթօվիլ, Հ. Ք.— 160:

Քլամառ, Զ. Վ.— 150:

Քլամառ, Ժ. Ա.— 35:

փարիզ, Փր. Ադ.— 70:

Պէյրութ, Դարձ.— 2 անգլ.:

Մարսէյլ, Ա. Ա.— 100 ֆր.:

Նիս քօրք, Մ. Ա.— 10 տոլար:

Խի-լէ-Մուլինօ,— 110 ֆր.:

փարիզ, Ն. Մ.— 10:

Տէսին, Կ. Ք.— 70:

Լոնտոն, Ժ. Մ.— 4 ոսկի:

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE
?

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Վէրոնիքայ Խիկարեան կը փնտռէ իր մօրաքրոջ որդին Խարբերդի Գառնիկ Բրիկեան, մօր անունը Ադաւնի որ տեղահանութեան միջոցին Խարբերդի մէջ Նիր Իսա Րէլիճի որբանոցին մէջ կը ծառայէր: Գառնիկ Յունաստան փոխադրուած էր որբանոցի միջոցաւ: Երկու տարի առաջ Ֆրանսա փոխադրուած ըլլալը իմացուած է: Գրել՝ «Յառաջ»ի վարչութեան:

— Ագատ Պարբինեան կը փնտռէ Խնուսի Տուժանա գիւղացի Սերոբ եւ քոյրը Իսկուհի Պարբինեան, որոնց Սուրիա ըլլալը կը կարծուի: Լուր տուողին 200 ֆրանք նուէր: Գրել 14 Rue Ortolan, Paris 5me:

կը խնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել:

— Սեբաստիոյ Էջէյ Եուրդ գիւղէն Գեղամ Գասպարեան որ 1915ին աք որուած էր Տրապիզոնի բանակին հասակին: Մպաղիոյ գերմանական որբանոցի պաշտօնեաներէն իմացած էր որ Գեղամ գերման մնօրէնին կողմէ որդեգրուած էր. կը խնդրուի 1917 եւ 1918ին յիշեալ որբանոցը գտնուող պաշտօնեաներէն եւ որբերէն եթէ որեւէ տեղեկութիւն ունին իմացնեն իր քրոջ՝ Թագուհի Գասպարեանի, 24 Rue Curiol, Marseille.

կը խնդրուի արտատպիմանի Թերթերէն արտատպել:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԼ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէի հրատարակած Պատի Օրացոյցը

«ԴԷՊԻ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ»

Շքեղ եւ գեղարուեստական նկարով, կ'արժէ որ ամէն հայ տունն ինչ մը ունենայ այս բացառիկ հրատարակութենէն:

ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ

կանխիկ վճարումով եւ 50է աւելի ապսպրանքներուն կարեւոր զեղչ:

Դիմել՝ Պ. Տէր Պողոսեանի
38 Rue Francis de Presenssé, Marseille.

ՎԵՐՋԱՊԷՍ
ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՅՆՔԱՆ ՍՊԱՍՈՒՄԱՇ

ՆԻՒԹԱԿ. ՆԻՒԹԱԿ. ՆԻՒԹԱԿ. **ԲՐՆԻ ՍԻՐՈՒԼՏՈՒՔ** ՆԻՒԹԱԿ. ՆԻՒԹԱԿ. ՆԻՒԹԱԿ.

Քրքչալիք գաւեշար, աննախընթացօրէն նոր գաւեշա մը որ պիտի հմայէ, հրապուրէ

ԲՈԼՈՐԸ, ԲՈԼՈՐԸ, ԲՈԼՈՐԸ,

ԳԻՆ 3 ՖՐԱՆՔ

կը գտնուի բոլոր հայ Թերթերու գործակալներուն մօտ եւ կամ դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine):

կը ղրկուի նաեւ 3 ֆրանքի դրոշմաթուղթի փոխարէն:

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԻ հմուտ տիկին մը կը պատրաստէ անգլիերէնի դասեր տալ: Ժամադրամատուցութիւններու եւ պայմաններու մասին դիմել՝ Mme. AMADOUNI, 7 Rue Jules Regnault, Enghien - les - Bains, (S. et O.).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ
5 Rue Cardinal Mercier
(Նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96.70 եւ 97,39
կը կատարէ Ֆրանսա մրտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով: Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ:
Դիմել ամէն օր 9-12 և 2-7

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՓԻՔԻ
106 Kléber, Շեն. Passy 72.56
կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Ապիտավիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

Տօքթ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՆՈՒԱԴԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ցարիներէ ի վեր նիւ-եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած:

Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ: կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր:

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis, Téléph. Provence 09-32:

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ

կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտր. եւ քաղաքային դատերով: կը ստանձնէ մանաւանդ ապահովագրական վէճեր, ինքնաշարժի եւ աշխատանքի արկածներու վերաբերեալ դատական գործեր:

Կ'ընդունի ամէն առաւ. 9.30—12 եւ ժամադրութեամբ:
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-14

THÉS YAVROU

ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ 1880ԻՆ

Ամէն տեսակ անուշկով եւ ծրարով թէյեր, ընտիր, հոտաւէտ, ախորժահամ:

ՊԱՀԱՆՋԵԼ ԱՄԷՆՈՒՐԵՔ ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՒ ԴԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ

Հասցէ՝

COMPTOIR DES THÉS YAVROU
23, Rue Senac, MARSEILLE

ՄԱՆՈՒԹ.— Կը փնտռուին Գաղղիոյ եւ գաղթականութեանց մէջ ուսեալ աղէկ ձիւղին մէջ վարժ եւ պատուաւոր ներկայացուցիչներ, բացի Փարիզ, Նիս, Լիոն եւ Մարսէյլ քաղաքներէ:

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ
ՋՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»
ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887Ի ՆԵ

Ջուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենաներով կը ձուլէ հայերէն եւ թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լաւ գոյն եւ տոկուն մետալի գործածութեամբ:

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրանքի վրայ միայն:

Ջուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ՝ տպագրական, կազմարարական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներու տպագր. թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պլինճ գլոր եւայլն, զորս հայթայթէ ֆրանսական ծանօթ տուներէ:

Գրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով
V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐԻՑ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.ՆՈՑ
ԵՒ 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 10 ՖՐ.ՆՈՑ ԳԻՐԻՑ ՄԸ՝ ՆՈՒԷՐ

Ագա Նազար 3, Արձակ էչեր Իսահակեանի 12.50, Աւազակ պատ 30, Թիւսպարտ 30, Առանց դաւանանքի 50, Հերովթիան Պէգքրի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդանի կուսիները 2, Աշխին-մալ-Ալան 4, Միւրինա 8, Երեք տարի ժանթինի մէջ 5, Ռաֆայէլ 18, Երազահան 5, 6, 10, Երգարան 6, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիա 15, Նատիա 10, Լուսաւոր աչքեներան 5, Հօճա Նասրէտտին 17.50, Վանականին սէրը 5, Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, Մրոտ ձայնը 25, Սուլտանիթ 6, Ծովին աղջիկը 5, Ութ հէքեաթներ 4, Թալիսման 4, Քերթ. Պ. Դուրեանի 5, Տադք եւ Նատալիէ 5, Լէպլէպիճի 5, Զարշըլը Արթին 5, Ճեպընթաց նորածինը 2, Ծիր սահայ բառարան 75, Ինքնուսոյցիչ զրուցատրութիւն 10, Թռչուղիկներ 15, Սիրային ոճիր մը 15, Ուշ Լինի 3, Զգայուն կինը 5, Աչուդ Ղարիպ 5, ՁԱՐԼՍԹՕՆ 3, Փեսայ գտնող քէն 2, Հոգիս աքսորեալ 10, Սրուանձտեանցի Հայկ. ձայն. երգ (6 տետ.) 90, ինչպէս նաեւ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի, ՇԱՆԹի, ՕՏԵԱՆի, ՐԱՊի, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷի ամբողջ գործերը, ԲՈԼՈՐ արտատպութիւնները նոր հրատարակութիւնները ԱՆՄՐՑԵԼի գիներով: Պահանջել զրացուցակ նուէր արուած գիրքերուն գանկին հետ: Դիմել՝
VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

Տօքթ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆՈՒԱԴԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: N-rd 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-1

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տիկոջ՝ **Տ Օ Ք Թ. Գ Ր Գ Ո Յ Ե Ա Ն**
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ նեղութիւն եւ վիճակական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտ կ'ընդունի Չ.Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտ ամէն երեք եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺՆԵԳԻՆ
3 ամս. 6 ամս. Տար.
ՖՐԱՆՍԱ 35 ֆ. 70 ֆ. 140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ 20 շլ. 40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ » »
ԻՏԱԼԻԱ 250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ 6 տլ. 10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ 100 ֆ. 200 ֆ.

"HARATCH"
Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն : 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)
TÉLÉPHONE : NORD 57-82
MÉTRO LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
11
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
1928
11 JANVIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 541 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՒԵԼԻ ԱՆԽԻՂՃ ՔԱՆ ԹՈՒՐՔԸ

Պոլսոյ թերթերը պարբերաբար տեղեկութիւններ կը հրատարակեն, Անատոլուի խորերէն հասած հայ բեկորներու մասին:

Հինգով, տասնով, քսանով ճամբայ կ'ելլեն անոնք Սեբաստիայէն, Խարբերդէն, Կեսարիայէն կամ Եոզկատէն, դէպի Սուրիա կամ Պոլիս: Վերջերս քանի մը տասնեակ ալ Տրապիզոն եւ Սամսոն հասեր են, Հայաստան երթալու յոյսով, բայց վիզա չստանալով, ապաստաներ են Պոլիս:

Ցաւանելի է ասոնց կեանքը, Թրքական վայրագ բազմութիւններու ծոցին մէջ, զրկուած ամէն բանէ, նոյնիսկ աղօթելու իրաւունքէն:

Ուր որ տէրտէր մը մնացեր է, կը քաշքշեն այսպէս կամ այնպէս, իբրեւ հասարակ բայաներ կամ մնացու ոչխարներ: Իսկ եթէ տէրտէր չկայ, կամ հեռացաւ, այլեւս ոչ ժամ կրնան պահել, ոչ դպրոց:

Կան որ կամաց կամաց կ'իսլամանան: Վերջերս «Կիւզել Օրտու» թերթը կը պատմէր ողջ մնացած տասը Հայերու իսլամացումը, հայր, մայր, կին, զաւակ: (Անունները առանձին կը հրատարակենք):

Այդ խաւարակուռ աւերակներուն մէջ, Անատոլուի անսահման տարածութեան վրայ, այս թշուառները իմացեր են որ Հայաստան կոչուած երկիր մը կայ: Թրքական իշխանութիւնը կ'ուզէ որ հեռանան, այդ ճղակոտոր բեկորներն ալ ձգեն երթան:

Բայց ո՞ւր: — Խարբերդէն եւ Տիգրանակերտէն կ'անցնին Սուրիա, Արաբկիրէն, Սեբաստիայէն և միւս միջին գաւառներէն Սեւ ծովու ափերը, Հայաստան, գոնէ Կովկաս անցնելու յոյսով:

Ու մինչ — ո՜վ հեգնութիւն — ի հարկին բաց է «Թիւրք օղլու Թիւրք» Պոլսոյ ճամբան, եւ նոյն իսկ իրենց եկած տեղերը վերադառնալու դիւրութիւն կայ, զո՞ց կը մնայ Հայաստան աշխարհին կղպանքը, այս հալածականներուն առջեւ:

Այո՛, մեր «ազատ եւ անկախ» հայրենիքը տեղ չունի մինչեւ անգամ ջարդէն ազատուածներուն, խլեակներուն համար, որոնց համրանքը տարին հարիւր չի հասնիր: Ասո՛նք ալ պէտք է սպասեն որ ճահճները չորնան, Նանսէնը դրամ գտնէ, Մոսկուան «ֆէրման» շնորհէ . . . :

Աւելի անխիղճ քան Թուրքը, Երեւանի մանկլաւիկները «ոչ կարեմք» կը պոռան այս խեղճ ու կրակ թափառականներուն երեսին, եւ գիտակցաբար կը հանդուրժեն որ անոնք ջարդուին սատու մը, կամ իսլամանան, ճարահատ, ամբողջ սերունդով:

Եւ դեռ ամէնը այս չէ:

Յունահայ թերթերը երկար պատմութիւններ հրատարակեցին Պաթումէն վերադարձուած 30 հայ գաղթականներու մասին: Աթէնքի մեր թղթակիցն ալ առանձին գրած է:

Ասոնք մաս կը կազմէին վերջին անգամ Յունաստանէն փոխադրուած 1000-1200նոց կարաւանին: Կ'ըսուի թէ կանոնաւոր «վիզա» ունեցած չեն: Կրնայ ըլլալ:

Նոգենաւին մէջ մարմին մը կազմուեր է, նախագահութեամբ ռամկավար «Արև»ի խմբագրապետ Յովհ. Յակոբեանի և մասնակցութեամբ երեք շոշորթներու, որոնց մէկը օրիորդ մը:

Ասոնք պարտականութիւն կը սեպեն լրտեսել գաղթականները, եւ առաջին առթիւ սեւ ցանկը կ'անցնին 73 հոգի: Վեց օր շոգենաւին մէջ սպասելէ յետոյ, անոնք որ կաշառք տուած էին, պոռալ-կանչելով կը յաջողին ցամաք ելլել, իսկ միւսները, 30 հոգի, ինը օր տառապելէ եւ մինչեւ Նովորոսիսկ ճամբորդելէ յետոյ, նոյն նաւով կը վերադարձուին... Պիրէոն:

Հէքեաթ չէ այս, այլ հրէշային իրականութեան մը աղօտ պատկերը: Երեւուն վկաներն ալ Հրատ մոլորակը չեն գտնուիր, այլ Աթէնքի եւ Պիրէոնի փողոցներուն մէջ:

Թող ամէն մարդ ինքն իրեն համար խորհրդածէ այս անցուդարձին վրայ: Նոյնիսկ համաձայն ենք որ իւրաքանչիւրը իր ձեւնոցով դատէ:

Մարդկօրէն, կարելի՞ է վրդովումէ տարբեր տպաւորութիւն կրել:

Ջոհերը կը պատմեն.

— «Երբ Հայաստանի ներկայացուցիչ Դրիգորեանը շոգենաւ եկաւ եւ տեսաւ մեր վիճակը, բերանը չէր բանար, դիտել տալով թէ կառավարութիւնը եւ ինք իրաւասութիւն չունին միջամտելու և միայն Մոսկուան կրնայ պարզել մեր կացութիւնը»:

Այս յայտարարութեան եզրակացութիւնն ալ ձեզի կը թողունք:

«Վիզա»ները անկանո՞ն էին:

— Աշխարհի վրայ չկայ երկիր մը որ մերժէ հայրենիքի զաւակը, այդ պատրուակով: Ամենագէշ պարագային, ներս կ'առնէ կը պատժէ:

Մոսկուան թոյլ չի՞ տար որ Երեւանը միջամտէ:

— Ոչ մէկ օրէնք ուժ ունի թշուառութեան առջեւ: Երբ երբեք երկիր թափառական բեկորներ են որ իրենց հայրենիքին դուռը ափ կ'առնեն, յետին «չավուշ»ն իսկ աւելի լայն իրաւասութիւն ունի, քան նախարարը կամ արքան: Պանդուկի դռնապանն ըլլայ, — ներս կ'առնէ փողոցը մնացած մարդը:

Երեւանի վարիչները «չավուշ»ի մը, կամ դռնապանի մը չափ ալ արժանապատուութիւն չունին:

Եթէ խելք չունին, խի՞ղճ ալ չունին:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՁԱՅՆ ՄԸ ... ՋՈՋԵՐՈՒ ՕՐԿԱՆԷՆ

Պոլսոյ Ժամանակը, Թունդ պահպանողական եւ յանաղայնակցական, Ֆրանսայի գաւութիւն նուիրուած տարեկան տեսութեան մը մէջ դիտել կուտայ (1 Յունուար).

— «Անաւոր տարբերութի՜ւն:

«Երեք տարի Կաթող. Պատուիրակութեան մը զաւեշտը ունեցանք, անտանելի գերասանի մը պորտաբոյծ / շահատակութիւններով:

«Փարիզի մեծաշուքին ջոջերը, կարգ մը մեծահռչակ գրագէտ սղուններէ շրջապատուած, ոչինչ ըրին, ոչինչ գործնական, ոչինչ կարեւոր՝ գոնէ կանոնաւոր քանի մը մանկապարտէզ ունենալու համար:

«Հապա Բարեգործակա՞նը...:

«Սոսկալի, աղաղակող անտարբերութիւնը ե՞րբ կրնայ այսքան օձաձեւ ամբարտակ մը ըլլալ: Մեծ ու պզտիկ ամասկանուորներ ամէն կողմ: Բոլոր սղունները գոհացուած են ամէն կողմ. ամէն շաբթու պաշտօնաբաշխութիւն կայ: Բայց երբ այդ մարմինը հինգ-վեց տարիէ ի վեր այս 40 հազարին համար մէկ մանկապարտէզ մը անգամ չէ բացած, երբ Փարիզի մէջ միայն 40—50 հազար Ֆր. կը ծախսէ կարգ մը սղուններու, որոնց պաշտօնն է Մոզաքին խնկարկել, եւ ճնկանաթներուն ծնրադրել, ո՛հ, ըսէք խնդրեմ, այս մարմինը կ'արժէ՞ որ հանրային կեանքին մէջ այսօր իսկ տակաւին վայելէ ճշմարիտ յարգանք:

«Ե՞րբ պիտի արթննայ այս ազգին գիտակցութիւնը:

Ի՞նչ շրջաններէ անցանք, ի՞նչ անհիմն խանդավառութիւններ ունեցանք, ի՞նչ կուռքեր պաշտեցինք ու տակաւին կը պաշտենք:

«Երբ այս սառ անտարբերութեան երեսէն տասը տարի վերջ ներկայ 40 հազարին կէսէն աւելին օտարացած, մնացածն ալ հաշմանդամ, կիսափուլ զանգուած մը ըլլայ հոս՝ նոյնը նաեւ Յունաստանի, Ռումանիոյ եւ Պուլկարիոյ մէջ, Բարեգործականին միլիոնները ինչի՞ պիտի ծառայեն, սղուններուն այժմ վայելած դիւրութիւնները ինչո՞վ պիտի հակակշռեն այս ժողովուրդին կորուստը:»

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՄԱՐՄԻՆԸ ՓԱՐԻԶ ԿԸ ՓՈԽԱԴՐՈՒԻ

Ամերիկահայ թերթերը կը գրեն.—

Ուաշինկթընի Ֆրանս. դեսպանը տիկին Անդրանիկին հաղորդած է թէ Ֆրանսայի կառավարութիւնը սիրով կ'արտօնէ Զօր. Անդրանիկի մարմնին փոխադրութիւնը Փարիզ:

Այս լուրէն քիչ վերջ, զօրավարին դագաղը, ուր կը հանգչի հերոսին զմռսուած մարմինը, Սան Ֆրանչիսկօ փոխադրուեցաւ ֆրանսական հիւպատոսին մօտ, պէտք եղած հոգատարութիւնը եւ օրինական գործողութիւնը կատարուելու համար:

Այժմ հերոսին դագաղը հիւպատոսին կողմէ կնքուած եւ անոր պաշտպանութեան տակ է, Դագաղը պիտի բացուի միայն Փարիզի մէջ:

Դագաղին պիտի ընկերանայ Տիկին Անդրանիկը, երբ իր վաւերացուած անցագիրը ստանայ Հ. Հ. ներկայացուցիչէն:

Տիկինը, Անդրանիկի փափաքին համաձայն, իր ամենօրեայ գործածած արծաթեայ ծխատուփը նուիրած է հրամանատար Սմբատի:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Տրոցկի եւ ընկերները կ'աքսորուին

«Պերլինէր Թակէպլաթ» կը հրատարակէ Մոսկուայի իր թղթակցէն ստացած զգայացունց մէկ լուրը: Հեռագիրը, որ 5 Յունուար թուականը կը կրէ, չորս օր ուշ հասած է: Համաձայն այդ տեղեկութեան, Նէփէուն սկսած է աքսորել ընդդիմադիր վարիչները: Անոնցմէ երեսունը հրաման ստացած են պատրաստ գտնուիլ՝ մեկնելու համար դէպի Արխանկէլ, սահման Ռուսիա եւ Սիպերիա:

Արդէն իսկ ճամբայ հանուած են մօտ տասներկու աքսորեալներ: Տրոցկի, Ռադէկ, Ռակովսկի, Կամենեւ, Զինովիեւ, Եւդոկիմով նոյնպէս պիտի աքսորուին: Ռակովսկի պիտի դրկուի Վիադկայի կառավարութեան մէջ, երկաթուղագծերէն 500 քիլոմեդր հեռու:

Աքսորի դատապարտեալներուն մէջ են նաեւ Սմիլգա, որ կարեւոր դեր մը խաղաց ռուս ճարտարարուեստի վերականգնումին մէջ, Սկրէպրիակով, որ բանակցութիւններ վարեց Մ. Նահանգներու հետ՝ տնտեսական յարաբերութիւնները վերսկսելու համար, օրագրող Սոսնովսկի եւ ուրիշ լրագրողներ, երկու դեսպաններ, որոնք երբեմն Սովետները կը ներկայացնեն արտասահմանի մէջ, վերջապէս Նախկին Ներքին գործավար եւ ցարի դահիճ Բիէլոբորոդով:

«Պերլինէր Թակէպլաթ» այս տեղեկութիւններուն տակ երկար խորհրդածութիւններ կ'ընէ եւ կ'ըսէ թէ ընդդիմադիրներու 30 ականաւոր դէմքերուն աքսորը աւելի եւս պիտի ծանրացնէ խորհրդային Ռուսիոյ ներկայ քաղաքական կացութիւնը:

Խորհրդարանի վերաբացումը

Ծնունդի եւ Տարեգլխի արձակուրդներէն վերջ, երէկ վերաբացուեցաւ Խորհրդարանը, ըստ Սահմանադրութեան, որ կ'ըսէ թէ Խորհրդարանի սովորական նստաշրջանը կը բացուի Յունուարի երկրորդ Երեքշաբթին: Եւ սակայն ներկայ Երեսփ. ժողովը ամբողջ տարին չպիտի գումարուի, որովհետեւ այս վերջին նստաշրջանը պիտի փակուի քանի մը ամիսէն, երբ նոր ընտրութիւններ պիտի կատարուին: Վերջին անգամ երեսփոխանական ընտրութիւնները կատարուած էին 1924 Մայիս 11ին եւ ըստ օրինի ներկայ Երեսփ. ժողովը ի զօրու կը մնայ մինչեւ յառաջիկայ Մայիսի վերջը, սակայն որպէս զի երեսփոխաններուն հնարաւորութիւն տրուի ընտրական պայքարին մասնակցիլ, կը կարծուի թէ ժողովը պիտի փակուի Մարտի կիսուն:

1924ին ընտրութիւնները կատարուած էին համեմատական ներկայացուցչութեան դրութեամբ, մինչդեռ անցած տարի ընդունուած օրէնքին համաձայն, նոր ընտրութիւնները պիտի կատարուին միանուն ցանկի եւ շրջանի դրութեամբ: 1889էն մինչեւ 1914 գրեթէ միշտ այս ձեւով եղած են երեսփոխանական ընտրութիւնները.

Կառավարութիւնը դեռ պաշտօնապէս չէ որոշած ընտրութեանց թուականը: 1885ի օրէնքին համաձայն, նոր ընտրութիւնները կրնան կատարուիլ հինի պայմանաժամին լրանալէն առ առաւելն 60 օր առաջ, այնպէս որ կառավարութիւնը կրնայ Ապրիլ 1էն սկսեալ քուէարկութիւն կատարել տալ. սակայն որովհետեւ ընտրութեանց հրամանագրի հրատարակութեան եւ քուէարկութեան օրուան միջեւ 20 օր մը պէտք է անցնի, կը կարծուի թէ ընտրութիւնները պիտի կատարուին Ապրիլ 22ին եւ 29ին, ինչպէս գրեցինք:

Ներկայ կարճ նստաշրջանի ընթացքին, Երեսփ. ժողովը պիտի քուէարկէ զինուորական եւ ուրիշ երկրորդական օրինագիծեր: Ամէնէն կարեւոր խնդիրն է ելմտական կացութեան մասին ընկերվարականներու հարցապնդումը, որ քանի մը նիստեր պիտի գրաւէ: Փուանքարէ այս առթիւ լիակատար յայտարարութիւններ պիտի ընէ Ֆրանսայի ելմտական վիճակին եւ միջդաշնակցային պարտքերու մասին:

Համայնավար երեսփոխանները

Ոստիկանութիւնը մինչեւ վերջ չկրցաւ գտնել հետքը համայնավար չորս երեսփոխաններուն (Մարսէլ Քաշէն, Մարթի, Ժաք Տորիօ եւ Տիւքլօ), որոնք առժամաբար ազատ ձգուած էին՝ իրենց երեսփոխանի պարտականութիւնները կատարելու համար եւ պէտք է կրկին բանտ ներկայանային, երբ Դեկտեմբեր 24ին Խորհրդարանը փակուեցաւ: Ասոնց միացած էր նաեւ Վայեան - Քութիւրիէ, որ վերջերս բանտարկութեան դատապարտուած ըլլալով, շաբաթ մը առաջ նոյնպէս բանտ հրաւիրուած էր:

Երկուշաբթի իրիկուն Ներքին Նախարարութեան մէջ մեծ ժողով մը գումարուեցաւ՝ մասնակցութեամբ Ոստիկանապետին, Ընդհ. Ապահովութեան Տնօրէնին եւ ուրիշ ոստիկանական կարեւոր պաշտօնատարներու: Այդ ժողովին մէջ որոշուեցաւ ամէն գինով ձերբակալել յիշեալ հինգ համայնավար երեսփոխանները: Նախարարական խորհուրդը երէկ առաւօտ խորհրդակցեցաւ այս խնդրին մասին: Կառավարութեան տեսակէտն է ձերբակալել եւ բանտարկել զանոնք, ենթադրելով որ Երեսփ. ժողովը զանոնք ազատ ձգեց միայն 1927ի համար, մինչ

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՀԱՅ ԱՂՋԻԿԸ՝ ԱՅՍՊԷ՛Ս...
ՀԱՅ ՏՂԱՆ՝ ԱՅՆՊԷ՛Ս...

Օտարամոլ ենք՝ մինչեւ ինքնամխտում:

Ու քանի մը տարիէ ի վեր նոր յանկերգ մը ունինք մեր շրթներուն վրայ: Երգե՛մ, մտի՛կ ըրէք:

— Հայ աղջի՞կը... Օ՛ լա՛, լա՛... Օ՛ լա՛ լա՛... Ցո՛ւր ֆրանսացի ամենայետին միտինէթին կամ բանուորուհիին ծեռքը քուրջի կտոր մը՝ կը կտրէ, կը կարէ, կը վայլեցնէ: Մերինն՛ը... Հինգ տարի է հոս ենք, դեռ չսորվեցան հագուիլ: Քալել իսկ չսորվեցան, եղբա՛յր: Ու յետոյ, քիչ մը որ «զարգացած» ըլլան՝ մարդ չի համարձակիր մօտենալ: Հարուստ կ'ուզեն, գեղեցիկ կ'ուզեն, երիտասարդ կ'ուզեն... Օ՛, չէ՛, չէ՛, սիրուն, լաւ, անուշ ֆրանսուհի մը գտնեմ, կարծը ա՛տ է, ծե՛ռք քաշելու է հայ աղջիկներէն...

— Հայ տղա՞ն... հայ տղա՞ն, խնդրե՛մ, ամէ՛ն մարդ գիտէ ասիկա... (Չէ՞, Սիրա՛նուշ, չէ՞, Արմե՛նուհի...) հայ՝ տղան կոպիտ է, անճաշակ, բռնակալ, խստապահանջ, քմահաճ, արեւելքցի, կծծի ու այս բոլորին հետ՝ տակաւին բարձրէն կը նայի մեր վրայ: Աչքը՝ դուրսն է, քոնփլիման մը ընել չի գիտեր: Փայտի կտոր. երիտասարդ չե՛ն որ... նորէ՛ն, առաջ ուրիշ էր, գործ ունէին, տուն-տե՛ղ, հիմա՝ գործարանները կը մաշին, մութին կ'երթան, մութին կուգան, սեւ, աղտոտ, ու դեռ մարդու ալ չեն համնիր... կիրակի եղա՞ւ՝ չարլսթոն տափատը կը հագնին ու շիտակ պարահանդէս, փողոցի աղջիկներուն հետ... Միտքդ դնե՛ս՝ չամուսնանա՛ս, մայրապետ ըլլալիք բան է...

*
**

Ու կը ժողվենք, կը հաւաքենք, գետնէն կը վերցնենք օտարին ծգածը, օտարին տունը մնացածը, կասկածելի անցեալով, սիրուն կամ տգեղ, կը բաւէ որ օտար է, կը բաւէ որ Հայ չէ:

Ի՜նչ հաւաքածոներ կարելի է կազմել հայ երիտասարդներու «չքնաղ» օտարուհի կիներով, ի՜նչ հաւաքածոներ...

Օտարինը եթէ լաւ ըլլայ իսկ՝ մերինը ուրի՜շ է, ուրի՜շ... Մերինը՝ մերն է, տղա՛ք...

Ու մեր մեռելներուն հողվրտիքը վկայ, այսուհանդերձ լաւ են մեր աղջիկները՝ յաճախ հեզ, հաւատարիմ, միշտ աշխատասէր, աղուո՛ր, Հայու սեւ, Հայու հրաշալի աչքերով... Հայու հայրենի անուններով:

Եթէ համաձայն չէք հետս՝ ափսո՛ս ձեզի...

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿՆԵՐ

Հայրենիքէն կ'իմանանք թէ 1928ի համար հետեւեալ գրական մրցանակները սահմանուած են.—

Մեր առաջին 100 տոլարը պիտի տրուի «Հայրենիք» ամսագրի վեցերորդ տարուան ընթացքին տպուած կամ տպուելիք լաւագոյն գրական երկի հեղինակին: Երկրորդը՝ 50 տոլար, հայկական կեանքէ առնուած դարձեալ լաւագոյն գրական երկի հեղինակին: Իսկ երրորդը, 50 տոլար տպուած կամ տպուելիք այն լաւագոյն գրուածքին, որ նուիրուած կ'ըլլայ Հայաստանի, Կիլիկիոյ կամ գաղութներու վերջին մէկ դարու պատմութեան ուսումնասիրութեան:

ԹՈՒՐՔԻԱ 1927ԻՆ

Թուրքիոյ մէջ 1927ի ընթացքին պատահած դէպքերը ուշագրաւ են մասնաւորապէս:

Ամբողջ տարուան ընթացքին Էնկիւրի զբաղեցաւ քրտական խնդրով: 1925ի Փետրուարին Շէյխ Սայիտի ծանօթ ապստամբութեամբ սկսած քիւրտ ազատագրական շարժումը մինչեւ այսօր ալ կը շարունակուի, աւելի կազմակերպուած ձեւով, եւ Թուրք կառավարութեան ձեռք առած միջոցները չէ որ պիտի մարեն զայն: Արեւելեան (Խարբերդ) եւ արեւմտեան (Էնկիւրի) անկախութեան դատարանները նորէն բազմաթիւ Քիւրտեր կախեցին եւ հազարաւոր քիւրտ ընտանիքներ տեղահանուեցան: Արեւելեան անկախութեան դատարանի ընդհանուր դատախազ Խարբերդի երեսփոխան Այտիւլհազգ Յունուարի սկիզբը, Տէրսիմի ապստամբութեան դատավարութեան ընթացքին, հետեւեալ ուշագրաւ յայտարարութիւններն ըրաւ.

«Տէրսիմցիները դարերէ ի վեր աւազակութիւններ եւ յափշտակութիւններ կը կատարեն մեր արեւելեան նահանգներուն մէջ, պետութեան հրամանները չեն գործադրեր, տուրք եւ զինուոր չեն տար, մէկ կողմէ աւազակներն ու ոճրագործները կ'ընդունին եւ կը պաշտպանեն, ամէն առթիւ զէնք եւ ռազմամթերք կ'ամբարեն, պետական ընդհ. ծառայութեանց եւ պարտականութեանց եւ ո՛չ մէկուն չեն մասնակցիր:»

Անոնք որ դարերէ ի վեր «ասայըշ պէրքէմալ տըր» կը կրկնէին, այսօր կը ստիպուին դառն խոստովանութիւններ ընել, երբ դանակը իրենց կոկորդին է որ ուղղուած է:

Ուզելով արմատական կերպով վերջ տալ անջատողական շարժման, Էնկիւրի ծրագիր յղացաւ նախ բնաջնջել աշիրէթապետները: Եւ աւատապետութիւնը ջնջելու օրէնք մը հրատարակեց, որպէսզի «գիւղացիները, որոնք մինչեւ այսօր ստրուկ էին, այսուհետեւ տէր դառնան քիւրտ ցեղապետներու հողերուն»:

Զանգուածային տեղահանութիւններ սկսան արեւելեան նահանգներէն դէպի Անատոլուի Թրքաշատ կեդրոնները: Հակառակ այս բոլորին, քրտական շարժումը կանգ չառաւ. ընդհակառակն Սեպտեմբերի վերջերը Քիւրտերը մինչեւ Պայազիտ մտան եւ կարեւոր թիւով գերիներ տարին: Այս առթիւ խիստ ծանուցագիրներ փոխանակուեցան Թուրքիոյ եւ Պարսկաստանի միջեւ: Անկէ ի վեր Քիւրտերը տարին նոր յաղթանակներ ալ, զորս ժամանակին արձանագրեց «Յառաջ»:

Նոյ.30ին պաշարման վիճակը վերցաւ Արեւելեան նահանգներուն վրայէն:

Հակաքիւրտ քաղաքականութեան հետ զուգընթաց Էնկիւրիի վարիչները իբրեւ հիմնական սկզբունք 1927ի ընթացքին հետապնդեցին Արեւելեան նահանգները Թրքացնելու քաղաքականութիւնը: Թրքացում՝ երկու կերպով.— արտասահմանէն Թուրքեր տեղաւորելով, եւ տեղացի քիւրտ բնակչութիւնը Թրքացնելով:

Յունուարի վերջերը ներքին գործավար Ճէմիլ պէյ մամուլին կը յայտարարէր.

«Արեւելեան նահանգներուն մէջ 30,000 Թուրք գաղթականներ զետեղելու գործը մեր 1927ի ծրագրին մէջ կը գտնուի:»

Փետրուար 15ին կիսապաշտօն «Միլլիյէթ» կը գրէր թէ Սուրիայէն 15.000, Կիպրոսէն 9000, Պուլկարիայէն, Սերպիայէն եւ Կովկասէն հազարաւոր Թուրքեր, ընդամէնը 80 հազար հոգի պիտի բերուին Թուրքիա: Ներգաղթը պիտի սկսի Յունիսին եւ ծախքերը պիտի հոգայ կառավարութիւնը:

Յունիս կէսին Պոլիսէն Կովկաս կ'երթար Գաղթականաց տեղաւորման ընդհանուր տնօրէնի օգնական Մարուֆ պէյ, որ մինչեւ Թիֆլիս երթալէ վերջ, պիտի այցելէր նաեւ Ռումանիա եւ Պուլկարիա՝ ներգաղթը կազմակերպելու համար:

Պաշարման վիճակի ջնջումէն անմիջապէս վերջ, ստեղծուեցաւ մարզպանութիւն մը (ընդհ. քննչութիւն) Արեւելեան նահանգներուն համար եւ մարզպան կարգուեցաւ Իպրահիմ Թալի պէյ: Վանի, Բաղէշի, Տիգրանակերտի եւ Խարբերդի մէջ գաղթականներու տեղաւորման տնօրէնութիւններ պիտի հաստատուին: Մարզպանը պիտի ունենայ լայն իրաւասութիւններ. մինչեւ իսկ պիտի կրնայ հակակշռի ենթարկել կուսակալները:

Արեւելեան նահանգները Թրքացնելու համար դեռ վերջերս որոշուեցաւ 250 Թուրք ուսուցիչներ ղրկել յիշեալ շրջանը: Այս ուղղութեամբ որոշ աշխատանք կը կատարեն Թիւրք օճաղները, որոնք Մայիսի սկիզբը Էնկիւրիի իրենց համագումարին մէջ կարեւոր փոփոխութիւն մտցուցին այդ Թուրանական կազմակերպութեան ծրագրին մէջ, գործունէութեան դաշտը սահմանափակելով միայն Թուրքիոյ մէջ:

Արեւելեան անկախութեան դատարանը ճիշդ երկու տարի գործելէ վերջ, ջնջուեցաւ Փետր. 28ին, անշուշտ այլեւս կախելիք մարդ մնացած չըլլալով: Շատ չանցած ջնջուեցաւ նաեւ Էնկիւրիի անկախութեան դատարանը (հինգ Ալիներու), որ 1925 Մարտ 1էն մինչեւ 1926ի վերջը՝ այսինքն 22 ամսուան ընթացքին մահուան դատապարտած էր 204 հոգի (71ը ի բացակայութեան), քննած էր 340 դատեր, 2351 ամբաստանեալներով, որոնցմէ 948 հոգին զանազան պատիժներու ենթարկուած էին:

«Լքեալ» գոյքերու աւարը շարունակուեցաւ նաեւ 1927ին: Ատեն մը որոշուեցաւ վերադարձնել այն բոլոր կալուածները, որոնք 1924 Օգոստոս 6էն՝ այսինքն Լօզանի դաշնագրին վաւերացումէն ետք գրաւուած էին: Դատարանները այս կարգի քանի մը կալուածներ իրենց տէրերուն վերադարձնելու որոշում տուին, սակայն անոնք արդէն գաղթականներու տրուած ըլլալով, դժուար էր մէջինները դուրս հանել: Ու ահա՛ Սեպտ. 4ին ներքին գործավարութիւնը հրատարակեց նոր հրամանագիր մը թէ այդ կարգի կալուածները պիտի յանձնուին տէրերուն անձամբ եւ ոչ թէ անոնց փոխանորդներուն, ինչ որ կը նշանակէ թէ մարդու չպիտի յանձնուին:

Քաղաքական կարեւոր դէպք մըն էր նաեւ Միացեալ Նահանգներու հետ դեսպանի փոխանակութիւնը: Յունուար 19ին Ամերիկեան Ծերակոյտը մերժեց վաւերացնել Լօզանի դաշնագիրը, շնորհիւ ռամկավար ծերակուտականներու մղած պրոպագանդային, գլխաւորութեամբ Եութահի ծերակուտական Քինկի: Վաւերացման ի նպաստ քուէարկեցին 50 հոգի, դէմ՝ 36, սակայն կարելի չեղաւ գոյացնել 2)3ի մեծամասնութիւնը: Այս տարի դարձեալ օրակարգի վրայ դրուած է խնդիրը:

Հանրապետական կառավարութիւնը վաւերացման կողմնակից էր: Ուստի այս ձախողութեան վրայ, նախագահ Քուլիճի հրամանով ամերիկեան ներկայացուցիչ ծովակալ Պրիսթոլ եւ Թէվֆիք Րիւշտի պէյ Էնկիւրիի մէջ կնքեցին 15 ամսուան համար առժամեայ համաձայնագիր մը՝ դիւանագիտական և հիւպատոսական յարաբերութեանց վերահաստատման մասին, յարակից առեւտրական պայմանագրութեամբ մը: Պրիսթոլ Ձինտատան մեկնեցաւ եւ իբր դեսպան Թուրքիա զրկուեցաւ Թըրքասէր Կրիւ, որ Հոկտ. 13ին Մ. Քէմալի ներկայացաւ: Թուրքիոյ կողմէ դեսպան կարգուեցաւ Ահմէտ Մուխթար պէյ, որ Նոյեմբեր 29ին Նիւ Եարք եկաւ և հսկողութեան տակ Ուաշինկթըն տարուեցաւ, Ճէրրրաի ծանօթ բողոքին հետեւանքով: Այժմ երկու երկիրներու միջեւ վերահաստատուած են բնականոն յարաբերութիւնները, որոնք խզուած էին 1917էն ի վեր:

Միջազգային քաղաքականութեան մէջ, Թուրքիա շարունակեց իբր գլխաւոր աջակից ու զինակից ունենալ Խորհրդային Միութիւնը: Հակառակ իրեն վերագրուած մտադրութեան, Թուրքիա երբեք դիմում չըրաւ Ազգերու Դաշնակցութեան մէջ ընդունուելու համար: Նոյնպէս ոեւէ քաղաք. համաձայնութիւն չկնքեց Պալքանեան պետութեանց հետ, թէեւ տարուան ընթացքին խօսքեր եղան այդ ուղղութեամբ:

Թուրքեւռուս առեւտրական դաշնագիրը, որուն բանակցութիւնները երկար ատենէ ի վեր կը ձգձգուէին, վերջապէս կնքուեցաւ Մարտին: Թուրք մամուլը արդէն սկսած էր ջղայնութեան նշաններ ցոյց տալ: Թուրքիոյ նարինջներն ու լեմոնները կը փտէին նաւահանգիստներու մէջ եւ Ռուսիա չէր ուզեր ներս առնել զանոնք: Կնքուած դաշնագրով, որուն պայմանաժամը կը լրանայ քանի մը ամիսէն, Թուրքիա պիտի կրնար տարեկան 7ուկէս միլիոն Թրքական ոսկիի արժէքով ապրանք ներածել խորհրդային երկիրները, փոխարէն խորհրդային առեւտրական երեք գործակալներ դիւանագիտական անձեռնմխելիութիւն պիտի վայելէին Թուրքիոյ մէջ:

Բացի այս վերջին առաւելութենէն, պոլշեւիկները տարին նաեւ ուրիշ յաղթանակ մը. փակել տուին «Եէնի Կաւկասիա» թերթը, զոր քանի մը տարիէ ի վեր կը հրատարակէին Ազրբէջանի «Մուսավաթ» կուսակցութեան վարիչները՝ գլխաւորութեամբ յայտնի Թուրանական Րէսուլզատէ Էմին պէյի: Էնկիւրի իր պաշտօնական օրկաններուն («Հաքիմիյէթը Միլլիյէ» եւ «Միլլիյէթ») բերանով ազդարարութիւն մը ուղղած էր արդէն Յունուար 22ին:

Այս սիրալիր յարաբերութիւնները պատճառ մը չեն սակայն, որ Քէմալի կառավարութիւնը ամենախիստ հալածանքի ենթարկէ պոլշեւիկութիւնը Թուրքիոյ մէջ: Դեռ վերջերս (Նոյեմբեր 20) միաժամանակ մօտ հարիւր հոգի ձերբակալուեցան Պոլսոյ, Իզմիրի, Ատանայի եւ Էրզրումի մէջ՝ իբրեւ համայնավար եւ բանտ նետուեցան: Անկէ առաջ ծխախոտի գործաւորներու ձեռք համայնավարական թռուցիկներ գտնուած էին եւ Մոսկուայի պաշտօնաթերթ «Փրավտա»յին մէջ թղթակից մը մանրամասնութիւններ տուած էր Թուրքիոյ բանւորական շարժումներուն մասին: Քէմալականները, որ 1920ին համայնավար Մուսթաֆա Սուպին եւ ընկերները Տրապիզոնի առջեւ ծովամոյն ընելէ ի վեր, չեն հանդուրժեր պոլշեւիկեան ոեւէ շարժումի, այս անգամ եւս կտրուկ դիրք բռնեցին եւ Մոսկուա բերանը չբացաւ:

Քանի մը օր առաջ Միլլիյէթի մէջ (Դեկտ. 31) Սղերդի երեսփոխան Մահմուտ պէյ խմբագրականով մը կը բացատրէր թէ Թուրքիա կրնայ Գ. Միջազգայինին թշնամի ըլլալ, սակայն միշտ բարեկամ մնալ խորհրդային կառավարութեան...

Թուրքիա 1927ի ընթացքին եւս ուժ տուաւ զինուորական կազմակերպութեան: Իր ելմտացոյցին մէջ ծախքերու կէսէն աւելին յատկացուած են ազգային պաշտպանութեան գործին: Նոյեմբերի սկիզբը Ռաֆէթ փաշայի նոր գահլիճը ջնջեց ծովային գործավարութիւնը և պատերազմ., օդանաւային ու ծովային գործերը միացուեցան Ազգային Պաշտպանութեան գործավարութեան ձեռքին մէջ: Մեծ պատերազմին գրեթէ փճացած Թուրք նաւատորմը կենդանացնելու համար միջոցներ ձեռք առնուեցան (Եաւուզի նորոգութիւնը). միւս կողմէ բացառիկ մղում տրուեցաւ օդանաւային հանգանակութեանց եւ վիճակահանութեան, որուն համար մամուլը միահամուռ պրոպագանդա կը մղէ:

Բացառիկ կարեւորութիւն տրուեցաւ նաեւ Անատոլուի մէջ նոր երկաթուղագիծերու շինութեան, մասնաւորապէս ռազմագիտական նպատակներով: Պելժ և շուէտ. ընկերութիւններէն վերջ, որոնց վերջինը արդէն սկսած է գործել, գերման խմբակներ ալ առաջարկներ ներկայացուցին նոր գիծերու համար (Քէօթահիա—Թավշանլը): Յուլիսին բացումը կատարուեցաւ Էնկիւրի—Կեսարիա նոր գիծին եւ Սամսոն—Սվազ գիծին շինութիւնները առաջ կը տարուին:

Թրքացումի քաղաքականութիւնը, որ նոր Թուրքիոյ հիմնական սկզբունքներէն մէկը կը կազմէ, հետապնդուեցաւ մեթոտիկ կերպով: Ոչ-Թուրք առեւտրական եւ սեղանաւորական բոլոր հաստատութիւններու մէջ Թուրքերէնով գործառնութիւնները պարտաւորիչ դարձնելէ վերջ, մասնաւոր զարկ տրուեցաւ փոքրամասնութեանց եւ օտար մասնաւոր վարժարաններու աշակերտները Թուրք քաղաքացիներ դարձնելու քաղաքականութեան:

Ներքին քաղաքականութեան մէջ, կարեւոր դէպքեր էին Սեպտեմբերին խորհրդարանային նոր ընտրութեանց կատարումը: Խալք կուսակցութեան 315 թեկնածուները միաձայնութեամբ ընտրուեցան: Մ. Քէմալ այս անգամ ինք անձամբ պատրաստեց թեկնածուներուն ցանկը եւ հեռագրով հաղորդեց զայն, ամբողջ երկրին: Ընտրութիւններէն առաջ յաղթական մուտք գործեց Պոլիս (1 Յուլիս), ուսկից հեռացած էր Զինադադարի սկիզբէն ի վեր: Իր այդ այցելութիւնը մեծ ազդեցութիւն ունեցաւ ընտրութեանց արդիւնքին վրայ, որովհետեւ Պոլիսը մինչեւ վերջ նկատուած էր ընդդիմադիրներու միջնաբերդը:

Խալք կուսակցութեան Էնկիւրիի համագումարին (Հոկտ. 15) ներկայ եղան նոր երեսփոխանները եւ գաւառի հարիւրաւոր պատգամաւորները: Մ. Քէմալ անոնց առջեւ խօսեցաւ 36 ժամ տեւող ճառ մը՝ պատմելով Զինադադարէն մինչեւ այդ թուականը իր կատարած քաջագործութիւնները:

Վերջացնելէ առաջ, յիշենք որ Հոկտ. 28ին առաջին անգամ ըլլալով ամբողջ Թուրքիոյ մէջ եւրոպական դրութեամբ մարդահամար կատարուեցաւ: Դժուար է հաւատալ թէ Թուրքիոյ ամբողջ բնակչութիւնն ըլլայ 14 միլիոն հոգի, ինչպէս հրատարակեցին:

ՀՐԱՆՏ ՍԱՄՈՒԷԼ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԼՈՆՏՈՆԷՆ

60,000 ՍԴԵՐԼԻՆԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Անախորժ փսփսուքներ եւ ամբաստանութիւններ շրջան կ'ընեն Հնդկահայ մեծահարուստի մը կտակին առթիւ:

Կաթող. պատուիրակը եւ կտակին գործադրութեան հսկելու իրաւասու յանձնախումբը, որուն կը մասնակցին քանի մը ծանօթ Լոնտոնահայեր, խնդիրը հասցուցեր են ծայրայեղութեան եւ գաւաթ մը ջուրի մէջ փոթորիկ ստեղծուեր է: Փարիզի Հնչակեան շաբաթաթերթին աշխատակիցն ալ գրի առեր է երկարապատում եւ միակողմանի ամբաստանագիր մը, որ կրնայ շփոթեցնել միամիտները: Կարգ մը մանրամասնութիւններ որոնք յիշուած են այդ թերթին մէջ 60.000 ստերլինի նուէրին մասին տրուած էին նաեւ ինծի. ցառաջին համար, Պալաքեան եպիսկոպոսի կողմէ, երբ այս վերջինը Լոնտոն կը գտնուէր քանի մը շաբաթ առաջ: Զուզեցի հրապարակել այդ պատմութիւնները, առանց լսելու երկու կողմը: Տեղեկութիւն ստացած եմ այժմ յանձնախումբի մէկ անդամէն ալ եւ իրողութիւնները կ'արձանագրեմ վերապահութեամբ այնպէս ինչպէս որ պատմուած է ինծի:

* * *

1923ին, Հնդկաստանի մէջ կը մեռնի Յովհաննէս Արզար, մեծահարուստ հայրենակից մը: Այս այն անձն է որ կաթողիկոսին նուիրած էր տասը հազար ստերլին իր մահէն քիչ ժամանակ առաջ, բայց Երեւանի կառավարութիւնը գրաւեց այդ գումարը:

Արզար գրաւոր կտակ չի թողուր եւ բերանացի կը յանձնարարէ իր եղբօրը՝ Գրիգորին որ իր հարստութեան մէկ երրորդը յանձնէ կաթողիկոսին «որբերուն եւ այրիներուն համար»: Ոչ ոք ծանօթ էր այս նուիրատուութեան, բացի հանգուցեալին եղբօրմէն:

Այս վերջինը՝ ջանալով եղբօրը բաղձանքը իրագործելու, կը տեղեկացնէ կաթողիկոսին թէ իր անուան 50.000 ստերլին (տոկոսներով 58,000) պահ դրուած է անգլիական դրամատան մը մէջ եւ այդ գումարը, համաձայն իր ստացած հրահանգներուն, կը յանձնէ գ.գ. Ներսէս Կիւլպէնկեանի եւ Ա. Ցակոբեանի: Այդ օրերուն է որ Լոնտոն կու գայ (1925) կաթողիկոսական պատուիրակը եւ կ'ընտրէ Էջմիածնի Օգնութեան Կոմիտէ մը: Այս կոմիտէին կ'անդամակցին նաեւ վերը յիշուած երկու հայրենակիցները. ուրիշներու կարգին: Ինքնաբերաբար կոմիտէն եւ կտակով զբաղելու համար ընտրուելիք պաշտօնական մարմինը կը նոյնանան՝ Պալաքեան եպիսկոպոսի նախագահութեան տակ: Շատ մը ժողովներէ եւ խորհրդակցութիւններէ ետք, որոնք ամիսներ կը տեւեն, յարմար կը նկատուի յանձնախումբին տալ իրաւական հեղինակութիւն մը, համաձայն անգլիական օրէնքին, որովհետեւ, ինչպէս յիշեցի, կտակի գումարը դրամատան մէջ էր, կաթողիկոսին անունով: Էջմիածին կ'ուղարկուի յանձնախումբի անդամներէն Գէորգ Միքայէլ, որ իր հետ կը տանի խնամակալութեան (trustee) պայմանագիր մը, կաթողիկոսին հաւանութիւնը առնելու եւ գումարը ընտրուելիք խնամակալ մարմնի մը անուան փոխանցելու համար: Կաթողիկոսը կ'ընդունի Լոնտոնէն բերուած առաջարկներուն ամբողջութիւնը. իրաւասու կը հռչակէ արդէն գոյութիւն ունեցող յանձնախումբը եւ 58,000 ոսկին կը դրուի Midland Bank, խնամակալ մարմնին անունով, ուր կը մնայ այժմ:

Պատմեցի շատ համառօտ, առանց պրպտելու կարգ մը անհամ մանրամասնութիւններ:

Այժմ վէճ ծագած է Պալաքեան եպիսկոպոսի եւ կտակակատար յանձնախումբին միջեւ:

Եպիսկոպոսը կը բացատրէ որ նախ ինք համաձայն չէր խնամակալութեան մը կազմութեան եւ յետոյ թէ կաթողիկոսը զոհ գացած է կարգ մը մեքենայութեանց: Իբրեւ ապացոյց կը յիշէ թէ կաթողիկոսը, հակառակ իր ստորագրութեան, բազմաթիւ հեռագիրներ եւ թղթակցութիւններ ուղարկած է իր պատուիրակին՝ Պ. Գէորգ Միքայէլի վերադարձէն ետք, լայն իրաւասութիւն տալով Պալաքեան եպիսկ.ի, որպէսզի իր յարմար նկատած ձեւով կարգադրէ խնդիրը. Եթէ կը կա ծէ որ գերագոյն ժողովը խախ սխալած է: Պալաքեան եպիսկ. տոն եկած է քանիցս համոզ յանձնախումբը, իբրեւ նախագ բայց իր ձեռնարկները ապարդ մնացած են: Զէ՞ որ կտակին կաթողիկոսը իր իրաւունքներ պաշտպանութիւնը վստահած յանձնախումբին իր ստորագր թեամբ:

Պալաքեան եպս. կ'ըսէ ն թէ պատրաստուած trusteeի րէնքը համաձայն չէ ազգ շահերուն եւ նուիրատուին ձանքներուն: Անկէ զատ, կաս ունի որ յանձնախումբի անդա ները փորձեր պիտի ընեն, բեր նպատակներու ծառայեցն համար այդ կարեւոր գում

Մէկ խօսքով, եպիսկոպ գայրացած է յանձնախումբի դամներուն դէմ, որովհետեւ նոնք չեն ուզած համակերպի պահանջներուն առջեւ: Կը թէ եպիսկոպոսը երբեք չէր որ Էջմիածին ուղղակի կարգ գրէր հարցը Լոնտոնի հետ, առ իր հաւանութեան:

Ուրիշ բացատրութիւն կա չէ տալ իր ընթացքին, երբ նաւանդ ինք անձամբ կ'ըսէ իր հրաժարականը որ եւ է չունի փարիզի թեմական մակերպութեան խնդրին անյաջողութիւններուն հետ, ինք հեռացած է իր պաշտ «միմիայն այս 60,000 ոս պատմութեան պատճառաւ»:

Յանձնախումբի մէկ անդ կը պնդէ որ Պալաքեան եպ գիտէր ամէն բան, գիտէր Գէորգ Միքայէլ պիտի եր Էջմիածին եւ ո՛չ ուրիշը. այժմ կը հերքէ այդ ամ «կարգ մը պատճառներով շուշտ որոնք ծանօթ են մի իրեն»: Յանձնախումբը չոնգ միեւնոյն ատեն թէ նուիրա եղբայրը մասնակից է Պալ եանի տեսակէտներուն, կ'ուզէ հաւատցնել ինք: Ըն կառակն:

Կը կրկնեմ թէ զանց եմ շարք մը պատմութիւ որոնցմով իրար կ'ամբաստա երկու կողմերը: Դժուար է արձակել այս հարցին մէջ կայն պէտք է շեշտել կար պարագայ մը: Երբ Էջմիա եւ գերագոյն ժողովը քննե ուսումնասիրելէ ետք կը գրեն trusteeի օրէնքը եւ 60 ոսկիին տէրը կաթողիկոսը ըլլ պայմանաւ, իրաւասութիւն տան Լոնտոնի յանձնախում որպէսզի մատակարարէ այդ մարը, համաձայն անգլիակա րէնքին, «որբերու եւ այրին օգտին, ինչպէ՞ս կրնան ապ ցանել թէ «կաթողիկոսը ուեր է»: Գումարը շատ եւ կասկած չկայ որ պետ օրէնք մը անհրաժեշտ է «բարւոք մատակարարու համար»:

Trusteeի օրէնքը որ բաստուած է փաստաբան կողմէ, պիտի ուղարկեմ ռաջ»ին, անմիջապէս որ ստա

Եթէ իսկապէս կատար են ձեւական սխալներ երկու այդ չի բաւեր «կողոպուտ մատնանշելու: Հարկ է ապ ցանել:

ԺԻՐԱՅՐ ՄԻՍԱՔԵ

ՓԱՐԱՒՈՆԻՆ ԱՂԻՔՆԵ

Եգիպտոսէն կը հեռագր Հովարտ Քարթէր, որ պեղ կը կատարէ Թութ-Անխ-Ա դամբարանին մէջ, գտաւ շալի բոլոր մը, ուր դրուա փարաւոնին աղիքները: —

ԳԱՐԵԳԻՆ ՓԱՇԱՅԱՆԻՆ

(ՓԱՍՏԱԿԱՆԱԿԱՆ ՎԵՊՔ)

ՆՈՒՅԶ ՍԱՍ

Ի.

— Չէ՛ վիրաւոր ձեր միջոցին, ես ինքս ձեզ ուղեկցեցի մինչեւ ձեր տունը... Տիկնոջ մօտ չուտ մարդ ունեցաք, ինչ որ պէտք էր՝ ըրինք, ինչ որ կրնայ ընել բժիշկ մը՝ ըրաւ ան, ինչ որ կրնայ ընել ամուսին մը՝ ըրաւ ձեր ամուսինը, ինչ որ կրնայ ընել ընկեր մը՝ ըրաւ Վահան, ինչ որ կրնայ ընել ծառայ մը՝ ըրաւ Մարօն, ինչ որ կրնայ ընել հայ մը՝ ըրաւ Սասունցի Մկրտիչ, ինչ որ կրնայ ընել մարդ մը՝ ըրաւ Գարեգին Փաշայեան, ինչ որ կրնայ ընել Աստուած մը՝ ըրաւ Տէր Յովհաննէս, բայց ան ալ չկրցաւ ընել աւելին քան թէ ինչ որ ըրաւ, ուրեմն ինչո՞ւ կ՚ողբաք, ինչո՞ւ կ՚արտասուէք, ինչո՞ւ կ՚ողբայ ամբողջ ազգը, ինչո՞ւ կ՚արտասուէ ամբողջ ազգը, ինչո՞ւ կ՚ողբայ ամբողջ աշխարհը, ինչո՞ւ կ՚արտասուէ ամբողջ աշխարհը, ինչո՞ւ կ՚ողբայ ամբողջ տիեզերքը, ինչո՞ւ կ՚արտասուէ ամբողջ տիեզերքը, ինչո՞ւ կ՚ողբայ ամբողջ ստեղծագործութիւնը, ինչո՞ւ կ՚արտասուէ ամբողջ ստեղծագործութիւնը, ինչո՞ւ կ՚ողբայ ամբողջ Աստուածը, ինչո՞ւ կ՚արտասուէ ամբողջ Աստուած

երեսփ. ժողովի նախագահութիւնը հակառակը կը պնդէ եւ կ'ըսէ թէ անոնք անձեռնմխելի կը մնան մինչեւ Մայիս 31, այսինքն երեսփ. ժողովին վերջնական լուծումը։

Իռլի դահլիճը հրաժարած

Պաղտատէն կը հեռագրեն թէ դահլիճը մերժած է վաւերացնել անցեալ ամիս Լոնտոնի մէջ Իրաքի եւ Անգլիոյ միջեւ կնքուած դաշնագիրը։ Վարչապետ Ճաֆէր փաշա էլ Ասքէրի, որ այդ դաշնագրին բանակցութիւնները վարած եւ ստորագրած էր, հրաժարեցաւ։ Սըր Ապտիւլ Սուտանի պաշտօն յանձնուեցաւ կազմել նոր դահլիճը։

Պոլսոյ ձերմակ Ռուսերը պիտի մեկնին

«Թայմզ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Թուրքիա բնակող ձերմակ Ռուսերը, որոնց քանիցս ազդարարուած էր մեկնիլ, վերջնապէս հրաման ստացած են Թուրքիայէն մեկնիլ փետրուար 6էն առաջ։

Եօթժամեայ աշխատանքը Ռուսիոյ մէջ

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ կառավարական որոշումով եօթժամեայ աշխատանքը գործադրութեան պիտի դրուի Յունուար 15էն սկսեալ՝ Մոսկուայի շրջանի հիւսուածեղէնի 14 գործարաններուն մէջ։ Այս դրութիւնը առժամեայ է եւ փորձի համար միայն պիտի գործադրուի։

Այսուհետեւ ութ ժամ աշխատող երկու հերթական խումբերու տեղ եօթ ժամ աշխատող երեք խումբերու դրութիւնը պիտի կիրարկուի։ Այս կերպով կարելի պիտի ըլլայ արտադրութիւնը աւելցնել եւ գործ հայթայթել մօտ 13000 գործաւորներու։ Պայման դրուած է որ 7 ժամ աշխատողները նախկին 8 ժամուան աշխատողներուն հաւասար գործ արտադրեն։

Ուրիշ հեռագիր մը կ'ըսէ.—

Խորհրդային Միութեան մէջ եօթժամեայ աշխատանքը ներմուծելու խնդիրը օրէ օր աւելի փշոտ կը դառնայ։ Կառավարութիւնը կը ղրկէ շատ խիստ հրամանագիրներ, որով գործարանատէրերուն կ'արգիլուի ինքնաբերաբար փոխել աշխատանքի ժամերը։ Շատ տեղեր հրամանագիրները խիստ ուշ կը հասնին եւ գործարանները կը պատասխանեն թէ անմիջապէս եօթժամեայ աշխատանքի սկսելու համար ամէն միջոց ձեռք առնուած է։

Միւս կողմէ բանւորներու մէջ դժգոհութիւնը կ'աւելնայ, աշխատավարձերը ուշ վճարուելուն պատճառաւ։

Պոլսոյ ռումանական դաստիարակութիւնը

Գրած էինք թէ Պոլսոյ մէջ երեւան ճանուած է Ռումէն քաղաքական կազմակերպութիւն մը, որու նպատակն էր Ռումանիոյ գաղթ բարձրացնել նախկին գահաժառանգ Կարոլոսի եւ Ռումանիոյ Մաոի թագուհիին հետեւորդներէն կարգ մը բարձրաստիճան անձեր Պոլիս ապաստանած են եւ տենդագին գործունէութիւն մը ցոյց կուտան իրենց նպատակները իրագործելու համար։

Իշխան Կարոլի Ռումանիայէն մեկնելէն յետոյ, գահաժառանգին թիկնապահներէն Տոպրուճացի Սապրի Ռումանիոյ մէջ կազմակերպութեան մը գլուխ կ'անցնի՝ իր նախկին տիրոջ վերադարձը ապահովելու համար։ Ռումէն կառավարութիւնը խնդրին տեղեկանալով կը հետապնդէ Սապրի պէյը, որ կը յայտնի Պոլիս ապաստանիլ։ Ասոր վրայ ի բացակայութեան մահուան կը դատապարտուի։

Սապրի պէյ Պոլսէն շահագրգռուողներուն հետ թղթակցելէ յետոյ, գնդապետ Վասիլէսքուի հետ զօրաւոր կազմակերպութիւն մը կը ստեղծէ Պոլսոյ մէջ։ Այսպէսով Սապրի պէյ և ընկերները դիւրութեամբ կը յայտնի Տօպրուճա և կոստանցա ղրկել իշխան Կարոլի ի նպաստ պատրաստուած յայտարարութիւնները, զորս տպագրել տուած էին Ղալաթիոյ տպարաններէն մէկուն մէջ։

Կազմակերպութեան Տօպրուճայի մասնաճիւղը մասնաւոր գործունէութիւն մը ցոյց տուած է և բանակին մէջ ցրուած է Պոլսէն ղրկուած յայտարարութիւնները։ Ցրուած որոշումներուն համաձայն, իշխան Կարոլ մօտ օրէն Պոլիս պիտի գայ, եւ հիւրը պիտի ըլլար Սապրի պէյի, որ ընդարձակ յարկաբաժին մը վարձած էր «Մէշրութիէ» ափարտիմանին մէջ։

Միջոց մը Պոլիս մնալէ յետոյ, իշխանը ծպտուած վիճակի մէջ օդանաւով պիտի երթար Կոստանցա, ուր իրեն ի նպաստ հսկայ գոյց մը պիտի կազմակերպէին գինուորները։ Կազմակերպութիւնը վստահ էր թէ, ռումէն բանակը պիտի գործակցէր իրեն։

Ներկայիս կարծիք մը եւս կ'հետապնդում չէ կատարած կազմակերպութեան դէմ և բաւականացած է հսկողութեան տակ պահելով վարիչները։

Ո վ տալու 20,000 ոսկի միջնորդին

«Եա՛ուզ»ի խնդրին քննութեամբ զբաղող յանձնաժողովը իր աշխատութիւնները առաջ կը տանի։ Վերջին անգամ, Ըսմէթ փաշայի ստորագրութիւը կրող պաշտօնական թուղթի մը վրայ կարգ մը աւրուած տեղեր նշմարուած ըլլալով, վարչապետը յանձնաժողովին կողմէ հրաւիրուած է տեղեկութիւններ տալու համար։ Ծովակալ Վասըֆ փաշան ալ պիտի հրաւիրուի, նամակի մը մասին բացատրութիւններ տալու։

20,000 ոսկիին առթիւ Նազըմ պէյ յայտարարած է թէ այդ գումարը «Տէյլի Պանք»ի կողմէ տրուած էր «Շարք Էշեա Փազարը»ին, որու բաժնեթուղթերը գնած էր ատոր փոխարէն։ Նազըմ պէյ աւելցուցած է թէ ոեւէ անձի տրուելու համար միջնորդչէք չէ յանձնուած իրեն։

Այս խնդրէն զատ կարգ մը շահեկան յայտնութիւններ եղած են նաեւ Հոլանտայէն ապսպրուած ընդձովեանները խնդրին շուրջ։ Նկատելով որ քննութիւնները տակաւին չեն վերջացած, Ասան Յանձնաժողովը Ազգային Մեծ Ժողովէն պահանջած է 15 օր եւս երկարաձգել իրեն տրուած երկու շաբթուան պայմանաժամը։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻ ԱՌԹԻՒ

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՒ ՍՏՈՒՏԻՈՆ

Ղեկավարութեամբ՝ Մ. ՄԱՐՈՒԽԵԱՆԻ, եւ մասնակցութեամբ տեղիս լաւագոյն ուժերու եւ Օր. Ասիա Կոստանեանի։

Այս կիր. գիշեր ժամը 8.30ին, Bon Theatré*ի մէջ, 84 Rue Chape կը ներկայացնէ՝ շիրվանզատէի*

ՁԱՐՈԳԻՆ

Տեղի կ'ունենան օրուան պատշաճ բանախօսութիւններ

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԵՆ

ՅԱՒԻՇԱՏԵՏՐ

Հ. Ց. Դ. Պուա Փոլօմպի եռագոյն խումբի ժողովը այս շաբաթ գիշեր ժամը 8ին, 154 Ave. Argenteuil, Asnières, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի Կուկունեան խումբի ժողովը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին, Գրադարանի սրահը։

ՅԱՐԴՈՂԻ գրական երեկոն վաղը Հինգշաբթի, ժամը 9ին, Ֆլօրիա։ Պ. Ա. Չօպանեան պիտի դասախօսէ *Կոստանդին Երզնկացիի* մասին։ Կը հրաւիրուին անդամները ու համակիրները։

Տէ՛ր Տէրի Սեբաստիոյ Ղանթարոզ գիւղի Հայրենակց. միութեան վիճակահանութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը.— 63՝ գոյգ մը գուլպա, 151՝ սեղանի ժամացոյց, 331՝ Ջօր. Անդրանիկի մեծ նկարը, 309՝ կնոջ պայուսակ, 396՝ ինքնահոս գրիչ, 420՝ քաշքոլ, սանտալու համար դիմել՝ պ. Տնիկ Ղէնպերեանի, 18 Rue Wilson, Decines, Isère։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԻՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Պէյֆօռ, *կ. Մ.— 35։*
Փօռ տը Պուք, *Մ. Է.— 70։*
Կրաս, *Ա. Տ. Վ.— 200 ֆր.։*

FOYER FRANÇAIS

Դասերը վերսկսած են Յունուար 2էն ի վեր։ Հայերու համար գլխաւոր տեղն է 23 Rue Cujas (մէթրօ Քաէռն կամ Սէն Միշէլ), ուր Ֆրանսերէնի ձրի դասեր կը տրուին երկուշաբթի եւ ջորեքշաբթի, ժամը 8.30ին։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի քնիկ Տիմոթիքացի վաճրամ Մուրատեանի ընտանիքը, հայրը Գրիգոր, մայրը փերուզ (Գաբրիէլեան?). Նախապէս Անկէն բնակած։ Հանչցողներէն կը խնդրուի իմաց տալ Հայոց եկեղեցին ի փարիզ։

— Ազատ Գաբրիճեան կը փնտռէ Խնուսի Տուժանա գիւղացի Սերոբ եւ քոյրը Իսկուհի Գարբիճեան, որոնց Սուրիա ըլլալը կը կարծուի։ Լուր տուողին 200 ֆրանք նուէր։ Գրել 14 Rue Ortolan, Paris 5me։

Կը խնդրուի Սուրիահայ թերթերէն արտատպել։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒՅՑ
«ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ» ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԱՄԻՍ

13 Ուրբաթ գիշեր ժամը 9—10 Պ. Խոնդկարեան՝ քաղաքական տնտեսութիւն և պետական իրաւունք։

Ժամը 10—11 Պ. Վրացեան՝ Հայոց նորագոյն պատմութիւն։

15ին կիր. առաւօտ ժամը 10—11 Պ. Դաւիթ-Բէկ՝ Ֆրանսերէն լեզու։

17ին Երեքշբ. գիշեր ժամը 9—10 Պրոֆ. Ադալեանեան՝ Ջգային ախտաբանութեան հիմքերը եւ հոգեկան ախտաբանութիւնը գեղարուեստի մէջ։

Ժամը 10—11 Պրոֆ. Ադոնց՝ Հայոց քննական պատմութիւն։

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE
?

ԼՕՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՅՈՒՆՈՒԱՐԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ
1928

Ճոխ բովանդակութիւն, գրական, գեղարուեստական եւ ազգային կեանքի պատկերացումով, աշխատակցութեամբ նոր գրողներու։ Գին 30 ֆր. կը գտնուի «Յառաջ»ի խմբագրութեան մօտ։

ՎԵՐՋ ԱՊԻ՛Ս
ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՅՆՔԱՆ ՍՊԱՍՈՒԱԾ

ՈՒՏԱՂ ՈՒՏԱՂ ՈՒՏԱՂ ՈՒՏԱՂ
ԲՐՆԻ ՍԻՐՈՒԼՏՈՒՔ

ՔՐՔՉալիր գաւեշտը, անմոխրանման ցօղէն նոր գաւեշտ մը որ պիտի հմայէ, հրապուրէ

ԲՈՒՐԲԸ, ԲՈՒՐԲԸ, ԲՈՒՐԲԸ,

ԳԻՆ **3** ՖՐԱՆՔ

կը գտնուի բոլոր հայ թերթերու գործակատարներուն մօտ եւ կամ դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI
31 Rue Kléber
Issy-les-Moulineaux (Seine)։

Կը դրկուի նաեւ 3 ֆրանքի դրոշմանուէրի փոխարէն։

ԼՕՅՍ ՏԵՍԱԻ

ԱՐՍԷՆ ԱՃԷՄԵԱՆԻ
«ՍԻՐՈՑ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԻ ԵՐԳԵՐ»
Ա. Շարք

Տպ. Լիոն, 1927։ Գին 5 ֆրանք

կը ծախուի նաեւ Յառաջի խմբագրատունը։

"ԳԵՂՈՒՆԻ"

Յառաջի խմբագրատունը սակաւաթիւ օրինակներ կը գտնուին վենետիկի Մխիթարեան այս շքեղ հրատարակութենէն, որ կը պարունակէ ծանօթ գրագէտներու գործեր եւ բազմաթիւ գեղարուեստական նկարներ։

Թանկագին կազանդէրէք մը։ Գին 3.50 տոլար կամ 90 ֆր.։

ԻՐԱՒԻԱԳԻՏԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿ
ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ
11 RUE DU VIADUC
ISSY-LES-MOULINEAUX
Tél. 83, խի-լէ-մուլինօ
Կը ստանձնէ ամէն տեսակ քաղաքային, առեւտրական, ամուսնական, ժառանգական դատեր եւ նաեւ իրաւաբանական գործողութիւնները։
Մեծ դիւրութիւններ բանւորներու համար. Դիմել՝ ամէն օր 10—12 եւ 5—7։
Շաբաթ օրերը խորհրդակցութիւնը ձրի է։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ
5 Rue Cardinal Mercier
(Նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96.70 եւ 97,39
Կը կատարէ ֆրանսա մըտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով։ Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ։
Դիմել ամէն օր 9-12 և 2.7

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Շեն. Passy 72.56
Կը կատարէ ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Ապահովիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒՈՑ ԳՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՄԲԱՐԱՆՈՑԸ

ԹԷՈՒԴԻԿԻ 1928Ի "ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ"

Ան այս օրերուս հրապարակ ելաւ եւ ունի սովորական հատորներու էջերով հազար չորս հարիւր երեսներ եւ անհամար գեղագունեսատիպ պատկերներ։ Գրչի ու գեղարուեստի հայ վարպետներ ժամադիր եղած են հոն իրենց հին ու նոր անտիպ էջերով։

Թուղթ եւ տիպարուտառ՝ անմրցելի։ Գին՝ 50 ֆր., դիմել հեղինակին՝ 208 bis, Rue Lafayette, PARIS (10e)

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐԲԻՆ, ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵԻ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

Տարիներէ ի վեր Նիւ-Եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։

Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ։ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis, Téléph. Provence 09-32։

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐԲԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵԻ ՎԵՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-41
ՄԷԹՐՕ՝ Cadet կամ Նօռ-Սիւռ. N. D. de Lorette
Ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14 19, կիր. եւ տօն օրեր 10-12

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆինանսի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ *ներքին եւ կանանց, վեներական եւ մորթային, քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ։*
Tél. Central 73—38. Métro: Sentiér կամ Halles
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30—8

ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐ Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ գործով զբաղելու սրամիտ ներկայացուցիչներ կ'ուզուին, թէ՛ փարիզի եւ թէ գաւառներու համար։ Դիմել նամակով՝
M. BAZILIER. 32 Rue de Mogador, Paris (9e).

ՏՕՔԹ. Տ. ՍՊԱՀԹԱԼԻ

ՎԿԱՑԵԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
ՅԱՋՈՂԻ ՎԻՐԱԲՈՒԹԱՊԵՏ ԻԶՄԻՐԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ
Մասնագէտ ատեան, միզանցքային եւ ամէն տեսակ հիւանդութեանց, կը դարմանէ իր սեփական մեթոտով.
44 RUE POISSONNIÈRE, PARIS (2me)
Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 14—18
կիրակի եւ տօն օրերը մասնաւոր ժամադրութեամբ։

ՃԱՇԱՐԱՆ ԳԱՐԱԳԱՇ
(Գ. ԵԱՂՃԵԱՆ)
24 RUE DES CARMES, PARIS (5e), Métro: ST. MICHEL
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԺԱՄԱԳՐԱՎԱՃԱՐ
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ մաքուր եւ անոթների սպասարկութիւն։
Արեւելեան նուագ, ամէն երեկոյ ժամը 7—12։ Նուագածուներու խումբը կազմուած՝ Պ. Պ. Մկրտիչ (քէման), Յակոբ (քանոն), Արմենակ (ուտ)։
Շարունիքի եւ զանազան հաւաքոյթներու համար մասնաւոր սրահ առաջին յարկը։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Ջէր եւ Ջնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐԲԻՆ ՄՈՐԹԱՑԻՆ ԵԻ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9.12

ԳԼԽԱՐԿ - MODES
ԱՏՐԻԱՆԱ

Կանանց գլխարկի շիք եւ գեղեցիկ մօտէլներ, պատրաստ չափու վրայ։ Ձեւափոխութիւն ամէն տեսակ գլխարկի (feutre, paille, tissus։)

ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ՝ 35 ՖՐ.Է ՍԿՍԵԱԼ
243, Rue St. Honoré, 243, PARIS (1er).

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
TANNERIE DE LA DEULE
9 rue Charlot, Paris. Մէթրօ République. Tél. Archives 05—86
Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան
Ադապուած ներքանցու կաշի,
Քուափոն (*կռնակի մասը*) Ա. կարգի քիլօն 32, 34, 36
Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, ֆրանք,
Քօլէ (*վերի մասը*) 14, 16, 18 ֆրանք։
Ֆլան (*կողի մասը*) 14, 15, 16 ֆրանք։
Մասնաւոր զեղչ հայ կօշկակարներու։ Կը խօսուի հայերէն եւ թուրքերէն։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20շ.	40շ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6տլ.	10տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"
Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction & Administration Խմբագրատուն 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)
TÉLÉPHONE : NORD 57-82
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS
Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 12 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1928
12 JANVIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 542 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ՀԻՄԻ ԷԼ ԼՌԵՆՔ...,,

Այսօր կը հրատարակենք մէկ-երկու քաղուածքներ, Մոսկուայի «Պրաւդա»ի Դեկտեմբեր 30ի թիւէն:

Յօդուածագիրը, Թաթար գործիչ Կարայեւ, փաստերով կ'ապացուցանէ թէ՝ Ռուսաստանի բոլոր Թուրք-Թաթար հանրապետութիւններուն մէջ կը տիրապետեն համաթրքական տրամադրութիւնները եւ ակներեւ ձգտում կայ համաթրքական պետութիւններ կազմելու:

Յետոյ, կը յայտարարէ թէ դպրոցներուն մէջ կը տիրէ «Թունդ ազգայնական եւ կղերամիտ ոգին», թէ շատ մը վայրերու մէջ «տեղական բարբառը տեղի տուած է Թուրքերէնին», իսկ նոր սերունդին դաստիարակութեան ամբողջ գործը կը գտնուի օսմանեան նախկին սպաներու, մեծ պատերազմէն մնացած Թուրք գերիներու ձեռքը:

Ու վերջապէս, դիտել կուտայ թէ դասագիրքերու մէջ կ'երեւան սա տեսակ խօսքեր.

«Ես թուրք եմ. իմ ծագումէս եւ հաւատքէս բարձր ոչինչ կայ... Թուրքը չի կրնար հանգիստ նստիլ իր տան մէջ»:

Ըսենք անմիջապէս որ այս բոլորին մէջ ոչինչ կայ նոր՝ մեզի համար:

Ամբողջ գրականութիւն մը մշակուած է այս ուղղութեամբ, դաշնակցական մամուլին մէջ: Կան եւ բազմաթիւ օտար հեղինակութիւններ. իսկ դաշնակցական Զարեւանդը անցեալ տարի հրատարակեց փաստացի հատոր մը, «Միացեալ և անկախ Թուրանիա», որուն դէմ լուտանքներ կամ ծաղրանքներ միայն լսեցինք ռամկավար եւ համայնավար բերաններէ, փոխանակ նոյնքան շօշափելի հակափաստերու: Այո, կը յիշենք որ ընկեր Ահարոնեանն ալ վրիպեցաւ այս գետնին վրայ, հապճեպ դատաստան մը ստորագրելով այս թերթին մէջ. «Թրքական պանթուրանիզմը յոգնած ցեղի ծամածռութիւն է՝ Թուրք երիտասարդութիւնը զուարճացնելու» («Յառաջ», 10 Ապրիլ 1927):

Իսկ ռամկավար-համայնավար տիրացուները սրտառուչ փոխասացութեան մը ձեռնարկեցին, ապացուցանելու համար թէ մատնանշուած վտանգը «մտացածին» է, թէ Դաշնակցականները «ուրիշ անելիք չունենալով», այդ գիւտը բրած են, իբրեւ զբաղում: Իբրեւ յատկանշական օրինակ, անգամ մըն ալ կ'արտատպենք Ամերիկայի հայ պոլշեւիկներու շաբաթաթերթին պատգամը.

—«... Հայաստանը իր քաղաքական միջոցները ամենալաւ կերպով ապահոված է 'ու Արեւելքի ժողովուրդներուն հետ միասնաբար կը ջախջախէ ո՛ր եւ է այդպիսի յետադիմական համաթուրանական շարժում» («Նոր Աշխարհ», 19 փետր. 1927):

Բայց կը բաւէ: Քանի որ Մոսկուայի պաշտօնաթերթը իր կարգին ասպարէզ իջած է... դաշնակցական տեսակէտ պաշտպանելու, կանգ առնենք այստեղ:

Բազմազան փաստերով, խմբագրականներով, յօդուածներով եւ թարգմանութիւններով, մեր գլխաւոր ճիգն եղաւ ապացուցանել թէ՝ համաթուրանականութեան ձգտումն իսկ ամէնէն առաջ լուրջ սպառնալիք մըն է՝ մեր մնացորդ հայրենիքին համար:

Շարժումը կը յաջողի՞ թէ ոչ — ուրիշ խնդիր է. բայց անոր ո՛ր եւ է մէկ փորձը, անոր երկունքը փոթորիկ մը պիտի բանայ, ամէնէն առաջ, Հայաստանի գլխուն:

Այս մտահոգութեամբ, մինչեւ այսօր ալ ուշադրութիւն կը հրաւիրենք. միջոցներ կը թելադրենք, ձեռքէ չենք ձգեր ահազանգը:

Արդ, Մոսկուայի «Պրաւդա»ն հաւատարիմ գործակալի մը, նոյն ինքն Թաթար Կարայեւի գրչով կ'ազդարարէ թէ՝ վտանգը գոյութիւն ունի եւ կը ծաւալի նաեւ... Ռուսաստանի համար:

Ըսենք, անցողակի, որ այդ կէտն ալ չէ վրիպած մեր ուշադրութենէն:

Եթէ Ռուսաստանի խորհրդային իշխանութիւնը քիչ մը խելք ունենար եւ սանձարձակ ազատութիւն չտար ասիական և մասնաւորապէս Թուրք-իսլամ ցեղերու թթու ազգայնականութեան, եթէ դուռները լայն բացած չըլլար Իթթիհատի և Քէմալի յայտնի և գաղտնի գործակալներուն, թունդ համիսլամականներու, «օճաղճի»ներու, ջարդարարներու եւ աւարառուներու շահատակութեանց առջեւ, եթէ, կ'ըսենք, Մոսկուա գործէր նոյն իսկ զուտ ռուսական շահերու տեսակէտէն, — իսկապէս որ Թուրանական շարժումը ցնորք մը պիտի ըլլար, դատապարտուած՝ իր սաղմին մէջ իսկ խղդուելու: Եւ այն ատեն, պարզ է որ Հայաստանն ալ կը ծաղկէր, փոխանակ ծիւրելու ծանր մղձաւանջի մը եւ իրական սպառնալիքներու տակ:

Մոսկուան չունեցաւ այդ հեռատեսութիւնը: Եւ արդիւնքը — հաւասիկ Թաթար Կարայեւն է որ կ'ողբայ, «Պրաւդա»ի էջէն.

— «Բոլոր Թուրք-Թաթար հանրապետութիւններու մէջ համաթրքական տրամադրութիւնները կը տիրապետեն»:

Եւ աւելին, ինչպէս կ'ուսուցանեն Թուրք մանուկին.

— «Թուրքը չի կրնար հանգիստ նստիլ իր տան մէջ»:

«Հիմի՞ էլ լռենք, երբ մեր թշնամին... մե՛ր խօսքն է կրկնում:

Եւ ի՜նչ պերճախօս վկայութեամբ, կէտերը ճշտելով, բաները համրելով, հոգ չէ թէ յանուն համաշխարհային յեղափոխութեան:

Հիմի՞ էլ լռենք, երբ Թաթար Կարայեւները, քարե՛րն անգամ լեզու են ելեր:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅԵՐՈՒ ՎԻՃԱԿԸ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

«Նոր Օր» խմբագրականի մը մէջ կը նկատէ (30 դեկտ).

— «Դարձեալ Հայերը»...

«Այսպէս կ'ըսէր, դեռ քանի մը օր առաջ, ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնատարներէն մին: Ի՞նչ է պատահեր: Քանի մը համայնավարներ, որոնք՝ բարոյական ոչ մէկ կապ ունին այս գաղութին հետ, Սելանիկի մէջ յայտարարեր են թէ իրենք կը նախընտրեն Խորհրդային Միութեան հպատակ ըլլալ՝ քան Յունաստանի:

«Խօսակցութեան մը պահուն, յոյն պաշտօնակից մը, որ կարեւորագոյն թերթերէն մէկուն մնայուն աշխատակիցն է, ըսաւ թէ «Հայերը, փոխանակ խաղաղ եւ շինարար կեանք մը ապրելու այս հիւրընկալ երկրին մէջ, կը զբաղին օտար քարոզչութեամբ եւ չափէն աւելի կը զբաղեցնեն կառավարական պաշտօնատուները: Հակառակ կառավարութեան կողմէ քանիցս եղած ազդարարութեան, ձեր մէտրապոլիտը կամ Էփիթրոբին միջոցներ չեն խորհած հայ համայնավարներու վտանգաւոր գործունէութեան վերջ մը տալու համար»:

«Իսկ աւելի ծանր է Ապահովութեան շրջանակներուն դատավճիռը մեր մասին. «Զգիտի թոյլատրենք որ դուք պոլշեւիկութիւն քարոզէք: Գացէք Կովկաս եւ ըրէք ինչ որ կ'ուզէք»:

«Մեր մասնաւոր տեղեկութիւնները կ'ըսեն թէ կառավարութիւնը կը խորհի շատ խիստ միջոցներ ձեռք առնել հայ համայնավարներու դէմ, անշուշտ զատողութեան բաժին մըն ալ պահելով ոչ-համայնավար Հայերուն համար:

«Ի՞նչ կ'ընենք մենք այս կացութեան առջեւ: Ծալապատիկ նստած ենք: Գաղութին ճակատագիրը վարող վարչութիւնը ամէնէն կարեւոր եւ կենսական գործերը անկիւն մը նետած, իր ժամանակը կը վատնէ երկրորդական խնդիրներու կարգադրութիւնով:»

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆԸ ԼԱՏԻՆԵՐԷՆ ՏԱՌԵՐՈՎ

Պոլիսէն կը հեռագրեն.—

Հետզհետէ աւելի հաւանական կը թուի թէ Թուրքերը վերջ ի վերջոյ պիտի ընդունին լատինական տառերը՝ իրենց լեզուն գրելու համար: Մինչեւ հիմա կը գործածէին արաբական տառերը, ինչ որ շատ մը անպատեհութիւններ կը ներկայացնէր, քանի որ Թուրքերէնը ուրալ-ալթայեան լեզու մըն է, մինչդեռ արաբերէնը՝ սեմական: Ասկէ զատ, լատինական այբուբենը աւելի շատ թիւով մարդոց ծանօթ է քան արաբականը: Բուն թրքական հնչիւններուն համար, մասնաւոր գիրեր պիտի գործածուին:

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻ նախագահ վերընտրուեցաւ ընկերվարական Ֆէրնան Պուիսոն:

ՓԱՐԻԶԻ խորհրդային նոր դեսպան Դովկալեւսկի, որ առջի օր Մոսկուայէն ճամբայ պիտի ելլէր դէպի Փարիզ, աղջկանը հիւանդութեան պատճառով քանի մը օր յետաձգուած է իր մեկնումը:

∴ Խորհրդային միութեան այժմու զատական գործավար Կուրսկի Հռոմի դեսպան անուանուեցաւ Կամենեւի տեղ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հետապնդուած համայնավարներուն դէմ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ Կ'ՈՒԶԷ ԲԱՆՏԱՐԿԵԼ

Նախարարական խորհուրդը իր վերջին նիստին մէջ որոշեց խստիւ գործել համայնավար այն հինգ երեսփոխաններուն դէմ, որոնք անսաստելով օրէնքին, բանտ չէին ներկայացած՝ կրելու համար իրենց պատիժը: Կառավարութիւնը այսօր Երեսփոխանական ժողովէն պիտի պահանջէ Քաշէնի, Վայեան-Քութիւրիէի, Մարթիի, Տորիոյի եւ Տիւքլոյի անձեռնմխելիութիւնը վերցնել եւ ձերբակալել զանոնք: Ի հարկին վստահութեան խնդիր պիտի դնէ: Կը կարծուի թէ Երեսփ. ժողովի մեծամասնութիւնը կառավարութեան առաջարկին ի նպաստ պիտի քուէարկէ՝ խուսափելու համար նախարարական տագնապէ մը:

Խնդրոյ առարկայ երեսփոխանները առջի օր խորհրդարանի բացման նիստին ներկայ չեղան եւ կը մնան իրենց թաքստոցներուն մէջ:

«Իւմանիթէ» կը գրէ թէ Երեքշաբթի ամբողջ համայնավար կուսակցութեան կեդրոնական կոմիտէն նիստ գումարեց հակողութեանը տակ տասնեակներով ոստիկաններու, որոնք դրան առջեւ կեցած, մարդ չէին ձգեր կուսակցութեան կեդրոնատեղիէն ներս: Կեդր. կոմիտէն այս առթիւ բողոքի յայտարարութիւն մը հրատարակելով, կ'ըսէ թէ կառավարութիւնը կը պատրաստուի ապօրէն հռչակել համայնավար կուսակցութիւնը Ֆրանսայի մէջ:

Աքսորուած ընդդիմադիր վարիչները

Պոլշեւիկ ընդդիմադիր պետերու աքսորին մասին հետեւեալ նոր տեղեկութիւնները կը հաղորդուին.—

Չի գիտցուիր երեսուն գլխաւոր ընդդիմադիրները աքսորելու որոշումը ուսկի՛ց կը բխի, կեդրոնական Գործադիր կոմիտէէ՞ն թէ ուղղակի կեդրոնական կոմիտէէն: Այս աքսորը տարբեր է սովորականներէն: Ընդդիմադիր վարիչները վարչական պաշտօններու պիտի կոչուին հեռաւոր շրջաններու մէջ, ուր իրարմէ հեռու պիտի ապրին: Այսպէս, Տրոցկի, որ Ստալինի գլխաւոր հակառակորդն է, պիտի աքսորուի Աստրախան: Ռատէկ պաշտօնի պիտի կոչուի այնպիսի տեղ մը, որ երկաթուղիի ամենամօտիկ կայարանէն 350 մղոն հեռուն կը գտնուի, այսինքն Սիպերիա կամ Թուրքաստան:

Կամենեւ եւ Զինովիեւ, որոնք դիմում կատարած էին կրկին համայնավար կուսակցութեան մէջ ընդունուելու համար, պատասխան ստացան որ առ այժմ իրենց անդամակցութիւնը փափաքելի չի նկատուիր: Եթէ Տրոցկիի դէմ գրքոյկ մը հրատարակեն, վեց ամիս յետոյ իրենց խնդիրքը պիտի կրնայ կրկին քննութեան ենթարկուիլ:

Էնվէրի անեղծագը ձերբակալուած

Անատոլուի Գործակալութիւնը Էնկիւրիէն կը հաղորդէ որ «Եավուզ»ի նորոգութեան խնդրով զբաղող Խորհրդարանային Յանձնախումբը որոշած է ձերբակալել եւ տասը օր մեկուսացնել հանգստեան կոչուած գնդապետ Էօմէր Նազըմը, որ իբր վկայ կանչուած և հակասական յայտարարութիւններ ըրած էր:

Էօմէր Նազըմ պէյ, ինչպէս գրած ենք, աներձագն է Էնվէր փաշայի եւ վարիչը «Շարք էշեա փազարը» ընկերութեան: Իր այդ հանգամանքով 80,000 ոսկի գանձած էր Գերման ընկերութենէ մը՝ փոխարէն տալով Թրքական ընկերութեան պարտաթուղթերէն: Գերմանները կը խոստանան 120,000 ոսկի եւս վճարել, եթէ Նազըմ յաջողցնէր «Եավուզ»ի նորոգութեան գործը իրենց յանձնել: Նազըմ բացէն 20,000 ոսկի կ'առնէ գերման «Ֆլէնտէր» նաւային ընկերութենէն՝ ըսելով թէ այդ գումարը պիտի յատկացնէ ծովային գործավար Իհսան պէյը համոզելու:

Ծովային գործավար Իհսան պէյ Պրէմէնի գերմանական մէկ տան ապսպրած էր ծփուն նաւարան մը, հակառակ անոր որ անգլիական տուն մը աւելի մեծ նաւարան մը մը առաջարկած էր՝ նուազ սուղ պայմաններով:

Երեսփոխան Ֆիքրէթ հարցաքննութեան պահուն խոստովանեցաւ որ Իհսան պէյէն 20,000 մարք նուէր ստացած էր՝ «Եավուզ»ի խնդրին մէջ իր ծառայութեանց համար: Քննիչ յանձնաժողովը հաստատեց թէ «Եավուզ»ի նորոգութեան պայմաններուն մէջ գաղտնաբար փոփոխութիւններ մտցուած էին:

Գործավարութեանց միացում

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ Ազգ. Մեծ ժողովը քուէարկեց օրինագիծ մը, որով առեւտրական եւ երկրագործական գործավարութիւնները միացուելով կը դառնան Տնտեսութեան գործավարութիւն: Նոյնպէս կը ջնջուի ծովային գործավարութիւնը: Այս վերջինին վերաբերեալ գործերը կը յանձնուին Ազգային Պաշտպանութեան գործավարութեան: Քուէարկուած այս նոր օրէնքով կը ստեղծուին երեք նոր գործավարութիւններ՝ ցամաքային, ծովային եւ օդանաւային:

Ի՞նչ կը պահանջէ Իտալիա

«Էքօ տը Փարի»ի Հռոմի թղթակիցը կարգ մը հարցումներ ուղղած էր «Թրիպունա»ի խմբագիր Ֆրանչէսքօ Կօբոլայի, որ հարազատ արտայայտիչն է Մուսոլինիի քաղաքականութեան:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԷՖԷՆՏԻՆ ԿԸ ՀՍԿԷ

Ո՞վ:

— Նորատունկեան Գաբրիէլ էֆէնտին, «փառք ու պարծանք դիւանագէտն ազգիս Հայոց»:

Հազիւ յայտարարուած Սանասարեան ժողովրդական համալսարանին բացումը, կը կանչէ «ղոլամ»ները: Եւ «ղոլամ»ները պար կը բռնեն:

— Ի՞նչպէս կ'ըլլայ այս գործը:

— Ի՞նչպէս կ'ըլլայ, էֆէնտի, դուք լուր չունէի՞ք, հապա Սանասարեան խնամակալութի՞ւնը:

— Էֆէնտի, իմացա՞ք, դաշնակցականի մը յանձներ են «Հայոց նորագոյն պատմութեան դասընթացքը»:

Եւ էֆէնտին, հակառակ իր եօթանասունըհինգ տարիներու ծանրութեան, կը պզտիկնայ, կը թեթեւնայ, կը պլորուի:

Ու միշտ անխօս — ինչպէս վայել է լուրջ դիւանագէտի մը — ակնարկը պատուհանին, նշանացի, դէմքի խորախորհուրդ արտայայտութիւններով, կը թելադրէ «պարտ ու պատշաճը տնօրինել», չարիքը խափանելու համար:

×

Էֆէնտին քուն չունի դեկտեմբեր 30էն ի վեր:

Ո՛ղջ ըլլան «ղոլամ»ները:

Միշտ պատնէշին վրայ, անոնք արդէն ազդանշանը տուած են:

— Պատերազմ՝ Սանասարեան ժողովրդական համալսարանին դէմ:

×

Ի՜նչ մեղքս ծածկեմ: իսկապէս աններելի սխալ մը գործեր են ժողովրդական համալսարանին կազմակերպիչները, դաշնակցականի մը յանձնելով «Հայոց նորագոյն պատմութեան դասը»:

Պէտք է անմիջապէս պաշտօնանկ ընել այդ «փորձանք»ը եւ անոր տեղ նշանակել նոյն ինքն Գաբրիէլ էֆէնտի Նորատունկեանը:

Չէ՞ որ Հայոց նորագոյն պատմութիւնը կը սկսի հանգուցեալ Պապը Ալիէն:

Եւ չէ՞ որ էֆէնտին բարձրագոյն հեղինակութիւնն է այս ճիւղին մէջ, իբրեւ քառասուն տարուան վաստակաւոր Բարձրագոյն դրան, իբրեւ իրաւագէտ-խորհրդական, նախարար, ծերակուտական եւ... փախստական, բայց միշտ պարծանքով եւ երկիւղածութեամբ գրպանը պահած՝ Թրքական անցագիրը...

ԱՐՇԱԻՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՐՈՒԱՐՁԱՆ ՄԸ

Դամասկոսի պատկան իշխանութիւնները, սկզբունքով որոշեցին հայկական արուարձան մը հիմնել եւ հոն փոխադրել այժմու կայաններու մէջ ապաստանած եւ վատառողջ պայմաններու տակ ապրող հայութիւնը: Հայերը տէր պիտի դառնան իրենց յատկացուած հողերուն, տարուէ տարի չնչին գումար մը վճարելով: Մասնաւոր յանձնախումբ մը պիտի որոշէ հողերուն տեղը:

ՎՐԻՊԱԿ.—Երէկուան «Մամուլ»ի բաժնին գլուխը «Ձայն մը... Ջոջերու օրկանէն», քանի մը թիւերու մէջ, սխալմամբ շարուած է «գողերու». իսկ երկրորդ տողը պիտի ըլլայ «հակադաշնակցական», ինչպէս ճշտուած է արդէն:

ՍՈՍԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ ՀՈՒՆԱՐԱՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԵՐԱԳՈՒՅՆ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՕՐԳ

ՆՈՐ ՓԱՐԻԶԸ

Փարիզի ճարտարապետական ընկերակցութիւնը ներշնչուած են նոր երազ մը: Լոյս-Քազաքը հիմնովին փոխել եւ վերածել արդիական ոստանի մը, ուր գեղեցկութիւնը, առողջութիւնը եւ գործի կեանքին բոլոր պահանջները նկատի առնուած ըլլան:

Անոնց նպատակն է կառուցել առողջապահիկ քաղաք մը, վաթսուն յարկնոց տուներով, որուն մեղր լոյս փողոցներով, զարմանալի պարտէզներով: Ու տուները բարձրանան վե՛ր, որպէսզի ժաքուր օդը, բնակարանի ներքեւը ձգուին պարապ տրուին ներքեւը ձգուին պարապ ջողոցներ: Օդ՝ վերը, օդ՝ վարը: Լը Քորպիւզիէ, որ հեղինակն է քաղաքաշինութիւն գիրքին, կ'ըսէ Ազգերու Դաշնակցութեան ապագայ պալատին համար մրցումի ըղրացած հայկական յատակագիծը, խօսելով նոր փարիզին մասին, կը նկարագրէ զայն մեծ ոստանը, որ պիտի ունենայ հետեւեալ դիրքը.

Ապագայ Փարիզը պիտի ըլլայ երկու քաղաքներէ. Արդի Քաղաք, Բնակութեան Քաղաք:

Արդի Քաղաքը պիտի ըլլայ 240 հեկտար տարածութիւն, ու պիտի ըլլայ Ռէփիւպլիքի հրապարակը, Լուվր փողոցը, Նոթ կայարանը եւ Ռիվոլի փողոցը:

Բնակութեան Քաղաքը պիտի տարածուի Փիրամիտ, Շան-զ'Ելիզէ, Սէն-Լազար և Ռիվոլի փողոցներուն վրայ:

Կեդրոնական ատրերկրեայ կայարան մը պիտի շինուի այս երկու քաղաքներուն միջեւ:

Այս նոր Քաղաքին առանցքը Հպիտի երկարի արեւելքէն արեւմուտք, վէնսէնէն Լըվալուա-ճաքէրէ: Այս առանցքին պիտի հանուի մեծ փողոց մը, որ պիտի ունենայ 120 մեդր լայնութիւն եւ ինքնաշարժներու ընդհանուր ճանապարհ մը: Այլեւս զգուիչներ պիտի ունենան 7, 9 կամ 11 մեդրնոց փողոցներ, որոնք ամէն 20, 30 կամ 50 մեդրը մէկ պիտի հատեն 50, 80 և 120 մեդր լայնութեամբ, և պիտի կտրուին ամէն 350 կամ 400 մեդրը մէկ անգամ: Ու փողոցներուն վրայ, կազմուած կղզեակներուն կեդրոնը պիտի բարձրանան խաչաձեւ «երկինք-քերողներ»:

Այսպէս պիտի շինուի քաղաք մը, որ պիտ աճի ու մեծնայ իր բարձրութեամբ: Մխրճուելով լոյսին եւ օդին մէջ:

ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՎՆԱՍԸ

Լոնտոնի Թաղապետական իշխանութեանց եւ ճարտարապետներու իպաղորդած առաջին Թուանշաններուն համաձայն, ողողումներուն երեսէն Լոնտոնի կրած վնասը կը հաշուուի 470.000 անգլ. ոսկի (մօտ 59 միլիոն ֆր.):

ՀԱՑԵՆԵՐ ԳՒՒՒՈՒՆԵՐԷՆ

ԵՐԵԿՈՅԹՆԵՐ ԵՒ ՀԱՆԴԷՄՆԵՐ

ՄԱՐՄԻՒԼ, 5 Յունուար.—Նոր տարուոյ առթիւ Մարսիլիոյ հայութիւնը խանդավառ օրեր ապրեցաւ:

Գրեթէ ամէն կողմ տեղի ունեցան ընտանեկան երեկոյթներ եւ ծառահանդէսներ: Առաջին քայլը առաւ Պրուսայի Մեծ Նոր Գիւղի նորակազմ հայրենակցական միութիւնը, կազմակերպելով ընտանեկան երեկոյթ մը: Բոլորն ալ Մեծ Նոր գիւղցիներ էին, 60ի մօտ երկսեռ հայրենակիցներ, որոնք իրենց գաւառաբարբառով տաք խօսակցութեան մը բռնուած էին: Մէկը՝ ծննդավայրի կաղանդի յիշատակներէն դրուագներ կը պատմէր, միւսը՝ կը զանգատէր իր կեանքէն: Խումբ մը բանուորներ տեղանի մը շուրջբոլորուած, կը նկարագրէին իրենց աշխատանքին ծանրութիւնը:

Պզտիկ մանուկներ, անգիտակից իրենց շուրջի անցուդարձին, կը վազվզէին հոս ու հոն: Սրահին մէջտեղ, սեղանի մը վրայ կը նշմարուի Կաղանդի պզտիկ ծառ մը եւ մէկէ աւելի սիրուն առարկաներ որոնք առանձին առանձին վիճակահանութեան դրուելով, 500 ֆրանքի մօտ հասոյթ մը արտադրեցին:

Միութիւնը ունի երկու բժիշկներ, Պ.Պ.Սէֆէթճեան և Բագրճեան, որոնք թէ նիւթապէս եւ թէ բարոյապէս կ'օգնեն իրենց հայրենակիցներուն:

*** *Հետեւեալ օրը, կիրակի, տեղի ունեցաւ Սիվրիհիսարցիներու հայրենակցական միութեան հրեկոյթը: Այս միութիւնը գրեթէ ամէնէն կենսականն է եւ օգտաշատը՝ թէ իրենց հայրենակիցներուն եւ թէ ամբողջ գաղութին մէջ:*

Հիմնարկութենէն անմիջապէս յետոյ ներկայացում մը տալով, հասոյթը ամբողջութեամբ յատկացուցին ազգային դպրոցներու: Յետոյ ուշադրութեամբ կը հետեւին ազգային շարժումին եւ շատ անգամ կը մասնակցին իրենց կարողութեան չափով:

Ինչպէս ամէն տարի, այս անգամ ալ այս միութեան ծառահանդէսը անցաւ շատ հաճելի:

Սրահը ժամանակէն առաջ լեցուած էր, մօտ 150 հոգի: Երիտասարդներ, ծերեր, պառաւներ, տարեցներ ու աղջիկներ, առանց բացառութեան բոլորն ալ ներկայ էին: Տեղի ունեցան նուագ, ֆրանսերէն և հայերէն արտասանութիւններ, մեներգներ, խմբերգներ եւն.: Յետոյ եկաւ կաղանդ պապան, ճերմակ մազերով: Զեռքը բռնած էր մեծ կողով մը, լեցուն միրգերով եւ խաղալիքներով:

Երեկոյթը փակուեցաւ կէս գիշերէն վերջ, քրքջալիր զուարճութեամբ մը:

Երեկոյթներ սարքեցին նաեւ Երզնկայի եւ Բարձր Հայքի Հայրենակցական միութիւնները, վերյիշելով իրենց հայրենիքի հարազատ կաղանդի գիշերները:

*** *Նոյն օրը կէսօրէն վերջ Սէն Լուի խաղական խորհուրդը կազմակերպած էր մանկապարտէզի ծառահանդէսը, իրենց սեփական շէնքին մէջ:*

Սրահը լեցուած էր արդէն եւ Սէն Լուցի ծնողներ անհամբեր կը սպասէին վարագոյրի բացուելուն:

Դուրսը՝ դրան մօտ Իտալացիներու եւ Սպանիացիներու երկսեռ խումբ մը շէնքին ցած պատուհանէն իրար հրմշակելով, կը ջանար տեսնել բեմը: Պզտիկներու արտասանութիւններէն եւ երգերէն վերջ, ճաւուրդի դրուեցաւ Անդրանիկի կենդանագիրը, որ բարձրացաւ մինչեւ 325 ֆրանքի:

Ընկեր Ճանիկեան շնորհաւորելով Սէն Լուցիներու եռանդը, մաղթեց որ այսպէս համագործակցաբար Ջանան աւելի բարձր մակարդակի մը հասցնել իրենց մատուռն ու մանկապարտէզը:

3—4 ամսուան կեանք ունեցող այս դպրոցին վիճակը կարելի է բաւարար նկատել:

Ս. Միլտոնեան

ԴԱՍԱԽՕՍԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

ՎԱԼԱՆՍ, 6 Յունուար.— Հ. Յ. Դաշնակցութեան Վալանսի Շրջ. կոմիտէի կազմակերպած դասախօսական ժողովը տեղի ունեցաւ իր ակումբի կից սրահին մէջ:

Ներկայ էին 120է աւելի ընկերներ եւ համակիրներ: Առաջին դասախօսն էր, ընկ. Տօքթ. Աշոտ Գասպարեան, որ բացատրեց թէ ինչպէս կազմուած են կուսակցութիւնները եւ ինչ են անոնց պարտականութիւնները: Ցետոյ պարզեց Հ. Յ. Դաշնակցութեան գործունէութիւնը մինչեւ այսօր, եւ անոր դերը ապագային:

Երկրորդ դասախօսն էր ընկ. Մ. Գուլումճեան, որ պարզեց քաղաքական կազմութիւնը եւ խօսեցաւ կուսակցական զանազան խնդիրներու շուրջ:

Ժողովէն վերջը, շնորհիւ ամերիկահայ ընկեր Քէփէնէկեանի, արձանագրուեցան 17 նոր ընկերներ, որոնք երկար ժամանակէ ի վեր մշտ համակիր կը ճնային: Դասախօսութիւնը վերջացաւ ժամը 12ին, իսկ Ուրբաթ, Յունուար 6ին, ընկերական ժողովին արձանագրուեցան երեք նորեկ ընկերներ: Նոր ընկերները ոգեւորութեամբ փարած են աշխատանքի:

Վեհունի

ԿԵԱՆՔԸ ՄԵՐ ՇՐՋԱՆԻՆ ՄԷՋ

ԿՐԱՍ.— Կրասի մէջ կը գտնուին մօտ 35 անուշահոտութեանց գործարաններ:

Ամէն գործարան ունի իր հատատուն գործաւորը: Իսկ ամառուան եղանակին, Ապրիլ 20էն մինչեւ Սեպտեմբեր, վեց ամսուան համար նոր գործաւորներ կ'ընդունի: Ծաղիկներու շրջանը անցնելէ յետոյ նոր գործաւորը կրկին կ'արձակուի:

Նոր գործաւոր ըսելով պէտք է հասկնալ տեղացիներ, որոնք ժամանակէն առաջ կ'արձանագրուին, Այնպէս որ դուրսէն եկող գործաւոր մը, շատ դժուարաւ գործ կը գտնէ: Այս ամբողջ գործարաններուն մէջ հազիւ հինգ Հայեր տեւական գործ ապահոված են:

Կան նաեւ շինութեան գործեր: Կրասի բանուորներուն 100ին 80ը, շինութեանց եւ առհասարակ դուրսի գործերով կը զբաղի:

Հակառակ անցեալ տարուան գործազրկութեան, կրաս բնաւ չազդուեցաւ: Այս տարի պատկերը տարբեր է: Մօտաւորապէս երկու ամիսէ ի վեր անգործ հայրենակիցներու շարքը օրէ օր կը խտանայ, շատերը Մարսէյլ վերադարձան, ուրիշներ նոր վայրեր կը փնտռեն: Կան նաեւ այնպիսիներ ալ, որ իրենց տեղէն շարժելու կարողութիւն չունին:

Այստեղ սովորութիւն էր ամէն Տարեգլուխի 25 - 50 - 100 ֆրանքով կաղնդել գործաւորները: Այս տարի Դեկտեմբեր 31ին տասնեակներով գործաւորներ արձակեցին:

Այստեղ ապրուստը քիչ մը սուղ ըլլալուն մեր հայրենակիցները անելի մտահոգուած են:

Նոր սերունդը ֆրանսական դպրոց կը յաճախէ, հետզհետէ մոռնալով հայերէնը: Անոնց են նաեւ ծնողքները: Դպրոցէն դուրս փոխանակ հայերէն խօսելու, ֆրանսերէնով կը գոռան իրենց պզտիկները. «վիեն իսի մօն փըթի» եւն:

Ժամանակ մը շատեր Հոկի շոալ խոստումներուն հաւատալով, Հայաստան երթալու կը պատրաստուէին, իսկ այսօր դիմումներ կ'ընդունի ֆրանսական քաղաքացիութեան: Յոգնած ու վիրաւոր ճամբորդը երբ ուժասպառ ըլլայ, կ'իյնայ գետին, օգնութիւն աղերսելով: Մենք եւս յոգնած ենք. մթնոլորտը կը ճնշէ մեզ, այլասերման դուռները լայն բացուած են մեր առջեւ...

Ունինք խումբ մը երիտասարդներ, որոնք ժամանակէ մը ի վեր լուրջ աշխատանքի լծուած են, կազմակերպելով Հ. Յ. Դ. կորիզներ. Բան, Կրաս, Լապատի, Նիս եւ Փուժէ: Հակառակ հեռաւորութեան, յաճախ քով քովի կուգան եւ կը ճգնին վառ պահել ազգային ոգին: Զանազան տօներու առթիւ կը սարքեն ներկայացումներ, վիճաբանական ժողովներ ու հաւաքոյթներ:

Ապա

ԱՒԵԼՈՐԴ ԱՆԳԱՄ ՄԸՆ ԱԼ

կը յանձնարարենք գաւառի Թղթակիցներուն՝ *ՕՐ ԱՌԱՋ* դրկել իրանդէսներու, դասախօսութեանց եւն. նկարագրութիւնները:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

ՎԱԼԱՆՍ.— Հ. Մ. Ը. Մ.ի մանուածիւղի Ֆութպոլի Ա. խումբը Յունուար 8ի կիրակի օրը իր 5րդ ախոյեանական մրցումը կատարեց Լա Բօտիէնի Ա. խումբին հետ, որ Տօմ-Արտէշի Բ. դասակարգի խումբերէն ամենազօրաւորը դասուածէ:

Ա. կիսախաղին մերինները իրենց շարունակական յարձակումներով կրցան հետզհետէ շահիլ 4 նշանակէտ, որմէ յետոյ Ֆրանսացիները փէնալթիով մը ըրին իրենց Ա. նշանակէտը:

Բ. կիսախաղին մերինները նոյն յարատեւ եռանդով նշանակէտ մը եւս շահեցան, որուն վրայ Ֆրանսական խումբը իր բուռն ճիգերով եւ մանաւորապէս դատաւորի կողմէն անիրաւ փէնալթիներ աուլուելուն պատճառաւ յաջողեցաւ շահիլ 3 նշանակէտ եւս: Խաղը վերջացաւ հայ խումբին յաղթութեամբը 4ի դէմ 5 նշանակէտով:

Իսկապէս գնահատութեան արժանի են մեր ափ մը երիտասարդ մարզիկները, որոնք ամէն գնով կը ջանան բարձր պահել իրենց արժէքը:

Կրկին յաջողութիւններ:

Յ. Ա.

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԹԱՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Միլանոյէն կը գրեն թէ անցորդ մը Փօ գետին վրայ, կամուրջէն անգած պահուն կը տեսնէ անծանօթ մը, որ վերարկուն կը հանէ, գետին կը ձգէ, բազրիքին վրայ կը գտակէ: Ջուրը նետուելու պահուն, տնցորդը կը բռնէ թեւէն, բայց մարդը կը յաջողի օձիքը ազատել եւ նետուիլ գետին մէջ, ըսելով. «Յաւէսութիւն, անգիի աշխարհին մէջ կը տեսնուինք նորէն»:

Ընցորդին աղաղակներուն վրայ կը հասնին ոստիկանները: Երկար ատեն գետին մէջ փնտռտուքներ կը կատարուին, բայց կարելի չեղաւ գտնել մարդուն դիակը: Ուրդէն դժուար էր տեսակցութիւնը գետին մէջ, երբ յուսահատը ժամադրութիւնը տուած էր դրախտին մէջ:

ՉՈՐՍ ՌՈՒՍ ԳՈՂԵՐ.— Թամանակէ մը ի վեր 16րդ. Թաղամասին բնակիչները զոհ կ'երթային ճարպիկ գողերու: Ռուս գաղթականներ նպաստ խնդրելու կ'երթային հարուստներու տուները եւ տանտիրոջ անուշադիր մէկ վայրկեանին, կը վերցնէին թանկագին առարկաներ: Ընդհակ օր, այս գողերէն մէկը, դաշնակահար մը, լաւ կապոց մը շինելէ յետոյ վար կ'իջնէր պանդոկէ մը: Ցանտէրը, գողութիւնը անմիջապէս տեսած ըլլալով, հետաձգելով լուր կռտալ վարը գոնապանին, որ կը գոցէ դուռը եւ կը ձերբակալէ Ռուսը: Ցանկարծ, այդ պահուն, ներս կը վազեն երկու երիտասարդներ եւ կը բռնեն գողը, կը կապեն ձեռքերը:

— Շնորհակալ ենք, կ'ըսեն տանտիրոջ: Այս գողը երկար ժամանակէ ի վեր կը փնտռէինք, վերջապէս գտանք: Գաղտնի ոստիկաններ ենք: Դուք ալ շատով ոստիկանատուն կգէք, վկայութիւն տալու:

Ու գողը առնելով, ինքնաշարժ մը կը դնեն ու կը մեկնին:

Քիչ վերջ վկաները կը հասնին ոստիկանատուն եւ հոն կը հասկնան որ խաբուած են: «Գաղտնի ոստիկանները» պարզ մեղսակիցներ էին:

Բարեբախտութեամբ մը, վկաները տուն դարձին կը տեսնեն գողերուն ինքնաշարժը, որ կեցած էր ճաշարանի մը առջեւ: Լուր կը տրուի ոստիկանութեան, որ կուգայ ձերբակալելու զանոնք: Չորսն ալ Ռուսներ են:

ԳՈՂԵՐՈՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ.— Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց խումբ մը գողեր, որոնք հինանալի կազմակերպութիւն մը ունէին: Գողերու պետը զանազան տեղերու մէջ կը դնէր մեղսակից մը, կը բանար վաճառատուն մը, զոր կը բանեցնէր մեղսակիցը: Ընաջին օրերուն ապսպրանքները կը վճարուէին պարկեշտութեամբ: Երբ վստահութիւն կազմել տային, այլ եւս վճարներով ապրանք կ'ապսպրէին, բայց չէին վճարեր: Ցանկութիւն կը հրաչակէին, բայց պարտապահանջներուն մէջ ամէնէն աւելի մեծ գումար մը պահանջողը կ'ըլլար դարձեալ մեղսակից մը, միշտ օրինական թուղթերով: Եւ այսպէս ամէն ամիս գողերու այս ընկերութիւնը անպայման վաճառատուն մը ունէր տնանկ հրաչակելու պատրաստ:

Գողերու ընկերութիւնը, որ այսպէս տնանկութիւն կը խաղար, ունէր խումբ մը մասնագէտներ, գատական եւ արտաքին խնդիրներու համար, եւ ուրիշ մասնագէտներ ալ, որոնք կը հսկէին հաշիւներուն, թոյլ չտալու համար որ վաճառատան մէջ դրուած մեղսակիցները իրենց հաշուոյն գործեն:

Վեց ամսուան մէջ ընկերութիւնը գողցած էր արդէն երեք միլիոն ֆրանք:

Բայց կը կարծուի թէ պաշտօնական այս գողութիւնէն զատ կատարուած են նաեւ անպաշտօն գողութիւններ ալ, որոնց թիւը նուազ չէ:

''ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (14)

ԲԱԲԵԼՕՆԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

(ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԷ)

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Բ.

«Ու դիս առանց մտիկ ընելու շարունակեց.

«— Կը խորհիք տեսնել ձեր Նշանածը. Նատէժտա Պատրովիցը, իշխան Վլոֆի աղջիկը...:

«Զարմանքս չծածկեցի:

«— Ինչէ՞ն գիտէք ատիկա:

«— Չեզի՞ ինչ... Վլոֆը կը ղեկավարէր Ցարին գաղտնի ոստիկանութիւնը, հետեւաբար անոր շուրջինները բոլորն ալ դատապարտուած են...

«Այն ատեն, ըսաւ Բորիս, լոյսը ծագեցաւ մտքիս մէջ, ու մէկ բառ միայն արտասանեցի.

«— Վէրակին:

«— Մահացու պայքար կար Վլոֆի եւ Վէրակինի միջեւ, պատասխանեց Պրասքովիա Սասէթրոնա, մոռցա՞ք ասիկա:

«— Բայց իշխանը անյայտացած է: Արդեօք Վէրակինը նոր պայքարի՞ մը պիտի սկսի անոր դէմ՝ որ դեռ Վլոֆի փեսան չէ եղած:

«— Վէրակինը պիտի ջախջախէ բոլոր անոնք որ կ'ուզեն խաչաձեւել իր քաղաքական գործունէութիւնը...

«Այդ վայրկեանին, Մարսէլ խիստ որոշ տպաւորութիւն մը ունեցաւ որ՝ ազատած էի, որպէսզի աւելի գէշ կերպով վտանգուիմ, ու զղջացի փսքովէն հեռանալու մասին յոյզ տուած անհամբերութեանս համար: Բաւականացայ հետեւեալ պատասխանը տալով.

«— Ծանօթ չեմ վէրակինի քաղաքական գործունէութեան եւ հետեւաբար բնաւ մտքս չանցնիր իր ճամբուն վրայ գտնուիլ:

«Պրասքովիա Սասէթրոնա կարկճութեան ժպիտ մը ունեցաւ: Ինծի մօտեցաւ ու ձեռքովը դպաւ վերարկուիս, ճիշտ այն տեղը՝ ուր կը գտնուէր գաղտնի գրպանը:

«— Հապա հոս եղա՞ծը, Բորիս Սուխիմ:

— Հո՛ն... ձեր խօսքը անցագրի՞ մասին է:

«Աւելի եւս ստելու թոյլ չտուաւ:

«— Գիտէ՞ք, երանելի մարդ, որ Վէրակինը ձեզ փնտռել կուտայ ամիսներէ ի վեր, որովհետեւ ան գիտէ որ ձեր քովն է Վլոֆի թղթածրարը... Վլոֆը այն միակ մարդն է որ կրցած է երեւան հանել ճշմարտութիւնը «Պանիէլի Կիլքի» գործունէութեան մասին:

«Ուզեցի զրպանք կեղծել

«— Ի՞նչ է այդ «Պանիէլի Կիլք»ը:

«— Ընմիտ չձեւանաք, ո՛չ ես ոչ ալ դուք, Բորիս Սուխիմ. դուք Լոնտոն եկած էք Ուիլըմսընի տալու համար հոդ գտնուած թղթածրարը...

«Պատութիւնս հետզհետէ կը ծանրանար. ուզեցի դէպքերը գահավիժել, ըսաւ Բորիս: Ու դէպի դուռը ուղղուեցայ:

«— Այժմ կը հասկնամ ձեր արգահատանքը փսքովի մէջ, գոչեցի, դուք անոնց համար կ'աշխատիք:

«— Ցետո՞յ, ըսաւ անիկա:

«— Այս վայրկեանէս սկսեալ, ձեր գործակալներուն ցանցին մէջ պիտի ըլլամ..

«— Փսքովէն ասգին անոնց ցանցին մէջ էք արդէն, Բորի՛ս Սուխիմ, այս տունէն դուրս ելլելէ վերջ չպտի կրնաք խուսափիլ... Ընտոգ ծառայութեան մէջ կին մը կայ, Աւստրիացին որ կը հսկէ, եւ անիկա չըներ այն՝ ինչ որ ես կ'ընեմ կեանքս վտանգելով...

«Պաղ զայրոյթ մը պատեց դիս: Բռունցքներս սեղմած՝ այդ պզտիկան վրայ ուղղուեցայ. Մարսէլ: Ձեռքերս պիտի սեղմուէին, զայն խեղդելու համար, չեմ գիտեր, պաղարիւնս կորնգուցած էի: Ընդհակառակն տեղէն չշարժեցաւ, բայց փսքովի պանդոկին մէջ իր վրայ տիրապետող անձնութեան շեշտ մը յանկարծ հծծեց.

«— Մենք երկուքս ալ գժբախտներ ենք, եւ թերեւս երկուքս ալ կորսուած...

«Ինկայ սրահի բազմոցին վրայ, շարունակեց Բորիս, եւ գլուխս ձեռքերուս մէջ կը խորհէի Նատէժտայի մասին, զորթերեւս չպիտի տեսնէի այլեւս: Պրասքովիա վրաս հակեցաւ ու սկսաւ խօսիլ ընդհատ ընդհատ.

«— Բորի՛ս Սուխիմ, ես մէկն եմ անոնցմէ՝ որոնց հրամայուած է, կարելի բոլոր միջոցներով, խլել ձեր վրայ պահուած թուղթերը... դուք ինծի կը հետաքրքրէք, ես փսքով եկած էի միայն այս գործին համար... եւ երբ ինծի ըսին — «Ձեր փնտռած մարդը հոս է, պահուած սպասաւորի հագուստի ներքեւ», եւ երբ սրահ մտայ, որոշած էի գործը տանիլ մինչեւ իր վախճանը... ու կանգ առի. դուք չլսեցիք ներս մտնելը այն անձին՝որ հրաման ստացած էր ձեզ սպանելու, եթէ պէտք ըլլար, ու ես ձեզ տեսայ դաշնակին առջեւ, աչքերնիդ լեցուած հայրենասիրութեամբ եւ ձեր թշուառացած դէմքը յուզուած՝ մեր հին ռուսական երաժշտութեան վեհութեամբ... այն ատեն ըսի ինքնիրենս.— «Կարելի՞ բան է որ մատնեմ այս Ռուսը, ես ոո՛ւս աղջիկ, գոհացնելու համար օտարին նպատակը... ո՛չ, կարելի չէր ըսիկա, կարելի չէ՛ր...

«Ու անիկա գլուխը թօթուեց լուռեմեամբ:

(Նար.)

Թղթակիցը ուզած է հասկնալ թէ «Միջերկրականի մէջ զոհողութիւններ» ըսելով Սուրիո՞յ կ'ակնարկէ։

Կորոլա կը պատասխանէ .

— «Ես արտաքին գործերու նախարար չեմ։ Ես իմ անձնական կարծիքս է, որ կ'ըսեմ։ Եւ իմ խօսքերս ու գրածներս միայն անձնական կարծիքի արժէքն ունին։ Մանաւանդ որ, իրապէս Սուրիոյ մասին կը մտածէի գրած ատեն։ Եթէ ես իշխանութեան մէջ ըլլայի, չպիտի վարանէի լուծել Թունուզի եւ այլ հանգոյցները ի շահ Ֆրանսայի, պայմանաւ որ, փոխարէնն, Արեւելեան Միջերկրականի մէջ ապահովութիւն մը ստանայինք։

«Եթէ այս կէտին շուրջ ֆրանքեւիտալական համաձայնութեան մը հարցը անկարելի է, աշխարհի վրայ ուրիշ կէտեր կան, որոնք չեն շահագրգռեր ոչ Ֆրանսան, ոչ ալ իր գաղթականին կայսրութիւնը, օրինակ՝ Ճիպրոսին, եւ իր երկաթուղին։

«Եւ սակայն ասոնք պարզ ենթադրութիւններ են եւ բոլորովին անձնական»։

Թերակուտական եւ Ազգերու դաշնակցութեան իտալական պատուիրակ ջերբեկօ հետեւեալ յայտարարութիւնները րրած է ուրիշ Թերթի մը.

— «Պէտք է գարման մը գտնել ժողովուրդին գերաճումին, որ կը շարունակուի Իտալիոյ մէջ։

«Բազմաթիւ լուծումներ կան.— Նոր գաղութներու կամ հովատարութիւններու ստացում, համաձայնութիւններ Ֆրանսայի հետ, մանաւորապէս շահագործական ձեռնարկներ անոր գաղթավայրերուն մէջ։ Մաքսային համաձայնութիւններ ալ կրնան դիւրութիւն տալ Իտալիոյ տարածուելու համար օտար հողերու վրայ։ Ֆրանսական ժողովրդագրական ցուցակները գոհացուցիչ չեն, պէտք է գտնել նոր ձեւ մը, որ թոյլ տայ օգտագործելու իտալական ժողովրդագրական ցուցակները, առանց վնասելու անհատականութեան. երկու երկիրներն ալ այսպէսով պիտի գտնեն բարօրութեան աղբիւր մը։ Պէտք է որ Ֆրանսա և Իտալիա գործակցին ամէն կողմ, որովհետեւ լատինականութիւնը զգայական կապ մըն է, զոր պէտք է աւելի եւս կենդանացնել գործնական արդիւնքներ ստանալու համար։ Եթէ կարելի ըլլայ ստեղծել լատինական խմբակցութիւն մը, որուն յարի Անգլիա եւս, դժուա՛ր թէ Եւրոպա շարժի իր տեղէն։ Սխալ է թէ Թունուզը կամ Քորսիքան կը պահանջենք։ Մենք կ'ուզենք խաղաղութեամբ ապրիլ։ 43 միլիոններոց երկրի մը բարեկամութիւնը կրնայ թանկագին ըլլալ Ֆրանսայի համար»։

Իտալեւսերով քաւնակցութիւնները

Պելկրատէն կը հեռագրեն թէ սկզբունքով համաձայնութիւն գոյացած է Իտալիոյ եւ Սերպիոյ միջեւ՝ վեց ամիս երկարաձգելու համար 1924ի բարեկամական դաշնագիրը։ Դիւանագիտական շրջանակներուն մէջ կը կարծուի թէ այս համաձայնութիւնը նախաբան է նոր բանակցութեանց, որոնք տեղի պիտի ունենան երկու երկիրներուն միջեւ՝ Ֆրանքեւիտալական բանակցութեանց հետ զուգահեռաբար։

Կ'ըսուի թէ Իտալացիները Սերպիայէն կը պահանջեն վաւերացնել Նէյթունոյի դաշնագիրը, մինչ Սերպերն ալ կը պահանջեն որ Իտալիա երաշխաւորէ Ալպանիոյ լիակատար ամբողջութիւնը։

Բանակցութիւնները տեղի կ'ունենան մասամբ Ֆրանսացիներու միջնորդութեամբ։ Սերպերը Մուսոլինիին ներկայացուցած են պահանջներու ցանկ մը։

Ամեն պաշտօն՝ փաշխատեւորուն

Իտալիոյ արտաքին նախարարութեան որոշումով, մօտերս 120 Թունդ Ֆաշիստ երիտասարդներ հիւպատոսական եւ դեսպանական պաշտօններու պիտի կոչուին։

Այս որոշման արժէքը հասկնալու համար, բսենք որ այդ պաշտօններու թիւը 400ը չանցնիր։ Այս կերպով հիմը կը դրուի դեսպաններն ու հիւպատոսները ալ «ֆաշիստացնելու» ծրագրին։ Այսուհետեւ, հիւպատոսական ասպարէզը մտնելու համար, անհրաժեշտ է անդամ ըլլալ Ֆաշիստ կուսակցութեան եւ հետու չէ այն ժամանակը երբ Իտալիոյ ներկայացուցիչները միեւնոյն քաղաքական եւ ընկերային դաւանանքը պիտի ունենան։

Բազմակնութիւնը ջնջուած Ալպանիոյ մէջ

Թիրանայէն կը հեռագրեն թէ Յունուար 1էն սկսեալ գործադրութեան դրուած է Ալպանիոյ պատժական նոր օրինագիրքը, որ ձեւուած է իտալականին վրայ։

Այդ Թուականէն սկսեալ բազմակնութիւնը ջնջուած է Ալպանիոյ մէջ։ Դեռ մինչեւ հիմա ի զօրու էր նախկին օսմանեան պատժական օրինագիրքը, որ շատ մը Թերութիւններ ունէր եւ չէր բաւարար երկրի պահանջներուն։

Ջանկ-Քայ-Շէֆի ռազմաշունչ կոչը

«Թայմզ»ի Թղթակիցը Շանկայէն կը հեռագրէ թէ զօր. Ջանկ-Քայ-Շէք նոր յայտարարութիւն մը հրատարակած է՝ ծանուցանելու համար թէ վերստանձնած է ազգային բանակներու վերին հրամանատարութիւնը։ Կ'ըսէ թէ կոիւը պիտի վերսկսի Հիւսիսայիններուն դէմ իւ թէ ազգայնական յեղափոխութեան յաոաջդիմութիւնները այլ եւս չեն կրնար կասեցուիլ։ Նոյնպէս կը խոստանայ ջնջել համայնավարութիւնը Զինաստանի մէջ։

∴ Մոսկուա յաոաջիկայ Ապրիլին նոր դեսպան մը պիտի ղրկէ Փէքին։

Դրամագլուխի արտածումն արգելուած

Նախարարական Խորհուրդը որոշեց դադրեցնել այն օրէնքը, որ կ'արգիլէր Ֆրանս. դրամագլուխը արտասահման փոխադրել։ Մեծ պատերազմի ընթացքին, ինչպէս պատերազմիկ ուրիշ երկիրներ, Ֆրանսա եւս պարտաւորուեցաւ արգիլել որ Ֆրանս. դրամը օտար երկիր անցնի։ Այս արգելքը շարունակուեցաւ Զինադադարէն վերջ ալ, երբ կառավարութիւնը սահպուեցաւ մեծ քանակութեամբ թղթադրամ շրջաբերութեան հանել. արգելքը աւելի սաստկացաւ՝ երբ Ֆրանքը իննակաւ։ Հակառակ այս արգելքին, մեծ քանակութեամբ Ֆրանսական դրամագլուխ փախցուեցաւ Ամերիկա եւ Անգլիա։

Այժմ Ֆրանսայի ելմտական կացութիւնը բարւոքած ըլլալով, արդէն փախցուած դրամագլուխները հետզհետէ վերադառնալ սկսած էին. կառավարութիւնը կատարուած իրողութիւնը նուիրագործեց։

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԱՌԹԻԻ

ԿԱՎԿՈՀԻ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԴԻՄԱԿԱՀՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ

ՆՈՐԻՆ SALLE D'HORTICULTURE

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՓԸ ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

Ղեկավարութեամբ՝ Ե. ՓՕԼԱՅԵԱՆԻ եւ Տ. ՆՇԱՆԵԱՆԻ

Եւ մասնակցութեամբ՝ Պ. Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻԻ

պիտի ներկայացնէ պէՈՆԸԹԱՑԻ **ՍԱՄՍՈՆԸ**

ՓԱՐԻԶԱՀԱՑ «ՀԱՆԹ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

Այս կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Sarcelles, Salle des Fêtesի մէջ

կը ներկայացնէ ԱՐԻՒՆՈՑ ԵՐԱՋ (3 արար)

եւ ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՅԱԿԱՆՆԵՐԸ

Մուտք. 5 եւ 3 ֆրանք

Հաղորդակցութիւն, Gare du Nordէն։ Տոմսակներու համար դիմել եր. Գրիգորեանի, 67 Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6e)։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՄԱՐՄԻՒԼԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՒՔ ՍՏՈՒՓԱՆ

Ղեկավարութեամբ՝ Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ, եւ մասնակցութեամբ տեղիս լաւագոյն ուժերու եւ Օր. Աախա Կոստանեանի։

Այս կիր. գիշեր ժամը 8.30ին, Bon Théâtréի *մէջ*, 84 Rue Chapelle

կը ներկայացնէ՝ Շիրվանզադէի **ՋԱՐՈԳԻՆ**

Տեղի կ'ունենան օրուան պատշաճ բանախօսութիւններ

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԵՆ

ՅՈՒՇԱՏԻՏ

Շ. Յ. Դ. Ռուա Քօլօմպի եւագոյն խումբի ժողովը այս շաբաթ գիշեր ժամը 8ին, 154 Ave. Argenteuil, Asnières, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները։

Շ. Յ. Դ. Պիանքուրի Ջաւարեան խումբի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Պիտի խօսի ընկեր Բենօ Նալչաճեան։

Շ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին, ներկայանալ անդամատերերով։

Շ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Վարուժան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս կիր. ժամը 2ին, ծանօթ հաւաքատեղին։ Խիստ կարեւոր օրակարգ։

Շ. Յ. Դ. Ալֆոռվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի ժողովը այս կիր. ժամը 3ին, Պիւրօ տը Թապայի սրահը։ Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ ընտրութիւն։

Շ. Յ. Դ. Պէյլիոռի վազգէն կոմիտէի դասախօսական ժողովը այս կիր. ժամը 1.30ին, Caserne d'Offemonth մէջ, ընկեր Սիմոն Զալըգեանի սենեակը։ Պիտի դասախօսէ ընկ. Ա.նդրանիկ Թէրզիպաշեանը։ Կը հրաւիրուին ընկերները եւ համակիրները։

Վ.Ա.Լ.Ա.Ն.Ս.Ի Շապին - Գարաթիսարի Ա.Բ.Ի.Ւ. միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին, Քաֆէ տը Գոմէրսի սրահը։ կարեւոր հարցեր, հաշուետուութիւն, վարչական զեկուցում եւ նոր ընտրութիւններ։

Շ. Ե. Ռ. Մ. Լիոնի մասնաճիւղը ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները եւ համակիրները, այս կիրակի առաւօտ ժամը 8ին, Դրադարանի սրահը։ 262 Rue Duguesclin։

ՅԱՐԴՈՂԼԻ գրական երեկոն այսօր Շինգշաթի, ժամը 9ին, Ֆլօրիա։ Պ. Ա. Չոպանեան պիտի դասախօսէ *Կոստանդին Երզնկացիի* մասին։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՒԹԻՒՆ

«ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ» ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԱՄԻՍ

13 Ուրբաթ գիշեր ժամը 9—10 Պ. Խոնդկարեան՝ քաղաքական տնտեսութիւն և պետական իրաւունք։

Ժամը 10—11 Պ. Վրացեան՝ Հայոց նորագոյն պատմութիւն։

15ին կիր. առաւօտ ժամը 10—11 Պ. Դաւիթ-Բէկ՝ Ֆրանսերէն լեզու։

17ին երեքշբ. գիշեր ժամը 9—10 Պրոֆ. Աղաջանեան՝ Ջազային ախտաբանութեան հիմքերը եւ հոգեկան ախտաբանութիւնը պեդարեւտաի մէջ։

Ժամը 10—11 Պրոֆ. Աղոնց՝ Հայոց քննական պատմութիւն։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՀՀԵՐ եւ ՀՅՈՒՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-62

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆՈՒԿԵԱՑ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՑԻՆ ԵՒ ՎԷՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամերը՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12։

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՑԱՆԿ

ԴՈՒՔ ԸՆՏՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՍՏԱՆԱԼԻՔ ՆՈՒԻԷՐՆԵՐԸ

Թերեզ Ռաքէն (Լ. Զօլա) 20, Լուած ջրաղացը 12.20, կարկեհ... ապաքանջանը (կուպրին) 8, Իմ գիրքը (Ա. Ահարոնեան) 20, Թուշկը 5, Դիւղը Շամաստեղ) 25, Ափրոդիտէ 10, Առանց դա... նանքի 50, Ադքատին պատիւը 20, Խաւար 12, կրացիէլլա 8, պատանի են 10, Թափառաշրջիկներ 15, Մանոն Լէսքօ 15, Ա... Աղջիկը 20, Սիրանուշ 15, Տատնօրեակ (Պոքաչիո) 15, Մակաբ... 5, կարմիր մարդոց երդումը 20, Աբիւնոտ յիշատակները 5, պատկառ մարդը 6, Անձկութեան ժամեր 2, Սատանային... ւակը 3, Դեռահաս միջակարեաբը 12.50, Ֆաքիր Թաիրա 5, փալ Օսման 5, Ռասքոլնիկին 12, Քէօր օղու 2.50, Պէպէքօս (Թա... 10, Սքաքէն (կատակ.) 6, կառքի արկած մը 2, Դողը 3, Ա... լալա մահարի 5, Օմար Խայեամ 4, Շաքիզ 4, երգարան 5, 6... եւ 25, երազահան 5 եւ 10, երգեր ու տաղեր (Դուբեան) 2, Տ... եւ նամականի 8, Քերթուածներ 5, Ֆրանս. խօսակց. 6, 8 եւ... Ֆրանս. քերական 3, Լուսանկարչութիւն 5 եւ 10, Բաղդացո... ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր։ *Պահանջեցէք նոր գ... ցուցակը, որուն մէջէն ընտրեցէք ո եւ է գիրք իւր նուէր։*

ՆՈՒԻՐ.— 25 ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 ֆր.ի գիրք նո... 50 ֆր.է աւելիին 10 ֆր.ի, իսկ 100 ֆր.է աւելիին համար ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի։ Նուէրցու գիրքերը դո՛ւք ընտրեց մեր նոր գրացուցակէն։

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e)

ՃԱՇԱՐԱՆ ԳԱՐԱԳԱՇ

(Գ. ԵԱՂՃԵԱՆ)

24 RUE DES CARMES, PARIS (5e)։ Métro: ST. MICHEL

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԺԱՄԱԳՐՈՒԱԾՔ

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ մաքուր եւ անդերի սպասարկութիւն։

Արեւելեան նուագ, ամէն երեկոյ ժամը 7—12։ Նուագածու... ներու խումբը կազմուած՝ Պ. Պ. Մկրտիչ (քէման), Յակո... (քանոն), Արմենակ (ուտ)։

Հարսնիքի եւ զանազան հաւաքոյթներու համար մատնաւո... սրահ առաջին յարկը։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.ՆՈՑ

ԵՒ 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ 10 ՖՐ.ՆՈՑ ԳԻՐՔ ՄԸ ՆՈՒԷ

*Ագա Նազար 3, Արձակ էջեր Իսահակեանէ 12.50, Աւազա... պետ 30, Թրապարա 30, Առանց դաւանանքի 50, Հերովթիա... Պէքրի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդանի կուտիները 2, Ա. շին-ժալ-Ալան 4, Մխիթարեան 8, Երեք տարի ժան Քրիսթոֆի մէջ 5, Ռաֆայէլ 18, Երազահան 5, 6, 10, Երգարան 6, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիտ 15, Նանիա 10, Լուսա... այբենարան 5, Հօճա Նասրէտտին 17.50, Վանականին սէրը 5, Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, Մր... ձայրը 25, Սուլամիթ 6, Ծովին աղջիկը 5, Ութ հէքեաթներ Թալիսման 4, Քերթ. Պ. Դուրեանի 5, Տաղ եւ նամականին Լէպլէպիճի 5, Զարշուր Արթին 5, Ճեպընթաց նորածիրը 2, Ֆր... սահայ բառարան 75, Ինքնուսուցիչ զրուցատրութիւն 10, Թափ... ռաշրջիկներ 15, Սիրային ոչխր մը 15, Ուշ Լինի 3, Զգայ... կինը 5, Աչուդ Ղարիպ 5, ՋՈՐՋՈՐՕՆ 3, Փեսայ գտնող քի... 2, Հոգիս աքսորեալ 10, Սրուանձտեանցի Հայկ. ձայն. երգ... (6 տետ.) 90, ինչպէս նաեւ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ, ՇՆԹԻ, ՕՏԵԱՆԻ, Ջ... ԲԱՊԻ, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷի ամբողջ գործերը, ԲՈԼՈՐ արտասահմ... նոր հրատարակութիւնները ԱՆՄՐՃԵԼԻ գիներով։ Պահանջեցէք գրացուցակ։ Նուէր տրուած գիրքերուն ցանկին հետ։ Դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ

Կը գբաղի ամէն տեսակ առեւտր. եւ քաղաքային դատերով։ Կը ստանձնէ մասնաւորապէս ապահովագրական վէճեր, ինքնաշարժի եւ աշխատանքի արկածներու վերաբերեալ դատական գործեր։

Կ'ընդունի ամէն առաւոտ 9.30—12 եւ ժամադրութեամբ։

13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-14

ԱՆԳԼԻԵՐԷնի հիմնած տիկին մը կը ստանձնէ անգլիերէնի դասեր տալ։ Մանրամասնութիւններու եւ պայմաններու մասին դիմել՝ Mme. AMADOUNI, 7 Rue Jules Regnault, Enghien - les - Bains, (S. et O.).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Շնւ. Passy 72.56

Կը կատարէ Ֆրանսա եւ ցունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները։

AFFIDAVITի (*Ապֆատավիթ*) Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ՄԷՆԹ ԷՖԻԷՆի ԵՒ ՄԷՆ ՇԱՄՈՆ ՀԱՅԵՐՈՒՆ

վաճառատունս փոխադրելով աւելի ընդարձակ մը, սառցած ենք ամէն տեսակ ընտիր եւ ծոխ ապրանքներ, տղոց եւ կանանց համար։

Խնամուած կարուձեւ, վերջին ծայր աժան գիներով եւ դիւրին մատչելի պայմաններով։ Գաղթական մը կազմելու համար կը բաւէ անգամ մը այցելել, Շոկոլատ 10էն սկսեալ հետեւեալ հասցէին

SIMON HATCHIKIAN

(Tailleur).

12 Rue de la Préfecture(1er). St-Etienne(Loire).

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ

LA MENACE

?

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Խարբերդցի Աֆարոն երկաթեան, որ 1923 Հոկտեմբերին Ֆրանսա եկած է։ Դրել՝ Նիկողոս Գասպարեանի՝ 40 Rue Filatures, Toulouse (Hte-Garonne)։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՅՈՒՆԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

1928

Ճոխ բովանդակութիւն, զբաւական, գեղարուեստական եւ ազգային կեանքի պատկերացումով, աշխատակցութեամբ նոր գրողներու։ Գին 30 ֆր. կը գտնուի «Յառաջ»ի խմբագրութեան մօտ։

ՎԵՐԱԾՊԻ՛Ս

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ԱՅՆՔԱՆ ՍՊԱՍՈՒԱԾ

ՈՒՇԱԳ ՈՒՇԱԳ ՈՒՇԱԳ

ԲՌՆԻ ՍԻՐՈՒԵԼՈՒԻՔ

ՈՒՇԱԳ ՈՒՇԱԳ ՈՒՇԱԳ

ՀՐՔՇԱԼԻՐ գաւեշտը, անմոռնալի ներկայացումներ նոր գաւեշտ մը որ պիտի ծիծաղեցնէ ձեզ

ԲՈԼՈՐԸ, ԲՈԼՈՐԸ, ԲՈԼՈՐԸ,

ԳԻՆ 3 ՖՐԱՆՔ

Կը գտնուի բոլոր հայ Թերեներու գործակալներուն մօտ եւ կամ դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber Issy-les-Moulineaux (Seine)։

Կը պրկուի նաեւ 3 ֆրանքի դրոշմանիշերու փոխարէն։

Գտնուած *Յառաջի* միջոցաւ փնտռուած Գառնիկ Բուիկեանին յայտնէն՝ Hotel du Midi, Rue Pasteur Auch (Gers)։

Կորսուած է յունուար 8, կիրակի առաւօտ, եկեղեցւոյ շրջափակը սկսելէ մուշտակ փէյէրին մը։ Գտնողէն կը խնդրուի յանձնել եկեղեցւոյ խորհրդարանը, գոհացուցիչ նուէրի մը փոխարէն։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ

Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

5 Rue Cardinal Mercier

(Նախկին Rue Nouvelle)

Tél. Cent. 96.70 եւ 97,39

Կը կատարէ Ֆրանսա մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով։ Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ։

Դիմել ամէն օր 9-12 և 2-7

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

Դ. ԹԱՒԻՐԵԱՆ

19 RUE HENRI MONNIER

PARIS (IXme)

ՓՈՐՁԱՌՈՒ

ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ

ՏՈՒՐՔԻ ՇՐՋԱՆԸ ԵԿԱ՛Ի...

Վաճառականնե՛ր, կանոնաւորեցէ՛ք ձեր հաշիւները, դիմելով մեզ, խուսափելու համար տարապայման ՏՈՒՅԺԵՐԷՆ։

Կը ստանձնենք տոմարակալութեան եւ մատրքի վրայ ամէն տեսակ գործեր։ Բացարձակ գաղտնապահութիւն եւ դիւրամատչելի գիներ։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԳԻՆ
3 ամս. 6 ամս. Տար.
ՖՐԱՆՍԱ 35ֆ. 70ֆ. 140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ 20 շ. 40 շ.
ԵԳԻՊՏՈՍ » »
ԻՏԱԼԻԱ 250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ 6 տ. 10 տ.
ԵՒՐՈՊԱ 100 ֆ. 200 ֆ.

"HARATCH"
Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction & Administration
Խմբագրատուն 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)
TÉLÉPHONE : NORD 57-82
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS
Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
13
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
1928
13 JANVIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ . ԹԻՒ 543

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՄԻԵՒՆՈՅՆ ՄՐՏՄՆՇՈՒՔԸ

«Զանիեր Գաւառներէն» շարքին մէջ, որ «Յառաջ»ի կենդանի մէկ բաժինը կը կազմէ, վերջերս Նորէն կը շեշտուին երկու հիմնական հոգեր։

Առաջինը՝ գործի եւ ապրուստի տագնապն է, որ տակաւին կը տեւէ — կամ Նոր կ'երեւայ — կարգ մը շրջաններու մէջ։ Մասնաւորապէս ծանր է վիճակը Պոլէնի (Մարսէյլի մօտ) մեր հայրենակիցներուն, որոնք Նորէն ցիր ու ցան եղեր են, ի խնդիր ապրուստի։ Անգործները ման կուգան քաղաքէ քաղաք և գիւղէ գիւղ, պատառ մը հաց ճարելու համար։ Ամէնէն բախտաւորները՝ հազիւ մինչեւ գարուն կրնան դիմանալ։ Ուրիշ կայան մը, հրաս (Միջերկրականի ափը), որ անցեալ տարի ազատ մնացած էր ընդհանուր գործադրկութենէն, երկու ամիսէ ի վեր տագնապ մը կ'անցընէ, եւ մեր հայրենակիցները Նոր վայրեր կը փնտռեն։

Աւելի առաջ, Պէլֆոռէն եւ Սէն Շամօնէն հրատարակեցինք տխուր տեղեկութիւններ։ Իսկ այսօր Մարսէյլէն թղթակից մը կը նկարագրէ արուարձանի մը հայ պատանիներու չարչարանքը։ Ասոնք տասնըվեց - տասնըեօթը տարեկան բանուորներ են, որոնք օրը իրիկուն կ'ընեն շիշի գործարանի մը մէջ, 8 ժամուան համար ստանալով 15—16 ֆրանք։ Նոյեմբեր—Դեկտեմբերին անգործութեան դատապարտուելով, ուրիշ տեղ դիմած, բայց մերժուած են, «իրենց փոքր տարիքին համար», իսկ հիմա գործարանը վերաբացուած ըլլալով, Նորէն կը քաշքշեն։

Այս կարգի լուրերուն մէջ, միշտ ալ կը լսուի կսկծալի ճիչ մը,— հայրենիքի կարօտը։

«Մինչեւ ե՞րբ այսպէս թափառական։ Ինչո՞ւ չեն բանար դուռները։ Ինչո՞ւ հալինք-մաշինք այստեղ, գործարաններու ծուխին եւ մուխին մէջ, բոցակէզ հնոցներու առջեւ, կամ հանքերու խորը, փոխանակ մեր հայրենիքի հողը մշակելու եւ երկիրը շէնցնելու»։

Այս է իմաստը բոլոր տրտունջներուն եւ բողոքներուն։ Իսկ պատասխանը՝ խոր լռութիւն բոլոր անոնց կողմէ որոնք իշխանութիւն ունին կամ անոր գովասանքը կ'երգեն, ժամերգութեան համար վարձուած դպիրներու պէս։

Կը հարցնենք մենք ալ— ինչո՞ւ։ Եւ մեր սիրտը կը լեցուի անզօ՛ր կատաղութեամբ...

Երկրորդ հոգը, որ միեւնոյն կացութեան տարբեր մէկ երեսն է, կը կոչուի «Նոր սերունդի դաստիարակութեան խնդիր»։

Տարբեր պարագաներու մէջ, այս խնդիրը ընկերային կամ քաղաքական տեսակէտի հարց էր։ Հայաստան աշխարհին մէջ ալ այդպէս է.— ի՛նչպէս կրթել, «սոցիալական» ո՞ր խաւին կը պատկանի աշակերտը, դասերը ի՛նչպիսի ուսուցիչներ պէտք է աւանդեն եւն.։

Իսկ այսօր, եւ մանաւանդ այստեղ, ամբողջ հարցը— հայ մանուկը հայ պահելու հոգն է։ Ոչ աւելի, ոչ պակաս։

Եւ թղթակիցները կ'աւաղեն — Մանուկները տեղական դպրոց կ'երթան, մոռցած են իրենց լեզուն, ծնողներուն հետ անգամ ֆրանսերէն կը խօսին, կը ծաղրեն մեր լեզուն, բարքերը, մե՛ղ անգամ...

«Յառաջ»ի հիմնարկութեան օրէն ի վեր կ'արծարծենք այս խնդիրը, առանց վարդագոյն յոյսեր ունենալու։ Գիտենք որ միջավայրին համայնակուլ յորձանքը՝ վեր է մեր ուժերէն։

Եւ սակայն, գիտենք նաեւ որ, կարելի է շատ մը ձեռնարկներ կատարել, չարիքը սահմանափակելու համար։

Վեցերորդ տարին է 1922ի գաղթէն ի վեր, եւ արդէն սերունդ մը հասած է հնոցին մէջ, մի միայն դպրոցով կամ փողոցով։ Այս վեց տարուան ընթացքին, ի՞նչ ըրած եղանք, որ երես ճերմկցնէր։

Տաղտկալի դառնալու աստիճան խօսեցանք Փարիզի մասին։ Շատ մը բաներ չլսելու զարկինք, որպէսզի քանի մը մանկապարտէզ բացուի, ո՛ր եւ է գնով։

Իսկ այսօր կը տեսնենք որ եղածն ալ փակուած է։

Եւ, ոչ յարմար թաղին կամ արուարձանին ժողովուրդը, ոչ Բարեգործականը, ոչ իսկ Բարեգործականը՝ ատոր մասին չեն չեն զարներ, գոնէ իբրեւ նմոյշ մանկապարտէզ մը բանալու համար։ Մինչդեռ Ֆրանսացի մը— Պոլսոյ Ֆրանսական վարժարանի նախկին ուսուցիչ— որ դպրոց ունի Փարիզի մէջ, պա՛րտք սեպեր է հետաքրքրուիլ և հայերէն դասեր աւանդելու համար խորհուրդ հարցնել «Յառաջ»ի խմբագրութեան։

Սրտմաշուքը կ'աւելնայ, այլասերումը կը շարունակէ իր աւերները, առանց ո՛ր եւ է թումբի հանդիպելու։

Ի՛նչ փոյթ. կը բաւէ որ հիներուն կամ ջոջերուն հանգիստը առնեն «աս գաղթականները»։

Իսկապէս, այս «դրսեցիները» — իրենց բառն է — փորձանք էին այս երանաւէտ գաղութին համար, որ հազիւ հինգ հարիւր հոգի կը համրէր, եւ տարին քանի մը տասնեակ հազար ֆրանքով կը լրացնէր իր «ազգասիրական» պարտականութիւնը։

Սամաթիայէն Փարիզ փոխադրուած հոգեբանութիւն մը, որ Պոլսոյ մէջ կը մեռցնէ ամէն ազնիւ զգացում...։

Ուշ - կանուխ, պիտի քանդուի այդ հոգեբանութիւնն ալ, ինչպէս փոշիներու տակ թաղուեցաւ ամիրաներու աւանդութիւնը, Թուրքիոյ մէջ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԵՐ ՄԷՋԷՆ Է ՈՐԴԸ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, Պուքրէշի Հայաստան դիտել կուտայ (8 Յունուար).

— «Ի՞նչ է պատճառը օտարներն անգամ զգուեցնող այս անհամ ու անիմաստ վէճերուն ու կռիւներուն։ Յանուն ինչի՞ այսքան աղմուկ ու իրարանցում, համարեա ամէն տեղ, ամէնուն կողմէ։ Ո՞րն է հիմնական շարժառիթը այս համատարած պառակտումին, որ ջլատած է այսօր մեր հաւաքական աշխատանքը ամէն գաղութի մէջ ալ, առիթ տալով այս ու այն երկրի իշխանութեան միջամտելու մեր զուտ ազգային-կրօնական գործերուն, ի հարկէ երբե՛ք ի նպաստ մեզի։ Կույր եսը, անհատական ու խմբակցական յաճախ շատ գձուձ շահերը համրայինին գերադասելու կիրքը, հակառակորդը ամէն գնով տապալելու հայկական բինախնդրութիւնը, —ահա պատճառներ, որոնք թոյնով ու կիրքով լեցուցած են այսօր գաղութահայ մթնոլորտը։

«Եսամոլութեան, շահախնդրութեան երեսէն է, որ կարելի չեղաւ մինչեւ այսօր ծնունդ տալ համագաղութային կազմակերպութեան մը, որ հանդիսանար ի սփիւռս աշխարհի ցրուած աս տարագիր բազմութիւնները շաղկապող օղակը։ Եւ տարօրինակը այն է որ, ամէնքը կ'ընդունին նման կազմակերպութեան մը անհրաժեշտութիւնը, բայց երբ կարգը գայ առաջին գործնական քայլը առնելու դէպի այդ կազմակերպութիւնը, գլուխ կը ցցեն իսկոյն Եսը, Շահախնդրութիւնն ու Ոխակալութիւնը եւ կ'անդամալուծեն հաւաքական ամէն ճիգ։

Մե՛ր մէջէն է մեր արմատը կրծող որդը, որ կը թունաւորէ մեր ազգային կեանքը եւ անկարելի կը դարձնէ որ եւ է հաւաքական տեւական աշխատանք»։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ՏԵՂԱՒՈՐՈՒՄԸ

«Խ. Հ.» կը գրէ թէ Ղուրդուղուլու շրջանին մէջ տեղաւորուած յունահայ գաղթականները մինչեւ գարուն պարենաւորելու համար ղրկուած է 1500 փութ ալիւր, 14 խորանարդ սաժէն փայտ, դրամ եւ վառարաններ։ Գաղթականները տեղաւորուած են տուներու մէջ։ Զքաւորներուն երկու անգամ աւելի ալիւր կը տրուի։ Գարնան հող ալ պիտի յատկացուի։ Ծրագրուած է նոյն շրջանին մէջ Նոր գիւղ մը շինել այս 450 գաղթականներուն համար։

ԹՐՔԱԿԱՆ ՆՈՐ ԱՅԲՈՒԲԵՆԸ

Հայաստանի կրթական գործավարութեան ազգային փոքրամասնութեանց խորհուրդին նախագահ Ալեկպերբեկով կը յայտարարէ (Խորհրդային Հայաստան, 27 դեկտ.).—

Հայաստանի մէջ բոլոր թրքական հիմնարկութիւնները գրագրութիւնը կը կատարեն թրքական Նոր այբուբենով (լատիներէն)։ Շատ տեղեր միայն Նոր այբուբենը կը ճանչնան։ Դպրոցներուն մէջ մինչեւ երրորդ դասարանը դասաւանդութիւնները կը կատարուին Նոր այբուբենով, իսկ աւելի վերի դասարաններուն մէջ դասաւանդութիւնները կը կատարուին նաեւ հին այբուբենով, որովհետեւ Նոր այբուբենով գիրքեր գոյութիւն չունին։ Հետզհետէ Նոր այբուբենով հրատարակութիւնները կը բազմանան եւ դպրոցները ամբողջովին կ'ընդունին Նոր այբուբենը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Խոշոր գեղծում մը երեւան հանուած

Ելմտական Նախարարութեան հրահանգին վրայ, Դեկտեմբերի երկրորդ կէսէն ի վեր Ընդհանուր Ապահովութեան տնօրէնութիւնը կը զբաղի գեղծումի խիստ ծանր գործով մը, որ տեղի կ'ունենար Գերմանիոյ կողմէ իբրեւ հատուցում Ֆրանսայի տրուած նիւթերուն վրայ։ Զեղծումի հեղինակներն են ֆրանսացի վաճառականներ, որոնք Հատուցումի Յանձնաժողովին ներկայանալով կ'ըսէին,

— Կ'ուզենք գերմանական ապրանք գնել՝ ֆրանս. կառավարութեան հաճելի ըլլալու եւ թոյլ տալու համար որ անիկա կարենայ օգտագործել ապրանքներու ձեւին տակ իր առնելիքները. սակայն շատ սուղ պիտի գնենք գերմանական ապրանքները։ Կարելի չէ զանոնք շահով ծախել Ֆրանսայի մէջ. ուստի պէտք է որ զեղչ մը ընէք։

Ասոր վրայ Յանձնաժողովը 100էն 2, 5 եւ նոյնիսկ 10 զեղչ կ'ընէր։ Զեղծումի մասնագէտները կը նկատէին որ 100էն 10 զեղչը մասնաւորապէս կը տրուի ամէն տեսակ ուտելիքներու վրայ։ Ուստի եւ իրենց պայմանագրութիւնները կը կնքէին եղի, ոչխարի, գայլուկի, շաքարի և այլ ուտեստեղէններու վրայ։ Զրոյցի մը համաձայն, այս կարգի կեղծ պայմանագրութիւնները 150 միլիոն մարքէ (750 միլիոն ֆր.) աւելի գումար մը ներկայացնեն։

Ֆրանսացի գնող վաճառականը 10 միլիոն ֆրանքի գնումի մը վրայ մէկ միլիոն ֆրանքի զեղչ մը կը ստանար, գերման ծախող վաճառականը միայն մէկ միլիոն ֆրանք արժէքով ապրանք կը հայթայթէր, ու այս ձեւով երկու մեղսակիցները իրենց միջեւ կը բաժնէին 8 միլիոն ֆրանքի տարբերութիւնը։ Կը յիշուի 20 միլիոն ֆրանքի պարագայ մը, ուր գնող վաճառականի գրպանէն մէկ միլիոն ֆրանքէն պակաս դրամ ելած է. մնացած 19 միլիոն ֆրանքին 100էն 65ը ֆրանսացի, 35ը գերման վաճառականը իրարու մէջ բաժնած են։ Փարիզի մէջ կարգ մը վաճառականներու գրասենեակին մէջ խուզարկութիւններ կատարուեցան։ Գլխաւոր յանցաւորը կը նկատուի ներածումի եւ արտածումի ընկերութիւն մը, 138, Րիւ Ֆօպուր - Սէնթ - Օնորէ, որուն վարիչն է Կոլտսմիթ։ Հարցաքննիչ դատաւոր Փաշօ մօտ երկու ժամ հարցաքննեց Կոլտսմիթը, 41 տարեկան, որ սովորաբար Պերլին կը նստի, սակայն գործի մը համար Փարիզ եկած էր։ Խուզարկութիւններ կատարուեցան նաեւ Թիւրէն փողոց թիւ 8, Կոնտպէրկ Լէվիի գրասենեակը։ Գրաւուած վաւերաթուղթերը այնքան շատ եւ կարեւոր էին, որ տեղւոյն վրայ կնիքի տակ առնուեցան։ Խուզարկուեցան նաեւ յիշեալին ընկերները՝ Մաքս Կոնտպէրկի եւ Լիւսիէն Լէվիի տուները եւ շատ մը թուղթեր գրաւուեցան։

Կարեւոր խուզարկութիւններ կատարուեցան նաեւ Սթրազպուրկի, Մոյի եւ Լուփի մէջ։

Գերման կառավարութիւնը եւս քննութիւն բացած է այս մասին։ Զեղծումներէն մնասուողը Ֆրանսական կառավարութիւնն է միայն։

Պուլկարիա եւ Ռումանիա կը դաշնակցին ?

Պելկրատի «Վրէմէ» թերթը կը գրէ թէ մօտ օրէն Պուքրէշի մէջ բարեկամական դաշնագիր մը պիտի կնքուի Պուլկարիոյ եւ Ռումանիոյ միջեւ։ Պուլկարիա 2ուկէս միլիառ ոսկի ֆրանքի պատերազմական պարտք ունի Ռումանիոյ։ Այս վերջինը համաձայնած է որ Պուլկարիա հատուցանէ այդ պարտքին միայն առաջին մասնավճարը, իսկ մնացեալ մասը պիտի ջնջուի։

Թուրք-Պարսիկ բանակցութիւնները

Պարսկաստանի ներկայացուցիչ Ֆիրուզի խանի եւ կառավարութեան միջեւ բանակցութիւնները կը շարունակուին Էնկիւրիի մէջ։ Դեռ անլոյծ կը մնան կարգ մը խնդիրներ, որոնց կարգին ամէնէն կարեւորը կը նկատուի սահմաններու խնդիրը։ Երկու երկիրներու սահմաններուն միջեւ, քսանկան քիլոմէթր տարածութեան վրայ զանազան «աշիրէթ»ներ կը գտնուին, որոնք յաճախակի յարձակումներ կը գործեն աս ու ան կողմին վրայ։ Այս անպատեհութիւնը բառնալու ամէնէն կտրուկ միջոցը կը նկատուի սահմաններու սրբագրութիւն մը։

Ֆիրուզի խան ինքն է որ ուղղակի կը վարէ բանակցութիւնները, իր կառավարութեան հետ անձամբ յարաբերութեան մէջ ըլլալով։ Դեռ յայտնի չէ թէ ո՞վ պիտի ըլլայ Թուրքիոյ պարսիկ դեսպանը։ Այս մասին որոշում պիտի տրուի Էնկիւրիի բանակցութիւնները լրանալէն վերջ։ Թէեւ Ֆիրուզի խանին առաջարկուած է այս պաշտօնը։ բայց ան մերժած է, Ազգերու Դաշնակցութեան մօտ իր պատուիրակի պաշտօնը նախընտրելով Թուրքիոյ դեսպանութենէն։

Կարոլի դաւադրութեան շուրջ

Պոլսոյ թերթերը կը շարունակեն մանրամասնութիւններ տալ այն ռումանական կազմակերպութեան մասին, որուն նպատակն էր իշխան Կարոլի գահ բարձրանալը յաջողցնել։ Կ'ըսուի թէ Ղալաթիոյ պանդոկներուն մէջ պտուած թռուցիկներէն 2000ը բաժնած են Պոլսոյ ռումէն գաղութին մէջ, մինչ կազմակերպութեան վարիչ Սապրի կը պնդէ որ Պոլսոյ մէջ կարելի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՆՈՐ ՀԷՔԵԱԹ

Ինչպէս նախատեսած էր «Յառաջ», համայնավարները չուշացան խոստովանելու իրենց քսմնելի արարքը՝ յայտարարելով, թէ ձերբակալութիւններ եղած են, բայց... ընդամէնը 220 հոգի։

Բնական է, որ եթէ 1926ին հինգ հարիւրի դէմ 110 ցոյց տուին, հազարի դէմ ալ պէտք է միայն կէսինը կը խոստովանէին։ Ընդամէնը 220 հոգի...

Այս անգամ հրաժարելով «մուսավաթ-դաշնակցական եւ Նիկոլա Նիկոլաեւիչի հետ գործակցութեան» ցնդած պատրուակէն, ձերբակալուածները կը մեղադրեն իբրեւ գործակից... ընդդիմադիր համայնավարներու։

Մեզի համար բնաւ անակնկալ չէ, եթէ վաղն ալ հրատարակեն խոստացուած «վաւերաթուղթերը», որոնց մասին արդէն կը փսփսան։

Զէ՞ որ Զեկան վաղուց արդէն կոտրած է հնարագիտութեան եւ ստորնութեան միջազգային մրցանիշը։

Հայ կոմկուսի կեդր. կոմիտէն աւելի մեծ պատիւ չէր կրնար ընել ընդդիմադիրներուն, քան դարձնել զանոնք դաշնակցութեան գործակից։

Եթէ դաշնակցութիւնն իսկ ձգտէր այդ դաշինքին, ամբողջ ժողովուրդը կ'ըմբոստանար եւ կը գամէր զայն անարգանքի սիւնին։

Եւ յետոյ, մենք ի՞նչպէս կրնանք խտրութիւն դնել ընդդիմադիր եւ հաւատացեալ համայնավարներու միջեւ, քանի որ սոխին անուշը չըլլար։

Եօթը տարիներու փորձը բերած է մեզ որոշ փորձառութեան։ Ընդդիմադիր Աշոտ Յովհաննիսեանի եւ ուղղափառ Հայկ Յովսէփեանի ուղեղները այն աստիճան ջրոտած են, որ երբեք ի վիճակի չեն ըմբռնելու դաշնակցութեան հիմնական գիծը.— ուժեղացնել Հայաստանը, ապահովելով զայն վերահաս վտանգներէն։

Մեր հակառակորդները ի զուր կ'երգեն նէյնիմ-նէյնիմը, քանի որ հայ մանկլաւիկները Տրոցկիներէն եւ Զինովիեւներէն սորվեցան ոչնչացնել հայ ժողովուրդին անկախութիւնը եւ ուրանալ Հայկական դատը։

ԱՇՈՏ

ՄԱՀ ԹՈՄԱՍ ՀԱՐՏԻԻ

Անգլիացի յայտնի վիպասան եւ թատերգակ Թոմաս Հարտի, որուն գործերը թարգմանուած են բազմաթիւ լեզուներու, առջի իրիկուն մեռաւ Տորչէսթըրի իր բնակարանին մէջ։ Հանգուցեալը 87 տարեկան էր եւ վերջին տարիները քաշուած կեանք մը կ'ապրէր։

Հարտի ճարտարապետութիւն ուսանելէ յետոյ, քսան տարեկանին նետուեցաւ գրական ասպարէզը։ Նախ սկսաւ բանաստեղծութիւններ գրել, յետոյ վէպեր եւ թատերգութիւններ։

Հայրենիք ներկայիս իբր թերթօն կը հրատարակէ իր յայտնի գործերէն կէսդըրպրիճի քաղաքապետը։ Սաֆիայի Արաքսին մէջ հրատարակուած է իւպերվիլը։

ԹԻՒ 3 ԹԱՀՐԱ ՊԷՅ

Տրամայէն կը հաղորդեն թէ հոն երրորդ Թահրա պէյ մը բուսած է։ Սակայն խաբեբայութիւնը շատ չէ տեւած, եւ յոյն ստաներ յաջողած են վար առնել մարդուն դիմակը։ Ասոր վրայ, կեղծարարը յայտնած է թէ ինք Թահրա պէյ չէ, այլ Ֆաքիր Թուրխան պէյ...

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՆԵՂՈՍԻ ԱՓԵՐԷՆ

ԴԱՒԱԴՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ "ԺՈՒՌՆԱԼ,,ՆԵՐ

(Գահիրէի մեր մանաւոր թղթակցէն)

Աղեքսանդրիոյ նման, հոս, Գահիրէի մէջ ալ նո՛յն ախտաւոր վիճակը, նոյն դաւերը եւ նոյն արատաւոր միջոցները, հակառակորդները լռեցնելու համար: Եւ հոս ղէնքերը աւելի թունաւոր են, եւ աւելի «վճռական»: Չէ՞ որ ըսինք թէ Գահիրէն որչն է բոլոր դաւադրութիւններուն:

Գահիրէի մէջ ալ ազգային կոչուած իշխանութիւնը ահ ու դողի մատնուած է, եւ խելակորոյս, խիր չի գներ որ եւ է միջոցի միջեւ, շատ հասկնալի պատճառով:

Աղեքսանդրիոյ Հոկտ. 30ի ապօրէն ուանպատասխանաբար քալլը՝ (բռնի ուժով գրաւումը Առաջնորդարանին) ցնցեց բովանդակ Եգիպտահայութիւնը:

Ուրեմն, եպիսկոպոսի մը քմահաճոյքը աւելի բարձր էր քան ժողովուրդի մը ձայնն ու քուէն, անոր նուիրագործուած օրէնքը եւ 70ամեայ Սահմանադրութիւնը:

Ուրեմն, եպիսկոպոս մը, իր փոքրաթիւ խմբակովը, կրնա՞յ որ եւ է ազգային, ընտրուած ժողով լուծել իր անձնական հաշիւներուն համար, երբ, մանաւանդ, աւելի քան տասը տարիէ ի վեր, հաշիւէ խուսափած է ինք եւ արհամարհած ժողովուրդը...

Շատ էր այլ եւս: Եւ Գահիրէի հասարակութիւնը Նոյ. 6ի կիրակին վրդովուած այս բոլորէն, իր բողոքը արտայայտեց եկեղեցիին ներսը եւ բակը, «անկի՛ ապօրէն ու անարժան Առաջնորդը» պոռալով, պատարագի պահուն:

Եւ յետոյ, ճառեր, բողոքի հեռագիր ու պահանջներ: Ժողովրդական դարաւոր իրաւունքի այս արտայայտութիւնը, որ ամէն կիրակի կրկնուեցաւ, հեռաւոր վայրերու մէջ իսկ արձագանգ գտնելով, խուճապի մատնեց վարկաբեկ ազգային իշխանութիւնը: Ու ահաբեկ, ան դիմից ու կը զիմէ ամէն միջոցի, խեղդելու համար բողոքի ձայնը:

Առաջին ցոյցէն ի վեր, ամէն կիրակի Գահիրէի եկեղեցին, ներսն ու դուրսը, լեցուած է ոստիկաններով: Ամէն կիրակի, աւելի քան 50 ոստիկաններ՝ քանի մը սպաներով միասին, հսկողութիւն կը կատարեն առաջնորդարանի դռներուն վրայ, եկեղեցիի բակին մէջ եւ մինչեւ իսկ եկեղեցիէն ներսը: Եւ դեռ աւելցուցէք անոնց վրայ Ազեքսանդրիոյ նման, վարձկաններու ոգմութիւնը, որ կը սլքտակայ:

Ապարդիւն կը մնան այս բոլորը սակայն, որովհետեւ իրենց գործը ժողովուրդին հետ է եւ հակառակ ձեռք առնուած խըստութիւններուն, դեռ նախանցեալ կիրակի թորգոմ եպիսկ. չկրցաւ քարոզել, ու քարոզի բառերը բերանը, խուճապահար փախաւ, երբ բազմութիւնը լեցուեցաւ եկեղեցիին գաւիթը եւ լուութեան մատնեց զայն:

Աւելի հետաքրքրական են «խաղաղեցումի» միւս միջոցները, առաջնորդարաններէն ներս: Այս միջոցներուն մէջ առաջին դէմ վրայ կուգան ժուռնալները:

Անգամ մը ցնկ մը տրուեցաւ աւելի քան 30 հոգիի, որոնք ներկայացուած էին իբրեւ «խռովարար» եւ «արկածախնդիր»:

Ոստիկանութիւնը քննութիւն բացաւ, կանչեց ներկայացուած բոլոր անձերը եւ այլ «արկածախնդիր»ներուն մէջ գարմանքով գտաւ գործի մարդիկ, 30 տարիէ ի վեր Եգիպտոս հաստատուած գիրքի տէր առեւտրականներ, փաստաբաններ, ճարտարագէտներ, ժտաւորականներ եւ խաղաղ արհեստաւորներ: Ազատ արձակեց:

Առաջնորդ եւ առաջնորդարան չյուսահատեցան. ցոյցերը շարունակուեցան եւ աւելի վտանգաւոր գործի եւ հետեւաբար, իրենք ալ փնտռեցին աւելի «կարուկ» եւ «արմատական» միջոցներ:

Այս «արմատական» միջոցները ձեռք առնուեցան Նոյեմբ. 29ի «երեւելիներու ժողովին» մէջ:

Ձեռնարկ մը՝ որ կրնայ կարմրցնել Համիտեան օրերուն Պոլսոյ ամենայետադէմ եւ ապազգային տարրերն իսկ:

Խաղաղեցնելու համար հասարակութիւնը, ազատուելու համար այս պայքարին եզրակացութենէն եւ մանաւանդ առած հրէշային կերպարանք առած «հաշուետուութեան» մղձաւանջէն, անոնք կ'որոշեն երկրէն հեռացնել, աքսորել տալ կարգ մը «խռովարար» անձեր, իշխանութեանց ներկայացնելով գանոնք իբրեւ «անբաղձալիներ», քաղաքականապէս:

Այս դաւադրական ծրագիրը՝ ժողովէն առաջ պարզուած էր Պոլսէն ձանօթ եւ թուրքերուն դուռը մնցած բժիշկի մը, Թագուհեանի կողմէ: Այս մարդուկը բացէ ի բաց յայտարարած էր թէ «Ժողովք պիտի գումարենք, 40 - 50 հոգի աքսորել պիտի տանք»...: Եւ աւելցուցած էր, շնականօրէն.— «Գիտեմ թէ ըրածնիս մատնութիւն է, բայց պիտի ընենք, ի սէր այս գաղութին խաղաղութեան»:

Եւ իրաւ, Նոյեմբեր 29ին, գումարուեցաւ այդ համբաւաւոր ժողովը, գաղանօրէն: Կատարեալ դաւադրական ժողով մը, որուն կը հրաւիրուին 40 հոգի, իբրեւ «երեւելի»ներ, զգուշաւոր ընտրութեամբ եւ մանրազնին պրպտումով, որ եւ է «կասկածելի» տարր ներս չսպրդելու համար:

Հրաւէրին կը պատասխանեն միայն 30 հոգի: Ժողովին կը նախագահէ Թորգոմ եպսկ., որ կը զեկուցանէ «վտանգաւոր» տարրերու գործունէութեան մասին, այսինքն՝ այն մարդը՝ որ «Խրիմեան Հայրիկ»ի կեանքն ու գործը ներկայացուցած է մեծակակ հատորով մը...: Ժողովին կ'ատենապետէ Պ. Վահան Թէքէեան, Արեւի տ'ը համբաւաւոր գործարան խմբագրապետը, որ իր կարգին սմսեղուկ խօսքեր կ'արտասանէ նոյն տարրերուն դէմ. այսինքն այն անձը՝ որ բանաստեղծ ալ է եւ «Առ երիտասարդս» քարոզներ ալ կարդաց երկու խմբագրականներով, երդում պատառ ըլլալով յանուն Անդրանիկի, Սերոբ փաշայի, Մուրատի, Հրայրի եւ այլ հերոսներու...:

Իրրեւ եզրակացութիւն, կը պատրաստուի ցանկ մը ուր «անբաղձալի», «ազգավնաս» ու «վնասակար» տարրեր ներկայացուած են կարգ մը «ռուսահայեր», որոնց կարգին բժիշկ Համօ Օհանջանեան, Նիկոլ Ազբալեան, Վահան Նաւասարդեան, եւ դեռ ուրիշ 30 - 40 անձեր, Թրքահայ կամ ռուսահայ:

Առենապետ ու նախագահ իրենց Թոյնը Թափելէ ետք, բուռն ճառեր կը խօսին ժամանակաւորապէս երեք բժիշկներ.— Բարեգործականի Գահիրէի վարչութեան առենապետ՝ բժիշկ Սերոբեան, Տօքթ. Թագուհեան կոչուածը եւ խեղճուկ ռամկավար բժիշկ մը՝ Տքթ. Երամեան, որ դեռ նոր կը մարզուի նման անբարոյական պայքարներու մէջ:

Վերջապէս, Թորգոմ - Թէքէեան քլիքը կ'առաջարկէ ուշադրութեան արժանի ձեւով մը ներկայացնել վարչապետին, ցանկին հետ միասին, պատուիրակութեան մը միջոցով, որուն նախագահութիւնը կը յանձնուի ցէօյէ Օրիէնթ պանքի տնօրէն՝ Պ. Տ. Մարդարեանի:

Հազիւ առաջարկը եղած, քանի մը չէզոք անձեր, կը վրդովուին եւ կը բողոքեն այսքան անպատասխանաբար քալլի մը դէմ, վտանգաւոր եւ վարկաբեկիչ նկատելով զայն եւ համերաշխութեան առաջարկ ներկայացնելով:

Ի զուր սակայն, Թորգոմ-Թէքէեան խմբակը կը պնդէ իր առաջարկին վրայ, որ քուէի կը դրուի հետեւեալ արդիւնքով.—

15 հոգի մատ կը վերցնէ ի նպաստ առաջարկին, հինգ հոգի ձեռնպահ կը մնայ եւ 10 հոգի դէմ կ'արտայայտուի: Աւելցնենք թէ առաջին 15ին հինգը Թեմական ժողովի անդամներ են, իսկ մնացեալները՝ ռամկավար կամ կէս-ռամկավար:

Ահա՛ այն «վստահութիւն»ը ուրեմն, զոր Գահիրէի «ազգային» իշխանութիւնը կը վայելէ իր զատած եւ հազար մազէ անցուցած «երեւելի»ներուն քով իսկ:

Ժողովի այս արդիւնքէն ետք սակայն, քալքալուզը կը սկսի նոյն ժողովին անդամներուն մէջ իսկ: Չէզոքները կը վրդովուին, քանի մը ստորագրողներ ետ կ'առնեն իրենց ստորագրութիւնը եւ համբաւաւոր պատուիրակութեան նախագահը՝ Պ. Մարգարեան կը հրաժարի ոչ միայն նախագահութենէն այլեւ անդամակցութենէն: Երբ ժողովէն ետք կը ձանօթանայ խնդրին էութեան, կ'ապշի եղած խաբէութեան վրայ:

Յիշատակագիրը արուած ըլլայ կամ ոչ, զայն ստորագրողները վարկաբեկուած են այսօր, եւ ձեռնարկը կը մնայ անմոռանալի ուշադրական մը ամբաստանելի իշխատակարան մը համկավար-յեղափոխական խմբակցութեան համար:

Այժմ չէզոքները կը կազմակերպուին եւ կոչով մը կը պահանջեն առաջնորդէն համազգային ընդարձակ ժողով մը հրաւիրել, բոլոր վէճերը քննելու եւ համաձայնութեան եզր մը գտնելու համար:

Ազգ. իշխանութիւնները, իրենց կարելին կ'ընեն պատակաելու այս չէզոքներու խումբը եւ ձախողեցնելու անոնց ձեռնարկը, բայց կը թուի թէ ի զուր պիտի ելլեն իրենց սադրանքները, որովհետեւ դժգոհը ամբողջ ժողովուրդն է եւ եթէ դեռ երկար տեւէ այս թունաւոր մթնոլորտը, ա՛ն է որ իր հաշիւը պիտի տեսնէ իր հատկացած ձեւովը:

Հասարակութիւնը կը պահանջէ նաեւ որ հրատարակուին դաւադրական ժողովին մասնակցողներու եւ մանաւանդ ուշադրել վտանգաւոր ժուռնալին տակ ստորագրողներու անունները:

Գ. ԲԱԲԳԷՆ

ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԸ

Գ. Արանովիչ, *Ռէվոլուցիա ի Կուլտուրա* (ցեղափոխութիւն եւ մշակոյթ) Թերթին մէջ «Խորհրդային երկիրներու ժողովուրդներուն արուեստը» յօդուածով մը, կը գրէ նաեւ Հայաստանի մասին.

Հայաստան ետ կը մնայ վրաստանէն նկարիչներու թիւով (ցուցահանդէսին մէջ): Եւ սակայն շատերէն շատ աւելի արժէք ունի Մարտիրոս Սարեան, որ ժամանակակից նկարիչներէն մէկն է: Ցուցահանդէսին մէջ դրուած են Սարեանի վերջին տարիներու գործերը, որոնց մէջ աչքի կը զարնեն «Հայաստանուհի», «Քարաւան» պիւզանկարները, ուր նկարիչը առաջին անգամ կ'արտայայտէ խորութիւն եւ ընդարձակ տարածութիւն:

Իր գունային սակարկութիւնները աւելի «կարուկ» եւ «արմատական» միջոցներ:

Այս «արմատական» միջոցները ձեռք առնուեցան Նոյեմբ. 29ի «երեւելիներու ժողովին» մէջ:

Ձեռնարկ մը՝ որ կրնայ կարմրցնել Համիտեան օրերուն Պոլսոյ ամենայետադէմ եւ ապազգային տարրերն իսկ:

Խաղաղեցնելու համար հասարակութիւնը, ազատուելու համար այս պայքարին եզրակացութենէն եւ մանաւանդ առած հրէշային կերպարանք առած «հաշուետուութեան» մղձաւանջէն, անոնք կ'որոշեն երկրէն հեռացնել, աքսորել տալ կարգ մը «խռովարար» անձեր, իշխանութեանց ներկայացնելով գանոնք իբրեւ «անբաղձալիներ», քաղաքականապէս:

Այս դաւադրական ծրագիրը՝ ժողովէն առաջ պարզուած էր Պոլսէն ձանօթ եւ թուրքերուն դուռը մնցած բժիշկի մը, Թագուհեանի կողմէ: Այս մարդուկը բացէ ի բաց յայտարարած էր թէ «Ժողովք պիտի գումարենք, 40 - 50 հոգի աքսորել պիտի տանք»...: Եւ աւելցուցած էր, շնականօրէն.— «Գիտեմ թէ ըրածնիս մատնութիւն է, բայց պիտի ընենք, ի սէր այս գաղութին խաղաղութեան»:

Եւ իրաւ, Նոյեմբեր 29ին, գումարուեցաւ այդ համբաւաւոր ժողովը, գաղանօրէն: Կատարեալ դաւադրական ժողով մը, որուն կը հրաւիրուին 40 հոգի, իբրեւ «երեւելի»ներ, զգուշաւոր ընտրութեամբ եւ մանրազնին պրպտումով, որ եւ է «կասկածելի» տարր ներս չսպրդելու համար:

Հրաւէրին կը պատասխանեն միայն 30 հոգի: Ժողովին կը նախագահէ Թորգոմ եպսկ., որ կը զեկուցանէ «վտանգաւոր» տարրերու գործունէութեան մասին, այսինքն՝ այն մարդը՝ որ «Խրիմեան Հայրիկ»ի կեանքն ու գործը ներկայացուցած է մեծակակ հատորով մը...: Ժողովին կ'ատենապետէ Պ. Վահան Թէքէեան, Արեւի տ'ը համբաւաւոր գործարան խմբագրապետը, որ իր կարգին սմսեղուկ խօսքեր կ'արտասանէ նոյն տարրերուն դէմ. այսինքն այն անձը՝ որ բանաստեղծ ալ է եւ «Առ երիտասարդս» քարոզներ ալ կարդաց երկու խմբագրականներով, երդում պատառ ըլլալով յանուն Անդրանիկի, Սերոբ փաշայի, Մուրատի, Հրայրի եւ այլ հերոսներու...:

Իրրեւ եզրակացութիւն, կը պատրաստուի ցանկ մը ուր «անբաղձալի», «ազգավնաս» ու «վնասակար» տարրեր ներկայացուցած են կարգ մը «ռուսահայեր», որոնց կարգին բժիշկ Համօ Օհանջանեան, Նիկոլ Ազբալեան, Վահան Նաւասարդեան, եւ դեռ ուրիշ 30 - 40 անձեր, Թրքահայ կամ ռուսահայ:

Առենապետ ու նախագահ իրենց Թոյնը Թափելէ ետք, բուռն ճառեր կը խօսին ժամանակաւորապէս երեք բժիշկներ.— Բարեգործականի Գահիրէի վարչութեան առենապետ՝ բժիշկ Սերոբեան, Տօքթ. Թագուհեան կոչուածը եւ խեղճուկ ռամկավար բժիշկ մը՝ Տքթ. Երամեան, որ դեռ նոր կը մարզուի նման անբարոյական պայքարներու մէջ:

Վերջապէս, Թորգոմ - Թէքէեան քլիքը կ'առաջարկէ ուշադրութեան արժանի ձեւով մը ներկայացնել վարչապետին, ցանկին հետ միասին, պատուիրակութեան մը միջոցով, որուն նախագահութիւնը կը յանձնուի ցէօյէ Օրիէնթ պանքի տնօրէն՝ Պ. Տ. Մարդարեանի:

Հազիւ առաջարկը եղած, քանի մը չէզոք անձեր, կը վրդովուին եւ կը բողոքեն այսքան անպատասխանաբար քալլի մը դէմ, վտանգաւոր եւ վարկաբեկիչ նկատելով զայն եւ համերաշխութեան առաջարկ ներկայացնելով:

Ի զուր սակայն, Թորգոմ-Թէքէեան խմբակը կը պնդէ իր առաջարկին վրայ, որ քուէի կը դրուի հետեւեալ արդիւնքով.—

15 հոգի մատ կը վերցնէ ի նպաստ առաջարկին, հինգ հոգի ձեռնպահ կը մնայ եւ 10 հոգի դէմ կ'արտայայտուի: Աւելցնենք թէ առաջին 15ին հինգը Թեմական ժողովի անդամներ են, իսկ մնացեալները՝ ռամկավար կամ կէս-ռամկավար:

Ահա՛ այն «վստահութիւն»ը ուրեմն, զոր Գահիրէի «ազգային» իշխանութիւնը կը վայելէ իր զատած եւ հազար մազէ անցուցած «երեւելի»ներուն քով իսկ:

Ժողովի այս արդիւնքէն ետք սակայն, քալքալուզը կը սկսի նոյն ժողովին անդամներուն մէջ իսկ: Չէզոքները կը վրդովուին, քանի մը ստորագրողներ ետ կ'առնեն իրենց ստորագրութիւնը եւ համբաւաւոր պատուիրակութեան նախագահը՝ Պ. Մարգարեան կը հրաժարի ոչ միայն նախագահութենէն այլեւ անդամակցութենէն: Երբ ժողովէն ետք կը ձանօթանայ խնդրին էութեան, կ'ապշի եղած խաբէութեան վրայ:

Յիշատակագիրը արուած ըլլայ կամ ոչ, զայն ստորագրողները վարկաբեկուած են այսօր, եւ ձեռնարկը կը մնայ անմոռանալի ուշադրական մը ամբաստանելի իշխատակարան մը համկավար-յեղափոխական խմբակցութեան համար:

Այժմ չէզոքները կը կազմակերպուին եւ կոչով մը կը պահանջեն առաջնորդէն համազգային ընդարձակ ժողով մը հրաւիրել, բոլոր վէճերը քննելու եւ համաձայնութեան եզր մը գտնելու համար:

Ազգ. իշխանութիւնները, իրենց կարելին կ'ընեն պատակաելու այս չէզոքներու խումբը եւ ձախողեցնելու անոնց ձեռնարկը, բայց կը թուի թէ ի զուր պիտի ելլեն իրենց սադրանքները, որովհետեւ դժգոհը ամբողջ ժողովուրդն է եւ եթէ դեռ երկար տեւէ այս թունաւոր մթնոլորտը, ա՛ն է որ իր հաշիւը պիտի տեսնէ իր հատկացած ձեւովը:

Հասարակութիւնը կը պահանջէ նաեւ որ հրատարակուին դաւադրական ժողովին մասնակցողներու եւ մանաւանդ ուշադրել վտանգաւոր ժուռնալին տակ ստորագրողներու անունները:

Գ. ԲԱԲԳԷՆ

ՍԱՌՈՒՑԵԱԼ
ԿՂԶԻՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Դուս ընկերվարական (փախստական) Սվիէժեւսկի շարունակելով իր ականատեսի պատմութիւնները Սոլովկեան աքսորավայրի սոսկալիներու մասին, կը գրէ.—

Նեղ շրջափակի մը մէջ, որ պաշտպանուած է փշաթելերով, եւ հսկողութեան տակ գինուած պահակախումբի մը, բանտարկեալները կրնան «ազատօրէն» շրջագայիլ Անոնք ունին տնակ մը, 3 քառակուսի սաժէն մեծութեամբ, եւ բլրակին գառիվարին վրայ ծառաշատ հող մը:

Այդ տնակին ներսը, անոնք ստիպուած են ընելու ամէն բան.— պատրաստել 70 հոգիի սնունդը, մաքրել բակը, սղոցել եւ կտրել փայտը կերակուր եփելու եւ տաքութեան համար, վար առնել հասած ուտելիքները, նկուղ փոխադրել լուալ ձերմակեղէնները, բնչպէս նաեւ իրենց հիւանդ ընկերներուն լաթերը, սեղան ու աթոռ շինել սենեակներուն համար, լուալ տախտակամածը, սանդուխները, պատուհանները:

Բանտարկեալներուն կէսը կը տառապի թոքախտէ, սիրտի հիւանդութենէ, յօդացաւէ, ջղացաւէ, ընդգաբութենէ:

Առանալու համար ամէն բան, կայ մէկ միջոց,— կարդալ: Շատերը իրենց հետ գիրք բերած էին, եւ այսպէս ստեղծուած էր հասարակաց գրադարան մը: Ոմանք բաժանորդագրուած էին սիպերիական, նոյնիսկ արտասահմանեան թերթերու, «Իմանիեն»ին ու «Ռոթէ Ֆա՛նէ»ին: Լրը արտօնութիւն ուզեցինք բաժանորդագրուելու համար «Լը Փօփիւլէր»ին, մեզի պատասխանեցին թէ կրնան արտօնել միայն ամէնէն պահպանողական թերթին՝ «Նովոյէ Վրէմիա»ին բաժանորդագրիլ, քան թէ ուրիշ ընկերվարական թերթի: Մենք շարունակ կը կարդայինք, եւ իրիկունը, մեր ապատ ժամերուն, կը վիճէինք զանազան հարցերու մասին: Սակայն ծայրագոյն հիւսիսի այս շրջանին մէջ, ձովերուն մէջտեղ եւ մենաւոր վանքի մը խորշը, կեանքէ քաշուած մեր այս վիճակը աւելի եւս կ'ընկճէր մեզ, կը ճնշէր մեր սպառած ջիղերուն վրայ:

Աւելի ողբերգական էր կիներուն վիճակը, մանաւանդ անոնց, որ քաղաքական բանտարկեալներու խումբին մէջ չէին: Կը յիշեմ կին մը, որ բժիշկ էր քէմի մէջ (Արխանկէլի նահանգէն): 1918ին, այս կինը յարաբերութեան մէջ էր քալէտինի հետ: Եւ 5 տարիէ ի վեր խեղճ կինը կը տանջեն բանտերուն մէջ:

Երբ բանտին տնօրէնը փոխուի, կինը կը ստիպուի փոխել իր «սիրահարը»: Պատահեցաւ որ բազմաթիւ «սիրահար»ներ ունեցաւ միանգամայն: Սիրահարները յաճախ կը համաձայնէին, երբեմն կը կռուէին: Այդ ատեն կը սկսէր կնոջ տառապանքը: Փոխանակ իրենց հաշիւը մաքրելու իրենց միջեւ, սատրապները իրենց բարկութիւնը կը թափէին կնոջ վրայ:

Ի՜նչ գոլովով խնամեց մեր ընկերները, իբրեւ բժիշկ, երբ մենք Սոլովկեան կղզիները անգամ: Ի-ժանալով տանջանքները, մենք ոբոշեցինք միասին ըլլալ, մեր ընկերուհիներուն հետ, որպէսզի կարենանք պաշտպանել — հագադուլով— մեր կին ընկերները վարչական պաշտօնեաներու բնազդներուն դէմ:

Այժմ, երբ ջնջուած է քաղաքական բանտարկեալները մեկուսացնելու քաղաքականութիւնը, երբ հիմա կին ու այր կը բնակին միասին, ինչե՜ր կը պատահին Սոլովկեան կղզիներուն մէջ:

Կը յիշեմ նաեւ խնամ եւ մօրեղբօրս օրերը: Օրերը կարճցած էին, իսկ գիշերները այնքա՜ն երկար: Երբեմն փոթորիկ կ'ելլէր: Թանձր մառախուղին մէջ ծառերուն գագաթները կը շարժէին: Ծով կամ ցամաք տեսնել անկարելի էր: Եկեղեցիին կանգակները ողբագին կը ղողանջէին:

Հիւանդութիւնները շատցան: Բազմաթիւ ընկերներ մեռան, ոմանք սրտի հիւանդութենէ, ուրիշներ արիւնահոսութենէ: Ծերունի յեղափոխական մը յանկարծ դգաց որ իր բոլոր դաւերը արթնցան: Ծնունդի տօնէն յետոյ, այդ ցաւերը անհանդուրժելի դարձան: Փոքրիկ աղմուկ մը, բարձրաձայն խօսակցութիւնը կը գրգռէին զինք: Չէր կրնար հանդուրժել լոյսին: Մինչեւ 1925ի Յուլիսը, քանի մը անգամ կորնցուց իր գիտակցութիւնը: Հակառակ մեր կրկնակի դիմումներուն, չփոխադրեցին զայն կղզիէն դուրս, գամաքին վրայ: Շատ վերչերն էր, որ տարին Մոսկուա, նախ ըսին թէ մեռաւ, յետոյ հիրքեկին: Չեմ գիտեր թէ ի՛նչ եղաւ: 50 տարեկան էր, հիանալի ընկեր մը, որ իր կեանքը անցուցած էր թիւրանիներու մէջ յանուն յեղափոխութեան: Ընծուն է Շումիլով: Եթէ մեռաւ, մենք չպիտի կրնանք մոռնալ այդ:

Կը յիշեմ բժիշկներուն պաշտօնական վիճակագրութիւնը: Բանտարկեալներուն Հարիւրին 25ը վարակուած է թոքախտէ, 52ը զանազան հիւանդութիւններէ, բոլորն ալ հետեւանք բանտային գէշ կեանքին:

Բանտին տնօրէնութիւնը կ'ուզէր որ բանտարկեալները իրենք պատրաստեն կրակը տաքնալու համար: Եւ գեռ ուրիշ պահանջներ, որոնք կը կատարուէին ջնջելու համար քաղաքական բանտարկեալներու դրութիւնը:

Ձմեռը, ուտելիքները ժամանումը անկանոն էր այնքան որ բանտարկեալներէն շատերը բռնուեցան ընդգարոյթեան: Եւ Հոկտեմբերին այս պատճառով հաւգադուլ մը յայտարարուեցաւ: Բանտարկեալները կը պահանջէին փոխադրուիլ ցամաքին վրայ քանի ուշ չէր, յաւելում օրապահիկ անունդին, չկրճատիլ բակին մէջ պտոյտի ժամերը: Հարիւրաւոր բանտարկեալներ մասնակցեցան հացադուլին: Շատերուն համար փորձեցին բռնի կերակրել:

Այս հացադուլը ծանր հետեւանքներ ունեցաւ: Բանտարկեալները աւելի ընդունակ դարձան հիւանդանալու:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԱՔԷՆՔԷՆ

Ա՛ՔԷՆՔ, 3 Յունուար

Կասկածելի Հայաստանցիները եւ կառավարութիւնը.— Ի՛նչ կը պատմեն անոնք.— Ազգային-կրթական կեանք.— Շեղլենեհայ յարաբերութիւնները.— Ա-թէնքի եւ Սելանիկի Ազգ. կեդր. վարչութիւնները:

Թղթակցութիւններէս մէկուն մէջ խօսած էի, խումբ մը հայրենադարձ երիտասարդներու մասին, որոնք պաթումէն ետ եկած էին, շնորհիւ «Հայկական» կառավարութեան գործադրանքին:

Այս դժբախտները, թիւով երեսունեւեթ հոգի, ներկայիս կը գտնուին չափազանց արգահատելի կացութեան մը մէջ: Մէկ կողմ ձգելով գլուխին հանգչեցնելու համար անհրաժեշտ բարձի մը պակասը, անոնք չոր գետին մը իսկ չունին, իրենց գոյութիւնը քարշ տալու համար:

Անցեալները, մանաւանդ խո-

սակցութիւն մը ունեցայ անոնց մեծ մէկ մասին հետ: Ամօթ է թէեւ, բայց, խղճիս ձայնին անսալով ստիպուած եմ հանրութեան սեփականութիւնը դարձնել անոնց բոլոր գաղութները, ներսն ու դիտողութիւնները, մանաւանդ բարի՝ համակարգ փրոֆ. Յակոբեանի եւ համալսարանի Սօֆի Մինասեանի մասին:

Արդարեւ, անոնք, գաղութականները, այս երկուքին համար «Համիտեան լրտեսներ» կամ «ծագումով չէկիստներ» տիտղոսները կուտան, աւելցնելով թէ նաեւ նստած վայրկեանէն սկսած ընդհանրապէս բոլոր գաղութականները եւ մանաւանդ առաջին վիզէի մեկնողները, մանաւանդ մը տակ առնուած էին իւրաքանչիւր շարժում կը լրտեսուէր երկու բախտախնդիրներ կողմէ:

Լրտեսելու պատիւին ժանագողներուն մէջ է եղեր նաեւ Սկանիկի լուսահոգի «Ազդ Ակ» խմբագիր՝ գառնիկ Նալեանեան: Փրոֆ. Յ. Յակոբեան բրեխոսած եւ ուզած է զայն շահագործել մկրտել, ցամաքելու համար, բայց անօգուտ:

Այս խեղճերը կը պատմեն նաեւ որ Սօֆի Մինասեան փրոֆէսէօրը կաշառքներ ընդունած ըլլալով, «անբաղձալի»ներու մաս մը գամաք հանած են: կը զարմանան որ հեղլէն կառավարութիւնը կիրեն ինք ներս ընդունած է նորէն, Հայաստան մերժեց...

*** Ազգ. վարչութիւնը դադար կը գործէ: Մակեդոնիոյ քանի մը անպատասխանատու Հայերու խորհրդային հպատակութեան ձեռնարկին առիթ պահանջուած գիկոյցը գարդացաւ մամուլին յանձնելը կը թէ այս խնդրին մէջ Մագեան-Ագասեան-Եսայեան խմբակցութիւնը կը խաղայ, Վահեան վրայ ազդելու եւ ուած զեկոյցին հրատարակութիւնը արգիլելու համար:

Իրականութիւնը այն է, կառավարական շրջանակները փաղանց լարուած են մեզի նպաստներուն ժամանումը տարուան համար եղած փոյաւելութիւնները:

Երկու գպրոցներու (Փիքտըքինիա) մէկուկէսական լիակատար յաւելումով եղած է անգլիական ամիսը: Միագեակու գպրոցներն ալ (Լիխիպոլ Սինկրու) մէկուկէսական յաւելումով եղած է չորս անգլիական սական:

Որով այս տարուան 50 անգլիականի յաւելում ըրած է Բարեգործականը, ամսուան վրայ: Ընշուշտ կը սպասուէր:

** Սկանիկի Ազգ.

ԳԱՂԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՔԻՆ

(ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԿԵՍՐԵՔԻ)

ՆՈՒՆԱՐ ՍԱՍՆ

Ի.

— Էա՛ս ալ ինձի մեծ գործ մը կ՚ունենաս ըսելիք, ըսաւ ինքնիրեն Նունար՝ ետեւէն նայելով Ասլանին, որ կը հեռանար ձիով։ Ինչո՞ւ ինծի կ՚ըսէ այդ խօսքերը, ինչո՞ւ ինծի կ՚ընտրէ իր գաղտնիքներուն համար։ Ես ալ ինծի համար գործ մը ունիմ, որ ինքզինքս կը կորսնցնեմ, եթէ ուշանամ։ Ինչո՞ւ ինծի կ՚ընտրէ

չէ ռումաներէն լեզուով ո եւ է բան տպել: Գրաւուած են նաեւ ուրիշ թռուցիկներ, որոնք տպուած էին Պուլկարիոյ եւ Ռումանիոյ մէջ: Պոլսոյ եւ Ռումանիոյ կազմակերպութիւններուն միջեւ կապը կ'ապահովէր Փոփէսքու անուն նաւապետ մը, որ ամէն անգամ Պոլիս համնելուն «Մէշրութիյէթ» ափարթմանը այցելելով կը տեսակցէր Սապրի պէյի հետ եւ անոր հրահանգները կը հաղորդէր Կոստանցայի մասնաճիւղին:

Պոլսոյ ռումէն դեսպանատունը ձեռք անցուցած է ցուցակը կարոլական կազմակերպութեան անդամներուն, որոնք կը գտնուին Ֆրանսայի, Պուլկարիոյ եւ Ռումանիոյ մէջ: Կ'ըսուի թէ Կոստանցայի ռումանական Ե. զօրաբաժինը եւս կուսակից է իշխան Կարոլի:

Միւս կողմէ Պոլիսէն Յունուար 11 թուակիր հեռագիր մը կ'ըսէ.

Այստեղ մեծ աղմուկ կը յարուցուի կարծեցեալ դաւադրութեան մը շուրջ, որուն նպատակն է եղեր գահ բարձրացնել իշխան Կարոլը: Մինչդեռ ամբողջ խնդիրը այն է թէ իշխան Կարոլի կուսակից խմբակի մը գոյքերուն մէջէն գտնուած են քանի մը հարիւր թռուցիկներ, որոնք գաղտնաբար Պոլիս ղրկուած էին:

Երբ թուրք ոստիկանութիւնը գտաւ այդ թռուցիկները, զանոնք յանձնեց ռումանական դեսպանատուն, որ իր կարգին լուր տուաւ ռումանական կառավարութեան. ուրիշ ո եւ է քայլ չէ առնուած: Կարելի ալ չէ լուրջ նկատել քովը քանի մը շրջաբերական ունենալը:

Այստեղի դիւանագէտները ծիծաղելի կը գտնեն այն գրոյցը թէ Իշխան Կարոլ օգնանուով Պոլիսէն Պուքրէշ պիտի երթար:

Աքսորուած ընդդիմադիրները

Մոսկուա մինչեւ այսօր կը լռէ ընդդիմադիր վարիչներու աքսորին մասին: «Թաս» պաշտօնական հեռագրական գործակալութիւնը, որ ուրիշ առթիւ վայրկեանը վայրկեանին հերքումներ կը տեղացնէր, այս լուրը ո'չ կը հերքէ ո'չ կը հաստատէ:

Միւս կողմէ «Տէյլի Մէյլ»ի եւ «Պերլինէր Թակէպլաթ»ի թղթակիցները մանրամասնութիւններ կուտան աքսորի մասին: Յունուար 3ին եւ 4ին է որ Կէփէուի կողմէ հրաման տրուեցաւ 50 ընդդիմադիրներու՝ պատրաստ ըլլալ երեք օրուան մէջ մեկնելու համար: «Տէյլի Մէյլ» կ'ըսէ թէ հրամանը հաղորդուեցաւ կէս գիշերին եւ ժամանակ չտրուեցաւ իրենց գործերը կարգադրելու:

Զինովիեւ աքսորուած է Ուրալի բարձունքները, Ռատէկ եւ Կամենեւ Թոպոլսք (Սիպերիա), Տրոցկի՝ Աստրախան, Ռաքովսկի՝ Վիատկա:

Թուրքիոյ կալուածահամարը

«Թափու»ի տնօրէնութիւնը երեք տարիէ ի վեր կ'աշխատի երկրին կալուածահամարը ընելու: Գործողութիւնները տակաւին կը կատարուին Պոլսոյ, Ատանայի, Պրուսայի, Էնկիւրիի, Իզմիրի եւ ուրիշ հինգ կուսակալութիւններու մէջ միայն: Երեք տարուան ընթացքին, միայն Մուտանիայի գաւառակին մէջ լրացած է կալուածահամարը, հազար հինը հարիւր կալուածներու արձանագրութեամբ: Այնպէս որ, եղած հաշուի մը համաձայն, ամբողջ Թուրքիոյ կալուածահամարը հարիւր տարիէն հազիւ կարելի պիտի ըլլայ աւարտել այս եղանակով:

Տնօրէնութիւնը միջոցներ կը խորհի նոր եւ կտրուկ դրութիւն մը որդեգրելու:

[illegible] ոչ-թուրք պաշտօնեաները

Թուրքիոյ ծխախոտի մենաշնորհի ընդհ. տնօրէնութիւնը որոշած է ծխախոտի բոլոր հաստատութիւններէն եւ գործարաններէն դուրս հանել ոչ-թուրք պաշտօնեաներն ու գործաւորները:

Ընկերութեանց օտար պաշտօնեաները արձակելու մասին պայմանաժամ տրուած էր մինչեւ Յունուար մէկ: Այս որոշման համաձայն իրենց պաշտօնը պիտի կարենային շարունակել մասնագէտներէ անոնք միայն, որոնք պատկան գործավարութեան կողմէ արտօնուած են: Այս որոշման մէջ չեն մտներ հայ, յոյն եւ հրեայ պաշտօնեաները, որոնք օտար չեն նկատուիր, թրքահպատակ ըլլալով:

Իտալացի լրտես մը ձերբակալուած

Սերպ իշխանութիւնները Ֆիումէի արուարձան Սուշաքի մէջ ձերբակալեցին իտալացի Օկիւսթ Հէնտէլ անուն լրտես մը, ազգային պաշտպանութեան վերաբերեալ վաւերաթուղթեր օտար պետութեան մը հաղորդելու ամբաստանութեամբ: Հէնտէլ իբրեւ ճարտարագէտ կ'աշխատէր Քրալիէվէվիցայի նաւարանին մէջ: Ձերբակալուեցաւ այն պահուն, ուր կը պատրաստուէր իտալական հող անցնիլ: Իր բնակարանին մէջ խուզարկութիւն մը երեւան հանեց բազմաթիւ կարեւոր վաւերաթուղթեր:

250 թոնօ փամփուշտ գրաւուած

Պերլինէն կը հեռագրեն թէ Քիլի ջրանցքին գերման մաքսային իշխանութիւնները գրաւած են 250 թոնօ ծանրութեամբ հրացանի փամփուշտներ, որոնք Նորվեկեան «Ատլէր» շոգենաւին վրայ բեռցուելու վրայ էին՝ ղրկուելու համար Վլատիվոսթոք: Փամփուշտները 16 վակոններով եկած էին Թորկաուէն, Հալլէի մօտ, եւ կը կարծուի թէ պիտի ղրկուէին Չինաստան: Շոգենաւը Օսլօ մեկնեցաւ:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՀԱՐԻՒՐԷ ԱՒԵԼԻ բանւորներ թաղուեցան Քոլոմպիոյ Լաս-Կոլոնտրիասի ածխահանքին մէջ՝ 300 մեդր խորութեամբ փլուզումի մը հետեւանքով:

ՓՈՔՐ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ Ազգերու Դաշնակցութենէն պիտի խնդրէ քննիչ մարմին մը ղրկել Հունգարիա՝ գնդացիրներու ծանօթ խնդիրը տեղւոյն վրայ քննելու համար:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ վեցուկէս միլիոն ոսկիի փոխառութիւն մը կնքեց Անգլիայէն: Շրջաբերութեան գին նշանակուած է 91 տրախմի, 100ին 6 տոկոսով: Մայր գումարը պիտի վճարուի 40 տարիէն:

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ մը, Սոֆիայի մայր-եկեղեցիի եղեռնափորձին պատճառով մահուան դատապարտուած էր: Պորիս թագաւոր ցկեանս բերդարգելութեան իջեցուց պատիժը:

ԱՖՂԱՆԻՍՏԱՆԻ թագաւորը վատիկանի մէջ Պապին կողմէ ընդունուեցաւ երէկ: Պաշտօնական ընդունելութիւնը վերջացած ըլլալով, թագաւորը այժմ իտալիոյ թանգարանները կը պտտի:

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ «ՇԱՆԹ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

Այս կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Sarcelles, Salle des Fêtesի մէջ

Կը ներկայացնէ ԱՐԻՒՆՈՏ ԵՐԱԶ (3 արար)

եւ ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

Մուտք. 5 եւ 3 ֆրանք

Հաղորդակցութիւն, Gare du Nordէն: Տոմսակներու համար դիմել Եր. Գրիգորեանի, 67 Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6e):

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻՒ

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ՍՏՈՒԴԻԱՆ

Ղեկավարութեամբ՝ Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի, եւ մասնակցութեամբ տեղիս լաւագոյն ուժերու եւ Օր. Ասիա Կոստանեանի:

Այս Կիր. գիշեր ժամը 8.30ին, Bon Théâtreի մէջ, 84 Rue Chape

Կը ներկայացնէ՝ Շիրվանզադէի ՉԱՐ ՈԳԻՆ

Տեղի կ'ունենան օրուան պատշաճ բանաք սուլթիւններ

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԵՆ

ՕՐ. ԵՐԱՆՈՒՀԻ ՍՈՒՃԵԱՆ

ԵՒ

Պ. ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ

ՆՇԱՆՈՒԱԾ

Լիոն 8 Յունուար 1928

ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Պոլա Քոլոմպի Եռագոյն խումբի ժողովը վաղը շաբաթ գիշեր ժամը 8ին, 154 Ave. Argenteuil, Asnières, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները:

Հ. Յ. Դ. Պիանքուրի Զաւարեան խումբի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Պիտի խօսի ընկեր Բենօ Նալչաճեան:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին, ներկայանալ անդամատետրերով:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Վարուժան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս կիր. ժամը 2ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 1.30ին գրադարան ընթերցարանը: Խիստ կարեւոր օրակարգ, ներկայանալ անդամատետրերով:

Հ. Յ. Դ. Ալֆօրվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի ժողովը այս կիր. ժամը 3ին, Պիւրօ տը Թապայի սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ ընտրութիւն:

Հ. Յ. Դ. Պէլֆորի Վազգէն կոմիտէի դասախօսական ժողովը այս կիր. ժամը 1.30ին, Caserne d'Offemontի մէջ, ընկեր Սիմոն Զալըգեանի սենեակը: Պիտի դասախօսէ ընկ. Անդրանիկ Թէրզիպաշեանը: Կը հրաւիրուին ընկերներն եւ համակիրները:

ՎԱԼԱՆՍԻ Շապին-Գարահիսարի Արծիւ միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին, Քաֆէ տը Գոմէրսի սրահը: Կարեւոր հարցեր, հաշուետուութիւն, վարչական զեկուցում եւ նոր ընտրութիւններ:

Զ. Ե. Ո. Մ. Լիոնի մասնաճիւղը ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները եւ համակիրները, այս կիրակի առաւօտ ժամը 8ին, Գրադարանի սրահը: 262 Rue Duguesclin:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութիւնը նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ դերասան Մ. Մարութեանի, Օր. Ա. Կոստանեանի եւ տեղւոյս կարող ուժերու պիտի բեմադրուի ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ 19 Փետրուար կիրակի օր, Rue Chape Bon Theatreի մէջ:

Կը խնդրուի բոլոր միութիւններէն նկատի առնել սոյն թուականը:

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի տիկին Ա. Խաչիկեան կը ծանուցանէ թէ այս կիրակի պատարագէն վերջ Փարիզի հայոց եկեղեցիին մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ի յիշատակ իր վաղամեռիկ աղջիկներուն Տիկին ԱՂԱՒՆԻ ՔԻԹԱՊՃԵԱՆԻ եւ Օր. ԱՆԱՀԻՏ ԽԱՉԻԿԵԱՆԻ:

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ «ՆԱՐԵԿ»

Մնունդի լաւագոյն նուէրը

ԳԻՆ 40 ՖՐԱՆՔ

դիմել՝ խմբագրատուն

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՎԱԼԱՆՍ, Գործ.— 249.70:

ԼԻՈՆ, Զ. Տ.— 35:

ԼԻՈՆ, Ա. Ս.— 72:

ՓԱՐԻԶ, Ժ. Մ.— 73:

ՎԻԷՆ, Հ. Ո.— 200:

ՄԱՐՍԷՅԼ, Գործ.—Ստացանք:

ՄԱԼՊԱՍ, Յ. Ա.— 35:

ՍԹՐԱԶՊՈՒՐԿ, Յ. Պ.— 35:

ՊԱՂՏԱՏ, Մ. Ա.— Կէս անգլ.:

ՍԷՆ-ՎԱԼԻԷ, Ա. Փ.— 35:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ

«ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ» ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԱՄԻՍ

20ին Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9—10 Պ. Տէրպէտէրեան՝ Տնտեսականութիւն եւ ֆինանս:

Ժամը 10—11 Պ. Շահխաթունի՝ Թատերական արուեստ:

22ին Կիր. առաւօտ ժամը 10—11 Պ. Դաւիթ Բէկ՝ ֆրանսերէն լեզու:

24ին Երեքշ. գիշեր ժամը 9—10 Պրոֆ. Աղաջանեան՝ Ջղային ախտաբանութեան հիմքերը եւ հոգեկան ախտաբանութիւնը գեղարուեստի մէջ:

Ժամը 10—11 Պրոֆ. Ադոնց՝ Հայոց քննական պատմութիւն:

ՎԵՐՋԱՊԷ՛Ս

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ԱՅՆՔԱՆ ՍՊԱՍՈՒԱԾ

ԾԻԾԱՂ ԲՌՆԻ ԾԻԾԱՂ

ԾԻԾԱՂ ԾԻԾԱՂ

ԾԻԾԱՂ ԾԻԾԱՂ

ՍԻՐՈՒԸՏՈՒՔ

Քրքջալից զաւեշտը, աննախընթացօրէն նոր զաւեշտ մը որ պիտի հմայէ, հրապուրէ

ԲՈԼՈՐԸ, ԲՈԼՈՐԸ, ԲՈԼՈՐԸ,

ԳԻՆ 3 ՖՐԱՆՔ

կը գտնուի բոլոր հայ թերթերու գործակալներուն մօտ եւ կամ դիմել՝ VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber Issy-les-Moulineaux (Seine):

կը ղրկուի նաեւ 3 ֆրանքի դրոշմաթուղթի փոխարէն:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէի հրատարակած Պատի Օրացոյցը

«ԴԷՊԻ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ»

Շքեղ եւ գեղարուեստական նկարով, կ'արժէ որ ամէն հայ տուն հատ մը ունենայ այս բացառիկ հրատարակութենէն:

ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ

կանխիկ վճարումով եւ 50է աւելի ապսպրանքներուն կարեւոր զեղչ:

Դիմել՝ Պ. Տէր Պօղոսեանի

38 Rue Francis de Presensé, Marseille.

Կորսուած է Յունուար 8, կիրակի առաւօտ, եկեղեցւոյ շրջափակը Սկունց մուշտակ փէյէրին մը: Գտնողէն կը խնդրուի յանձնել եկեղեցւոյ խորհրդարանը, գոհացուցիչ նուէրի մը փոխարէն:

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ԵՒ ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ

Վաճառատունս փոխադրած ըլլալով աւելի ընդարձակ տեղ մը, ստացած ենք ամէն տեսակի ընտիր եւ ճոխ ապրանքներ, արանց եւ կանանց համար:

Խնամուած կարուձեւ, վերջին ձայր աժան գիներով եւ դիւրամատչելի պայմաններով: Գաղափար մը կազմելու համար կը բաւէ անգամ մը այցելել, Հոկտ. 10էն սկսեալ հետեւեալ հասցէին՝

SIMON HATCHIKIAN (Tailleur)

12 Rue de la Préfecture(1er), St Etienne(Loire).

ՃԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐԻ ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ

GEORGES VASSILIADIS

10, RUE DES MARTIGALES, MARSEILLE

Եթէ կ'ուզէք, անպատ ճերմակ պանիր ունենալ, դիմեցէք վերոյիշեալ հասցէին: Յունուար 20էն պիտի սկսինք ծախել Թրաքիայի ճերմակ պանիրը: Պէտք է գիտնալ որ Թրաքիայի ճերմակ պանիրները շատ են, առաջնակարգը կը գտնուի մեր քով: Փափաքողներու՝ հասցէին կրնանք ղրկել:

Ամբողջ տարին միշտ պատրաստ մթերք ունինք:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Դշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Բթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՃԱՇԱՐԱՆ ԳԱՐԱԳԱՇ

(Գ. ԵԱՂՃԵԱՆ)

24 RUE DES CARMES, PARIS (5e) Métro: ST. MICHEL

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԺՈՂՈՎԱՏԵՂԻ

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ, մաքուր եւ անթերի սպասարկութիւն:

Արեւելեան նուագ, ամէն երեկոյ ժամը 7—12: Նուագածուներու խումբը կազմուած՝ Պ. Պ. Մկրտիչ (քեման), Յակոբ (քանոն), Արմենակ (ուտ):

Հարսնիքի եւ զանազան հաւաքոյթներու համար մասնաւոր սրահ առաջին յարկը:

THÉS YAVROU

ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ 1880ին

Ամէն տեսակ սնտուկով եւ ծրարով թէյեր, ընտիր, հոտաւէտ, ախորժահամ:

ՊԱՀԱՆՋԵԼ ԱՄԷՆՈՒՐԵՔ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ

Հասցէ՝

COMPTOIR DES THÉS YAVROU

23, Rue Senac, MARSEILLE

ՆԱՆՕԹ.— Կը փնտռուին Գաղղիոյ եւ գաղթականութեանց մէջ [illegible] ճիւղին մէջ վարժ եւ պատուաւոր ներկայացուցիչներ, բացի Փարիզ, Նիս, Լիոն եւ Մարսէյլ քաղաքներէ:

ԳԼԽԱՐԿ-MODES

ԱՏՐԻԱՆԱ

կանանց գլխարկի շիք եւ գեղեցիկ մոտէլներ, պատրաստ չափու վրայ: Ձեւափոխութիւն ամէն տեսակ գլխարկի (feutre, paille, tissus:).

ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ՝ 35 ՖՐ.Է ՍԿՍԵԱԼ

243, Rue St. Honoré, 243, PARIS (1er).

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ՁԵՐ ՇԱՀՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ԵՐԴՈՒԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

76, RUE BERNARD-DU-BOIS — MARSEILLE

Ամուսնական թուղթերը, տեղաբնակ թէ ուրիշ տեղերէ եկող Հայերու՝ 13—18 օրուան մէջ կը լրացուի:

Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական թուղթը 13—17 օրուան մէջ կը լրացուի 750 ֆր.ով, մեր աշխատավարձը մէջը ըլլալով: Հպատակութեան, անուններու փոփոխութեան գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ:

ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Գրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7:

Տէր եւ տնօրէն՝ երդուեալ թարգման

Վ. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

ԲՈԼՈՐ ՀԱՅ ՄԽԻԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հայկական եռագոյն ժապաւէններու Ֆրանսայի միակ կեդրոնատեղին է՝

Գրատուն Ն. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

95 Cours Richard-Vitton Montchat-Lyon

Սկսեալ մէկ սանթիմ լայնքէն մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում:

Փափաքողներուն նմոյշներու եւ գիներու ցուցակը ձրի կը ղրկուի:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

5 Rue Cardinal Mercier (նախկին Rue Nouvelle)

Tél. Cent. 96.70 եւ 97.39

կը կատարէ Ֆրանսա մըտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով: Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ:

Դիմել ամէն օր 9-12 և 2-7

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Հեռ. Passy 72.56

կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (Աֆիտավիթ)

դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

ԱՆԳԼԻԵՐԷՆԻ հմուտ տիկին մը կը ստանձնէ անգլիերէնի դասեր տալ: Մանրամասնութիւններու եւ պայմաններու մասին դիմել՝ Mme. AMADOUNI, 7 Rue Jules Regnault, Enghien-les-Bains, (S. et O.).

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԳԻՆ	3 ամս. 6 ամս. Տարի
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ. 70ֆ. 140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ. 40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ	» »
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ. 10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ. 200ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն — 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 14 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1928

14 JANVIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 544 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԸ ՀԱԼԱԾԵՆ ԻԲՐԵՒ ՀԱՄԱՃԱՐԱԿ

Երեսփ. ժողովին ուրբաթ օրուան տեսարանը աւելորդ անգամ մը եւս կ'ապացուցանէ թէ՝ տիրող իշխանութիւնը իր որոշումը տուած է, համայնավարական գործունէութիւնը եթէ ոչ խափանելու, գոնէ սեղմելու, սահմանափակելու համար։

Հինգ համայնավար երեսփոխանները ձերբակալելու համար, կառավարութիւնը այնքան վճռական ընթացք մը բռնած էր, որ դատական Նախարարը չվարանեցաւ յայտարարել, ժողովի բեմէն․

— «կառավարութիւնը երեսփ. ժողովէն ձերբակալելու արտօնութիւն չէ՛ որ կ'ուզէ։ Ան ձերբակալելու իրաւունք ունի... Այս կացութիւնը չի կրնար երկար տեւել։ Անհրաժեշտ է յարգել օրէնքը եւ երաշխաւորել ազգային ապահովութիւնը։»

Այդ ապահովութիւնը ամրապնդելու համար, Փուանքարէի կառավարութիւնը որոշած է վերջ տալ «ամէնէն գարշելի պրոպագանդին», ինչպէս բացատրեց Նախարարը։

Համայնավար երեսփոխաններէն երկուքը, անոնք որ բանտարկուելու դատապարտուած են, չծածկեցին իրենց տեսակէտն ու գործունէութեան ծրագիրը։

«Մենք մէկ հեղինակութիւն կը ճանչնանք, — մեր կուսակցութիւնը», կը յայտարարէր Մարսէլ Քաշէն։ «Ապագան համայնավարութեանն է»։

Եւ վարչապետը իր տեսակէտին ի նպաստ գործածեց այս յայտարարութիւնը, իբրեւ աւելորդ փաստ մը։ «Անոնք օրէնքը չեն ճանչնար, այլ միայն իրենց կուսակցութեան կամքը։ Իսկ մենք միայն օրէնքը կը ճանչնանք»։

Ուշագրաւ է որ, դատապարտեալ համայնավարները այս անգամ պահուեցան, այսինքն ըմբոստացան կառավարութեան դէմ, փոխանակ անձնատուր ըլլալու, ինչպէս առաջին հրաւէրին։

Քաղաքականութեան այս փոփոխութիւնը անշուշտ հետեւանք է Մոսկուայէն նոր հրահանգներուն։ Թերթերը գրեցին թէ՝ Ռուսաստանի համայնավար կուսակցութեան 15րդ. համագումարին մէջ, Բուխարին քննադատած է Ֆրանսական հատուածը, իբրեւ օրինապահ։ «Աւելի լաւ ըրած պիտի ըլլային, եթէ կամաւորապէս բանտ չերթային անոնք»։

Ռուս կարմիր վարիչը ընդհանրապէս անբաւարար կը գտնէր ֆրանսական հատուածին պայքարի կորովը. իսկ իբրեւ միակ բաւարար երեւոյթ՝ յատկապէս կը շեշտէր բանակին մէջ բացուած պայքարը։

Այս իրողութիւնը աւելի զօրացուց Փուանքարէի զսպողական թափը. մանաւանդ որ, ֆրանսացի համայնավարները ատենէ մը ի վեր լուրջ աշխատանք կը կատարեն, բանակը եւ նաւատորմը ջլատելու համար, եւ հրապարակաւ կը պարծենան իրենց նուաճումներով։

Օտարին հրահանգներով շարժելու այս քաղաքականութիւնն է որ, ամէնէն աւելի կը գայրացնէ Ֆրանսայի հանրային կարծիքը, եւ, համայնավարներուն դէմ կը հանէ նաեւ ձախակողմեան տարրերը։ Այլապէս, դժուա՛ր թէ ձախակողմեան համարուած Երեսփ. ժողովը, 1924 Մայիս 11ի ծնունդը, «ծունկի գար» կառավարութեան առջեւ, — «Իւմանիթէ»ի բացատրութեամբ։ Կա՛յ նաեւ նախարարական տագնապէ խուսափելու եւ ֆրանքը ողջ պահելու ձգտումը. բայց բուն հոգեբանական պատճառը ա՛յս է։

Նո՛յն քաղաքականութեան հետեւեցաւ Յունաստան, երեսփոխանի առանձնաշնորհներէն զրկելով ինը համայնավար երեսփոխանները, որոնք նմանապէս պահուեցան, անշուշտ համաձայն միեւնոյն կեդրոնի հրամանին։

Այս երկիրը ծանր մտահոգութեան մը մատնուած է կարմիր հոսանքին ծաւալման հետեւանքով, մասնաւորապէս երեք տարիէ ի վեր։ Այն աստիճան որ, Ռուսիոյ հետ առեւտրական դաշնագրի նորոգման առթիւ, պայման դրաւ թէ միայն պատուիրակութեան պետը կը ճանչնայ, իբրեւ անձեռնմխելի։ Եւ Մոսկուան համակերպեցաւ։ Համայնավար երեսփոխաններու ձերբակալման որոշումէն առաջ եւ յետոյ, յունական կառավարութիւնը անընդհատ կը սեղմէ օղակները, հազիւ յաջողելով կանխել անմիջական վտանգներ։ Միջադէպեր անպակաս են առանձնապէս Մակեդոնիոյ շրջանին մէջ, որ ունի միջազգային բազմութիւն եւ հոծ բանուորութիւն։ Եւ այստեղ ալ, մասնաւորապէս ջղագրգռութիւն կը պատճառեն օտարները, որոնց կարգին եւ ափ մը հայանուն թափթփուկներ։

Համայնավարութեան դէմ կազմակերպուած այս խաչակրութեան առթիւ, յիշենք նաեւ յատկանշական վիճաբանութիւն մը՝ Հունգարիոյ Երեսփ. ժողովին մէջ։

Պէլա Քունի կարմիր փորձէն յետոյ (1919 Մարտ), Հունգարիան դարձաւ դէպի աջ, եւ թունդ պահպանողական, նոյն իսկ բռնապետական։ Յունուար 10ին, Երեսփ. ժողովին մէջ, պատժական օրէնքի բարեփոխման առթիւ, տեղեկաբերը պնդեց որ միջազգային պայքար մը կազմակերպուի համայնավարական քարոզութեան եւ համայնավարութեան դէմ, «համաճարակ մը որ ամենամեծ աւերը գործած է»։ Ժողովական մը աւելի առաջ երթալով, յայտարարեց թէ սխալ է քաղաքական յանցանք տեսնել համայնավարական քարոզութեան մէջ։ «Հասարակ քրէական ոճիր մըն է այդ, եւ ոչ ուրիշ բան»։ Եւ առաջարկեց որ կառավարութիւնը ձեռնարկներ կատարէ Ժընեւի մէջ, միացեալ ճակատ մը կազմակերպելու համար։

Աւելորդ է օրինակներ շարել ուրիշ երկիրներէ։

Այսքանը արդէն՝ բնորոշ է, իբրեւ նախանշանը բուռն պայքարի մը։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՍԿԻՒՊԻ ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԵՒ... ՀԱՅԵՐԸ

Սղերդի երեսփոխան Մաճմուտ պէյ Միլլիյէթի մէջ կը գրէ (5 Յունուար).

— «... Խիստ ստոյգ աղբիւրէ կը տեղեկանանք թէ Սկիւպ գտնուող «Թարիգամթը սալահիյէճի»ները կ'աշխատին Եգիպտոս գաղթել տալ Թուրքիա գալ փափաքող Թուրքերը և Թրք. շրջաններու մէջ այս ուղղութեամբ պրոպագանդա կը մղեն...։ Սակէ զատ կ'ըսուի թէ կարգ մը Հայերու միջոցաւ անգլիական կառավարութենէն արտօնութիւն ուզուած է 20,000 հոգիի Եգիպտոս մուտքին համար և թէ անգլ. կառավարութիւնը տուած է այդ արտօնութիւնը, պայմանաւ որ անոնք յանձնառու ըլլան առնուազն տասը տարի բնակիլ Եգիպտոսի մէջ։ Դիւրաւ կարելի է հասկնալ Հայերու այս մասին տարած աշխատանքին իմաստը։

«Անոնք իրենց պարտականութիւն կը նկատեն Թուրքիոյ համար օգտակար ամէն շարժումի արգելք ըլլալ, սակէ զատ անոնք միջնորդութեան եւ առաքումի գործերուն մէջ դրամ շահելու կը ձգտին։ Սկիւպի շրջանին մէջ «Թարիգամթը սալահիյէճի»ներէն քաջալերուող կարգ մը հօճաներ եւս այս շարժումին ուժ կուտան։ Պատճառը յայտնի է. եթէ այս հօճա էֆէնտիները Թուրքիա դառնան, առաջուան պէս չպիտի կրնան տիրապետել ժողովուրդի խիղճին ու հոգիին. անոր համար կ'ուզեն որ գաղթականներուն հետ Եգիպտոս երթան եւ շարունակեն շահագործել զանոնք՝ իմամի կամ քարոզիչի սքեմին տակ»։

ՕՏԱՐՆԵՐՈՒ ԼԵԶՈՒՆ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՄԷՋ

Վերջին տարիներս բազմաթիւ օտար աշխատաւորներու Ֆրանսա խուժումով տեղական պետական նախակրթարանները լեցուեցան օտար աշակերտներով, որոնք բնաւ չեն գիտեր ֆրանսերէն լեզուն. ուստի որպէսզի ուսուցիչներու գործը դիւրանայ, հանրային կրթութեան նախարարութիւնը թոյլատրեց 1925ին որ դպրոցներու մէջ գտնուին նաեւ օտար ուսուցիչներ որպէսզի իրենց երկրի լեզուն, պատմութիւնը եւ աշխարհագրութիւնը դասաւանդեն այն օտար աշակերտներուն, որոնց ծնողները խնդրած են այդ բանը։

Արդ, կարգ մը օտար ուսուցիչ-ուսուցչուհիներ, մանաւանդ Իտալացիներ սկսան պահանջել դպրոցներու տնօրէններէն որ իրենց լեզուն, պատմութիւնը եւ աշխարհագրութիւնը պարտադիր կերպով դասաւանդուի իրենց երկրացի բոլոր աշակերտներուն, եթէ նոյն իսկ ծնողները այդ ցանկութիւնը չյայտնեն կամ հակառակ ցանկութիւն յայտնեն։ Բայց կրթական նախարարութիւնը այս պահանջը չափազանցեալ գտնելով, հրահանգած է կրթական քննիչներուն որ թոյլտուութիւնը եղած է միմիայն այն աշակերտներուն համար, որոնց ծնողները ցանկութիւն յայտնած են եւ թէ բնաւ ներելի չէ որ աւելորդ պահանջներ ներկայացուին օտարներէն, որոնք իրաւունք չունին խառնուելու իրենց դպրոցներուն ներքին...։

ՓՕԼ ՏՈՒՄԷՐ Ծերակոյտի նախագահ վերընտրուեցաւ։

ԿԱԹԻՆ լիտրը 1 ֆր. 60ի պիտի իջնէ Փետր. 1էն սկսեալ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ ՀԱՄԱԿԵՐՊԵՑԱՒ

ՀԱՄԱՅՆԱՎԱՐ ԵՐԵՍՓՈԽԱՆՆԵՐԸ ԿԸ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԻՆ

Երեսփ. ժողովի առջի օրուան նիստին մէջ 176ի դէմ 296 ձայնով որոշուեցաւ բանտարկել հինգ համայնավար երեսփոխանները՝ Մարսէլ Քաշէն, Ժաք Տորիօ, Վայեան Քութիւրիէ, Տիւքլօ եւ Մարթի։

Նախագահ Ֆէրնան Պուիսոն ընդհանուր լռութեան մէջ կարդաց դատական նախարարին նամակը, որով Երեսփ. ժողովին կը տեղեկացնէր թէ կառավարութիւնը մտադրութիւն ունի ձերբակալելու դատապարտուած հինգ համայնավար երեսփոխանները։ Նախագա՛ը աւելցուց սակայն թէ Դիւանը հակառակ է կառավարութեան տեսակէտին, ուստի Երեսփ. ժողովը պէտք է արտայայտուի այս մասին։

Ընկերվարական կուսակցութեան կողմէ Ժիւլ Իւհրի եւ Շառլ Պարօն ներկայացուցին բանաձեւ մը, որով կը պահանջուի պահել յիշեալ երեսփոխաններու անձեռնմխելիութիւնը, այսինքն յետաձգել անոնց ձերբակալութիւնը մինչեւ ներկայ նստաշրջանին վերջը։ Ժիւլ Իւհրի խօսք առնելով, հեգնանքով ըսաւ թէ կը սպասէր որ կառավարութիւնը առաջարկներ ներկայացնէր ապրուստի սղութեան եւ շահադիտութիւնը արգիլելու մասին, մինչդեռ հինգ երեսփոխանի ձերբակալութիւնը կը պահանջէ։ Այս պահանջը հակասահմանադրական ըլլալէ զատ, ձախաւեր քաղաքականութիւն մըն է եւ կառավարութեան սպասած արդիւնքին հակառակը պիտի տայ։

— Կ'ուզէք որ յառաջիկայ ընտրական պայքարին ատեն զգալուն բազմութիւններո՞ւն ներկայացնեն «բանտարկեալներու նկարները»։ Կ'ուզէք որ մարտիրոսի լուսապսա՞կը տան համայնավարներուն։ Դատական նախարարը արդեօք դաշի՞նք կնքած է Ստալինի հետ։

Ընկերվարական երեսփոխանը յետոյ խօսքն ուղղելով արմատական-ընկերվարականներուն, կը յիշեցնէ անոնց թէ նման պարագաներու մէջ ի՛նչ դիրք բռնած են իրենց նախորդները՝ Ռընէ Կոպլէ, Հանրի Պրիսոն եւ Քամիլ Փէլթան։ Ու աւելցուց.

— Եթէ կառավարութիւնը այսօր ձախաւերութիւնն ունենայ վստահութեան խնդիր յարուցանելու, կը հրաւիրեմ ձեզ, հանրապետականնե՛ր, խորհրդարանային անձեռնմխելութեան հետ պաշտպանել խորհրդարանային դրութիւնը եւ Հանրապետութիւնը։

Դատական Նախարար Պարթու բեմ ելլելով ընկերվարական բանաձեւին վրայ վստահութեան խնդիր դրաւ։ Իրաւական հարցը պարզելէ յետոյ ըսաւ.

— Կառավարութիւնը երեսփ. ժողովէն ձերբակալելու արտօնութիւն չէ որ կ'ուզէ։ Անիկա ձերբակալելու իրաւունք ունի...։ Ժողովին կ'ըսէ պարզապէս. Մտադրութիւն ունինք ձերբակալելու, ինչպէս իրաւունք եւ պարտականութիւն ունինք՝ վերջ տալու համար պրոպագանդներու ամէնէն գարշելիին։ Այս կացութիւնը չի կրնար աւելի երկար տեւել, անհրաժեշտ է յարգել օրէնքը եւ երաշխաւորել ազգային ապահովութիւնը։ Կառավարութիւնը պատասխանատու է իր առած քայլին համար՝ այն վստահութեամբ թէ իր պարտականութիւնը կը կատարէ երկրին եւ Հանրապետութեան հանդէպ։

Յետոյ բեմ ելաւ Մարսէլ Քաշէն, որ ըսաւ թէ խնդիրը քաղաքական է։ Կառավարութիւնը զօրաշարժի ենթարկեց ամբողջ ոստիկանութիւնը՝ հինգ երեսփոխաններ ձերբակալելու համար եւ ձախողեցաւ։ «Համայնավար երեսփոխանները ոստիկանութեան տրամադրութեան տակ չեն, այլ իրենց կուսակցութեան։ Միակ հեղինակութիւնը որ կը ճանչնան իրենց կուսակցութիւնն է։ Այսօր դուք կ'ըսէք «թշնամին համայնավարութիւնն է»։ Ազգային միութեան դահլիճը մեզի դէմ կը ցուցնէ եւ 1924 Մայիս 11ի Երեսփ ժողովը, որ իր ծրագրին մէջ ունէր քաղաքական յանցանքներու համար ընդհ. ներումը, թոյլ պիտի տա՞յ որ այս իրիկուն ձերբակալեն մեզ։ Կը կարծէք թէ այսպէսով համայնավարութի՞ւնը կը ձերբակալէք։ Ապագան անորն է։»

Յետոյ խօսեցաւ ընկերվարական Լէօն Պլում, որ կոչ ուղղեց արմատականներուն քուէարկել իրենց բանաձեւը։

Կարճ ընդհատումէ մը վերջ, ժողովը վերսկսաւ և Վայեան Քութիւրիէ բեմ ելաւ.

— Կ'ըսէք թէ համայնավարները բարոյական օրէնքներու սահմանը անցան՝ բանտ չներկայանալով, ուստի եւ ոչ մէկ շնորհ պէտք է ընէք անոնց։ Մենք շնորհ չէ որ կ'ուզենք։ Երբ մարդ ոստիկանապետի քիթին կը խնդայ, անոր հետ կրնայ վեհանձն վարուիլ։ Ձեր ոստիկանները ի զուր խուզարկեցին ամէն տեղ, մինչեւ իսկ անկողիններուն տակ եւ պահարաններուն մէջ, ի զուր փորձեցին կաշառել սպասուհիները կամ անոնց զաւակները, մինչեւ հինգ տարեկան տղաքը։ Ասիկա կը բաւէ։

Հանրապետական-ընկերվարական Ֆրէտէրիք Պրիւնէ ըսաւ թէ կառավարութիւնը կ'ուզէ երկուքի բաժնել հանրապետականները, ինք եւ ընկերները կառավարութեան հակառակ պիտի քուէարկեն։

Յետոյ խօսեցաւ վարչապետ Փուանքարէ, որ ըսաւ թէ Երեսփ. ժողովը բոլորովին ազատ է իր քուէն արտայայտելու, նոյն իսկ երբ կառավարութեան վստահութեան խնդիր կը դնէ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՇԱՐԺԱ՛ՆԿԱՐ, Ո՛Վ ՄԵՐ ՊԶՏԻԿ ՀԱՃՈՅՔԸ...

Հակառակ այս երկնակար կառ ու հսկայ քաղաքներուն, երկաթուղագիծերուն՝ որ պողպատէ ցանցերով՝ անապատները կը միացնեն արեւմտեան համախռնումներուն, արշաւասոյր սաւառնակներուն որ կը ճեղքեն միջոցը՝ ափերը կցելով իրարու, հակառակ այն բոլոր յաղթանակներուն զորս մարդկութիւնը կը տանի բնութեան կոյր ուժերուն, տգիտութեան ու տառապանքին դէմ, հակառակ անոր որ, աշխարհի բոլոր քաղաքներուն ու գիւղերուն մէջ, քանի մը ժամուան համար, մեզի մոռցնել կուտաս մեր թանձր ու տաժանելի առօրեան, — ո՛վ շարժանկար, մեր պզտիկ հաճոյքը, պէտք չէ՛ մոռնալ, որ դո՛ւն ալ, մեր այս բարդ, քաղցենի, ապասերած ու պոռնիկ իրաւակարգին բոլո՛ր շարժիչ ու հիմնական երեւոյթներուն պէս, կը գտնուիս դրամագլուխի բութ ու տգէտ մականին հետ...

Պէտք չէ՛ մոռնալ՝ որ մեր հաճոյքէն, նախասիրութենէն, ճաշակներէն կամ ընտրութենէն կախուած չէ աշխարհի չորս անկիւնները ցրուած քու բոլո՛ր ժապաւէններուդ տարածումը կամ փրքննութիւնը...

Պէտք չէ՛ մոռնալ՝ որ դո՛ւն, քսաներորդ դարու քաղաքակրթութեան ամէնէ՛ն ուժեղ, ազդու, տարածուն ու հրաշալի արգասիքներէն մէկը, ո՛չ միայն չես ծառայեր՝ տառապող ու աշխատաւոր մարդկութեան դէպի յառաջ փորձած խոյանքին, այլ ընդհակառակն, աւելի կամ նուազ չափով, ուղղակի կամ անուղղակի կը նուիրագործես տիրող իրաւակարգին բոլո՛ր տգեղ ու ախտավարակ գիծերը...

Պէտք չէ՛ մոռնալ՝ որ դո՛ւն նոյն իսկ հարազատ արտայայտիչը չես քաղցենի արուեստին, այլ միջազգային հսկայ վաճառատուն մը, ուր բազմաթիւ ախորժակներ կը բախին իրարու, ուր համաշխարհային ընկերութիւններ կը խաղան իրենց ադտոտ թուղթերը։

Պէտք չէ՛ մոռնալ՝ որ դեռ երէկ, քու միջազգային ու ամբողջական արտադրութիւնդ, երկար ատեն գժտութեան խնձոր հանդիսանալէ յետոյ, կեդրոնացաւ անգլեւսաքսոն երեք հսկայ ու համայնակուլ տուներու ձեռքը ու դուն գերի ես հիմա, շրջանակդ՝ նեղ է ու հորիզոնդ՝ փա՛կ...

Պէտք չէ՛ մոռնալ՝ որ քեզի արգիլուած է փորձել յանդուգն ու նորոգող ճիգեր, որ դուն պարտաւորուած ես ծառայել նոյն սնանկ իրաւակարգին եւ աշխատաւոր մարդկութիւնը քեզ ստիպուած է հակառակորդ մը նկատել, քու այս վիճակիդ մէջ...

Մինչեւ որ օր մը, մեր բարկութիւնը քու շղթաներդ ալ փշրէ, ո՛վ շարժանկար, մեր պզտիկ հաճոյքը...

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Խորհրդային թերթերը կը գրեն թէ Հայաստանի մէջ կան 25 շարժանկարներ, 4ը շրջուն։

Երեւանի մէջ կան 6 շարժանկարներ, 1ը շրջուն։ Աղեքսանդրապոլի մէջ՝ 5, 1ը շրջուն։ Շարժանկարներ ունին Նոր-Բայազիտ, Էջմիածին, Դիլիջան, Գորիս եւ Ղափան, Դարալագեազ, Ղարաքիլիսա, Ստեփանաւան, Ալլահվերդի։

Դժբախտաբար այս բոլորն ալ չեն բանիր, լոյսի պակասութեան եւ գործիքներու խանգարման պատճառով։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԹԵՄԱՅՈՎ ԳԵՂԱՐՎԵՍՏԻ ՀԱՐՑԱԽՈՒՉՈՒԹԻՒՆ

(Թղթակցութիւն պերլինէն)

Գերմանական մեծ մամուլը, որ ամէն առիթ կը գտնէ Հայկական նիւթերով զբաղելու, ուշադրութիւն դարձուցած է Հայկական գեղարուեստական ցուցահանդէսին վրայ, որ Պերլինի մէջ կը գտնուի Ֆրանկֆուրտ ամ Մայնէն ետք։ Ցուցահանդէսը կազմակերպուած է Ֆրանկֆուրտի «Ֆրանկֆուրտեր Զայթունգ»ի մէջ (Frankf. Zeitung) ներկայացուցիչ Մարտիրոս Սարեանի ջանքերով։ Ցուցահանդէսին մասին կը գրեն Ֆրանկֆուրտի «Ֆոլքսպլատ»ը, «Ֆրանկֆուրտեր Զայթունգ»ը, «Ֆրանկֆուրտեր Ընդհանուր Լրագրը»,

ԳՈՒՆԱԳԱՆՈՎ ՎԱԶՈՂԸ
(ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ ԿԵՆԴԱՆԻՆԵՐԻ)

ՆԱՀԱՊԵՏ ՍԱՍՆ

I.

«Ամեն անգամ Լեռնահովիտ ժամանելիս, ես ինձ զգում եմ որպես ուխտավոր, որ գնում է իր սրբավայրը, որտեղ ամեն ինչ հիշեցնում է ինձ մեր ազգային պատմության ամենահերոսական էջերը, որտեղ ամեն մի քար, ամեն մի ժայռ, ամեն մի ձոր ու լեռնանցք ինձ համար ունեն իրենց պատմությունը, իրենց հերոսները, իրենց ավանդությունները...

Այդ խոսքերը ասում էր Ազգային ժողովի պատգամավոր Ռուբեն Մելիքյանը, որ ամեն տարի, Սասնա ծռերի հիշատակի օրերին, ուխտի էր գնում Լեռնահովիտ։

Ռուբենը ծնվել էր Լեռնահովիտում, այնտեղ էր անցկացրել իր մանկությունն ու պատանեկության տարիները, այնտեղ էր ստացել իր առաջին կրթությունը։ Հետո ուսումը շարունակել էր Երևանում, ապա Մոսկվայում, որտեղ ավարտել էր համալսարանի պատմական ֆակուլտետը։ Ապա վերադարձել էր հայրենի գյուղը, որտեղ ստանձնել էր դպրոցի տնօրենի պաշտոնը։ Հետո ընտրվել էր Ազգային ժողովի պատգամավոր, բայց ամեն տարի, ամռան արձակուրդի օրերին, գնում էր Լեռնահովիտ, ապրում էր իր ծննդավայրում, հանդիպում էր հին ընկերների հետ, զրուցում էր գյուղացիների հետ, հավաքում էր ժողովրդական նոր ավանդություններ, նոր զրույցներ, որոնք ավելանում էին հին ավանդությունների շարքին։

Ռուբենը ինձ հետ ծանոթացավ Լեռնահովիտում, երբ ես ուսանող էի։ Ես գնացել էի Լեռնահովիտ, որպեսզի ծանոթանամ Սասնա ծռերի հայրենի վայրերին, ուսումնասիրեմ Սասնա ծռերի կյանքը, նրանց սովորությունները, նրանց բարքերը։ Ես գնացել էի Լեռնահովիտ, որպեսզի հավաքեմ նոր նյութեր Սասնա ծռերի մասին։

Ռուբենը ինձ հետ ծանոթացավ Լեռնահովիտում, երբ ես ուսանող էի։ Ես գնացել էի Լեռնահովիտ, որպեսզի ծանոթանամ

— կառավարութիւնը իր պարտականութիւնն ունի եւ կը կարծէ թէ ազատ պէտք չէ ձգել այն մարդիկը, որոնք երէկ անսաստեցին օրէնքին եւ ցաւիմանաչ ըլլեցան: Պ. Քաշէն բացէ ի բաց ըսաւ թէ օրէնքը չի ճանչնար այլ միայն իր կուսակցութեան կամքը: Իսկ կառավարութիւնը միայն օրէնքը կը ճանչնայ:

Արմատական ընկերվարական կուսակցութեան վարիչ Տալատիէ եւս ինքնաստ ընկերվարական բանաձեւին արտայայտուեցաւ: Ի վերջոյ կառավարութեան տեսակէտը յաղթանակեց:

Արմատականներէն մաս մը կառավարութեան հակառակ քուէարկած ըլլալով, էրիօ ուզեց Քրաժարիլ դահլիճէն, սակայն բարեկամները տարհամոզեցին զինքը:

ՔԱՇԷՆ ԵՒ ՎԱՅԵԱՆ ԲԱՆՏԱՐԿՈՒԱԾ

Ժողովի ընթացքին ոստիկանութիւնը աչալուրջ կը հսկէր Խորհրդարանի շէնքին բոլորտիքը: Բոլոր ելքերը պահպանուած էին: Ժողովէն վերջ Մարսէլ Քաշէն եւ Վայեան Քութիւրիէ իրենց աթոռներուն վրայ նստած «Իւմանիթէ»ի համար յօդուած կը գրէին: Երբ վերջացուցին, Քէ տ'Օրսէյի կողմի դուռնէն դուրս ելան: Ոստիկանապետ Լաքանպրը ձերբակալեց զանոնք եւ ժամը 8ին երկու երեսփոխանները Սանթէյի իրենց նախկին խցիկները դրուած էին:

Ռումինիա ապստամբութիւնը

Պուքրէշէն հեռագիր մը կը հաստատէ թէ քանի մը օրէն պուլկարեւռումէն համաձայնութիւն մը պիտի կնքուի Ռումանիոյ մայրաքաղաքին մէջ: Սոֆիայի ռումէն դեսպանը այս առթիւ յայտարարեց թէ պուլկար քաղաքացիներու գոյքերուն վրայ դրուած արգելքը պիտի վերցուի, փոխարէն Պուլկարիա 235 միլիոն լէյ պիտի վճարէ: Ասկէ զատ ռումէն քաղաքացիներուն իբրեւ հատուցում 85 միլիոն լէյ պիտի տայ: Պուլկարիոյ ռումէն դպրոցներուն եւ Տոպրուճայի Պուլկարներու վիճակին մասին դժուարութիւնները գրեթէ հարթուած են: Ռումէն կառավարութիւնը պիտի դադրեցնէ իր հալածանքները Տոպրուճայի մէջ, իսկ Պուլկարները հրոսակային յարձակումներուն վերջ պիտի տան սահմանապուրխին վրայ:

Քիւրտերու վերադարձը

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն թէ Արեւմտեան Նահանգներէն դէպի Արեւելեան Նահանգները վերադարձուելիք Քիւրտերու առաջին կարաւանը կը բաղկանայ 781 անձէ: Ասոնցմէ 100 հոգի Պայազիտ, 76 Մալաթիա, 99 Մարտին, 14 Սղերդ, 59 Ուրֆա, 16 հոգի ալ երզնկա պիտի փոխադրուին:

Իտալիա ևոր դահլիճը

Պաղտատէն կը հեռագրեն թէ նոր դահլիճը կազմուած է հետեւեալ կերպով.— Վարչապետ եւ արտաքին նախարար՝ Ապտիւլ Մուհսին պէյ, ներքին՝ Ապտիւլ Ազիզ Քասապ (Սիւննի), եվմտական՝ Եուսուֆ էֆէնտի Ղանիմա (քրիստոնեայ), դատական՝ Հիքմէթ պէյ Սիւլէյման (Սիւննի), կրթական՝ Թէվֆիք պէյ Սուվայտի (Սիւննի), հանրօգուտ շինութեանց՝ Ապտիւլ Մուհսին Շալլաշ (Սիւննի), առողման և երկրագործութեան՝ շէյխ Սալման էլ Պարրաք (Շիի), էվքաֆի՝ շէյխ Ահմէտ Տավուտ (Սիւննի): Ազգային պաշտպանութեան նախարարը դեռ չէ նշանակուած, սակայն կը կարծուի թէ այդ պաշտօնին պիտի կոչուի քիւրտ երեսփոխան մը:

Նոր դահլիճը իր ուշադրութիւնը պիտի դարձնէ քաղաքականէ աւելի տնտեսական խնդիրներու վրայ: Ջինուորագրութեան խնդիրը դարձեալ կենսական հարց չպիտի դառնայ, սակայն կարելի է որ նոր կառավարութիւնը հանրաքուէի դիմէ այս մասին: Վարչապետին ծրագիրն է երկուշաբթի օր լուծել Խորհրդարանը եւ նոր ընտրութիւններ կատարել՝ տեւական մեծամասնութիւն մը ունենալու համար:

Նախորդ վարչապետ Ճաֆէը փաշա էլ Ասքէրի հրաժարած էր գլխաւորաբար այն պատճառով որ ժողովուրդը չէր ուզեր զինուորագրութիւնը, որուն ջերմ պաշտպանն էր ինք:

Պապը մահուան դատապարտուած.

Հռոմէն կը հեռագրեն յունուար 12 Թուականով.—

«Պրիլանթէ»ի համաձայն, ապահովագրուած ծրարով վատիկան հասած է գրութիւն մը, որով կը հաղորդուի թէ Մոսկուա մահուան դատապարտած է Պապը, անոր համար որ «նիւթապէս օժանդակած է հակապոլշեւիկ շարժումին»: Նամակը ուղղուի Պիոս ԺԱ.ի հասցէին գրուած էր:

Թերթը կ'աւելցնէ թէ յիշեալ գրութեան տակ ստորագրած են ռուս օրթոտոքս Սինոդի անդամ բարձրաստիճան կրօնաւորներ, Ռիկով, Ստալին եւն.: Պապը իբրեւ պատմական վաւերաթուղթ, վատիկանի դիւանաթուղթերուն մէջ պահել տուաւ զայն:

Ամառուան ընդդիմադիրները

Քոմնոյէն հեռագրի մը համաձայն, աքսորուած ընդդիմադիրներու թիւն է 44 եւ ոչ թէ 30 հոգի: Այս աքսորին պատճառն այն է, որ ընդդիմադիր պետերը մերժած էին յանձնել իրենց ձեռքը գտնուած կուսակցական վաւերաթուղթերը, չէին հրաժարած կեղր. կոմիտիի դէմ իրենց պայքարէն եւ գործադուլները մտած էին՝ բանուորները ապստամբեցնելու համար:

Ըմբիշ թրխուկի մը

Պոլիսէն կը հեռագրեն թէ Անատոլուէն հոն հասած է ըմբիշ թրքուհի մը, Էմինէ հանըմ, որ պիտի մենամարտի «Սուրիոյ վագրը» անուանեալ Եուսուֆ Պէզզա պէյի դէմ: Ըմբշամարտը պիտի կատարուի շաբաթը վերջանալէ առաջ:

Էմինէ հանըմի Պոլիս ժամանումը մեծ հետաքրքրութիւն առաջ բերած է: Բազմաթիւ լրագրողներ տեսնուած են այս առտակարգ ուժի տէր Թրքուհիին հետ, որ 23 տարեկան է եւ կը կշռէ 107 քիլօ: Էմինէ կը յայտարարէ.

— Երբ հայրս կը մեռնէր, յուզուած ձայնով ըսաւ ինծի. աղջիկս, ըմբշամարտի նուիրուէ, որպէսզի մեր անունը վերապրի: Չնադանդեցայ: Արդէն չափուեցայ Անատոլուի բոլոր ըմբիշներուն հետ եւ փառք Աստուծոյ ոչ մէկը կրցաւ կռնակս գետին բերել: Վստահ եմ թէ այս անգամ եւս պիտի յաղթեմ:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՐԻՍԼԻ մէջ 150 երիտասարդ ազգայնական ուսանողներ խորհրդային ցուցահանդէսի շէնքը մտնելով, բոլոր առարկաները կոտրեցին, ծափեցին, աիագին վնաս պատճառելով:

ՆԻՒ ԵՈՐՔի մէջ ելեկտրական աթոռով մահապատիժի ենթարկուեցան Տիկ. Ռութ Մնայարը եւ իր սիրահարը Շէնըլի ձուտ կրէյ, որոնք միասին սպանած էին Պ. Մնայարը:

ՓՈՐՏ. ԵՈՐԿ ռումէն կառավարութեան կողմէ փարիզ կուգայ՝ իշխան Կարոլի հետ տեսակցելու համար:

ՀԱՅ ԴՐԱՄԱՏՈՐԳ ՄԸ.— փարիզ գէ սէն-Պէռնար ձերբակալուեցաւ Գէորգ Գայեան անուն Հայ մը, որ կը փորձէր շորթել Թղթապատանկը պլէզ փէբա անուն անցօրդի մը, 32 տարեկան:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՒ

Շ. Յ. Դ. Պուա ֆոլօմպի եռագոյն խումբի ժողովը այսօր շաբաթ գիշեր ժամը 8ին, 154 Ave. Argenteuil, Asnières, կը հրաւիրուին բոլոր ընկերները:

Շ. Յ. Դ. Պիանքուռի Ջաւարեան խումբի ժողովվաղըկիրակի առաւօտ ժամը 10ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Պիտի խօսի ընկեր Բենօ Նալչաճեան:

Շ. Յ. Դ. Մարսէյլի-սէն Թ'Ան-Թուանի նորակազմ խումբի անդամական անդրանիկ ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 7ին, 79 Route Nationale, ընկ. վաղարշակ Դերձակեանի բնակարանը: Ներկայ պիտի ըլլայ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

Շ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Ռոստոմ» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիր. առաւօտ ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատոմսերով:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Քրիս» խումբի ժողովը վաղը կէսօրէ վերջ ժամը 5.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Ներկայանալ անդամատոմսերով:

Շ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Վարուժան» ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը կիր. ժամը 2ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

Շ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատ. Միութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 1.30ին, Գրադարան ընթերցարանը: Խիստ կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատոմսերով:

Շ. Յ. Դ. Ալֆոռվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի ժողովը վաղըկիր. ժամը 3ին, Պիւբօ սը Թապայի սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ ընտրութիւն:

Շ. Յ. Դ. Պէլֆոռի վազգէն կոմիտէի դասախօսական ժողովը վաղը կիր. ժամը 1.30ին, Caserne d'Offemont-ի մէջ, ընկեր Սիմոն Զալըգեանի սենեակը: Պիտի դասախօսէ ընկ. Անդրանիկ Թէրզիպաշեանը: Կը հրաւիրուին ընկերները եւ համակիրները:

Վ.Ա.Լ.Ա.Ն.Ի Շապին - Դարաձիսարի Արծիւ Միութեան տարեկան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին, քաֆէ սը Դոմէրսի սրահը: կարեւոր հարցեր, հաշուետուութիւն, վարչական զեկուցում եւ նոր ընտրութիւններ:

Շ. Ե. Ո. Մ. Լիոնի մասնաճիւղը ընդհ. անդամական ժողովի կը հրաւիրէ իր անդամները եւ համակիրները, վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 8ին, Գրադարանի սրահը, 262 Rue Duguesclin:

Ի ՆՊԱՍՏ Մարսէյլի Պօմօն սէնթիվիէին եւ սիացեալ Թաղերու մատրան եւ մանկապարտէզին վիճակահանութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը.—

1144՝ սեղանի կազմուածք, 540՝ ոսկի մատանի, 1259՝ ոսկի խաչ, 1239՝ գրպանի ժամացոյց, 1219՝ սեղանի ժամացոյց, 922՝ ոսկեզօծ ապարանչան, 627՝ ոսկի օղ, 227՝ պտուղի աման, 971՝ մէկ զոյգ դգալ եւ պատառաքաղ, 747՝ վեց հատ օդիի գաւաթ, 258՝ տուփ մը շոքօլա, ստանալու համար դիմել կիրակի օրերը սինչեւ կէս օր տեղւոյս մատրան Թաղականութեան:

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԻՓ

ՊՐԻՒՍԷԼ, Գործ— Ստացանք երկու չէքերը:

ՄԱՐՍԷՅԼ, Պ. Ջ. ձեր ուզած հասցէն՝ Foyer Howard Karageusian, La Ville.aux-Clercs, La Gaudinière (L. et Ch.):

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ԼՈՒՑՈՒ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ

վէպ արեւելեան կեանքէ, առնուած մեծ պատերազմէն:

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ «ՇԱՆԹ» ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

վաղըկիր. կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Sarcelles, Salle des Fêtesի մէջ

Կը ներկայացնէ ԱՐԻՒՆՈՑ ԵՐԱԶ (3 արար)

եւ ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՅԿԱՆՆԵՐԸ

Մուտք. 5 եւ 3 ֆրանք

Հաղորդակցութիւն, Gare du Nordէն: Ֆոմսակներու համար դիմել եր. Գրիգորեանի, 67 Rue Monsieur-le-Prince, Paris (6e):

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՑՑՈՒՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՑ ՄԷՋ

ՀԱՅ ԹԱՏՐՈՆԻ ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿԻՆ ԱՌԹԻԻ

ՄԱՐՍԻԼԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻԲ ՍՏՈՒԴԻԱՆ

Ղեկավարութեամբ՝ Մ. ՄԱՐՈՒԽԵԱՆի, եւ մասնակցութեամբ տեղիս լաւագոյն ուժերու եւ Օր. Աախա Կոստանեանի:

վաղը կիր. գիշեր ժամը 8.30ին, Bon Théâtre մէջ, 84 Rue Chape

Կը ներկայացնէ՝ ԶԱՐՈԳԻՆ

Տեղի կ'ունենան օրուան պատշաճ բանախօսութիւններ

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԵՆ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ

Այրի տիկին Ա. Խաչիկեան կը ծանուցանէ թէ վաղը կիր. պատարագէն վերջ փարիզի հայոց եկեղեցիին մէջ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ի յիշատակ իր վաղամեռիկ աղջիկներուն Տիկին Ալ.Ան.ի Քիթապձեանի եւ Օր. Ան.Հ.ի Խաչիկեանի:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Եօզկատի կողմէ կը փընտռուի Շաֆցի (Եօզկատ) վաճառական Կրիկոռ որ 1920ին իր մեքենագրող որդւոյն հետ իզմիրի որբանոցը կը գտնուէր, փոխադրուած էր Պոլիս եւ անկէց յունաստան: Անցեալ տարի յունաստան փավալայի որբանոցը գրանուիլը իմացուած էր: Այժմ 22 տարեկան է: Իմացնել՝ Boudoyan Peniaminի, Batîman B. Usine d'Ugine, (Savoie) France.

Կը խնդրուի յունահայ Թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ զաւակներս, Պրուսայի մեծ նոր գիւղէն մկրտիչ Տուտուեան 25 տարեկան, Պողոսիկ 22 տարեկան եւ վաղէն 19 տարեկան որոնք Տէրզօր աքսորուելէն վերջ Մուսուլի կամ Թիֆլիսի կողմերը գացած ըլլալ կը կարծուին: Իմացնել Տիկ. Սրբուհիի կամ Տիկ. Աղաւնի Տուտուեանի, 21 Rue Blanqui, Kremlin Bicêtre, (Seine) France.

Կը խնդրուի արտասահմանի խերթերէն արտատպել:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

Գործաւորներ գործի՝ նորագուեթեան համար, դիմել՝ Դ. Յովսէփեանի, 45 Rue Lepic փարիզ: Մէթրօ՝ Blanche, Tél. Marcadet 27—14:

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ
5 Rue Cardinal Mercier
(Նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96.70 եւ 97.39

Կը կատարէ Ֆրանսա մրտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով: Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ:
Դիմել ամէն օր 9-12 և 2-7

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, շեն. Passy 72.56

Կը կատարէ Ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (*Աֆիտավիթ*)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ԻՐԱՒԱԲԱՆԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿ
ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ
11 RUE DU VIADUC
ISSY-LES-MOULINEAUX
Tél. 83, իսի-լէ-Մուլինօ

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ քաղաքային, առեւտրական, ամուսնական, ժառանգական դատեր եւ նոթարիալ գործեր:

Մեծ դիւրութիւններ բանուորներու համար. Դիմել՝ ամէն օր 10—12 եւ 5—7:

Շաբաթ օրերը խորհրդակցութիւնը ձրի է:

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25

Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,

Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷ-ՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԱԿԱՆ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆանս Օթօմօպիլ եւ Մբօրթիվ եւ Մխիթէլ Մխիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:

Կը տանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր: կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ ինսուրանս հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume եւ կը կատարէ նահիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ:

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ:

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, եւ երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ՁԵՐ ՇԱՀՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ԵՐԻՒԻԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

76, RUE BERNARD - DU . BOIS — MARSEILLE

Ամուսնական թուղթերը, տեղաբնակ թէ դրսի տեղերէ եկող Հայերու՝ *13—18 օրուան մէջ կը լրացուի:*

Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական թուղթը *13—17 օրուան մէջ կը լրացուի* 750 ֆր.ով, մեր աշխատավարձը մէջը ըլլալով: Հպատակութեան, անուններու փոփոխութեան գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ:

ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Գրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7:

ՏԷր եւ ՏՆօրէն՝ երդուեալ թարգման

Վ. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉՆԵՐ Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ

ԿԵԱՆՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ գործով զբաղելու տրամադիր ներկայացուցիչներ կ'ուզուին, թէ՛ փարիզի եւ թէ գաւառի համար: Դիմել նամակով՝

M. BAZILIER. 32 Rue de Mogador, Paris (9e).

Բոլորդ ալ գիտէք որ պանիր կայ, պանի՛ր ալ կայ: Այսինքն մէկը անուշով պանիր, իսկ միւսն ալ՝ համով ու հոտով, առատ իւղով եւ ոչխարի կաթով պատրաստուածը, որը ձեզ ակելու համար դիմեցէ՛ք՝

ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱԶԵԱՆԻ

ՍԷՆ-ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՈՒԱՆԸ

1 bis Rue Hautefeuille -:- PARIS (6e)

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՁԵՂՉ

ԳԼԽԱՐԿ - MODES

Ա.ՏՐԻԱՆԱ

կանանց գլխարկի շիք եւ գեղեցիկ մոտէլներ, պատրաստուած չափու վրայ: Ջեւափոխութիւն ամէն տեսակ գլխարկի (feutre, paille, tissus:)

ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ՝ 35 ՖՐ.Է ՍԿՍԵԱԼ

243, Rue St. Honoré, 243, PARIS (1er).

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՐԹՈՒԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր՝ 9-12

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՍՊՐԱԼԻՆ 5 ՖՐ.ՆՈՑ

ԵՒ 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ 10 ՖՐ.ՆՈՑ ԳԻՐՔ ՄԸ ՆՈՒԷ

Ադա Նազար 3, Արձակ էչեր Իսահակեանի 12.50, Աւազակ պետ 30, Թիւապարա 30, Առանց դաւանանքի 50, Հերովթիոս Պէքքի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդանի կուտիները 2, Աշխին-ալ-Ալան 4, Մխիրնա 8, Երէք տարի ժանթինի մէջ 5, Ռաֆայէլ 18, Երազահան 5, 6, 10, Երգարան 6, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիա 15, Նատիա 10, Լուսաբերան 5, Հօճա Նասրէտտին 17.50, Վանականին սէրը 18, Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, Մարդ ձայնը 25, Մուլատիթ 6, Ծովին աղջիկը 5, Ութ հէքեաթներ 4, Թալիսման 4, Քերթ. Պ. Դուրեանի 5, Տադք եւ նամակներ 5, Լէպլէպիճի 5, Զարշյուր Արթին 5, Ձեռքնթաց նորածինը 2, Ժամանակ 5, Սահակ բառարան 75, Ինքնուսուցիչ գրութատրութիւն 10, Թուաբանութիւն 15, Սիրային ոճիր մը 15, Ուշ Լինի 3, Զգայուն կինը 5, Աշուղ Դարիպ 5, ՁԱՐԼՍԹՕՆ 3, Փեսայ գտնող 2, Հոգիս աքսորեալ 10, Սրուանձտեանցի Հայկ. ձայն. երգ (6 տետ.) 90, ինչպէս նաեւ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի, ՇԱՆԹի, ՕՏԵԱՆի, ՐԱՊԻ, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴէի ամբողջ գործերը, ԲՈԼՈՐ արտասահմանի նոր հրատարակութիւնները ԱՄԵՐԻԿԵԱՆի գիներով: Պահանջել գրացուցակ նուէր տրուած գիրքերուն ցանկին հետ:

VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՃԱՇԱՐԱՆ ԳԱՐԱԳԱՇ

(Գ. ԵԱՂՃԵԱՆ)

24 RUE DES CARMES, PARIS (5e), Métro: ST. MICHEL

ԸՆԾԱՆԵԿԱՆ ԺԱՄԱԳՐՈՒՎԱԾՔ

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ մաքուր եւ անդերի սպասարկութիւն:

Արեւելեան նուագ, ամէն երեկոյ ժամը 7—12: Նուագածուներու խումբը կազմուած՝ Պ. Պ. Մկրտիչ (քեման), Յակոբ (քանոն), Արմենակ (ուտ):

Շարունքի եւ գնագան հաւաքոյթներու համար մասնաւոր սրահ առաջին յարկը:

ՅԱՌԱՋ

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԻԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ 15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1928

15 JANVIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ Թիւ 545 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵԹԷ ԾՆՈՂՆԵՐԸ ՈՒԶԵՆ

Ջանազան միջոցներ կ'առաջարկուին ամէն կողմէ, նոր սերունդը օտարացումէ փրկելու համար։

Բայց երբ կարգը գործի կուգայ, ամէնէն հետաքրքիրներն ալ կ'անճրկին, եւ միայն լալկան կանչեր կ'արձակեն։

Գաղտնիք չէ որ անհնարին դժուարութեանց առջեւ կը գտնուինք, այս համայնակուլ յորձանքէն անվնաս պրծելու համար։ Մեր ուժէն վեր է պատուար կանգնել բոլոր հրապոյրներուն եւ խոչընդոտներուն դէմ։

Սակայն, ինչպէս շեշտած ենք միշտ, բաներ կան որ մեր կարողութեան սահմանին մէջ են, եթէ միայն կամք ունենանք։

Ասկէ առաջ գրեցինք թէ Լիոնի մէջ շրջուն ուսուցիչ մը յատկացուած է, 240 աշակերտներու հայերէն դաս տալու համար։

Երէկ հրատարակեցինք ուրիշ լուր մը, յիշողութիւնները թարմացնելու համար.— կրթական նախարարութիւնը 1925ին արտօնած էր որ դպրոցներու մէջ օտար ուսուցիչներ գտնուին, որպէս զի իրենց երկրի լեզուն, պատմութիւնը եւ աշխարհագրութիւնը սորվեցնեն այն օտար աշակերտներուն, որոնց ծնողները խնդիր տուած են։

Պաշտօնակից մը կը պատմէ — եւ ատենին մենք ալ յիշած ենք — թէ այս դիւրութենէն օգտուելով, մասնաւորապէս իտալացիները պահանջներ են որ արտօնուած դասերը աւանդուին իբրեւ պարտաւորիչ, եթէ նոյն իսկ ծնողները չուզեն։ Բայց կրթական նախարարութիւնը մերժած է։

Յայտնի է որ իտալացիները հոծ բազմութիւն մը կը ներկայացնեն հարաւային Ֆրանսայի մէջ, եւ կ'ուզեն ամէն գնով պահել իրենց ազգութիւնը։ Մուսոլինին ալ այդ քաղաքականութիւնը կը պաշտպանէ, և նոյն իսկ խնդիրը դրած է Ֆրանք-եւիտալական բանակցութեանց օրակարգին մէջ։

Մեզի չի պատկանիր այս հարցը. բայց կը տեսնենք որ 1925ի արտօնութիւնը կը պահէ իր ուժը։

Արդարեւ, կրթական նախարարութիւնը, մերժելով հանդերձ նոյն դասերը պարտաւորիչ հռչակելու առաջարկը, յիշեցուցած է թէ արտօնութիւնը կը պատկանի միայն այն աշակերտներուն, որոնց ծնողները փափաք յայտնած են։

Ուրեմն, կրթական քննիչները միշտ իրաւունք ունին տալու այդ արտօնութիւնը, եթէ հաւաքական դիմում կատարուի։

Որքան գիտենք, Մարսէյլի մէջ ալ շատեր կ'օգտուին այդ պատեհութենէն։

Արդ, ինչո՞ւ աւելի ուշադրութեամբ չհետեւինք, առաւելագոյն օգուտը քաղելու համար այս թանկագին առիթէն։

Հազարաւոր հայ աշակերտներ կ'ուսանին պետական նախակրթարաններու մէջ։

Կ'ընդունինք որ դժուար է այս գործը կազմակերպել մեկուսի վայրերու մէջ։ Բայց խոշոր կեդրոնները դիւրութիւններ կը ներկայացնեն։ Եւ մեր ուզածը մեծ բան մը չէ,— այնքան որքան անհրաժեշտ է լեզուն եւ ծագումը պահելու, ինչ որ կը նպաստէ նաեւ աւելի լաւ սորվելու միւս դասերը։

Ո՞ր ծնողքը չպիտի ուզէր որ իր զաւակը տեղական լաւ կրթութիւն մը ստանալով հանդերձ, միաժամանակ հայ, եւ ոչ թէ դառնար թեթեւսոլիկ աշխարհաքաղաքացի մը։

Այս միջոցով — թէեւ կիսկատար — կրնանք բաւական բան փրկել։ Վերջնապէս այլասերածներու մասին խօսք չունինք։

Իսկ փոքր եւ համախումբ վայրերու մէջ, միութիւնները կրնան օգտակար գործ տեսնել։ Եւ փորձեր ալ ունինք։ Սրտցաւ անհատ մը անգամ հրաշքներ կը գործէ, ինչպէս տեսանք 1922էն յետոյ։ Անցեալ օր ուրախութեամբ արձանագրեցինք թէ Զափհաս Որբերու Միութեան վալանսի մասնաճիւղը կիրակնօրեայ դասընթացք մը բացած է, ուր կը յաճախեն 30—40 փոքրիկներ։ Ուրիշ գաւառներ ալ նմանօրինակ ճիգեր կ'ընեն։ Միայն փարիզը ետ կը մնայ այս ճամբուն վրայ, իբրեւ Ջոյլերու մայրաքաղաք, ուր պզտիկ բաներու վրայ չեն նայիր...

կը մնայ մանկապարտէզներու պարագան։

Այդ մասին առանձին արգելք չկայ։ Մարսէյլի մէջ ունինք չորս-հինգ մանկապարտէզներ։ Ուրիշ տեղեր ալ բացուած են կամ ծրագրուած։ Այստեղ, Ալֆորվիլ արուարձանին մէջ, ծաղկոց մը քաշքշուեցաւ մինչեւ անցեալ ամառ. եւ եթէ այսօր փակ է, առաջին մեղաւորները տեղացիներն են, յետոյ՝ անոնց որ կրնան օգնել, բայց կը խուսափին։ Ամիսը քանի մը հազար ֆրանքը ո՛չ Ալֆորվիլի, ոչ ալ, օրինակ, Պէլվիլի կամ Պուա Ֆոլոմպի ուժէն վեր է։

Կա՛մքն է որ կը պակսի։ Ամէն բան չուրին տուեր ենք եւ կը դիտենք, լաւագոյն պարագային՝ ոտքեր հիւսելով։

Այստեղ ալ մեծ յանցանք ունին ծնողները, եւ մանաւանդ կիները։

Եթէ անոնք նախաձեռնարկ ըլլան, դիմումներ կատարեն, գործը կազմակերպեն լուրջ հետաքրքրութեամբ, անկարելի է որ կէս ճամբան մնան։

Մինչդեռ, տակաւին այսօր ալ, անոնք բոլոր հոգը ձգեր են վարդապետներու կամ քահանաներու, թաղականներու կամ հոգաբարձուներու վրայ, եւ կը սպասեն որ այդ կարգի «երեւելի»ները գործի գլուխ անցնին։

Անհրաժեշտ է վերջ տալ ամէն բան վերէն սպասելու այս անվարի սովորութեան, և ձեռնարկել աշխատանքի։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԱՍՆԱԿՑԻ՞Լ ԹԷ ՈՉ

Մարսէյլի *Հայ Միրոը* (անկուսակցական), քննելով քաղաքական կուսակցութեանց մասնակցութեան խնդիրը ազգային գործերու մէջ, դիտել կուտայ (12 յունուար)։

— «*Եթէ կ'ընդունինք որ եկեղեցին ու դպրոցը մեր ազգային ինքնապաշտպանութեան անմեռուժեղ զէնքերն են, ուրեմն պիտի ընդունինք նաեւ որ ատոնց շուրջ տարուած աշխատանքը որոշ չափով, գէթ մեզ պէս պզտիկ ժողովուրդներու համար, քաղաքական բնոյթ ունի. այս է ճշմարտութիւնը. որով, այս պայմաններուն մէջ կուսակցութեանց մասնակցութիւնը կը դառնայ ինքնին տրամաբանական եւ անհրաժեշտ։*

Կուսակցութիւնները, պէտք է խոստովանիլ, ունին սա բնորոշ յատկութիւնը որ իրենց կազմակերպական դրութեամբ աւելի հետաքրքիր են եւ հեռատես աշխատանքի առակ, որով կրնան ի հարկին օգտակար դառնալ, եթէ պահեն չափաւորութիւնը։»

Ցետոյ, պարզելով Մարսէյլի ազգ. վարչութեան դէմ տրուած գրեթէ պայքարը, տարածուած «ամէն կարգի պոչաւոր եւ պոչածուռ սուտերը», կը շարունակէ.

— «*Երբ Հայաստանի Հանրապետութեան կառավարութիւնը Դաշնակցութեան ձեռքն էր, լսած ենք մարդիկ որ ըսած են. «Աւելի լաւ է որ Հայաստանի մէջ Տաճիկները կառավարեն քան թէ Դաշնակցականները»։ Սա քաղաքական տեսակէտ չէ, այլ դաշափարական սրիկայութիւն. թող ներուի գործածել այս առութիւնը, քանի որ չկայ աւելի ուժեղ բառ մը, բնորոշելու համար ա՛յդքան արտառոց մտածում մը։ Մենք եթէ մտու չափ իսկ առէինք Դաշնակցականները կամ համայնավարները, քնաւ չպիտի կրնայինք մտքէ անցուցնել որ անոնց տեղ Երեւան նստէին Թուրքերը, իբր կառավարութիւն... որովհետեւ ինքզինքը յարգող ո եւ է հայ մարդու համար «Մեր հիւանդ գառը աւելի արժէ քան թէ օտարին առողջ գայլը»։ Մարդ կը սարսափի այսքան ազգադաւ մտայնութեան մը ի տես։*

«Եզրակացնելով պէտք, է ըսել ուրեմն թէ քաղաքական կազմակերպութիւնները կրնան մասնակցիլ (եւ պէտք է) գործերու ազգային ներքին գործերուն, միշտ չմոռնալով որ գործադիր իշխանութիւնները կազմուին որքան կարելի է անկախներէ։»

ԹՈՒՐՔ ՄԸ ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԱԾ

Առջի օր ձերբակալուեցաւ Էսատ Նուսուհի անուն 28 տարեկան Թուրքը, որ Պոլսոյ Թանգարանի օգնական տնօրէն եղած է։

Անցեալ Յունիսին Էսատ Նուսուհի, ժէժոն անուն փարիզեան հնութեանց վաճառականի մը 17,000 ֆրանքի փոխարէն ծախած էր հիթիթեան պնակիտ մը (tablette), որ ըստ իսատոս 4000 տարի առաջուան հնութիւն ունէր։ Վաճառականը ուզեց իր կարգին Լուվրի Թանգարանին ծախել այդ թանկագին առարկան։ Թանգարանին տնօրէնը հաստատեց թէ անիկա կը պատկանէր Պոլսոյ Թանգարանին։ Փարիզի Թուրք դեսպանին բողոքին վրայ ձերբակալուեցաւ գողը, որ խոստովանեցաւ իր արարքը եւ բացաւ թէ Թուրք կառավարութիւնը ժամանակները վճարած չըլլալով, այդ միջոցին դիմաց։ Բովէն գտնուեցան ուրիշ հնութիւններ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Անատոլուի Հայերը կը պարպուին

Պօղազլեանէն Պոլիս հասած են 80 հայ գաղթականներ, այր, կին եւ տղայ, որոնք Սամաթիոյ կայանը տեղաւորուած են։ Սակայն մինչեւ տեղաւորումը անոնք իրենց գոյքերով փողոցը մնացած են առեն մը։

Եոզկաթի Իլկէլի գիւղէն ալ երկու խումբերով Պոլիս հասած են ինը ընտանիքէ բաղկացած վաթսուն հոգի, ինը ընտանիք ալ ճամբան են դեռ։ Ազգային Ինամատարութիւնը տեղի անձկութեան մատնուած է գաղթականներու յարաճուն հոսանքին պատճառաւ, ուստի Պատրիարքարան դիմելով ընդարձակ շէնք մը խնդրած է։

Կեսարիոյ առաջնորդ. տեղապահ Սերովբէ քհյ. Պուրմայեան կը գրէ թէ «բազմիցս ազդարարած է, որպէսզի չլքեն իրենց բոյնը եւ չմեկնին», բայց անօգուտ։

Թուրք իշխանութիւնները միատարր Թուրքիա կազմելու իրենց ծրագրին հետեւելով, ահնքան կը նեղեն Անատոլուի մէջ ցիրուցան ափ մը Հայերը, որ խեղճերը չեն գիտեր ո՛ւր երթան։ Ամէն պարագայի մէջ, Պոլիսը չէ խաղաղութեան նաւահանգիստը . . .։

Մուսուլի խարխուլներն եւ Ֆրանսա

Պ. ԳԱԼՈՒՍՏ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆԻ ԲԱԺԻՆԸ

Արտաքին նախարար Արիսթիտ Պրիան առջի օր երեսփ. ժողովի քարիւղի և արտաքին գործերու յանձնաժողովներուն առջեւ զեկոյց տուաւ Ֆրանսայի քարիւղի քաղաքականութեան եւ այդ հարցին դիւանագիտական գանագան երեւոյթներուն մասին։ Պատմեց թէ Ֆրանսա ինչ չանքեր ըրած է քարիւղի հորեր ձեռք բերելու համար մասնաւորաբար Ռումանիոյ, Լեհաստանի եւ Գալիսիոյ մէջ։

Սակայն իր զեկոյցին մեծագոյն մասը նուիրեց Միջագետքի քարիւղներու խնդրին։ Պարզեց այն պայմանները, որոնց մէջ կնքուեցաւ Սան-Րէմոյի դաշինքը, որուն գանագան կէտերը բարեփոխուեցան։ Պատմականը ըրաւ դիւանագիտական այն բանակցութեանց, որոնք յանգեցան Մուսուլի քարիւղներուն մասին համաձայնութեան եւ բացատրեց Ամերիկայի, Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ կնքուած վերջնական համաձայնութեան խոշոր գիծերը, համաձայնութիւն՝ որուն ստորագրութիւը մօտալուտ է եւ որուն շնորհիւ Ֆրանսա՝ Անգլիոյ եւ Ամերիկայի հետ հաւասար չափով եւ ուղղակի պիտի մասնակցի Մուսուլի քարիւղներու շահագործման։

Քարիւղի յանձնաժողովի նախագահին մէկ հարցումին վրայ, արտաքին նախարարը պարզեց կառավարութեան ծրագիրները ռուսական քարիւղներու մասին։

Պրիան ի վերջոյ գովեստով խօսեցաւ Շարլ Պարոնի նախագահութեամբ Սուրիա եւ Միջագետք դրկուած պատուիրակութեան աշխատանքներուն մասին։

Այս առթիւ ըսենք թէ վերջերս Պապա-Կարկուրի մէջ պեղուած հորի մը մէջէն քարիւղ ժայթքեցաւ եւ երեք օրուան արտադրութիւնն էր 3600 թոնօ։ Մասնագէտներու կարծիքով այդ հորէն կարելի պիտի ըլլայ տարեկան 3,600,000 թոնօ ստանալ։ Ամբողջ Մուսուլի շրջանին մէջ այս կարգի հարիւր հորեր պիտի փորուին։ Մօտերս կնքուելիք համաձայնութիւնը այս քարիւղներուն վրայ Ֆրանսայի բաժինը կ'որոշէ հարիւրին 23.75։ Այս հաշուով միայն Պապա-Կարկուրէն իր բաժինը պիտի ըլլայ տարեկան 850-900,000 թոնօ, այսինքն Ֆրանսայի ներածած քարիւղին մօտ կէսը (անցած տարի ներածած է 2 միլիոն թոնօ)։

Յառաջիկային միայն Մուսուլի քարիւղները պիտի բաւեն ամբողջովին հասնելու Ֆրանսայի պէտքերուն։ 1926ին Ֆրանսա երեք միլիառ ֆրանք վճարած է քարիւղ գնելու համար։ Երբ Մուսուլէն դէպի Միջերկրական կամ Պարսից ծոց քարիւղի խողովակներ հաստատուին, այն ատեն աշխարհի տնտեսական վիճակը պիտի փոխուի։

Անգլեսաքսոն ընկերութեան բաժինն է հարիւրին 23.75, Անգլեսպարսիկ ընկ.եանը՝ 100ին 23.75, Ամերիկեան Թրըստինը՝ հարիւրին 23.75, իսկ հարիւրին 5ը կը պատկանի անձնապէս Պ. Գալուստ Կիւլպէնկեանի։

Ֆրանկո-ամերիկեան բանակցութիւնները

Պրիանի եւ Քէլլոգի միջեւ ծանուցագիրի փոխանակումները կը շարունակուին։ Առջի օր պաշտօնապէս հրատարակուեցաւ Քէլլոգի պատասխանը, որուն մէջ Ամերիկայի արտաքին նախարարը երկու առարկութիւններ կ'ընէ։ Նախ կ'ըսէ թէ կարելի չէ ընդունիլ Պրիանի այն պահանջը, որով կ'առաջարկուի նախ համաձայնութիւն մը կնքել Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի միջեւ, յետոյ ուրիշ պետութեանց ալ ներկայացնել զայն, որպէսզի ստորագրեն։ Քէլլոգ կ'առաջարկէ որ փոխանակ այդ ձեւով շարժելու, լաւ պիտի ըլլար հրաւիրել նաեւ Անգլիան, Իտալիան, Ճափոնը եւ Գերմանիան, ու միասին պատրաստել պատերազմը օրէնքէ դուրս յայտարարելու դաշինքը, այլապէս Ֆրանսայի և Միացեալ Նահանգներու միջեւ կնքուած դաշինքի մը զանագան կէտերը կրնան անընդունելի նկատուիլ ուրիշ պետութեանց։

Երկրորդ առարկութիւնը կը վերաբերի «յարձակողական

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԺԱՄՈՒՆ ԲԱԿԸ

Ա. հոգաբարձու.— Ա յս դրամները կ'առնենք, մոմերը կը ծախենք, բայց վաղը մեզմէ հաշիւ պիտի պահանջեն։

Բ. հոգաբարձու.— Ո՞վ պիտի պահանջէ, սա գաղթականնե՞րը...

Ա.— Ի՞նչ գաղթական, «փառքէ՛»ն։ Մէկ մը կանչեցին, չէ՞։

Բ.— Անոնք ի՞նչ իրաւունք ունին։ Մենք քանիցեօթը տարիէ ի վեր վաւերացուած ենք, ըստ Հայաստանեայց առաքելական եկեղեցւոյ ընկալեալ սովորութեանց։

Ա.— Ա յդ խօսքերը երէկ դիւրին էր ըսել. այսօր մտիկ ընող չկայ, քանի հազար մարդ եկեր է փարիզ, տուն-տեղ կորսնցուցած, հոգին վառած...

Բ.— Ի՞նչ կրնան ընել. եթէ շատ առաջ երթան, ոստիկանութեան լուր կուտանք, *մօն շէր։*

Ա.— *Պէթահ կիթահ.* ոստիկանն ալ խելք ունի, մարդ Աստծու, *բափոր* կը շինէ, *մահբէմէ* կ'իյնանք։ Մենք պատուաւոր մարդիկ ենք, տուն-տեղ, *պիւռօ*, դիրք եւ հարստութիւն ունինք, կը վայլէ՞։

Գ. հոգաբարձու. — Ես ձեզի տասն անգամ ըսի թէ այս ճամբան ճամբայ չէ։ *Պու եօլ չըզմազ։*

Բ.— Դուն ալ միշտ հակառակ պիտի երթաս...

Գ.— Ա մէն բան *մօնօփոլ* ըրեր էք. ատենապետ այստեղ, գանձապետ այսինչին, *փրէզիտան*, ի՞նչ գիտնամ։ Ուրիշ մարդ չկա՞յ, աշխարհին բոլոր խելքը մեզի՞ տուեր են։ Նոր մարդիկ եկեր են, Թող քիչ մըն ալ անոնք աշխատին։

Ա.— Նոր մարդի՞կ, *սա վա.*՝ բայց ոչ սա գաղթականներէն... Մենք վաթսուն հոգի ենք. մարդ չի պակսիր։

Բ.— Շարկա՛ւ, հապա եթէ ելլեն քսանըեօթը տարուան հաշիւները քրքրեն... ես միլիոն առեր եմ, տուեր եմ, ոչ ընկալագիր կայ, ոչ վարչական որոշում։ Ջիս մոխիրի վրա՞յ պիտի նստեցնէք...

Դ. հոգաբարձու.— Հապա ե՞ս, *պանքան քոնթ-քուրան* ունիմ, անձնականը, ազգայինը իրար խառնուած են։ Ո՞ւր կ'երթայ այսքան տարուան պատիւս։

Ե. հոգաբարձու.— Խենդեցա՞ք, օ՛ *մօն Տիէօ*, վաղը եթէ հաշիւ նային, եւ պահեստի գումարը պահանջեն, ալ ո՛ւր կը մնայ մեր վարկը պանքային առջեւ։

×

... Պատարագը սկսած ըլլալով, հոգաբարձուներէն երկուքը գացին իրենց անկիւնը գրաւել բանկալին մէջ, մոմ ծախելու։ Իսկ միւսները գրուեցան։

Դուռնէն դուրս ելած ատեն, կամացուկ.

— Եղբա՛յր, առաջ ի՞նչ աղէկ էր, միայն Զօպանեան մը կար, «օղո՛ւմ Աըշակ» կ'ըսէիր, ուզածդ կը գրէր, չուզածդ կը գոցէր։ Այս նորերը... Պոլսոյ դուռներն ալ՝ չբացուեցան որ ազատէինք այս փորձանքէն...

Վ. ԱՐԱՋ

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

1927 Յունուար 1էն մինչեւ Նոյեմբեր 16 Փարիզ հասած են 61,876 օտարականներ, որոնց գլուխը կը գտնուին Իտալացիները, 11,420 հոգի։ Յետոյ կուգան Լեհերը, Ռուսերը։ Պէլժերը եւլն.։ Իրենց «Թուրք» արձանագրուած են 3143 հոգի, որոնց մեծ մասը անշուշտ Հայեր են։ Սահմանէն դուրս հանուած են 2212 հոգի, իսկ վտարուած կամ գանագան պատիժներու ենթարկուած՝ 1018 օտարականներ։

ՊԵՐՈՒԱՆՑ ՀՈՒՇԱՔԱՐԱՆԻՆ

ՅՈՒՐԱՔԱՆՉՅՈՒՐ ՊԱՏՄՎԱԾՔՆԵՐ...

Ես ձեզ պատմած էի, որ ես ծնվել եմ Պերու, Լիմա քաղաքում, մի հարուստ ընտանիքում։ Հայրս ունեցել է մեծ հողատարածություններ, որոնք ընկած են Լիմայից ոչ հեռու։ Մանուկ հասակիս ես անցկացրել եմ հայրական կալվածքում, որտեղ ինձ շրջապատել էին ինդիացի գյուղացիները։

Ինչպես հայ գյուղացիները, այնպես էլ ինդիացիները ունեն իրենց հարուստ բանահյուսությունը, որի մեջ մեծ տեղ են գրավում հեքիաթները։ Ես ինդիացի գյուղացիներից շատ հեքիաթներ եմ լսել, որոնք ինձ համար հետաքրքրական են եղել, որովհետև նրանք ինձ հիշեցրել են հայ հեքիաթները։ Ես ձեզ կպատմեմ մի քանի ինդիական հեքիաթներ, որոնք ես լսել եմ իմ մանկության տարիներին։

Ես ձեզ կպատմեմ նաև մի քանի պատմություններ ինդիացիների կյանքից։ Ես ինդիացիների մեջ եղել եմ մանկուց, ուրեմն ես ինդիացիների կյանքը լավ գիտեմ։ Ես ձեզ կպատմեմ նաև մի քանի պատմություններ ինդիացիների կյանքից։ Ես ինդիացիների մեջ եղել եմ մանկուց, ուրեմն ես ինդիացիների կյանքը լավ գիտեմ։

ՀՈՎՍԵՓ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
(1840—1928)

Բանաստեղծ, վիպասան ու թարգմանիչ։

Ծնվել է Ղարսում։ Ավարտել է Ղարսի ռուսական դպրոցը։ 1860-ական թվականներին Ղարսում հրատարակել է «Կարսская газета» շաբաթաթերթը։ 1870-ական թվականներին Թիֆլիսում հրատարակել է «Кавказский календарь» տարեգիրքը։ 1880-ական թվականներին Թիֆլիսում հրատարակել է «Кавказ» թերթը։ 1890-ական թվականներին Թիֆլիսում հրատարակել է «Кавказский вестник» ամսագիրը։ 1900-ական թվականներին Թիֆլիսում հրատարակել է «Кавказская газета» թերթը։ 1910-ական թվականներին Թիֆլիսում հրատարակել է «Кавказская речь» թերթը։ 1920-ական թվականներին Թիֆլիսում հրատարակել է «Кавказская мысль» թերթը։ 1928 թվականին Թիֆլիսում հրատարակել է «Кавказская весть» թերթը։

Հովսեփ Հովսեփյանը հայ գրականության մեջ հայտնի է որպես ռուսերեն գրող առաջին հայ գրող։ Նրա գրական գործունեությունը սկսվել է 1860-ական թվականներին։ Նրա առաջին գրական փորձերը եղել են ռուսերեն։ Նրա առաջին գրական գործերը եղել են ռուսերեն։ Նրա առաջին գրական գործերը եղել են ռուսերեն։ Նրա առաջին գրական գործ

պատերազմ»ի խնդրին: Քէլլոկ կ'ըսէ թէ 1927 Յունիսին Պրիանի կողմէ ներկայացուած դաշինքի ծրագրին մէջ կ'առաջարկուէր «դատապարտել պատերազմի վերադարձը եւ երկուստեք հրաժարիլ անկէ' իբրեւ գործիք իրենց ազգային քաղաքականութեան», նոյնպէս' «Ֆրանսայի եւ Միացեալ Նահանգներու միջեւ ծագելիք բոլոր վէճերը խաղաղասիրական միջոցներով լուծել»: Այս բանաձեւով երկու երկիրները առանց պայմանի կը հրաժարէին ամէն կարգի պատերազմներէ, յարձակողական կամ ոչ. այժմ Քէլլոկ անհասկնալի կը գտնէ Ֆրանսայի նախկին տեսակէտին փոխուիլը եւ դաշինքը միայն «յարձակողական» պատերազմներու սահմանափակելը:

Եզրակացնելով, ամերիկեան Նախարարը կ'առաջարկէ որ անգլիական, գերմանական, իտալական եւ ճափոնական կառավարութիւնները եւս հրաւիրուին եւ Պրիանի անցեալ Յունիսի նախնական առաջարկին հիման վրայ բանակցութիւններ սկսուին:

Ֆրանսական կառավարութիւնը իր պատասխանը պիտի տայ Երեքշաբթի օր, Նախարարական Խորհուրդի նիստէն վերջ:

Թուրքօ-սուրիական սահմանագիծը

Թայմզի թղթակիցը կը հեռագրէ. — Թուրքիոյ և Սուրիոյ սահմանները ճշդելու համար ըստ Էնկիւրիի համաձայնութեան կազմուած Յանձնաժողովը վերջացուց իր աշխատանքները' Նիսիպինի եւ Ճէզիրէթ Իպնը-Օմարի միջեւ:

Յանձնաժողովի նախագահը զօրավար Էրնսթ, որ իրաւարար նշանակուած էր, ընդունեց Էնկիւրիի համաձայնագրին մէջ յիշուած հին ճամբու գիծը, որ կ'անցնի Քուպրա, Ասսէն, Սէրվան, Պանիկ, Քէլանի եւ Պազէֆթ գիւղերէն: Քէլանիի եւ Պազէֆթի միջեւ սահմանային նշաններ պիտի դրուին տեղւոյն վրայ:

Թղթակիցը կ'աւելցնէ թէ ֆրանքօ-սուրիական պահանջները այս ձեւով գոհացում գտած են:

Ո՞ւր է Տրոցկի

Հետզհետէ կը հաստատուի թէ պոլշեւիկները աքսորած են ընդդիմադիրները: Մոսկուա ժողովի մը մէջ պատգամաւորներէն մէկը Բուխարինի հարցուցած է թէ Տրոցկի աքսորուա՞ծ է եւ ո՞ւր կը գտնուի: Բուխարին պատասխանած է.

— Չեմ գիտեր: Գիտեմ միայն թէ Մոսկուա չէ. այսչափ:

Ընդդիմադիրներէն ամէնէն ուժն ազատողն է Փարիզի նախկին առեւտրական կցորդ Պիատակօֆ, որ բուրդ գնելու համար Աւստրալիա ղրկուած է:

Օդային արշաւանք Վէհապիներու դէմ

Պասրայէն կը հեռագրեն թէ վէհապի ցեղապետներէն շէյխ Ֆէյսալ էտ Տովլէի դէմ օդանաւային տորմիղ մը ղրկուած է: Վերջերս յիշեալ ցեղախումբը Իրաքի սահմաններուն վրայ յարձակած եւ տեղացիները ջարդած էր: Երբ օդաչուները հասան շէյխի բնտանիքին բնակավայր Արթավիյէ գիւղը, հոն գտան միայն կիներ ու երախաներ: Մնացեալ բնակիչները փախած էին:

Օդանաւային տորմիղը կը բաղկանայ վաթսուն օդանաւերէ եւ կը գտնուի օդի հերոս Հիկկինսի հրամանատարութեան տակ: Արշաւանքը պիտի տեւէ երկու շաբաթ:

Մոսկուա ոսկի կը ղրկէ

Ռիկայէն կը հեռագրեն թէ Մոսկուայէն յիշեալ Նաւահանգիստը հասած է 144 սնտուկներու մէջ ինը թոնօ ռուսական ոսկի, 5 միլիոն ոսկի ռուբլի արժէքով: Այս ոսկիները պիտի ղրկուին Գերմանիա եւ պիտի յատկացուին Ռուսիոյ արտասահմանի մէջ ունեցած պարտքերը վճարելու:

Սան Րէմոյի ոճիրը

Գահընկէց Սուլթան Վահիտէտտինի անձնական բժիշկը Րէշատ փաշա 15 Մարտ 1925ին ատրճանակի հարուածով մը սպաննուած էր Սան Րէմոյի «Նոպէլ» պանդոկին մէջ: Իտալ. ոստիկանութիւնը հաստատած էր թէ Րէշատ փաշա անձնասպան եղած է: Սակայն փաշային փեսան Սալիհ Ֆուատ պէյ, Իտալիա երթալով տեղւոյն վրայ հաստատած էր թէ փաշան ոճիրի մը զոհ գացած է: Ասոր վրայ Թուրքերը ձեռք առին խնդիրը, եւ անկախութեան դատարանը մասնաւոր կերպով զբաղեցաւ: Եօթէն իտալ. ոստիկանութիւնը ձերբակալեց գահընկէց Սուլթանին աներձագը Ջէքին, որ ազատ արձակուեցաւ Սան Րէմոյի գոհարավաճառ Պօթթինիի երաշխաւորութեամբ:

Րէշատ փաշայի գլուխը, ներկայիս Թուրք դատական իշխանութիւններու տրամադրութեան տակ կը գտնուի, եւ գիտականօրէն հաստատուած է թէ մահը անձնասպանութեան հետեւանք չէ: Րէշատ փաշա ունէր 16 «քրատ»նոց շողակնեայ մատանի մը, որ մատը կը գտնուէր մինչեւ ոճիրէն երկու օր առաջ: Մահէն վերջ մատանին խորհրդաւոր կերպով կորսուած է: Սան Րէմոյի գոհարավաճառներէն մէկը իբր թէ երեք ամիս առաջ գայն գներ է եղեր Րէշատ փաշայէն:

Այժմ իտալական ոստիկանութիւնը որոշած է միանգամ ընդ միշտ լուծել Րէշատ փաշայի մահուան առեղծուածը: Այս առթիւ կրկին ձերբակալուած են ոճրագործ Ջէքին, ինչպէս նաեւ գոհարավաճառ Պօթթինի եւ ուրիշ քանի մը գոհարավաճառներ: Գրեթէ հաստատուած է թէ գոհարավաճառ Պօթթինի գնած է գողցուած արժէքաւոր մատանին:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Պատերազմ. նախարար Կէսլէր, որ 8 տարիէ ի վեր կը վարէր Ռայխսվէրը, հրաժարեցաւ եւ ծանգստեան պիտի կոչուի:

ՄԱՐԴ-ԿԱՊԻԿԸ, իսկական անունով Ըրլ Նէլսըն, որ 22 կին եւ աղջիկներ սպաննած էր, Մ. Նահանգներու եւ Քանատայի մէջ, կախուեցաւ առջի առաւօտ:

ՇԷՅԽ ՍՆՈՒՍԻ իր անձին մասին ապահովութիւն ստացած ըլլալով, անձնատուր եղած է իտալական իշխանութեանց:

ՖՐԱՆՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ յառաջիկայ Մայիսին, պայմանաժամէն առաջ պիտի վճարէ 1920ի ամերիկեան փոխառութենէն մնացած պարտքը, որուն համար 100ին ութը տոկոս կուտար: Կառավարութիւնը 100ին 5 տոկոսով նոր փոխառութիւն մը պիտի կնքէ զուիցերական ընկերութենէ մը:

ՄԱՐԻԱ ՊՈՒԼԻԷՎ անուն 25 տարեկան Մակեդոնացի կին մը Սկիւպի մէջ ատրճանակով մահափորձ կատարեց վէյմիր փրէլիչ անուն դատաւորի մը վրայ, որ ծանր վիճակի մէջ հիւանդանոց փոխադրուեցաւ:

ԳԱՐԱՏԱՂՑԻ Եուրովիչ Պելկրատի խորհրդարանին նրքանցքներուն մէջ փորձեց կրակել երեսփոխան եւ նախկին նախարար Ռատովիչի վրայ, սակայն կարելի եղաւ զինաթափ ընել զայն:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ մէջ գործազուրկներու թիւը 15 օրուան մէջ աւելցած է 355,000 հոգի, ընդհանուր թիւը բարձրացնելով 1.180,000:

ԿԱՐԵՒՈՐ ՉԱՓԱՀԱՍՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՄՏԵՐԻՄ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

ՍԵՌԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ (Պատկերազարդ).

գին' Ֆրանսա եւ գաղութները 30 ֆրանք

Միւս երկիրները 1 ½ տոլար

ԲԱՐԵՓՈԽՈՒԱԾ եւ ՃՈԽԱՑԱԾ

ԿԱԶՄԵՑ' ՓՂՇՏԱՑԻ

Դիմել' Յառաջի խմբագրատունը

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլ-Սէն Թ'ւնթուանի նորակազմ խումբի անդամական անդրանիկ ժողովը վաղը երկուշաբթի իրիկուն ժամը 7ին, 79 Route Nationale, ընկ. Վ. Աղարշակ Գերծակեանի բնակարանը: Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

Հ. Յ. Դ. Ալֆորվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի ժողովը այսօր ժամը 3ին, Պիւրօ տը Թապայի սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ եւ ընտրութիւն:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՏԷՍԻՆ, Ա. Աճէմեանի. — Յ. Սիմոնի հասցէն Հալէպի ազգ. վարժարանն: Գիրքը այսօր փոստին յանձնեցինք:

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ

վէպ արեւելեան կեանքէ, առնուած Մեծ պատերազմէն:

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ

LA MENACE

?

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կըփնտռուի Ճաթցի (եօզկատ) Վառդավառ Կըխեան որ 1920ին իր մօրաքրոջ որդւոյն հետ Իզմիրի որբանոցը կը գտնուէր, փոխադրուած էր Պոլիս եւ անկէց Յունաստան: Անցեալ տարի Յունաստան Քավալայի որբանոցը գտնուիլը իմացուած էր: Այժմ 22 տարեկան է: Իմացնել' Boudoyan Peniaminի, Bâtiment B. Usine d'Ugine, (Savoie) France.

Կը խնդրուի յունահայ թերթերէն արտատպել:

— կը փնտռեմ զաւակներս, Պրուսայի Մեծ Նոր գիւղէն Մկրտիչ Տուտուեան 25 տարեկան, Պօղոսիկ 22 տարեկան եւ Վաղէն 19 տարեկան որոնք Տէրզօր աքսորուելէն վերջ Մուսուլի կամ Թիֆլիսի կողմերը գացած ըլլալ կը կարծուին: Իմացնել Տիկ. Սմբուհի կամ Տիկ. Աղաւնի Տուտուեանի, 21 Rue Blanqui, Kremlin Bicêtre, (Seine) France.

Կը խնդրուի արտասահմանի խերթերէն արտատպել:

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ գործաւորներ գորգի նորոգութեան համար, դիմել' Գ. Յովսէփեանի, 45 Rue Lepic Փարիզ: Մէթրօ' Blanche, Tél. Marcadet 27—14:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

5 Rue Cardinal Mercier

(Նախկին Rue Nouvelle)

Tél. Cent. 96.70 եւ 97,39

կը կատարէ Ֆրանսա մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով: Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ:

Դիմել ամէն օր 9-12 և 2.7

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Հեռ. Passy 72.56

կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (Աֆիտավիթ)

դիմել' ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

Բոլորդ ալ գիտէք որ պանիր կայ, պանի՛ր ալ կայ: Այսինքն մէկը անունով պանիր, իսկ միւսն ալ' համով ու հոտով, առատ իւղով եւ ոչխարի կաթով պատրաստուած, որը ճաշակելու համար դիմեցէ՛ք

ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱԶԵԱՆԻ

ՍԷՆ-ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

1 bis Rue Hautefeuille -:- PARIS (6e)

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿ ԳՆՈՂՆԵՐՈՒՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԶԵՂՉ

ՃԱՇԱՐԱՆ ԳԱՐԱԳԱՇ

(Գ. ԵԱՂՃԵԱՆ)

24 RUE DES CARMES, PARIS (5e). Métro: ST. MICHEL

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐ

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ, մաքուր եւ անդերի սպասարկութիւն:

Արեւելեան նուագ, ամէն երեկոյ ժամը 7—12: Նուագածուներու խումբը կազմուած' Պ. Պ. Մկրտիչ (քէման), Յակոբ (քանոն), Արմենակ (ուտ):

Հարսնիքի եւ զանազան հաւաքոյթներու համար մասնաւոր սրահ առաջին յարկը:

ԳԼԽԱՐԿ-MODES

ԱՏՐԻԱՆԱ

կանանց գլխարկի շիք եւ գեղեցիկ մօտէլներ, պատրաստ եւ չափու վրայ: Ձեւափոխութիւն ամէն տեսակ գլխարկի (feutre, paille, tissus:)

ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ' 35 ՖՐ.Է ՍԿՍԵԱԼ

243, Rue St. Honoré, 243, PARIS (1er).

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր' Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ

կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտր. եւ քաղաքային դատերով: կը ստանձնէ մասնաւորապէս ապահովագրական վէճեր, ինքնաշարժի եւ աշխատանքի արկածներու վերաբերեալ դատական գործեր:

կ'ընդունի ամէն առտու 9.30—12 եւ ժամադրութեամբ:

13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15-14

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25

Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,

Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆանս Օթօմօպիլ է Աքօրթիլ եւ Միւթիւէլ Միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատերու, ինչպէս ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ վնասուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume եւ կը կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ:

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ:

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, եւ երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ:

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԵՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-41

Մէթրօ' Cadet կամ Նօտ-Տիւմ N. D. de Lorette

Ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14 19, կիր. եւ տօն օրեր 10-12

ՏՕՔԹ. Տ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

ՅԱՅՏՆԻ ՎԻՐԱԲՈՅԺԱՊԵՏ ԻԶՄԻՐԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Մասնագէտ արեան, միզանցքային եւ ամէն տեսակ հիւանդութեանց, կը դարմանէ իր սեփական մեթոտով.

44 RUE POISSONNIÈRE, PARIS (2me)

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 14—18 կիրակի եւ տօն օրերը մասնաւոր ժամադրութեամբ:

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1900ին

38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18me)

Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE

Ընդհանուր հիւանդութիւններ, ստամոքսային, մորթի, թոքի, շնչերակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ գործ արկածներ, ելեկտրադարմանում եւ Ք. ճառագայթ:

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

Ակռայի դարմանում, առանց ցաւի ակռայ քաշել 10 ֆր. արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրոն 80 ֆրանքէն սկսեալ:

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռ)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ ներքին եւ կանանց, վեներական եւ մորթային, թոքի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ:

Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ' ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30—8

ՏՕՔԹ. Վ. ՓՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Տարիներէ ի վեր Նիւ-Եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած:

կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր:

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis

Téléph. Provence 09-32:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Գրպանի բառարան (Հեղ. Մ. Ս. ԴԱՒԻԹ-ԲԷԿ Հայերէնէ - Ֆրանսերէն)

432 էջ, կը պարունակէ աւելի քան 10.000 բառեր: Ֆրանսերէնի Հայու համար անհրաժեշտ գիրք մը: Գինն է 15 ֆրանք, բացարձակապէս ԿԱՆԽԻԿ: Ապառիկ ապսպրանքները նկատի չեն առնուիր: Փօսթի ծախք չկայ:

դիմել' H. Turabian -:- 227, Bld. Raspail -:- Paris (14e)

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն' ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

TANNERIE DE LA DEULE

9 rue Charlot, Paris. Մէթրօ République, Tél. Archives 05—86

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան

Աղգարուած ներբանցու կաշի

Քրուփօն (կռնակի մասը) Ա. կարգի քիլօն 32, 34, 36, Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, ֆրանք,

Քօլէ (վերի մասը) 14, 16, 18 ֆրանք:

Ֆլան (կողի մասը) 14, 15, 16 ֆրանք:

Մասնաւոր զեղչ հայ կօշկակարներու: Կը խօսուի հայերէն եւ թուրքերէն:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20շ.	40շ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6տլ.	10տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն — 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82 — MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 17 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1928

17 JANVIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 546 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՕՍՔ

ՎԻՇՏԻ ԵՒ ԲՈՂՈՔԻ ՁԱՅՆ ՄԸ

Այսօր, բարեկամի մը ուղղուած նամակ մը ամփոփելով, կը հրատարակենք վիշտի եւ բողոքի ձայն մը, Յունաստանէն:

Երիտասարդ մըն է նամակագիրը, եւ բնակիչ կամ հաղորդակից կայանի: Անձամբ ծանօթ չենք, բայց իր նամակը բաւական է վկայելու եւ՝ իր եւ՝ գրածներուն լրջութեանը: Փակագծի մէջ բսենք որ յապաւած ենք շատ մը կծու տողեր:

Ի՞նչ կ'ըսէ մեր հայրենակիցը, —

1.— Երիտասարդութիւնը կ'այլասերի ինքնաբերաբար, առանց ստիպումի:

2.— Նոր արտագաղթ մը սկսած է, իբրեւ հետեւանք 22 տարեկաններու զինուորութեան:

3.— Շատեր կ'ամուսնանան յոյն աղջիկներու հետ, կամ կ'ուրանան իրենց ծագումը:

Սովորական պատմութիւն՝ ամէն տեղի համար:

Մենք այս կսկծալի փաստերը կ'արձանգրենք ամէն օր: Այլասերման տեսակէտէն մասնաւորապէս մտահոգ ենք Ֆրանսայի համար, որ իր բարձր մշակոյթով եւ ակնախտիղ հրապոյրներով կը հալեցնէ ամէն բան:

Բայց, ինչ որ հասկնալի է Ֆրանսայի մէջ, ընդվզեցուցիչ կը դառնայ Յունաստանի պէս երկիրներու համար:

— կ'այլասերին ինքնաբերաբար, առանց ճնշումի եւ ստիպումի...: Ոչ միայն իրենց զաւակները հայ չեն կրնար ընել, այլ եւ իրենք անգամ կը մոռնան հայերէնը:

Եւ նամակագիրը չի մոռնար շեշտել.

— «Հակառակ այս բոլորին, Յունաստանը ամէնէն նպաստաւոր տեղը կը ներկայանայ մեզի, մեր ազգային գոյութեան պահպանման համար»:

Ո՛չ միայն Յունաստանը, այլ եւ Պուլկարիան, Ռումանիան, Սուրիան, Եգիպտոսը եւ նման կէս-արեւելեան, միջակ մշակոյթով, մեզի մօտիկ երկիրները:

Բայց որո՞ւ հոգ:

Պէտք է կեղծել, պէտք է ծպտուիլ, արհամարհել իրենը եւ հաճելի երեւալ օտարին: Անոր խիճը աղամանդ է մեզի համար, իսկ աղիճը՝ թագուհի կամ հրեշտակ:

Դարերու հիւանդութիւն: Մէկ ուրիշ էջը մեր տժգոյն եւ թշուառ պատմութեան:

Միեւնոյն սարկամտութեան հետեւանքով, անհաւասիկ անհերելի խուճապ մը՝ 22 տարեկաններու զինուորագրութեան առթիւ:

Եւ գունդագունդ գաղթ... դէպի հարաւ. Ամերիկա:

Ի՛նչ սարսափելի պատիժ է սա չորս ամսուան զինուորութիւնը, երբ նոյն տարիքի յոյն երիտասարդը 18 ամիս կը ծառայէ:

Այդ քառամսեայ զինուորութիւնը աւելի՞ ծանր է, քան մեր աղքատ հայրենակիցներուն շան-տանջանք տքնութիւնը Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի գործարաններուն մէջ, վիթխարի եւ ոգեվառ հնոցներու առջեւ, հազար տեսակ մեքենաներու դժոխային ցանցին բոլորտիքը, մուրի եւ աղտի տակ...

Կամ արդեօք այդ խուճապահար երիտասարդները աւելի՞ փափուկ, աւելի՞ ազնուական են, քան այստեղ գործարաններու եւ հանքերու մէջ ծիւրող դալար տղաքը:

Ո՞ւր կը տանի այս ճամբան, երկիրէ երկիր թափառական, պատառ մը հացի համար:

Այնքան կը սարկանան օտարին հաճելի երեւալու համար, բայց կը մոռնան թէ նոյն օտարը իրաւունք պիտի ունենայ իբրեւ քուրջի կտոր նայելու մեր վրայ, քանի որ աչքովը կը տեսնէ թէ շատ մը իրաւունքներ կը վայելենք, իսկ երբ կարգը գանի մը տարրական պարտականութեանց կուգայ,— կը չուենք մինչեւ աշխարհի միւս ծայրը, հարաւային կողմն աշխարհի:

Չորս ամիս զինուորութիւն... Թող ըլլայ մէկ տարի:

Այստեղ արդէն կը ծագի ուրիշ խնդիր մը:

Թողունք որ նամակագիրը խօսի.

— «Դեռ երէկուան աղէտները ցոյց տուին թէ զինուորութիւն գիտնալը ի՛նչ արժեց մեզի: Հազարաւոր տարիներու մէջ զինուորութեան պատճառաւ տալիք զոհերը քանի մը անգամուան մէջ տուաւ Թուրքը եւ հայրենազուրկ ըրաւ մեզ. եթէ գոնէ հարիւր տարիէ ի վեր զինուորութիւն տեսած ըլլայինք, այս մահացնող հարուածը կրնա՞ր խաղալ մեզի...»

Դժուա՛ր է տրամաբանութեան լեզուով խօսիլ խուճապահար բազմութիւններու հետ: Բայց կը կարծենք թէ անոնք ալ ունին պաղարիւն եւ լուրջ պահեր. եւ եթէ մէկ վայրկեան խորհրդածեն, դատեն չարն ու բարին, պիտի խոստովանին թէ խաբուսիկ անձրեւէ մը փախած ատեն, ճշմարիտ կարկուտի մը կը բռնուին:

Եւ մենք ալ կը հարցնենք մեր հայրենակցին հետ.— Եթէ Հայաստան չկայ Յունաստանի մէջ, հապա ո՞ւր շահեցաք այն 80—90 սղերլինները, զորս կը վճարէք 4—5 հոգինոց ընտանիք քանի օր հեռու, մինչեւ հարաւ. Ամերիկա փոխադրելու համար:

Ո՛չ, հայրենակիցներ: Անպատուաբեր է այս փախուստը եւ ործանարար՝ թէ անհատին եւ թէ հասարակութեան համար:

Քանի գոց են Հայաստանի դուռները, դուք ուրիշ ելք չունիք. եթէ ոչ միայն նոն ուն որ կը գտնուիք 1922էն ի վեր, կամ անորագոյն պարագային, գաղթել նման երկիր մը:

Իսկ մեր գիտցածը այն է որ, շատ քիչեր արդար պատրուակ ունին տեղափոխուելու:

Ահա թէ ինչո՛ւ մենք ալ, եւ աւելորդ անգամ մըն ալ, մեր վիշտի ու բողոքի ձայնը կը խառնենք մեր սրտցաւ հայրենակցի ձայնակին:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ

«Հայրենիք» խմբագրականի մը մէջ պարզելով քրտական վերջին յաջողութիւնները, կը գրէ. (դեկտ. 29).

— «Քրտական այս համատարած շարժումներու սաստկացումը Թուրքիոյ մէջ առանձնապէս ուշագրաւ է մանաւանդ այժմ, երբ Քիւրտերը, վերջերս տեղի ունեցած իրենց մեծ համագումարին հետեւանքով, յաջողած են միացեալ ճակատ մը կազմել Թուրքիոյ դէմ ու այդ նպատակով ստեղծած են, առաջին անգամ ըլլալով, ազգային յեղափոխական կեդրոնական մարմին մը:

«Քիւրտերը այլեւս չեն ուզեր իրենց ուժերը պարապ տեղը սպառել ուրիշ ճակատներու՝ պարսկական, իրաքեան եւ ռուսական ճակատներու վրայ, այլ որոշած են կեդրոնացնել իրենց բոլոր ճիգերը իրենց գլխաւոր թշնամիին՝ Թուրքիոյ դէմ, որ կը ձգտի բնաջնջել ամբողջ քրտական ցեղը:

«Ասով պէտք է թերեւս չափով մը բացատրել, որ Քիւրտերը չեն ուզած աւելորդ բարդութիւններ ստեղծել Պարսկաստանի մէջ եւ՝ կատարեր են վերջերս պարսկական կառավարութեան մէկ պահանջը ու անոր յանձներ Թուրքերէն իրենց գերի վերցուած Օսման Նուրի փաշան:

«Մինչ այսպէս Քիւրտերը հետզհետէ ուշքի կուգան եւ իրենց ջանքերը ողջմտօրէն կը կեդրոնացնեն Թուրքիոյ դէմ, Թուրքերն ու պոլշեւիկներն ալ միջոցներու առջեւ կանգ չեն առներ Քիւրտերու մէջ պառակտում առաջ բերելու եւ անոնց զէթ մէկ մասին պայքարը ուղղելու Իրաքի, Անգլիոյ եւ Պարսկաստանի դէմ:

«Այսպէս, քէմալականները կը շարունակեն տենդային ճիգեր թափել իրենց կողմը գրաւելու հռչակաւոր քիւրտ ցեղապետ Սմկոն, ձգտելով կաշառել զայն եւ անոր ուժերը դարձնել Պարսկաստանի դէմ:

«Այսպէս, պոլշեւիկ գործակալները չեն դադրիր գրգռել Քիւրտերը Անգլիոյ եւ անոր հովանաւորեալ Իրաքի դէմ ու այդ եղանակով օգնութիւն հասցնել նաեւ իրենց զինակից Թուրքերուն:»

ՊԷՅՐՈՒԹԻ ՆՈՐ ԱՒԱՆԸ

Պէյրութէն կը գրեն թէ հայ գաղթականներու նոր թաղամասին շինութիւնը նուագուրդի դրուելով, յանձնուած է պ. Աֆթիմիւսի: Չորս Հայեր ալ մասնակցեր են նուագուրդին, բայց ամէնէն նպաստաւորը պ. Աֆթիմիւսինը համարուեր է:

Շինութեան գործը արդէն իսկ սկսած է: Որոշուած է, առ այժմ կառուցանել 25ական երկյարկանի շէնքեր պարունակող 8 տաղաւար, որոնք կարող պիտի ըլլան պատսպարել 402 ընտանիքներ:

Հոգատար պետութիւնը հրահանգ տուած է Լիբանանի կառավարութեան՝ չորցնել «Նահրը Պէյրութ» կոչուած գետը, որ հայկական թաղի մօտիկէն կ'անցնի, եւ բոյնն է մալարիայի:

Ասկէ առաջ, երբ 51 ընտանիքներ, ժանտատենդի պատրուակով, զրկուեցան իրենց խրճիթներէն ու փոխադրուեցան հոն, 3 ամսուան ընթացքին 13 զոհ տուին մալարիային:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Յունաստան եւս կը սպառազինուի

Միլլիյէթ կը գրէ Յունաստանի նաւային սպառազինման մասին.

Յունաստան մեծապէս կը շահագրգռուի «Եավուզ»ի նորոգութեան խնդրով: Կառավարական թէ ընդդիմադիր բոլոր թերթերը կը գրեն թէ «Եավուզ»ի նորոգութիւնը պէտք է լրջօրէն զբաղեցնէ հելլէն ծովային կացութիւնը: Արդարեւ, հելլէն կառավարութիւնն ալ կարեւորութիւն տալով այս խնդրին, յանձնարարութիւններ ըրած է: Յունաստանի կողմէ ֆրանսական նաւագործարաններուն ապսպրուած ընդծովեաներէն մէկ երկուքը յանձնուած են: Ասոնցմէ «Փափա Նիկոլի» 200 հազար անգլ. ոսկի արժած է, 85 հազար ոսկի ծախսուած է սպառազինումին համար: Տարողութիւնն է՝ ջուրի վրայ 605, իսկ ջուրին տակը 775 թոնօ: 62 մեդր երկայնութիւն եւ 5.40 մեդր լայնութիւն ունի: Կրնայ ծովուն վրայ 400, իսկ ծովուն տակ 100 մղոն երթեւեկել, առանց ո՛ եւ է ծովային խարիսխի հանդիպելու: Մեքենաները ջուրին վրայ 650 եւ ջուրին տակ 500 ձիու ուժ ունին: Վտանգի մը պահուն, ընդծովեան կրնայ մինչեւ 80 մեդր ծովուն խորը իջնել եւ 4 վայրկեանէն կրնայ մխրճուիլ ջուրին մէջ: «Փափա Նիկոլի» կարող է 40 օր ծովուն մէջ շրջիլ, առանց ո՛ եւ է տեղէ բան մը առնելու:

Թուրք գաղթականներուն համար

«Միլլիյէթ», Պոլսոյ Թուրք գաղթականներուն տեղաւորման շուրջ հրատարակած տեսութեան մը մէջ, կը գրէ.—

Ասա մը փոխանակեալներ դժգոհ են որ լայն չափով չեն օգտուիր Հայոց լքեալ կալուածներէն, մինչ Յունաց լքեալ կալուածները անբաւարար կուգան: Հակառակ որ՝ այս կացութեան մէջ, պէտք էր օգտուիլ Հայոց կալուածներէն, լքեալ գոյքերու վարչութիւնը չէ յօժարած անոնց յանձնումին: Փոխանակեալները դժգոհ են նաեւ որ բաշխումի յանձնաժողովը շատ դանդաղ կը շարժի: Եւ սակայն իր պատճառներն ունի: Լքեալ գոյքերու տնօրէնութիւնը բացի Հայոց լքեալ կալուածներէն, չի մօտենար նաեւ բաշխումին այն յունական լքեալ կալուածներուն, որոնց տէրեր ունենալը կամ ոչ չէ հաստատուած:՝ Եւ սակայն՝ իրենց փոխանակելիութիւնը հաստատուած Յոյներու լքեալ կալուածներն ալ շատ քիչ են՝ բաղդատմամբ գաղթականներու թիւին: Լքեալ գոյքերու մեծ մասը բաժնետիրական է. բայց հակառակ այս բոլորին, վերջին տարուան ընթացքին 500 կտոր լքեալ գոյքերու մասին կարգադրութիւն եղած է:

Ներքին գործավար Շիւքրի Գայա պէյ Էնկիւրիէն Պոլիս հրաւիրած է տեղաւորման ընդհ. տնօրէն Հաճի Մեհմէտ եւ ներքին գործավարութեան քննիչ մարմնոյ նախագահ Մուսթաֆա Արիֆ պէյերը: Էնկիւրիէն այս լուրը հաղորդող հեռագիր մը կ'ըսէ.— Ասկէ դիւրին է հետեւցնել թէ ներքին գործավարը տեղաւորման գործին ինչ մեծ կարեւորութիւն կուտայ: Շիւքրի Գայա պէյ Էնկիւրի վերադառնալուն պէս սեփականութեան օրինագծեր եւ Թուրք գաղթականներու մասին նոր ծրագիրներ պիտի ներկայացնէ Գործավարներու Խորհուրդին:

Պոլշեւիկեան դաւեր Պաղեստինի մէջ

«Տէյլի Մէյլ»ի Գահիրէի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Պաղեստին դարձած է կեդրոնը համայնավար շարժումի մը, որուն նպատակն է ոտքի հանել իսլամները:

Պոլշեւիկեան պրոպագանդային առաջին նպատակն է ստեղծել հրէա-արաբական դաշնակցութիւն մը, որ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ պոլշեւիկեան շարժումին կեդրոնը պիտի ըլլայ: Միւս կողմէ Պաղեստինի համայնավար կուսակցութիւնը կ'աշխատի ձեռք առնել հրեայ աշխատաւորական կազմակերպութիւնները: Համայնավարական պրոպագանդը կը ձգտի Արաբները միացնել հետեւեալ ծրագրին շուրջ.— Մեկնում անգլիական բոլոր զինուորներուն, միութիւն արաբ ժողովուրդին եւ հռչակում արաբ հանրապետութեան մը, գրաւում հողերու՝ ի նպաստ գիւղացիներուն: Մոսկուայէն Պաղեստին ղրկուած են արաբ, սուրիացի, հրեայ եւ եգիպտացի գործակալներ, այս մասին քարոզչութիւններ ընելու համար:

Համամերիկեան համագումար

Երէկ Հավանայի մէջ (Քուպա) բացուեցաւ համամերիկեան 6րդ համագումարը, որուն կը մասնակցին Մ. Նահանգներուն հետ լատին Ամերիկայի 21 պետութիւնները: Ասոնք 1889էն ի վեր պարբերաբար կը գումարուին Հիւսիսային, Կեդրոնական եւ Հարաւային Ամերիկայի զանազան մայրաքաղաքներուն մէջ:

Համագումարին կը նախագահէ Մ. Նահանգներու նախագահ Քուլիճ, որ հոն հասաւ կիրակի օր, պատուիրակներուն մէջ կան բազմաթիւ պետական կարեւոր դէմքեր: Օրակարգի հարցերն են՝ 1. Համամերիկեան միութիւնը տեւական խարիսխի մը վրայ դնելու ծրագիր, այս առթիւ կնքել վերջնական դաշնագիր կամ համաձայնագիր մը. 2. Միջամերիկեան իրաւական խնդիրներ. 3. Հաղորդակցութեանց խնդիրը. 4. Մտաւորական փոխանակութիւններ. 5. Տնտեսական և ընկերային հարցեր:

Մինչեւ հիմակուան համաժողովները կը զբաղէին միայն տնտեսական, ընկերային եւ մտաւորական գործակցութեան

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԱՐԹՈՒՆ ԵՆ ՊԱՀԱԿՆԵՐԸ...

Թուրքիացիները կը ճանչնան «Դրսմը Սիասի»ն, (քաղաքական բաժին), ինչպէս Ռուսաստանցիները՝ ցարական «Օխրանա»ն, եւ այսօրուան Չեկան:

Չար բերաններ կ'ըսեն թէ՝ խորհրդային իշխանութեան հաստատումէն ի վեր, Պոլսոյ «Դրսմը Սիյասի»ն կորսնցուցած է իր արժէքը, կամ թուլցուցած՝ օղակները:

Պատճա՛ռ, — երեւանը ողջ մնայ:

Կառավարութեան գլուխէն մինչեւ յետին խմբագիրը կամ *կոմսոմոլը* անձնուիրութեամբ կը կատարեն այդ պաշտօնը:

Թղթատեցէք թերթերը, կարդացէք ճառերն ու զեկուցումները:

Անոնք ամէն օր եւ օրուան ո՛ր եւ է ժամուն հազար կտոր կ'ըլլան, ապացուցանելու համար թէ Հայերը ջարդեցին... Թուրք աշխատաւոր ժողովուրդը:

Թէ Թրքական եւ Թաթարական բազմաթիւ գիւղեր մոխիր դարձան հայ ազգայնականներուն ձեռքով:

Հանգուցեալ Միասնիկեանը չէ՞ր որ գրեց, 1921ին, իր ստորագրութեան տակ.

— «Դաշնակցական կառավարութիւնը ուսուցանում էր իր բանակին,—Առի՛ր Թուրքին, կոտորիր մահմետականին»:

Դեռ երէկ չէ՞ր որ Ամերիկայի կարմիր սաւանը կը մատնանշէր, Անդրանիկի մահուան առթիւ.

— «Ինչ կերպով որ Էնվէրները ու Թալէաթները Թուրք աղա փաշաներու հայ բուրժուազիի դէմ ունեցած ատելութեան գործիք դառնալով հայ աշխատաւորութեան արիւնը մտան, նոյն կերպով ալ եւրոպական իմպերիալիզմի երկրպագող հայ բուրժուազիի գործիք դարձան Անդրանիկները եւ արածութեան մատնեցին Թուրք գիւղացիութիւնը Էրզրումի, Վանի, Մուշի, Պիթլիզի մէջ եւ այլ տեղեր» (8 Հոկտ. 1927)։

Եւ անհաւասիկ Խորհրդային Հայաստան»ի վերջին գիւտը, որ Թուրքերէն թերթերուն մէջ անգամ չերեւցաւ.

— «Այս աւազակային ընկերութեան (Սթանտարտ Օյլ) «հայկական գործերու հրահանգիչ» Ճէյմս Ճէրըրտի կարգադրութեամբ, դաշնակ տղերքը մահափորձ կը կազմակերպեն պոլշեւիկներու հետ միասին յիշեալ երեւակայական 30,000 Հայերը կոտորել ցանկացող Թուրք դեսպան Մուխթար պէյի դէմ: Բայց շնորհիւ ամերիկեան ոստիկանութեան հսկողութեան եւ ձեռք առած միջոցներուն, Դաշնակցական յիմարագոյն արկածախնդրութիւնը չի յաջողիր» (30 Դեկտ. 1927)։

Այո՛, «Դրսմը Սիասի»ն կրնայ հանգիստ քնանալ:

Արթուն են կարմիր պահակները, եւ կտրիճ, անձնուէր ու ճարպիկ:

Անոնք աւելի շատ գաղտնիքներ գիտեն ու կ'իմանան, քան բթամիտ Մեհմէտճիքները:

ԱՐՇԱՒԻՐ

ՊՈԼՍԱԿԱՆ երկու Թուրք երգիծաթերթեր, Ալէմ եւ Աք Պապա, Մ. Քէմալի ձիաւոր ծաղրանկարը տպած ըլլալով, խմբագիրները մէկ մէկ տարի բանտարկութեան դատապարտուեցան:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ դատական գործավար Մահմուտ Էսատ պէյ Էնկիւրիի Թուրք օճաղներու մէջ իրեն ի պատիւ տրուած հացկերոյթի մը առթիւ ըսաւ.

— «Ջերմօրէն կը մաղթեմ որ մեր գեղեցիկ լեզուն օր մը լատինական տառերով գրուի»:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՆԵՂՈՍԻ ԱՓԵՐԷՆ

ՊԱՅՔԱՐԻՆ ՎԵՐՋԻՆ ՓՈՒԼԵՐԸ

(Գահիրէի մեր մասնաւոր Թղթակցէն)

Եգիպտահայութեան սահմանադրական պայքարը, շնորհիւ Առաջնորդին եւ ռամկավար պլօք խմբակցութեան ապօրէն քայլերուն եւ գրգռութիւններուն, կարելի չեղաւ պահել ազգային սահմաններու մէջ։

Ու այսօր, շաբաթներէ ի վեր արաբական մամուլը կը զբաղի մեր տագնապով։ Միւս կողմէ խնդիրը արդէն ձեռք առած է Եգիպտոսի կառավարութիւնը։

Ռամկավարները աղմուկ կը բարձրացնեն այսօր, ամբաստանելով Դաշնակցութիւնը թէ խնդիրը պետական շրջանակներու հասցուցած է։ Ի՜նչ շուտ մոռցան պատմութիւնը։

Նախ որ, առաջին քայլերը այդ ուղղութեամբ Թորգոմ եպիսկոպոսը առաւ։ Երկու տարի առաջ վարչապետ Զիվէր փաշայի դիմեց, Աղեքսանդրիոյ ընտրութիւնները խափանելու համար։ Այս տարի, պլօքին ձեռքը գործիք դառնալէ ետք, դարձեալ, ինքն էր որ ներքին նախարարին այցելեց Աղեքսանդրիա իջնելէ առաջ, հոն, Աղեքսանդրիոյ մէջ, կառավարիչին այցելողը եւ անոր «աջակցութիւնը» խնդրողը դարձեալ Թորգոմ եպիսկոպոսն էր։ Այնպէս որ, օտար շրջանակներու դիմումի փառքն ու պատիւը Առաջնորդին եւ անոր շրջապատին կ'իյնայ։

Յետոյ, Դաշնակցութիւնը ոչ մէկ դիմում կատարած է, քանի որ ինք որ եւ է հանգամանք չունի յաչս կառավարութեան։ Բայց Աղեքսանդրիոյ իրաւագրկուած Ազգային Իշխանութիւնը, Թորգոմ եպիսկոպոսի դիմումէն ետք, հարկադրուեցաւ բողոքել կառավարութեան, պահանջելով իր իրաւասութիւնները եւ Ազգային Առաջնորդարանը բռնագրաւողներուն հեռացումը։ Ան կրնար մինչեւ իսկ նախ քան Առաջնորդին դիմումը, կառավարութեան օժանդակութիւնը խնդրել։ Բայց, ինչպէս ըսինք, Թեմականը այս դիմումին մէջ իսկ ինքնապաշտպանութեամբ բաւականացաւ։

Դեկտեմբերի վերջին շաբաթները, թէ Ծերակոյտին եւ թէ Երեսփ. Ժողովին մէջ հարցապնդումներ եղան ներքին նախարարութեան, մեր տագնապի մասին։

Մասնաւորաբար, մեծ ջանքեր կը թափէ Աղեքսանդրիոյ երեսփոխան եւ ժողովրդական գործիչ Տոքթ. Մահկուպ Սապէթ պէյ, որ ինքնաբերաբար հրապարակ նետուեցաւ, իր ընտրական շրջանի հայ հաժամինքին շահերը պաշտպանելու միակ բաղձանքով։

Մահկուպ պէյ ուսումնասիրելով ծագած վէճը եւ Ազգ. Սահմանադրութիւնը, աչքովը տեսնելով պլօքին կողմէ յարձակման ենթարկուած ու վիրաւորուած Հայերը, հարցում ներկայացուց վարչապետ եւ ներքին նախարար Սարուաթ փաշային, պահանջելով մանրամասն քննութիւն կատարել եւ վերջ տալ ժողովրդային իրաւունքներու եւ հայ Ազգ. Սահմանադրութեան դէմ կատարուած ոտնձգութիւններուն։

Սարուաթ փաշա խնդիրը ուսումնասիրեց եւ յանձնեց իրաւագիտական խորհուրդի (Contentieux) քննութեան։ Բայց մինչեւ այդ, յետաձգեց պլօքի կողմէ Դեկտ. 18ին նշանակուած ապօրէն ընտրութիւնները, ինչպէս պահանջած էր նաեւ Մահկուպ պէյը։

Յիշատակելի թուական մը կը կազմէ սակայն այս Դեկտեմբեր 18ը։

Աղեքսանդրիոյ պլօքը, Գահիրէի Թեմականը, Թորգոմ եպիսկ. եւ բովանդակ ռամկավարութիւնը իր օրկանով, իրենց գերագոյն ճիգերը թափած էին այդ թուականին «ընտրութիւնները» կատարելու համար, անոնցմով իրենց ապօրէն իշխանութիւնը նուիրականացնելու և տեւականացնելու համար։

Անոնք, չարախնդաց՝ իրենց գարշելի դաւերուն մօտալուտ յաջողութենէն, ուսուցիկ եւ ամբարտաւան թռուցիկներ հրապարակ հանեցին ընտրութենէն մէկ օր առաջ, շաբաթ օր, ժողովուրդին ծանուցանելով թէ ընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան «վաղը», կատարեալ խաղաղութեամբ եւ կառավարութեան աչալուրջ հսկողութեանը տակ։ Կ'աւելցնէին թէ կառավարութեան «օժանդակութիւնը» ապահովուած է ամէն կերպով։

Թորգոմ եպիսկ. շաբաթ օր իսկ Գահիրէէն իջաւ Աղեքսանդրիա, ռամկավար եւ Գահիրէի Թեմականի անդամ Յ. Սէքսէնեանի ընկերակցութեամբ, իջաւ՝ յոխորտանքով, եւ «Դաշնակցութիւնը ճզմելու» վճռականութեամբ։

Աղեքսանդրիոյ մէջ, միենոյն օրը կէսօրէ ետք, ժամը 5ին Թորգոմ եպսկ. պլօքի չափսումբէն շրջապատուած կ'երթայ առաջնորդարան, աչքէ անցընելու ձեռք առնուած միջոցները։ Փառատենչ եպիսկոպոսը հրամաններ կ'արձակէ, կը ճշդէ իւրաքանչիւրին տեղն ու դերը, քուէտուներու մուտքի պայմանները, ոստիկաններու տեղը եւ կանխազգուշական բոլոր միջոցները, եւ հոգեբանօրէն շատ հասկնալի այս պահուն, կը հարցնէ.

— Ես ո՛ւր պիտի նստիմ։

— Այստե՛ղ, սրբազան, կը պատասխանեն շրջապատէն, ցոյց տալով շքեղ թիկնաթոռ մը։

Եպիսկոպոսը՝ չկրնալով դիմադրել հետեւեալ օրուան ողեւորիչ յաղթանակի հեռապատկերին, կը փորձէ մէյ մը նախագահութիւնը եւ թատերական ձեւով մը կը բազմի իրեն յատկացուած տեղը։

Կը սկսի տեղեկութիւններ քաղել օթօններու թիւին եւ քաղաքին մէջ քուէները հաւաքելու կարգադրութեանց մասին, երբ յանկարծ, սպայ մը ներս կը մտնէ ու կը յայտարարէ, քաղաքավարօրէն.

— Հրաման ունիմ ձեզ յայտնելու, որ վաղուան ընտրութիւնները չպիտի ըլլան։

Եպիսկոպոսը շփոթահար՝ չի հասկնար։ Սպան կը կրկնէ։ «Սրբազանը» կ'առարկէ.

— Առանց վերջին պահո՞ւն կը հաղորդեն այսպիսի հրաման մը։

— Այսպէս է հրամանը, հակառակ պարագային պատասխանատուն դուք էք։

Թորգոմ եպսկ. խորապէս ցնցուած, դայրոյթէն գետինը կը նետէ սեղանին վրայի կաղամարը ու կը լռէ...

Երեկոյեան ժամը 7ի կառախումբով Թորգոմ եպսկ. Գահիրէ վազեց, բայց ի զուր։ Հետեւեալ օրը եւ դեռ մինչեւ այսօր տեղի չունեցան «ընտրութիւնները», որոնք, ապահովաբար, այս կերպով այլ եւս երբեք ալ տեղի չեն կրնար ունենալ։

Այս յետաձգումը սառն ջուր թափեց դաւադիրներու շարքերուն մէջ։ Աղեքսանդրիոյ ռամկավար ակումբին մէջ շաբաթ գիշերուան սարքուած քէֆն ու խրախճանքը դէշ կերպով խանգարուեցան եւ գինիի ու օղիի շիշերը մեծ մասով չբացուեցան։

Հետաքրքրականը այն է որ այս յետաձգումը վարչական պարզ կարգադրութիւն մը չէ, այլ իրաւագիտական մարմինի մը վճիռը։ Եգիպտական կառավարութիւնը մինչեւ այժմ երբեք չէր միջամտած մեր գործերուն. մէկ անգամ միայն միջամտեց ահա, եւ ան ալ ի նպաստ ժողովրդական իրաւունքներուն եւ մեր Ազգ. Սահմանադրութեան, զոր պաշտօնապէս չի ճանչնար։

Այժմ Իրաւագիտական Խորհուրդի նախագահը՝ Պետհի փաշա, անձամբ կը զբաղի մեր խնդրով։ Ան իր մօտ հրաւիրած եւ բացատրութիւններ ուզած է Առաջնորդէն, որ 1926ի ընտրութեանց մասին սուտեր գլորած է, «հակասահմանադրական» նկատելով զանոնք։ Մինչդեռ յիշեալ ընտրութիւնները կատարուած են կառավարութեան պաշտպանութեան տակ եւ ապօրինութեան ոչ մէկ հետք կը կրեն, ինչպէս ցոյց պիտի տան պաշտօնական տեղեկագրերը։

Շատ իրազեկ շրջանակներէ լուր ունիմ որ Պետհի փաշա բաւական խիստ խօսած է փառատենչ եպիսկոպոսին, ցաւ յայտնելով անոր որ չէ կրցած իր ժողովուրդին մէջ համերաշխութիւն առաջ բերել։

Այժմ քննութիւնը կը շարունակուի։ Դեռ չենք գիտեր թէ այս յետաձգման որոշումին սահմանը մինչեւ ո՛ւր պիտի երթայ։ Այն յոյսն ունինք թէ կառավարութիւնը պիտի շարունակէ օրէնքին ու արդարութեան դատին պաշտպանութիւնը։

Ահա դէպքերը՝ իրենց խոշոր գծերուն մէջ, ահա՝ այն քաոսը՝ զոր ստեղծեցին ռամկավար-յետադէմ տարրերը, փառատենչ եպիսկոպոս մը գործիք դարձնելով։

Գ. ԲԱԲԳԷՆ

ՊԵՐԼԻՆԻ
ՀԱՅ ԳԱՂՈՒԹԻՆ ԿԵԱՆՔԸ 1927ԻՆ

(Մասնաւոր Թղթակցութիւն)

ՊԵՐԼԻՆ, 12 Յունուար

Պերլինի հայ գաղութը մեծ չէ, կը բաղկանայ հազիւ 250—300 հոգիէ։ Իր հանրային կեանքն ալ թէեւ համեստ, բայց կ'անցնի խաղաղ պայմաններու մէջ, հեռու ամուլ վէճերէ եւ պառակտիչ ազդեցութիւններէ։

Երեք կազմակերպութիւններ ունինք այստեղ — գաղթային, կիներու եւ երիտասարդներու միութիւնները։ Ժամանակով ամէնէն հինը գաղթային կազմակերպութիւնն է, որուն կից եւ կազմուած են միւսները։ Երեքին գործունէութիւնն ալ կ'անցնի փոխադարձ աջակցութեամբ, համերաշխօրէն։

Ամէնէն ուշագրաւ դէպքը պերլինահայ կեանքին մէջ, որ տեղի ունեցաւ 1928ին, մայրենի լեզուի դասընթացքին բացումն էր, Նոյեմբերի սկիզբը։ Այդպէսով իրականացաւ երկար ատենէ ի վեր հետապնդուած ծրագիր մը — ջանալ որ մեր փոքրիկները չմոռնան հայերէնը, ուսանին զայն եւ ապագային աւելի գիտակցօրէն կապուին իրենց հայրենիքին եւ ժողովուրդին։ Դասընթացքը զետեղուած է քաղաքիս Մոմզէն-Կիմնազիոնի շէնքին մէջ։ Փափաքելի է, որ պերլինահայ շատ ծնողներ օգտուէին այս պատեհ առիթէն։

Յիշատակել պէտք է, յետոյ՝ «Հայ Մշակոյթի Օր»ուան հանդիսաւոր տօնակատարութիւնը, որ տեղի ունեցաւ Հոկտ 8ին, Թարգմանչաց տօնին։ Ներկայ էր գրեթէ ամբողջ գաղութը։ Կային նաեւ գերման հիւրեր։ Ի պատիւ Պերլինի հայ գաղութին, պէտք է արձանագրել թէ ան առաջինը եղաւ որ արժանի շուքով եւ լրջութեամբ տօնեց զայն։ Ցակաւին Յունիս ամսուն՝ Գաղթ. վարչութիւնը իր օրակարգի նիւթ դարձուցած էր «Հայ Մշակոյթի Օր»ուան խնդիրը։ Այդ իմաստով ալ կոչ մը ուղղեց, յետոյ «Յառաջ»ի մէջ, բոլոր գաղութներուն։

Մայիս 28-ն եւ, իբրեւ հայկական անկախութեան օր, մեծարանքի առարկայ դարձաւ գաղութիս կողմէ։ Զուգադիպելով Համբարձման օրուան ժողովրդական տօնակատարութեանց, հաւաքոյթը տեղի ունեցաւ բացօթեայ, անտառին մէջ։ Ասկէ առաջ ալ, մասնաւոր հրաւէրի մը վրայ, հաւաքուեցան բաւական թիւով հայրենակիցներ եւ քանի մը ժամ տաքուկ մթնոլորտի մէջ անցուցին երեկոն՝ ոգեկոչելով Մայիս 28ի հետ կապուած գաղափարները եւ դէպքերը։

Ասկէ զատ՝ Գաղթային վարչութիւնը ունեցաւ առօրեայ, ընթացիկ գործունէութիւն եւս։ Օրակարգի վրայ կան մէկ-երկու ուրիշ առաջադրութիւններ, որոնց իրականացումը վերապահուած է 1928ին։

Պերլինի Հայ Կիներու Միութիւնն եւս 1927ին, իր վերակազմութեան առաջին տարին, ունեցաւ եռանդուն գործունէութիւն մը։ Ամէնէն առաջ յիշենք իր գործօն մասնակցութիւնը Հայերէնի դասընթացքներուն բացման — նիւթապէս եւ բարոյապէս։ Այս մէկ տարուան ընթացքին ան կազմակերպեց երկու մանկական երեկոյթներ, մէկն ալ, ընկերութեան վերսկսումի առթիւ, ամբողջ գաղութին համար։ Խրախուսանքի արժանի են մանաւանդ փոքրիկներու համար թափուած ջանքերը, որոնք արդէն իսկ պտուղներ կուտան, ինչ որ նկատուեցաւ, օրինակ, վերջին երեկոյթին։ Մեր գպրոցականները այդ օրը հանդէս եկան իրենց գեղեցիկ խաղերով, նուագով, երգերով, արտասանութիւններով եւ փոքրիկ տեսարաններու ներկայացումով, ամէնքն ալ հայերէն։

Հայ կիներու ընկերութեան նախաձեռնութեամբ կատարուեցան նաեւ սգահանդէսներ՝ Ապրիլ 11ի օրը եւ Անդրանիկի մահուան առթիւ։ Կեսարիոյ որբերուն իբրեւ նպաստ ղրկեցին փոքրիկ գումար մը։ Այս ամէնէն զատ, ընկերութիւնը ունեցած է ընթացիկ գործունէութիւն մը եւ կազմակերպած է, դարձեալ փոքրերուն համար, դաշտահանդէս մը։

Երիտասարդներու միութիւնը եւս ըրաւ իր կարելին։ Շաբաթը մէկ անգամ պարբերաբար տեղի կ'ունենան հաւաքոյթներ։ Մեծ մասով ներկայ կ'ըլլան երիտասարդներ, բայց նաեւ գաղութին բոլոր անդամները։ Երբեմնապէս տեղի կ'ունենան դասախօսութիւններ գրական-պատմական հարցերու շուրջը, բայց նաեւ ասուլիսներ այս կամ այն խնդրի մասին, որոնց կը մասնակցին իրենք երիտասարդները։ Վերջապէս հաւաքոյթները կը ծառայեն իբրեւ հաճելի եւ օգտակար ժամանցի պահեր, ուր մեր երիտասարդները քով-քովի կուգան, հայերէն խօսելու առիթներ կը վայելեն։ Ուրիշ խօսքով Երիտասարդներու միութեան Չորեքշաբթիները անուղղակի եւս օգտակար դեր մը կը խաղան այս գաղութի կեանքին մէջ։ Փափաքելի է, որ վերջերս գիտուած մասնակի թուլացումը վերնայ շուտով եւ նոր եռանդի գան մեր երիտասարդները։ Թերեւս հարկ է այդ ուղղութեամբ՝ մէկ-երկու քայլեր առնել։

Այս նպատակով, ինչպէս նաեւ առհասարակ ամբողջ գաղութին մտաւոր սնունդ տալուն պիտի ծառայէ նաեւ Գրադարան-Ընթերցարանի մը բացումը։ Գաղթային վարչութիւնը արդէն իսկ օրակարգի վրայ ունի գրադարանի խնդիրը։ Երիտ. միութիւնը կ'օգտուի իրեն տրամադրուած մէկ-երկու թերթերէ։

Անցեալ տարի Վարդանանց օրը մեծ երեկոյթ կազմակերպած էր միութիւնը։ Կը տեղեկանամ որ այս տարի եւս պիտի սարքեն։ Մեր երիտասարդները իրենց միութեան շրջանակէն դուրս ալ ջանքեր կը թափեն, ամէն առթիւ իրենց գործօն աջակցութիւնը բերելով Գաղթային վարչութեան եւ Կիներու միութեան ձեռնարկներուն։ Իրենց մասնակցութեամբ էր նաեւ, որ քանի մը անհատ երիտասարդներ վերջերս կազմակերպեցին հայերէն յատուկ ներկայացում մը։

Ահա Պերլինի հայ գաղութին կեանքը իր գլխաւոր գիծերուն մէջ, անցեալ տարուան ընթացքին։ Բաղձանք որ 1928ը նոյնչափ եւ ա՛լ աւելի արդիւնաւոր ըլլայ

Ս. Մ.

ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՓԱՐԻԶԻ ՆՈՐ ԿԱՄՈՒՐՋԸ

Արդէն վերջանալու վրայ է, Փարիզի սրտին մէջ իսկ, վերաշինութիւնը Թուռնէլի կամուրջին, որ փոխարինելով հինը, Սէն Լուի փոքրիկ կղզին կը կապէ Սէն Ժէրմէնի պողոտային։

Թուռնէլի նախկին կամուրջը մէկն էր Փարիզի ամենահին կամուրջներէն՝ շինուած ըլլալով 1654 թուականին. ան կազմուած էր շարք մը կամուրջներէ, որոնք կը նստէին լայնշի սիւներու վրայ։ Ամբողջութիւնը թէեւ տոկուն, բայց մեծ արգելք մը կը կազմէր Սէնի ջուրերու հոսումին. մանաւանդ բացառիկ յորդումներու պարագային, ինչպէս 1910ին, երբ ջուրը կը բարձրանար մինչեւ կամարներուն գագաթը եւ այդ ատեն կամուրջը փոխանակ ազատ անցք տալու յորդառատ յորձանքին, կը կասեցնէր թումբի մը նման գետին ջուրերը որոնք կը բարձրանային եւ կը խուժէին ափերէն դուրս, ողողելով յարակից թաղերը։ Բացի այդ, հին կամուրջը զգալի խոչընդոտ մըն էր Սէնի ազատ նաւարկութեան։

Թուռնէլի նոր կամուրջը ընդհակառակը կը ներկայացնէ կեդրոնական լայն կամար մը 74 մեդր բացուածքով, հաստատուած երկու ծայրերէն ամբարշէն երկու սրունքներու վրայ, որոնց իւրաքանչիւրը կը նստի 11 մեդր լայնքով պզտիկ կամարներու վրայ, մէկը նաւարկելի, միւսը՝ ոչ։

Կեդրոնական մեծ կամարը իբրեւ բաղկացած է երեք զուգահեռական աղեղներէ, համակ երկաթացանց պէթոնէ շինուած, որոնցմէ իւրաքանչիւրը 6ուկէս մեդրի լայնութիւն մը ունի եւ իրենց միջեւ կը թողուն 2 եւ մէկ քառորդ մեդրի միջոց մը։ Այդ երեք աղեղներուն վրայ կը հանգչի վերջապէս բուն իսկ կամուրջին հարթ մակերեսը՝ 25 մեդր լայնքով եւ պէթոնակերտ։

Այս նոր կամուրջին շինութիւնը գլուխ եկած է համաձայն նորօրինակ եւ յանդուգն մեթոտի մը։ Մինչեւ հիմա այս կարգի մեծ կամուրջի մը կամարը, ըլլայ քարաշէն կամ պէթոնակերտ, կը շինուէր միաձոյլ, միազանգուած. այսինքն փայտաշէն կոր լաստակերտի մը վրայ կամարը կը շարունակուէր, կ'ամբողջանար իբրեւ միակ տեւական աղեղ մը։

Թուռնէլի նոր կամուրջին կամարները սակայն, ճարտարապետ Պաէյսիոնի յատակագծին համաձայն, շինուած են երկու կէս աղեղներէ, որոնք կուգան և ճիշտ կամուրջին մէջտեղը կը մօտենան իրարու, առանց բոլորովին փակելու։ Քանի մը սանտիմեդրի միջոց կը զատէ անոնց եզրերը իրարմէ, տեղ տեղ նոյնիսկ երկու եզրերուն միջեւ թողուած են բաւական լայն անցքեր, ուրկէ ջրմուղ լծակներ կրնան մտնել եւ հաստատուիլ աղեղներուն տակ։

Ի՞նչ է այս դրութեան առաւելութիւնը։

Շինութեան այս ձեւը նախ և առաջ կամուրջին կ'ապահովէ աւելի մեծ առաձգականութ
մը եւ ճնշումներու հանդէպ
լի տոկունութիւն մը։ Աղեղ
որքան պիրկ ըլլայ, նոյն
հակամէտ է ճաթելու,
ճնշումներու տակ տեղի
իսկ որքան առաձգական ըլ
նոյնքան կ'ըլլայ ճկուն եւ
կուն։

Ասկէ զատ, շինութեան մեթոտը կը թոյլատրէ ժամանակ շատ հեշտութեամ մարը բարձրացնել, կորու ուղղել եւ ճշտել եւ համ տասխան նորոգութիւններ կը բաւէ միայն ջրմուղ լծա րով ծայրերը վեր բարձր մինչեւ պէտք եղած աստ մը։ Մինչ միաձոյլ հին կամ ներուն վրայ յառաջ եկած թարումները, կորութեան քումները կը պահանջեն ծախս նորոգութիւններ։

Անոնք որ առիթն ունի տէն հետեւելու աշխատութ կամուրջին հարուային պիտի նշմարեն կառուցում ցիկ պատուանդանի մը։ մեդր բարձրութեան մը պիտի կանգնի Ս. Ժընը (Ժընըվիեւ), Փարիզի պաշտ սրբուհիին մեծադիր ար յիշեցնելու համար պատմ անմեղունակ օրերը այսօր փարթամ աշխարհաքաղա

Փ. ՍԱՆԱ

ԱՄԷՆ ՏԵՂ ՆՈՅՆ ՊԱՏՄՈՒԹ

ԲՈՂՈՔԻ ՃԻՉ ՄԸ

Աթէնքէն գրուած մասն նամակի մը մէջ կը կարդա

Երիտասարդութիւնը կ սերի, ինքնաբերաբար, ճնշումի եւ ստիպումի. են թիւն անոնց՝ որոնք կ յոյն աղջիկներու ճանկը կ'ամուսնանան անոնց հետ եւս ինաք բարով հայութ ո՛չ միայն իրենց զաւա հայ չեն կրնար ըլլալ, այլ իսկ կը մոռնան հայերէնը դին անդին շրջակայ գիւ քաղաքներ շահու համար ընտանիքներ անմիջապէ փոխեն իրենց անունները կ'աշխատին ծածկել իրենց գութիւնը...։ Նոյն երեւոյ թէնքի հայ մեծ վաճառա ներու շարքին մէջ, իրենց կանունին «եան» մասնիկը ցնելներ եւն. Անտարբեր կարծուելու համար։ Աչ զարնէ նաեւ հայ աղջկան հանջկոտութիւնը։

Այս բոլոր չարիքներու կառակ, դարձեալ Յունաս ամէնէն նպաստաւոր տեղ ներկայանայ մեզի՝ մեր յին գոյութեան պահպան համար։ Քանի մը գաղթ յաններ ունինք, ուր հայ րով միասին կ'ապրին։ Ո եկեղեցի, դպրոց, Հայրեն կան Միութիւններ, Ո նաեւ հանդէսներ, ներկ ցումներ, ատենախօսութ անպակաս են։

Կառավարութիւնը օրէն հրատարակեց, որու համ անցեալ 1927 Դեկտեմբերի 22 տարեկան ամէն Հայ տաւոր պիտի ըլլայ 4 քաղաքացիութիւն ընելու, մի Յոյներու համար օրէնքը մի է։ Միւս կողմէ կառ րութիւնը արտօնած է որ Դեկտեմբերի վերջ ամէն ազատ է Յունաստանէն լու եթէ ուզէ։ Ալ պէտք էր նել մեր նպաստակ եւ գապահութիւնը սիրող Հա շարան շարան մեկնեցա դեռ կը մեկնին դէպի Սու Մարսէյլ, Պուէնոս - Այրէս օտար երկիրներ, պայման լեզուն անծանօթ երկի կ'երթան ցրուելու եւ ձու լու կարճ ժամանակուան մէջ, որ ոչ եկեղեցի եւ դպրոց ազգային մշակոյթի միջ կան։ Իրենց գացած տեղը ռավարութիւն չկա՞յ կա այն տեղերն ալ զինուոր առնէր վերջը, կամ օր մը տերազմ չըլլա՞ր։ Դեռ երէ աղէտները ցոյց տուին գինուորութիւն չգիտնալը արժեց մեզի, հազարաւոր

ԳԱՂԵԼՈՒՂ ՎՂՈՑՆՈՒՄԸ

(ՀԱՏՈՒԿՈՒԹՅՈՒՆ ԿԵՍՈՒՐԻՑ)

ՆՈՒԱՐԴ ՍԱՍՆ

Ի.

«Ո՛ւ ամ մեղ ասի, որ ես ղեռ ասա, որ ես ղեռ ասա, որ ես ղեռ ասա

ծրագիրներով։ Առաջին անգամն է որ ծրագրին մէջ կը մտնէ քաղաքական խնդիրը եւ նոյն իսկ օրակարգին վրայ առաջին տեղը գրաւէ։ Արդէն 1927 Ապրիլ-Մայիսին Ռիօ տը Ժանէյրոյի մէջ գումարուած իրաւագէտներու համամերիկեան յանձնաժողով մը ծրագիր մշակեց երեք Ամերիկաներու փոխադարձ յարաբերութիւններու մասին։ Այդ ծրագրին վրայ է որ վիճաբանութիւնները պիտի կատարուին հիմա։ Շատ դժուար պիտի ըլլայ Մ. Նահանգներու կեդրոնական Ամերիկայի մէջ հետապնդած այժմու քաղաքականութիւնը հաշտեցնել նոր ծրագրին հետ, որուն հիմնական գիծն է՝ ամերիկեան պետութեանց անկախութիւնը, ազատութիւնը, հաւասարութիւնը, փոխադարձ իրաւունքներու յարգումն ու երաշխաւորումը, իրարու գործերուն միջամուխ չըլլալը եւլն.։

Ծրագրին մէջ որոշակի ըսուած է. «Ո՛չ մէկ պետութիւն կրնայ միջամտել ուրիշ պետութեան մը ներքին գործերուն»։ Մինչ Միացեալ Նահանգները շարունակ միջամտած են Քուպայի, Հայիթիի, Սէն-Տոմինիկի, Փանամայի, Հոնտուրասի եւ վերջերս ալ՝ Նիքարակուայի գործերուն մէջ։

∴ Հավանայի ոստիկանութիւնը ձերբակալեց երկու Ռուսեր, որոնց համար կը կասկածուէր թէ պիտի սպաննեն Նախագահ Քուլիճը։ Այս վերջինը պաշտպանելու համար Նախագահական միջոցներ ձեռք առնուեցան։

Ընդդիմադիրներու պառակտումը

«Պրաւդա» կը հրատարակէ երկու նամակներ, որոնք Տրոցկիի կուսակից ընդդիմադիրներէն կողմէ ղրկուած են իրենց կուսակիցներուն եւ համակիրներուն։ Առաջինին մէջ «պատմական դէպք» կ'որակուի Զինովիեւի եւ Կամենեւի դաւաճանութիւնը» (այսինքն կուսակցութեան հպատակութիւն յայտնելը) և հրաւէր կ'ուղղուի «ամէն կապ խզել անձնատուներուն հետ եւ բացէ ի բաց բաժնուիլ բոլոր անոնցմէ, որոնք կը վարանին եւ կը թուլնան։» Մասնաւորապէս կը մեղադրուին Մալօֆ և Ռութ Ֆիշըր, որոնք կը փորձեն պաշտպանել Զինովիեւն ու Կամենեւը։ Նամակը եզրակացնելով կ'ըսէ թէ պէտք չկայ երկրորդ կուսակցութիւն մը եւ նոր Միջազգային մը ստեղծելու, սակայն տարակարծութիւններն այնքան խոր են, որ պէտք է գոյութիւն ունենայ ընդդիմադիր հատուած մը։

Երկրորդ նամակին մէջ խորհուրդ կը տրուի ամէն ջանք թափել Միջազգայինի, կարմիր սէնտիքաներու եւ այլ համայնավար համագումարներուն ընդդիմադիր պատուիրակներ ղրկելու մասին։ Նոյնպէս հրաւէր կ'ըլլայ պայքար մղել ընդդիմադիրներու վտարման եւ անոնցմէ ոմանց աքսորուելուն դէմ։

Այս նամակները հրատարակելով, «Պրաւդա» կ'ըսէ թէ տրոցկիականները այլեւս ո եւ է խարիսխ չունին ո՛չ Խորհրդային Միութեան, ոչ ալ արտասահմանի մէջ, ու իրենց աջակիցներ կը փնտռեն Միջազգայինէն վտարուած հակահամայնավարներու շարքին մէջ։

Հետապնդում Փանայիթ Սթրաթիի դէմ

Աթէնքէն կը հեռագրեն թէ տեղւոյն ընդհանուր դատախազը հրամայած է դատական հետապնդումի ենթարկել յայտնի գրող Փանայիթ Աթրաթին, որ այժմ Աթէնք կը գտնուի եւ կ'ամբաստանուի թէ հինգշաբթի օր հրապարակային բանախօսութեան մը մէջ համայնավարական պրոպագանդ ըրած է։

Փանայիթ Սթրաթիի իսկական անունն է Գերասիմոս Վալսամիս և ծագումով Յոյն է։ Հայրը ծնած է Քեֆալոնիոյ Վալսամաթոս գիւղին մէջ, յետոյ գաղթած է Ռումանիա, ուր ծնած է Փանայիթ Սթրաթի։ Ռումանիոյ մէջ գինետան սպասաւոր եւ շրջուն լուսանկարիչ ըլլալէ վերջ, անցած է Ֆրանսա, ուր Ռիվիէրայի մէջ ֆրանսացի յայտնի գրագէտ Ռոմէն Ռոլանի շնորհիւ ներկայացուած է ֆրանսական հասարակութեան եւ այժմ մեծ անուն շինած։

Վերջերս պոլշեւիկեան տասնամեակին առթիւ Մոսկուա գացած էր. Դեկտեմբեր 31ին Օտեսայէն «Զիչէրին» շոգենաւով Յունաստան հասաւ։ «Էլէֆթէրոն Վիմա»յի խմբագրին հետեւեալը յայտարարած է.

«1907ին, 1909 եւ 1910ին այցելած եմ Յունաստան։ Միշտ խանդավառութեամբ կը զգայի թէ Յոյն եմ։ Արիւնս գիս կը կանչէր մօտէն տեսնել հայրենիքս։ Երեք անգամ Աթէնք եկայ գրպանս սանթիմ չունենալով ու Ակրոպոլ բարձրացայ՝ գրպանս պատառ մը ցամաք հացով։

«Մարդ ուշադրութիւն չէր դարձներ ժամանումին վրայ խեղճ ու կրակ հագուստով բանուորի մը, որուն երեւոյթը աւելի շատ կրնար ոստիկանութիւնը հետաքրքրել։ Հոգիս եւ մտածումներս չեն փոխուած անկէ ի վեր։»

Փանայիթ Սթրաթի հրապարակային բանախօսութեան մէջ Ռուսիայէն կրած իր տպաւորութիւնները պատմեց ու ըսաւ. «Ես ո՛չ մէկ կուսակցութեան կը պատկանիմ. խաղաղասէր եմ եւ մարդասէր, ու ներկայ Ռուսիան կը դիտեմ այդ երեւոյթին տակ»։

Փանայիթ Սթրաթի ծրագրած էր մեկնիլ Եգիպտոս։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՔԼԱՐԷՆՍ ՉԷՄԲՐԼԻՆ, որ Լինտպէրկէն վերջ յաջողած էր Ատլանտեանը կտրել, տեւողութեան մրցանիշը կոտրելու համար Ուիլերմսի հետ փորձի ելաւ։ 51 ժամ 48' օդին մէջ մնալէ յետոյ, երկու օդանաւորդները ստիպուեցան իջնել, պէնզինը սպառած ըլլալով։ Եթէ կէս ժամ եւս մնային օդին մէջ, պիտի կոտրէին մրցանիշը, որ կը պատկանի գերման Ռիսթից եւ Լօօզէի՝ 52 ժամ 11 վայրկեանով։ Չէմպըլին փորձը պիտի վերսկսի։

ԼԻՆՏՊԷՐԿ, Քոսթ եւ Լը Պրի իրար հանդիպեցան Փանամայի մէջ։

ՍԷՆԹ-ԷԹԻԷՆԻ զէնքի գործարանին մէջ հրդեհ ծագեցաւ՝ հեղձուցիչ կազի դիմակ պատրաստելու սահմանուած նիւթերու յանկարծական բռնկումին հետեւանքով։ Շէնքին մէկ մասը այրեցաւ։ Վնաս՝ մօտ երկու միլիոն ֆրանք։

ՀՌՈՄԻ Նոըրնտիր ֆրանսական դեսպան տը Պոմարշէ առջի օր իր պաշտօնատեղին մեկնեցաւ։ Ֆրանքօ-իտալական բանակցութիւնները շուտով կը սկսին։

ՊՈԼՍՈՅ ՄԷՋ բծաւոր ժանտատենդ (թիֆիւս) ծագած է։ Առողջապահական տնօրէնութիւնը ազդեցիկ միջոցներ ձեռք առած է։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ համբակարքին աշխատութիւնները աւարտելու վրայ են եւ յոյս կայ որ Մալթի ակիզբները կառքերու երթեւեկը սկսի։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

այս Ուրբաթ ժամը ճիշտ 8.30ին, Քաֆէ օ Քլէռ տը Լիւնի վերնայարկը, մէթրօ Իթալի։

Օրակարգ.— Ընտրութիւն Շրջանային կոմիտէի։

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

մասնակցութեամբ կովկասահայ ՕՊԷՐԷԹԻ ԽՈՒՄԲԻՆ

29 Յունուար կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին Sociétés Savantesի սրահը

ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

Ջուարթ օբէրէթ 4 արար

(Թառիտ Արգար՝ 4 հոգինոց նուագախումբով)

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

Է՛ն գլխաւոր եւ է՛ն քրքջալիր տեսարանները

ԲԱՐԵԿԵՆԴԱՆԻ ԱՌԹԻՒ

ԿԱՎՌՕՇԻ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԴԻՄԱԿԱՒՈՐ ԵՒ ԱՆԴԻՄԱԿ

ՆՈՐԷՆ SALLE D'HORTICULTURE

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔԸ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

ղեկավարութեամբ՝ Ե. ԹՕԼԱՅԵԱՆԻ եւ Տ. ՆՇԱՆԵԱՆԻ

եւ մասնակցութեամբ՝ Պ. Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻԻ

պիտի ներկայացնէ ՊԷՌՆՇԹԷՅՆի **ՍԱՄՍՈՆը**

ԿԱՐԵՒՈՐ ՉԱՓԱՀԱՍՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՄՏԵՐԻՄ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

ՍԵՌԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ (Պատկերազարդ)

գին՝ Ֆրանսա եւ գաղութները 30 ֆրանք

Միւս երկիրները 1 ½ տոլար

ԲԱՐԵՓՈԽՈՒԱԾ եւ ՃՈԽԱՑԱԾ

ԿԱԶՄԵՑ՝ ՓՂՇՏԱՑԻ

Դիմել՝ Յառաջի խմբագրատունը

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ժող. Համալսարանի այս իրիկուան դասախօսութիւններն են. Ընդհ. Ազգերու պատմութիւն (ժամը 9—10) Մ. Նաթանեան։ Հայոց Պատմութիւն (ժամը 10—11) Փրոֆ. Ադոնց։ Ֆլօրիայի սրահին մէջ։

ՅԱՐԴԳՈՂԻ գրական երեկոն այս Հինգշաբթի ժամը 9ին, Ֆլօրիա։ Պ. Աշոտ Պատմագրեան պիտի դասախօսէ Հայ երաժշտութեան մասին։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութիւնը նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ դերասան Մ. Մարութեանի, Օր. Ա. Կոստանեանի եւ տեղւոյս կարող ուժերու պիտի բեմադրուի ՎԱՐԴԱՆԱՆՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ. 19 Փետրուար կիրակի օր, Rue Chape Bon Theatreի մէջ։

Կը խնդրուի բոլոր միութիւններէն նկատի առնել սոյն թուականը։

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ

LA MENACE

?

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Վօշ, Թ. Պ.— 38։

Վօշ, Ե. Ռ.— 20,

Միլան, Գործ.— 45,

Սէկրէ, Գ. Պ.— 40,

Հէրիքուռ, Վ. Զ.— 20։

Վ'իվիէ Վ. Տ.— 100 ֆրանք։

Ղրկեցինք։

Լոնտոն, Մ. քհնյ.— 1 անգ.։

Պուլօներ, Յովհ.— 35 Ֆր.։

Ալժէ, Յ.Գ.— 35 Ֆր.։ Սկսանք ղրկել։

Փօն Սէն Թ'էսփրի, Վ. Վ.— 10։

Յուտան, Տքթ. Ե. Խ.— 2 անգլ.։

Խարթում, Յ. Վ.— 2 անգլ.։

Նիւ Եորք, Գործ.— Ստացանք։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

Կրփնտռուլիշաթցի (Եօզկատ) Վառդավառ Կրիխեան որ 1920ին իր մօրաքրոջ որդւոյն հետ Իզմիրի որբանոցը կը գտնուէր, փոխադրուած էր Պոլիս եւ անկէց Յունաստան։ Անցեալ տարի Յունաստան Քավալայի որբանոցը գտնուիլը իմացուած էր։ Այժմ 22 տարեկան է։ Իմացնել՝ Boudoyan Peniaminի, Bâtiment B. Usine d'Ugine, (Savoie) France.

Կը խնդրուի յունահայ թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռեմ՝ զաւակներս, Պրուսայի Մեծ Նոր գիւղէն Մկրտիչ Տուտուեան 25 տարեկան, Պօղոսիկ 22 տարեկան եւ Վաղէն 19 տարեկան որոնք Տէրզօր աքսորուելէն վերջ Մուսուլի կամ Թիֆլիսի կողմերը գացած ըլլալ կը կարծուին։ Իմացնել Տիկ. Սըրբուհի կամ Տիկ. Աղաւնի Տուտուեանի, 21 Rue Blanqui, Kremlin Bicêtre, (Seine) France.

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել։

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ «ՆԱՐԵԿ»

Ծնունդի լաւագոյն նուէրը

ԳԻՆ 40 ՖՐԱՆՔ

Դիմել՝ Խմբագրատուն

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ գործաւորներ գորգի նորոգութեան համար, դիմել՝ Գ. Յովսէփեանի, 45 Rue Lepic Փարիզ։ Մէթրօ՝ Blanche, Tél. Marcadet 27—14։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

5 Rue Cardinal Mercier

(նախկին Rue Nouvelle)

Tél. Cent. 96,70 եւ 97,39

Կը կատարէ Ֆրանսա մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով։ Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ։

Դիմել ամէն օր 9-12 և 2-7

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Ե. ՍԹԷՓԻՔԻ

106 Kléber, Հեռ. Passy 72.56

Կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (Աֆիտավիթ)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ԵՒ ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ

Վաճառատունս փոխադրած ըլլալով աւելի ընդարձակ տեղ մը, ստացած ենք ամէն տեսակի ընտիր եւ ճոխ ապրանքներ, արանց եւ կանանց համար։

Խնամուած կարուածք, վերջին ձայն աժան գիներով եւ դիւրամատչելի պայմաններով։ Գաղափար մը կազմելու համար կը բաւէ անգամ մը այցելել, Հոկտ. 10էն սկսեալ հետեւեալ հասցէին՝

SIMON HATCHIKIAN

(Tailleur)

12 Rue de la Préfecture(1er). St Etienne(Loire).

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԵՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-41

Մէթրօ՝ Cadet կամ Նօտ-Տամ N. D. de Lorette

Ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14-19, կիր. եւ տօն օրեր 10-12

ԱՐՏԱԴՐՈՂԷՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՍՊԱՌՈՂԻՆ

ԱԼՊԵԱՆ ԼԵՌՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՊԱՆԻՐ

ԸՆԱՐԱՏ ԱԺԱՆ ՄԱՔՈՒՐ

Ձեր շահը նկատի առնելով բաղդատեցէք հետեւեալ գիները

2 քիլօնոց տուփը 28 ֆրանք

4 » » 52 ֆրանք

8 » » 96 ֆրանք

Յանձնելի ձեր բնակարանը։ Փոստի դրամ չկայ։ Մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Փորձեցէք անգամ մը կրկին ապսպրելու համար։ Դիմել՝ ARAM SPENTCHIAN, Ave. de la Gare, Allevard, (Isère),

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՑԱՆԿ

ԴՈՒՔ ԸՆՏՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՍՏԱՆԱԼԻՔ ՆՈՒԷՐՆԵՐԸ

Թէրէզ Ռաքէն (Է. Զօլա) 20, Լռած ջրաղացը 12.20, Կարկեհան ... ապարանջանը (Կուպրին) 8, Իմ գիրքը (Ա. Ահարոնեան) 20, ... Թուշկը 5, Գիւղը (Համաստեղ) 25, Ափրոդիտէ 10, Առանց դաւանանքի 50, Ազգատին պատիւը 20, Խաւար 12, Կրացիէլլա 8, ... պատանի են 10, Թափառաշրջիկներ 15, Մանոն Լէսքօ 15, ... Աղջիկը 20, Սիրանուշ 15, Տանօրեակ (Պոքաչիօ) 15, Մակարոն... 5, Կարմիր մարդոց երդումը 20, Արիւնոտ յիշատակներ 5, ... պատկառ մարդը 6, Ընձկութեան ժամեր 2, Սատանային ... ւակը 3, Դեռահաս միջակորեարը 12.50, Ցաքիր Թահրա 5, ... փալ Օսման 5, Ռասբութին 12, Քէօր օղլու 2.50, Պէպէքս (Թառ...) 10, Սքաքէն (կատակ.) 6, Կառքի արկած մը 2, Գողը 3, ... լալա Մահիրի 5, Օմար Խայեամ 4, Հաֆըզ 4, Երգարան 5, 6, ... եւ 25, Երազահան 5 եւ 10, Երգեր ու տաղեր (Դուրեան) 2, ... եւ Նամականի 8, Քերթուածներ 5, Ֆրանս. խօսակց. 6, 8 եւ ... Ֆրանս. քերական 3, Լուսանկարչութիւն 5 եւ 10, Բաղդացոյց ... ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր։ Պահանջեցէք նոր գրացուցակը, որուն մէջէն ընտրեցէք ո եւ է գիրք իբր նուէր։

ՆՈՒԷՐ.— 25 Ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 Ֆր.ի գիրք նուէր, 50 Ֆր.է աւելիին 10 Ֆր.ի, իսկ 100 Ֆր.է աւելիին համար ... Ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի։ Նուէրցու գիրքերը դո՛ւք ընտրեցէք մեր նոր գրացուցակէն։

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e)

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒ

ՁՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»

ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1887ԻՆ

Ձուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենաներ... կը ձուլէ հայերէն եւ թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լաւ գոյն եւ տոկուն մետաղի գործածութեամբ։

Ամերիկեան չափերով տառեր եւս կը ձուլուին մասնաւոր խնդրանքի վրայ միայն։

Ձուլարանս կ'ընդունի նաեւ ապսպրանքներ՝ տպագրական, կազմարարական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքներ... տպագր. թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պղինձ գիծ եւայլն, զորս Հայթայթէ ֆրանսական ծանօթ տուներէ։

Դրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով

V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

ԳԼԽԱՐԿ-MODES

ԱՏՐԻԱՆԱ

Կանանց գլխարկի շիք եւ գեղեցիկ մօտէլներ, պատրաստ... չափու վրայ։ Ձեւափոխութիւն ամէն տեսակ գլխարկի (fe... paille, tissus:)

ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ՝ 35 ՖՐ.Է ՍԿՍԵԱԼ

243, Rue St. Honoré, 243, PARIS (1er).

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILL[E]

Տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ...

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր 9...

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.ՆՈՑ

ԵՒ 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 10 ՖՐ.ՆՈՑ ԳԻՐՔ ՄԸ ՆՈՒԷ[Ր]

Աղա Նազար 3, Արձակ էջեր Իսահակեանի 12.50, Աւազ... պետ 30, Թիապարտ 30, Առանց դաւանանքի 50, Հերովթիա... Պէքրի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդանի... կուտիները 2, Առջին-մալ-Ալան 4, Միւրինա 8, Երեք տարի... ժանթինի մէջ 5, Ռաֆայէլ 18, Երազահան 5, 6, 10, Երգարան... 6, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիտ 15, Նատիա 10, Լուսա... այրենարան 5, Հօճա Նասրէտտին 17.50, Վանականին սէրը... Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, Սր... ձայնը 25, Սուլամիթ 6, Ծովին աղջիկը 5, Ութ հէքեաթներ... թայիսման 4, Քերթ. Պ. Դուրեանի 5, Տաղք եւ նամականի... Լէպլէպիճի 5, Զարշըլը Արթին 5, Ճեպընթաց նորածինը 2, Ֆր... սահայ բառարան 75, Ինքնուսուցիչ զրուցատրութիւն 10, Թա... ռաշրջիկներ 15, Սիրային ոճիր մը 15, Ուշ Լինի 3, Զգայա... կինը 5, Աշուղ Ղարիպ 5, ՁԱՐԼՍԹՕՆ 3, Փեսայ գտնող... 2, Հոգիս աքսորեալ 10, Սրուանձտեանցի Հայկ. ձայն. երգ... (6 տետ.) 90, ինչպէս նաեւ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ, ՇԱՆԹԻ, ՕՏԵԱՆԻ, ... ՐԱՖԻ, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷի ամբողջ գործերը, ԲՈԼՈՐ արտասահ... նոր հրատարակութիւնները ԱՆՄՐՑԵԼԻ գիներով։ Պահանջեցէք... գրացուցակ։ Նուէր տրուած գիրքերուն ցանկին հետ... Դի...

VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20շլ.	40շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ			250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 18 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1928

18 JANVIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 547 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՅՈ՞ ԵՐԹԱՍ, ԻՐԱ՛Ն

Ինչո՞ւ պահել — չափազանց վրդովիչ է Թէհրանէն հասած լուրը, զոր հրատարակած ենք այսօր:

Պէտք է սպասել մինչեւ վաղը, իմանալու համար ամբողջ մանրամասնութիւնը:

Հասկնալու համար ամբողջ ժողովուրդի մը յուզումն ու տառապանքը, հայկական դպրոցի մը փակման առթիւ:

Եւ վստահ ենք որ, ինչպէս Ղազուինի ժողովուրդն ու մանուկները փողոց ինկեր եւ տղու պէս լացեր են այս աննախընթաց դէպքին առթիւ, ոստիկաններն իսկ լացնելով, արտասահմանի հայրենակիցներն ալ չպիտի կրնան զսպել իրենց արցունքը:

Մանաւանդ որ, հարուածը կուգայ բոլորովին անսպասելի տեղէ մը, ցեղակից եւ իսկապէս բարեկամ երկրի մը մէկ պաշտօնատունէն, թերեւս անհատի մը քմահաճոյքով:

Մեզի համար անըմբռնելի է որ, անկեղծօրէն հայրենասէր եւ պետութեան շահերուն լրջօրէն գիտակից ո՛ եւ է պարսիկ վարիչ՝ համաձայն ըլլայ կրթական Նախարար Թաղայոնի այս անբնական, հակասահմանադրական եւ հակաժանկավարժական ծրագրին:

Այս կարգադրութիւնը շատ մը տեսակէտներով ստուերի մէջ կը ձգէ նոյն իսկ բռնակալ Թուրքիան:

Մեր Թղթակիցը երկու ընդարձակ թղթակցութիւններով («Յառաջ» Յունուար 3 եւ 4), պարզած էր այդ ծրագիրը, որ անճարակ ընդօրինակութիւն մըն է Քէմալիստանէն: Լաւ էր, տեւեր եւ օրինակեր են, առանց նկատի առնելու միջավայրին պայմանները, եւ մոռնալով որ Էնկիւրին անգամ նախատեսած, բայց յետաձգած է կարգ մը բաներ:

Գիտենք ծրագրին ոգին.— Պարսիկ Նորազարթ ազգայնականութիւնը կ'ուզէ սահմանափակել Ատրպատականի սպառնացող վտանգը, ֆարսացնելով զայն:

Եօթը միլիոն Պարսիկի դէմ, հազիւ երկու միլիոն կը կազմեն փոքրամասնութիւնները: Ասոնց մէջ ամէնէն բազմաթիւ են Թուրք-Թաթարները, 805.000 հոգի, կամ 100ին 8ուկէս. յետոյ կուգան Քիւրտերը, 751.000 կամ հարիւրին 8:

Ատրպատականի նահանգը թրքացած է դարերու ընթացքին: Ոչ միայն ժողովուրդին մեծամասնութիւնը թուրք-թաթար է, եւ բնազդօրէն հակած դէպի Թուրքիան, այլ եւ պետական պաշտօնատուները, մշակոյթը, առօրեայ թղթակցութիւններն ու խօսակցութիւնները կը գտնուին թրքական տիրապետութեան տակ:

Այս տարրը միեւնոյն ատեն նուիրուեր է քաղաքական դաւերու, որոնց մասին միշտ ուշադրութիւն հրաւիրած է հայկական մամուլը, մինչ պարսիկ մտաւորականները դեռ նոր կ'արթննան:

Անոնք տակաւին նոր կ'ըմբռնեն Թուրանէն Իրանի սպառնացող վտանգը:

Այսպէս կամ այնպէս, հիմա կ'ուզեն պատուար քաշել վտանգին դէմ: Բայց ի՜նչ ձախաւեր սկզբնաւորութիւն...

Մինչ Իրանը, վերածնութեան այս շրջանին, այնքան պէտք ունի միւս՝ վստահելի փոքրամասնութեանց աջակցութեան, Թաղայոնի նման՝ անհեռատես մարդիկ ձեռնարկեր են կարգ մը բռնական, տարրական իրաւունքներ ջնջելու եւ ի խորոց սրտի վիրաւորելու Հայերը, Հրեաները, Ասորիները, Զրադաշտականները եւ ուրիշ անմեղ, երկրին բարօրութեան փարած տարրեր:

Առանց ըմբռնելու որ, այդ փոքրամասնութիւնները ոչ միայն ո՛ր եւ է քաղաքական ձգտում չունին Պարսկաստանի մէջ, այլ եւ, իրենց թիւով իսկ զանցառելի քանակութիւն մը կը ներկայացնեն:

Արդարեւ, Հայերու թիւը չանցնիր 50—60.000ը, Ասորիները՝ 27.000 են, Հրեաները՝ 22.000, իսկ զրադաշտականները հազիւ տասը հազար:

Անցեալ տարի, երբ առաջին անգամ ազդարարութիւն եղաւ Ատրպատականի հայ դպրոցներուն, իրաւասու մարմինները դիմեցին ուղղակի Շահին, որ զարմանք եւ ցաւ յայտնեց տորաղաս պաշտօնեաներու փութկոտութեան համար: Անկէ ի վեր առկախ կը մնար ծրագիրը: Կրթական Նախարարը վերջերս նորէն կը քրքրէր, այս անգամ հարաւային գաւառներէն սկսելով: Յետոյ հրաժարեցաւ, անգլեւռուսական մրցակցութեան առթիւ ծագած վէճի մը հետեւանքով: Փոքրամասնութիւնները կը կարծէին թէ Նախարարին անձին հետ ծրագիրն ալ կը փոխուի: Բայց Շահը եւ առնել տուաւ հրաժարականը, եւ ահաւասիկ Նախարարին առաջին գործը.— Ղազուինի դպրոցը փակուած, ուրիշներ՝ վտանգի տակ:

Եւ այս՝ — բսենք նորէն — այնպիսի ատեն մը երբ երկրին կացութիւնը շատ փափուկ է, շնորհիւ արտաքին եւ ներքին դաւերու:

Պարսիկ հոգեւորականութիւնը ըմբոստացաւ պարտաւորիչ զինուորութեան դէմ, հաւանաբար անգլիական խաղերու հետեւանքով, եւ կառավարութիւնը հարկադրուեցաւ յետաձգել զայն. իսկ սա կրթական թերխաշ ծրագիրը կը հետապնդուի տարօրինակ յամառութեամբ:

Յո՞ երթաս, Իրա՛ն:

Նատիր Շահերն անգամ այսպիսի դառն անակնկալ չէին պատճառած հայ ժողովուրդին:

Թոյլ պիտի տա՞ս, որ քանի մը մոլեռանդ կամ կարճամիտ պաշտօնեաներու երեսէն արատ քսուի քու բարի եւ բարեացակամ համբաւիդ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅԸ, ՊԱՐՍԻԿԸ ԵՒ ՔԻՒՐՏԸ

Նոր Երկիր, Թիֆլիս Հնչակեաններու շաբաթաթերթը, «ի՞նչ պիտի անենք» խորագրով խմբագրականներու շարքին մէջ, գիտել կուտայ (15 յունուար).

— «Այստեղ հասնում ենք մի շատ կարեւոր կէտի: Մի հարց, որ արդէն դրուած է թէ պարսիկ մամուլի մէջ եւ թէ հայ մամուլի մէջ: Դա Թուրանիսմի դէմ Իրանիսմի ճակատ կազմելու հարցն է: Արդեօ՞ք չի հասել այն օրը, երբ բոլոր իրանացեղ, արիական ժողովուրդները ընդդէմ Թրքականութեան միանալու մասին մտածեն: Պարսիկ մամուլի մէջ ես այդ հարցին պատասխանել եմ դրական կերպով, դրական կերպով էլ պատասխանում եմ այժմ: Պարսկաստանը՝ թէեւ յառաջդիմելու եւ ամրանալու ճանապարհի վրայ է կանգնած, բայց ռուսական եւ թրքական վտանգը շարունակ կախուած է նրա գլխին: Ռուսաստանի դէմ նա դաշնակիցներ շատ կը ճարի, բայց Թուրքիայի դէմ նա կարող է մենակ մնալ: Բացի այդ, նրա սահմաններում ապրում են Զուկէս միլիոնի չափ թրքական ցեղեր, որոնք վտանգի բոպէին կարող են միանալ Թուրքիայի հետ: Պարսկաստանը կարիք ունի վստահելի դաշնակիցների թէ երկրի ներսը եւ թէ դուրսը, մենք էլ վստահելի դաշնակիցների պէտք ունինք Թուրքիայի դէմ. նոյնը պէտք ունին Քիւրտերը: Մեր շահերը մեզ կը միացնեն իրար: Եւ պէտք է միանանք:

«Կայ սակայն մի շատ դժուար հարց: Ի՞նչպէս պիտի լուծել քրտական իրրէտանտիսմի հարցը, ինչպէ՞ս պիտի բաւարարել Քրտերին, որ նրանք Պարսկաստանից հողեր չուզեն, կամ ինչպէ՞ս տրամադրել Պարսիկներին, որ նրանք որոշ հողեր զիջին Քիւրտերին: Այստեղ Հայերս շատ վճռական դեր ունինք կատարելու: Պարսիկներին եւ Քիւրտերին իրար միացնող օղակը Հայերս պիտի լինինք: Մենք պիտի Թէհրանի կառավարութեան մէջ վստահութիւն ներշնչենք դէպի Քիւրտերը:»

ՆՈՐ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ ՀԱՍԱԾ

Եոզղատի շրջանէն 102 նոր գաղթականներ եկած են Պոլիս, եւ Սամաթիոյ կայանը տեղաւորուած:

Նկատի ունենալով տիրող խճողումը, Խնամատարութիւնը համաձայնութիւն գոյացուցած է Հայ կաթոլիկ Պատրիարքարանի հետ, Համազգեայ վարժարանին շէնքը գաղթականներուն յատկացնելու մասին:

ԽՈՐԷՆ ՎՐԴ. ՄԵՌԱԾ

Պոլսոյ մէջ մեռած է Վենետիկի Մխիթարեան միաբանութեան անդամներէն Հայր Խորէն վրդ. Սինանեան: Հանգուցեալը ծանօթ եւ յարգուած դէմք մըն էր հայկական շրջանակներուն մէջ: Պաշտօնավարած է Տրապիզոնի եւ Վենետիկի մէջ, բազմաթիւ աշակերտներ հասցնելով: Հմուտ էր տիեզերագրութեան եւ աստղաբաշխութեան, ու այս մասին ժամանակին լուրջ գրութիւններ հրատարակած է ֆրանս. գիտական հանդէսներու մէջ: Թղթակից անդամ էր Ֆրանսայի աստղաբաշխական ընկերութեան, եւ բարեկամ՝ հանգուցեալ աստղաբաշխ Ֆլամարիոնի:

Կը մեռնի 59 տարեկանին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊԱՐՍԿԱՀԱՅ ԴՊՐՈՑ ՄԸ ՓԱԿՈՒԱԾ

ԱՇԱԿԵՐՏՆԵՐԸ ԵՒ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ ՓՈՂՈՑ Կ'ԻՅՆԱՆ ԼԱՑ ՈՒ ԿՈԾՈՎ

Թէհրանէն հասած նամակէ մը կ'իմանանք թէ դեկտ. 20ին, փակուեր է Ղազուինի հայկական դպրոցը, մերժած ըլլալով գործադրել կրթական Նախարարութեան նոր ծրագիրը, որ կը տրամադրէ բոլոր առարկաները պարսկերէն դասաւանդել՝ առաջին դասարանէն իսկ:

Աշակերտները եւ ժողովուրդը չափազանց յուզուած, փողոց 'իջեր են լաց ու կոծով եւ հեռագիրներ ուղղած են շահին, Թագուհիին եւ գահաժառանգին: Ոստիկանութիւնն անգամ խորապէս ազդուած է այս տեսարանէն:

Մանրամասնութիւնները վաղը, առանձին թղթակցութեամբ:

Ախտուած ընդդիմադիրները

«Պերլիներ Թակէպլաթ»ի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Տրոցկի Ուրբաթ օր ճամբայ հանուած է դէպի Վիէրնի, Չինաստանի և Թուրքաստանի սահմանին վրայ. Ռակովսկի ղրկուած է Աստրախան (կասպիցի եզերքը), Ռադէկ եւ Պրէօբրաժէնսկի ուրիշ բազմաթիւ ընդդիմադիրներու հետ ղրկուած են Ուրալի շրջանը: Սրէբրիակոֆ աքսորուած է Սէմիպալաթինսկ, կամենեւ Փէնսա, Զինովիեւ Տամբօֆ: Այս վերջին երկու տեղերը Մոսկուայէն 500 եւ 400 քիլոմեդր միայն հեռու են: Սմիլգա եւ Սապրոնոֆ ղրկուած են Նարիէֆ (հիւսիսային Սիպերիա):

Ութ օր առաջ աքսորուած են ուրիշ 50 ընդդիմադիրներ. գլխաւոր դէմքերու առաքումը տեղի ունեցաւ Ուրբաթ, Շաբաթ եւ Կիրակի: Ոմանք մահճաբարձ կառախումբերով ղրկուեցան. Իւրաքանչիւրին 5 չերվոնեց տրուեցաւ:

Թուրքիա կը մերժէ ընծովեաները

Օր նոր, խնդիր նոր: «Եավուզ»ի նորոգութեան եւ ծփուն նաւարանի շինութեան խնդիրը դեռ չփակուած, կաշառակերութեան նոր խնդրի մը ձայնը կուգայ դարձեալ Թուրքիայէն:

Լահէյէն Յունուար 16 թուակիր հեռագրի մը համաձայն, Թուրք կառավարութիւնը կը մերժէ ընդունիլ երկու ընծովեաներ, որոնք հոլանտական ընկերութեան մը կողմէ շինուած էին Ռոթէրտամի մէջ, Թուրքիոյ ապսպրանքին վրայ: Թուրքերը կ'ըսեն թէ այս ընծովեաներու շինութեան առթիւ հոլանտական ընկերութիւնը կաշառած է թուրք պատկանեալ պաշտօնատարները: Խորհրդարանային յանձնախումբը երեւան հանած է որ Ֆրանսացիները յիշեալ ընծովեաները 800.000 ֆիորին պակասով շինելու առաջարկ ներկայացուցած էին: Մինչեւ քննութեան վերջանալը, Թուրք կառավարութիւնը կը մերժէ ստանալ ընծովեաները:

⁘ Էնկիւրիի մէջ քննիչ յանձնախումբը կը շարունակէ իր հարցաքննութիւնները «Եավուզ»ի մասին: Նախկին ծովային գործավար Իհսան պէյ ութ ժամ անընդհատ հարցաքննուած է: Նախկին դահլիճին բոլոր գործավարները նոյնպէս զատ զատ հարցաքննութեան ենթարկուած են:

Ֆրանքօ-իտալական բանակցութիւնները

Հռոմի ֆրանսական նոր դեսպան Պօմարշէի ժամանումին առթիւ, իտալական մամուլը երկարօրէն կը զբաղի Իտալիոյ եւ Ֆրանսայի միջեւ կատարուելիք բանակցութիւններու խնդրով: Քննութեան առարկայ խնդիրներուն մէջ են, միջազգային գաղութային հարցերու կարգին, Ֆրանսայի ու ֆրանսական գաղութներու իտալական գաղթականներու իրաւական դրութիւնը:

Ֆրանսայի մէջ երկու միլիոն, Թունուզի մէջ 90.000 Իտալացիներ կան, որոնք ցարդ կը պահեն իրենց հպատակութիւնը: Սահմանագլուխի ճշդում մը պիտի կատարուի նաեւ Թունուզի եւ Տրիպոլիսի միջեւ:

Մամուլը թէեւ վերապահ ընթացք կը բռնէ, սակայն աւելի շատ նպաստաւոր կ'արտայայտուի: Դեսպանին հասնելէն առաջ, շատ մը կէտեր ճշդուած են Փարիզի եւ Հռոմի միջեւ, և յոյս կայ թէ Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդի Մարտի նստաշրջանէն առաջ կարելի պիտի ըլլայ եզրակացութեան մը յանգիլ:

«Սթամփա» կը խօսի Թանճէրի մասին եւ կ'ըսէ թէ Մատրիտի վերջին խօսակցութիւնները պէտք չէ սարսափի ենթարկեն Ֆրանսան: 1926 Ապրիլ 7ի իտալեւսպանիական համաձայնագիրը խաղաղասիրական է եւ կ'աւելցնէ թէ Իտալիա կ'ուզէ որ Թանճէրի խնդրին շուրջ համաձայնութիւն գոյանայ բոլոր պետութեանց միջեւ:

Մոսուլի խաւիղները

«Տէյլի Նիուզ»ի դիւանագիտական աշխատակցին համաձայն, շուտով համաձայնագիր մը պիտի կնքուի Անգլիոյ, Ֆրանսայի եւ Միացեալ Նահանգներու միջեւ՝ Իրաքի քարիւղի դաշտերը միասին շահագործելու համար: Երկար ատենէ ի վեր շարունակուող բանակցութեանց ընթացքին, հարթուած են շատ մը մեծ դժուարութիւններ. այժմ կը մնայ կարգադրել քանի մը մանրամասնութիւններ, որոնք կը վերաբերին ամերիկեան շահերուն:

Երեքշաբթի (երէկ) նոր հաւաքոյթ մը կ'ունենան Լոնտոնի մէջ: Համաձայնութեան ստորագրուելէն անմիջապէս վերջ, պիտի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԹԷ ՔՈ ՇԱՐԱՅԻ ՈՐԿՈՐՆ Է...

Ամէն մարդ կը չոքի տկարին գլխուն ու մեր ժողովուրդը անսպառ համբերութիւն ունի, համդուրժելու ամէ՛ն տեսակ խայտառակութեան...

Դարէ մը ի վեր կը շահագործեն Թշուառութիւնը՝ առանց յետին խղճի խայթի...

Արեւմտեան «հայասէր» դիւանագէտները՝ մեր քաղաքական վիճակը, խաբելով ու օրօրելով մեզ, ձգելով զանազան արկածախնդրութեանց:

Եւրոպայի «բարերար»ները՝ մեր քաղցն ու մերկութիւնը, կոկորդիլոսի արցունքներ թափելու համար մեր վրայ ու որոշ «Նպաստամատոյց»ի մը պետերը մեր բարեկամութիւնը՝ նախ առատօրէն իրենց կոկորդը թրջելով ու յետոյ միայն մեզի կաթիլ մը ողորմութիւն առաջարկելով...

Չէր բաւեր օտարինը... չէր բաւեր ուրիշներուն ընչաքաղցութիւնը, հիմա ալ մեր ժողովուրդին ծոցէն ծնած մարդիկ են որ կը պարպտանան հասարակութեան դրամներով...

Երբ՝ Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը կը կառավարէր այս ժողովուրդը՝ Հայաստանի Հանրապետութեան սահմաններէն ներսը թէ դուրսը, հայ քաղքենիներն ու անոնց առջեւ սողացող հայ մտաւորականները, «ահզանգ» կը հնչեցնէին, սահմանէ սահման թէ Դաշնակցութիւնը «կը ծախէ» հայ աշխատաւորութեան դրամները... — «Հաւա՛ր», կը պոռային... «փախցուցին» պետական «վալիւտան»...

Զրպարտութիւն, ստութիւն, ամբաստանութիւն չմնաց՝ որ չնետէին մեր ուսերուն, ճանկլիւեանի «Զրմէ՛ն տարան»էն մինչեւ «Պետական վալիւտա»յի արտառոց պատմութիւնը: Ու այս բոլորը այն ատեն երբ մեր կուսակցութիւնը արիւն կը փսխէր այս ժողովուրդին համար, երբ մեր ընկերները, տասնեակներով կ'իյնային Թշնամիի գնդակէն, երբ Արարատեան դաշտէն մինչեւ Վանի այգիներուն առջեւ՝ կանաչ արեւով մեր տղաքը խփգախօրէն կը վազէին մահուան, մոռցած բոլո՛ր ուրախութիւնները . . .

Հիմա, այսպէս տխուր է պատմութիւնը, այսպէս տգեղ ու իսկապէս ըմբոստացուցիչ:

Զրոյց կը շրջի, յամառ զրոյց՝ որ Բարեգործականի նոր տնօրէնը ամսական երեք անգամ աւելի կը ստանայ քան ֆրանսական Հանրապետութեան երեսփոխանները, թէ «գեներալ» նախագահներու եւ «մեծամեծ» ափենտի»ներու «մութ ծախս»ը ամսականներ կը շռայլէ ռամկավար պարոնները որ գովասանական յօդուածներ գրեն...

Մեր ընկերները «Բարեգործական»ի հաշիւներու վրայէն իսկ պիտի հաստատեն թէ ջուրերու այդ կոյակը իր հասոյթներէն քանի՞ առ հարիւր կը շռայլէ «դիւանական» ծախսերու վրայ...

Մինչ այդ, մենք կը բոնենք հայ քաղքենիներու աղտոտ ձեռքը՝ հայ ժողովուրդի «գանձանակ»ին մէջ...

— Կաթիլ մը արիւն՝ իսկ 'չէք թափած այս ժողովուրդին համար, Թշուառականնե՛ր, ձեր ո՞ր ծառայութեան համար այդպէս գէր ու ծրի ամսականներ կը ստանա՛ք... Բարբա՛ւեք...

Եթէ, դուք Շարայի որկորը ունի՛ք՝ Շիրակի ամբարները վաղուց է դատարկ են...

ՎԱՉԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ՊՏՈՅՏ ՄԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԿԱՂՈՒԹԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ՝ ԹԻՒԵՐՈՎ

Լուռ քաղաք մըն է Լիոն։ Կը մտնես ներս, ինչպէս տուն մը։ Մինչդեռ, երբ Փարիզ մտնես, քաղաքը կը պոռայ ըլրաժբարի մը նման, ուր դոյլ մըն են նետեր կարծես։ Աղմուկ եւ արձագանգ։ Ինքնաշարժները խելօք են հոս, կերբերոսի շուներուն պէս՝ չեն հաչեր ու վախցներ քեզ։ Ու հանրաքառքերը կը քալեն բադերու նման։

Երկու գետերու ճերմակ սրունքներուն վրայ կոշկոռ են շիներ Լիոնի տուները, որ աւելի դէպի արեւելք են կախուած։ Եւ հոն, ուր քաղաքը կ'անշքանայ, ուր դաշտերը պիտի սկսին, հոն են հաստատուեր Հայերը։ Անոնք, Հայերը, սովորութիւն ունին քով քովի գալու,— սովորութիւն մը, որ թուրքիայէն կուգայ։ Սակայն երբեք սովոր չեն միաբանելու աշխատանքի համար։

Եւ իրաւ, Լիոնի նահանգը Հայերու հսկայ թիւ մըն է կազմեր, (ամբողջ նահանգին մէջ 12—14 հազար կը հաշուուին)։ Եւ, այս բազմութեան կազմութենէն անսիրտ պէս յետոյ, այսօր, սկսեր են արդէն վէճերը։ Նախ կը հաւաքուին, յետոյ կը կռուին։ Վէճ մը, որ տաղտկալի է եւ կը նեղացնէ։ Պիտի ներկայացնեմ բոլոր այդ վէճերը։ Սակայն նախ վիճակագրութիւնը։

***

Բոլո՛ր վիճակագրական թիւերն ու տեղեկութիւնները ստացած եմ նախորդ «Ազգ. Միութեան» ատենապետ Պ. Ս. Փափազեանէ։ Այդ թիւերը ճշտուած չեն դժբախտաբար, մինչդեռ այնքան ալ դժուար չէր, (կրնայի էր նոյնիսկ ցառաջի «Հայներ գաւառներէն» եւ «տարբաններու» բաժնին արձագանգներուն հետեւելով, կատարել ու ճշտել մասամբ մը համրանքը)։ Սակայն ո՞վ պիտի ունենար այդ խղճմտութիւնը։ Ազգ. Միութեան գործը եղած է միայն զբաղիլ եկեղեցիով։ Շատեր գաղափար իսկ չունին, չէ՞ որ Թուրքիոյ մէջ ոչ ոք գիտէ թէ ի՛նչ կը նշանակէ հիմնել։ Բնականաբար առաջ, կ'ուզեմ ըսել այդ «պաշտօնական» տեղեկութիւնները։ Յառաջ երկու անգամ, առանձին յօդուածներով, տուած է այս նահանգին մէջ ցրուած Հայոց թիւը, միշտ մօտաւորապէս։ Վէճին պատճառութենէն անցնելէ առաջ, թարմացնելու համար այդ թուական պատկերը, անհրաժեշտ էր հարցնել Հայոց թիւն ու զբաղումները, որ անհաւասիկ.

Թուական.— *Լիոնի մէջ կ'ապրին 9—4000 Հայեր։ Տէսինի մէջ՝ 1000—1200։ Փոն-ար-Շէրբիւ՝ 4—500։ Սէն-Թ'Էթիէն-Սէն-Շամոն՝ 2000։ Վիէն՝ 500։ Վալանս՝ 2500։ Քրէօզէօ՝ 300։ Արտէշ (Փուզէն, Օպնա, Ժուայեէօզ, Փրիվա)՝ 3000։*

«Ազգ. Միութիւն».— *Ազգային Միութիւնը, մինչեւ վերջերս՝ նշանակովի ընտրուած մարմին մըն էր։ Այդ ժամրինին տուած տեղեկութեանց համաձայն, Ազգային Միութիւնը ունի 10 մասնաճիւղ, որոնք կանոնաւոր յարաբերութեան մէջ չեն եղած երբեք։ Վիէնի Ազգային Միութիւնը, Մկրտիչեան ատենապետութեամբ, կապ կը պահէ գետ։ Փոն-ար-Շէրիւիի մէջ կայ առաժամեայ մարմին մը։ Տէսինի մարմինը լուծուեր է։ Վալանս եւ Օպնա ունին իրենց ազգային մարմինները։ Սէն Թ'Էթիէն եւ Սէն-Շամոն կը մնան անկազմակերպ։ Փուզէն եկեղեցական նոր մարմին մը կազմեր է։ Քրէօզէօ եւս ունի իր մարմինը։*

Եկեղեցիներ.— *Վալանս ունի մատուռ մը եւ քահանայ մը, Գալուստ Տէր-Մովսէսեան։ Սէն-Թ'Էթիէն եւ Սէն-Շամոն ունին քահանայ մը, Գէորգ Տէր-Դաւիթեան։ Փուզէն ունի վարդապետ մը, Արսէն վրդ. Ղէհեան։ Լիոն ունի Անանիա վարդապետը, որ հիւանդ ըլլալով՝ չի գործեր, և մնայուն քահանայ մը, Տ. Տիրատուր Գալուստեան։ Արտէշ՝ Տ. Տիրատուր Գալուստեան։ Ամէնքն ալ Լիոնի մէջ կը գտնուին։ Ժուայեէօզ՝ Տ. Գրիգոր Գալուստեան։ Փրիվա՝ Տ. Գրիգոր Գալուստեան։ Ամէնքն ալ Լիոնի մէջ կը գտնուին։*

Ազգ. տուրք.— *Չէ յաջողած։ Ինձի պատմեցին թէ առաջին վարչութեան օրով, երբ առենապետն էր Պ. Թիւլպէնտճեան, սահմանուած էր եկեղեցական տուրք մը, որ արդիւնք չէ տուած։ Պալաքեան եպիսկ.ի նշանակովի Վարչութեան օրով, երբ առենապետն էր Պ. Փափազեան, ուժ տրուեցաւ տուրքի գրութեան։ Մասնաւոր հաւաքիչ մը նշանակուեցաւ, եւ 300 կանոնաւոր վճարողներ եղան։ Երբ հաւաքիչը, Պ. Ադամեան, ստանձնեց նաեւ քարտուղարի պաշտօնը, տուրքի վճարումները դանդաղեցան։ Յետոյ նշանակուեցաւ Պ. Պօյաճեան, որ միեւնոյն ատեն ուսուցիչ էր, բայց նորէն կաղաց։ Պարտքերը շատցած էին եւ շատեր չէին ուզեր վճարել։ Մէկ տարի կոչերը անհետեւանք մնացին։ Վեց ամիս առաջ, ընտրութեան հրահանգին վրայ, գարձեալ պաշտօնական յայտարարութիւն մը եղաւ.— Ընտրելու և ընտրուելու իրաւունք ստանալու համար, պայման էր վճարել 1 Յունուար 1927էն սկսեալ, տարեկան 24 ֆր. հաշիւով, նուազագոյն վեց ամիս, 12ֆր.։ Կոչին վրայ արձանագրուեցան 180 հոգի, առաջքնէ 40 հոգի վճարողներ ալ կային, այնպէս որ 220 հոգի տուրք կը վճարէին՝ երբ փակուեցան արձանագրութիւնները։ Կը տեսնուի որ տուրքը ամբողջովին չէ յաջողած Լիոնի մէջ։*

Գալով շրջականերուն, միայն երկու մասնաճիւղեր պատասխանած են կոչին եւ շատ քիչ տուրքեր գանձած։ 8 մասնաճիւղերը երբեք չեն կրցած գանձել։

Այսպէս, Լիոն, երկուքուկէս տարուան ընթացքին, վճարած է 7038 ֆր. տուրք։

Պիւտճէն. — («Յառաջ» նախապէս հրատարակած է Լիոնի Ազգ. Միութեան հասոյթներն ու ծախքերը։ Ես հոս կ'առնեմ գանձանք, տալու համար Լիոնի կեանքին ամբողջ պատկերը։ Եւ յետոյ կատարելու համար իմ քննադատութիւնները)։

1 Յուլիս 1925—31 Հոկտեմբեր 1927.

Հասոյթներ.—	Ֆրանք
Նախորդ վարչութենէն փոխանցուած	1,032 90
Ամուսնութիւններէ (*)	29,085 —
Մկրտութենէ	5,045 —
Վկայագիրներէ	11,224 —
Պատահականութիւններէ	3,344 —
Ցուղարկաւորութենէ	4,118 —
Բանկալի հասոյթ	8,600 —
Եկեղեցիի հիմնարկութեան ժամանակ ժապաւէնեալ տետրակ	11,740 —
Ծախքեր.—	
Նախորդ քարտուղար Պ. Աբրահամեանին	2,700 —
Արսլանեան քահ.	10,083 50
Քարտուղար Տէր-Անդրէասեան	8,300 —
Դաւիթեան քահ.	9,234 75
Նպաստ զանազաններու	3,315 20
Ընդհանուր ծախք	13,530 05
Դպրապետ	2,400 —
Անանիա վարդ.	7,136 —
Դպրաց դասուն	252 50
Պ. Ադամեանին	6,000 —
Մաքրող պաշտ.	1,080 —
Ուսուցչուհի	500 —
Նախկին լուսարար	350 —
Պ. Պօյաճեանին	3,400 —
Լուսարարին	300 —
Վարդան քահ.	500 —
Եկեղեց. գոյք նորոգելու	17,508 —

Դպրոց.—*Կարելի չէ եղած յաջողցնել մանկապարտէզը։ Հայ ընտանիքները ցրուած են, եւ հեռու՝ կեդրոնէն։ Առ այժմ, կառավարութեան արտօնութեամբ, հայ ուսուցիչ մը Ֆրանսական վարժարաններուն մէջ հայերէնի դաս կուտայ հայ տղոց, որոնց թիւը կը հասնի 240ի։ Ջանադան Ֆրանսական վարժարաններ յաճախող ամբողջ հայ տղոց թիւն է 500։*

Փոն տը Շէրիւի ունէր մանկապարտէզ մը, ուր կը յաճախէին 30—35 հայ մանուկներ։

Տէսինի մանկապարտէզն ալ փակուած է, որովհետեւ վճարում չըրին ուսուցչուհիին։ Տէսինի մէջ Հայերը հաւաքուած եւ խուռն են, անհրաժեշտ է եւ կարելի է ապրեցնել հայ վարժարան մը։

Ուեւտրական.— *Հայ առեւտրականները հետզհետէ շատցան Լիոնի մէջ։ Նպարավաճառներուն թիւն է 7—8, սափրիչներուն՝ 5, կօշկակարներուն՝ 10—15, Դերձակատուներուն՝ 10։ Կայ նաեւ 1 ծաղատուն։ Հիւսուածեղէնի գործարաններ ունին 4 Հայեր։ Նոյնպէս 4 աւտոմոբիլ ներկայացուցիչներ կան։ Մէկ հայ բժիշկ կայ, որ մեկնեցաւ Փարիզ։ Կան առեւտրական ու պահուստագրական ձեռնարկներ։*

Միութիւններ.— *Մօտ 10—16 միութիւններ կան։ Հայրենակցական Միութիւններ կազմած են հետեւեալ շրջանները.— Պոլիս, Պոլու, Աֆիոն, Մեթասիա Մարաշ, Տարօն, Մալաթիա Խարբերդ, Բարձր Հայք, Աբջէհիր։ Ուրիշ Միութիւններ՝ Ս. Բաքօ Ֆանֆառը, Դատեմի Ուսումնասիրացը, Դպրոցասէր Տիկնանցը, Հ. Մ. Ը. Մ., Լէգէոնականները, Հօկ եւ Ջ.Ե.Ո.Մ.Մասնաճիւղ մը։*

Գեղարուեստական Միութիւններ չկան։ Սիրողներ եւ Լիոնէն անցնող դերասաններ, երբեմն, թատերական ներկայացումներ կուտան։

Կուսակցական.— Կուսակցական կեանքը հետզհետէ կ'արթննայ։ Կազմակերպուած կուսակցութիւններն են Դաշնակցութիւնը, Հնչակեաններն եւ Ռամկավարները։

Բանուորական.— Հայ բանուորներուն մեծ մասը, մօտ 500 հոգի, կ'աշխատին Պէլիւէ ինքնաշարժի մեծ գործարանին մէջ։ Սոմիէ վակոնի գործարանին մէջ կ'աշխատին 150 հոգի։ Ժիլէ հիւսուածեղէնի գործարանին մէջ կ'աշխատին 500 հոգի։ Թիւսիւս մետաքսի գործարանին մէջ՝ 500 հոգի։ Մուշտակի գործարանին մէջ՝ 4—500 հոգի։ Մօսիէթէ Լիոնէզի մէջ՝ 150 հոգի։ Շոքոլալի գործարանին մէջ՝ 100—150 հոգի։

Տէսին եւս ունի մեծ գործարան մը մետաքսի, ուր կ'աշխատին գրեթէ տեղւոյն բոլոր Հայերը։ Եւ կը բնակին գործարանին կողմը շինուած տուներու մէջ։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(*) *Իւրաքանչիւր ամուսնութենէ կը գանձուի 100 ֆր., ուրեմն՝ 300 ամուսնութիւն։*

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

(Մասնաւոր Թղթակցութիւն Պերլինէն)

1926ի կէսերէն սկսած եւ մանաւանդ 1927ին, Գերմանիա ցուցադրեց տնտեսական յարաճուն վերելք մը։

Այս վերջինը սերտօրէն կապուած է երկրի ամբողջ տնտեսութեան արդիացման եւ կատարելագործման հետ, որ ծանօթ է «Ռացիոնալիզացիոն» (ռացիոնալիզացիոն) անունով։ Մէկ անգամ արդէն սկսուած այդ զարգացումը, որուն էութիւնը ճարտարարուեստի բոլոր ճիւղերուն մէջ կը կայանայ, կը շարունակուի տակաւին, անոր հետ մէկտեղ նաեւ զուգընթաց երեւոյթները՝ ներքին եւ արտաքին առեւտուրի մարզին եւ աշխատանքի սակարանին մէջ։ Յայտնապէս կ'երեւայ հետեւողական ծրագիրը, զոր կը հետապնդեն այս երկրի կառավարութիւնը եւ տնտեսութեան վարիչները, փոքրագոյն, գաղութներէ զրկուած երկիրը գոհացնել ինքն իր մէջ, սեփական արտադրութեամբ եւ կերակրելու հնարաւորութիւն ստեղծել 63 միլիոն հասնող այս ժողովուրդը, որ տարուէ տարի կը բազմանայ եւ որուն առջեւ փակուած են աշխարհի բոլոր դուռները, Ամերիկայէն մինչեւ Ափրիկէ։

«Արշաւ կարելի է՝ նուազ ծախքերով եւ սակաւաթիւ աշխատաւոր ձեռքերով աւելի մեծ քանակութեամբ արտադրութիւն», ահա սկզբունքը, զոր տրամաբանական վախճանին հասցնել կը ջանան այս երկրի տնտեսութեան վարիչները։

Եւ իրապէս, տարուէ տարի կ'աւելնան Գերմանիոյ արտադրութիւնները, իսկ ներքին եւ արտաքին առեւտուրն ալ կը զարգանայ անխուսափելիօրէն։ Ինչպէս ամէն երկրի, այնպէս ալ Գերմանիոյ մէջ ներքին շուկան ըլլալով գլխաւոր սպառողը սեփական արտադրութեանց, բուն ժողովուրդին գնելու կարողութիւնն ալ անտեսութեան մղիչ գլխաւոր ուժը, Գերմանիա իր ուշադրութիւնը առաւելապէս այդ ուղղութեամբ կեդրոնացուցած կը թուի, Հարկաւ չմոռնալով նաեւ արտաքին առեւտուրը, գրաւելով նորանոր շուկաներ դուրսի աշխարհին մէջ։ Արդէն իսկ կնքուած շարք մը առեւտրական դաշինքները գանազան պետութիւններու հետ եւ Մանաւանդ նախապատրաստուածները ապացոյցներ են այդ ջանքերուն։

Գերմանիա արտաքին փոխառութիւններու միջոցաւ — գրեթէ բացառաբար Ս Մերիկայէն — կը զարգացնէ իր ձարտարարուեստը եւ կը մեծցնէ իր արտադրութիւնները։ Այսօր արդէն մէկ միլիառէ աւելիի կը հասնին այդ փոխառութիւնները, որոնք ամէնքն ալ արտադրական նպատակներու յատկացուած են։ Իր ըրած փոխատուութիւնները Ռուսիոյ, ընդհակառակը, սպասուած արդիւնքը չտուին։ Հոն ձեռք բերուած տնտեսական մեծաշնորհներէն չատեր վնաս տուին ու գոգուեցան եւ կամ գոգուելու վրայ են։

Գերմանիոյ երմտացոյցը 1928ի համար գրեթէ 9 միլիառի կը հասնի, որուն 2ը հատուցում պիտի տրուի յաղթական պետութիւններուն։ Ցուրքերը անասելի չափերու հասած են։ Բնական է, որ անոնք ըլլան հատուցումներու վերջնական ճշտումի եւ սահմանի մասին։ 32 միլիառի առասպելական պահանջը Գերմանիա չի կրնար եւ ոչ իսկ 100 տարիներու ընթացքին։ Եթէ մէկ քանի տարի եւս այսպէս շարունակուի, պիտի պայթի պարզապէս այս երկրին տնտեսութիւնը։

Հասկնալի պատճառներով, Ամերիկա եւս կողմնակից է Գերմանիոյ պարտքին վերջնական սահմանումին։ Արդէն իսկ Ամերիկայի կողմէ միջամտութիւն մըն էր, թէեւ կողմնակի, հատուցումներու գործակալ Ամերիկացի Կիլպըրթի ծանօթ յուշագիրը Գերմանիոյ ելմտական եւ տնտեսական վիճակի մասին, որ ահագին աղմուկ հանեց ամբողջ աշխարհի մէջ։ Ըսի աստիճան որ, բազմագան շշուկները գերման դրամին մէկ նոր արժեզրկումի մասին։ Սակարանն ալ գգալի ցնցումներու ենթարկուեցաւ։ Կարճ՝ Գերմանիա չի կրնար երկար տակ իր ելմտացոյցի ծանրութեան։ Հարկ է որ ինքնայողութիւնները ընէ, կրճատէ իր ելքի գլխաները։ Ուրիշ մէկ ալ այն էր որ, Գերման կառավարութիւնը դեռ առ միեւներ առջ վճռեր էր ամբողջ պաշտօնէութեան թոշակները միջին հաշուով 25 առ հարիւր աւելցնել, նկատի ունենալով յարաճուն սղութիւնը կենսամթերքներու, ինչպէս եւ օրաւուր բարձրացումը բնակարաններու վարձքերուն։ Այդ ձեւով պետութեան ծախքերը 1 մէկ քառորդ եւ 1 ուկէս միլիառ պիտի աւելնան, մանաւանդ որ առանձին առանձին երկրամասերը եւ քաղաքային ու գաւառային համայնքներն ալ ուզեն չուզեն պիտի հետեւին կեդրոնի օրինակին։

Եւ յետոյ, ծրագրուած «պղրոցական բարենորոգումն» ալ, որով նոր վարժարաններ բանալու — գաւառական գետնի վրայ — հարկը պիտի դգացուի, նորանոր ծախքերու դուռ պիտի բանայ։

Գործադրութիւնը, որուն են թակայ էին ժամանակ մը երկու միլիոնէն աւելի բանուորներ, առանց հաշուելու ընտանիքները, նուազեցաւ տակաւ եւ տակէ 2-3 ամիս առաջ աննշան համեմատութեան մը հասաւ։ Վերջին շաբաթներս, սակայն, նորէն կ'աւելնայ անգործներու թիւը։ Այս անգամ այդ երեւոյթը մասնաւորապէս կապուած է աննախընթաց գուրտերուն հետ, որոնց հետեւանքով շինարարական գործերը պահ մը կանգ առին եւ կամ շատ պակսեցան։ Ներկայիս միայն պերլին 200,000 անգործ բանուորներ կը հաշուէ, ամբողջ երկիրը — շատ աւելի։

Մ. Ե.

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ վրայ հաստատուած զինուորական հակակշիռը ջնջուած ըլլալով 1927 Յունիս 30ին, այսուհետեւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը պիտի կատարէ այդ պաշտօնը։ Պ. Պռիան այս իմաստով նամակ մը դրեց ժընեւ, իբրեւ նախագահ դեսպանախորհուրդին։

Այսօր միայն Աւստրիան կը մնայ զինուորական հակակշռի տակ, բայց կը հաւաստեն թէ Յունուար 31ին այդ ալ պիտի ջնջուի։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Վերջերս նորէն ժողովի ազդեր կը տանանք— 1. կամ ճայրը ճայրին, երբ կարելի չէ տալ յաջորդ օրը որպէսզի գաւառահասնի, 2. կամ կիսկատար, երբեմն ժողովատեղին, յաճախ օրն ու ժամը, երբեմն ալ՝ բոլորը մէկ մոռցուած։

Աւելորդ է ըսել որ այս կարգի ազդերը նկատի չեն կրնար առնուիլ։

Գանգատողներուն ուշադրութեան կը յանձնենք այս կէտերը։

ԹԻՖԼԻՍԻ ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՏՈՒՆ

Թիֆլիսի Հայ Արուեստի վարչութեան նախագահ Պ. Վարդանեան հետեւեալ տարարութիւնը ըրած է տար Թերթին (25 Դեկտ.)։

Արդէն հինգ տարի է, որ Արուեստի Տունը գոյութիւն Թիֆլիսի մէջ։ Հայ Արուեստի Տան նպատակն է համախմբել բոլոր արուեստագէտները, նկարիչ, երաժիշտ, դերասան։ Հայ Արուեստի Տունը կը պնդէ գրականութեան քականութիւն մը, (որ նչուած է Կոմունիստ կուսակցութեան կեդր. Կոմիտէին ուղղութեան), աշխատարածել այդ քաղաքակրթութիւնը արուեստի բոլոր բնաւորութիւններուն մէջ։ Այդ աշխատանքին լծուած են նաեւ Հայ Տաղանդներու Միութիւնը եւ Գրողներու Միութիւնը։

Կը խոստովանինք, որ աշխատանքները շատ թոյլ Հայ Արուեստի Տան թերութիւններէն մէկն էր այն, որ չէր մէջ չմտաւ բանուորական գուածին հետ։ Ուրիշ թերութիւն մըն ալ այն էր որ, գերման կառավարութիւնը դեռ առ միեւներ առջ վճռեր էր ամբողջ պաշտօնէութեան թոշակները միջին հաշուով 25 առ հարիւր աւելցնել, նկատի ունենալով յարաճուն սղութիւնը կենսամթերքներու, ինչպէս եւ օրաւուր բարձրացումը բնակարաններու վարձքերուն։ Այդ ձեւով պետութեան ծախքերը 1 մէկ քառորդ եւ 1 ուկէս միլիառ պիտի աւելնան, մանաւանդ որ առանձին առանձին երկրամասերը եւ քաղաքային ու գաւառային համայնքներն ալ ուզեն չուզեն պիտի հետեւին կեդրոնի օրինակին։

Եւ յետոյ, ծրագրուած «պղրոցական բարենորոգումն» ալ, որով նոր վարժարաններ բանալու — գաւառական գետնի վրայ — հարկը պիտի դգացուի, նորանոր ծախքերու դուռ պիտի բանայ։

Գործադրութիւնը, որուն են թակայ էին ժամանակ մը երկու միլիոնէն աւելի բանուորներ, առանց հաշուելու ընտանիքները, նուազեցաւ տակաւ եւ տակէ 2-3 ամիս առաջ աննշան համեմատութեան մը հասաւ։ Վերջին շաբաթներս, սակայն, նորէն կ'աւելնայ անգործներու թիւը։ Այս անգամ այդ երեւոյթը մասնաւորապէս կապուած է աննախընթաց գուրտերուն հետ, որոնց հետեւանքով շինարարական գործերը պահ մը կանգ առին եւ կամ շատ պակսեցան։ Ներկայիս միայն պերլին 200,000 անգործ բանուորներ կը հաշուէ, ամբողջ երկիրը — շատ աւելի։

Մ. Ե.

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ վրայ հաստատուած զինուորական հակակշիռը ջնջուած ըլլալով 1927 Յունիս 30ին, այսուհետեւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը պիտի կատարէ այդ պաշտօնը։ Պ. Պռիան այս իմաստով նամակ մը դրեց ժընեւ, իբրեւ նախագահ դեսպանախորհուրդին։

Այսօր միայն Աւստրիան կը մնայ զինուորական հակակշռի տակ, բայց կը հաւաստեն թէ Յունուար 31ին այդ ալ պիտի ջնջուի։

Թիֆլիսի Հայ Արուեստի Տունը գոյութիւն ունի Թիֆլիսի մէջ։ Հայ Արուեստի Տան նպատակն է համախմբել բոլոր արուեստագէտները, նկարիչ, երաժիշտ, դերասան։ Հայ Արուեստի Տունը կը պնդէ գրականութեան քականութիւն մը, (որ նչուած է Կոմունիստ կուսակցութեան կեդր. Կոմիտէին ուղղութեան), աշխատարածել այդ քաղաքակրթութիւնը արուեստի բոլոր բնաւորութիւններուն մէջ։ Այդ աշխատանքին լծուած են նաեւ Հայ Տաղանդներու Միութիւնը եւ Գրողներու Միութիւնը։

Կը խոստովանինք, որ աշխատանքները շատ թոյլ Հայ Արուեստի Տան թերութիւններէն մէկն էր այն, որ չէր մէջ չմտաւ բանուորական գուածին հետ։ Ուրիշ թերութիւն մըն ալ այն էր որ, գերման կառավարութիւնը դեռ առ միեւներ առջ վճռեր էր ամբողջ պաշտօնէութեան թոշակները միջին հաշուով 25 առ հարիւր աւելցնել, նկատի ունենալով յարաճուն սղութիւնը կենսամթերքներու, ինչպէս եւ օրաւուր բարձրացումը բնակարաններու վարձքերուն։ Այդ ձեւով պետութեան ծախքերը 1 մէկ քառորդ եւ 1 ուկէս միլիառ պիտի աւելնան, մանաւանդ որ առանձին առանձին երկրամասերը եւ քաղաքային ու գաւառային համայնքներն ալ ուզեն չուզեն պիտի հետեւին կեդրոնի օրինակին։

Եւ յետոյ, ծրագրուած «պղրոցական բարենորոգումն» ալ, որով նոր վարժարաններ բանալու — գաւառական գետնի վրայ — հարկը պիտի դգացուի, նորանոր ծախքերու դուռ պիտի բանայ։

Գործադրութիւնը, որուն են թակայ էին ժամանակ մը երկու միլիոնէն աւելի բանուորներ, առանց հաշուելու ընտանիքները, նուազեցաւ տակաւ եւ տակէ 2-3 ամիս առաջ աննշան համեմատութեան մը հասաւ։ Վերջին շաբաթներս, սակայն, նորէն կ'աւելնայ անգործներու թիւը։ Այս անգամ այդ երեւոյթը մասնաւորապէս կապուած է աննախընթաց գուրտերուն հետ, որոնց հետեւանքով շինարարական գործերը պահ մը կանգ առին եւ կամ շատ պակսեցան։ Ներկայիս միայն պերլին 200,000 անգործ բանուորներ կը հաշուէ, ամբողջ երկիրը — շատ աւելի։

Մ. Ե.

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ վրայ հաստատուած զինուորական հակակշիռը ջնջուած ըլլալով 1927 Յունիս 30ին, այսուհետեւ Ազգերու Դաշնակցութիւնը պիտի կատարէ այդ պաշտօնը։ Պ. Պռիան այս իմաստով նամակ մը դրեց ժընեւ, իբրեւ նախագահ դեսպանախորհուրդին։

Այսօր միայն Աւստրիան կը մնայ զինուորական հակակշռի տակ, բայց կը հաւաստեն թէ Յունուար 31ին այդ ալ պիտի ջնջուի։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Վերջերս նորէն ժողովի ազդեր կը տանանք— 1. կամ ճայրը ճայրին, երբ կարելի չէ տալ յաջորդ օրը որպէսզի գաւառահասնի, 2. կամ կիսկատար, երբեմն ժողովատեղին, յաճախ օրն ու ժամը, երբեմն ալ՝ բոլորը մէկ մոռցուած։

Աւելորդ է ըսել որ այս կարգի ազդերը նկատի չեն կրնար առնուիլ։

Գանգատողներուն ուշադրութեան կը յանձնենք այս կէտերը։

ԳԱՂԹՆԱԿԱՆ ՎԱՃԱՌՔԻ ՄԱՍԻՆ

(ՓՈՍՏԱԿԱՆ ԿԵՍԱՐԻԱ)

ՄԱՐԴԸ ԱՄԱՆ

Ի.

— Եր-ե՛ր, վիրավոր ես, ախր... Ինչո՞ւ չես ասում, որ ինքդ քեզ ես ծակծկել դանակով... Ա՛խ, ինչ տղա ես դու, Ռուբեն ջան... Ինչո՞ւ չես ասում, որ ինքդ քեզ ես վիրավորել...

— Ես ի՞նչ իմանայի, որ դանակը այդքան սուր է... Ես կարծեցի, որ ինքն է ընկել ձեռքիցս, ես էլ չեմ նկատել...

Հիմա տաս տղերքին, որ ինձ ծաղրեն, ասեն, որ ես ինձ եմ վիրավորել...

Ռուբենը ոչինչ չպատասխանեց, միայն ժպտաց ամոթխած ժպիտով մը, որ ավելի կը ծանրացնէր նրա ամոթը:

Ինքն էլ գիտեր, որ ինքն է ինքզինքը վիրավորել, ու ամոթ էր ասել, որ դանակը ինքն է ընկել ձեռքից...

Ռուբենը տղաներից ամենաանհանգիստն էր: Ամեն օր նա մի նոր խնդիր էր հորինում, մի նոր զվարճություն էր գտնում, որ ընկերներին զբաղեցնի: Ամեն օր նա մի նոր բան էր անում, որ ծիծաղ շարժի: Ամեն օր նա մի նոր կատակ էր անում, որ ուրիշները ծաղրի առարկա դարձնի:

Ռուբենը ամենափոքրն էր դասարանում, ամենաանկարող, ամենաանճարպետ, ամենաանշնորհք, ամենաանհաջող, ամենաանհամեստ, ամենաանհամեմատ, ամենաանհամապատասխան, ամենաանհամաչափ, ամենաանհամակրելի, ամենաանհամոզիչ, ամենաանհամոզված, ամենաանհամոզվող, ամենաանհամոզվելի, ամենաանհամոզվելու, ամենաանհամոզվելուց, ամենաանհամոզվելուցից, ամենաանհամոզվելուցիցից, ամենաանհամոզվելուցիցիցից, ամենաանհամոզվելուցիցիցիցից, ամենաանհամոզվելուցիցիցիցիցից, ամենաանհամոզվելուցիցիցիցիցիցից, ամենաանհամոզվելուցիցիցիցիցիցիցից, ամենաանհամոզվելուցիցիցիցիցիցիցիցից, ամենաանհամոզվելուցիցիցիցիցիցիցիցիցից, ամենաանհամոզվելուցիցիցիցիցիցիցիցիցիցից, ամենաանհամոզվելուցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցից, ամենաանհամոզվելուցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցից, ամենաանհամոզվելուցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցից, ամենաանհամոզվելուցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցից, ամենաանհամոզվելուցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցից, ամենաանհամոզվելուցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցից, ամենաանհամոզվելուցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցից, ամենաանհամոզվելուցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցից, ամենաանհամոզվելուցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցիցից, ամենաանհամոզվելուցի

ձեռնարկուի դէպի Միջերկրական խողովակային գիծի մը շինութեան, առանց որու անկարելի պիտի ըլլայ շահագործել այդ անագին հարստութիւնները:

Ըստ Սան - Րէմոյի համաձայնագրին, Ֆրանսա յանձնառու կ'ըլլայ անհրաժեշտ դիւրութիւնները տալ՝ Սուրիայէն անցընելու համար խողովակները, որոնք հաւանաբար պիտի յանգին Իսքէնտէրուն: Ուսումնասիրուած են ուրիշ ճամբաներ ալ, որոնց մէկը կ'անցնի Պաղեստինէն եւ կը յանգի Հայֆա, ուր նոր նաւահանգիստ մը շինուելու վրայ է: Այս խողովակներու գիծին շինութիւնը պիտի արժէ մօտ 10 միլիոն անգլիական ոսկի, 1,240 միլիոն ֆրանք:

Ամերիկայի նաւային սպառազինութիւնը

Միացեալ Նահանգները նաւային սպառազինութեան մարզին մէջ կը մրցին Անգլիոյ հետ: Նաւային Նախարար Ուիլպըր Խորհրդարանի Նաւային Յանձնաժողովին առջեւ պարզեց Ամերիկայի նաւային նոր ծրագիրը, որուն գործադրութիւնը պիտի լրանայ 20 տարիէն: Ընդհ. ծախք պիտի ըլլայ 2,580,000,000 տոլար: Առաջին ութ տարիներուն հետեւեալ ծախքերը պիտի ըլլան — 1929ին՝ 55,200,000 տոլար, 1930ին՝ 110,400,000 տոլար, 1931ին՝ 141,100,000 տոլար, 1932ին՝ 141,500,000 տոլար, 1933ին՝ 139,000,000 տոլար, 1934ին՝ 93,800,000 տոլար, 1935ին՝ 16,600,000 տոլար, 1936ին՝ 10,400,000 տոլար:

Ասկէ զատ մեծ մարտանաւերուն տեղ նորեր պիտի շինուին եւ այս նպատակին համար տարեկան ծախք պիտի ըլլայ 129 միլիոն տոլար:

34,000 օտար բանուորներ մեկնած

Վերջին վիճակագրութեան համաձայն, Նպաստընկալ գործազուրկներու թիւը 120,000 հոգի է: Անցած տարի գործազրկութեան ամենէն սուր շրջանին, նպաստընկալներու թիւը բարձրացած էր 80,000ի:

Գործազրկութեան մեծ տագնապի սկիզբէն՝ 1926 Դեկտ. 13էն մինչեւ 1927ի Դեկտ. 24, այսինքն մէկ տարուան մէջ Ֆրանսայէն մեկնած են 89,748 բանուորներ, իսկ Ֆրանսա մտած են 55,765 հոգի, ուրեմն մեկնողներու թիւը 33,983 հոգի աւելի եղած է:

Արիւնալի ցոյց մը Աթէնքի մէջ

«Տէյլի էքսփրէս»ի Աթէնքի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ հանգուցեալ Կոստանդին թագաւորին համար Աթէնքի մետրապոլիտին կողմէ կատարուած հոգեհանգիստէ մը վերջ, եկեղեցիին դուրսը հաւաքուած 10,000 արքայականներ ուզեցին թափորով անցնիլ մայրաքաղաքի գլխաւոր փողոցներէն: Ոստիկանութիւնը չկրնալով ցրուել ցուցարարները, կանչուեցան հրշէջները, որոնք ջուրի խողովակներ ուղղեցին անոնց վրայ: Արքայականներու խումբ մը յաջողեցաւ գրաւել բազմաթիւ ջրհաններ, որոնք անգործածելի վիճակի մէջ դրուեցան: Իրարանցումի ընթացքին, ցուցարար մը գետին տապալեց ոստիկանական տեսուչը եւ ականջներէն բռնած քաշկռտեց զայն: Ի վերջոյ, արքայականները մինչեւ ոսկորները խոնաւ դարձած, ցրուեցան պոռալով. «Անկցի՛ Հանրապետութիւնը: Անկցի՛ն ոճրագործները: Կեցցէ՛ Եօրկիոս թագաւորը»:

Փարիզի Թուրք Ուսանողներու Տունը

Թանի Պոլսոյ Թղթակիցը կը գրէ. — Ամէն տարի Թուրք Հանրապետութիւնը իր ծախքով Արեւմուտք կը ղրկէ կարեւոր թիւով ուսանողներ, ընտրուած երկրի լաւագոյն տարրերէն: Էնկիւրիի կառավարութիւնը այս ձեւով կ'ուզէ հետզհետէ երկիրը օժտել գիտութեան եւ արուեստի մարզերուն մէջ լաւ զինուած ընտրանիով մը՝ կարող Թուրքիոյ մէջ օգտագործելու Եւրոպայի մէջ ձեռք բերուած բոլոր յառաջդիմութիւնները: Թուրք մամուլը ամէն տարի կը զբաղի այս ուսանողներու ընտրութեան, առաքումի եւ ապրուստի խնդրով:

«Աքշամ»ի խմբագրապետ եւ երեսփոխան Նէճմէտտին Սատըք պէյ այս մասին նոր յօդուած մը կը գրէ բոլորովին նոր իմաստով մը: Առաջին անգամն է որ Թուրք թերթ մը կը խօսի Փարիզի Ուսանողական Ոստանին մասին և կը պահանջէ որ միւս պետութեանց պէս, Թուրքիա եւս իր ուսանողներուն համար Տուն մը կառուցանէ Փարիզի մէջ: Թուելով այսպիսի Տան մը առաւելութիւնները, «Աքշամ» կ'ըսէ թէ հարիւրաւոր Թուրք ուսանողներ, որոնք ամէն տարի Փարիզ կ'երթան, հոն պիտի կրնան առողջապահիկ եւ հանգստաւէտ պայմաններու մէջ ապրիլ, առանց մեծ զրկանքներու ենթարկուելու՝ համալսարանական շրջանակի մը մէջ: Ապրուստի ընդհանուր ծախքերը պիտի պակսին եւ այդ երիտասարդները լաւագոյն կերպով պիտի օգտուին իրենց ուսումներէն: Ասկէ զատ, իր Տունը ունենալով, Թուրքիա ամբողջ աշխարհի պիտի ապացուցանէ կարեւորութիւնը, զոր անիկա կ'ընծայէ արուեստից եւ գիտութեանց, ու այս ձեւով պիտի բարձրացնէ իր հմայքը օտարներու աչքին:

Եզրականացնելով, «Աքշամ» կ'ըսէ թէ այս մասին կարելի է օրինակ առնել Յունաստանէն, մասնաւոր հանգանակութեամբ հաւաքելով Տան մը շինութեան անհրաժեշտ գումարը:

Մուսոլինի վիրաւորուած մենամարտի մէջ

Սերպ թերթ մը կը գրէ թէ Մուսոլինի եւ Իտալիոյ թագաւորի փեսան հարիւրապետ Կալվի տի Բերգոլօ մենամարտած են վերջերս: Մուսոլինի ուզած էր երկու լիրէթնոց նոր դրամներուն վրայ տպել տալ իր պատկերը. թագաւորը մերժած է. Մուսոլինի պնդած է. այն ատեն խնդրին կարգադրութիւնը յանձնուած է գահաժառանգին, որ Կալվի տի Բերգոլոյի խորհրդով մերժած է: Մուսոլինի անարգած է այս վերջինը, որուն վրայ տեղի ունեցած է սուրով մենամարտ մը և Մուսոլինի վիրաւորուած է:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՈՒՂՂԱԿԻ եւ անուղղակի տուրքերէն 1927ին պետութեան գանձին մէջ մտած է 40,191,562,300 ֆրանք. 1926ի հետ բաղդատելով, 5,636,411,900 ֆրանք աւելի:

ԱՆԳԼԻԱՑԻ գրագէտ Թոմաս Հարտիի փառաշուք յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ առջի օր Լոնտոնի մէջ: Աճիւնները ամփոփուեցան Ուէսթմինսթըրի աբբայարանին մէջ (անգլ. պանթէոնը), իսկ սիրտը թաղուեցաւ իր ծննդավայրին՝ Դորչեսթըրի մէջ:

ՖԱՇԻՍՏԱԿԱՆ մեծ ժողովը պիտի գումարուի Յունուար 30ին:

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

այս Ուրբաթ ժամը ճիշտ 8.30ին, քաֆէ օ ֆլէօ տը Լիւնի վերնայարկը, մէթրօ Իթալի:

Օրակարգ.— Ընտրութիւն Շրջանային կոմիտէի:

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

մասնակցութեամբ կովկասահայ ՕԲԷՐԷԹԻ ԽՈՒՄԲԻՆ

29 Յունուար կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին Sociétés Savantesի սրահը

ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

Չորարդ օբէրէթ 4 արար

(Թառիստ Արգար՝ 4 հոգինոց նուագախումբով)

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

է՛ն գլխաւոր եւ է՛ն քրքջալի իր տեսարանները

ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԱՓԱՀԱՍՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՄՏԵՐԻՄ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

ՍԵՌԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ (Պատկերազարդ)

գին՝ Ֆրանսա եւ գաղութները 30 ֆրանք

միւս երկիրները 1 ½ տոլար

ԲԱՐԵՓՈԽՈՒԱԾ եւ ՃՈԽԱՑԱԾ

ԿԱԶՄԵՑ՝ ՓՂՇՏԱՑԻ

Դիմել՝ Յառաջի խմբագրատունը

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. «Լիոն»ի Շրջանային կոմիտէի եւ խմբապետներու խառն ժողովը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Դրադարանի սրահը:

Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէի ընդհանուր ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ առաջ ժամը 9ին, Դրադարանի սրահը: 262 Rue Duguesclin, օրակարգ խիստ կարեւոր:

ՅԱՐԴԳՈՂԻ զրական երեկոն այս Հինգշաբթի ժամը 9ին, Ֆլօրիա: Պ. Աշոտ Պատմագրեան պիտի զասախօսէ Հայ երաժշտութեան մասին: Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ «ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ» ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

ՅՈՒՆՈՒԱՐ ԱՄԻՍ

20ին Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9—10 Պ. Տէրպէտէրեան՝ Տնտեսականութիւն եւ ֆինանս:

Ժամը 10—11 Պ. Շահխաթունի՝ Թատերական արուեստ

22ին Կիր. առաւօտ ժամը 10—11 Պ. Դաւիթ-Բէկ՝ ֆրանսերէն լեզու:

24ին Երեքշ. գիշեր ժամը 9—10 Պրոֆ. Աղաջանեան՝ Ջղային ախտաբանութեան հիմքերը եւ հոգեկան ախտաբանութիւնը գեղարուեստի մէջ:

Ժամը 10—11 Պրոֆ. Ադոնց՝ Հայոց քննական պատմութիւն:

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE

?

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Մուշի Ոզդունոց գիւղէն Միսաք Յակոբեանի կինը, որ երեք ամիս առաջ Լիոն կը գտնուէր: Գրել՝ Vartan Markarianի, 22 Rue Jean Jaurès Viviez, Aveyron:

— Կը փնտռուի Գուրտպէլէնցի (Կէյվէ) Միհրան Պէլլէրեան մօր անուն Էպրուհի, հօր անուն Արթաքի Կէօքքէօզ, Փարիզ կամ Պոլիս ըլլալը կը կարծուի: Իմացնել՝ Mr. G. Tchobanianի. Joyeuse (Ardèche).

— Կը փնտռեմ զաւակներս, Պրուսայի մեծ նոր գիւղէն Մկրտիչ Տուտունեան 25 տարեկան, Պօղոսիկ 22 տարեկան եւ Վաղէն 19 տարեկան որոնք Տէրզօր աքսորուելէն վերջ Մուսուլի կամ Թիֆլիսի կողմերը գացած ըլլալ կը կարծուին: Իմացնել Տիկ. Սըրբուհի կամ Տիկ. Ազատուհի Տուտունեանի, 21 Rue Blanqui, Kremlin Bicêtre, (Seine) France.

Կը խնդրուի արտասահմանի խերթերէն արտատպել:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Գ. ԳԻԶԱԼԵԱՆԻ

ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏՔԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

(ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ «ԳՐՕՇԱԿ»)

Գինն է 8 ֆր., Ամերիկա, Անգլիա եւ անգլ. գաղութները կէս տոլար:

Դիմել,— H. Kentouni, 36, Ave. Chevreul, Asnières (Seine).

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ԱՐՍԷՆ ԱՃԷՄԵԱՆԻ

„ՍԻՐՈՅ եւ ՀԱՅՐԵՆԻ ԵՐԳԵՐ,,

Ա. Շարք

Տպ. Լիոն, 1927: Գին 5 ֆրանք

Կը ծախուի նաեւ Յառաջի խմբագրատունը:

"ԳԵՂՈՒՆԻ,,

Յառաջի խմբագրատունը սակաւաթիւ օրինակներ կը գտնուին Վիեննայի Միաբանութեան այս շքեղ հրատարակութենէն, որ կը պարունակէ ծանօթ գրագէտներու գործեր եւ բազմաթիւ գեղարուեստական նկարներ:

Թանկագին կազմուած մը: Գին 3.50 տոլար կամ 90 ֆր.:

ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ «ՆԱՐԵԿ»

Մնունդի լաւագոյն նուէրը

ԳԻՆ 40 ՖՐԱՆՔ

դիմել՝ խմբագրատուն

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՅՈՒՆԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ

1928

Ճոխ բովանդակութիւն, գրական, գեղարուեստական եւ ազգային կեանքի պատկերացումով, աշխատակցութեամբ նոր գրողներու: Գին 30 ֆր. Կը գտնուի «Յառաջ»ի խմբագրութեան մօտ:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Շրջ. Կոմիտէի հրատարակած Պատի Օրացոյցը

«ԴԷՊԻ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ»

Շքեղ եւ գեղարուեստական նկարով, կ'արժէ որ ամէն հայ տուն հատ մը ունենայ այս բացառիկ հրատարակութենէն:

ԳԻՆ 5 ՖՐԱՆՔ

կանխիկ վճարումով եւ 50է աւելի ապսպրանքներուն կարեւոր զեղչ:

Դիմել՝ Պ. Տէր Պօղոսեանի

38 Rue Francis de Presenssé, Marseille.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ հաստատուած և շահաւոր գործի մը համար ընկեր մը կամ շահակից պաշտօնեայ մը 40—50 հազար ֆրանք դրամագլուխով:

Դիմել՝ ամէն օր 10—12 եւ 14—20, Պ. Այմազեանի, 13 Rue St. Gilles. Paris (3me). Մէթրօ Bréquet-Sabin.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՍՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

Տարիներէ ի վեր Նիւ-Եօրքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած:

Կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր:

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis

Téléph. Provence 09-32:

ՏՕՔԹ. Տ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

ՅԱՅՏՆԻ ՎԻՐԱԲՈՅԺԱՊԵՏ ԻԶՄԻՐԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Մասնագէտ արեան, միզանցքային եւ ամէն տեսակ հիւանդութեանց, կը դարմանէ իր սեփական մեթոտով.

44 RUE POISSONNIÈRE, PARIS (2me)

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 14—18 կիրակի եւ տօն օրերը մասնաւոր ժամադրութեամբ:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քիթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր 9...

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
TANNERIE DE LA DEULE

9 rue Charlot, Paris. Մէթրօ République, Tél. Archives 05-...

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան

Աղաղուած ներբանցու կաշի,

Քռուփօն (կռնակի մասը) Ա. կարգի քիլօն 32, 34, 36
Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, ֆրանք,

Քօլէ (վիզի մասը) 14, 16, 18 ֆրանք:

Ֆլան (կողի մասը) 14, 15, 16 ֆրանք:

Մասնաւոր զեղչ հայ կօշկակարներու: Կը խօսուի հայերէն եւ թուրքերէն:

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ

կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտր. եւ քաղաքային դատերով, կը ստանձնէ մասնաւորապէս ապահովագրական վէճերը, ինքնաշարժի եւ աշխատանքի արկածներու վերաբերեալ դատական գործեր:

Կ'ընդունի ամէն առտու 9.30—12 եւ ժամադրութեամբ:

13 Rue Béranger, Métro République. Tél. Archives 15-...

ՍԷՆԹ ԷԹԻԷՆԻ ԵՒ ՍԷՆ ՇԱՄՕՆԻ ՀԱՅԵՐՈՒՆ

Վաճառատունս փոխադրած ըլլալով աւելի ընդարձակ տեղ մը, ստացած ենք ամէն տեսակի ընտիր եւ ճոխ ապրանքներ, արանց եւ կանանց համար:

Խնամուած կարուձեւ, վերջին ձայն աժան գիներով եւ դիւրամատչելի պայմաններով: Զգեստ մը կազմելու համար կը բաւէ անգամ մը այցելել, Հոկտ. 10էն սկսեալ հետեւեալ հասցէին՝

SIMON HATCHIKIAN
(Tailleur)

12 Rue de la Préfecture (1er), St Etienne (Loire).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿ

ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

11 RUE DU VIADUC
ISSY-LES-MOULINEAUX

Tél. 83, Իսի-լէ-Մուլինօ

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ քաղաքային, առեւտրական, ամուսնական, ժառանգական դատեր եւ նամակագրութիւն... գասիոն:

Մեծ դիւրութիւններ բանուորներու համար. Դիմել ամէն օր 10—12 եւ 5-...

Շաբաթ օրերը խորհրդակցութիւնը ձրի է:

ԲՈԼՈՐ ՀԱՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հայկական եռագոյն դրօշակներու Ֆրանսայի միակ կեդրոնատեղին է՝

Գրատուն Ն. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

95 Cours Richard-Vitton
Montchat-Lyon

Սկսեալ մէկ սանթիմ լայնքէն

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում:

Փափաքողներուն նմոյշներու եւ գիներու ցուցակը ձրի կը ղրկուի:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

5 Rue Cardinal Mercier
(Նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96,70 եւ 97...

Կը կատարէ Ֆրանսա մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, ... կերպով: Նաեւ դատական եւ փաստական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ:

Դիմել ամէն օր 9-12 ...

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ գործաւորուհիներ գործի նորոգութեան համար, լաւ վճարում դիմել՝ Սարգիս Յովսէփեանի, 45 Rue Lepic Փարիզ: Մէթրօ՝ Blanche, Tél. Marcadet 27—14:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Հեռ. Passy 72...

Կը կատարէ Ֆրանսա ցունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (Աֆիտավիթ...

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

Դ. ԹԱՃԻՐԵԱՆ
19 RUE HENRI MONNIER
PARIS (IXme)

ՓՈՐՁԱՌՈՒ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ

ՏՈՒՐՔԻ ՇՐՋԱՆԸ ԵԿԱ՛Ւ...

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵ՛Ր, կանոնաւորեցէ՛ք ձեր հաշիւները, դիմելով մեզ՝ ուսափելու համար տարապայման ՏՈՒՐՔԵՐԷ:

Կը ստանձնենք տոմարակալութեան եւ տուրքի վրայ ամէն տեսակ գործեր: Բացարձակ գաղտնապահութիւն եւ դիւրամատչելի գիներ:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺՆԵԳԻՆ	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շ.	40 շ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տոլ.	10 տոլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"
Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction & Administration Խմբագրութիւն 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e).
TÉLÉPHONE : NORD 57-82
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS
Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 19 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1928
19 JANVIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 548 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԳՈՆԷ ԵՐԿՈՒՔԸ...

Գաւառէն, հայրենակից մը մեր բարեխօսութիւնը կը խնդրէ՝ որպէսզի իր չորս զաւակներէն գոնէ երկուքը ընդունուին Գարակէօզեան Հօմ, իբրեւ Հայ մնալու համար:

Յանձն կ'առնէ ծախքն ալ վճարել:

Հակառակ մեր բոլոր բարեացակամութեան, ստիպուած ենք հրապարակաւ յայտնել թէ՝ անօգուտ է ո՛ր և է առաջարկ, գոնէ «մինչև ցնոր տնօրինութիւն»:

Անցեալ տարի ալ ստացանք նման դիմումներ, վճարովի կամ ձրի: Երիտասարդ մը քրօջը մէկ հատիկ զաւակը փրկեր է և կ'ուզէր որ հայերէնը չմոռնայ: Ուրիշ մը՝ «ֆէտայի» և հինգ վեց զաւկի տէր, կ'աղաչէր որ ամէն՝ միջոց փորձենք, որպէս զի գոնէ մէկը Հայ մնայ...:

Դիմեցինք մատնանշուած հաստատութեան, և վարչութիւնը մեզի պատասխանեց — միեւնոյն բարեացակամութեամբ — թէ բարերարը պայման դրած է թոշակաւոր աշակերտ չառնել, թէ իրաւասութիւնները շատ սահմանափակ են, իսկ դիմումները՝ բազմազան:

Ահա թէ ինչո՛ւ նոր փորձ մը անօգուտ կը գտնենք:

Բայց պիտի փորձենք ապացուցանել, միշտ հրապարակաւ, թէ տարրական տրամաբանութեան եւ մեր անմիջական պահանջներուն չի համապատասխաներ Գարակէօզեան Հօմին այս ուղղութիւնը:

Որքան կը յիշենք, երբ առաջին անգամ Հօմը հաստատուեցաւ Պոլսոյ մէջ, 1922ին, գլխաւոր պայմանը այն էր որ պիտի ընդունուէին 8-9 տարեկան տղաք, բոլորովին անհայր և անմայր:

Դէպքերու բերումով, հաստատութիւնը փոխադրուեցաւ Ֆրանսա, 1923ին:

Մենք պարբերաբար տեղեկութիւններ կուտանք անոր ներքին կեանքի մասին, եւ այն համոզումն ունինք թէ լաւ եւ առողջ սերունդ մը կը պատրաստուի: Ամէն պարագայի մէջ, տղաքը հայեցի կրթութիւն կը ստանան, լայնօրէն իւրացնելով նաեւ ֆրանսական մշակոյթը:

Արդ, սկիզբէն ի վեր ընդունուած տղաքը հետզհետէ չափահաս դառնալով, կեանքի ասպարէզ կը մտնեն: Եթէ չենք սխալիր, շատեր արդէն ինքնապահ դարձած են, իբրեւ արհեստաւորներ:

Ուրիշ խօսքով, նախատեսուած թիւը պակսած է կամ կը պակսի հետզհետէ:

Ինչո՞ւ նորեր չառնել անոնց տեղ, նոյնիսկ վճարումով:

Միւս կողմէ, գիտենք որ վարձուած շէնքը ամէն յարմարութիւն ունի ընդարձակուելու, կամ վերածուելու միջնակարգ վարժարանի մը:

Ուրեմն, ինչո՞ւ կարելի չըլլար համոզել բարերարը, որ սկզբնական ծրագրին մէջ փոփոխութիւններ կատարուին ա՛յդ ուղղութեամբ:

Հօմին վարիչները, թէեւ Փարիզէն չորս ժամ հեռու, շատ որոշ գաղափար ունին տիրող այլասերման մասին: Կը հաւատանք թէ աւելի կը տառապին, բաղդատելով իրենց աչքին առջեւ հասակ նետած սերունդը, եւ սա դժբախտ, հալելու դատապարտուած բազմութիւնները: Պ. Միհրան Գարակէօզեան խոշոր գումարներ տրամադրած, հրահանգներ տուած եւ գացած է Ամերիկա:

Անշուշտ ան չի կրնար մտածել այնպէս ինչպէս անոնք, որ ամէն օր հաղորդակցութեան մէջ են միջավայրին չարիքներուն հետ: Թերեւս ալ կը շարժի զուտ մարդասիրական տեսակէտէն, առանց ազգի եւ լեզուի խտրութեան:

Բայց եթէ ամբողջ պատկերը աչքի առջեւ ունենայ, եթէ իմանայ որ մարդիկ արիւն-արցունք կուլան երեք-չորս կամ հինգ-վեց զաւակէն գոնէ մէկ-երկուքը հայ պահելու համար, — ապահովաբար տարբեր կը խորհի:

Մանաւանդ որ, բախնք արդէն, տառապող հայրը կամ մայրը պատրաստ է ի հարկին ծախքերն ալ վճարելու:

Տարիներէ ի վեր պայքար կը մղենք Ամերիկեան Նպաստամատոյցին դէմ, հայ որբերու ազգային դաստիարակութեան համար: Եւ անոնք յաճախ համակերպած են մեր պահանջներուն:

Որբեր չե՞ն սա տղաքն ալ, — անոնք որ ծնողք ունին, քարէն հաց հանող նեցուկներ, բայց զրկուած են՝ ազգային միջավայրէ, դպրոցէ, լեզուէ:

Եւ հայկական հաստատութիւն չէ՞ Գարակէօզեան Հօմը, բոլորովին անշահախնդրական:

Գրեցինք թէ Վիեննական Մխիթարեանութիւնը կը պատրաստուի միջնակարգ վարժարան մը բանալ Փարիզի մէջ: Սիրով կ'ողջունենք:

Բայց ինչո՞ւ Գարակէօզեան Հօմն ալ չլրացնէ պակաս մը, ստիճանաբար ձեւափոխուելով, քանի որ հաստատուն ձեռնարկ մըն է եւ նոյն միջավայրին մէջ:

Ի՞նչ խոչընդոտներ կան, գոնէ հինգէն մէկը, հարիւրին երկուքը փրկելու:

Ինչո՞ւ ձեւականութիւններու կառչիլ, երբ տասն անգամ յուսախաբ եւ ճղակոտր ընտանիքներ են որ կ'աղաղակեն:

Կարդացէք, այսօր, պարսկահայ դպրոցի մը փակման առթիւ յառաջ եկած յուզումը, լաց ու կոծն ու աղաչանքները, եւ բաղդատեցէք այստեղի իրականութեան հետ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԾԱՆՕԹ ՔԱՋԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«Նոր երկիր» (Ֆնչակեան) շարունակելով իր տեսութիւնները «ի՞նչ պիտի անենք» խորագրին տակ, կը գրէ (Յունուար 15).

— «Թուրքիան բացի Քրտերն ու Հայերը, ուրիշ ոխերիմ թշնամիներ էլ ունի, — Յոյները, Բուլղարները, Իտալացիք: Թուրքիայի դէմ մեր շարժման կամ պայքարի ընթացքում, մենք պիտի յուսանք նաեւ այդ ազդերի օգնութեան վրայ: Իտալիան կամենում է Անատոլիան գրաւել. Հայերս ոչինչ չունենք կորցնելու եթէ յիրաւի, այդ պետութիւնը երեւայ այնտեղ, ուր երբեմն Հռոմն էր տիրում: Թո՛ղ Կապադովկիան նրանը լինի, թո՛ղ բարձրանայ նա մինչեւ Սեւ ծով, ի՞նչ ենք կորցնում կամ ի՞նչ ենք կորցնելու, եթէ Յոյները կրկին երեւացին Եգէական ծովի ասիական ափերի վրայ կամ Բուլղարները Մարմարայի հիւսիսային ափերում: Կը շահինք: Եթէ Հայերս անհրաժեշտ ուժն ու վճռական կամքը երեւան բերենք, բնականաբար այս բոլոր պետութիւնները մեզ դէմ ոչինչ չեն ունենալ, որովհետեւ մենք տաճկական հողերի այն մասերի վրայ աչք ունինք միայն, որոնք երբ եւ իցէ մեզ են պատկանել:

«Մենք յաճախ ենք մեղադրում Դաշնակցականներին, որ մեզ դաւաճանեցին: Լօզանը շարունակ յիշատակւում է մեր մամուլում որպէս Դաշնակցականների ապերախտութեան, անխղճութեան եւ դաւաճանութեան արտայայտութիւն: Եւ Լօզանը յիշում եմ որպէս հայ ժողովրդի թուլութեան, անմիաբանութեան եւ անվճռականութեան արդիւնք: Հայաստանը կռւում էր Թուրքիայի դէմ, բայց հայ զօրքի մէջ հայ հրամանատարները ապստամբութիւն էին քարոզում եւ զօրքը դասալքում, Հայաստանը Թուրքիայի ոտերի տակ էր ընկնում Կիլիկիայում, հայ Թերթեր կարմիր բանակի, Թուրքիայի դաշնակցի գովքն էին անում: Կիլիկիայում Հայերը կռւում էին ցաճիկների դէմ, Ամերիկայում եւ Պոլսում նոյն ցաճիկների դաշնակից Սովետների ծեռներն էին սեղմում նոյն կիլիկեան հերոսների արտասահմանեան ընկերները:»

ՀԱՃԻ ՍԱՄԻԻ ԸՆԿԵՐՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ԿԱԽՈՒԻՆ

Հաճի Սամիի հրոսախումբի անդամներէն Սէօքէցի Հագգըի եւ մեծ ու պզտիկ Մէհմէտներու մասին եղեռնադատ ատեանին կողմէ տրուած վճիռը վաւերացուած է վճռաբեկ ատեանին եւ Ազգ. Ժողովին կողմէ: Մահապարտները կախաղան պիտի հանուին Սուլթան Ահմէտի հրապարակը, դատական շէնքին առջեւ:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Արեւելեան երկաթուղիի ընկերութեան հետ կնքուած համաձայնագրին վաւերացումէն անմիջապէս վերջ, ընկերութիւնը երեք միլիոն ֆրանք պիտի վճարէ Թուրք կառավարութեան: Այս գումարը երկրորդ մասնավճարն է այն հինգ միլիոն ֆրանքին, որուն երկու միլիոնը վճարուած է արդէն:

ՖՐԱՆՍԱ 200 միլիոն տոլարի փոխառութիւն մը պիտի կնքէ Ամերիկայէն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թրքացումը կը խստանայ

ՄԻԱՅՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ՊԻՏԻ ԽՕՍՈՒԻ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ Համալսարանի Իրաւաբանական ճիւղի Ուսանողական Միութիւնը Յունուար 13ին արտակարգ ժողով մը գումարելով, բուռն վիճաբանութիւններ կատարած է:

Միութեան նախագահ Մազհար պէյ առաջարկած է որ Միութիւնը խիստ գործունէութեան լծուի, թոյլ չտալու որ փոքրամասնութիւնները թուրքերէնէ տարբեր լեզու խօսին հրապարակային վայրերու մէջ:

Ժողովը, խանդավառութեամբ ընդունած է այս առաջարկը, եւ որոշած կառավարութեան դիմել, խնդրելու համար որ գործի ձեռնարկելու արտօնութիւն տրուի:

Մազհար պէյ այս առթիւ հետեւեալը յայտարարած է Լրագրողներուն. —

«Պիտի աշխատինք թոյլ չտալ որ, Յոյներն ու Հրեաները թուրքերէնէ տարբեր լեզու խօսին: Այս նպատակով գործունէութեան պիտի լծուինք, անմիջապէս որ հարկ եղած արտօնութիւնը առնենք Ներքին գործավարէն:

«Այս գործը գլուխ պիտի հանենք՝ առանց հակառակ վարուելու հաւաքոյթներու օրէնքին: Պատերուն վրայ յայտարարութիւններ պիտի փակցնենք, ծանուցանելու համար թէ արգիլուած է Թուրքիոյ մէջ թուրքերէնէ տարբեր լեզու խօսիլ: Ասկէ զատ բաւականաչափ ինքնաշարժ վարձելով քաղաքին ամէն կողմը պիտի շրջինք՝ գործնական քարոզութիւն կատարելու համար: Իւրաքանչիւր ինքնաշարժի մէջ պիտի նստին հինգ ուսանողներ՝ դրօշակ ի ձեռին: Այս դրօշներուն վրայ գրուած պիտի ըլլայ թէ Թուրքիոյ մէջ արգիլուած է թուրքերէնէ տարբեր լեզու խօսիլ»:

Հայոց լքեալ գոյքերու ցանկը կը պատրաստուի

Գաղթականներու Տեղաւորման տնօրէնութիւնը գաղթականներու տեղաւորման վերաբերեալ նոր օրինագիծ մը պատրաստելու վրայ է, կը գրեն Պոլսոյ թերթերը:

Միւս կողմէ, Լքեալ Գոյքերու Վարչութիւնը եւս ձեռնարկած է հայկական «լքեալ» գոյքերու մասին մանաւոր ցանկի մը պատրաստութեան: Այս ցանկը ետքէն պիտի յանձնուի Տեղաւորման Տնօրէնութեան, որպէսզի դիւրանայ «լքեալ» գոյքերուն փոխանցումը՝ գաղթականներուն: Ցարդ 9200 տուն տրամադրուած է գաղթականներուն: Հակառակ ասոր, ներկայիս կան 300 գաղթականներ, որոնք դեռ զետեղուած չեն:

Տեղաւորման եւ Լքեալ Գոյքերու Տնօրէնութիւնները կ'աշխատին այս խնդիրն ալ շուտով լուծել: Բացը մնացած 300 գաղթականներուն, հետզհետէ տուն-տեղ պիտի տրամադրուի:

Հացկերոյթ մը գերման դեսպանատան մէջ

Փարիզի գերման դեսպան ֆօն Հէօշ Երեքշաբթի կէսօրին դեսպանատան մէջ հացկերոյթ մը տուաւ, ի պատիւ Գերմանիոյ նախկին վարչապետ Տոքթ. Վիրթի: Ներկայ էին Երեսփ. ժողովի Նախագահ Պուիսոն, արտաքին Նախարար Պրիան, Նախարարներ Էրիօ, Ժորժ Լէյկ, Պօքանովսքի, վարչապետ Փուանքարէի ներկայացուցիչը, ընկերվարական երեսփոխաններ Լէօն Պլում եւ Մութէ, նախկին ֆրանսական դեսպաններ եւ ուրիշ բազմաթիւ պաշտօնական կարեւոր դէմքեր:

Դիտել տանք որ պատերազմէն ի վեր առաջին անգամն է որ ֆրանսական կառավարութեան անդամները կը հիւրասիրուին գերման դեսպանատան մէջ:

Խորհրդային նոր դեսպանը Փարիզի մէջ

Փարիզի խորհրդային նորընտիր դեսպան Դովգալեւսկի առջի օր Մոսկուայէն Փարիզ հասաւ՝ իր կնոջ եւ աղջկան հետ միասին: Կայարանը դիմաւորելու գացած էին ֆրանսական պաշտօնական ներկայացուցիչներ եւ դեսպանատան պաշտօնէութիւնը, գլխաւորութեամբ գործակատար Բէսովսկիի: Այս վերջինը կը վարէր դեսպանատան գործերը՝ Ռակովսկիի Փարիզէն քշուելէն ի վեր:

Նոր դեսպանը առաջին անգամ դիւանագիտական ասպարէզի մէջ մտած է 1924ին, իբրեւ դեսպան Սթոքհոլմի: Յետոյ նոյն պաշտօնով փոխադրուեցաւ Թոքիօ, ուսկից այժմ Փարիզ կուգայ: Դովգալեւսկի հին պոլշեւիկ մըն է. մասնակցած է 1905ի ռուսական յեղափոխութեան եւ աքսորի դատապարտուած, սակայն յաջողած է փախչիլ: Ուսած է Պելճիքայի եւ Զուիցերիոյ մէջ, յետոյ Ֆրանսա գալով Թուլուզի համալսարանէն ելեկտր. ճարտարագէտ տիտղոսը առած է: Պատերազմէն առաջ Պորտոյի մէջ կ'աշխատէր, իբրեւ ելեկտրագէտ: Լաւ կը ճանչնայ Ֆրանսացիները եւ ֆրանսերէն կը խօսի:

Բաղխեան դասակարգ մը Ռուսիոյ մէջ

«Տէյլի էքսփրէս»ի թղթակիցը կը հեռագրէ Մոսկուայէն թէ Խորհրդային Միութեան սահմաններուն մէջ հետզհետէ կը կազմուի քաղքենի դասակարգ մը, որ լաւ դրամ կը շահի եւ լաւ կ'ապրի: Կառավարութիւնը մտադիր է ջնջել կարգ մը անհաճոյ օրէնքներ, քաջալերելու համար այս դասակարգը, որ կը բաղկանայ ճարտարագէտներէ, մեքենագէտներէ եւ զանազան մասնագէտներէ:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՄԻՇՏ ՍԱ ՏԳԵՂ ԼԵԶՈՒՆ...

Անընդհատ ու առանց յոգնութեան, երկաթէ բռունցքի պէս, պէ՛տք է հարուածել որոշ հայ քաղաքացիներու բութ գանկերը՝ որ մոռնա՛ն, որ հինգած հագուստի պէս գետին ձգեն, որ փողոցէ փողոց, այս օտար ափերուն վրայ, մանաւոր ախորժակով չհնչեցնեն սա տգեղ, աղքատ ու գռեհիկ Թուրքերէն լեզուն...

Մեզ հալածեցին, աւերեցին մեր գիւղերը, բռնագրաւեցին մեր ինչքերը, անխնայ ու առանց գթութեան զարկին մեզ՝ մեր բոլոր ցեղական ու ժողովրդական իրաւունքներուն մէջ, կռիւ յայտարարեցին մեր պատմութեան, մեր ապրելու, երջանկանալու իրաւունքին, մեր *լեզուին* դէմ:

Բայց մենք, ափէ ափ, քաղաքէ քաղաք մեր հետ կը պտտցընենք *իրենց լեզուն*, իրենց լեզուին ամէնէն զզուելի ու ամէնէն աղքատ մասը...

Զհինցա՛ւ, չմաշեցա՛ւ այդ լեզուն: Չձանձրացանք, չյոգնեցանք անկէ: Կրկնեցինք զայն մեր եկեղեցիներուն առջեւը, ֆրանսական պարասրահներուն մէջ, Սէն Միշէլի վրայ՝ փարիզ, Ռիւ Տօմինիքէնի *մէջ*՝ Մարսէյլ ու մարդիկ եղան, օտարներ, որ կարծեցին թէ այդ է մեր լեզուն... մեր հայրենի լեզուն...

Ա՞յդ է մեր լեզուն: Ըսէ՛ք, դո՛ւք որ Թուրքերէն կը խօսիք, Ա՞յդ է... Թշուա՛ռներ...

Երբեմն հասկնալի է անոր գործածութիւնը՝ որոշ մարդոց մօտ: Կան որ իրենց տան մէջ չեն լսած հայերէնը, ուրիշներ որ մոլութեան պէս կը կրեն զայն իրենց վրայ: Ինչ որ մեղադրելի է, բացակայութիւնն է՝ անկեղծ, աղնիւ, յարատեւ ճիգի մը՝ ազատուելու այդ օտար, այդ ապուշ, այդ տգեղ ժառանգութենէն...

Աղտոտ վերարկուի մը՝ պէս պէ՛տք է նետել զայն մեր վրայէն, նետած կատուի մը դիակին պէս մեր տուներէն դո՛ւրս, դո՛ւրս...

Փարիզի պողոտաներուն վրայ՝ Թուրք ուսանողները կ'ամչնան իրենց լեզուէն, կը խօսին ֆրանսերէն:

Եթէ մարդիկ գիտնային թէ հայերէն չէ ձեր խօսածը, եթէ հայ լեզուին՝ բնական ու ոտնահարուած իրաւունքը չըլլար՝ ո՛չի՛նչ, կարելի էր ներել որ վարկաբեկէք զայն, իր տգեղութիւնը ցուցադրելով ամէ՛ն վայրկեան...

— Տօ Արթաքի՛, «Կավոշ» օգուտը՛ն մը, տէհշէթ պատկերլէր վար...

— Անտո՛ն, պու փորձը քի՞մ եափտը, տօլու սխալլար գաչմըշ...

— Տօ՛, Արամ, սէնինքի նաւը՞լ...

Չէ՛, դադրեցուցէ՛ք այս խայտառակութիւնը: Կը բաւէ որքան պղծեցիք մեր լեզուն: Թուրքերէնո՞վ բորոտած էք,— մաքրուեցէ՛ք:

Այդ լեզուով՝ մի՛ հայհոյէք անգամ: Մեղք չէ՞ մեր հայերէնին:

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ՄՐՑԱՆԱԿԻ ՄԸ ԲԱԽՏԸ

«Խորհրդային Հայաստան»ի մէջ (4 Յունուար) գրող մը կը հարցնէ.

— «Տիգրան Կամսարականի անուան» գրական մրցանակին ժիւրին, 28 Յուլիսին կը յայտնէր, թէ որոշումը պիտի տայ Օգոստոսին: Սակայն արդէն անցեր է 4 ամիս, մինչեւ ժիւրին կը շարունակէ լռութիւն պահել:»

ՔԱՐԻՒՂՆ Է ՈՐ Կ'ԻՋԽԷ

Ըառածի կարգ անցած է թէ դրամատիրական պետութիւններու արտաքին քաղաքականութիւնը հիմնուած է նաւթի տակառներուն վրայ։

Այս առածը առաւելապէս ճշմարիտ է Միացեալ Նահանգներու արտաքին քաղաքականութեան համար։

Միացեալ Նահանգներու հանրապետական վարչութիւնը կարելի է առանց վարանելու՝ համարել քարիւղի մեծ ընկերութիւններու քաղաքական գործակալութիւնը՝ արտասահմանեան գանազան երկիրներու մէջ։ Իր քաղաքանութիւնը միշտ հիմք եւ նպատակ կ'ունենայ քարիւղի ընկերութեանց մենաշնորհներն ու անոնց ապագայ առաւելագոյն շահը։

Այս իրողութիւնը պատճառներէն մէկը կարելի է համարել, որ Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը կը կենայ քաղաքականօրէն մեկուսացած վիճակի մէջ եւ իր ձեռքին մէջ ունենալով հսկայ դրամագլուխներու անսահման եւ վիթխարի ուժը, կ'աշխատի իր քարիւղի ընկերութիւններուն համար նուաճել առաւելագոյն պատեհութիւններ. բան մը, որ հաւանաբար կարելի պիտի չըլլայ ընել եւրոպական պետութիւններու քաղաքականութեան հետ ներգաշնակելով։

Միացեալ Նահանգներու այս քաղաքականութիւնը կը շօշափէ նաեւ մեր խղճուկ քաղաքական շահերը, որոնք սակայն մահու եւ կենաց նշանակութիւն ունին մեր, ոչ միայն քաղաքական այլ նաեւ ֆիզիքական գոյութեան տեսակէտէն։ Այս պատճառով ալ քննենք միայն մեզ հետ առնչութիւն ունեցող Ամերիկեան ներկայ քաղաքականութիւնը։

Ամերիկեան Standard Oil Company կոչուած քարիւղի մեծ ընկերութիւնը անյագ ախորժակ ունի տիրանալու համար Բագուի ու Վասպուրականի հարուստ նաւթահանքերու ամբողջութեան եւ Միջագետքի հանքերուն որոշ տոկոսին։

Այս ընկերութիւնը այդ հանքերու տէր կ'ուզէ դառնալ մինչեւ եւ կեդրոնական Ասիոյ քարիւղի շուկաներուն համար. փոխանակ քարիւղը Ամերիկայէն փոխադրելու, որուն հետ կապուած են փոխադրութեան դժուարութիւններ ու մեծ ծախքեր եւ ապա մրցումի տկարութիւն, վերոյիշեալ հանքերուն տիրանալով պիտի չքանան բոլոր դժուարութիւնները ու մրցումի բոլոր առաւելութիւնները իրենց ձեռքն ունենալով, պիտի տիրանան յիշեալ շուկաներուն. միաժամանակ պիտի ունենան հարուստ նաւթի պահեստ։

Իսկ այդ հանքերը այնքան հարուստ են, որ պիտի գոհացնեն ամբողջ Ասիոյ պէտքերը եւ առաջադրուած մեծ պահեստը։

Միացեալ Նահանգներու քաղաքականութիւնը աշխարհի այդ մասին մէջ հիմք ունի ուրեմն Սթանտարտ Օյլի այս շահաբեր ձգտումները։

Այս նպատակը իրագործելու համար քանի մը նախապայմաններ անհրաժեշտ են, 1. Այս հանքային շրջաններուն տիրող կառավարութիւնները պէտք է ըլլան այնքան ուժեղ, որ հնարաւորութիւն տան խաղաղօրէն բաւական երկար ժամանակ շահագործելու այդ հանքերը, 2. այդ կառավարութիւնները անզօր ըլլան իրենց սեփական միջոցներով շահագործելու նաւթահանքերը, 3. նիւթական այնպիսի կացութեան մէջ գտնուին, որ ամէն գնով պարտաւորուին դիմելու Ամերիկեան հրազարակը փոխառութիւններ կնքելու։

Այս նախապայմանները ով որ կրնայ ներկայացնել, ան դուռնէլի ուժ մը պիտի համարուի Միացեալ Նահանգներու համար։

Հայաստանի հանքերուն համար հայ ժողովուրդը իբրեւ տակտիկ միաւոր՝ չի կրնար վերոյիշեալ պայմանները ներկայացնել։ Այդ պարագային թուրքիան միակն է որ կրնայ նկատուիլ ուժ մը որ պիտի կրնայ պահպանել խաղաղութիւնը եւ ներկայացնել միւս պայմանները։ Ուրեմն, քարիւղի գործակալութիւնը ստանձնած կառավարութիւնը առանց զգացումի եւարդարադատութեան կարեւորութիւն տալու, կը նախընտրէ տեսնել այդ հանքերուն տէրը թուրքիան եւ ոչ Հայաստանը։

Բաւական բարդ է Բագուի հանքերուն տէր՝ Ռուսաստանի հարցը։ Նկատի ունենալով խորհրդային վարչութեան ներքին քաղաքական մեթոտները ու ասնոր տնտեսական քաղաքականութիւնը, Միացեալ Նահանգներու կառավարութիւնը կը վարանէր գալ համարիլ Ռուսաստանի ճնշուն տէրը, հետեւաբար եւ խախուտ կը համարէր անոր հետ կնքուելիք ոեւէ պայմանագրութիւն։ Այնուամենայնիւ այդ վիճակը սպասուածէն աւելի երկար տեւեց եւ տակաւին ոեւէ տուեալ չկայ թէ Ռուսաստանի ոչ համապատասխան տարրերը մօտերս կրնան իշխանութեան տիրանալ եւ կայուն վիճակ մը ստեղծել։ Ընդհակառակն, Տրոցկի-Զինովիեւ ընդդիմադիր շարժումը կը սպառնայ Ռուսաստանի դնել աւելի գործօն եւ ծայրայեղ տարրերու ձեռքը։ Այս երեւոյթը կը հարկադրէ ամերիկեան քաղաքական գէտները ամբողջապէս փոխելու իրենց մտայնութիւնը եւ չենթադրելու Ռուսաստանի այժմու կառավարութեան վրայ. հաւատալով թէ իրենց աջակցութեամբ եւ քաջալերութեամբ ան պիտի ըլլայ միակ եւ հաստատուն իշխանութիւնը Ռուսաստանի մէջ, առ ի չգոյէ լաւագոյնին։

Միւս կողմէ, Ռուսաստանի խորհրդային կառավարութիւնը վերջին տարիներու շարք մը քաղաքական ձախորդութիւններէն յետոյ, պէտք ունի ուշադրաւ յաջողութեան մը, որուն համար պատրաստ է ամէն զոհողութիւն կատարելու։ Այդ յաջողութիւնը կրնայ իրականանալ Միացեալ Նահանգներու հետ քաղաքական յարաբերութիւն ստեղծելով, Նոյ չէ թէ «առեւտրական յարաբերութեան» պիտակով։

Ամերիկեան կառավարութիւնը այժմ մի քանի կը պատրաստէ Ծերակոյտի եւ երեսփոխանական ժողովի մէջ, առեւտրական յարաբերութիւններու համար հաւանական պայմանագրութիւն մը, միւս կողմէ պիտի աշխատի վաւերացնել Լօզանի դաշնագիրը, իսկ եթէ ներկայ դաշնագիրը հնարաւոր չըլլայ Ծերակոյտէն վաւերացնել, այն ատեն փոքր փոխոխութիւններով առանց դաշնագրի էութեան դպչելու, կը պատրաստեն նոր դաշնագիր մը՝ նուազ խորտչեցնող։

Ամերիկեան կառավարութիւնը, հակառակ Սահմանադրութեան, դեսպաններու փոխանակութեան սկզբունքը կ'ընդունի եւ այսօր Մուխթար պէյ Ուաշինկթըն կը մնայ իբրեւ դեսպան Թուրքիոյ, որուն հետ ոեւէ դաշնագիր չունին։ Այս կէտը պիտի ներկայացուի Ծերակոյտին վաւերացման յանձնուելէ առաջ։ Ներկայ Ծերակոյտը, որ մինչեւ կէսօր դասերով պարապելէ յետոյ։ Տեսուչը, ինչպէս եւ հոգաբարձութիւնը դպրոցի օրագրական մատեանի մէջ կամ առանձին թուղթի վրայ, իրենց դալը եւ դպրոց փակելը արձանագրելու անհրաժեշտութիւնը յայտնեցին։ Կոմիսարներն ըսին, որ թէեւ իրենք սկզբունքով դէմ են նախարարական պահանջին եւ շատ կը ցաւին եղածին համար, սակայն իրենց ձեռքը առաջ չերթալ այդպիսի արձանագրութիւն դրելու։ Բայց խոստացան որ այդ բովանդակութեամբ գրութիւն, դպրոցի ակամայ փակման մասին, յետոյ կ'ուղարկեն հոգաբարձութեան, ոստիկանութեան կողմէ։

Այնուհետեւ տեսուչը հրաւիրեց բոլոր աշակերտները բակ, կոմիսարներու ներկայութեամբ։ Աշակերտները երգեցին աւուր պատշաճի հետեւեալ երգը՝ «Շէն մնայ միշտ այս աւուրը դպրոց, Աւուրը Սահակի ձեռակերտն ազգային, Թող լինի մայր հայ աղայոց, Սէր, հաւատ, լոյս, մտքի լոյս տայ Հային»... ապա տեսուչը հետեւեալն ըսաւ, պարակերէն լեզուով «Իմ սիրելի աշակերտներ, կառավարութեան հրամանով մեր դպրոցը արձակուեցաւ, բայց մեծ յոյս ունինք, պարսիկ մեծ ազգի վեհանձնութեան եւ խորհրդարանի արդարամտութեան վրայ, որոնք չեն հաստատեր թագաւորի անընդունելի ծրագիրը»։

Ապա տեսուչը արտասուալեր աչքերով հրաւիրեց աշակերտութիւնը հետեւիլ իրեն՝ համբուրել դպրոցին պատերը եւ ճեղանալ։ Աշակերտութիւնը եւ ներկաները չկրնալով սրտի փոթկումը զսպել, բարձրաձայն լացին կոմիսարներն ալ չկրցան զսպել իրենց արցունքները։ Երբ ցանկութիւն յայտնուեցաւ աշակերտութիւնը տանիլ հեռագրատուն, կոմիսարները արգիլք հանդիսացան, առարկելով որ այսպիսի բազմութեամբ ուլաց ու կոծով փողոցէն անցնիլը դէշ ազդեցութիւն կ'ունենայ քաղաքի անդորրութեան վրայ, մանաւանդ որ քաղաքական կացութիւնը փափուկ է։

Ապա հասան իրարու հետեւէ դարձեալ նորանոր կոմիսարներ, ինչպէս եւ յարգուած Ասէֆ-էլ-Հմայունէ Փուլադին՝ նայիբէ ավվալը։ Ասոնք յորդորեցին խոյս տալ աղմկարար ցոյցերէ, զորս օգտակար չհամարելով թոյլ չեն կրնար տալ, իսկ ինչ կը վերաբերի դիմումներուն եւ հեռագիրներուն, ըսին թէ՝

«Ապատ էք եւ այդ ձեր իրաւունքն է, ուր կ'ուզէք դիմեցէք։ Մենք եւս մեր կարգին կ'ըսենք հեռագրապետին, որ յայտնէ թէհրան հայ ժողովուրդի իրաւացի վրդովումը, ազմուկն ու լացը, թէ ժողովուրդը խմբովին կ'ուզէր երթալ հեռագրատուն, բայց մենք թոյլ չտուինք»։

Եկաւ նաեւ Ռէիսը-փոլիսը (ոստիկանապետ) եւ նման յորդորներ ըրաւ յուզուած եւ հեռագրատուն երթալ ուզող բազմութեան։ Հոգաբարձութիւնը հարկ կը համարէ շեշտել, թէ ոստիկանութեան վերաբերմունքը շատ յարգալից էր, սրտացաւ ու կարեկից։

Ոստիկանութեան այս առաջարկներէն յետոյ, ալեկոծ եւ ծայր աստիճան յուզուած բազմութիւնը անվերջ կ'աղաղակէր.

— «Մենք կ'երթանք, կը հեռագրենք, մենք չենք թոյլ տար դպրոցի փակումը»։

Տեսուչը այն ատեն բազմութիւնը առաջնորդեց սրահ եւ մօտ երկու ժամուան բանախօսութեամբ, աշխատեցաւ համոզել ժողովուրդը թէ հայ դպրոցին հասած այս ծանր հարուածը եւ փորձութեան բաժակը՝ կարելի է անցընել, ոչ թէ ազմուկով ու անհանդստութեամբ, այլ տարէց ու փորձուած մարդոց յատուկ սառն դատողութեամբ եւ ուրեմն լաւագոյն է, որ հասարակութիւնը համակերպի եւ հոգաբարձութեան ու ծնող դասակարգի փորձուած դասի հետ նոր բանոր դիմումներ խմբագրեն, ուղղուած կեդրոնական իշխանութեան։

Յուզուած հասարակութիւնը եկաւ այն համոզման, որ իրօք հանդարտ, շրջահայեաց եւ անաղմուկ գործելակերպն է, որ կրնայ ցանկալի արդիւնքը տալ փորձութեան ժամնուած մեր դպրոցին։

Ոստիկանական պաշտօնեաները նկատելով, որ հակառակ իրենց յորդորներուն եւ տեսուչի երկարատեւ բանախօսութեան, ժողովուրդին յուզումը երթալով աւելի կը տարածուի, մանաւանդ կիներու մէջ, միւս կողմէ ալ խանութները փակելով, Հայերը դպրոց կը թափին եւ թերեւս յարաճուն յուզումը կրնայ ուրիշ բարդութիւններ առաջ բերել՝ ստիպուեցան դիմել կառավարութեան եւ կարգադրութիւն խնդրել։

Ատկէ յետոյ է, որ Աղայէֆ Փուլադին ժողովուրդի այդ փոթորկուած նիստէն դուրս կը հրաւիրէ տեսուչը եւ կ'ըսէ թէ Ռէիսը-փոլիսի թելադրանքով ինքը գացած է հքումաթի մօտ եւ պատմած հայ ժողովուրդի անձայր յուզումը, կարգադրութիւն խնդրելով։ Հքումաթը վշտացեր եւ զարմացեր է, որ այդ մասին ոստիկանութենէն իրեն լուր չեն տուած եւ անյարմար է գտած, որ «ժոթմադդէն եւ նիքնամ» հայ ժողովուրդի դպրոցը փակեր են։ Իր կողմէ հրահանգած է Փուլադին, որ դպրոցը վերաբացուի 10 օր եւս, որպէսզի դպրոցի վարչութիւնը ժամանակ ունենայ անհրաժեշտ դիմումները կատարելու թէհրան, թագաւորին եւ ուրիշ տեղեր եւ ձեռք բերէ դպրոցը ազատ թողելու հրամանագրեր։

Այս տեղեկութիւնը երբ տեսուչը յայտնեց ժողովուրդին, բարձրացաւ ուրախութեան աղաղակ եւ եղան շնորհակալութեան ցոյցեր։ Բազմութիւնը թափեցաւ բակ, ուր խոնուած աշակերտութիւնը նորէն երգեց՝ «Շէն մնայ» եւ թնդաց հասարակութեան «Ձէնդէ բադ հազրաթէ հօքմրան, ալահազրաթէ համայունի շահնշահը Փահլավի» աղաղակը։

Դեկտ. 21ի այս դէպքին առթիւ հեռագիրներ ուղղուեցան պատգամաւոր Զ. Սագինեանին եւ պատճէնը «Թուփան» եւ «Շաֆաղէ սոբհ» լրագրերուն, իսկ այսօր կը պատրաստուին հեռագրեր թագուհիին՝ մայրերու կողմէ, թագաժառանգին՝ աշակերտներու կողմէ եւ վարչապետին։

ՊԱՐՍԿԱՀԱՅ ԴՊՐՈՑՆԵՐՆ ԱԼ ՎՏԱՆԳՈՒԱԾ

ԴՊՐՈՑ ՄԸ ԿԸ ՓԱԿՈՒԻ, ԱՆՆԿԱՐԱԳՐԵԼԻ ՅՈՒԶՈՒՄԻ ԵՒ ՎԱՅ ՈՒԽՏԻ ՄԱՏՆԵԼՈՎ ԱՄԲՈՂՋ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԸ, ՈՐ ԿԸ ՓԱԿԷ ԽԱՆՈՒԹՆԵՐԸ ԵՒ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԿԸ ԴԻՄԷ

ՈՍՏԻԿԱՆՆԵՐՆ ԱՆԳԱՄ ԿՈՒԼԱՆ

ԹԷՀՐԱՆ, 22 դեկտ.

Ինչպէս յայտնի է, Պարսկաստանի կրթական նախարար թադայոն նոր ծրագիր մը պատրաստած էր, դպրոցները ֆարսացնելու համար։ Այդ օրէնքին համաձայն, որ տակաւին չէ վաւերացուած Խորհրդարանէն, հայկական դպրոցներն ալ պարտաւոր են առաջին չորս դասարաններէն իսկ բոլոր առարկաները ուսուցանել պարսկերէն և հայերէնը տալ իբրեւ օտար լեզու։ Բնական է որ յաջորդաբար նոյն պահանջները պիտի դնեն, Ե. եւ Զ. դասարաններուն համար, մինչեւ որ բոլոր դպրոցները պարսկանան։

Յետոյ, կառավարութիւնը սկսած է իր բոլոր նամակներն ու պահանջները ուղղել տեսուչներուն, անտես առնելով հոգաբարձութիւնները, ուրեմն եւ հայ հասարակութեան ուրոյն կազմակերպութիւնը։ Այսպէսով դպրոցական հարցը կը սպառնայ աւելի ընդարձակուիլ։ Տեսուչները կը պատասխանեն թէ իրենք վարձուած ուսուցիչներ են եւ կառավարութեան կարգադրութիւնները պիտի յայտնեն դպրոցներու բուն տիրոջը՝ հայ ժողովուրդին ընտրած մարմիններուն։

Առայժմ դասատուներէն սկսած են Պայմանաժամ տրուած էր Ղազուինի, Սուլթանապատի եւ Սպահանի դպրոցներուն։ Թէհրանի դպրոցին ազդարարութիւն եղաւ Դեկտեմբեր 30ին։

Ստորեւ կը ներկայացնեմ Ղազուինի դպրոցին փակման առթիւ յառաջ եկած աննախընթաց իրարանցումը, քաղելով պաշտօնական աղբիւրէ։

Ամիսներէ ի վեր կրթական նախարարութեան և Ղազուինի պաշտօնէութեան թղթակցութիւններէն յետոյ, Դեկտ. 14ին կրթական պաշտօնէութեան պահանջին համաձայն, ոստիկանութեան գրաւոր հրահանգով դպրոցին տրուեցաւ 7 օր ժամանակ, մինչև 20 Դեկտեմբեր (28 Ադէր), Թէհրանի կամ Տարկ եղած վայրերու հետ յարաբերութեան մէջ մտնելու որեւէ բարձրագոյն հրաման ձեռք բերելու համար։

Մինչդեռ Դեկտեմբեր 21ին, Շորեքշաբթի, երբ դպրոցին սովորական զբաղումները սկսեր էին, երկրորդ դասէն յետոյ, ժամը 9.45ին, դպրոց եկան ոստիկանական երկու կոմիսարներ, հոգեվեղէս ճնշուած եւ յուզուած հոգաբարձութեան նախագահի եւ գանձապահի հետ, եւ տրուած ժամանակը լրացած համարելով, յայտարարեցին դպրոցը փակուած՝ մինչև կէսօր դասերով պարապելէ յետոյ։ Տեսուչը, ինչպէս եւ հոգաբարձութիւնը դպրոցի օրագրական մատեանի մէջ կամ առանձին թուղթի վրայ, իրենց դալը եւ դպրոց փակելը արձանագրելու անհրաժեշտութիւնը յայտնեցին։ Կոմիսարներն ըսին, որ թէեւ իրենք սկզբունքով դէմ են նախարարական պահանջին եւ շատ կը ցաւին եղածին համար, սակայն իրենց ձեռքը առաջ չերթալ այդպիսի արձանագրութիւն դրելու։ Բայց խոստացան որ այդ բովանդակութեամբ գրութիւն, դպրոցի ակամայ փակման մասին, յետոյ կ'ուղարկեն հոգաբարձութեան, ոստիկանութեան կողմէ։

Այնուհետեւ տեսուչը հրաւիրեց բոլոր աշակերտները բակ, կոմիսարներու ներկայութեամբ։ Աշակերտները երգեցին աւուր պատշաճի հետեւեալ երգը՝ «Շէն մնայ միշտ այս աւուրը դպրոց, Աւուրը Սահակի ձեռակերտն ազգային, Թող լինի մայր հայ աղայոց, Սէր, հաւատ, լոյս, մտքի լոյս տայ Հային»... ապա տեսուչը հետեւեալն ըսաւ, պարսկերէն լեզուով «Իմ սիրելի աշակերտներ, կառավարութեան հրամանով մեր դպրոցը արձակուեցաւ, բայց մեծ յոյս ունինք, պարսիկ մեծ ազգի վեհանձնութեան եւ խորհրդարանի արդարամտութեան վրայ, որոնք չեն հաստատեր թագաւորի անընդունելի ծրագիրը»։

Ապա տեսուչը արտասուալեր աչքերով հրաւիրեց աշակերտութիւնը հետեւիլ իրեն՝ համբուրել դպրոցին պատերը եւ ճեղանալ։ Աշակերտութիւնը եւ ներկաները չկրնալով սրտի փոթկումը զսպել, բարձրաձայն լացին կոմիսարներն ալ չկրցան զսպել իրենց արցունքները։ Երբ ցանկութիւն յայտնուեցաւ աշակերտութիւնը տանիլ հեռագրատուն, կոմիսարները արգիլք հանդիսացան, առարկելով որ այսպիսի բազմութեամբ ուլաց ու կոծով փողոցէն անցնիլը դէշ ազդեցութիւն կ'ունենայ քաղաքի անդորրութեան վրայ, մանաւանդ որ քաղաքական կացութիւնը փափուկ է։

Ապա հասան իրարու հետեւէ դարձեալ նորանոր կոմիսարներ, ինչպէս եւ յարգուած Ասէֆ-էլ-Հմայունէ Փուլադին՝ նայիբէ ավվալը։ Ասոնք յորդորեցին խոյս տալ աղմկարար ցոյցերէ, զորս օգտակար չհամարելով թոյլ չեն կրնար տալ, իսկ ինչ կը վերաբերի դիմումներուն եւ հեռագիրներուն, ըսին թէ՝

«Ապատ էք եւ այդ ձեր իրաւունքն է, ուր կ'ուզէք դիմեցէք։ Մենք եւս մեր կարգին կ'ըսենք հեռագրապետին, որ յայտնէ թէհրան հայ ժողովուրդի իրաւացի վրդովումը, ազմուկն ու լացը, թէ ժողովուրդը խմբովին կ'ուզէր երթալ հեռագրատուն, բայց մենք թոյլ չտուինք»։

Եկաւ նաեւ Ռէիսը-փոլիսը (ոստիկանապետ) եւ նման յորդորներ ըրաւ յուզուած եւ հեռագրատուն երթալ ուզող բազմութեան։ Հոգաբարձութիւնը հարկ կը համարէ շեշտել, թէ ոստիկանութեան վերաբերմունքը շատ յարգալից էր, սրտացաւ ու կարեկից։

Ոստիկանութեան այս առաջարկներէն յետոյ, ալեկոծ եւ ծայր աստիճան յուզուած բազմութիւնը անվերջ կ'աղաղակէր.

— «Մենք կ'երթանք, կը հեռագրենք, մենք չենք թոյլ տար դպրոցի փակումը»։

Տեսուչը այն ատեն բազմութիւնը առաջնորդեց սրահ եւ մօտ երկու ժամուան բանախօսութեամբ, աշխատեցաւ համոզել ժողովուրդը թէ հայ դպրոցին հասած այս ծանր հարուածը եւ փորձութեան բաժակը՝ կարելի է անցընել, ոչ թէ աղմուկով ու անհանդստութեամբ, այլ տարէց ու փորձուած մարդոց յատուկ սառն դատողութեամբ եւ ուրեմն լաւագոյն է, որ հասարակութիւնը համակերպի եւ հոգաբարձութեան ու ծնող դասակարգի փորձուած դասի հետ նոր բանոր դիմումներ խմբագրեն, ուղղուած կեդրոնական իշխանութեան։

Յուզուած հասարակութիւնը եկաւ այն համոզման, որ իրօք հանդարտ, շրջահայեաց եւ անաղմուկ գործելակերպն է, որ կրնայ ցանկալի արդիւնքը տալ փորձութեան ժամնուած մեր դպրոցին։

Ոստիկանական պաշտօնեաները նկատելով, որ հակառակ իրենց յորդորներուն եւ տեսուչի երկարատեւ բանախօսութեան, ժողովուրդին յուզումը երթալով աւելի կը տարածուի, մանաւանդ կիներու մէջ, միւս կողմէ ալ խանութները փակելով, Հայերը դպրոց կը թափին եւ թերեւս յարաճուն յուզումը կրնայ ուրիշ բարդութիւններ առաջ բերել՝ ստիպուեցան դիմել կառավարութեան եւ կարգադրութիւն խնդրել։

Ատկէ յետոյ է, որ Աղայէֆ Փուլադին ժողովուրդի այդ փոթորկուած նիստէն դուրս կը հրաւիրէ տեսուչը եւ կ'ըսէ թէ Ռէիսը-փոլիսի թելադրանքով ինքը գացած է հքումաթի մօտ եւ պատմած հայ ժողովուրդի անձայր յուզումը, կարգադրութիւն խնդրելով։ Հքումաթը վշտացեր եւ զարմացեր է, որ այդ մասին ոստիկանութենէն իրեն լուր չեն տուած եւ անյարմար է գտած, որ «ժոթմադդէն եւ նիքնամ» հայ ժողովուրդի դպրոցը փակեր են։ Իր կողմէ հրահանգած է Փուլադին, որ դպրոցը վերաբացուի 10 օր եւս, որպէսզի դպրոցի վարչութիւնը ժամանակ ունենայ անհրաժեշտ դիմումները կատարելու Թէհրան, թագաւորին եւ ուրիշ տեղեր եւ ձեռք բերէ դպրոցը ազատ թողելու հրամանագրեր։

Այս տեղեկութիւնը երբ տեսուչը յայտնեց ժողովուրդին, բարձրացաւ ուրախութեան աղաղակ եւ եղան շնորհակալութեան ցոյցեր։ Բազմութիւնը թափեցաւ բակ, ուր խոնուած աշակերտութիւնը նորէն երգեց՝ «Շէն մնայ» եւ թնդաց հասարակութեան «Ձէնդէ բադ հազրաթէ հօքմրան, ալահազրաթէ համայունի շահնշահը Փահլավի» աղաղակը։

Դեկտ. 21ի այս դէպքին առթիւ հեռագիրներ ուղղուեցան պատգամաւոր Զ. Սագինեանին եւ պատճէնը «Թուփան» եւ «Շաֆաղէ սոբհ» լրագրերուն, իսկ այսօր կը պատրաստուին հեռագրեր թագուհիին՝ մայրերու կողմէ, թագաժառանգին՝ աշակերտներու կողմէ եւ վարչապետին։

ՊՈՍԹՆ Ց. ԱՄԱՏՈՒՆԻ

ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ Մ
ՊԱՏՄԱԾՆԵՐԸ

Ա. Քահան, ռուս յեղափոխական մը, ծագումով Հրեայ, քնակի նիւ եորք, խմբագրապետ է Ժորվէրց (ցառաջ) թերթին։ Քահան ծանօթ է իբրեւ հակաեւ պաշտպան պոլշեւիկեան չաճեւէն։ Վերջերս, սակ ճամբորդութիւն մը Ռուսիոյ ռուս լեզուին ու հոգիին, եր ու բարքերուն, հիմնապէս սուգնասիրած է պոլշեւիկ տը, որուն մասին սկսած է իր տպաւորութիւնները Ժոր եւ Նիւ Լիւբերի մէջ (19 դեկ

— Երեք ամսուան ընթաց շրջեցայ բազմաթիւ քաղաք եւ գիւղեր, այցելեցի բազ թիւ երէկեան գաղութներ սուգնասիրեցի երկրին տն սական, քաղաքական եւ բ բային հաստատութիւնները տեսի թէ ի՛նչ կ'անցնի կը նայ ազգայնացուած մեծ գո բաններուն, գործակցական նարկութիւններուն, դրամա ներուն, մթերանոցներուն, ճաշատուներուն, բանւորա ժողովներուն, գոլորշիներուն հաւաքատարաններուն մէջ։ Ա լեցի եկեղեցիները, սինա ները, միքիներները, տեսա ցայ ժողովուրդին ու իր մա րականներուն հետ։

Եւ ահա տպաւորութիւնն Կառավարութեան պետ հետեւելով մասամբ գաղա րական ու անկեղծ տեսիլնե հնազանդելով մասամբ ընդ մադիրներու դէմ կռուելու հրաժեշտութեան, կը զբա առեւել կամ նուազ հեռաւոր պագայի մը ծրագիրով, եւ թէ ժողովրդային դանգուած անմիջական կարօտութիւն րով։ Կարծես անոնք կը մաքառին այսպէս.— Որո՞ն թէ 140 միլիոն կիներ եւ բեր կը տառապին հիմա, բաւէ որ զեկավար խումբը բելիութիւնը ունենայ իրա ձելու, անորոշ ապագայի ժէ, իր հսկայ ծրագիրը։

Ես Մոսկուա հասայ այն օրերուն, երբ զեկավար բարձրաղաղակ կը հան տէին թէ Անգլիա կը պատ տուի յարձակելու Ռուսիոյ վր թէ եւրոպական պետութիւնն դաշնակցած են Անգլիոյ պալելու համար խորհրդա վարչաձեւը։

Ժողովուրդը հաւատաց, որ հետեւ բացարձակապէս չկ ազատ մամուլ։ Եւ ժողով կարծեց թէ թշնամի բան դարձեալ պիտի յարձակի կուայի վրայ։ Բոլոր այս զր ները հրապարակ հանուած անկասկած, տրոցկիականն հարուածելու մտադրութեա

Բայց այս ամէնը յանդ ստեղծելու ռազմաշունչ ժ լորտ մը, եւ գիւղացիները, ա սալով որ գիները կը բարձրան քաղաք չբերին իրենց ար դրութիւնները։

Երեւակայեցէք անգամ այն լիժարական դումարները, րոնք ծախսուեցան քարոզութ համար, համոզելու համար մ դիկը թէ Ռուսիոյ մէջ սկսա ընկերվարական ձեռնարկնե կը բուսնին սունկի պէս, մ դեռ անդին փողոցներուն մէջ տեսնէք երկա՛ր պոչեր, որ կազմուին հացագործներուն վաճառատուներուն առջեւ Սարսափելի սով մը կայ Ռ սիոյ մէջ։ Բազմաթիւ քաղա ներու մէջ ես տեսայ երկու սակ պոչեր, մէկը կազմուա նորակոչ զինուորներու կող միւսը՝ խանութներու առջ կարգ սպասող տղոց կողմէ։

Գործազրկութիւնը նորէն ժեծ հոգ մըն է։ Ամէն տարի գ ղերը 500,000 գործաւոր ղրկեն քաղաք։ Ռուսիոյ տի ճարտարարուեստը չի կրն գոհացնել այս տարեկան յա լումը, երբ միւս կողմէ ձնո ներն ալ կը շատնան մանաւ թիւերէն աւելի։ Կը նշանակէ

ԵՒԱԳՆՈՒԹԻՒՆ ՎՂՄՏԳՈՅԻՆ

(ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԿԱԽԱՐԱՊԵՏԻ)

ՅԱՌԱՋԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ա.

Ես Վղմտգոյին ծանօթացայ Պոլսոյ մէջ, 1908 թուականին, երբ ան Պոլսոյ Ազգային Սահմանադրական Ժողովի անդամ էր ընտրուած։ Ես այդ ժամանակ Պոլսոյ Ազգային Վարչութեան Ընդհանուր Քարտուղարն էի։

Վղմտգոյին հանդիպեցայ Ազգային Ժողովի նիստերէն մէկուն մէջ։ Ան ինծի ներկայացուեցաւ իբրեւ Ժողովի անդամ։ Ես ալ ներկայացուցի զինքս։ Ան ինծի ըսաւ, որ ինք ծանօթ է ինծի, ինծմէ լսած է։ Ես ալ ըսի, որ ինք ինծի համար անծանօթ չէ, ինծմէ առաջ լսած եմ անոր մասին։

Ժողովի նիստերէն ետք, Վղմտգոյին հրաւիրեց զիս իր տունը, որ գտնուէր Պոլսոյ Գումգափու թաղամասին մէջ։ Ես ալ խոստացայ այցելել անոր

Այս ուղղութեամբ տուաւ առաջին որոշում մը, որուն համաձայն այս քաղքենի դասակարգի անդամները յառաջիկային իրաւունք պիտի ունենան պահելու իրենց ամբողջ թոշակները, փոխանակ համայնավար կուսակցութեան տալու 255 ռուբլիէն աւելի ամսականներու իւրաքանչիւր փէննին, ինչպէս հրամայած էր Լէնին:

Թղթակիցը կ'աւելցնէ թէ այս որոշումը շատ աւելի կը լուսաբանէ Ռուսիոյ ներքին բարեշրջումը՝ քան անցած տարի խօսուած հատորներով պաշտօնական ճառերը: Այլ եւս անցած են գաղափարական եւ հերոսական համայնավարութեան օրերը:

Լրտեսական դատ մը Անգլիոյ մէջ

Լոնտոնի գլխաւոր դատարանին առջեւ իբրեւ լրտես կը դատուին երկու անձեր, անգլիացի Ուիլֆրէտ Թոմաս Մաքգարթնի եւ գերմանացի Գէորգ Հանսէն: Ասոնք ամբաստանուած են թէ պետութեան ապահովութեան, մասնաւորապէս օդանաւային ուժին վերաբերեալ գաղտնի տեղեկութիւններ քաղելով կը հաղորդէին Խորհրդային կառավարութեան:

Դատավարութիւնը տեղի կ'ունենայ դռնփակ, միայն գործին հետ ուղղակի կապ ունեցող անձերը կ'ընդունուին դատարանէն ներս:

Մաք Քարթնի կ'ուրանայ թէ ինք լրտեսութիւն ըրած է. իր Գերմանիա այցելութեան նպատակը պարզապէս առեւտրական էր եւ կապ ունէր Ֆրանսայի մետաքսի մէկ գործարանին հետ: Հանսէն եւս կը հերքէ թէ ինք երբ եւ իցէ աշխատած ըլլայ գաղտնի տեղեկութիւններ քաղել:

Տրոցկին եւ ընկերները փրկելու համար

Լա Հէյէն կը հեռագրեն թէ Հոլանտացի յայտնի համայնավար Տիկին Ռոլանտ Հոլսթ կոչ մը ուղղելով ամբողջ աշխարհի համայնավարներուն եւ ընկերվարականներուն, կը հրաւիրէ զանոնք պահանջել խորհրդային կառավարութենէն, որ թոյլ տայ Տրոցկիի եւ միւս աքսորուած ընդդիմադիրներուն ընտրել այն երկիրը, ուր կ'ուզեն աքսորուիլ, փոխանակ Սիպերիա ղրկուելու:

Սուվարինի «Պիւլթէն կոմունիստ»ը, որ այժմ կը հրատարակուի իբրեւ օրկան «Մարքսի եւ Լէնինի Ակումբին»ին, իր վերջին թիւին մէջ համակրանքով կ'ողջունէ Տրոցկին եւ իր աքսորուած 40 ընկերները եւ զայրոյթ կը յայտնէ, որ «անոնք կրկին ձեռք առած են աքսորի ճամբան, զոր ճանչցած էին Ցարիսմի օրով»:

Կացութիւնը Սերպիոյ մէջ

Պելկրատէն կը հեռագրեն թէ հիւանդանոցին մէջ մեռած է Սկիւպի փոխ-քաղաքապետ Վէլիմիր Փրէլիչ, որուն դէմ Յունուար 14 ին մահափորձ կատարած էր Մակեդոնացի յեղափոխական կոմիտէի անդամներէն տիկին Հորիա Բուլիէվա: Այս վերջինը խոստովանեցաւ թէ Սկիւպ եկած էր Փրէլիչը սպաննելու համար, որպէսզի Մակեդոնացի ուսանողներու վրէժը լուծէ:

Այս մահափորձերը մտահոգութիւն կը պատճառեն երկրին մէջ եւ Նախարարական տագնապէ մը կը վախցուի: Վրդովում կը տիրէ մասնաւորաբար Դեմոկրատ կուսակցութեան շարքերուն մէջ: Յիշեալ կուսակցութեան համաժողովին մէջ կարգ մը անդամներ պահանջեցին որ կուսակցութիւնը քաշուի միացեալ դահլիճէն, խորհրդարանը լուծուի եւ նոր ընտրութիւններ կատարուին: Դեմոկրատները, որոնք դահլիճի անդամներուն 100ին 30ը կը կազմեն, կ'ամբաստանեն Նախարարները թէ կը քաջալերեն կաշառակերութիւնն ու զեղծումները:

Անպաշտօն Նախարար Վէլիա Փոփովիչ հրաժարեցաւ:

Թուրք համայնավարները կը դատուին

Պոլիսէն կը հեռագրեն թէ Երկուշաբթի օր Պոլսոյ դատարանին առջեւ սկսած է դատավարութիւնը այն 57 համայնավարներուն, որոնք ամբաստանուած են իբրեւ պետութեան դէմ դաւադրութիւն սարքողներ: Ինը հոգի ի բացակայութեան կը դատուին:

Գլխաւոր ամբաստանեալն է Տոքթ Շէֆիք Հիւսնի, որ խոստովանեցաւ թէ ինք համայնավար է եւ իբր գործիչ աշխատած է՝ իր գաղափարները տարածելու համար:

Ընդհանուր դատախազը պահանջեց խստիւ պատժել ամբաստանեալները, որոնք «կը դաւադրէին Սահմանադրութեան եւ Ազգային Մեծ Ժողովին դէմ»:

Ֆրանսա եւ Իտալիա

Հռոմէն կը հեռագրեն թէ «Թէվէրէ» բարի գալուստ կը մաղթէ Ֆրանսայի Նոր դեսպան Պօմարշէի եւ կը հաստատէ թէ ֆաշիզմը երբեք ֆրանսատեաց չէ: «Մեր քնն սղատութեանց մէջ, կ'ըսէ, միշտ ձտածած ենք զանազանութիւն մը հաստատել ընդմէջ այն Ֆրանսային, որ անդարմանելիօրէն թշնամի կ'երեւար մեզի եւ անոր, զոր բարեկամ կը զգայինք: Ֆրանսական թերթերուն համաձայն, Պօմարշէի ժամանումը կարեւոր թուական մը կը կազմէ ֆրանքօ-իտալական յարաբերութեանց մէջ: կ'ուզէինք իրմով գտնել այն միւս Ֆրանսան, զոր մեր Լատինի զգացումը կ'ոգեկոչէ ամէն օր»:

«Ճոռնալէ տ'Իթալիա» կը գրէ.—

Ֆրանսան եւ Իտալիան շահագրգռող խնդիրները արդէն ճշտուեցան եւ լայնօրէն քննուեցան: Վէճի առարկայ կէտերը լուծելու համար, երկուստեք բարի կամեցողութիւն պէտք է: Եթէ Պ. տը Պօմարշէ իր կառավարութեան կողմէ կը բերէ այդ կամեցողութիւնը, այն ատեն Իտալիա չպիտի թերանայ իր բարեացակամութեան եւ գործակցութեան մէջ:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՓԱՐՔԸՐ ԿԻԼՊԸՐԹ, Տօըսի ծրագրին հատուցումներու ընդհ. գործակալը, Ամերիկայէն Փարիզ գալով ընդունուեցաւ արտաքին նախարար Պրիանի կողմէ:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ պաշտօնական գործակալութիւնը կը հերքէ իտալական թերթի մը այն լուրը թէ պոլշեւիկները մահուան դատապարտած են Պապը:

ՏՐԻՊՈԼԻՍԻ ՄԷՋ Իտալացիները արշաւանք մը կատարեցին արեւելեան Սիրթայի շրջանին մէջ, զոր լքած էին 1915էն ի վեր: Ապստամբները ռազմադաշտին վրայ թողուցին 100 մեռեալ, 400 գերի, 500 հրացան, 20.000 փամփուշտ, 8000 ուղտ, 300 վրան եւ ուրիշ առարկաներ: Ամբողջ այդ շրջանը մաքրուած է:

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

վաղը Ուրբաթ ժամը ճիշտ 8.30ին, քաֆէ օ ֆլէռ տը Լիւնի վերնայարկը, մէթրօ իթալի:

Օրակարգ.— Ընտրութիւն Շրջանային կոմիտէի:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէի կողմէ
28 Յունուար Շբ. գիշեր ժամը 8.30ին, Սինէմա Սէն Լուի սրահին մէջ
պիտի բանախօսէ Յառաջի խմբագրապետ՝ Ընկ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
պիտի ներկայացուի հայ յեղափոխական կեանքէ առնուած
խիստ յուզիչ տրամ մը ԱՐԱԲՕՆ
4 արար եւ մէկ պատկեր: Գին 5 եւ 3 ֆրանք

ԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Bois Colombesի մասնաճիւղին կողմէ
28 Յունուար Շբ. գիշեր, Bois Colombesի Salle de municipalitéի մէջ
կը մասնակցին կոմիտաս եւ Սիփան երգչախումբերը
ԳԻՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
կը խնդրուի բոլոր միութիւններէն նկատի ունենալ սոյն Թուականը

ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԱՓԱՀԱՍՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՄՏԵՐԻՄ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

ՍԵՌԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ (Պատկերազարդ)
գին՝ Ֆրանսա եւ գաղութները 30 ֆրանք
միւս երկիրները 1 ½ տոլար
ԲԱՐԵՓՈԽՈՒԱԾ եւ ՃՈԽԱՑԱԾ
ԿԱԶՄԵՑ՝ ՓՂՇՏԱՑԻ
Դիմել՝ Յառաջի խմբագրատունը

ՕՐ. ՎԱՐԴԱՆՈՒՇ ՓԱՓԱԶԵԱՆ
ԵՒ
Պ. ՍԱՐԳԻՍ ՔՈՉԵԱՆ
ԱՄՈՒՍՆԱՑԱՆ
Փարիզ 15 Յունուար 1928

ՑՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. «Լիոն»ի Շրջանային կոմիտէի եւ խմբապետներու խառն ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Դրադարանի սրահը:

Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէի ընդհանուր ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ առաջ ժամը 9ին, Դրադարանի սրահը: 262 Rue Duguesclin, օրակարգ խիստ կարեւոր:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Քրիստափոր ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 23 Յունուար Երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին: Ստիպողական է բոլորին ներկայութիւնը:

Հ. Յ. Դ. Քանի եւ Կրասի երկու խումբերու խառն ժողովը՝ Կրասի մէջ, այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը մէկին:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան Միութեան ընկերական վիճաբանական ժողովը այս գիշեր ժամը 9ին, 63 Րիւ տը լա Րէփիւպլիք: Միութեան Դրադարան Ընթերցասրահը:

Կը խօսի Ընկ. Տօքթ. Ա. Գասպարեան:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Սէն-Լուի «Ակնունի» խումբը ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս կիրակի ժամը 2.30ին: կարեւոր օրակարգ: Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի-Սէն Ժիւլիէնի «Զաւարեան» ենթակոմիտէն կը հրաւիրէ Սէն Ժիւլիէնի, Պօմօնի եւ Մոնթօլիվէի հայ հասարակութիւնը ներկայ գտնուիլ իր կազմակերպած դասախօսութեան այս կիրակի ժամը 3ին, Սէն Ժիւլիէնի հայկական պարահին մէջ: կը խօսի Ընկ. Մ. Գույումճեան, ընկերվարական տարրը եւ անկախութեան գաղափարը Հ. Յ. Դաշնակցութեան ծրագրին մէջ:

Հ. Յ. Դ. Սէն-Շամոնի կոմիտէի ընդհ. ընկ. ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Վարուժան ակումբին մէջ, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Հ. Յ. Դ. Ալֆորվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Րիւ էթիէն Տօլէ, Պ. Հաճի Մկրին սրճարանը: Կարեւոր օրակարգ, ընտրութիւն եւայլն: Ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Փարիզի վարչութիւնը խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրէ իր Ա. եւ պատանի խումբերու բոլոր անդամները այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 15 Rue Lepic. Métro Blanche.

Զ. Ե. Ռ. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Միութեան Ընթերցարանը, 61 Rue Mr. Le Prince.

Օրակարգ՝ Զեկուցում պատգ. ժողովի աշխատանքներու մասին, տարեկան հաշուետուութիւն եւ ընտրութիւն վարչութեան եւ դիւանի:

ՓՕՆ-ՏԸ-ՇԷՐԻԻՒԻ Լճի Հայրենակցական միութեան վիճակահանութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը՝ 721, 376, 906, 513, 36, 509, 18, 818, 305 եւ 152:

ՅԱՐԴԳՈՂԻ գրական երեկոն այսօր ժամը 9ին, Ֆլօրիա: Շ. Նարդունի պիտի խօսի Սիրոյ եւ հայրենի երգերու մասին (Արսէն Աճէմեան): Կը հմաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE
?

ԳՆԵՑԷՔ
Արեւելեան ուտեստեղէններ,
եւ ամէն տեսակ փլաքներ
Նպարավաճառ
Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆէ
28 Rue Lesage, Paris (20e)
Մէթրօ Belleville
Tél.Menil.61-85 Թրամ.5եւ26

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ գործաւորուհիներ գորգի նորոգութեան համար, լաւ վճարում դիմել՝ Սարգիս Յովսէփեանի, 45 Rue Lepic Փարիզ: Մէթրօ՝ Blanche, Tél. Marcadet 27—14:

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ
վէպ արեւելեան կեանքէ, առնուած Մեծ Պատերազմէն:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ
5 Rue Cardinal Mercier
(Նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96,70 եւ 97,39
կը կատարէ Ֆրանսա մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով: Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ:
Դիմել ամէն օր 9-12 և 2.7

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Ե. ՍԹԷՓԻՔԻ
106 Kléber, Հեռ. Passy 72.56
կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (Աֆիտավիթ)
դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
ՎԱՀՐԱՄ ԱՃԷՄԵԱՆ
8 Rue Jouy Rouve Tél. Մէնիլմօնթան 61 - 85
Մէթրօ Պէլվիլ Թրամ. 26 եւ 5
Արեւելեան համեղ, մաքուր և տունի կերակուրներ, ընտիր օղի եւ զանազան ադանդերներ:
Կը նուագէ ինճէ սազի լաւ խումբ մը:
ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

THÉS YAVROU
ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ 1880ին
Ամէն տեսակ մնտուկով եւ ծրարով թէյեր, ընտիր, համեղ, ախորժահամ:
ՊԱՀԱՆՋԵԼ ԱՄԷՆՈՒՐԵՔ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ
Հասցէ՝
COMPTOIR DES THÉS YAVROU
23, Rue Senac, MARSEILLE
ԾԱՆՕԹ.— Կը փնտռուին Գաղղիոյ եւ գաղթականութեանց մէջ ուտեստեղէնի ճիւղին մէջ վարժ եւ պատուաւոր ներկայացուցիչներ, բացի Փարիզ, Նիս, Լիոն եւ Մարսէյլ քաղաքներէ:

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)
46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.
Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)
ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆանս Օթօմօպիլ է Սքօրթիվ եւ Միւթիւէլ Միլիթէր Ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:
Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատերու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներէ ու թիւ Կնասուց Հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ ադրեսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume եւ կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ:
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ:
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առտու ժամը 8.30էն 9.30, իրիկունները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ:

ՃԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐԻ ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ
GEORGES VASSILIADIS
10, RUE DES MARTIGALES, MARSEILLE
Եթէ կ'ուզէք, անարատ ճերմակ պանիր ունենալ, գիմեցէք վերյիշեալ հասցէին: Յունուար 20էն պիտի սկսինք ծախել Քօսիքայի ճերմակ պանիրը: Պէտք է գիտնալ որ Քօսիքայի ճերմակ պանիրները շատ են, առաջնակարգը կը գտնուի մեր քով: Փափաքողներու համեցէն կրնանք ղրկել:
Ամբողջ տարին միշտ պատրաստ մթերք ունինք:

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ,
48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռ)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ դարմանէ ներքին եւ կանանց, վեներական եւ մորթային, քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւններ:
Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30—

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ՁԵՐ ՇԱՀՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ԵՐԴՈՒԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
76, RUE BERNARD - DU - BOIS — MARSEILLE
Ամուսնական թուղթերը, տեղաբնակ թէ ուրիշ տեղերէ եկող Հայերու՝ 13—18 օրուան մէջ կը լրացուին:
Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական թուղթը 13— օրուան մէջ կը լրացուի 750 ֆր.ով, մեր աշխատավարձը մէջը ըլլալով: Հպատակութեան, անուններու փոփոխութեան գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ:
ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ
Գրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7:
Տէր եւ Տնօրէն՝ երդուեալ թարգման
Վ. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ԳԼԽԱՐԿ
ԱՏՐԻԱՆԱ
MOD
կանանց գլխարկի չիք եւ գեղեցիկ մօտէլներ, պատրաստ չափու վրայ: Ձեւափոխութիւն ամէն տեսակ գլխարկի (paille, tissus:)
ԳԼԽԱՐԿՆԵՐ՝ 35 ՖՐ.Է ՍԿՍԵԱԼ
243, Rue St. Honoré, 243, PARIS (1er).

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱՓԵՆԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
20
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
1928

20 JANVIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ Թիւ 549

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՐՔԱՑՄԱՆ ՆՈՐ ԳՐՈՀԸ

Ահաւասիկ նորէն ոտքի ելեր է «Չա՛րպ խթէրիզ»ի սերունդը :

— Թիւրքցնե՛ք գօնուշրնրզ (Թուրքերէն խօսեցէք)։

Եւ ինչպէս 1912ին, Պալքանեան տագնապին առեն, երբ խառնիճաղանճ թափորներ կազմելով, պատերազմ կը պահանջէին, այս անգամ ալ ահ ու սարսափ կը տարածեն հանրակառքերու, շոգենաւերու եւ ուրիշ հասարակաց վայրերու մէջ։

Եւ ինչպէս այն առեն, այս անգամ ալ, միշտ կառավարութեան դրդումով։

«Ի՞նչ ընենք, հանրային կարծիքը գրգռուած է, երիտասարդութիւնը չի հանդուրժեր. ահա կը տեսնէք...։

Եւ մինչեւ անգամ վկայ կը կանչեն... Եւրոպան։

Աւելորդ է բացատրել այս նոր գրոհին իմաստը։

Քէմալական իշխանութիւնը, իբրեւ հարազատ ժառանգորդը իթթիհատին, բայց աւելի թթու եւ արմատական, կ'ուզէ ժամ առաջ լուծել Թուրքիա մնացած փոքրամասնութիւնները։

Ամբողջ կրթական գործը եւ բոլոր դպրոցները կառավարութեան թաթին տակ են արդէն։ Թուրքերէն լեզուի ժամերը եւ ուսուցիչներն անգամ Մէարիֆը նշանակած և պարտադրած է։ Դիւանական բոլոր գործերուն համար պարտաւորիչ է Թուրքերէնը։ Նոյնը՝ առեւտրական հրապարակին համար։

Գոհ չեն այս բոլորէն։ Եւ միշտ «ապերախտ» փոքրամասնութեանց երեսին կը զարնեն թէ Թուրքին հացը կ'ուտեն, բայց Թուրքերէն չեն խօսիր։

«Այս երկրին մէջ բարօրութեամբ ապրող տարրերը քիչ մը խիղճ պէտք չէ՞ ունենան», կ'ադաղակէ «Միլլիյէթ», որ Էնկիւրիի Պոլսոյ բերանն է։

Միւս թերթերն ալ մէկ բերան կը փառաբանեն այս ամբոխային բռնակալութիւնը, աւելի թթուեցնելով գայն։ Իսկ «Ճիւմհուրիյէթ», զարձեալ Թունդ քէմալական, դիտել կուտայ.

— «Որքան ատեն որ Պոլսոյ օտար եւ ոչ-իսլամ հաստատութիւնները չթրքացուին, անկարելի է որ այս ձեռնարկը արդիւնք մը տայ»։

Ուրեմն, չհաւատալով ձեռնարկին յաջողութեան, Թուրք թերթը կը թելադրէ աւելի առաջ երթալ, եւ մէկ հարուածով թրքացնել փոքրամասնութիւնները։

Ուրիշ խօսքո՛վ, փակել դպրոց, եկեղեցի, լրագիր, եւ ուրիշ ի՛նչ հաստատութիւն որ կրնայ անհատին յիշեցնել իր ծագումն ու լեզուն։

Անատոլուի անդունդին մէջ կատարուած է արդէն այս ձեռնարկը։ Մէկ-երկու բացառութիւնները բան չեն ապացուցաներ։ Իրբեւ ոչ-Թուրք, Քիւրտերը, Լազերը եւ Չէրքէզներն անգամ բոնի թրքացման կ'ենթարկուին։

Իսկ հայկական բեկորներու մասին, այս օրերս նոր երեւոյթ մը կը պարզուի։ Խումբ-խումբ Պոլիս կուգան։

Առջի օր գրեցինք թէ Պողազլեանէն (Կեսարիա) 80 հայ ազգականներ հասած եւ Սամաթիոյ կայանը փոխադրուած են։ Եոզկատի Իչկէլի գիւղէն ալ 60 հոգի հասած էին։ Իսկ Պոլսոյ նոր թերթերը կը գրեն թէ 52 հոգի եւս եկած են Եոզկատէն։

Այս առթիւ, կեսարիոյ առաջնորդ. տեղապահը կը գրէր թէ «բազմից յորդորած է որ չլքեն իրենց բոյնը, բայց անօգուտ»։

Այս յորդորն ու անոր տրուած պատասխանը — խմբական ազդեր, ամբողջ պատմութիւն մը կը կազմեն։ Այնպէս որ աւերդ է խորհրդածութիւններու մէջ խրիլ։

Անատոլուի խորէն՝ վերջին մնացորդներն ալ մաքրելու եկեղեցի, Պոլսոյ մէջ՝ ամէն ինքնուրոյն դիմագիծ, կենցաղ եւ լեզու թրքացնելու աշխատանք։

Եւ օրէ օր՝ նոր ու խարդախ ձեւեր, հետզհետէ աւելի պիրկ ու սպառնալից։

Թուրքերէն խօսակցութիւն պարտադրելու առաջին փորձը արտարուած է արդէն, շոգենաւի մը մէջ։ Եւ ոչ-Թուրք բազուկը, յանկարծակիի եկած, լաւագոյն սեպեր է... որեւէ առ չարտասանել մինչեւ նաւամատոյց։

Վաղը միւս օր, աւելի կը զարգանայ շարժումը, եւ այս անգամ, փողոցներուն մէջ, երկու-քով-երեքով յարձակում կը կատարեն Թուրք «լուսամիտ» եւ քաջարի՛ երիտասարդները։ «Ինչո՞ւ Թուրքերէն չխօսեցար»ը ազդանշան մըն է արդէն, անարգելու, ծեծելու, մինչեւ անգամ տուգանքի կամ բանտարկութեան ենթարկելու անցորդը։

Թուրքիոյ մէջ մարդիկ վարժուած են միշտ բոլորտիքը նայելու, փսփսուքով արտայայտուելու, «խաֆիէ»ի վախէն։

Ակռէ վերջը, տան անգամ աւելի պիտի զգուշանան, պիտի չկուչին, չորս կողմը խուզարկու աչք մը պիտի պտտցնեն, նոյն իսկ «Փա՛ռք քեզ, Աստուած» ըսած առեն։

Թէեւ, խօսքը մեր մէջ, Թրքախօսութիւնը վաղուց համարակի մը պէս վարակած է մեզ, նոյն իսկ այս հեռաւոր ափերուն վրայ, եւ առանց ո՛ր եւ է ստիպումի։

Այս պէս ուրեմն, սրարշաւ կ'ընթանայ Թրքացման քաղաքականութիւնը, միատարր եւ միաձոյլ Թուրքիա մը կազմելու մտքով, մինչեւ որ, առտու մը, նորէն նժարին մէջ կախուի իսկ Թուրքիոյ գոյութիւնը։

Աղաղ օրեր են, հրապարակը՝ բաց, ձեռքերը՝ ազատ, եւ պրդիկ Թրքացում կը խաղան։

Կարճ օրուան վաստակը քիչ կ'ըլլայ, կ'ըսեն Թուրքերը։ Այդ այդ քիչն ալ շահ է իրենց համար։

«Թիւրքիյատա Թիւրքճէ»... Այո, մինչեւ ցնոր տնօրինում։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՄՈՅՇԻ ՀԱՄԱՐ

Եգիպտոսի *Ազեւը* (Թամկավար) ձեռնարկեր է «հանրային բարոյականը» վերլուծելու, ազդուած՝ Թեմական ծանօթ վէճերու ելքէն։ Նմոյշի համար կը քաղենք հատուած մը յունուար 5ի խմբագրականէն.

— «1860—1896ի պոլսահայ ժողովուրդը արժանի էր իր այն առենի վարիչներուն եւ մամուլին (որոնք ամէնքն ալ անատգանելի չէին անշուշտ, ընդհակառակը) իր մնուցած տենչանքով քաղաքակրթութեան, մինչ 96—908 քայքայման շրջանին եւ 908—915 թէթեւամտութեան շրջանին ապրող հայերը, նախապէս՝ ստրկական ճնշումին համակերպելով եւ ապա՝ ինքզինքին քաղաքակրթութեան կատարը դնելով, արժանի էին նոյնպէս այն դէշ վարիչներուն զորս ունեցան՝ մամուլին սէջ թէ ժողովականութեան։ Ա՛լ չխօսինք 918էն ցայսօր տեւող շրջանին վրայ, ուր հին սովորութեան մը համաձայն ժողովուրդ կը կոչենք այն ամբոխները որոնք նախ խանդավառութեամբ եւ եաքէն յուսահատութեամբ խելացնոր՝ մեծ մասամբ ցրուած են ասդին-անդին, զրաւուած են իրենց ապրուստին գլխաւոր մտահոգութենէն եւ ընդհանուր ուժեղ բաղձանքներ չունենալով՝ արժանի են ժամուլի եւ ժողովի այն ընդհանրապէս խեղդուխեղճ վարիչներուն որոնք անցած են իրենց գլուխը։

«Երբ վարիչները այլասերած են այս աստիճան՝ ասպարէզը կը բացուի իշխանապետին (տիքթաթէօր) առջեւ, պայմանաւ անշուշտ որ ժողովուրդը տէր ըլլայ իր երկրին մէջ։

«Հակառակ պարագային՝ կը գալարի ժողովուրդը, մինչեւ որ իր մէջ միօրինակ կամք մը բիւրեղանայ նորէն եւ այդ կամքին շնորհիւ ան գտնէ իրեն արժանի վարիչները։

«Մենք այդ կրկին լինելութեան փուլին մէջ ենք հիմա։ Մաղթենք որ շուտով անցնինք անկէ, որովհետեւ այլապէս...։»

ՊՈԼՍՈՅ ՔԱՂԱՔ. ԺՈՂՈՎԸ ՆԵՐՔԻՒ ԳՈՐԾԱՎԱՐԻՒՆ ՄՕՏ

Անցած շաբաթ օր, ժամը 5ուկէսին, նախապէս առնուած ժամադրութեան համաձայն, Պոլսոյ քաղաքական ժողովի կողմէ պատուիրակութիւն մը, բաղկացած պ. պ. Ցոքթ. Էնվիէճեանէ, Ս. Գընուճեանէ եւ Գ. Գայսէրլեանէ, այցելած է ներքին գործավար Շիւքրի Գայա պէյի, որ ընդունելութիւն մը ըրած է։

Այցելութիւնը տեղի ունեցած է լոկ քաղաքավարական նկատումով։ Այցելուները շնորհաւորած են Շիւքրի Գայա պէյը իր նոր պաշտօնին համար եւ մաղթած են որ յաջողութեամբ պսակուին իր բարենորոգչական ջանքերը։

ԿԵՍԱՐԻԱ-ՍՎԱՋ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Թուրք կառավարութիւնը որոշած է չեղեալ համարել կեսարիա—Սվազ գիծին շինութեան համար պետի խմբակի մը հետ կնքուած պայմանագրութիւնը, քանի որ յիշեալ խմբակը չէ կրցած յարգել իր յանձնառութիւնները։ Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը կը մտածէ մաս մաս աճուրդի դնել յիշեալ գիծին շինութիւնը։

ՀԱԿԱԿՐՕՆԱԿԱՆ ԱՄՍԱԳԻՐ

Յունուարի սկիզբը երեւանի մէջ լոյս տեսաւ հակակրօնական ամսագիր մը, որ ունի երգիծական բաժին մըն ալ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՈՂ-ԹՈՒՐՔ ԼԵԶՈՒՆԵՐԸ Կ'ԱՐԳԻԼՈՒԻՆ

"ԹԻՒՐՔԻԱՏԱ ԹԻՒՐՔՃԷ,,

Գրած էինք թէ Պոլսոյ Շամլալսարանի իրաւաբանական ճիւղի ուսանողները որոշած էին միջոցներ ձեռք առնել՝ հանրային վայրերու մէջ Թուրքերէնի գործածութիւնը պարտաւորիչ դարձնելու համար։ Թուրք երիտասարդութիւնը զանագան շրջաններու մէջ արդէն սկսած է գործադրել այս որոշումը։ Օրինակ, անցեալ Ցորեքշաբթի գիշեր, ժամը 18.15ին, կամուրջէն վոսփոր մեկնող շոգենաւին մէջ այս առթիւ միջադէպ մը ծագած է՝ երբ երիտասարդները ագդարարութիւններ բրած են անոնց, որ չեն ուզած յարգել Թուրքիոյ ազգային զգացումները։ «*Սօն Սաաթ*» այսպէս կը պատմէ.—

«Շոգենաւին առաջին կարգի սրահը մինչեւ բերանը լեցուն էր, եւ ամէն մարդ բարձրաձայն կը խօսակցէր։ Մասնաւորաբար հրեայ երիտասարդները, որոնք կարծես մասնաւոր ընկերութիւն մը կազմած են Թուրքերէն չխօսելու համար, բարձրաձայն ֆրանսերէն, նոյնիսկ յունարէն կը խօսակցէին իրարու հետ։ Միւս ոչ-Թուրք ճամբորդներն ալ ասդին անդին փոքր խումբեր կազմած Թուրքերուն չհասկցած լեզուով վիճաբանութիւններ կը կատարէին, ով գիտէ ինչ հարցերու մասին. այս խումբերուն ձեռքը կը տեսնուէր «Ափօեէմաթինի» կամ «Մէթարիթմիսիս» Թերթերը։

«Այս ընդհանուր ժխորէն օգտուելով, մեծ թիւով Թուրք երիտասարդներ դիրք բռնեցին այս խումբերուն քով։ Երբ շոգենաւը կամուրջէն ճամբայ ելաւ, երիտասարդ մը ոտքի ելաւ եւ պոռաց .

— Վայրկեան մը լռութիւն.՛

«Այս ազդարարութեան վրայ զսպանակէ մղուածի պէս ոտքի կանգնեցան սրահին զանազան անկիւնները դիրք բռնող երիտասարդները ցոյց տալու համար որ պաշտօնի գլուխ կը գտնուին։

«Ան երիտասարդը, որ լռութեան ազդանշանը տուած էր, յուզումէն դողացող ձայնով մը շարունակեց.

— «Թուրք երիտասարդութիւնը կը պահանջէ որ մեր ոչ-Թուրք հպատակակիցները գոնէ հանրային վայրերու մէջ յարգեն մեր ազգային զգացումները։ Թուրք հայրենիքին մէջ կարելի չէ Թուրքերէնէ տարբեր լեզու խօսիլ»։

«Ձանկարծ բոլոր ձայները դադրեցան։ Քանի մը «մամմզէլ»ներ ուզեցին յամառիլ, բայց Թուրք երիտասարդները քաղաքավար կերպով ազդարարութիւն ըրին անոնց ալ։ Ան շատախօս բերանները որ քանի մը վայրկեան առաջ այլազան բացագանչութիւններով շոգենաւին մթնոլորտը կը լեցնէին, դադրած էին տարբեր լեզու խօսելէ, ոակայն չենք գիտեր ինչու, Թուրքերէն ալ չխօսեցան եւ պարզապէս լռեցին»...։

«Ազշամ» ալ կը գրէ . —

«Իրաւաբանական ուսանողները նախ պէտք է զբաղին այն Թերուսոյցներով, որ զտարիւն Թուրք ըլլալով հանդերձ, 100ին 20 և նոյն իսկ աւելի ֆրանսերէն և անգլիերէն կը խօսեն իրենց խօսակցութեանց։ Օրինակի համար երբ ասդին անդին «եէկկէն»ի նման հաճելի եւ անուշ բառ մը, ինչ պէտք կայ սա պաղպաղուր «քուզէն»ը եւ «քուզին»ը գործածելու։ Իրաւաբանականի ուսանողները Թող կծու կարմիր պղպեղ քսեն այն «քիւչիւք հանըմ»ներուն եւ պէյերուն բերանը, որոնք այս սառոյցէ աւելի պաղ բառերը կը գործածեն»։

∴ «Ճիւմհուրիյէթ» ծափահարելով հանդերձ Իրաւաբանականի ուսանողներուն քայլը, դիտել կուտայ.

«Շատ կը տարակուսինք այս ձեռնարկին գործնական արդիւնքէն։ Որքան ատեն որ Պոլսոյ օտար եւ ոչ-իսլամ հաստատութիւնները չթրքացուին, անկարելի է որ այս ձեռնարկը արդիւնք մը տայ »։

Հնդկաստանի ափսոսը հասստատած

Մոսկուայի Ֆրանսական դեսպան Հէրպէթ արտաքին նախարարութեան ուղղած հեռագրով մը կը հաստատէ թէ Տրոցկի երկուշաբթի իրիկուն Մոսկուայի մէջ կազանի կայարանը տարուելով ղրուած է Ալմա - Ալթա մեկնող կառախումբին մէջ։ Ալմա - Ալթա Թուրքաստանի կազակ Հանրապետութեան մէջ կը գտնուի եւ չինական սահմանին մօտը։ Մեծ բազմութիւն մը խռնուած էր կայարանը եւ ցոյց կը կատարէր։ Տրոցկի գաղտնի դուռնէ մը կայարան մտցուեցաւ՝ ցոյցերէն խուսափելու համար։

Միւս կողմէ «Պէրլինէր Թակէպլաթ»ի Թղթակիցը Փօլ Շէֆէր Կիրակի օր այցելած է Տրոցկիի տունը, ուր մեկնումի մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուէին։ Սենեակներն ու Նրբանցքները խճողուած էին գիրքի մնտուկներով։ Շէֆէր դիտել տուաւ է Տրոցկիի թէ Լոյտ Ճորճ ժամանակին Նափոլէոնեան վախճան մը գուշակած էր իրեն համար։ Տրոցկի պատասխանեց է. «Տարօրինակ գաղափար է այդ. ես երբեք չեմ կարծեր թէ յեղափոխութիւնը վերջացած է։ Առաջին անգամը չէ որ Լոյտ Ճորճ կը սխալի»։ Ցետոյ պատմեց թէ ի՛նչպէս արտասահմանի մէջ մարդիկ սխալ հասկցած կամ դիտմամբ խեղաթիւրած են իր գաղափարները։ Ըսաւ թէ 1923ը շատ գոհացուցիչ եղած էր յեղափոխական տեսակէտէ, մանաւանդ Գերմանիոյ մէջ։ Սակայն անկէ ի վեր տեղատուութիւնը կը շարունակուի։ Ներկայիս գործնական մակրնթացութիւնը կը սկսի։ Եւրոպայի տնտեսական վերականգնումը դժուարութեանց կը բախի։ Բանուորին վիճակը աւելի տագնապալի կը դառնայ։

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԿԱՐՄԻՐ ԿԱԶԱՂԱԿՆԵՐՈՒՆ

Ծտանաւոր մը։

Ուղտի ոտքերու կշռոյթով։

Ցպաճ է «Խորհրդային Հայաստան»։ Յատրագրած է Ա. Վշտունի, ձօնելով «կարմիր գծից դուրս գտնուող բոլոր բուրժուական եւ մանր-բուրժուական հայ պոէտներին»։

Բայց ես, փոխարէնն, տո՛մս մը իսկ չպիտի ուզէի ձօնել անոնց, որ բառերու էյֆելներ կը կանգնեն— կնքեա՛ ոտանաւոր,— եթէ անոնք յաւակնութիւնը չունենային խօսելու յանուն հայ գրականութեան։

Ափսո՛ս, մսաճ տղայ մը, որ Վշտունին է, կլլեր կլլեր ու կշտացեր է հայ գրականութեամբ, եւ հիմա դաս տալո՛ւ է ելեր «հայ պոէտներին»։ Ան կը ճանչնայ այսօրուան գրականութիւնը եւ վաղուան գրականութիւնը։ կը մեղքնայ արտասահմանեան հայ բանաստեղծներուն վրայ, որոնք «անցած յուշերն են ողբում» իրենց «մուճ եւ հիւծած սըրտում», որոնք հաբրում են թոյնով» եւ «ոռնում են գինու երգով»։

Ցետոյ մէկիկ մէկիկ կը համբէ Հայաստանի գործարանները, ջրանցքները, գութանները։ Ինչո՞ւ սակայն այս Թուաբանութիւնը։ Շլացնելո՞ւ համար արտասահմանեան «լլկուած պոէտները», որոնց առջեւ «մոլոր եւ մուճ ուղին փակուած է ամէն կողմից», մինչեւ անգամ... Հայաստանի դուռները։ Հասկցնելո՞ւ համար թէ այդ բոլորը շինուած են... ոտանաւորով։

Ազատ Վշտունի ի՞նչ բանի համար վիշտ ունի այդ աշխարհին մէջ, ուր «հիմի արեւ է», որ կուգայ մարդ նետելու կարմիր գիծէնասդին, անուանարկելով արտասահմանեան հայ բանաստեղծները իրբեւ շնացող ու հեշտացող։ «Լիզում էք մերկ կանանցը, կարմիր ներկով շրթերը, մինչեւ մուճ գիշերն իջնի ձեր հոգում»։ Այս տողերուն մէջ ի՛նչ ցանկութիւն կայ այդ տեսարանը վայելելու։

Բայց մեզ չեն հետաքրքրեր հիւանդները։ Ուշադրութի՛ւն։ Քաղաքական պայքարի ստորին եղանակները են, որ կը գործադրուին հիմա գրականութեան մէջ ալ։

Անուանարկելու մրոտել, ամէն բանով, հայ գրականութիւնը, երբ իրենցմէ չէ։ Շիրվանզադէ իր լպիրշ հոգիով պատկեր մը ուզեց շինել հայ գաղթականութեան մասին, այնքան լպիրշ, որ, Հայաստանի մէջ, պարկեշտ դերասանի մը (Աբելեան) զզուանք պատճառեց։

Աիա Ա. Վշտունին, իր գոզոտ լաթերով, նուիրական արուեստի մը սահմաններուն մէջ։

Կասկածելի առաքելութեան մը ելեր է ան։

Երազդ քարի, մեր դրացի։ Ջես հասնիր մուրազիդ։

—

Սակայն անհրաժեշտ է պարկեշտութեան կանչել այս մարդիկը, որ կը յանդգնին լպրշութեամբ անուանարկել արտասահմանեան տանջուած, աշխատասէր, հարազատ ու ազնիւ բանաստեղծները հայ։ կարելի չէ Թոյլ տալ մուկի մը երեւակայութենէն անգամ գուրկ տղոց, որ գէշ խօսքեր ըսեն գգայուն եւ օժտուած երիտասարդներուն տարագրեալ։ վասն զի անոնք իրենց չտեսած, չիմացած ու չզգացած բաներուն մասին, ջին մաչինին ու շանկհայիին, ոտանաւոր չեն նուիրած՝ հա՛ց ստանալու համար։

Լռեցէ՛ք, Թշուառնե՛ր կարմիր գիծէն ներս, յանո՛ւն հա արուեստին։

Ե. ՆԱԲԱՐՈՒՆԻ

ԿԵՐՄԱՆԻԱՅԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿՅԱՆՔԸ

(Լուսանկարները պատկերում են Բեռլինի փողոցային մարտերը)

ՓՈՐՁԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՍՏԱՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ԳԵՐՄԱՆԻԱՅՈՒՄ ՍՈՑԻԱԼ-ԴԵՄՈԿՐԱՏՆԵՐԻ ԵՎ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆՆԵՐԻ ՄԻԱՎՈՐՈՒՄԸ

Գերմանիայի ներքաղաքական կյանքում վերջին շրջանում տեղի ունեցող իրադարձությունները ցույց են տալիս, որ Հիտլերի ֆաշիստական դիկտատուրան ավելի ու ավելի է խորանում ճգնաժամի մեջ։ Ֆաշիստական կուսակցության ներսում ուժեղանում է ընդդիմությունը Հիտլերի անձնական դիկտատուրայի դեմ։ Ֆաշիստական կուսակցության ներսում ընդդիմության ուժեղացումը ակնհայտ է դարձել հատկապես Հիտլերի կողմից Գերմանիայի նոր կանցլեր նշանակված գեներալ Շլայխերի կառավարության ձախողումից հետո։ Ինչպես հայտնի է, Շլայխերի կառավարությունը ստեղծվել էր Հիտլերի կողմից Գերմանիայի ֆաշիստական կուսակցության ներսում ընդդիմության ուժերի միավորման նպատակով։ Շլայխերի կառավարությունը ձախողվեց, որովհետև նա չկարողացավ միավորել ընդդիմության ուժերը։ Ընդդիմության ուժերի միավորման ձախողումը հանգեցրեց Հիտլերի ֆաշիստական դիկտատուրայի ճգնաժամի խորացմանը։

Ֆաշիստական կուսակցության ներսում ընդդիմության ուժերի միավորման ձախողումը հանգեցրեց Հիտլերի ֆաշիստական դիկտատուրայի ճգնաժամի խորացմանը։

ԲԱՖԼՈՒՆ ՎԱԼՏՅԱՆԻՆ

(ՊԱՏՄՎԱԾՔ ԿԵՆՍԱԳՐԻՑ)

ՆՈՒՅՆ ՍԱՍ

— Լա՛, լսի՛ պարի՛կ ր՛ն, ի՞նչ լուր ես տարել... Ինչո՞ւ չես խոսում... Ախր ես քեզ ասում եմ, խոսի՛ր... Ես քո հայրն եմ, ես քեզ ծնել եմ, ես քեզ մեծացրել եմ, ես քեզ համար ամեն ինչ անում եմ, որ դու ապրես, ուրախանաս կյանքով

«Դէպի ձախ թեքում» մը կ'ակնկալուի յառաջիկայ եւրոպական ընտրութեանց մէջ։ Այսինքն թէ ընկերվարականները պիտի օգտուին, սակայն համայնավարներն ալ շահելու յոյսեր ունին։

Տրոցկի ըսաւ թէ երբեք վստահ չէ որ Անգլիոյ մէջ Աշխատաւորական կառավարութիւն մը աւելի նպաստաւոր վերաբերում ցոյց տայ խորհրդային Ռուսիոյ հանդէպ, քան ներկայ կառավարութիւնը։ Խօսելով Գերմանիոյ եւ Ամերիկայի յարաբերութեանց մասին, Տրոցկի յիշեց թէ 1924ի խնդավաոութիւնը այժմ Գերմանիոյ մէջ տեղի տուած է յարաճուն սկեպտիկութեան՝ Ամերիկայի ելմտական եւ այլ նպատակներուն մասին։

Շէֆէր դիտել կուտայ թէ Տրոցկի ամէն տեղ «բուրժուազիա»յի ձախողանքը կը գուշակէ։ Բայց այս յաւատեսութեանց մէջ, կը մոռնար իր անձնական դժբախտութիւնը։ Թղթակիցը կը պատմէ թէ այդ պահուն ներս մտաւ «բնկեր» մը, որ այդ իրիկունը պիտի աքսորուէր եւ հարցուց թէ կրնա՞յ օգտակար ըլլալ Տրոցկիի։ Մինչ Շէֆէր հրաժեշտ կուտար Տրոցկիի, այս վերջինը ըսաւ, «եկո՛ւր գիս տեսնել Վիէրնեիի մէջ»։

ՄՈՍԿՈՒԱ ԵՒՍ ԿԸ ՀԱՍՏԱՏԷ

Մոսկուայի պաշտօնական հեռագրական գործակալութիւնը 19 Յունուար թուակիր հեռագրով մը կը հաստատէ թէ Մոսկուայէն հեռացուած են 30 ընդդիմադիրներ, որոնց մէջ Տրոցկի, Իվան Զինովեֆ, Խարէչքօ, Սմիլգա, Վարղին, Սաֆարով, Սոսնովսկի եւլն.։ Իբրեւ պատճառ ցոյց կուտայ այն թէ 15րդ. համագումարին կողմէ վտարուած ընդդիմադիրները՝ Տրոցկիի եւ Սապրանովի գլխաւորութեամբ՝ հակապոլշեւիկ գործունէութիւն կ'ունենային, գաղտնի կազմակերպութիւն հիմնելու փորձեր կ'ընէին, սերտ շփում կը հաստատէին Մոսկուայի օտար պուրժուազիի ներկայացուցիչներուն հետ, որոնց միջոցաւ սուտ զեկոյցներ կը ղրկէին եւ յարաբերութեան մէջ կը մտնէին արտասահմանի իրենց կուսակիցներուն հետ։

Թուրքեւսպարսիկ բանակցութիւնները

«Թայմզ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ ժամանակէ մը ի վեր էնկիւրիի մէջ Պարսկաստանի եւ Թուրքիոյ միջեւ կատարուած բանակցութիւնները ընդհատուած են։

1927ի աշնան լուրջ միջադէպներ պատահած էին Թուրքպարսիկ սահմանին վրայ՝ քրտական շարժումներուն հետեւանքով եւ խիստ ծանուցագիրներ փոխանակուած էին էնկիւրիի եւ Թէհրանի միջեւ։ Պարսկաստանի նախկին պատերազմ. նախարար Միրզա Մուհամմէտ Ալի Խան Ֆիրուզի, որ քանի մը ամիսէ ի վեր էնկիւրիի մէջ կը վարէր բանակցութիւնները, շուտով պիտի մեկնի։ Մինչ այն, պարսիկ կառավարութիւնը ոչ մէկ դեսպան ղրկած է Թուրքիա։ Միւս կողմէ Թէհրանի Թուրք դեսպան Մէմտուհ Շէվքէթ պէյ ալ Թուրքիա կը մնայ անցեալ Հոկտեմբերէն ի վեր։ Վէճի գլխաւոր առարկաներն են Թուրքպարսիկ սահմանագլուխի ճշտումը եւ սահմաններուն մօտ ապրող քիւրտ ցեղախումբերու իրաւական դրութիւնը։

Հեղինակաւորմէ թրականին գործակցութիւն

Եավուզի նորոգութեան առթիւ հեղինակներ մը կարգ մը թշնամական նպատակներ վերագրած էր Թուրքերուն։ Այս առթիւ «Ազգամ» կը գրէ.—

«Իրենք հեղինակներն ալ կը նորոգեն եւ կ'ամրացնեն իրենց նաւատորմը։ Նախ նորոգեցին «Ավէրօֆ»ը, այսպէսով մեծապէս աւելցած եղաւ այդ զրահաւորին ռազմական արժէքը։

«Նորոգուած են նաեւ «Քիլքիս» եւ «Լէմնոս» զրահաւորները ու չորս յածանաւեր։ Ասոր վրայ, Յունաստան ներկայիս կատարեալ նաւատորմ մը ունի իր տրամադրութեան տակ։

«Ակէ զատ Ֆրանսա ապսպրուած 4 ընդծովեանները երկուքը արդէն Յունաստան հասած են։ Միւս կողմէ ծովային նախարարութիւնը կառավարութենէն պահանջած է աւելցնել նաւատորմի պիւտճէն։

«Այս բոլորէն յետոյ տեղն է կրկնելու. «Նախ հան զգերան քո»։

Իտալիոյ պէյ Բարձր Ստեանի կը յանձնուի

«Եավուզ»ի նորոգութեան խնդրին քննութեան առթիւ կազմուած յատուկ յանձնաժողովը Յունուար 14 Շաբաթ օր լսեց Բէնայի պէյը, որ Ֆրանսական Սէն-Նազէր ընկերութեան փոխտնօրէնութիւնը առաջարկած էր Ըսմէթ փաշայի եղբօր։ Յանձնաժողովը ամբողջովին աւարտած է աւազանի եւ ընդծովեաններու խնդրին քննութիւնը։ Մինչեւ հիմա ձեռք բերուած արդիւնքներուն յենլով, յանձնաժողովը համոզում գոյացուցած է որ անհրաժեշտ է նախկին գործավարը Բարձրագոյն Ատեանի յանձնել։ Այս իմաստով տեղեկագիր մը իմբաղրած եւ յանձնած է Ազգ. Մեծ ժողովին։

Թուրք նաւատորմին դասը

«Թայմզ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Պատժադատ Ատեանին առջեւ դատուող համայնավարները 65 հոգի են, մէկը կին։ Ասոնց մէջ են բացի Պոլսոյ մէջ ձերբակալուածներէն, Իզմիրէն եւ Ատանայէն բերուածները, որոնք կ'ամբաստանուին թէ գաղտնի կազմակերպութիւն մը ստեղծած էին եւ նպատակ ունէին կառավարութիւնը տապալելու։

Հարցաքննութեան պահուն, կազմակերպութեան վարիչ Տօքթ. Շէֆիք Հիւսնի պէյ ընդունեց որ համայնավարական երկու թերթեր հիմնած էր Պոլսոյ մէջ։ Անցած տարի գաղտնաբար Պոլիս վերադարձաւ Վիէննայէն։ Յոտտովանեցաւ թէ Աւստրիոյ մայրաքաղաքին մէջ շփում ունեցած էր «Արեւելեան Համայնավար Կուսակցութեան» հետ։ Յայտնութիւններ եղան հաւաքոյթի մը մասին, որ տեղի ունեցած էր Պոլիս Տնտեսագիտութեան ուսուցիչ Վէտատ Նէհիմ պէյի տան մէջ՝ մասնակցութեամբ Տօքթ. Շէֆիք Հիւսնի պէյի եւ ուրիշ համայնավարներու։ Դատավարութիւնը կը շարունակուի։

ՊՈԼՇԵՒԻԿ. ՎԱՒԵՐԱԹՈՒՂԹԵՐ ԿԵՂԾՈՂՆԵՐԸ

Պոլշեւիկեան կեղծ թուղթեր պատրաստող խմբակին դատավարութիւնը սկսաւ։ Ամբաստանուածները՝ Մանտինեան, Սոլովսկի, Միխէլֆ և Ռէժեւսկի 700 վաւերաթուղթ, լուսանկար եւ դրոշմաթուղթ յերիւրած և ծախած էին։ 100,000 ֆր. գանձած էին Փարիզի սպանիական դեսպանատունէն։ Մանտինեան եւ Ռէժեւսկի փախած են։ Դատը կը շարունակուի։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

այսօր Ուրբաթ ժամը ճիշդ 8.30ին, ֆաքէ օ քլէր տը լիւնի վերնայարկը, մէթրօ Իթալի։

Օրակարգ.— ընտրութիւն շրջանային կոմիտէի։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԳՓԱՀԱՄՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՄՏԵՐԻՄ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

ՍԵՌԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ (պատկերազարդ)

ԳԻՆ՝ Ֆրանսա եւ գաղութները 30 ֆրանք
Միւս երկիրները 1 ½ տոլար

ԲԱՐԵՓՈԽՈՒԱԾ ԵՒ ՃՈԽԱՑԱԾ ԿԱԶՄԵՑ՝ ՓՂՇՏԱՑԻ

Դիմել՝ Ցառաջի խմբագրատունը

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէի ընդհանուր ժողովը այս կիրակի կէսօրէ առաջ ժամը 9ին, Գրադարանի սրահը՝ 262 Rue Duguesclin, օրակարգ խիստ կարեւոր։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան դասախօսական ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, 63 Րիւ տը լա Բէփիւպլիք Միութեան Ընթերցասրահին մէջ։ կը խօսի Ընկ. Մ. Գուլումճեան։ կը հրաւիրուին ընկերներն և համակիրները։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Քրիստափոր ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 23 Յունուար երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Ստիպողական է բոլորին ներկայութիւնը։

Հ. Յ. Դ. Քանի եւ Կրասի երկու խումբերու խառն ժողովը՝ Կրասի մէջ, այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը մէկին։

Շ. Ց. Դ. Մարսէյլի Սէն-Լուի «Ակնունի» խումբը ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները այս կիրակի ժամը 2.30ին։ կարեւոր օրակարգ։ Ներկայ պիտի ըլլայ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։

Շ. Ց. Դ. Մարսէյլի-Սէն Ժիւլիէնի «Զաւարեան» ենթակոմիտէն կը հրաւիրէ Սէն Ժիւլիէնի, Պօժօնի եւ Մոնթօլիվէի հայ հասարակութիւնը ներկայ գտնուիլ իր կազմակերպած դասախօսութեան այս կիրակի ժամը 3ին, Սէն Ժիւլիէնի հայկական պառին մէջ։ կը խօսի Ընկ. Մ. Գուլումճեան, ընկերվարական տարրը եւ անկախութեան գաղափարը Շ. Յ. Դաշնակցութեան ծրագրին մէջ։

Հ. Յ. Դ. Սէն-Շամոնի կոմիտէի ընդհ. ընկ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին վարուժան ակումբին մէջ, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Հ. Յ. Դ. Ալֆոռվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Րիւ էթիէն Տօլէ, պ. Հաճի Մկրին սրճարանը։ Կարեւոր օրակարգ, ընտրութիւն եւլլն։ Ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Շ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Միութեան Ընթերցարանը, 61 Rue Mr. Le Prince.

Օրակարգ՝ Զեկուցում պատգամ. ժողովի աշխատանքներու մասին, տարեկան հաշուետուութիւն եւ ընտրութիւն վարչութեան եւ դիւանի։

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ընկ.ևան տարեկան ընդհ. ժողովը այսօր Ուրբ. ժամը 5ին, Ecole des Langues Orientales-ի սրահը, 2 Rue de Lille.

ԲՈՐՋՐ ՀԱՅԲի Հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 40 Rue de Belleville։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի շրջ. կոմիտէի նախաձեռնութեամբ կը ներկայացուի 4 Փետր. Շաբաթ երեկոյ Ռաֆիի «Պաւիթ բէկը» պօն թէատրի մէջ։ Դէկավարութեամբ Դերասան Մարութեանի եւ մասնակցութեամբ Օր. Ա. կոստանեանի եւ տեղական ուժերու։ Մանրամասնութիւնները կը յայտարարուին։

Կը խնդրուի Մարսէյլի միութիւններէն եւ կազմակերպութիւններէն նկատի առնել ւիշեալ թուականը։

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE
?

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐՅ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

ԱՅՍՕՐ ՈՒՐ. 20 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

ժամը 9-10.— Տէրվէտէրեան՝ Տոմարակալութիւն եւ. Ֆինանս։
ժամը 10-11.— Ս. Վրացեան՝ Հայոց նորագոյն պատմութիւն։

ՆԱՄԱԿԱՑՈՒԹ

ՊԱԶԱՐՃԸՔ, Խ. Ե.— Ղրկեցէք։ *Միւս թարգմանութիւնը ստացած ենք երկու անգամ։*

ՄԱՐՍԻԼ, Կ. Ս.— Գրի առէք եւ մեզի ղրկեցէք ի տեղեկութիւն, ստուգելով բոլոր փաստերը։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ մօրեղբայրս որ 1922ին Ամերիկա հետեւեալ հասցէին կը գտնուէր։ Madatia Pejushigian, 489 Common St. Lawrence-mass. U. S. A. *Գրել՝* Lévon Atarian-ի Chez. M. Bessé Valliére - les-Grandes. (Loir-et-Cher)։

— Կը փնտռուի Կիւրիւնցի Յակոբ Թիւթիւնճեան որ 1923ին Ֆրանսա եկած է ազարակներու մէջ աշխատելու համար։ Գրել՝ Soukias Sarkissian-ի, Usine Chouanard, Etouy (Oise).

— Կը փնտռեմ Կէյվէ - Էշմէ գիւղէն եղբայրս Սուրէն Գապամաճեան, հօր անուն Գրիգոր, մօր անուն Պայծառ, Կը կարծուի թէ 6 տարի առաջ Միտիլլի իր մօրեղբօր Յարրին վարդան Սկիֆերեանի քով կը գտնուէր։ Գրել՝ Mme. Siranouch Sarkissian-ի, 17 Rue Trabose Combes par Aubin Vveyron, France.

Կը խնդրուի յունահայ թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռեմ զաւակներս, Պրուսայի մեծ նոր գիւղէն Մկրտիչ Տատուեան 25 տարեկան, Պօղոսիկ 22 տարեկան եւ Վաղէն 19 տարեկան որոնք Տէրզօր աքսորուելէն վերջ Մուսուլի կամ Թիֆլիսի կողմերը գացած ըլլալ կը կարծուին։ Իմացնել Տիկ. Սըրբուհիի կամ Տիկ. Աղաւնի Տատուեանի, 21 Rue Blanqui, Kremlin Bicêtre, (Seine) France.

Կը խնդրուի արտասահմանի խերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռեմ Սեփաստացի Վաղարշակ Քալֆայեան որ 1923ին Փարիզ ատամնաբոյժ Պ. Թոմիկի մօտ կ'աշխատէր։ Իմացնել՝ Նշան Եազտոնեանի, Café Arménien, Ave. Jean Jaurès, Décines, Isère.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, շեն. Passy 72.56
Կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (Ապիտավիթ)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ
5 Rue Cardinal Mercier
(Նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96,70 եւ 97,39
Կը կատարէ Ֆրանսա մրտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով։ Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ։
Դիմել ամէն օր 9-12 և 2.7

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՄԱԿԱԶԷՆ ՄՕՏԷՌՆ
ԹԻԹԻՒՆՃԵԱՆ ԵՂԲ.
94, ՌՈՒ ՏՕՊԱՆ, 94. ՄԱՐՍԷՅԼ

ՊԻՏԻ ԳՏՆԷՔ՝
ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ԱՐԱՆՑ ԳԵՂԵՑԻԿ ԴՈՒԼՊԱՆՆԵՐ
= ՓՈՂԿԱՊՆԵՐ, ՕԶԻՔՆԵՐ =
— ԲՈՒՐԴԻ ԺԱՊԷՆԵՐ, ԴԱՇՏՕՂՆԵՐ —
ՊԱՏՐԱՍՏ ՈՒ ԶԱՓԻ ՎՐԱՅ ՇԱՊԻԿՆԵՐ
Վերջին նորաձեւութիւն խիստ աժան գներով

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)
Վկայեալ, ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱԿՈՒԼԹԷՆ (Licencié ès Sciences)
Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի եւ մանուկներ եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel
Հիւանդ կ'ընդունի Գ. եր. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ
ՎԱՀՐԱՄ ԱՃԷՄԵԱՆ
8 Rue Jouy Rouve — Tél. Մէնիլմոնթան 61 - 86
Մէթրօ Պելվիւ — Թուամ. 26 եւ
Արեւելեան համով, մաքուր և տունի կերակուրներ, ընտիր օղի եւ զանազան աղանդերներ։
Կը նուագէ ինձէ սազի լաւ խումբ մը։
ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՏՕՔԹ. ԵԱՂՈՒՊ
ՆԱԽԿԻՆ ԲԺՇԿԱՊԵՏ ՊՈԼՍՈՅ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐՈՒ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ՓԱՐԻԶ
3, Rue de l'Amiral Cloué, Tél. Auteuil 69-68, Métro Mirabeau
Հիւանդներ կ'ընդունի Բշ. Դշ. եւ Ուր. օրերը
ցորեկէն վերջ ժամը 3—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ
20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐԵՐ ԱՊՍՊԻՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.ՆՈՑ
ԵՒ 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 10 ՖՐ.ՆՈՑ ԳԻՐԵՐ ՄԸ ՆՈՒԻ
Ագա Նազար 3, Արձակ էջեր Իսահակեանի 12.50, Աւազ պատ 30, Թիապարտ 30, Առանց դաւանանքի 50, Հերովթիոսէ Պէգքի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդանի կատիները 2, Աղջին-ժալ-Ալան 4, Մխիթարա 8, Երեք տարի ժանթինի մէջ 5, Ռաֆայէլ 18, Երազահան 5, 6, 10, Երգարան 6, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիտ 15, Նատիա 10, Լուսաբերան 5, Հօճա Նասրէտտին 17.50, Վանականին աղբիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, Մորդոր վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, Մորդոր ձայնը 25, Սուլամիթ 6, Ծովին աղջիկը 5, Ութ հէքեաթներ 5, Թալիսման 4, Քերթ. Պ. Դուրեանի 5, Տաղք եւ նամականի 5, Լէպլէպիճի 5, Զարշըլը Արթին 5, Ճեպընթաց նորածինը 2, Ահաւոր բառարան 75, Ինքնուսուցիչ զրուցատրութիւն 10, Թռչուններ 15, Սիրային ոճիր մը 15, Ուշ Լինի 3, Զգայութիւնը 5, Աշուղ Դարիպ 5, ԶԱՐԼՍԹՕՆ 3, Փնտայ գտնող 2, Հոգիս աքսորեալ 10, Սրուանձտեանցի Հայկ. ձայն. (6 տետ.) 90, ինչպէս նաեւ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի, ՇԱՆԹի, ՕՏԵԱՆի, ՊՈՊԻ, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԻի ամբողջ գործերը, ԲՈԼՈՐ արտասահմանի նոր հրատարակութիւնները ԱՆՄՐՑԵԼի գիներով։ Պահանջել գրացուցակ։ Նուէր տրուած գիրքերուն ցանկին հետ։
VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՁԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐԻ ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵԼԻՆ
GEORGES VASSILIADIS
10, RUE DES MARTIGALES, MARSEILLE
Եթէ կ'ուզէք, անտարակ ձերմակ պանիր ունենալ, գիմեցէք վերոյիշեալ հասցէին։ Յունուար 20էն պիտի սկսինք ծախել Բորտիքայի ձերմակ պանիրը։ Պէտք է գիտնալ որ Բորտիքայի ձերմակ պանիրները շատ են, առաջնակարգը կը գտնուի մեր քով։ Փափաքողներու՝ չեմցեին կրնանք ղրկել։
Ամբողջ տարին միշտ պատրաստ մթերք ունինք։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ՁԵՐ ՇԱՀՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԳԻՄԵԼ, ԵՐԻՒՒԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ
76, RUE BERNARD - DU - BOIS — MARSEILLE
Ամուսնական թուղթերը, տեղաբնակ թէ ուրիշ տեղերէ եկող հայերու՝ 13—18 օրուան մէջ կը լրացուի։
Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական թուղթը 13—15 օրուան մէջ կը լրացուի 750 ֆր.ով, մեր աշխատավարձը մէջը ըլլալով։ Հպատակութեան, անուններու փոփոխութեան գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ։
ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԴԱԿԱՆ և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ
Գրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7։
ՏԷր եւ Տնօրէն՝ երդուեալ թարգման
Վ. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ հաստատուած և շահաւոր գործի մը համար ընկեր մը կամ շահակից պաշտօնեայ մը 40—50 հազար ֆրանք դրամագլուխով։ Դիմել՝ ամէն օր 10—12 եւ 14—20, Պ. Ալմազեանի, 13 Rue St. Gilles, Paris (3me). Մէթրօ Bréguet-Sabin.

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ Գործատուի ներ գործ նորոգութեան համար, լաւ րում դիմել՝ Սարգիս Յովհաննէսի, 45 Rue Lepic փողոց մէթրօ՝ Blanche, Tél. Marcadet 27—14։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺՆԵԳԻՆ		
	3 ամս. 6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ. 70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82 — MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
21
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
1928

21 JANVIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 550 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԵՐՐՈՐԴ ՎՃՌԱԿԱՆ ՔԱՅԼԸ

Այսպէս, ուրեմն, դէպի անծանօթը քշուեցան ամենազօր Տրոցկին եւ իր շարք մը ընկերները։

Գործողութիւնը կատարուեցաւ վախն ի վախը, եթէ կ'ուզէք՝ թրքավարի։

Տասը օրէ ի վեր միջազգային մամուլին մէջ շրջան կ'ընէր լուրը։ Առաջին անգամ «Պերլինէր Տակպլատ»ի թղթակիցն էր որ հաղորդեց զայն, անշուշտ Մոսկուայի բարեհաճ հաւանութեամբ։ «Թաս», խորհրդային հեռագրական գործակալութիւնը, որ թռչուն չի փախցներ եւ ամէնէն աննշան սխալներն ալ կը հերքէ ժամը ժամին, ձայն չհանեց այս մասին, եւ Յունուար 18ին էր որ պաշտօնապէս հաղորդուեցաւ աքսորի լուրը։ Եւ այս առթիւ՝ նաեւ պատճառաբանութիւնը։

Կը թուի թէ խորհրդային իշխանութիւնը, իր ուժին վրայ վստահ երեւալով հանդերձ, խոհեմութիւն սեպեց ամէն բան ընել-վերջացնել, եւ յետոյ հրատարակութեան տալ։

Արդարեւ, ա՛յդ կ'ապացուցանեն աքսորի գործողութեան վերջին արարողութիւններն ալ, գոնէ անոնք որ հրատարակուեցան մինչեւ այսօր։

Վճիռը տրուած է Յունուար 8ին։ Ոստիկանութիւնը ամէն զգուշութիւն ձեռք առած էր, ոդբերգութիւնը յաջողութեամբ գլուխ հանելու համար։ Համաձայն Մոսկուայի ֆրանսական դեսպանին տեղեկութեան, Յունուար 16ին մեծ բազմութիւն մը խռնուեր է կայանը կայարանը, բայց Տրոցկի չիտակ շոգեկառք առաջնորդուեր է գաղտնի դուռէ մը։

Անշուշտ միւս աքսորականներն ալ դէպի կայարան տար՝ ուած եւ քշուած են միեւնոյն զգուշութիւններով.— Ռակովսկի՝ Աստրախան, Ռատէկ եւ շարք մը ուրիշ գործիչներ՝ Ուրալ շրջանը, եւայլն։

Եւ այժմ, խոշոր մղձաւանջէ մը փրկուած, տիրաբար կ'իշխէ վրացի Ստալինը, գոնէ իր իշխանապետութիւնը ապահով համարելով անմիջական վտանգէ։

Երրորդ վճռական քայլն է որ կ'առնուի, այսպէս, ընդդիմադիրներուն դէմ։

Առաջինը՝ վերջնական ազդարարութիւն մըն էր 1927ի ընթացքին եւ յանգեցաւ զանազան պաշտօններէ վտարման։ Երկրորդը 75 նշանաւոր դէմքերու վտարումն էր բուն իսկ համայնավար կուսակցութենէն (Դեկտ. 18), իսկ երրորդը՝ անհաւասիկ,— աքսոր դէպի հեռաւոր եւ մեկուսի վայրեր, մինչեւ չինական սահմանագլուխը։

Այս ծանր պատիժէն ազատ կը մնան հռչակաւոր Զինովիեւ, Կամենեւ եւ ուրիշ խումբ մը ընդդիմադիրներ, որոնք վերջերս նորէն մեղայի եկան եւ անպայման հնազանդութիւն յայտնեցին։ Անոնք առայժմ զաւառները ղրկուած են, զանազան աշխատանքներ կատարելու եւ իրենց զարձր հաստատելու համար։ Իրականին մէջ, նորէն աքսոր, բայց թեթեւ տեսակէն։

Առաջին պատիժը կրողներուն թիւը կը հասնի երեսունի, համաձայն Մոսկուայի պաշտօնական զեկոյցին։ Իսկ մեղադրանքը շատ պարզ է,— «հակախորհրդային աշխատանք»։

Զեկոյցը կ'ըսէ թէ Տրոցկի եւ Սաբրանոֆ եւ «մեծ թիւով մարդիկ» որոնք յարած են անոնց խմբակներուն, վերսկսած էին իրենց «հակախորհրդային ապօրէն գործունէութիւնը, 15րդ համագումարէն անմիջապէս յետոյ»։ Անոնք փորձեր են «գաղտնի կազմակերպութիւն մը ստեղծել եւ բազմաթիւ հակախորհրդային գործեր կատարել», եւ աւելին ըլլալով, «սերտ յարաբերութիւն հաստատել Մոսկուայի օտար քաղքենի դասու ներկայացուցիչներուն հետ, որոնց միջոցաւ ստայօդ տեղեկութիւններ կը հաղորդէին եւ կապեր կը պահէին արտասահմանի իրենց կուսակիցներուն հետ»։

Ուրեմն, զանազան ձեւերով իրենց մեղքերը՝ պիտի քաւեն ապօրէն, հակախորհրդային եւ ոճրապարտ» գործերու հեղինակները, ճիշդ ինչպէս ցարական օրերուն։

Այս մարդիկը ժամանակին պատժուեցան բանտով կամ աքսորով, իբրեւ ըմբոստ՝ միապետական իշխանութեան դէմ։ Այսօր նոյն ճամբան կը բռնեն, իրենց ընկերներուն եւ բախտակիցներուն ձեռքով, իբրեւ անհնազանդ՝ անոնց հաստատած իշխանութեան։

Պատմութիւնն է որ կը կրկնուի տասն անգամ եղերական պարագաներու մէջ։

Մեր գործը չէ քննել —Ստալի՞նը իրաւունք ունի թէ Տրոցկին, Ռիկո՞վը թէ Զինովիեւը։

Խնդիրը այն է որ, եւ՛ իշխանաւոր եւ՛ ընդդիմադիր չկրցան, ուզեցին Ռուսաստանի մէջ հաստատել ա՛յն կարգ ու սարքը, որ կը քարոզէին կամ կ'երազէին ցարական բռնակալութեան էմ կռուած ատեն։ Նոյն իսկ շատ մը տեսակէտներով՝ ցարականն ալ գերազանցեցին։

Ցարերու օրով ոստիկանական-լրտեսական զարհուրելի ցանց մը կար, յեղափոխականները կամ քիչ շատ ազատամիտները հալածելու համար։ Համայնավարներու հաստատած Չեկան անկական խաղալիքի մը աստիճանին իջեցուց այդ կազմակերպութիւնը։ Ա՛յն սեւ օրերուն զանազան ուղղութեամբ թերթեր կը հրատարակուէին, ժողովներ կ'ըլլային, քիչ-շատ բեմական ազատութիւն կը տիրէր։ Այսօր, — միայն և միայն համայնավարութիւն եւ ուրիշ ոչինչ։ Քսանմեկի լուծ մը՝ բոլորին, անհատներէն մինչեւ ժողովուրդները։

Երէկուան եւ այսօրուան չարն ու բարին չէ որ կը բաղդատենք։ Եւ պալուշները միայն կրնան փափաքիլ թէ երէկուանը կը դառնէ։

Իրականութիւնը այն է որ, ռուս յեղափոխականները խաբեցին, խարդախեցին եւ փժացուցին սերունդներու յղացած եւ պաշտած հեռանկարը։

Եւ անհաւասկի հետեւանքը,— կայէն եւ Աբէլ։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ԱԹՈՌՆ ԺԱՆՏԻՑ»

Ֆրէզնոյի Մշակը (նախկին ռամկավար, այժմ անկախ) այս խորագրին տակ շարք մը մերկացումներ կը հրատարակէ ռամկավար «շէֆ»երու մասին։ Կը քաղենք հատուած մը միայն (16 դեկտ. 1927).

— «Ես ձեզի անուններ միայն պիտի տամ, եթէ, այդ անուններուն եւեւ թաղնուած կեղծ հերոսներուն կեանքը սերտէք, արդէն ինքնին փաստերով կը խեղդուիք։

«Տ. Ա. Տիգրանեան, Հրաչ Երուանդ, Տօքթ. Նազգաշեան եւ, եւ... մասամբ նորին, Վահան Քիւրքճեան, մի ամիկն... Գրիգորիոս Արխաղունեան, Աւստրիոյ մէջ թղթակից անգամ մըն ալ ձեռք ձգեր են, որուն անունն է Վարդուկէս Սուրա-Սայր։ Շքախումբը ճոխանալու վրայ է։

Այս կեղծ հերոսները հրաշալի ծրագիր մը կը մշակեն որ, ամէն բանէ առաջ, իրենց անձնական գրպանին դրամ կը բերէ. եւ երբ դրամ կ'ըսենք պէտք է ըմբռնենք թէ՝ այս տիպարներուն ալֆան ու օմեղան դրամն է։

«Օրինակի համար Տիգրանեանը, որ տեղին համեմատ ցատ է ու... լրատու, հրաշալի ծրագիր մը կը մշակէ։ Տեսակցութեան պատրուակին տակ, հայ հարուստներուն մօտենալ, փաղաքշել, քծնիլ, կեղծաւորել, եւ այդ տեսակցութեան ընթացքին քննել անոնց մասի մատանիին, գրպանի ժամացոյցին, աչքի ակնոցին եւ... բօրթ մօնէին իւրաքանչիւրին դրամական արժէքը. հուսկ ապա, չէք մը... կորզելով անհետանալ, յաջորդ շաբթու կոչնակին էջերը զարդարելու համար քծնանքներով, որ, ինչպէս գիտէք... Թրքական ապրանք է։

— Հապա չէ՛ քը...

«Պիտի հարցնէք իրաւամբ։ Չէքը հալեցաւ «անձնական երեւելի ու աներեւոյթ» ծախքերու համար. մարդը հիւանդանոցէն նոր ելած էր, եւ ենթարկուած ծախքերու։ Ոչ ապաքէն ան տարին տասներկու ամիս, զաղթականին, որբին, տնանկին, չուառին, այրիին դրամով շրջանը կ'ընէ ամբողջ Ամերիկայի, Գանատայի, Ֆրանսայի, Թուրքիոյ է փաթաթի է փաթաթա...։

«Թիւ երկրորդը կը կոչուի Հրաչ Երուանդ (իսկական անունը անյայտ)։ Աշխարհի ամենաներջանիկ մարդն է ան, քանի որ, իր հոգերը եւ մտմտուքները բեռցած է Ազգին կռնակին. ես ալ ձեզի նման շատ հետաքրքիր եմ իմանալու թէ՝ ան ի՞նչ գործ բռած է եւ կ'ընէ Ամերիկայի մէջ, Ֆրանսայի, Իտալիոյ, Հայաստանի, Թուրքիոյ, Ռուսիոյ, Եգիպտոսի, Հնդկաստանի, Ճավայի, Մատակասկարի, Հնդկաչինի, Ջաւայի, Հօնօլուլուի մէջ. կ'ոգի պէս կ'երթեւեկէ։ Հաւատի աղբիւր կը լսեմ թէ՝ նոր Ծապլվարական առաքելութիւնով մը, ան, շուտով կը մեկնի... Զուլուներու երկիրը, Հայոց ազգին կողմէ ուսումնասիրելու համար այդ երկրին բնիկներուն... քաղաքական աղբրները, միշտ Հայոց ազգին հետ, քանի որ, ան Րաքֆէլլերէն շատ աւելի կը ճամբորդէ յաւէտ հայ... ազգին քսակէն»։

ՊԱՆՔ ՏԸ ՖՐԱՆՍԸ որոշեց առեւտրական մուրհակներու զեղչի սակը 100ին 4էն 100ին 3ուկէսի իջեցնել։ Նոյնպէս արժեթուղթերու վրայ կանխավճարի տոկոսի սակը 100ին 6էն 5ուկէսի իջեցուց։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ապստամբութիւն Պարսկաստանի մէջ

«Թայմզ»ի թղթակիցը Պասրայէն կը հեռագրէ թէ լուրջ ապստամբութիւն ծագած է Խուժիստանի եւ Արաբիստանի (Հարաւային Պարսկաստան) մէջ, ուր բնակիչները մեծ մասամբ Արաբ են։ Պարսիկ կառավարութիւնը դրած էր նոր տուրքեր, զորս գիւղացիները կը մերժէին վճարել։ Կառավարութիւնը ձերբակալեց գլխաւոր ցեղապետները եւ զանոնք բանտարկեց Ահվազի եւ Խորամապատի մէջ։ Ասոր վրայ յանկարծ ապստամբութիւն ծագեցաւ Բասպա գիւղին մէջ (Ֆաօի դէմը), ուր գիւղացիները գրաւեցին պետական բոլոր պաշտօնատուները եւ կառավարական պաշտօնեաները մորթեցին։ Բասպա ղրկուած պարսիկ զինուորները ընդհարեցան ցեղախումբերուն հետ եւ սպաննեցին 60 հոգի։

Ապստամբութիւնը այժմ կը ծաւալի յիշեալ նահանգներուն մէջ եւ կառավարութիւնը նոր զինուորներ կը ղրկէ։

Թղթակիցը կ'ըսէ թէ այս ապստամբութեան իսկական պատճառը հետեւեալն է.— Պարսկաստանի Շահերը յատուկ ֆէրմաններով ընդարձակ կալուածներ նուիրած էին Մուհամմէրայի շէյխ Սըր Խազալ Խան Մուհայսինի, որ ցմահ իրաւունք պիտի ունենար անոնց վրայ։ Երբ իշխանութեան գլուխ կը գտնուէր, անձամբ կը գանձէր անոնց հասոյթները։ Սակայն երբ 1925 Ապրիլին Թեհրան աքսորուեցաւ, իր հողերուն վրայ բնակող գիւղացիները ուզեցին տէր դառնալ իրենց մշակած հողերուն, մանաւանդ որ Շէյխը ի վիճակի չէր անոնցմէ տուրք գանձելու։ Ասկէ զատ Շէյխ Մուհայսին ժամանակին վարձակալներուն շնորհած էր կարգ մը հողեր, անոնց ծառայութեան փոխարէն, ուստի եւ ասոնք իրենք զիրենք ազատ կը զգային սեփականատէրի տուրք վճարելէ տեղական կառավարութեան։

Պարսիկ կառավարութիւնը այս տարի իշխանութիւն տուաւ ելմտական Նախարարութեան, որ թէ սեփականատիրոջ եւ թէ կառավարական տուրքերը միաժամանակ գանձէ յիշեալ գիւղացիներէն։ Նախարարութիւնը անցեալ Նոյեմբերին հրաման հանեց որ վարձակալները 2—3 դրան պէտք է վճարեն իւրաքանչիւր արմաւենիի համար, իսկ սեփականատէրերը՝ կէսէն 1 դրան մէկ ծառի։ Խուժիստանի կառավարական պաշտօնեաներու ոճրապարտ ընչաքաղցութեան դէմ երկար ատենէ ի վեր դիզուած ատելութիւնը բռնկեցաւ այս առթիւ։ Պաշտօնեաները աներեւակայելի զեղծումներ կը գործէին, միակ նպատակ ունենալով գիւղացիներու թշուառութեան գնով պարարտացնել իրենց քսակները։

Թուրքիոյ մէջ թուրքերէն խօսելու խնդիրը

"ԹՈՒՐՔ ՊԻՏԻ ԸԼԼԱՔ„

Պոլսոյ Իրաւաբանական վարժարանի ուսանողներու ներկայացուցիչները երկու ժամ տեւող գաղտնի նիստ մը գումարելով որոշած են թէ՝ մամուլով եւ թէ՝ պատերու վրայ ազդեր փակցնելով ժողովուրդը հրաւիրել Թուրքերէն խօսելու։ Պատերուն վրայ փակցուած ազդը հետեւեալն է.—

«Հայրենակիցներ, Թուրքերէն խօսեցէք, Թուրք երիտասարդութիւնը կը բաղձայ որ Թուրքիացիները Թուրքերէն խօսին»։

«Վաքըթ»ի մէջ յօդուածագիր մը կը գրէ՝ «Այո՛, Թուրքերէն պիտի խօսիք» վերնագրին տակ.—

«. . . Ի՞նչ կ'ուզենք այսօր։ Շատ պարզ իրաւունք մը։ Խօսիլ երկրին լեզուն։ Նախատինք մըն է Թուրքերէն չխօսելու յամառութիւնը։ Այստեղ ապրող, այստեղ ուտող խմող, այստեղ հարստացողները պարտաւոր են յարգել երկրին լեզուն։ Այո, Թուրքերէն պիտի խօսիք։ Թուրք պիտի ըլլաք։ Ձեզ ստախօս պատմութեանց եւ դաւաճան քարոզիչներու ձեռք չպիտի թողունք։ Ձեր եկեղեցիներն ու սինակոկները յեղափոխական օջախներ չպիտի ըլլան։ Եթէ մեր երկու աչքերը, եւ մեր երկու ականջները չբաւեն ատիկա ապահովելու, պիտի աւելցնենք մենք անոնց ուժը։ Այլ եւս կարելի չէ որ դաւաճանութեան օձը հայրենիքին ամէնէն խաւար անկիւններն իսկ կարենայ մուտ գործել։ Ցիսուն տարուան մէջ բոլոր օտարականութիւնը մէջտեղէն պիտի վերնայ եւ երկրին մէջ սրտերը եւ լեզուները պիտի միանան։

«Գուցէ այսօր, մեր այս տողերուն մէջ տիրապետութեան նպատակ զգացող քրիստոնեայ հայրենակիցներ գտնուին, բայց իրականութիւնը բնաւ այդպէս չէ։ Անոնց երջանկութիւնը եւ բարօրութիւնը այդ ճամբէն պիտի գայ։ Հելլենական երազը խառնաշփոթ Անատոլուի մը մէջ եւ ափրոնամոլ սուլթանութեան մը վարչութեան տակ թերեւս ժաքէ անցնէր, բայց այսօրուան աշխարհագրական դիրքը ունեցող մաքուր Անատոլուի մէջ այս բանին վրայ յիմարներն իսկ կը խնդան։ Հետեւաբար Թուրքերէն պիտի խօսիք, Թուրքերէն խօսեցէք, հայրենիքը այսպէս կ'ուզէ»։

Թուրքերէն խօսեցնել տալու համար կազմուած մարմնոյն նախագահ Սուատ Թահսին պէյ հետեւեալը կը յայտարարէ.—

«Մեր նպատակը լոկ մշակոյթի մարզին մէջ գործել է։ Կարգ մը գոյցեր ընելով երկրին անդորրութիւնը խանգարելէ զգուշանալը մեզի համար ամենամեծ պարտականութիւն կը

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԹՈՒՐՔԸ, ՊՈԼՇԵՒԻԿԸ ԵՒ... ՌԱՄԿԱՎԱՐԸ

Պոլիսէն հեռագիր մը կ'ըսէ թէ Թուրքերը սկսած են դատել վերջերս ձերբակալուած Թուրք համայնավարները։

Ուրիշ հեռագիր մըն ալ կը հաստատէ թէ Թուրքիոյ եւ խորհրդային միութեան յարաբերութիւնները աւելի քան երբեք մտերմական եւ եղբայրական են։

Եօթ տարի առաջ, Թուրքերը Տրապիզոնի առջեւ ծովը նետեցին Մուսթաֆա Սուպհին, որ փորձած էր համայնավար շարժում ստեղծել Միլլի Թուրքիոյ մէջ։

Խորհրդային միութիւնը փութաց Կարսի, Մոսկուայի, Էնկիւրիի եւ Փարիզի մէջ նորանոր դաշինքներ կնքել Թուրքիոյ հետ՝ զինակցութիւնն ու բարեկամութիւնը աւելի եւս ամրապնդելու համար։

Էնկիւրիի սահմանէն դուրս քշեց Ռուսիայէն ղրկուած պոլշեւիկ գործիչները։ Մոսկուա «եղբայրական ողջոյններ» ղրկեց Թուրք յեղափոխական Հանրապետութեան։

Ազգայնական Էնկիւրի խափանեց պոլշեւիկ թերթերը եւ խստիւ հալածեց, ինչ որ համաշխարհային յեղափոխութիւն եւ միջազգայնութիւն կը հոտէր։ Մոսկուա բարեմաղթութիւններ ըրաւ Մուսթաֆա Քեմալի Թանկագին կենաց։

«Թուրքիա բարեկամ է խորհրդային կառավարութեան, բայց թշնամի Գ. Միջազգայինին», տրամաբանեց Քեմալի պաշտօնական բերանը։

— Հրամմե՛ր էք, պատասխանեց Մոսկուա։

×

Մեր ռամկավար տիրացուները դաշինք կապեցին խորհրդային Հայաստանի վարիչներուն հետ, անմիջապէս որ մեր երկիրը կորսնցուց իր անկախութիւնը։

Ու սկսան լոբնաշուրթն փառաբանութիւնները.

— Վերջապէ՛ս հիմա անկախ Հայաստան ունեցանք. երթաս բարո՛վ սով ու թշուառութիւն, դաշնակ բռնակալութիւն ու մավզերիստ։ Վերաշինութի՛ւն, շիրակի ջրա՛նցք, Զօ՛կ...

— Դո՛ւք կեղտոտ բուրժուաներ, դո՛ւք հակայեղափոխականներ, դո՛ւք միջազգային իմպերիալիսմի յակէներ եւ պրոլետարիատի շահագործողներ, մենք չենք կրնար ձեզ բարեկամ լինել... կը ջարդենք ձեր գլուխը...

— Կեցցէ՛ Նոյեմբեր 29ը, հայ ազգի դարաւոր երազներու պսակումը ողջունող այդ օրը, մեր ազատագրութեան պատմական թուականը։ Անկցի՛ Մայիս 28ը։ Կորչի՛ եռագոյնը, որ դաշնակցութիւն կը հոտի։

— Թքե՛լ ենք ձեր երեսին, դո՛ւք վատ ստախօսներ։ Հապա եթէ անկեղծ բարեկամ էք մեզ հետ, ինչո՞ւ մեզ չէք տալիս Մելքոնեան կտակը, բարեգործականի ստերլինները, եւ այն բոլոր հարստութիւնները, որոնց վրայ թուխս էք նստել... դուք ռամկավար չէք, այլ հողմավար...

— Հրամմե՛ր էք։

×

Այսպէս են այս անիմանալի աշխարհին գործերը։

Թուրքը պոլշեւիկին քիթին կը խնդայ, պոլշեւիկը ռամկավարին երեսին կը թքնէ, եւ ամէն ինչ կը սահի... «եղբայրաբար»։

Երանելի՛ մարդիկ։

ՀՐԱՆՏ

ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԸՇԽԱՏԱՆՔ

"ԳԱՂՏՆԻ,, ԴԻՒԱՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

«Գաղտնի» դիւանագիտութեան դէմ կռիւը նոր չէ եւ ո՛չ ալ այդ կռիւին առաջին զինուորները ըլլալու պատիւը կը պատկանի միայն ընկերվարականներու։

Ցրանսական մեծ յեղափոխութեան օրերէն ի վեր, «գաղտնի» ըսուած դիւանագիտութեան դէմ ժողովրդավար ու իրապէս ազատական շրջանակներու մէջ՝ հանդէս է եկած հակառակ ոգեւ ժագրութիւն, աւելի կամ նուազ ուժգնութեամբ։ Բայց այդ ուղղութեամբ ամէ՛ն աշխատանք ունացած է մի՛շտ ամուլ, որովհետեւ քաղքենի հանրապետութեան կամ սահմանադրական միապետութեան մէջ, կառավարութենէ կառավարութիւն ամէ՛ն յարաբերութիւն, ճակատագրականօրէն, պէ՛տք է իյնայ դիւանագէտներու եւ դիւանակալներու ազդեցութեան տակ։

Ու այս երեւոյթը կը բացատրուի շատ դիւրութեամբ, թէեւ որոշ մարդոց համար այս բոլոր «բարձր» քաղաքականութեան վերաբերեալ խնդիրները թուին շատ բարդ ու առեղծուածային եւ հասարակ ժողովուրդին ըմբռնումէն շատ վեր։ Իրողութիւնը այն է որ քաղքենի պետութենէ մը ուրիշ պետութիւն մը եղած բոլոր «գաղտնի» կապերը, իրապէս վտանգաւոր են միջազգային խաղաղութեան եւ ժողովուրդներու ազատ կենցաղին տեսակէտէն, իրապէս՝ ուղղուած են սեփական ժողովուրդին մէկ խոշոր մասին եւ կամ դրացի պետութեան մը դէմ։ Ու խոհեմ բան չէ, «քաղաքագիտական» չէ զանազան հրապարակելը, ժամանակէն առաջ։

Իբրեւ սկզբունք, ո՛չ մէկ կառավարութիւն, ըլլա՛յ միապետական թէ սահմանադրական, հանրապետական թէ համայնավար, իրաւունք չունի, իր ժողովուրդին գլխին վրայէն, անոր անունով ու անոր հաշուին, ո՛ր եւ է «գաղտնի» դիւանագիտական կապեր պահել, դրացի կամ հեռաւոր պետութիւններու հետ։

Անշուշտ այս այնքան պարզ սկզբունքին դէմ բոլո՛ր ժամանակներու բոլո՛ր քաղքենի կառավարութիւնները ունին իրենց նոյնքան յստակ տեսակէտը։ Օրինակ, կ՚ըսեն թէ կարելի չէ, սահմանային կամ այլ փափուկ վէճերը հանրութեան սեփականութիւնը դարձնել, ժողովուրդին շահերէն իսկ դրդուած։ Երկու կողմերու հասարակութեան զբրդուած հոգեբանութիւնը կրնայ առիթ ընծայել ծայրայեղութեանց ու նոյնիսկ պատերազմի։ Կ՚ըսեն թէ բազմութիւնը՝ մի՛շտ, երբ կը խառնուի քաղաքական խնդիրներու, կը խառնէ կիրք ու զգացում ու ո՛չ մէկ բան, քաղաքականութեան մէջ այնքան վտանգաւոր է, պատերազմի հաւանականութեան տեսակէտէն, որքան ժողովուրդներու զբդուութիւնը։ Թէ կարելի է չափազանց բարդ խնդիրներ կարգադրել՝ նախապարզ նախապարզ, դիւանագիտական ներկայացուցիչ ներկայացուցիչ, առանց գրգռութեան, «ցուրտ» տրամաբանութեան լոյսին տակ ու մանաւանդ «գաղտնի»։ Թէ՝ դիւանագիտական կապեր կան, գաղտնի դիւանագիտական կապեր կան, դաշինքներ, գինակցութիւններ եւայլն որոնց հրապարակումը կրնայ զէնք ծառայել թշնամի պետութեանց։ Թէ՝ վերջապէս, ժողովուրդները կամ բազմութիւնները խառնուելու բան չունին, «բարձր» քաղաքական խնդիրներու մէջ, քանի որ կառավարութիւնը հաշուետու է նրեսփ. ժողովին, իսկ նրեսփ. խառնները՝ ժողովուրդին։

Զանց առնելով բոլո՛ր գաղտնի դաշինքներուն ու յարաբերութեանց, ապահովարդարանային ու հակօրինական հանգամանքը, (քանի որ յաճախ գաղտնի դիւանակցութիւններ կան որոնցմէ լուր չունի խորհրդարանը), կ՚արժէ վարկեան մը քննել այն արտառոց առարկութիւնը թէ՝ դաշինքներու կամ յարաբերութեանց հրապարակման մէջ, պատերազմի հաւանականութիւններ կան։

Պատմութիւնը, նոյնիսկ վերջին տարիներու քաղաքական դէպքերը, ճիշտ հակառակը կ՚ապացուցանեն։

Հեռուն երթալու հարկ չկայ, փաստեր գտնելու համար։ Առնենք Հայաստանի վաղանցուկ հանրապետութեան եւ խորհրդային Ռուսիոյ քաղաքական յարաբերութիւնները ու քննենք վարկեան մը։ Հաստատուած իրողութիւն է որ հայ-թրքական պատերազմին ու խորհրդային վարչաձեւի հաստատումը՝ ոչ թէ հետեւանք էին, Շանթի պատուիրակութեան «հրապարակային» բանակցութիւններուն, այլ ընդհակառակն, գաղտնի յարաբերութեանց ու ժողովուրդներու աչքերէն հեռու պահուած համաձայնութիւններու, որ կային արդէն կամ հաստատուելու վրայ էին մէկ կողմէն խորհրդային «հակազիւանագիտան» կառավարութեան ու միւս կողմէ Մուսթաֆա Քէմալի Թուրքիոյ միջեւ։ Արդ, կրնա՞ր, խորհրդային կառավարութիւնը, առանց ակներեւ հակասութեան մէջ իյնալու, զինել կամ քաջալերել Քէմալի Թուրքիան, բռնութենէ նոր ազատագրուած Հայաստանի Հանրապետութեան դէմ, երբ աւելի նոր ինքնորոշման իրաւունքը նուիրագործած էր վաւերաթուղթով մը որ կը կրէ խորհրդային երկիրներու նախկին իշխանապետ վլատիմիր Իլիչ Լէնինի ու արդի բացարձակ տէր՝ Ստալինի Ջուղաշվիլիի զոյգ ստորագրութիւնները։ Կրնա՞ր, հրապարակաւ, ինքզինքը ընկերվարական կոչող պետութիւն մը, վաւերացնել Թուրքիոյ յարձակումը Հայաստանի դէմ։

Օ՛, համայնավարները կրնան առարկել որ, Հայաստանի դէմ ուղղուած կռիւը՝ իրականին մէջ ուղղուած էր Մեծն-Բրիտանիոյ դէմ։ Բայց Անգլիացիները չէին Շիրակի հարիւրքսան գիւղերու ջարդուած գիւղացիները, Անգլիացիներ կամ անգլիական զօրձակալներ չէին՝ պատերազմին մէջ կամ պատերազմին հետեւանքով սպաննուած զինուորները։

Ու այս օրինակը կը վերաբերի ինքզինքը «փոքր ժողովուրդ»ներու պաշտպան յայտարարող պետութեան մը գաղտնի յարաբերութեանց։ Աւելի բացայայտ են փաստերը ու աւելի «աչք ծակող» արեւմտեան մեծ պետութիւններու քաղաքական յարաբերութեանց պատմութեան մէջ։ Ինչի՞ հետեւանք էր Մեծ Պատերազմը, եթէ ոչ գաղտնի - դիւանագիտական բազմաթիւ գինակցութեանց որ ամբողջ Եւրոպան, Մեծն-Բրիտանիայէն մինչեւ Պալքանեան թերակղզին, Ցրանսայէն մինչեւ ռուսական հարթաւազտինները, վերածած էին ցանցի մը, շատ յստակօրէն բաժնուած երկու ազդեցութեան գօտիներու։ Աւելի ճիշդ է ըսել, դիւանագիտական բառով, քաղաքական ուժերու երկու խմբաւորումներու, որոնք հաւասարակշռուած կը թուէին, բայց որ խզուելէն աւստրիական արհիւրաքսի մը քանի մը կաթիլ արեան ծանրութենէն. այնքան փափուկ ու «զգայուն» էր դիւանագիտական նժարը։ Ու հոս կրկին հարց կը ծագի, — Պատերազմը արդեօք անոր համա՞ր էր որ մեծ պետութիւնները «բաց» դիւանագիտական յարաբերութիւնները

ԵՒՐՈՊԱՑԻ ՎԱՐԱՆԳԱՒՈՐ

(ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՑԱՒԵՐԷ)

ՆՈՒԶԱՐ ՍԱՍ

Գ.

— Հապա, ես ալ ինծի համար ուրիշ բան չեմ ուզեր, միայն ընկերս եւ ֆաթհիյէն ինծի հետ ըլլան։»

Ամէնքն ալ ծիծաղեցան։—

— Հապա ինչո՞ւ ես ալ չեմ գար, ըսաւ Լուսին։ Ես ալ կ՚ուզեմ տեսնել թէ ինչպէ՞ս կ՚ուզէ ամուսնանալ Նուզար, որ ինծի համար ամենէն սիրելի եղբայրն է։

— Ես, յօրս ալ պիտի տանիմ, ըսաւ Ֆաթհիյէ։ Ան ալ կ՚ուզէ տեսնել թէ ինչպէ՞ս կ՚ուզէ ամուսնանալ Նուզար։

— Ուրեմն ամէնքս ալ պիտի երթանք, ըսաւ Ռուշան։ Ես ալ կ՚ուզեմ տեսնել թէ ինչպէ՞ս կ՚ուզէ ամուսնանալ Նուզար։

Ամէնքն ալ ծիծաղեցան

համարինք։ Մեր նպատակն է Թուրք ազգին լեզուական զարգացումը ապահովել։ Տարակոյս չկայ թէ մեր ուղղութիւնը մեր ոչ-Թուրք հայրենակիցներուն արժանապատուութիւնը վիրաւորելիք ձեւ մը չունի։ Մեզի պաշտպանող օրէնքը, պետական ուժերը, մեր պետութեան պատկանող տարրերուն հանգիստը պահպանելու համար գոհողութիւններ ընել կուտան մեզի։ Հետեւաբար պէտք է որ ոչ-իսլամ հայրենակիցները մեզի պարտական եղած իրենց երախտիքը ամէն վայրկեան յայտնելու մէջ չթերանային։ Բայց մեզ որ անոնք Թուրք ազգային զգացման հանդէպ անհոգ եւ անփոյթ կը գտնուին ամէն առթիւ։ Մեզի չափ եւ մեզի պէս Թուրքերէնի տեղեակ մեր ոչ-իսլամ հայրենակիցները կա՛մ ուրիշ լեզու մը եւ կամ իրենց լեզուն կը գործածեն, ամէնէն բանուկ հանրային վայրերու մէջ իսկ Թրքական ազգային դիւրազգածութիւնը գրգռելէ չեն քաշուիր։ Կասկած չկայ թէ Թուրք զարգացեալ երիտասարդութեան խռէալը փափկանկատութեան արդիւնք մըն է։ Այլապէս ո՛չ մէկ ուժ անոր նուիրական նկատած զգացումները պէտք չէ արգիլէ։

«Բայց այլ եւս ապահով ենք թէ անոնք որ երկար տարիներէ ի վեր Թուրք ազգին խղճին հակառակ գործած են, իրենց այս ապերախտութիւնը պիտի խոստովանին եւ իսկոյն մեր ազգարարութեան հպատակելով Թուրքիոյ մէջ Թուրքերէն լեզուով խօսիլը մեզի դէմ քաղաքակրթական պարտք մը պիտի համարին։»

Յոյզեր ի նպաստ Տրոցկիի

Տրոցկի Երկուշաբթի իրիկուն ժամը 9.20ին Մոսկուայէն մեկնած է Թաշքենտ գացող կառախումբով, կէփէուի խիստ հսկողութեան տակ։ Մեծ բազմութիւն մը ծափերով եւ «Էնթէրնասիօնալ»ը երգելով դիմաւորեց զայն։ Ոստիկանները չարգիլեցին որ Տրոցկի խօսի։ Նախորդ իրիկունը Ռադէկ եւ ուրիշ քանի մը ընդդիմադիրներ եւս ճամբայ հանուած էին դէպի Արեւելեան Ուրալները։ Մոսկուայի պաշտօնական գործակալութեան յիշած 30 աքսորեալներուն մէջ են նաեւ Սերեբրիակօֆ, Ռադէկ, Մուրալօֆ, Բելոբորոտօֆ, Սապրոնօֆ, Վլատիմիր Զմիռնօֆ եւն.։ Մոսկուայէն մեկնելու հրաման տրուած է նաեւ Ռակովսկիի, Բոգուսլաւսկիի, Տրօբնիսի եւն.։ Գալով Զինովիեւի, Կամենեւի եւ ուրիշներու, որոնք քաշուած են ընդդիմադիր խմբակէն եւ հպատակած 15րդ համագումարի որոշումներու, անոնք գաւառի մէջ պաշտօնի կոչուած են։

Ընդդիմադիրները երեք տարի պիտի մնան իրենց աքսորավայրերը։

Մուսուլի խնդիրը

Հակառակ արտաքին Նախարար Պրիանի յայտարարութիւններուն թէ Ֆրանսա շուտով իր քարիւղի տարեկան սպառումը պիտի կրնայ հայթայթել Մուսուլէն եւ այս ձեւով անկախութիւն ձեռք պիտի բերէ այդ մարզին մէջ, «Շիքակօ Թրիպիւն» կը գրէ թէ Փարիզի ամերիկեան ձեռնհաս շրջանակներու կարծիքով, այդ Թուականը շատ ալ մօտ չերեւիր։

Գրեցինք թէ Պապա-Կարկուրի մէջ երեւան հանուած միայն մէկ հորի արտադրութենէն Ֆրանսայի բաժին կ՛իյնայ տարեկան 650-700,000 թօնօ քարիւղ, ինչ որ կը կազմէ Ֆրանսայի ներկայիս արտասահմանէն ներածած քարիւղին մէկ երրորդը։ Սակայն գլխաւոր դժուարութիւնը այն է, որ յիշեալ քարիւղը կարելի պիտի չըլլայ Ֆրանսա փոխադրել՝ մինչեւ որ Մուսուլէն դէպի ծով խողովակի ճամբայ (pipe-line) չշինուի։ Այս աշխատանքն ալ առնուազն երկու տարիէն միայն կարելի է կատարել. բոողներ կան որ չորս տարի պէտք է աշխատիլ այդ ճամբան շինելու համար։

Կառավարութիւնը կ՛ուզէ քարիւղի վաճառումը մենաշնորհի վերածել։ Այս մասին հրովարտակը պիտի հրատարակուէր Յունուար 1ին, սակայն մինչեւ Ապրիլ 1 յետաձգուեցաւ։ Սակայն կը կարծուի թէ գարնան ընտրութեանց պատճառաւ դարձեալ յետաձգուի։

Թուրք Մարզպանը կը պտտի

Արեւելեան Նահանգներու ընդհանուր քննիչ Իպրահիմ Թալի պէյ արդէն սկսած է գործի։ Անցած շաբաթ Ուրֆա հասնելով այցելած է կուսակալին, աչքէ անցուցած է կառավարական բոլոր պաշտօնատուները, Թաղապետութիւնը, առողջապահական Թանգարանը եւ դպրոցները։ Այցելած է նաեւ Թիւրք Օճաղըի եւ Խալք կուսակցութեան կեդրոնները։ Դատարան երթալով ունկնդիրներու բաժնին մէջ մտիկ ըրած է դատավարութիւնները։

Թիւրք Օճաղըն իրեն ի պատիւ ունեցած է հաւաքոյթ մը, որու ընթացքին որոշուած է ելեկտրական փուռ մը բանալ Ուրֆայի մէջ, բաժնետիրական դրութեամբ։ Մարզպանը ինք ալ գնած է բաժնեթուղթերէն։

Իպրահիմ Թալի պէյի կարգադրութեամբ քաղաքին հիւանդանոցը պիտի նորոգուի. այս նպատակով 8000 ոսկի ծախք պիտի ըլլայ եւ նորոգութիւնները պիտի աւարտին երկու ամիսէն։ Քիմիական աշխատանոց, գործողութեանց սրահ եւ արդիական բաղնիք մը պիտի շինուի։

Մարզպանը Ագչէ-Գալէի ճամբով Մարտին մեկնած է։

Անգլիացի մը ձերբակալուած Պոլսոյ մէջ

«Թայմզ»ի Պոլսոյ Թղթակիցը կը հեռագրէ թէ ոստիկանութիւնը ձերբակալած է Թուրք «Քափլան» շոգենաւին անթելի պաշտօնեայ անգլիացի Ուիլերմըը։ Ձերբակալութեան պատճառը հետեւեալն է.— Երբ «Քափլան» անգլ. նաւահանգիստները կը գտնուէր, անգլ. իշխանութիւնները պնդեր են որ շոգենաւը պէտք է անթելի կազմած և պաշտօնեայ ունենայ։ Ասոր վրայ նաւապետը իբրեւ անթելի պաշտօնեայ շոգենաւին մէջ առած է անգլիացի Ուիլերմըը։ Հիմա Թուրքերը կը ձերբակալեն այս վերջինը, որովհետեւ ըստ Թրքական օրէնքին կարելի չէ որ օտարական մը ծառայէ Թրքական դրօշ կրող նաւի մը մէջ։ «Քափլան»ի նաւապետն ալ ձերբակալուած է. բայց յետոյ երկուքն ալ երաշխաւորութեամբ ազատ ձգուած են։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԸ ընդունեց նոր օրէնք մը, որով զինուորագրութեան շրջանը 18 ամիսէն մէկ տարուան կը վերածուի։ Օրէնքը գործադրելի է 1930 Նոյ. 1էն սկսեալ։ Միայն համայնավարները դէմ քուէարկեցին։

ԶՕՐԱՎԱՐ ԿՐԷՕՆԷՐ Գերմանիոյ պատերազմական Նախարար անուանուեցաւ հրաժարեալ Կէսլէրի տեղ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԱՓԱՀԱՍՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՄՏԵՐԻՄ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

ՍԵՌԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ (Պատկերազարդ)

գին՝ Ֆրանսա եւ գաղութները 30 ֆրանք

Միւս երկիրները 1 1/2 տոլար

ԲԱՐԵՓՈԽՈՒԱԾ եւ ՃՈԽԱՑԱԾ

ԿԱԶՄԵՑ՝ ՓՂՇՏԱՑԻ

Դիմել՝ Յառաջի խմբագրատունը

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

մասնակցութեամբ կովկասահայ ՕԲԷՐԷԹԻ ԽՈՒՄԲԻՆ

29 Յունուար կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին Sociétés Savantesի սրահը կը ներկայացուի՝

ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

Զուարթ օբէրէթ 4 արար

(Թառխդ Արգար՝ 4 հոգինոց նուագախումբով)

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

է՛ն գլխաւոր եւ է՛ն քրքջալի իր տեսարանները

ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէի ընդհանուր ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ առաջ ժամը 9ին, Դրադարանի սրահը։ 262 Rue Duguesclin, օրակարգ խիստ կարեւոր։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի «կայծակ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին 25 Յունուար Դշ. երեկոյ ժամը 9ին, Գրադարանի սրահը։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան դասախօսական ժողովը վաղը Կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, 63 Րիւ տը լա Րէփիւպլիք Միութեան Ընթերցասրահին մէջ։ Կը խօսի Ընկ. Մ. Գույումճեան։ Կը հրաւիրուին ընկերներն և համակիրները։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Քրիստափոր ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 23 Յունուար Երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Ստիպողական է բոլորին ներկայութիւնը։

Հ. Յ. Դ. Քանի եւ Կրասի երկու խումբերու խառն ժողովը՝ Կրասի մէջ, վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը մէկին։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Սէն-Լուի «Ակնունի» խումբը ժողովի կը հրաւիրէ իր ընկերները վաղը կիրակի ժամը 2.30ին։ կարեւոր օրակարգ։ ներկայ պիտի ըլլայ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի-Սէն Ժիւլիէնի «Զաւարեան» ենթակոմիտէն կը հրաւիրէ Սէն Ժիւլիէնի, Պօմօնի եւ Մօնթօլիվէի հայ հասարակութիւնը ներկայ գտնուիլ իր կազմակերպած դասախօսութեան վաղը կիրակի ժամը 3ին, Սէն Ժիւլիէնի հայկական սրահին մէջ։ կը խօսի Ընկ. Մ. Գույումճեան, ընկերվարական տարրը եւ անկախութեան գաղափարը Հ. Յ. Դաշնակցութեան ծրագրին մէջ։

Հ. Յ. Դ. Սէն-Շամօնի կոմիտէի ընդհ. ընկ. ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին Վարուժան ակումբին մէջ, բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Հ. Յ. Դ. Ալֆօրվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Րիւ Էթիէն Տօլէ, Պ. Հաճի Մկրին սրճարանը։ Կարեւոր օրակարգ, ընտրութիւն եւայլն։ Ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Զ. Ե. Ո. Միութեան Փարիզի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Միութեան Ընթերցարանը, 61 Rue Mr. Le Prince.

Օրակարգ՝ Զեկուցում պատգ. ժողովի աշխատանքներու մասին, տարեկան հաշուետուութիւն եւ ընտրութիւն վարչութեան եւ դիւանի։

ԲԱՐՁՐ ՀԱՅՔԻ Հայրենակցական միութեան ընդհ. ժողովը վաղը Կիր. կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին։ 40 Rue de Belleville.

Հ. Մ. Ը. Մ-ի «Թօնի»ի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը, որ տեղի պիտի ունենար այս երեկոյ յետաձգուած է։

Հ. Մ. Ը. Մ-ի Իթալի մասնաճիւղի վիճակահանութենէն շահած են հետեւեալ Թիւերը.— 439՝ մէկ զոյգ կօշիկ, 172՝ ժամացոյց, 317՝ գրիչ, 322՝ Թաշկինակ, 92՝ գուլպայ, 244՝ գրիչ, 120՝ Թաշկինակ, 387՝ գուլպայ, 353՝ գուլպայ։

Նուէրները ստանալու համար դիմել՝ Պօղոս Թորոսեանի, 43 Rue Damesme, Paris (13e), Métro Italie։

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE
?

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Հեռ. Passy 72.56

կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (Աֆիտավիթ)

դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

5 Rue Cardinal Mercier

(Նախկին Rue Nouvelle)

Tél. Cent. 96.70 եւ 97.39

կը կատարէ Ֆրանսա մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով։ Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ։

Դիմել ամէն օր 9-12 և 2.7

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

ՁԵՐ ՇԱՀՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ԵՐԴՈՒԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿԸ

76, RUE BERNARD-DU-BOIS — MARSEILLE

Ամուսնական Թուղթերը, տեղաբնակ թէ ուրիշ տեղերէ եկող Հայերու՝ 13—18 օրուան մէջ կը լրացուի։

Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական Թուղթը 13—17 օրուան մէջ կը լրացուի 750 ֆր.ով, մեր աշխատավարձը մէջը ըլլալով։ Հպատակութեան, անուններու փոփոխութեան գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ։

ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Գրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7։

Տէր եւ տնօրէն՝ երդուեալ թարգման

Վ. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ՛ընդունի Դշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25

Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,

Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆանս Օթօմօպիլ է Սքօրթիվ եւ Միւթիւէլ Միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ վնասուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume եւ կը կատարէ նախախնամ բազմաթիւ եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, եւ երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՈՒՏԻ

ԳՐԻԳՈՐ ՉԷՐՉԻԵԱՆ

կեդրոնը՝ 11 րիւ Պէրնար տիւ Պուա

ՄԱՐՍԷՅԼ

11 Rue Bernard du Bois, MARSEILLE

Մասնաճիւղերը կը գտնուին՝

ՓԱՐԻԶ եւ ԼԻՈՆ

A. ADALIAN

157 Ave. du Président Wilson

Pré St. Gervais, (Seine)

M. GULÉSSER

10 Rue Marignon LYON

Կը ծախուին առաջնակարգ ուտեր չափաւոր գիներով եւ կը պատրաստուին լուսանկարչական գործիքի տուփեր։ Կը նորոգուին ամէն տեսակ նուագներ, խիստ ԽՆԱՄՈՎ եւ դիւրամատչելի պայմաններով։ Անոնք որ չեն ուզեր իրենց ոեւէ կերպով վնասուած նուագին արժէքը կորսնցնել՝ եւ կը փափաքին կարելի եղածին չափ անյապաղ կերպով նորոգել տալ իրենց վնասուած գործիքները, թող առանց վարանելու դիմեն մեզի վստահ ըլլալով որ գոհ պիտի ըլլան։

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՑԱՆԿ

ԴՈՒՔ ԸՆՏՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՍՏԱՆԱԼԻՔ ՆՈՒԷՐՆԵՐԸ

Թէրեզ Ռաքէն (է. Զօլա) 20, Լռած ջրաղացը 12.20, կարկեհան, ապարանջանը (կուպրին) 8, իմ գիրքը (Ա. Ահարոնեան) 20, Թուշկը 5, գիւղը (Համաստեղ) 25, Աֆրոդիտէ 10, Առանց դա... նանքի 50, Ագքատին պատիւը 20, խաւար 12, կրացիէլյա 8, ... պատանի են 10, Թափառաշրջիկներ 15, Մանոն Լէսքօ 15, Մ... Աղջիկը 20, Սիրանուշ 15, Տանօրեակ (Պոքաչիօ) 15, Մակաբո... 5, կարմիր մարդոց երդումը 20, Արիւնոտ յիշատակներ 5, ... պատկառ մարդը 6, Անձկութեան ժամեր 2, Սատանային գ... ւակը 3, դեռահաս միջակորեարը 12.50, Ֆաքիր Թահրա 5, ... փալ Օսման 5, Ռասբութին 12, Քէօր օղլու 2.50, Պէպէքս (Թա... 10, Սքաբէն (կատակ.) 6, կառքի արկած մը 2, Գողը 3, ... լալա Մահարի 5, Օմար խայեամ 4, Հաֆըզ 4, Երգարան 5, 6, եւ 25, Երազահան 5 եւ 10, Երգեր ու տաղեր (Դուրեան) 2, ... եւ Նամականի 8, Քերթուածներ 5, Ֆրանս. խօսակց. 6, 8 եւ ... Ֆրանս. քերական 3, Լուսանկարչութիւն 5 եւ 10, Բաղդացոյց ... ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր։ Պահանջեցէք նոր գր... ցուցակը, որուն մէջէն ընտրեցէք ո եւ է գիրք իբր նուէր։

ՆՈՒԷՐ.— 25 Ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 Ֆր.ի գիրք նուէր, 50 Ֆր.է աւելիին 10 Ֆր.ի, իսկ 100 Ֆր.է աւելիին համար ... Ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի։ Նուէրցու գիրքերը դո՛ւք ընտրեցէք մեր նոր գրացուցակէն։

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13e)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՎԱՀՐԱՄ ԱՃԷՄԵԱՆ

8 Rue Jouy Rouve
Մէթրօ Պէլվիլ

Tél. Մէնիլմօնթան 61-85
Թուամ. 26 եւ 5

Արեւելեան համեղ, մաքուր և տունի կերակուրներ, ընտիր օղի եւ զանազան ադանդերներ։

Կը նուագէ ինճէ սազի լաւ խումբ մը։

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

THÉS YAVROU

ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ 1880ԻՆ

Ամէն տեսակ սնտուկով եւ ծրարով թէյեր, ընտիր, համաւէտ, ախորժահամ։

ՊԱՀԱՆՋԵԼ ԱՄԷՆՈՒՐԵՔ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԵՒ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ

Հասցէ՝

COMPTOIR DES THÉS YAVROU

23, Rue Senac, MARSEILLE

ԾԱՆՕԹ.— Կը փնտռուին Գաղղիոյ եւ գաղթականութեանց մէկ ուսեստղէնի ճիւղին մէջ վարժ եւ պատուաւոր ներկայացուցիչներ բացի Փարիզ, Նիս, Լիոն եւ Մարսէյլ քաղաքներէ։

գիտէ՛ք թէ ինչո՛ւ նոյնիսկ մէկ անգամ այցելողը՝

ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱԶԵԱՆԻ

ՍԷՆ-ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

այլեւս տեւական յաճախորդ կը դառնայ։ Որովհետեւ ան կը ծախէ եւ կը ղրկէ փափաքողներուն միշտ՝

ԼԱՒԸ ԵՒ ԱԺԱՆԸ

փորձեցէ՛ք համոզուելու համար։

1 bis Rue Hautefeuille -:- PARIS (6e) Métro: St. Michel

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն : 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)
TÉLÉPHONE : NORD 57-82
MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS
Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20շ.	40շ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ			250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ		6տլ.	10տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100ֆ.	200ֆ.

ԿԻՐԱԿԻ 22 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1928
22 JANVIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 551 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ԿԱԹԻՆ ԳԱՌԸ ՄՕՐՄԷՆ ԳԵՐԻ...,,

Ջորնա՛ք ծովեր, աղբարս ինծմէն զատեցիք,
կաթին գառը մօրմէն գերի պահեցիք...

Այս տողերը կը քաղենք «Ժողովրդական երգեր»ու այսօրուան բաժինէն։

Եւ արտագրած ատեն իսկ, հազիւ թէ կրնանք զսպել մեր յուզումը։

Քրոջ մը աղաղակն է այս, իր եղբօր պանդխտութեան առթիւ։ Բայց մենք անոր մէջ կը տեսնենք աւելի լայն շունչ մը,— Պատմութիւնը՝ մեր այսօրուան կեանքին։

կաթին գառը մօրմէն գերի պահեցիք...

Բանաստեղծի մը համբաւը կրնար շինել այս մէկ հատիկ տողը, այնքան հարազատ եւ խորունկ։

Արդարեւ, ինչո՞վ կը տարբերի մեր ներկան, — զրկուած՝ հայրենիքէն, նետուած՝ եօթն աշխարհի եօթանասուն ծովերուն վրայ, արիւն-քրտինք՝ պատառ մը հացի համար, եւ տարուբեր, ու միշտ հալածական։

«Ջորնա՛ք ծովեր, աղբարս ինծմէն զատեցիք»։

Հայրենիքի ձայնն է այս, բայց մենք հազիւ թէ կը լսենք զայն։ Պանդուխտ եղբայրը աւելի բախտաւոր է, որովհետեւ թէեւ «փոստան երեք հարուր սրհաթ է», սակայն կը հասնի, կը հասնի եւ յուրե՛ր կուտայ քուրիկէն.—

Աւատոտանց կ'եղեմ, պրեւ կու ցաթէ՛
բերնէդ անուշ անուշ մեղր կու կաթէ։
Մենք այդ մխիթարութիւնն ալ չունինք այսօր...

×

Եւ սակայն, ո՛չ արցունք, ոչ ալ վեհերոտ նայուածքներ։

Զրկուած ենք հայրենիքի հողէն, բայց անոր ոգին ողջ է բոլորիս մէջ, եւ հազար ձեւերով կ'արտայայտուի, կ'արծարծուի ամէն տեղ, հիւսիսէն մինչեւ հարաւ, լայնքին ու երկայնքին։

Ահաւասիկ երիտասարդութիւն մը, որ կը տքնի ու կը դիմադրէ միջավայրի յորձանքին, իր համեստ ճրագը վառելով ո՛ր եւ է անկիւնի մէջ, ո՛ր եւ է պարագայի տակ։

Բանկայի եւ հրապարակի ժխորին մէջ, մենք յաճախ կը մոռնանք այն բեղնաւոր եւ տեւական աշխատանքը, որ կը կատարուի ամէն գաղութի մէջ, կաթիլ-կաթիլ, հիներէն մինչեւ նորերը, դարաւոր Վիէննա-Վենետիկէն մինչեւ վերջին կայանը։

Առնենք միայն մշակոյթի կեանքը։ Եւ ցիրուցան յիշե՛նք մէկ-երկու օրինակներ,—գործունէութեան և հաւատքի փաստեր։

Անցեալ Դեկտեմբերին, Վիէննայի Մխիթարեան Միաբանութիւնը հրատարակութեան կուտար ազդ մը, որուն համաձայն «Հանդէս Ամսօրեայ» բացառիկ թիւ մը պիտի հրատարակէր, իր «հայագիտական գործունէութեան քառասնամեայ տարեդարձին առթիւ»։

Զուտ գիտական-բանասիրական, եթէ կ'ուզէք՝ չոր ու ցամաք պարբերական մը՝ այս հանդէսը։

Բայց, մենք առօրեայ պահանջներու աչքով չպիտի նայինք այս քառասուն տարուան ճիգին վրայ, ըմբռնելու համար անոր ամբողջ իմաստը։ «Հանդէս»ը նշանաբան ընդունած է փրոֆ. Մէյյէի խօսքը.— «Գերի ազգերու յարութիւնը մտաւոր շարժումով է որ կը պատրաստուի, բանասիրական շարժումով, անցեալի հետազօտութեամբ։»

Արդ, ձգելով ուրիշ բազմազան թանկագին աշխատանքներ, Վիէննայի վանականները քառասուն տարի աչքի լոյս են թափեր այս ճամբուն վրայ, գրադարաններու փոշիներուն տակ, դեղնած, փտած, խրթին ձեռագիրներու լաբիւրինթոսի մը մէջ, անցեալէն ձայն մը, գիծ մը, արժէք մը երեւան հանելու համար։

Քառասուն տարուան վաստակ՝ յանուն հայկական քաղաքակրթութեան։

Նոյնը եւ Վենետիկի մասին, աւելի երէց եւ աւելի հաստատ, որ 1843էն ի վեր կը շարունակէ «Բազմավէպ»ը, յաճախ գրականութիւն ալ փորձելով, եւ որ անցեալ տարի հանեց գեղարուեստական հրատարակութիւն մը, «Գեղունի»ն։

Անոնք սերունդ մըն ալ ունին, Մուրատ-Ռաֆայէլեան Սաներ, որոնք իրենց որոշ տեղը գրաւած են մեր հանրային կեանքին մէջ, եւ կը պատրաստուին աւելի գործօն դեր կատարելու, իրենց Նորահաստատ Միութեամբ։

Նոյն Թռուցիկ ակնարկով՝ մեր աչքին առջեւ կուգան, Փարիզի մէջ, «Յարդգող»ը, որ արդէն հիմնաւորուած է եւ որուն փեթակը անխափան կը գործէ ամէն շաբթու. Սանասարեան շարընթացքը, որ առաջին օրէն իսկ տուաւ իր յաջողութեան ապացոյցները. Զափահաս Որբերու Միութիւնը, որուն հասակը կ'աճի այնպէս ինչպէս այդ չարչրկուած սերունդը։ Զենք մոռնար գաւառները, եւ գործունէութեան ուրիշ ձեւեր,— հերոսական ճիգեր՝ վառ պահելու համար հայկական թատրոնը, գեղարուեստի այս ոստանին մէջ, զանազան երիտասարդական միութիւններ եւ լսարաններ։

Իսկ առանձնապէս խօսելով Հայրենակցական Միութեանց վրայ, վերջերս մեր ուշադրութիւնը կը գրաւէ յատկանշական պարագայ մը։

Մինչ մեծ նահանգներու կամ քաղաքներու Միութիւնները իրենք զիրենք մոռցեր կամ լուծեր են, փոքր վայրերու, գիւղերու միութիւններ կը ծլին ու կը ծաղկին։ Բալուի Զէթ կամ Նղղամ գիւղ, Խարբերդի Հուլէցիներ կամ Զարսանճաքցիներ, Սեբաստիոյ Կեմէրէկցիներ են, իրենց ճիգերը կը պատմեն մեզի, Պարսէյլէն, անքան սրտառուչ մանրամասնութիւններով։

«Կաթին գառը մօրմէն գերի», այո՛։

Բայց, աշխատանք չի պակսիր, զայն գերութենէ ազատելու համար։

Շ.

ՀԱՅԱԳԻՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԵԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ

Ուրբաթ իրիկուն Արեւելեան Կենդանի Լեզուներու վարժարանի սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Հայագիտական ընկերութեան (Société des Études Arméniennes) *տարեկան ժողովը։*

Նախագահ Փրոֆ. Շառլ Տիլ ժողովը բանալով, զեկոյց տուաւ 1927ի ընթացքին կատարուած աշխատանքներուն մասին։ Յայտնեց թէ ընկերութեան նիւթական վիճակը լաւ եղած է բաղդատմամբ նախորդ տարիներուն։ Անանուն բարերարը, որ 1926ին 100 անգլ. ոսկի նուիրած էր, 1927ին կրկնած է իր նուէրը։ Պ. Պօղոս Նուպար եւս 4000 ֆր. նուիրած է։ Ասկէ զատ Comédie Française*ի յայտնի դերասանուհի Տիկին* Segond-Weber *եւս իր ծանօթութեանց շնորհիւ նիւթապէս օգտակար եղած է ընկերութեան։ Գալով բարոյական գործունէութեան, տարուան ընթացքին հրատարակուած է* Revue des Études Arméniennes*ի Ա. պրակը, առաւել հատոր մը. իսկ Բ. պրակը շուտով լոյս կը տեսնէ։ Յառաջիկայ տարի ընկերութեան հիմնարկութեան տասնամեակն է, այս առթիւ հայագիտական հանդէսը բացառիկ թիւ մը պիտի հրատարակէ։ Յանձնախումբ մը կազմուած է յաւերժացնելու համար յիշատակը Տիկին Զօր. Պրէմոնի։*

Ըստ 1927ի հաշուեկշիռին, ընդհանուր հասոյթ եղած է 38,827 ֆրանք. անցեալ շրջանէն անցած՝ 10,395. անդամավճարներէ՝ 7,460. հանդէսի բաժանորդագրութենէն՝ 3,410. ֆրանս. ընկ.է մը՝ 1000. Պ. Պօղոս Նուպարէ՝ 4000. Ուրիշ՝ 12,300 ֆր.։ Ծախքերուն գրեթէ ամբողջութիւնը յատկացուած է հանդէսի հրատարակութեան (մօտ 37,000 ֆրանք)։

Յետոյ փրոֆէսոր Մէյյէ խօսեցաւ «Հայերէն լեզուի մէկ յատկանիշին» մասին։ Ըսաւ թէ հայերէնը հնդկեւրոպական լեզու է, մանաւանդ հին հայերէնին մէջ աւելի շեշտուած են հնդկեւրոպականի յատկանիշները։ Հայերէնի պատմութիւնը դարերու ընթացքին, հնդկեւրոպականէն զանդաղ եւ աստիճանական հեռացման պատմութիւնն է։ Հայերէն քերականութիւնը իր հիմնական կազմութեան տեսակէտէն շատ կը նմանի թրքականին, հակառակ անոր որ ձեւական մանրամասնութեանց մէջ այդ երկու լեզուներու քերականութիւնները ո եւ է կապ չունին իրարու հետ։ Հայերէնի յատկանշական գիծերը կազմուած էին արդէն՝ երբ թուրքերը դեռ ո և է շփում չունէին Հայերուն հետ։

Տոքթ. Վ. Թորգոմեան ուսումնասիրութիւն մը կարդաց «կուսոս» բոյսին մասին, որ հայերէն «կապոյտ»ն է եւ գործածուած է Հայաստանի մէջ։

Փրոֆ. Ֆրէտէրիք Մաքլէր յայտնեց թէ անցած տարի Փրոֆ. Եորկայի հրաւէրով Պուքրէշ գացած է՝ Հայաստանի մասին կարգ մը դասախօսութիւններ ընելու։ Ու կարդաց իր դասախօսութիւններէն մէկը՝ «Արեւելահայ թատրոն»ի մասին։ Յիշեց ռուսահայ թատերագիրներ Պատկանեանը, երկար ծանրացաւ Գ. Սունդուկեանցի վրայ, խօսեցաւ Շիրվանզադէի մասին, համակրանքով ներկայացուց Լեւոն Շանթի գործերը, մանաւանդ Հին Աստուածները, ինչպէս նաեւ Ա. Ահարոնեանի Արցունքի Հովիտը ու կարդաց «Քնիր իմ Բալիկ»ի թարգմանութիւնը։

Ժամանակը ուշ ըլլալով զանց առաւ ուրիշ հեղինակներ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ԶՕՐ. ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՄԱՐՄԻՆԸ ՓԱՐԻԶ ՀԱՍԱԾ

Զօրավար Անդրանիկի զմռսուած մարմինը փարիզ Սէն-Լազարի կայարանը հասաւ Ուրբաթ գիշեր։ Օրինական ձեւակերպութիւնները լրացուելէ վերջ, մարմինը յանձնուեցաւ Հայոց եկեղեցին։

Մեզի կը հաղորդեն որ Զօրավարի յիշատակին հոգեհանգստեան մասնաւոր արարողութիւն պիտի կատարուի յառաջիկայ կիրակի առաւօտ 29 Յունուարին Հայոց եկեղեցին մէջ։ Պիտի հրաւիրուին քաղաքական բոլոր կուսակցութիւններու հետ, հանրային բոլոր կազմակերպութեանց ներկայացուցիչները։

Այս առթիւ Նիւ Եորքի մեր թղթակիցը կը գրէ 9 Յունուար թուականով.—

Ֆրէզնոյի ֆրանսական հիւպատոսարանին կողմէ զօր. Անդրանիկի մարմինը կնքուած՝ երկու օրէ ի վեր Նիւ Եորք բերուած է և առժամաբար դրուած Պրուքլին մեռելատան մը մէջ։

Զորս օր յետոյ, այսինքն Յունուար 13ին զօրավարի մարմինը պիտի փոխադրուի Փարիզ՝ Տիկ. Անդրանիկի ընկերակցութեամբ։

Երէկ երեկոյ Զօրավարին մարմինը փոխադրուեցաւ Նիւ-Եորք՝ ամերիկեան եկեղեցի մը, ուր Ամերիկահայոց Առաջնորդ Տիրայր եպսկ. եւ ուրիշ հայ կրօնաւորներ հոգեհանգիստի վերջին արարողութիւնը կատարեցին։ Տիկին Զապէլ-Արամ երգեց տխուր եղանակ մը, որու ընթացքին Տիկ. Անդրանիկ յուզումէն մարեցաւ։ Բժիշկներու խնամքով տիկինը լաւացաւ։ Կ'ըսուի թէ Անդրանիկի մարմինը պիտի պահուի ֆրանսական թանգարանի մը մէջ։

Ծ. Խ.— կը կարծենք թէ ետքէն մարմինը պիտի փոխադրուի Վառնա (Պուլկարիա), թաղուելու համար իր քրոջ գերեզմանին կից։

Գերագոյն Ատեանը գործի կը սկսի

Էնկիւրիի Խորհրդարանային եւ Դատական Խառն Յանձնաժողովը, որ «Եավուզ»ի եւ Նաւարանի ծանօթ խնդիրը կը քննէր, իր աշխատանքը վերջացնելով, միաձայնութեամբ որոշած է Գերագոյն Դատական Ատեանին յանձնել Նախկին ծովային գործավար Իհսան պէյը, երեսփոխան Տոքթ. Ֆիքրէթ պէյը և Էնվէր փաշայի աներձագ գնդապետ Քեմէր Նազըմ պէյը։ Ասոնք ամբաստանուած են թէ կարգ մը օրինազանցութիւններ ըրած եւ իրարու մէջ բաժնած են «Եավուզ»ի նորոգութեան ու ծփուն նաւարանի գնումին յատկացուած գումարին 100ին 5ը։ Ասոնցմէ զատ Խառն Յանձնաժողովին կողմէ պիտի հարցաքննուին Նաւային սպայակոյտի պետ Հիւսամէտտին պէյ և Նաւային հրամանատար Ֆախրի պէյ, որոնք ամբաստանուած են թէ զանցառու գտնուած են իրենց պարտականութեանց մէջ։

«Թայմզ»ի Պոլսոյ թղթակիցը այս լուրերը հաղորդելով, կ'ըսէ թէ Ղազին եւ Ըսմէթ փաշան վճռած են հրապարակէն մաքրագործել բոլոր այն մարդիկը, որոնք զեղծումներ կատարած են, որքան ալ բարձրաստիճան ըլլան անոնք։ Իհսան պէյի խնդիրը, կ'ըսէ, միակը չէ։ Վերջին ամիսներու ընթացքին, քննութիւններ կատարուեցան զանազան ելմտական պաշտօնեաներու գործունէութեան մասին։ Միւս կողմէ մեծ գայթակղութիւն մը կախուած է ծխախոտի մենաշնորհի վարչութեան գլխուն։ Մաքրագործումի ալիք մը կը ծածանի Հանրապետական Թուրքիոյ մէջ եւ հետաքրքիր է տեսնել թէ այս ալիքը մինչեւ ո՛ւր պիտի երթայ։ Յամառ զրոյցներ կը շրջին կարգ մը երեսփոխաններու մասին, որոնցմէ ոմանք շատ աչքի կը զարնէին ժողովուրդին մէջ վերջին տարիներու ընթացքին։ Ջղայնութիւն կը տիրէ այն քաղաքական խմբակցութեանց մէջ, որոնք մինչեւ հիմա իրենք զիրենք անձեռնմխելի կը նկատէին։

Կախաղաններ Թուրքիոյ մէջ

Պոլիսէն կը հեռագրեն թէ Հաճի Սամիի հրոսախումբին անդամներէն Ապազա Հաքքը եւ երկու Մէճիտները, որոնք անցեալ ամառ ձեռք անցուած էին Իզմիրի մօտ, Զորեքշաբթի արշալոյսին կախաղան հանուած են կամուրջին գլուխը։ Մեծ բազմութիւն մը դիտած է կախուողները։

Թուրքեւսուրիական սահմանագլուխը

Գրած էինք թէ Թուրքեւսուրիական սահմանագլուխի վիճելի կէտերը ճշդելու պաշտօն տրուած էր Խառն Յանձնաժողովի Նախագահ Զօր. Էրնսթի, Դանիացի։ Վերջինը ի նպաստ Սուրիոյ սահմանագծում կատարած ըլլալով, Թուրք պատուիրակը կը մերժէ այժմ ճանչնալ յիշեալին վճիռը, թէեւ նախապէս երկու կողմերն ալ խոստացած էին ընդունիլ։

Իրաքի Խորհրդարանը լուծուած

Պաղտատէն կը հեռագրեն թէ արքայական իրատէով մը լուծուած է Խորհրդարանը եւ հրահանգներ տրուած են անմիջապէս նոր ընտրութիւններ կատարելու համար։ Նպատակն է Երեսփ. ժողովին մէջ տեւական մեծամասնութիւն մը ապահովել նոր դահլիճին համար։

Ֆրանսայի պատասխանը Ամերիկայի

Ֆրանքօ-ամերիկեան յաւիտենական խաղաղութեան դաշինքին մասին Ֆրանսայի պատասխանը հաղորդուեցաւ Ուաշինկթընի կառավարութեան։ Ծանուցագրին մէջ Պրիան փափաք կը յայտնէ գտնել համաձայնութեան այնպիսի եզր մը,

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԽՕՍՔԸ ՄԵՐ ՄԷՋ ԲՈԼՈ՛ՐՍ ԱԼ ԽՐԱՊ Կ'ԱՐԺԵՆՔ...

Անցեալ օր մեր զգուանքը կը պոռայինք՝ մեր աղուոր ու հայրենաշունչ հայերէնը՝ թրքերէնով պղծողներուն դէմ։ Որոշ Հայերու դէմ կը պաշտպանէինք հայերէնի իրաւունքը։

Դժուա՛ր դեր։ Տխո՛ւր շրջան։ Ապերա՛խտ աշխատանք։

Հազիւ թէ ամրացած է մեր ողնաշարը։ «Երէկուան տղաք»ն ենք ու այսօր ստիպուած, հրապարակ իջած ենք, զգաստութեան կանչելու, մեր հրաշալի լեզուին առջեւ՝ յարգանքի հրաւիրելու մեր երէցները... զանոնք յանցանքի մէջ բռնելու...

Գիտցէ՛ք՝ որեւէ մէկէն աւելի մերն է այդ իրաւունքը։ Որովհետեւ՝ դուք երդիք ունէիք ուր հայերէն կը խօսէին, հայրենական քաղաք՝ ուր հայերէնը պատուի էր։ Մենք մեծցանք փողոցները, օտար ճամբաներու վրայ, տարիներո՛վ թափառեցանք բոկոտն ու գլխաբաց, առանց այբուբենի, առանց մեսրոպեան լեզուին...

Մենք՝ հայերէն կը խօսինք...
Դո՞ւք հապա...

Երէկ՝ բռնեցինք «ժողովուրդի մարդոց» օձիքներէն ու պահանջեցինք որ հին կօշիկներու պէս մառանը նետեն թուրքերէնը։ Բայց, խօսքը մեր մէջը մնայ, բո՛լորս ալ խրապ կ'արժենք, «ժողովուրդի մարդիկ» թէ «մտաւորականներ», այս ցաւոտ խնդրին մէջ...

Բոլո՛րս ալ առանց դոյզն խղճահարութեան կ'աղտոտենք, կը գռեհկացնենք, կը դաշունահարենք զայն, *երբ հայերէն կը խօսինք*... իսկ յաճախ չենք խօսիր անգամ զայն...

«Ժողովուրդի մարդ»ը կը խօսի թուրքերէն, բայց թուրք չէ, ընդհակառա՛կն...

Դո՛ւք, մտա՛ւորականներդ, մե՛նք՝ երիտասարդներս, կը խօսինք ֆրանսերէն, ռուսերէն... ու քիչ մը ռուս ենք ու քիչ մը ֆրանսացի ու միշտ օտարամոլ...

Օտարին լեզուին հետ՝ մենք կ'իւրացնենք նաեւ օտարին մտածելու, գործելու, ապրելու եղանակները։ Օտար բարքերուն՝ յաճախ վատթարագոյն մասերը։ Քիչ է մնացած որ ամչնանք հայերէնէն, հայ գրականութենէն, հայ ժողովուրդէն...

«Ժողովուրդին մարդ»ը երբ թուրքերէն կը խօսի՝ գոնէ ունի որոշ արդարացումներ։ Յաճախ՝ իր «տգիտութիւն»ը, գիտակցութեան պակասը, սովորութեան դէմ հակակրելու սովորական տկարութիւնը...

Դո՛ւք՝ որ այդ նոյն ժողովուրդը կրթելու առաքելութիւնը ունիք, դո՛ւք՝ որ «մտաւորական» էք, ի՛նչպէս կ'ըլլայ որ անհրաժեշտ ուժը, գիտակցութիւնը, պայքարելու եռանդը չունիք՝ գոնէ ձեր լեզուն անաղարտ պահելու ու կ'աղաւաղէք զայն, ամէ՛ն օր, օտար բառերով ու ասութիւններով...

Ձե՞ր դէմ ալ պէտք է պաշտպանել մեր լեզուն։

Ամօ՛թ է։

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ՏՈԼՍՏՈՅԻ ծննդեան հարիւրամեակին առթիւ այս տարի հրատարակութեան պիտի տրուին իր բոլոր գործերը, 60 հատորներու մէջ։ Բացի փիլիսոփայական եւ գեղարուեստական աշխատութիւններէն, 13 հատորներու մէջ պիտի դրուին օրագիրն ու յուշատետրը, և 32 հատորի մէջ՝ 7000 նամակները, որոնց 5000ը անտիպ են։

ԱՍՏՎԱԾԱՇՆՉՈՒԹԻՒՆ ՅՈՒՆԱՑ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՆՈՅՆ ԱՍՈՒՐԲԸ

(ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ)

Ամէն տարի Դեկտեմբեր 25-ին, Յունաց Գաղթականութեան Ամերիկայի մէջ գտնուող բոլոր ազգայինները, ինչպէս նաեւ ամերիկացի բարեկամները, կը տօնեն Ս. Ծնունդը։ Ամերիկայի մէջ Ս. Ծնունդը տօնելու սովորութիւնը կը սկսի Դեկտեմբեր 24-ի գիշերուան ժամերգութեան։ Ամէն եկեղեցի, ամէն մատուռ, ամէն ազգային միութիւն կը կազմակերպէ ժամերգութիւն մը։ Ամերիկացիները կը սիրեն ժամերգութեան ներկայ գտնուիլ։ Ամէն տարի Ս. Ծնունդի ժամերգութեան ներկայ կը գտնուին հազարաւոր ամերիկացիներ։ Ամերիկացիները կը սիրեն ժամերգութեան ներկայ գտնուիլ, որովհետեւ ժամերգութեան ընթացքին կ՚երգուին Ս. Ծնունդի հոգեւոր երգերը։ Ամերիկացիները կը սիրեն Ս. Ծնունդի հոգեւոր երգերը, որովհետեւ անոնք ամերիկացի են։ Ամերիկացիները կը սիրեն Ս. Ծնունդի հոգեւոր երգերը, որովհետեւ անոնք ամերիկացի են։

ՅԱՌԱՋ

«ՅԱՌԱՋ»-Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ Խ.ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱՍՐԱՀ (ՀՍՊՀ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՈՎԵՏԱԿԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱՍՐԱՀ

ՀՈՒՇԱՐՁԱՆ

ՀՍՊՀ ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ՀԱՎԱՔԱԾՈՒ

Հեղինակն՝ Ալեքսանդր Հովհաննիսյան

Խմբագիր՝ Ա. Ղազարյան

Տեխնիկական խմբագիր՝ Ա. Ղազարյան

Ստորագրված է տպագրության 1.VIII.1926։ Տպաքանակ 1000։ Թուղթ 1/16 ձևաչափի, 5 մամուլ։ Տառատեսակ՝ Antiqua։ Տպագրվել է Ալեքսանդրապոլի «Կարմիր Հոկտեմբեր» տպարանում։

Գրքի ներքին նկարները՝ Ա. Ղազարյանի։

Գրքի շապիկի նկարը՝ Ա. Ղազարյանի։

Գրքի շապիկի ներկերը՝ Ա. Ղազարյանի։

Գրքի շապիկի տպագրությունը՝ Ա. Ղազարյանի։

Գրքի կազմը՝ Ա. Ղազարյանի։

Գրքի կազմի տպագրությունը՝ Ա. Ղազարյանի։

Գրքի կազմի ներկեր

որ Ֆրանսա կարենայ իր դիրքը հաշտեցնել Լոքառնոյի եւ Ազգերու Դաշնակցութեան, իսկ Ամերիկա՝ Մընրոյի վարդապետութեան հետ։

Բուռն վէճեր Երեսփ. ժողովին մէջ

Ուրբաթ օր Երեսփ. Ժողովին մէջ համայնավարները հարցապնդեցին կառավարութիւնը՝ անցեալ Օգոստ. 23ին և 24ին Սաքքօ-Վանցէթթիի մահապատիժին դէմ բողոքելու համար կազմակերպուած ցոյցին առթիւ։ Հարցապնդումը պիտի կատարէր Վայեան Քութիւրիէ, սակայն բանտարկուած ըլլալով իրեն փոխանորդեց Փիքմալ, որ ըսաւ թէ բոլոր բչիշներուն եւ շառաւիղներուն հրաման տրուած էր խաղաղ ցոյց կատարել եւ զէնք չկրել։ Ո եւ է միջադէպ տեղի պիտի չունենար, եթէ ոստիկանները չգրգռէին ցուցարարները։ Ոստիկաններու պատմածովը գիտենք թէ հրամայուած էր ոստիկաններուն. «Զարկէ՛ք, որովհետեւ համայնավարները կ'ուզեն ձեզի զարնել»։ Երբ աշխատաւորները ցոյց կատարեն, իրենց դէմ կը գտնեն ոստիկանութիւնը՝ որ կը ծեծէ զիրենք, իսկ երբ պուրժուաներն են ցոյց ընողները, ոստիկանները կը պաշտպանեն զանոնք։ Դուք կը վախնաք համայնավարներէն, որովհետեւ իրենց ետեւ զանգուած ունին։ Աշխատաւորները միշտ ինքնապաշտպանութեան վիճակի մէջ են։

Փիքմալ յիշեց ուրիշ դէպքեր ալ։ Երբ Տամբէմոն փողոցի սպանութեան կ'ակնարկէր, չորս կողմէն «մարդասպա՛ն, սրիկա՛յ, բախտախնդի՛ր» պոռացին երիտասարդ ազգայնականներու պետ Թէթէնժէի հասցէին։

Փարիզի երեսփոխան Շասէներ-Կուայեռ ըսաւ թէ 23—24 Օգոստոսի ցոյցերը յեղափոխական էին։ Սաքքօ-Վանցէթթին պատրուակ էր, բուն նպատակն էր Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի միջեւ պաղութիւն առաջ բերել ի շահ Գ. Միջազգայինի։

— Համայնավարները պէտք է նկատել իբր մեր հողին վրայ բանակած թշնամի զինուորներ եւ ըստ այնմ վարուիլ անոնց հետ։

Ընկերվարական Փօլ-Ֆօր քննադատեց կառավարութիւնը, որ աշխատաւորներու ցոյցի իրաւունքը կը կապտէ։ Արգելքը ճակատագրականօրէն կռիւի կը տանի։ Փօլ-Ֆօր ըսաւ թէ Անծանօթ զօնուորի գերեզմանը աղտոտուած էր յատկապէս կառավարութեան կողմէ։ Ասոր վրայ դարձեալ անարգական խօսքեր փոխանակուեցան։ Ներքին Նախարարը ըսաւ.

— ձեզի պատասխանելու պատիւը չպիտի ընեմ։

Վերջին խօսողն էր Թէթէնժէ, որ հազիւ քանի մը խօսք բրած էր, երբ ձախ թեւը սկսաւ աղմկել։ Նախագահը նիստը ընդհատեց։

Վիճաբանութիւնները պիտի շարունակուին յառաջիկայ Ուրբաթ։

Պարսկաստանի ապստամբութիւնը

Վերջին տեղեկութիւններու համաձայն, Մուհամմէրայի (Հար. Պարսկաստան) մէջ պարսիկ կառավարութեան դէմ ծայր տուած ապստամբութիւնը զսպուելու վրայ է։ Կարգ մը արաբ Շէյխեր հպատակութիւն յայտնած են։

Պարսիկ կառավարութիւնը մեծ թիւով զինուոր եւ երկու թնդանօթակիր ղրկած էր Բասրա։ Ցեղախումբերը չկրնալով դիմադրել կանոնաւոր զօրքերուն, ստիպուեցան հպատակութիւն յայտնել։ Ընդունեցին տուրքերը վճարել եւ ազատ արձակել այն պաշտօնեաներն ու երեւելիները, զորս գերի բռնած էին ապստամբութեան ատեն։

Անգլերուն միջադէպ մը

Գրեցինք թէ Թրքական Բափլան շոգենաւին անթելի պաշտօնեայ անգլիացի Ուիլերմս ձերբակալուած է Պոլսոյ մէջ։ Բափլան կը պատկանի Սատըքզատէ եղբայրներուն եւ Պոլիս-Պանտըրմա-Իզմիրի ճամբով մեկնած էր Եւրոպա՝ Թուրք եւ չամիչ փոխադրելով։ Երբ Լոնտոն հասաւ, Անգլիացիները տեսան որ շոգենաւը ո՛չ անթել ունի, ոչ ալ ազատարար միջոցներ, ինչ որ աններելի է երկար ճամբորդութիւն ընող շոգենաւի մը համար։ Ասոր վրայ նաւապետը անթելի կազմած եւ 50 ազատարար գօտի գնած ու անթելի անգլիացի պաշտօնեայ մը առած էր։ Պոլիս վերադարձին, Նաւահանգիստի տեսչութիւնը ձերբակալել տուաւ Ուիլերմսն ու նաւապետ ձէմիլ պէյը։

Այս առթիւ Աքշամի մէջ Նէճմէտտին Սատըգ պէյ կը գրէ.—

«Զինադադարէն ի վեր առաջին անգամն ըլլալով, Թուրք դրօշը կրող շոգենաւ մը կտրեց մեծ ծովերը եւ արտասահման գնաց։ Ասիկա երեւոյթ մըն էր, որուն յուզումէն կը դողային մեր սիրտերը։ Բայց դժբախտաբար, ատեն մը յետոյ պաղեցաւ, միջազգային դէպքի մը առջեւ։ Անգլիացիները վար դրին շոգենաւը եւ չթոյլատրեցին իր ճամբան շարունակել, պատճառաբանելով թէ անթել հեռագրի գործիք եւ ազատարար միջոցներ չունի։ Թրքական շոգենաւի մը այս արկածը, անկասկած ցաւալի է, մանաւանդ որ ձախողման կը մատնէ գեղեցիկ ձեռնարկ մը, որ Թուրք նաւարկութեան մը յաջողութիւնը կը նկատուի։ Անկարելի է ասոր համար չգայրանալ Անգլիացիներուն։

«Շոգենաւային ընկերութեան կրած վնասէն աւելի, ազգային խնդիր մըն է որ մեզ կը հետաքրքրէ։ Թուրք դրօշը կրող նաւ մը Անգլիոյ մէջ շատ դէշ կերպով կ'ընդունուի։ Ասիկա ազգային արժանապատուութեան հարց մըն է։ Բայց որպէս զի մեր ուրիշ ձեռնարկներուն մէջ ալ չձախողինք, պէտք է աւելի պարզաբանութեամբ մօտենանք խնդրին։ Այս միջադէպին մէջ, արդեօք միայն Անգլիացիներո՞ւն բարկանալու է, թէ ոչ շոգենաւային ընկերութիւնն ալ յանցանք ունի։»

Համաձայնութիւն Մուսուլի խարիւղի մասին

Քանի մը օր առաջ Լոնտոնի մէջ հաւաքոյթ ունեցան Անգլիոյ, Ամերիկայի եւ Ֆրանսայի ներկայացուցիչները՝ Մուսուլի քարիւղներուն մասին վերջնական համաձայնութիւն մը կնքելու համար։ Կարելի եղաւ բոլոր վիճելի կէտերը հաշտեցնել։ Համաձայնութիւնը կնքուեցաւ։ Կը մնայ միայն շահակից կողմերուն ստորագրել տալ՝ վերջնական վաւերացումի համար։

Ֆրանսական քարիւղի ընկերութիւններկը կը ստանան 100ին 23.75՝ ինչպէս նախատեսուած էր Սան-Ռէմոյի ֆրանքօ-անգլիական համաձայնագրին մէջ։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

վաղը երկուշաբթի ժամը ճիշդ 8.30ին, քաֆէ օ Թլէռ տը Լիոնի վերնայարկը, մէթրօ Իթալի։

ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

Օրակարգ.— Նախորդ ժողովի շարունակութիւնը։

Լեւոն Մ. Խանարեան, Այրի Տիկին Յուլիանէ Ս. Խանարեան, Տէր եւ Տիկին Ստեփան Խանարեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Ղուկաս Խանարեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Գրիգոր Զօրեան եւ զաւակունք, Այրի Տիկին Հայկանուշ Տիրատուրեան եւ զաւակունք, Տէր եւ Տիկին Ստեփան Մազմանեան եւ զաւակունք, Այրի Տիկին Էլմաս Ազատեան եւ զաւակունք, Այրի Տիկին Իւղաբեր Պէրպէրեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Նշան Ցնկեան եւ զաւակը, Տէր եւ Տիկին Գարեգին Ցնկեան, Այրի Տիկին Հայկանուշ Սեմէրճեան եւ զաւակունք, ինչպէս նաեւ՝ Քիւրքճեան, Էմիրզեան, Րէյիսեան, Մոսիկեան, Թաթարեան, Ճէնազեան, Խայըրութեան, Տէր Գրիգորեան, Դանիէլեան, Տիրատուրեան, Ադամեան, Գալուստեան ընտանիքները կը ծանուցանեն իրենց մօր, քրոջ, մօրաքրոջ եւ ազգականին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ

ՄԱՐԻԱՄ Մ. ԽԱՆԱՐԵԱՆԻ

(Ակնեցի)

դառնաղէտ եւ անակնկալ մահը՝ որ տեղի ունեցաւ յետ կարճատեւ հիւանդութեան։

Յուղարկաւորութեան տխուր արարողութիւնը կը կատարուի այսօր կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, Eglise St. Joseph, 161 Rue St. Maur, Paris (11e)։ Հանգուցեալին մարմինը պիտի փոխադրուի Cimetière de Pantin.

ԾԱՆՕԹ.— Կը խնդրուի ներկայս նկատել իբր հրաւիրագիր։

ՈՐԲԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Սէն Թ'լթիէնի մէջ «Ոսկեղէն կիրակի»ի հանգանակութեան ցանկը.—

Պ. Պ. Յ. Մողեան 20 ֆր., Մ. Ղուկասեան 5, Մ. Յակոբեան 20, Ս. Ներսէսեան 20, Ս. Տէր Սարգիսեան, Հ. Տէմիրճեան, Յ. Եղիաեան, Յ. Մանուկեան, Ն. Ժամկոչեան, Մ. Քրուզեան 10ական, Տիկ. Օ. Պէշիրեան, Արտաշէս, Գ. Քրքքէսէլլիեան, Բ. Լարճեան 5ական, Յ. Ղազերեան 3, Գ. Պալապանեան, Ա. Մինասեան Տիկ. Ա. Մինասեան, Օ. Պալապանեան 5ական, Տիկ. Տիրուհի 10, Ոմն 5, Ոմն 2. Ոմն 2, Մարի Գարատայեան 2, Ս. Խաչիկեան 25, գումար 214 ֆրանք։

Կը խնդրուի Հ. Բ. Ը. Մ. Փարիզի մասնաճիւղէն ստանալ համապատասխան ընկալագրով։

ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Զարդարեան ենթակոմիտէին ժողովը՝ 24 Յունուար երեքշաբթի երեկոյ ժամը 8.30ին, ծանօթ ժողովատեղին։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Վահագ» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ ընկեր-ընկերուհիները, 25 Յունուար Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Café Noillesի յատուկ սրահին մէջ։ Ներկայանալ անդամատոմսերով։

Հ. Յ. Դ. Լապէկիւտի Անդրանիկ խումբի դասախօսական ժողովը, 24 Յունուար երեքշաբթի իրիկուն ժամը 7.30ին, ընկ. Բարխեանի բնակարանը։ Դասախօս՝ ընկ. Բարխեան։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի «Կայծակ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին 25 Յունուար Դշ. երեկոյ ժամը 9ին, Գրադարանի սրահը։

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Քրիստափոր ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը 23 Յունուար Երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, սովորական հաւաքատեղին։ Ստիպողական է բոլորին ներկայութիւնը։

Հ. Յ. Դ. Ալֆօրվիլի Սարգիս Մինասեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը այսօր Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 3ին, Րիւ Էթիէն Տօլէ, Պ. Հաճի Մկրին սրճարանը։ Կարեւոր օրակարգ, ընտրութիւն եւայլն։ Ընկերներուն ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս առաւօտ ժամը 10ին դասախօսութիւն ֆրանսերէնի (Դաւիթ Բէկ)։ Ֆլօրիայի վերնայարկը։

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE

?

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Հեռ. Passy 72.56

կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Աֆիտավիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

Կ'ՈՒԶՈՒԻՆ գործաւորուհիներ գորգի նորոգութեան համար, լաւ վճարում դիմել՝ Սարգիս Յովսէփեանի, 45 Rue Lepic Փարիզ։ Մէթրօ՝ Blanche, Tél. Marcadet 27—14։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *հաստատուած և շահաւոր գործի մը համար ընկեր մը կամ շահակից պաշտօնեայ մը 40—50 հազար ֆրանք դրամագլուխով։ Դիմել՝ ամէն օր 10—12 եւ 14—20, Պ. Ալմազեանի, 13* Rue St. Gilles, Paris (3me). *Մէթրօ* Bréquet-Sabin.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

5 Rue Cardinal Mercier

(Նախկին Rue Nouvelle)

Tél. Cent. 96.70 եւ 97,39

կը կատարէ Ֆրանսա մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով։ Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ։

Դիմել ամէն օր 9-12 և 2.7

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

Գիտէ՞ք թէ ինչո՛ւ նոյնիսկ մէկ անգամ այցելողը՝

ՎԱՀՐԱՄ ՃԷՆԱԶԵԱՆԻ

ՍԷՆ-ՄԻՇԷԼԻ ՀԱՅ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

այլեւս տեւական յաճախորդ կը դառնայ։ Որովհետեւ ան կը ծախէ եւ կը ղրկէ փափաքողներուն միշտ՝

ԼԱՒԸ ԵՒ ԱԺԱՆԸ

փորձեցէ՛ք համոզուելու համար։

1 bis Rue Hautefeuille -:- PARIS (6e) Métro: St. Michel

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 RUE MONTMARTRE (*Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դուռ*)

Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ կը դարմանէ *ներքին եւ կանանց, վեներական եւ մորթային, քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւնները։*

Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halles

ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30—8

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ

կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտր. եւ քաղաքային դատերով։ Կը ստանձնէ մասնաւորապէս ապահովագրական վէճեր, ինքնաշարժի եւ աշխատանքի արկածներու վերաբերեալ դատական գործեր։

Կ'ընդունի ամէն առտու 9.30—12 եւ ժամադրութեամբ։

13 Rue Béranger, Métro République. Tél. Archives 15-14

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-25

Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Ecole des Hautes Etudes Sociales,

Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԻՒՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆանս Օթօմօպիլ է Սբօրթիվ եւ Միւթիւէլ Միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատերու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածներու առթիւ վնասուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագրէ աղերսագիրներ եւ պայմանագիրներ, կուտայ certificats de coutume *եւ կը կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ։*

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։

Խորհրդակցութեան ժամեր.— *Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, եւ երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։*

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՈՒՏԻ

ԳՐԻԳՈՐ ՉԷՐՉԵԱՆ

Կեդրոնը՝ 11 րիւ Պէրնար տիւ Պուա

ՄԱՐՍԷՅԼ

11 Rue Bernard du Bois, MARSEILLE

Մասնաճիւղերը կը գտնուին՝

ՓԱՐԻԶ եւ ԼԻՈՆ

A. ADALIAN

10, Rue Marcel Sembat 10

Pré St. Gervais. (Seine)

M. GULÉSSER

10 Rue Marignon LYON

Krikor Tchertchian

Կը ծախուին առաջնակարգ ուտիք չափաւոր գիներով եւ կը պատրաստուին լուսանկարչական գործիքի տուփեր։ Կը նորոգուին ամէն տեսակ նուագներ, խիստ ԽՆԱՄՈՎ, *եւ դիւրամատչելի պայմաններով։ Անոնք որ չեն ուզեր իրենց ուէտ կերպով վնասուած նուագին արժէքը կորսնցունել՝ եւ կը փափաքին կարելի եղածին չափ անյապաղ կերպով նորոգել տալ իրենց վնասուած գործիքները, թող առանց վարանելու դիմեն մեզի վստահ ըլլալով որ գոհ պիտի ըլլան։*

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԷՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-4

Մէթրօ՝ Cadet կամ Նօտ-Տամ N. D. de Lorette

Ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14-19, կիր. եւ տօն օրեր 10-1

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻՒԼԹԷԷՆ, (Licencié ès Sciences)

նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի

եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց

24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel

Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. Եշ. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4

Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

Métro St. Michel *եւ* Odeon

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ

ՎԱՀՐԱՄ ԱՃԷՄԵԱՆ

8 Rue Jouy Rouve Tél. Մէնիլմօնթան 61 - 85

Մէթրօ Պէլվիլ Թուամ. 26 եւ

Արեւելեան համեղ, մաքուր և տունի կերակուրներ, ընտիր օղի եւ զանազան ադանդերներ։

Կը նուագէ ինճէ սազի լաւ խումբ մը։

ԱՅՑԵԼԵՑԷՔ ԱՆԳԱՄ ՄԸ ՀԱՄՈԶՈՒԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1900ին

38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18me)

Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE

Ընդհանուր հիւանդութիւններ, սեռամիզային, մորթի, ֆրանկախտի, շնչերակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ գործ արկածներ, ելեկտրադարմանում եւ Ք. ճառագայթ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

Ակռայի դարմանում, առանց ցաւի ակռայ քաշել 10 ֆր. արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրոն ֆրանքէն սկսեալ։

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՏՕՔԹ. Տ. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

ՅԱՅՏՆԻ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱՊԵՏ ԻԶՄԻՐԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Մասնագէտ արեան, միզանցքային եւ ամէն տեսակ հիւանդութեանց, կը դարմանէ իր սեփական մեթոտով.

44 RUE POISSONNIÈRE, PARIS (2me)

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 14—18 կիրակի եւ տօն օրերը մասնաւոր ժամադրութեամբ։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ			250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 24 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1928

24 JANVIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 552 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ի ԽՆԴԻՐ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ

Ֆրանսական կառավարութիւնը Յունուար 23ին հրատարակութեան տուաւ իր նոր ծանուցագիրը, իբրեւ պատասխան Միացեալ Նահանգներու ծանօթ առաջարկին։

Կը թուի թէ այս պատասխանն ալ չպիտի գոհացնէ ամերիկեան կառավարութիւնը, որ կ՚ուզէ պատերազմը օրէնքէ դուրս հռչակել տալ, առանց նկատի առնելու Ազգերու Դաշնակցութիւնը։

Պ. Պրիան, որ չափազանց զգոյշ է, այս անգամ չէ վարանած զգացնել այդ պարագան։ Ան կը յիշէ Ազգերու Դաշնակցութեան անդամակցող պետութեանց համախորհուրդ ջանքերը եւ ապահովութեան փոխադարձ դաշինքները, որոնց նպատակն է ամրապնդել խաղաղութիւնը։ Կը յիշէ Լոքարնոյի դաշինքը (1925)։ Ու վերջապէս կը պատմէ թէ, 1927 Սեպտեմբերին, բոլոր անդամ-պետութիւնները քուէարկեցին բանաձեւ մը, որ իբրեւ «միջազգային ոճիր» կը դատապարտէ «յարձակողական պատերազմը»։

Այս լուսաբանութիւնները անուղղակի պաշտպանողական մըն են Ազգերու Դաշնակցութեան համար, որմէ միշտ խոյս կուտան Միացեալ Նահանգները, որպէս զի պահեն իրենց գործելու ազատութիւնը, մանաւանդ հարաւային Ամերիկայի մէջ։

Այդ կ՚ապացուցանէ նաեւ Հավանայի համամերիկեան խորհրդաժողովը, ուր անգամ մըն ալ շեշտուեցաւ Միացեալ Նահանգներու կամքը՝ ամբողջ Ամերիկան իր թեւին տակ պահելու։ Նոյն իսկ խօսքեր եղան Ամերիկեան Ազգերու Դաշնակցութիւն մը կազմելու. ճիշտ ինչպէս խորհրդային իշխանութիւնը կ՚ուզէ կազմել արեւելեան կամ ասիական Ազգերու Դաշնակցութիւն մը, իր թաթին տակ։

Ուրիշ խօսքով, խաղաղութեան դատէն առաջ, ազդեցութեան պայքարն է որ տուն կուտայ Մեծերու «խաղաղասիրական» այս նոր ձեռնարկներուն։

Ֆրանսան մասնաւորապէս վերապահ է ամերիկեան առաջարկին հանդէպ, որովհետեւ Ուաշինկդըն չէ ստորագրած նաեւ Վէրսայլի դաշնագիրը։ Եւ Պոլսանները կը տրամաբանեն.— Ինչպէ՞ս կարելի է վճռապէս եւ յաւիտենապէս դատապարտել ո՛ր եւ է պատերազմ, երբ գիտենք որ Գերմանիան կրնայ առտու մը չեղեալ համարել Վէրսայլի դաշնագիրը, Միացեալ Նահանգներու, Ռուսիոյ կամ նոյնիսկ Անգլիոյ դրդումով։ Ինքնապաշտպանութեան ձգտումն է որ կը մղէ ճշտել — «յարձակողական» պատերազմ։ Եւ Ազգերու Դաշնակցութիւնն ալ հազիւ համարձակեցաւ այդքանը բանաձեւել։

Ի՞նչ հետեւանք պիտի ունենան այս բանակցութիւնները։ Մենք չէ որ պիտի տանք պատասխանը։

Սեղի կ՚ըլլայ պարզել անցուդարձը։ Ներկայացնել՝ քաղաքական-դիւանագիտական ձեռնարկներու իմաստը։

Գաղտնիք չէ որ ստորերկրեայ փոթորիկներ կը սպառնան աշխարհի խաղաղութեան։ Եւ այսօր աւելի ծանր ու բազմազան են վտանգները, քան 1914էն առաջ։

Մեծ Պատերազմը պայթած ատեն, այնքան համատարած և բուռն հանգամանք չունէր ժողովուրդներու դժգոհութիւնը։ Ոչ ալ այնքան սուր էին ախորժակները։

Այսօր, անդիմադրելի յորձանքներ կազմած են ոչ միայն քաղաքական-աշխարհագրական զրկանքն ու յուսախաբութիւնը, այլ եւ ընկերային եւ տնտեսական շարժումները։ Միլիոնաւոր բազմութիւններ կը տառապին ոչ միայն ազգային թշուառութենէն, այլ եւ դասակարգային խտրութիւններէն։ Տեղ-տեղ երկուքը միացած՝ ակռայ կը կրճտեն։

Կա՛յ հողի խնդիր։ Կա՛յ փոքրամասնութեանց վէճ։ Մեծերը կը հալածեն, կը խղդեն փոքրերը, թէ իբրեւ պետութիւն, հաւանէ հարեւան, եւ թէ իբրեւ տիրապետող իշխանութիւն, տրորելով այլացեղ բազմութիւններ։ Եւ մեծերէն ո՛վ որ ինքզինքը նեղուած զգայ, անմիջապէս կը մոռնայ Ազգերու Դաշնակցութեան առջեւ կատարած ուխտը, եւ իր հաշիւը կը կարգադրէ համաձայն իր հայեցողութեան։

Կարելի է ըսել թէ՝ ժընեւի ժողովը աւելի սրեց «սրբազան եսասիրութեան» կիրքը. որովհետեւ, այնտե՛ղ ալ Մեծերն է որ կ՚իշխեն,— Մեծն Բրիտանիան՝ իր բազմագոյն գաղթապետութիւններով եւ արբանեակներով, Ֆրանսան՝ իբրեւ պատերազմի յաղթական եւ երախտաւոր՝ կարգ մը նորաստ կամ ճոխացած պետութեանց (Լեհաստան, Եուկոսլավիա, Ռումանիա, Չեխօ-Սլովաքիա), Իտալիան, Ճափոնը։ Եւ ա՛յս է մէկ պատճառը, որ նեղը մնացողը գլուխը կ՚առնէ կ՚երթայ։

Միւս կողմէ, Ռուսիոյ եւ Մ. Նահանգներուն կամաւոր մեկուսացումը մեծապէս կը տկարացնէ Ազգերու Դաշնակցութեան հեղինակութիւնը։

Առաջինը անդադար կը ճգնի փորել անոր հիմերը, իրեն յատուկ հաշիւներով. իսկ երկրորդը՝ չուզեր մատը մոխիրը թաթխել, իր քաղաքականութիւնը կապելով տոլարի սակին։

Այնպէս որ, թէեւ կը շատնան դաշնագիրներն ու «խաղաղասիրական» բանակցութիւնները, բայց փոխանակ պայծառանալու մթնոլորտը, աւելի կը մթագնեն գայն։

Արդէն խո՛յ ստեղծուած է թնճուկ մը, որուն ծայրերէն ձիթենիներ կ՚երեւան, բայց աւելի շատ արեան հոտ կուգայ։

Ճիշտ ինչպէս որ, 1914էն առաջ, խաղաղութեան անունով կ՚երթեւեկէին եւ կը դիմաւորուէին վեհապետները, բայց իշխանի մը սպանութիւնը բաւական եղաւ, բոլոր մագաղաթները վառելու եւ աշխարհը բռնկցնելու համար։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՄԵՐԱՇԽՈՒԹԻՒՆԸ ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

Սօֆիայի «Արաքս»ը, ողջունելով Թաղ. խորհուրդներու ընտրութեան առթիւ գոյացած համաձայնութիւնը, գրել կուտայ. (16 Յունուար).

— «Եթէ մեր թեմական կազմակերպութեան առաջին օրերուն, անդրանիկ առժամեայ թեմական խորհուրդի անդամներուն մէկ մասը իր խղճմտանքը վարձու տուած չըլլար Ջոջի մը տիտղոսներուն, եւ գիտնար քիչ մը աւելի անկախ ըլլալ, շատ վէրքեր ու անպատուութիւններ խնայուած կ՚ըլլային այս գաղութին։

«Այդ բանը երէկ չեղաւ։ Երանի թէ այսօր եւ վաղը, գիտակցութիւնը աւելի բարձր խօսէր անոնց մէջ, որոնք կոչուած են, կամ պիտի կոչուին, ազգային այս կամ այն մարմնին անդամակցելու։

«Թաղականական նոր ընտրութիւններով, որոշ մեղմութիւն մտաւ պուլկարահայ բաղկացուցիչ տարրերու փոխադարձ յարաբերութիւններուն մէջ։ Այդ ընտրութիւնները չափով մը առաջին քայլը եղան ու բացին հոս ու հոն, համագործակից աշխատանքի մի քանի ակօսներ։

«Այժմ կը մնայ առնել երկրորդ քայլը, աւելի գիտակից, աւելի ամբողջական ձեւով։

«Այդ երկրորդ քայլին առջեւ, պիտի գնէ մեզ Պուլկարահայ Համագումարը, որ այլ եւս չի կրնար ուշանալ։

«Աւելորդ է ըսել թէ, ամէն ինչ կախում ունի այդ Համագումարի ելքէն։

«Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը, որ մինչեւ այսօր չի դադրեցաւ պայքարելէ եւ զոհաբերէ յօգուտ ժողովուրդի շահերուն, ինչպէս ամէն տեղ, այս գաղութին մէջ ալ, անգամ մը եւս իր կարելին ու անկարելին պիտի փորձէ, խաղաղեցնելու համար գաղութը։

«Ան՝ կ՚ուզէ հաւատալ թէ, իրմէ դուրս գտնուող հոսանքներն ու տարրերը այլ եւս բաւարար չափով խրատուած են անցեալի տխո՛ւր դասերէն, եւ իրենց կարելին պիտի ընեն, ջնջելու համար պուլկարահայութեան մէջ, անհասկացողութիւններու եւ երկպառակութեան որդը։»

ԼՕԶԱՆԻ ԴԱՇՆԱԳՐԻՆ ԴԷՄ

Պոսթընի մեր պաշտօնակիցը, «Հայրենիք», քանի մը ամիսէ ի վեր հանգանակութեան ձեռնարկած է, օգնելու համար Լօզանի դաշնագրին ընդդիմացող Ամերիկեան Կոմիտէի մղած պայքարին։ Հանգանակութիւնը բացած էր Հ. Յ. Դաշնակցութեան Ամերիկայի Կեդրոնական Կոմիտէն, նուիրելով 1000 տոլար։

Նոյն Կեդրոնական Կոմիտէն, միեւնոյն ֆոնտին նուիրած է դարձեալ 1000 տոլարի կարեւոր գումար մը։

Մինչեւ Յունուար 8 հանգանակութիւնը հասած էր 14.000 տոլարի։

ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐԸ Կ՚ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԻՆ

Յունական թերթերը կը գրեն թէ, ընդ. ապահովութեան հրամանով, պատրաստութիւններ կը տեսնուին արձանագրելու համար հայ գաղթականները, որոնցմէ կարեւոր մաս մը Հայաստան պիտի փոխադրուի մօտերս ? :

Նոյն հրահանգը տրուած է նաեւ ռուս գաղթականներուն համար։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ֆրանսայի պատասխանը Ամերիկայի

Ֆրանսայի եւ Ամերիկայի միջեւ ծանուցագիրներու փոխանակութիւնը կը շարունակուի։ Առջի օր հրատարակուեցաւ բնագիրը այն պատասխանին, զոր Պրիան ուղղեց Միացեալ Նահանգներու արտաքին Նախարարի Յունուար 11 թուակիր ծանուցագրին։

Ինչպէս կը յիշուի, Քէլլոկ, հիմնուելով 1927 Յունիսի ֆրանսական առաջին ծանուցագրին վրայ, կը պնդէր որ առ հասարակ բոլոր պատերազմները օրէնքէ դուրս հռչակելու համար դաշինք կնքուի բոլոր մեծ պետութեանց միջեւ։ Այժմ Պրիան իր պատասխանին մէջ դիտել կուտայ թէ մեծ պետութիւններուն մեծամասնութիւնը իբրեւ Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ, այդ մարմնին ծոցին մէջ հասարակաց ջանքեր կ՚ընէ արդէն խաղաղութիւնը ամրապնդելու համար։ Այդ պետութիւնները իրարու հետ կապուած են՝ դաշինքով մը, որ փոխադարձ պարտաւորութիւններ կը ստեղծէ իրարու հանդէպ. կան նաեւ 1925 Հոկտեմբերի Լոքառնոյի դաշինքները, ինչպէս նաեւ չէզոքութիւն երաշխաւորող միջազգային պայմանագրութիւններ, որոնք պարտականութիւններ կը պարտադրեն իրենց։

Պրիան դիտել կուտայ նաեւ թէ անցեալ Սեպտեմբերին ժընեւի մէջ Ազգերու Դաշնակցութեան բոլոր անդամները ընդունեցին բանաձեւ մը, որով «յարձակողական պատերազմները» կը դատապարտուին իբրեւ միջազգային ոճիր մը եւ թէ պետութեանց միջեւ ծագելիք ո եւ է վէճ կարգադրելու համար խաղաղասիրական բոլոր միջոցները պիտի գործածուին։ Միացեալ Նահանգները անդամ չըլլալով Ազգերու Դաշնակցութեան, ո և է կերպով կապուած չեն այս դաշինքներուն։ Անցեալ Յունիսին, երբ երկու կառավարութեանց միջեւ դաշինք մը կնքելու առաջարկ ներկայացուց, Ֆրանսա նկատի ունէր Միացեալ Նահանգներուն հետ իր դարաւոր յարաբերութիւնները։ Ֆրանսա պատրաստ է նոյն պայմաններով եւ նոյն հիման վրայ բանակցիլ դարձեալ։ Այս մասին իր դիրքը բնաւ չէ փոխած։ Սակայն երբ Միացեալ Նահանգները առաջարկեցին բազմակողմանի դաշինք մը կնքել, Ֆրանսա ստիպուած էր նկատի առնել անոր մասնակցելու կոչուած զանազան պետութեանց յարաբերութիւնները։ Ֆրանսա բացէ ի բաց եւ առանց յետին միտքի կը յայտարարէ թէ պատրաստ է մասնակցելու ո եւ է յայտարարութեան որ կը ձգտի պատերազմը նկատել իբր ոճիր եւ միջազգային պատիժներ հաստատել՝ զայն արգիլելու կամ զսպելու համար։ Այս մասին իր դիրքը նոյնը կը մնայ. ահա թէ ինչու Յունուար 5ի իր առաջարկն ըրաւ եւ կը յուսայ թէ Մ. Նահանգներն ալ պիտի յարին անոր։ Այս առթիւ Ֆրանսա սիրով նկատի պիտի առնէ ամերիկեան թելադրութիւնները։

Կէս ճամբէն ետ կը դառնան

Պոլսոյ «Ճիւմհուրիյէթ» լրագիրը կը գրէ.—

Հայրենակիցները թուրքերէն խօսեցնելու նպատակով իրաւաբանական ուսանողներու կողմէ կազմուած գործադիր մարմինը Յունուար 16ին Թուրք ուսանողներու Միութեան շէնքին մէջ գումարեց իր վերջին նիստը։ Գործադիր մարմինը որոշեց վերջ տալ իր գործունէութեան, նկատելով որ ներկայ կացութեան մէջ կարելի չէ բան մը ընել։

Միայն համաժողովին ներկայացնելու համար, բաղձանքի հանգամանքով տեղեկագիր մը պատրաստեց։ Համալսարանի զանազան ճիւղերու ուսանողներէն կազմուած «Թուրքերէն խօսեցնելու ընկերակցութիւն»ը պիտի հետապնդէ գործադիր մարմնին նպատակը։ Ընկերակցութեան անդամներն ալ տակաւին 8—10 հոգիէ կը բաղկանան։

∴ Ոստիկանութեան տնօրէնութեան կողմէ Պայազիտի ոստիկանապետ Էքրէմ պէյ համալսարանի իրաւաբանական ճիւղը երթալով յայտնեց որ եթէ համաժողով գումարուի, անպատճառ պէտք է արտօնութիւն առնուի ոստիկանութեան տնօրէնութեան կողմէ եւ այս առթիւ Թուրքերէն խօսեցնելու համար կազմուած մարմնին անդամներուն անունները եւ բնակարանի հասցէները ուզեց։

Միւս կողմէ «Միլլիյէթ» կ՚իմանայ թէ կարգ մը երիտասարդներ Թուրքերէն խօսակցութեան տարածումը քաջալերելու նպատակով ընկերութիւն մը կազմած են եւ իրենց յայտագիրն ու կանոնագիրը պիտի ներկայացնեն Պոլսոյ կուսակալութեան։

∴ «Վաքըթ» կ՚ըսէ թէ իրաւաբանական վարժարանին մէջ դասախօսութեանց դադարի միջոցին ուսանողները փափաք յայտնած են որ Թուրքերը օտար բառ չխառնեն իրենց խօսակցութեանց մէջ եւ օրինակի համար «պօնժուռ», «պօնսուար»ին տեղ գործածեն «Կիւն այտըն», «Տօն այտըն»։ Ուսանողներուն մէկ մասը ճիշտ գտած չէ որ Թուրքերէն խօսող Թուրքերուն լեզուին մէջ այսպիսի սահմանափակումներ ըլլան։

Ի՛նչպէս բաժնուեցաւ 120 հազար ոսկին

«Եավուզ»ի խնդիրը քննող խառն յանձնաժողովը Նազըմ պէյի գրասենեակէն գտած է տետրակ մը որուն մէջ գրուած է թէ հինգ առ հարիւր համեմատութեամբ միջնորդչէք ստացուած է «Եավուզ»ի գործէն։ Այս 120 հազար ոսկի միջնորդ-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ գ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԿԱՐՄԻՐ ՊՂՊԵՂ

Թուրքերէն «Ագշամ» թերթը կ՚առաջարկէ կարմիր պղպեղ քսել այն պէյերուն եւ «քիւչիւք հանըմներ»ուն, որոնք Թուրքերէն հրաշալի՝ «էէկէն»ը ձգած, ֆրանսերէն «քուզէն» բառը կը գործածեն :

Արժա՜ն եւ իրաւ...

Դժբախտաբար կարմիր պղպեղը արեւելեան արտադրութիւն է, Թրքական կամ պուլկարական, եւ ամէն տեղ չի գտնուիր:

Այստեղ իսկ, որքա՜ն հայկական բերաններ կան որ պէտք ունին անոր զգաստացուցիչ ցնցումներուն :

Թուրք «հանըմ»ներու գործածած «քուզէն»ը կամ «քուզին»ը մանկապարտէզի բառ մըն է մեր փափկասուն օրիորդներուն կամ տիկիններուն համար: Անոնք ի՜նչ «էէկէն»ներ եւ «էէնկէ»ներ, «թէյզէ»ներ, «հալա»ներ եւ «պալտըզ»ներ ունին, որոնց ամէն մէկուն գործածութեան համար եթէ պտղունց մը կարմիր պղպեղ քսել որոշենք, հարկ պիտի ըլլայ քանի մը պարկ ապսպրել Պուլկարիա, միայն այս նպատակով :

Իսկ պարոններուն տառը, մանաւանդ Թրքավարի բառարանը այնքան ճոխ է որ, կը կարծենք թէ անհրաժեշտ պիտի դառնայ քանի մը խանութ բանալ, միայն կարմիր պղպեղ ծախելու համար:

Մնաց որ, այդ պարանքին... Թեկնածուներ չեն պակսիր նաեւ ուրիշ հրապարակներու վրայ եւ ուրի՛շ տեսակէտներով:

Օրինակ, ինչո՞ւ կարմիր պղպեղ չքսել նաեւ անո՛նց բերանը, որոնք ծովերէ ծով, տարին տասներկու ամիս կը ճգնին ապացուցանել թէ՝ Հայաստանը «ազատ է եւ անկախ», բայց իրենց տեղէն չեն շարժիր, գոնէ անձամբ վայելելու համար այդ բարիքը :

Կամ ինչո՞ւ այդ սթափեցնող փոշին չցանել ա՛յն աչքերուն մէջ, որոնք չորս կը բացուին հասարակ ոճրագործի մը ձերբակալման մանրամասնութիւնները կարդալու համար, բայց «ոճիր-արկած»ի մը չափ ալ չեն հետաքրքրուիր, երբ կը պատմես թէ 1926ին 4—500, 1927ին 1000—1200 հոգի բանտարկուած են Հայաստան աշխարհին մէջ, առանց դատ-դատաստանի:

Իսկ ինչպէ՛ս բուռ մը կարմիր պղպեղ —եթէ կ՚ուզէք՝ մոխիր— չցանել բանաստեղծ վ. հրան Մալէզեանի աչքերուն:

Այդ խարդախ աչքերը այս տարի ալ, Ամանորի առթիւ, յունուարին թշուառութիւնը երգեցին... բանաստեղծօրէն, Թուղթի վրայ, «ի պէտս տնանկ ազգայնոց»:

Բայց երգելէ առաջ, չմոռցան պինդ-պինդ սակարկել եւ փաշային գթութեան ապաւինիլ, որպէս զի բարեգործականն ալ, իր վարիչ-պատուիրակի եւ ընդհ. տնօրէնի աթոռին համար, վճարէ այնքան որքան կը վճարէր Մօրրեան ծխախոտի գործարանը, Պրիւսէլի մէջ:

— Տարեկան հարիւր հազար ֆրանսական ֆրանք:

Վ.ԱՐԱՋ

ՀԻՆ ԴՂԵԱԿ ՄԸ. — Հռոմէական շրջանէն մնացած դղեակի մը հետքերը երեւան հանուեցան Ֆրանսայի Վիրի եւ Վանտընէս համայնքներուն մէջ (Ռոն-է-Լուար նահանգ)։ Պարիսպներու հիմերը պեղուած են։ Գտնուած առարկաներուն մէջ են՝ զոյգ մը երկանաքար, հռոմէական կղմինտրի կտորներ, կտրած բրուտեղէն, շքադրամներ եւ մարմարի բեկորներ։

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ՊԱՏՈՒԱՍՏ ԹՈՔԱԽՏԻ ԴԷՄ

Հայերս ծնող ժողովուրդ ենք։ Մանուկնե՜ր կուգան աշխարհ, ժամի տարի ըլլայ թէ չարդի, գաղթականութեան մէջ թէ աքսորի։ Ու հոս, Ֆրանսայի մէջ ևս, հայ գաղթականները միշտ զաւակ կ'ունենան։

Արդ, պէտք է գիտնալ երկու բան.— Նախ, թոքախտը շատ տարածուած է Ֆրանսայի մէջ, երկրորդ, մեծ աւերներ կը գործէ, ամէնէն աւելի, երախաներուն մէջ։ Ուրեմն, անհրաժեշտ է, որ հայ ծնողքները թոքախտի մասին ունենան լայն ծանօթութիւններ, հետեւին գիտութեան ու բժշկութեան վերջին միջոցներուն, որոնք հրապարակ կը դրուին։

Այժմ գտնուած է միջոց մը, պատուաստելու համար նորածին երախաները թոքախտին դէմ։ Դժբախտաբար այդ պատուաստը կարելի է կատարել միայն Փարիզի մէջ, եւ գաւառները չեն կրնար օգտուիլ, որովհետեւ պատուաստը կը կորսնցնէ թարմութիւնը, մինչեւ որ դրկուի գաւառ։ Հիմա փորձեր կը կատարուին այդ պատուաստին տալու համար այն ուժը, որ իր բարեբարձրացութիւնը տայ աւելի մեծերուն եւ ամէն տեղ։

Փարիզի մէջ երախաներուն 100էն 32ը գոհ կ'երթայ թոքախտին։ Եւ սակայն շնորհիւ Փրոֆ. Քալմէթի գիւտին, պատուաստուած երախաները կը փրկուին։

Ի՞նչ է այդ գիւտը։ Փրոֆ. Քալմէթ, որուն կ'օժանդակէր Կէրէն, յաջողեցաւ պատրաստել պատուաստ մը, որ այժմ կը կրէ իրենց անունը (B. C. G.)։ Երկար ատեն այնպէս կը կարծուէր թէ անկարելի է մեղմել թոքախտի մանրէն։ Փրոֆ. Քալմէթ 13 տարի փորձեր կատարելով եւ մանրէներու 230 սերունդներ պատրաստելով, յաջողեցաւ մեղմել անոնց թոյնը։ Հազարաւոր կենդանիներու վրայ փորձելէ յետոյ, Փրոֆ. Քալմէթ իր պատուաստը փորձեց նաեւ նորածիններուն վրայ։ Առաջին փորձը կատարուած է 1921ին, Տոքթ. Ռոսս-Հալլէի կողմէ։

Բժշկական կաճառին մէջ, երկու անգամ, մէկը 1924 Յունիսին, միւսը 1926 Յուլիսին, վիճաբանութիւններ կատարուեցան ըստացուած արդիւնքներուն մասին։ Հինգ տարուան ընթացքին, պատուաստուած 100 նորածիններէն,— որոնք կ'ապրէին հիւանդ շրջապատի մը մէջ,— փրկուեցան 93ը եւ երբեք չվարակուեցան թոքախտէ։

Անցեալ շաբթու, Փրոֆ. Քալմէթ դարձեալ կը ներկայանար Բժշկական կաճառ, ցոյց տալու համար նոր փորձերու արդիւնքը, 1 Յուլիս 1924էն մինչեւ 1 Դեկտեմբեր 1927։ Պատուաստուած են 52,772 նորածիններ. 5.479ը կ'ապրէին հիւանդ շրջանակի մը մէջ։ Այս, խումբին մէջ զանազան հիւանդութեանց մահերուն համեմատութիւնն էր հարիւրին 0,3։ Արդ, չպատուաստուած երախաներուն մահերու համեմատութիւնն է (Ֆրանսայի մէջ) հարիւրին 8,5, իսկ թոքախտէ մեռածներուն՝ հարիւրին 34։

1,641 երախաներ, թոքախտաւոր շրջապատի մը մէջ, իրենց պատուաստումէն երեք ու կէս տարի յետոյ աւելի քիչ թիւով մահեր տուածեն, (0.4առ հարիւր)։ Առաջին տարուան մէջ պատուաստուած նորածինները մեռած են թոքախտէ հարիւրին 0,2 համեմատութեամբ։

Փրոֆ. Քալմէթ, այս քաջալերական փորձերէն յետոյ, հետեւեալը կը յայտարարէ.

— «Եթէ շատ քիչ բացառութիւններ նկատի չառնենք, երախան թոքախտաւոր չի ծնիր, եթէ նոյնիսկ հայրն ու մայրը թոքախտաւոր ըլլան։ Այլ թոքախտաւոր կը դառնայ իր ծնունդէն յետոյ, առաջին օրերուն, ընդհանրապէս առաջին շաբթուան ընթացքին։ Ահա թէ ինչո՞ւ համար անհրաժեշտ է պատուաստել բոլոր նորածինները, ծնունդէն անմիջապէս յետոյ։ Պատուաստումը եթէ ուշանայ, երախային աղիքները այլեւս անթափանց կը դառնան պատուաստին։ Այդ է պատճառը, որ մեր պատուաստը կ'ազդէ միայն շաբաթ մը տարիքով նորածիններուն։ Կարելի չէ պատուաստել չափահասները, որովհետեւ անոնք հարիւրին 93 համեմատութեամբ Թոքախտի քնացող բոյներ կամ մանրէներ ունին իրենց կազմին մէջ։ Վտանգաւոր է զանոնք արթնցնել։

«Թոքախտի դէմ մեր պատրաստած պատուաստով կարելի է պաշտպանել երախաները մինչեւ հինգ տարի։ Եւ արդէն այդ շրջանին է, որ երախաները ամէնէն աւելի զգայուն են եւ կը վարակուին։ Այդ տարիքը անցնելէ յետոյ, պատուաստուած տղան կրնայ մանրէ ընդունիլ, առանց սակայն թոքախտի ծանր վիճակներ ստեղծելու։

«Ոմանք կը փափաքին, որ թոքախտի դէմ այս պատուաստն ալ պարտաւորիչ ըլլայ, ինչպէս է պատուաստը ծաղիկի դէմ։ Սակայն կը խորհիմ թէ բարոյական տեսակէտէն կարգ մը անպատեհութիւններ կան։ Երեւակայեցէք, որ 100 տարի անցաւ մինչեւ որ կարելի եղաւ վարժեցնել ծաղիկի պատուաստին։ Սակայն անհրաժեշտ է, որ թերթերով շարունակ պարզաբանուի, քարոզութիւն կատարուի թէ այս պատուաստով շատ մանուկնե՜ր պիտի ազատէին մահուընէ։ Արդէն բաւական տարածուած է։ Երբ շատեր հասկցան թէ անվնաս պատուաստ մըն է, նեղութիւն չի պատճառեր բերնէն առնելով, պատուաստեցին իրենց երախաները։ Պէտք է, որ ամէն ծնողք վարժուի»։

Ու մենք ևս, կը հրաւիրենք հայ մայրերը, անոնք որոնց ծննդաբերութիւնը տեղի կ'ունենայ Ֆրանսական հիւանդանոցներու մէջ, պահանջել որ պատուաստեն իրենց նորածինները։ Երեւակայեցէք, ծաղիկի դէմ պատուաստով քանինե՜ր ազատեցան։ Աւելի եւս դիւրին պատուաստ մըն է Թոքախտի դէմ կատարուածը։ Փրկեցէք ձեր երախաները, պաշտպանեցէք զանոնք թոքախտին դէմ, Ֆրանսայի մէջ։

Պատուաստեցէք, առանց վարանումի եւ օր կորսնցնելու։

ՇԱ-ՆՈՒ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻ՞ՒՆ ԹԷ ՁԵՌՆՔԱՇՈՒՄ

Ա.

Լ. Զարմինեան կը պատասխանէ նախորդ յօդուածիս։ Կը տեսնեմ սակայն թէ, մասնակցութեան տեսակէտին իբր փաստ, աւելցնելիք մեծ բան մը չունիմ. ինչ որ հիմնական և էական էր, ըսեր եմ. բայց ստիպուած եմ անդրադառնալու Զարմինեանի վերջին գրութեան, քանի մը ճշդումներ ընելու եւ խնդրելու համար իրմէն, որ կրկին եւ ուշադրութեամբ կարդայ նախորդ եւ ներկայ գրութիւններս, որպէսզի՝ չփորձուի ինծի վերագրել, ինչ որ իմս չէ։

×

Ա.— Նախորդ գրութեանս մէջ (Յառաջ, թիւ 537) կ'եզրակացնէի.— Մեր մասնակցութիւնը ազգային զանազան մարմիններու եւ միութիւններու, մեր քաղաքականութեան օգտին իսկ համար, եւ իբրեւ անոր անմիջականօրէն յարակից եւ լրացուցիչ աշխատանք՝ կը պարտադրուի առաւելութիւններով՝ ա) դրական պրոպագանդ.— բ) այլազան ուժերու համադիր գործակցութիւն՝ քաղաքական նոյն վերջակէտին համար.— գ) մինչ այդ՝ յեղաշրջական պահանջներու կիրարկումը՝ մեր իսկ նախաձեռնութեամբ։

Բայց ահա թէ Զարմինեան ի՜նչ անճանաչելի խառնուրդ մը կը հրամցնէ իմ անունովս՝ իբրեւ եզրակացութիւն.—

«Ուրեմն ըստ իրեն, Դաշնակցութեան մասնակցութիւնը ազգ. մարմիններուն եւ իր կողմէ աւելցուած ուրիշ բոլոր միութիւններուն աշխատանքին՝ անհրաժեշտ է, որպէսզի ա) Դաշնակցութիւնը չչէզոքանայ, բ) իր տեսաբանութիւնը տարածէ ամէն տեղ, ամէն բանի վրայ, գ) իր հակառակորդներուն ուզածը ըրած չըլլայ, դ) շրջային ընկերներուն գործ ստեղծէ։» (Յառաջ, 544)։

Նախ ըսեմ թէ՝ վերի պարբերութեան մէջ, մասնակցութեան տեսակէտին իբր փաստ բացի բ. հատուածէն, միացեալները իմս չեն եւ ազգ. մարմիններու վրայ իմ կողմէ աւելցուած ոչինչ կայ։ Կայ ինչ որ կեանքը ստեղծեր ու աւելցուցեր է։

Դաշնակցութիւնը պիտի մասնակցի ազգ. մարմիններուն ու նաեւ բոլոր միութիւններուն, ոչ թէ «որպէսզի չչէզոքանայ», ինչպէս ինծի կը վերագրէ Զարմինեան, այլ որովհետեւ չի կըրնար չէզոքանալ: Երկու խօսքերուն միջեւ, տարբերութիւնը յստակօրէն նշմարելի նրբութիւն մըն է։

«Չի կրնար չէզոքանալ»ը մասնակցութեան տեսակէտին փաստերէն մէկը չէ, այլ փաստերուն, կեանքի պարտադրութիւններուն մէկ եզրակացութիւնը։ Իսկ «որպէսզի չչէզոքանայ»ն որ չեմ ըսած, շատ շատ, կուսակցական լաւագոյն գործունէութեան մը համար, փնտռտուքներու նշանաբան մը կրնայ ըլլալ։

«Չի կրնար չէզոքանալ», որովհետեւ, կազմակերպութեան մը համար որ ծնունդ կ'առնէ քաղաքական յաւակնութիւններով, գործունէութիւնը այն միջավայրին մէջ ուր կ'ապրի, իր վրայ ծանրացող բռնի պարտաւորութիւն մը չէ. այլ բնազդ մը, ճիշդ ինչպէս շարժումը ապրող մարդուն համար. կենսական մղում մը՝ որուն կազմակերպութեան մէջ կը հասնի գիտակցութեան ուժին, յստակ ձգտումով, անշեղ ուղղութիւնով՝ դէպի հեռաւոր ուիրականանալինպատակ մը։ Փորձեցէք կասեցնել այդ շարժումը, կազմը կը քայքայուի. եթէ չքայքայուի իսկ, փորձը կը ձախողի. որովհետեւ բնականը՝ մասնակցութիւնն է։

«Չի կրնար չէզոքանալ», որովհետեւ շէնքը տանիքէն չեն սկսիր մեր ապրած հողեղէն աշխարհին մէջ։ Եթէ քաղաքական որեւէ աշխատանքի առաջնը միջավայր մըն է իր մարդկային բազմութիւններով, և ո՛չ թէ Ռոպէնսոնեան կղզի մը։ Պէտք է զայն տաշել, յղկել, ատակ դարձնել տեղ մը բռնելու շէնքին մէջ, որ կը բարձրանայ գալիքին համար։ Եթէ ժողովուրդ մըն է որ պիտի ընդունի եւ ամրացնէ ապագայ կարգ ու սարք մը կամ քաղաքական վարչաձեւ մը, պէ՛տք է զայն պատրաստել դիմաւորելու նորութիւնը. պատրաստե՛լ, այսինքն թօթափել անոր վրայէն պահպանողական անցեալի մը ազդեցութիւնները,— այս արդէն կը պարտադրէ «յետաշրջական պահանջներու կիրարկում» յեղափոխական կուսակցութեան իսկ նախաձեռնութեամբ.— Անոր մատնանշել ներկան՝ իր բոլոր թերութիւններով, ինչ որ կը շեշտէ անընդհատ պրոպագանդի պէտքը. եւ զայն գիտակցօրէն ուղղել դէպի գալիքը, ուրկէ՝ «այլազան ուժերու համադիր գործակցութիւնը՝ նոյն վերջակէտին համար»։

Եւ այս բոլորը միացած՝ յեղափոխական կուսակցութեան մը ուսերուն վրայ կը ծանրացնեն մասնակցութեան բեռը՝ օրուան կեանքին։ Քաղաքական կամ ընկերային նորութիւն մը, որքա՛ն ալ խոստմնալից ըլլայ ու ներկայանայ շողշողուն դիմակով, չի կրնար յանկարծ, անվտանգ եւ տեւականօրէն պարտադրուիլ ժողովուրդի մը, առանց անոր հաւանութեան։ Ներկայ ազատական պետութիւնները ծնունդ են ընկերային խուլ ցնցումներու, երկարատեւ յղութեան, թաքուն ու լայնատարած գործունէութեան շրջանէ մը յետոյ եւ ապրելու իրենց ուժը կ'առնեն հանրութեան հաւանութենէն։ Պոլշեւիկեան անակնկալ յեղափոխութիւնը, որ երկինքէն ինկած քարի պէս փռուեցաւ Ռուսիոյ վրայ, հակառակ իր տասնամեակին՝ չի կրնար նկատուիլ հաստատուած ու տեւական, եթէ իր տեսաբանութիւնով ու գործադրութեան իրաւունքներով կը մնայ ստացուածքը փոքրամասնութեան մը, առանց ապահովելու ժողովրդական լայն խաւերու մասնակցութիւնը։

Քաղաքական ու մանաւանդ յեղափոխական կուսակցութիւն մը ուրեմն, չի կրնար մեկուսանալ միջավայրէն ու հանրային անմիջական գործունէութենէն։ Բայց տարբերութիւնը որ կայ հայ եւ օտար կազմակերպութիւններու գործունէութեան միջեւ, կը բխի ընկերային պայմաններէ։

Ազատական, ինքնավար, օտար միջավայրերու մէջ, որոնք ամփոփ եւ միատարր ըլլալու առաւելութիւնն ալ ունին, քաղաքական կուսակցութեան մը գործունէութիւնն ու հանրային կեանքի մասնակցութիւնը առաւելապէս կը կիրարկուին օրէնսդրական ճամբով, երկրին օրէնքներուն վրայ՝ իր ծրագրային պահանջներուն համապատասխան բարեփոխումներով, նոյն իսկ՝ (մինչեւ յեղափոխութիւն եւ հասկ ուրեմն, իշխանութեան ընձեռում) պետական գործադիր իշխանութեան հետ ուղղակի գործակցութեամբ (Մաք-Տոնալտը իր դահլիճով Անգլիոյ մէջ. ընկերվարական Վանտէրվէլտը՝ Պելճիքայի մէջ), կամ՝ օրուան կառավարութեան իր աջակցութեամբը եւ անոր տուած իր վստահութեամբը (Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութիւնը Էռիօի օրով։)

Որովհետեւ, պարզ է, պետական ազգերու մէջ՝ կեդրոնացած իշխանութիւն մըն է որ կը բռնէ սանձերը հաստատուած կարգերուն, կը հսկէ անոնց տեւականացման ու զարգացման մինչեւ հանրային ամենափոքր հաստատութիւնները, մինչեւ հաւաքական ըմբռնումները, վարքերն ու բարքերը կը վարէ իր օրէնքներով ու կանոնագիրներով. իսկ կուսակցութիւն մը՝ իր ուժերը համախմբելով չարիքի նոյն կեդրոնին դէմ, գործելով անոր դէմ, կամ որ եւ է կերպով, անոր պարտադրելով զիջումներ, աշխատած կ'ըլլայ իր վերջին նպատակին համար, ու նուազագոյն բարեփոխումները որ օրէնսդրական կամ յեղափոխական ճամբով, կը յաջողի պարտադրել երկրին ու ժողովուրդին, նախապատրաստական անհրաժեշտ քայլեր են առնուած դէպի իշխանութեան գալիք ձեւի կամ կարգի հաստատումը ու կը փաստեն իր մասնակցութիւնը հանրային կեանքին։

Այլապէս դժուար է սակայն մեր գործը։ Գաղութներու ներկայ վիճակին ամէնէն պարզ ու եղերական հոմանիշը ցրուումն է, իր բացասական բոլոր հետեւանքներով, այսինքն՝ քայքայումը հաւաքական կորովին ու գործակցութեան, բացակայութիւնը ազգային կամքի արտայայտութեան, հաղորդակցութեան ու կապակցութեան։

Չկայ ու չի կրնար ըլլալ կեդրոնական իշխանութիւն մը, որ վարէ ու կարգադրէ։ Հին աւատապետութիւնն է, որ արդիացած կը տիրէ գրեթէ ամէն տեղ. եւ երբ մեր մեկուսացումով, թոյլ տանք որ ամէն տեղ ունենայ իր իշխանը իր քմայքներով, եւ ;ր կամ քլիքի մը շահերուն համապատասխան հետեւանքներով, ո՞վ կը մարզէ այս ժողովուրդին քաղաքական կամքը, ո՞վ կը բանայ անոր գիտակցութիւնը։ Ամէն տեղ ձգուած իր բախտին եւ օտար ու նոյն իսկ հայ պղտոր ազդեցութիւններու յորձանքին, ի՞նչ կ'ըլլայ ազգային ձգտումն ու խտէալը անոր, որ արդէն, սկսեր է չհասկնալ մեր լեզուն, — ո՛չ թէ հայերէնը, — այլ՝ ինչ որ կ'ուզենք իրեն հասկցնել իր խօսած լեզուով։

Կապը խզուած է։ Պրոպագանդի սովորական միջոցները, մամուլ ու բեմ՝ կ'անճրկին։ Պիտի մտնենք ուրեմն ժողովուրդին ու անոր բոլոր կազմերուն մէջ, իւրաքանչիւրին խօսելու համար իր լեզուով։ Փրկութեան միակ ու կարելի միջոցին վրայ, որ մենք Դաշնակցականներս կը տեսնենք բոլորին համար։

Չկայ Ազգային Կեդր. Իշխանութիւն մը որ վարէ իր օրէնքներով։

Բայց, կայ Դաշնակցութիւնը իր ծրագրով, որուն երկրորդական պահանջները՝ իբր անհրաժեշտ նախապատրաստութիւն և իբր ժամանակի անհրաժեշտութիւն, մենք միայն կրնանք պարտադրել ու գործադրել։

Պիտի մտնենք, ուրեմն ամէն Մարմնի, ամէն Միութեան մէջ, ո՛չ թէ չչէզոքանալու, ո՛չ թէ շարքային ընկերներուն գործ հայթայթելու, ու մանաւանդ, ո՛չ թէ մեր հակառակորդներուն ուզածը չընելու համար, այլ որովհետեւ, այս է քաղաքական կուսակցութեան մը կոչումը եւ այս է կեանքին պահանջը։

Իսկ, ըսել թէ «այս (Դաշնակցութեան մեկուսացումը) արդէն մեր հակառակորդներուն ալ ուզածն է», պարզապէս կը նշանակէ թէ՝ հակառակորդ մը չպիտի կրնար Դաշնակցութեան չէզոքացումը այնքան եռանդով տրամաբանել, որքան կ'ընէ Դաշնակցական մը։

ՄԿՐՏԻՉ ԵՐԻՑԱՆՑ

ԿՈՄԻՏԱՍԻ ՄԱՍԻՆ

ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Կոմիտասեան Խնամատար Յանձնաժողովէն ստացանք երկար յայտարարութիւն մը, վերջերս մեր Թերթին մէջ եղած յայտնութեանց առթիւ։ Կը հրատարակենք յապաւելով կարգ մը անարգական բացատրութիւններ, որոնք կապ չունին նիւթին հետ եւ չեն համապատասխաներ պաշտօնական մարմնի մը լրջութեան։

ԽՄԲ.

Գ. Ա. Նաւարեան «Յառաջ»ի մէջ հրատարակած իր երկու յօդուածներով կը յայտարարէ թէ Կոմիտաս վարդապետ հիւանդ չէ այնպէս ինչպէս կը կարծուի, թէ ան միայն մերթ «մտքի անհաւասարակշռութեան թեթեւ նշոյլներ ցոյց կուտայ», թէ ան եթէ անարգած ու վանտած է իրեն այցելողներէն շատեր, պատճառը այն է որ ատոնք իրեն հետ «իբր անբուժելի հիւանդի մը հետ վարուած» են, թէ «տասնըհինգ ֆրանք օրականով զինքը նետեր են յիմարանոցի մը անկիւնը», եւն.։

Գ. Նաւարեան տարրական պարտականութիւնն ունէր, մեր տարաբախտ վարդապետին այցելելէ առաջ, տեսնել Յանձնաժողովիս անդամներէն գէթ մէկ քանին, մանաւորապէս մեր երկու մասնագէտ բժիշկ անդամակիցները, որոնց հեղինակութիւնը ամէն վէճէ վեր է այսպիսի հարցի մը շուրջ։

Յանձնաժողովը չէ որ վար-
ղապետը հիւանդանոց գն
առաջին գաղափարը ունե
այլ Պոլսոյ հայ բժիշկնե
Պոլսէն է որ Պատրիարք
ալ յանձնարարութեամբ
դրկած են Փարիզ, որ
դարմանուի այդ տեսակ
դութեանց յատուկ բուժ
մը մէջ։

Փարիզ հասնելուն, ան
առաջնորդուեցաւ ուղղակի
եկեղեցին, խնդրուեցաւ ի
րեցատան վերի յարկը
(ուր պատրաստուած առա
մը հիւրընկալուած եւ աշ
է), սենեակ, անկողին
դրուեցաւ իրեն։ Մերժեց
մառեցաւ քանի մը օր
մէջ առանձին պառկելով
իր ժամերը, չոր ու ն
պատասխաններ տալով
գած ամէնէն սիրալիր
րուն, եւ գիշերը խորհրդ
մէջ գետինը կը պառկէ
միջոցին է որ կազմուեց
միտասեան Խնամատար
նաժողովը, բաղկացած
պետը խորապէս յարգող
նաւորութիւններէ, որոնց
անոր վաղեմի ու մտերիմ
կամները կամ զինքը
աշակերտներն էին։ Յանձն
ղովը, խորհուրդովը մա
բժիշկ Բօլօլեանի եւ հա
հուրդ բժիշկ Համօ Օհանջ
(որ այն ատեն Փարիզ
նուէր եւ անդամ էր այդ
նոյն), որոշեց, համաձ
նաեւ Պոլսէն եղած յանձ
րութեան, վարդապետը
Վիլ-Էվրարի ջլախտաբ
նը, որ Փարիզի այդ կար
ւագոյն հաստատութիւն
մէկն է եւ որուն պայմ
բաւական բարձր են։ Մեր
կամը հոն ունէր առանձ
կարան, զմայլելի պարտ
մէջ, դաշնակ, թուղթ, գրի
ուած էր իր տրամադր
տակ, բուժարանին բժշկ
ու պաշտօնէութիւնը գի
ո՛վ էր այդ հիւանդը եւ
պաշտպէր յարգանքով,
րանքով, խնամքով։

Երեք տարի մնաց
սակայն դժբախտաբար
բարելաւում յառաջ եկ
մտաւոր վիճակին մէջ։
յարգող հայրենակից
նոյն իսկ իր լաւագոյն
կամներէն ոմանք, որ այ
իրեն այդ միջոցին, ի
դունուեցան կա՛մ զա
ջղայնոտութեամբ, կա՛
բայց ցուրտ վերաբեր
Ան, միշտ քանի մը հա
ներով կը զգացնէր թէ
որ զինքը մինակ ու հ
ձգեն։ Ուրեմն, պատահ
աւելի բարեհաճ ու
զուարթ տրամադրութի
տուած է, երբ իրեն
են՝ օրինակի համար՝ Տի
պէլ Փանոսեան նամ
Պիւլպիւլեան։ Վիլ-Էվրա
կապետը, որ Սէնի նա
այդ կարգի հիւանդանոց
ընդհանուր բժշկապետն
գամայն, ինքն իսկ՝ թէ
յանձնաժողովին՝ փոխադր
Վիլժիւիֆ, ուր շրջապատ
շքեղ է, բայց ուր միեւ
զածութեան առարկայ
ըլլար՝ ծանօթ մասնագէ
հսկողութեան տակ,
լաւ սնունդ պիտի առնէր
գրեթէ կէսառկէս պակա
ղերձ։ Յանձնաժողովս
ուած էր այդ խորհուրդի
ւիլ, մանաւանդ որ Գ.
եանի կարծածէն աւելի
է հիւանդանոցի ծախքեր
րելու համար հարկ եղ
ջոցները գտնել երկար
ներու ընթացքին։

Այն ինչ որ կը գրէ այ
ւարեան՝ հայ ժողովուրդ
տականութիւնը բացա
համար այդ բազմերախ
ղապետին հանդէպ,
ժողովս քանի քանի
մամուլի մէջ հրատարակ
կոչերով, մանաւոր
րութեանց ուղղած իր
րականներով, իր անդ
ոմանց յօդուածներով
ըսած ու կրկնած է արդէ
այդ կոչերուն դրական
խան տուողները — որոն
ծապէս շնորհակալ ենք

ՅԱՓՈՆՅԱՆ ՎԱՀԱԳՆԻ

(ՓՈՍՏՈՒՄՆԵՐԻՑ ԿԱԽՎԱԾ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ա.

Ես ծնած եմ Ռուսիոյ մէջ, Պետերբուրգ քաղաքը, 1916 թուականին։ Հայրս ինձմէ առաջ ծոռնուկ ունեցած, ինչպէս նաեւ մայրս, որոնք ամուսնացած էին 1910 թուականին։ Հայրս Շամախի ծնած էր, մայրս՝ Թիֆլիս։ Ծնողքս, ինչպէս ամէն հայ ընտանիք, ուզած էր, որ զաւակները ունենան լաւ դաստիարակութիւն, ուստի ինձ ալ ուղարկեցին դպրոց, երբ հազիւ 7 տարեկան էի։ Ես ատիկա չէի ուզեր, որովհետեւ ինծի համար դպրոցը ամենէն ձանձրալի տեղն էր։ Ես կ՚ուզէի խաղալ, վազել, ինչպէս ամէն մանուկ։ Ես կ՚ատէի դասերը, ատէի ուսուցիչները, ատէի դպրոցը։ Ինչպէ՞ս կրնայի սիրել զանոնք, երբ ամէն առաւօտ ստիպուած էի կանուխ արթննալ, ձանձրալի հագուստներ հագնիլ, ձանձրալի ճամբէն քալել, ձանձրալի դասերը սորվիլ, ձանձրալի ուսուցիչներուն հարցումներուն պատասխանել, ձանձրալի նոթատետրակներ ունենալ, ձանձրալի գրիչներով գրել, ձանձրալի մատիտներով նկարել, ձանձրալի ընկերներ ունենալ, ձանձրալի խաղալիքներ ունենալ, ձանձրալի ամէն բան ունենալ։ Ես ատիկա չէի ուզեր, ատիկա չէի սիրեր, ատիկա չէի հասկնար։ Ես կ՚ուզէի ազատ ըլլալ, ինչպէս ամէն մանուկ։ Ես կ՚ուզէի ինծի համար ապրիլ, ինչպէս ամէն մանուկ։ Ես կ՚ուզէի ինծի համար խաղալ, ինչպէս ամէն մանուկ։ Ես կ՚ուզէի ինծի համար ուտել, ինչպէս ամէն մանուկ։ Ես կ՚ուզէի ինծի համար քնանալ, ինչպէս ամէն մանուկ։ Ես կ՚ուզէի ինծի համար ամէն բան ընել, ինչպէս ամէն մանուկ։ Ես կ՚ուզէի ինծի համար ամէն բան ունենալ, ինչպէս ամէն մանուկ։ Ես կ՚ուզէի ինծի համար ամէն բան ըլլ

չէքին 20 հազար ոսկին առած է Նազըմ պէյ ինք, իսկ Տոքթ. Ֆիքրէթ պէյի տուած՝ ծփուն նաւարանի հաշուոյն՝ 54.000 ոսկի, ընդծովեաններու հաշուոյն՝ 28.000 ոսկի։ Յայտնի չէ թէ որքան բաժին տրուած է նախկին ծովային գործավար Իհսան պէյի։

Թուրքեւյոյն փոխանակութեան խնդիրը

«Թայմզ»ի թղթակիցը Աթէնքէն կը հեռագրէ թէ Թուրք կառավարութիւնը անպաշտօն բանակցութիւններ կը վարէ Յոյներուն հետ՝ ամբողջական արժէք մը գնահատելու համար փոխանակուած բնակչութեանց սեփականութիւններուն, որպէսզի երկու գնահատութեանց մէջտեղի տարբերութիւնը կարգադրուի կարելի եղածին չափ շուտ։ Եթէ այս հիման վրայ համաձայնութիւն գոյանայ, այն ատեն Պոլսոյ Խառն Յանձնաժողովը աւելորդ պիտի դառնայ։

Թէեւ հելլէն կառավարութիւնը սկզբունքով չառարկեր թելադրուած կարգադրութեան, սակայն իր վերջնական որոշումը կախում պիտի ունենայ այն երաշխաւորութիւններէն, որոնք պիտի տրուին՝ համաձայնութիւնը հաւատարմօրէն գործադրելու մասին։ Թուրքերը նախապէս կը կարծէին թէ Գնահատումի Յանձնաժողովը իրենց ի նպաստ որոշում պիտի տայ, սակայն այժմ այդ յոյսը կորսնցուցին եւ կ'ուզեն համաձայնութեան եզր մը գտնել։

Համայնավարներու ցոյցը

Կիրակի օր Համայնավարները ցոյց մը կազմակերպեցին Փարիզի արուարձան Լըվալուայի մէջ՝ Լէնինի մահուան չորրորդ տարեդարձին առթիւ։ Ցուցարարները, որոնց թիւը մօտ 12000 կը հաշուուի, ընդհանուր ներում պահանջեցին մասնաւորապէս բանտարկուած երեսփոխաններ՝ Մարսէլ Քաշէնի եւ Վայեան-Քութիւրիէի համար։

Ոստիկանութիւնը կանխազգուշական խիստ միջոցներ ձեռք առած էր ո եւ է միջադէպի տեղի չտալու համար։ Ցուցարարները թափօր կազմած, «Էնթէրնասիոնալ» երգելով շրջեցան Լըվալուայի փողոցները։ Համայնավարներու խմբակ մը Լըվալուայի գերեզմանատունը երթալով պսակ մը դրաւ Լուիզ Միշէլի գերեզմանին վրայ։

.. Այս ցոյցին առթիւ «Իւմանիթէ» մասնաւոր թիւ մը հրատարակած էր, որ ձրի կը բաժնուէր անցորդներուն։ Ցոյցուածի մը մէջ զինուորներն ու ոստիկանները կը հրաւիրուէին չհնազանդիլ իրենց պետերուն։ Ոստիկանութիւնը գրաւեց այդ թերթերը եւ ցրուիչները ոստիկանատուն տարուեցան։

Ընդդիմադիրներու կոչը՝ ախոռեան առաջ

Պերլինէն կը հեռագրեն թէ գերման ընդդիմադիր համայնավարներու շաբաթաթերթ «Տի Ֆանէ տէս կոմունիսմուս» կը հրատարակէ կոչ մը, ստորագրուած Տրոցկիի, Ռակովսկիի, Ռադէկի, Սմիլգայի, Զմինոֆի, Բելոբորոտոֆի եւն.ի կողմէ, որուն մէջ կ'ըսուի թէ երբ 15րդ համաժողովը որոշեց կուսակցութենէն վտարել զիրենք, որոշած էին վերաքննութեան համար դիմել կոմինտէրնի 6րդ համագումարին։ Այժմ Կէփէուն (Չեկա) առանց բանաւոր պատճառի, զիրենք կ'աքսորէ հեռաւոր երկիրներ, պարզապէս որպէսզի իրենց կապերը կտրուին Մոսկուայի եւ ուրիշ բանւորական կեդրոններու, ինչպէս նաեւ 6րդ համագումարին հետ։

Աֆղանիստանի թագաւորը Ֆրանսայի մէջ

Աֆղանիստանի թագաւոր Ամանուլլահ Խան Իտալիոյ մէջ իր պտոյտները վերջացուցած ըլլալով, երէկ առաւօտ Ճենովայէն Նիս հասաւ։ Ռիվիէրայի մէջ պտոյտէ մը յետոյ, թագաւորն ու շքախումբը Փարիզ կը հասնին ձայը։

Բազմածնութիւնը Իտալիոյ մէջ

Հռոմէն Թայմզի կը հեռագրեն.— Այն օրէն ի վեր, որ Մուսոլինի յայտարարեց թէ անհրաժեշտ է բազմացնել իտալական ծնունդները, ֆաշիստ թերթերը մեծ ուշադրութիւն կ'ընծայեն այս խնդրին։ Օր չանցնիր որ թերթերը չյայտարարեն թէ Մուսոլինի իր լուսանկարը նուիրած է 12 կամ 15 զաւակի տէր հայրերուն, իբրեւ նշան հիացումի։ Քասթիլլիոնէի մէջ բազմածնութիւնը քաջալերելու համար բազմանդամ ընտանիքները ամէն տեսակ տուրքէ զերծ կացուցուած են։

ԻՏԱԼԱՑԻՆԵՐՈՒ ՄԷԿ ՔԱՌՈՐԴԸ ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՄԷՋ

Վերջին պաշտօնական վիճակագրութեանց համաձայն, իտալիայէն դուրս աշխարհի զանազան մասերուն մէջ կը բնակին 9.118.000 իտալացիներ։ Կը կարծուի սակայն թէ իրական թիւը աւելի է, քանի որ հիւպատոսներու հաղորդած ցանկերը անկատար են։ Իտալիոյ բնակիչներուն մօտ մէկ քառորդը Իտալիայէն դուրս կը բնակի. ահա՝ թէ ինչու ֆաշիստները կը փափաքին որ օտար երկիրներու իտալացիները պահեն իրենց ազգային ինքնուրոյնութիւնը եւ չձուլուին տեղական ժողովուրդին հետ։

Արտասահմանի իտալացիներուն մեծ մասը կը բնակի Ամերիկայի մէջ։ Հիւսիսային եւ Հարաւային Ամերիկայի Իտալացիներուն ընդհանուր թիւը կը հաշուուի մօտ եօթ միլիոն։ Միացեալ Նահանգներուն մէջ կան 5 միլիոն հոգի, Քանատայի մէջ՝ 150.000, Մեքսիկա՝ 7.000, Քոսթա Ռիքա՝ 87.000, Պրազիլիա՝ 800.000, Արժանթին՝ 1.600.000, Չիլի՝ 21.500։ Եւրոպայի մէջ կան 1.267.700 իտալացիներ, որոնց կէսը Ֆրանսայի մէջ։ Ափրիկէի մէջ կան 189.000 իտալացիներ։

Մոսկուա եւ Արեւելեան ժողովուրդները

Լէնինկրատէն կը հեռագրեն թէ մտադրութիւն կայ Ռուսիոյ նախկին մայրաքաղաքին մէջ բանալ Արեւելեան Ազգերու Տուն մը, ուր պիտի համախմբուին Չինացիներու, Քորէացիներու, Հնդիկներու եւ ուրիշ ազգերու ակումբները։ Շէնքը պիտի ունենայ թատրոն մը եւ մեծ սրահ մը, ուր հրապարակային դասախօսութիւններ պիտի տրուին յեղափոխական շարժման ռազմավարութեան եւ գործունէութեան մասին։

Թուրքիա եւ Իտալիա

Անատոլուի եզերքներուն մօտ երկու կղզիներու սեփականութեան մասին, Թուրքիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ կատարուած բանակցութիւնները արդիւնքի մը յանգած չըլլալով, երկուստեք որոշուած է խնդիրը իրաւարարութեամբ լուծել։

Իտալական դեսպան Օրսինի Պարոնէ Պոլսէն Էնկիւրի երթալով մէկուկէս ժամ տեսակցած է արտաքին գործավար Թէվֆիք Րիւշտի պէյի հետ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԱՓԱՀԱՍՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՄՏԵՐԻՄ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

ՍԵՌԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻ ՄԱՍԻՆ (Պատկերազարդ)

գին՝ Ֆրանսա եւ գաղութները 30 ֆրանք
միւս երկիրները 1 ½ տոլար

ԲԱՐԵՓՈԽՈՒԱԾ եւ ՃՈԽԱՑԱԾ

ԿԱԶՄԵՑ՝ ՓՂՇՏԱՑԻ

Դիմել՝ Յառաջի խմբագրատունը

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. վալանսի Շրջ. կոմիտէի կողմէ
28 յունուար Շբ. գիշեր ժամը 8.30ին, Սինէմա Սէն Լուի սրահին մէջ

կը խօսի ԸՆԿ. ՇԱՀԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Պիտի ներկայացուի հայ յեղափոխական կեանքէ առնուած խիստ յուզիչ դրամ մը ԱՐԱԲՕՆ

4 արար եւ մէկ պատկեր։ գին 5 եւ 3 ֆրանք

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

մասնակցութեամբ կովկասահայ ՕԲԷՐԷԹԻ ԽՈՒՄԲԻՆ

29 յունուար կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին Sociétés Savantesի սրահը կը ներկայացուի՝

ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

Զուարթ օբէրէթ 4 արար

(Թառիզ Արզար՝ 4 հոգինոց նուագախումբով)

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

է՛ն գլխաւոր եւ է՛ն քրքջալի իր տեսարանները

ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի «Վահագ» ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ ընկեր - ընկերուհիները, վաղը Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Café Noillesի յատուկ սրահին մէջ։ Ներկայանալ անդամատոմսերով։

Հ. Յ. Դ. Լիոնի «Կայծակ» խումբի ընկերները ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Չորեքշաբթի երեկոյ ժամը 9ին, Գրադարանի սրահը։

ՓԱՐԻԶԻ Տարօն-Տուրուբերանի Հայրենակցական Միութեան վերջին ընդհ. ժողովը իր վարչութիւնն ընտրեց հետեւեալ կազմով.— Պ. Պ. Տիգրան Տիրոեան, (Ատենապետ) Լեւոն Տօնիկեան (Քարտուղար) Գէորգ Միլիտոնեան (Գանձապահ), Պօղոս Չոպոեան եւ Պօղոս Վարդանեան։ Իսկ փոխ անդամներ.— Պ. Պ. Մկրտիչ Տէր Ստեփանեան, եւ Պետրոս Վարդանեան։ Կը խնդրուի քոյր միութիւններէն եւ մեր հայրենակիցներէն գրել հետեւեալ հասցէով. Léon Doniguian, 12 Rue Elie- Gentilly, (Seine).

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒՆ

Զօրավար Անդրանիկի նախկին զինուորները կը հրաւիրուին խորհրդակցական ժողովի այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 206 Rue Lafayette սրճարանը։

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս իրիկուն, Ֆլորիայի մէջ։ ժամը 9—10 փրոֆ. Աղաջանեան՝ հոգեկան աշխատանքութեան հիմքերը գեղարուեստի մէջ։

10—11 Պ. Մ. Նաթանեան՝ ընդհ. Ազգերու պատմութիւն։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Լոնտոն, Յ. Զ.— 100։
Քոմպ, Ա. Յ.— 50։
Սէն Թ'էթիէն, Ս. Խ.— 214։
Լիոն, Յ. Ն.— Համաձայն ենք։
Լը Ման, Դ. Զ.— 70։
Սէթիֆ, Լ. Ի.— 70 ֆրանք, սկսանք ղրկել։
Սէն Փիէռ, Պ. Հ.— 15։
Փէրթուի, Ա. Պ.— 65։
Շաս, Պ. Ս.— 50 ֆրանք։

ԲՈԼՈՐ ՀԱՅ ՄԻՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հայկական եռագոյն ժապաւէններու Ֆրանսայի միակ կեդրոնատեղին է՝

Գրատուն Ն. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
95 Cours Richard-Vitton
Montchat-Lyon

Սկսեալ մէկ սանթիմ լայնքէն
Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում։

Փափաքողներուն նմոյշներու եւ գիներու ցուցակը ձրի կը ղրկուի։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿ
ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ
11 RUE DU VIADUC
ISSY-LES-MOULINEAUX
Tél. 83, Իսի-լէ-Մուլինօ

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ քաղաքային, առեւտրական, ամուսնական, ժառանգական դատեր եւ նաթիւրալիզասիոն։

Մեծ դիւրութիւններ բանւորներու համար. դիմել՝ ամէն օր 10—12 եւ 5—7։

Շաբաթ օրերը խորհրդակցութիւնը ձրի է։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ 18-25 տարեկան երիտասարդ մը՝ tri-porteurով յանձնումներ կատարելու համար։ Պայմանն է ֆրանսերէն գիտնալ եւ երաշխաւորութիւն ներկայացնել։ Դիմել ժամը 9—10 եւ 5—7 Պ. Խաչիկեանի, 65 Rue Ste- Anne, Paris (2e). Մէթրօ՝ 4 Septembre.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ
Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ
5 Rue Cardinal Mercier
(նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96,70 եւ 97,39

Կը կատարէ Ֆրանսա մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով։ Նաեւ դատական եւ փաստական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ։
Դիմել ամէն օր 9-12 և 2.7

ԿԸ ՆՈՐՈԳԵՄ ամէն տեսակ կօշիկներ։ Աժան եւ տոկուն։ Դիմել՝ 176 Bld. de la Gare, Italie, Paris (13e).

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴՐԱՍԵՆԵԱԿ
Է. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Հեռ. Passy 72.56

Կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (Աֆիտավիթ)
Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE

?

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վիրաբուժական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երկշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՅ (ՏԻՐԱՅՈՒԵԱՆ)
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻՒԼԹԷԷՆ, (Licencié ès Sciences)
նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի
եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel
Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. Եշ. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est — Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր 9

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՑԱՆԿ
ԴՈՒՔ ԸՆՏՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՍՏԱՆԱԼԻՔ ՆՈՒԷՐՆԵՐԸ

Թէրէզ Ռաքէն (է. Զօլա) 20, Լռած ջրաղացը 12.20, Կարկեհան ապառանջանը (Կուպրին) 8, Իմ գիրքը (Ա. Ահարոնեան) 20, Թուշկը 5, Գիւղը (Համաստեղ) 25, Աֆրոդիտէ 10, Առանց դաւանանքի 50, Աղքատին պատիւը 20, Խաւար 12, Կրացիելլա 8, պատանի էն 10, Թափառաշրջիկներ 15, Մանոն Լէսքօ 15, Աղջիկը 20, Սիրանուշ 15, Տասնօրեակ (Պոքաչիօ) 15, Մակար 5, Կարմիր մարդոց եղեռնը 20, Արինոտ յիշատակներ 5, պատկառ մարդը 6, Անձկութեան ժամեր 2, Սատանայի ... ակը 3, Գեռաճաս միջակորեարը 12.50, Ֆաքիր Թաճրա 5, Փալ Ուման 5, Ռասքութին 12, Քէօր օղլու 2.50, Պէպէքս (Թ... 10, Սքարէն (կատակ.) 6, Կաւքի արկած մը 2, Գողը 3, ... լալա մաճարի 5, Օմար Խայեամ 4, Հափըզ 4, Երգարան 5, 6 եւ 25, Երազահան 5 եւ 10, Երգեր ու տաղեր (Դուրեան) 2, ... եւ Նամականի 8, Քերթուածներ 5, Ֆրանս. խօսակց. 6, 8 եւ ... Ֆրանս. քերական 3, Լուսանկարչութիւն 5 եւ 10, Բաղդագ... ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր։ Պահանջեցէք նոր ... ցուցակը, որուն մէջէն ընտրեցէք ո եւ է գիրք իբր նուէր։

ՆՈՒԷՐ.— 25 Ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 Ֆր.ի գիրք նուէր, 50 Ֆր.է աւելիին 10 Ֆր.ի, իսկ 100 Ֆր.է աւելիին համար ... Ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի։ Նուէրցու գիրքերը զո՛ւք ընտրեցէք մեր նոր գրացուցակէն։

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld· Auguste Blanqui, Paris (13)

ԱՐՏԱԴՐՈՂԷՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՍՊԱՌՈՂԻՆ
ԱԼՊԵԱՆ ԼԵՌՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՊԱՆ...

ԱՆԱՐԱՏ ԱԺԱՆ ՄԱՔՈՒՐ

ձեր շահը նկատի առնելով բաղդատեցէք հետեւեալ գին...

2 քիլոնոց տուփը 28 ֆրանք
4 » » 52 ֆրանք
8 » » 96 ֆրանք

Յանձնելի ձեր բնակարանը։ Փոստի դրամ չկայ։ Մեծաք... նակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Փորձեցէք ան... մը կրկին ապսպրելու համար։ Դիմել՝ ARAM SPENTCHIA... Ave. de la Gare, Allevard, (Isère).

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ
20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.ՆՈՑ ԵՒ 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ 10 ՖՐ.ՆՈՑ ԳԻՐՔ ՄԸ ՆՈ...

Աղա Նազար 3, Արձակ էջեր Իսահակեանի 12.50, Ա... պետ 30, Թիապարտ 30, Առանց դաւանանքի 50, Հերովդ... Պէքրի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդա... կատակները 2, Աշխէն-մալ-Ալան 4, Միրինա 8, Երեք տար... ժանթինի մէջ 5, Ռաֆայէլ 18, Երազահան 5, 6, 10, Երգար... 6, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիտ 15, Նատիա 10, Լ... այրենարան 5, Հօճա Նասրէտտին 17.50, Վանականին ա... Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, ... ձայնը 25, Սուլամիթ 6, Ծովին աղջիկը 5, Ութ հէքեաթ... Թայիսման 4, Քերթ. Պ. Դուրեանի 5, Տաղք եւ Նամակա... Լէպլէպիճի 5, Զարշըլը Սրթին 5, Ճեպընթաց նորածինը 2, ... սահայ բառարան 75, Ինքնուսոյցի զրուցատրութիւն 10, ... ռուշըքիկներ 15, Սիրային ոճիր մը 15, Ուշ Լինի 3, Զգ... կինը 5, Աշուղ Ղարիպ 5, ԶԱՐԼՍԹՕՆ 3, Փեսայ գտնող 2, Հոգիս աքսորեալ 10, Սրուանձտեանցի Հայկ. ձայն. (6 տետ.) 90, ինչպէս նաեւ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ, ՇԱՆԹԻ, ՕՏԵԱՆ... ՐԱՊԻ, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷի ամբողջ գործերը, ԲՈԼՈՐ արտաս... նոր հրատարակութիւնները ԱՆՄՐՑԵԼԻ գիներով։ Պահան... գրացուցակ՝ նուէր տրուած գիրքերուն ցանկին հետ։
VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

THÉS YAVROU
ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ 1880

Ամէն տեսակ սնտուկով ծրարով թէյեր, ընտիր, համեղ, անուշահոտ, աժան։
ՊԱՀԱՆՋԵԼ ԱՄԷՆՈՒՐԵՔ ՖՐԱՆՍ... ԵՒ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ
Հասցէ՝
COMPTOIR DES THÉS YAVROU
23, Rue Senac, MARSEILL...

ԾԱՆՕԹ.— Կը փնտռուին Գաղղիոյ եւ գաղթականութեանց ... ուտեստեղէնի ճիւղին մէջ վարժ եւ պատուաւոր ներկայացուցիչ... բացի Փարիզ, Նիս, Լիոն եւ Մարսէյլ քաղաքներէ։

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
TANNERIE DE LA DEULE

9 rue Charlot, Paris. Մէթրօ République, Tél. Archives 05-...
Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան

Աղացուած ներբանցու կաշի,
Քռուփօն (կռնակի մասը) Ա. կարգի քիլօն 32, 34, Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, ֆրանք,
Քօլէ (վերի մասը) 14, 16, 18 ֆրանք։
Ֆլան (կողի մասը) 14, 15, 16 ֆրանք։
Մասնաւոր զեղչ հայ կօշկակարներու։ Կը խօսուի հայ... եւ Թուրքերէն։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԳԻՆ	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20շ.	40շ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ			250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ		6տ.	10տ.
ԵՒՐՈՊԱ		100ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 25 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1928

25 JANVIER 1928

Գ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 553

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՓՐԿԱՐԱՐ ՅՈԳՆՈՒԹԻՒՆԸ

Յոգնութեան նշաններ կ'երեւան կարգ մը գաղութներու մէջ:

Յոգնութիւն՝ ներքին վէճերէն որ ամլութեան կը դատապարտեն շինարար աշխատանքը, եւ կը մղեն երեսի վրայ ձգել շատ մը կենսական գործեր:

Առաջին ձայնը Սոֆիայէն եկաւ: Երեք-չորս տարի իրարու դէմ ճակատ յարդարելէ յետոյ, վերջերս քով-քովի եկած են զանազան հոսանքներ, ելք մը գտնելու համար: Եւ իբրեւ նախափորձ, համաձայնութիւն գոյացեր է գործակցաբար կատարելու համար Թաղ. Խորհուրդներու ընտրութիւնը, իւրաքանչիւր կողմակերպութեան տալով իր տեղը:

Փորձը յաջողած է քանի մը քաղաքներու մէջ, իսկ ուրիշ տեղեր՝ ձախողած: Ամէն պարագայի մէջ, բարենշան է երեւոյթը, եւ կ'ուզենք հաւատալ թէ, ժամանակի ընթացքին, ձախողած վայրերն ալ խելքի պիտի գան: Մանաւանդ, եթէ նոյն համերաշխ ոգին առաջնորդէ նաեւ պուլկարահայ համագումարը, որուն անհամբերութեամբ կը սպասեն շատեր:

Նոյն երեւոյթը կը դիտենք Եգիպտոսի մէջ, ուր կիրքերը ծայրայեղութեան հասան ամիսներու ընթացքին:

Վերջին տեղեկութիւնը այն էր թէ՝ չէզոքներու յանձնախումբ մը կազմուած է, ելք մը գտնելու համար: Յետոյ տեղի ունեցաւ կառավարութեան միջամտութիւնը, որ արգիլեց Աղեքսանդրիոյ թեմական ընտրութիւնները (18 Դեկտեմբեր): Անկէ ի վեր, առանձին նորութիւն չկայ, բացի լրագրական պայքարէն, որ անընդհատ կը շարունակուի:

Այս առթիւ, աւելորդ անգամ մըն ալ յիշեցնենք թէ Թորգոմ եպիսկոպոս եւ իր արբանեակները, ռամկավարներն ու անոնց հետ խառնուած խառնիճաղանճ տարրերը ի զուր սուտ-խենդ կը ձեւանան, բոլոր մեղքերը փաթթելով ընդդիմադիր հոսանքին կամ Դաշնակցութեան վզին:

Պետական միջամտութեան բոլոր ճամբաները հարթելէ, ոստիկանութեան աջակցութեամբ իշխանութիւն գրաւելէ, եւ ուղղակի կամ անուղղակի «ժուռնալ»ներ տեղացնելէ յետոյ, այդ մարդիկը դժուա՛ր թէ կարենան արդարանալ պատմութեան առջեւ, օգտագործելով ընդդիմադիրներուն մէկ սայթաքումը:

Մենք չվարանեցանք դատապարտել այդ ծանր շեղումը,— երկրի իշխանութեան միջամտութիւնը հրաւիրելու այդ ձեւը, որ երբեք չի համապատասխաներ մեր կուսակցական ըմբռնումներուն եւ հայ ժողովուրդի շահերուն:

Բայց միեւնոյն ատեն, պարզեցինք թէ ի՛նչ զզուելի միջոցներու դիմած են հակառակորդները, գործը մինչեւ այդտեղ բերելու համար:

Այնպէս որ, ի զուր կը գալարուին «Արեւ»ներն ու իր լուռ աղբարները, ջուրը պատէն վեր հանելու կամ դրացին սեւցնելու համար:

Թող իւրաքանչիւրը քաջութիւնն ունենայ իր մեղքին տէր ըլլալու: «Ահաւոր» բառակոյտեր շարելով, Գաբրիէլի որջը չի կրնար մաքրել իր ճակտին փակած արատը, որ կուպրի չափ կարծր է:

Ինչպէս ըսինք, նոր լուր չունինք եւ կը սպասենք որ չէզոքները, իբրեւ երրորդ կողմ, կատարեն իրենց դերը, սրտցաւ եւ կորովի միջամտութեամբ մը:

Մեր կարծիքով, եթէ անոնք տիրաբար գործեն, ամէն բանէ առաջ նկատի առնելով արդարութիւնը եւ ժողովուրդին շահը, պետական միջամտութեան դուռներն ալ կը փակուին, եւ Եգիպտոսի գաղութը կրնայ յայտարարել թէ ընդունակ է իր վէրքերը իր ձեռքով դարմանելու: Իշխանութիւնն ալ անշուշտ գոհ կը մնայ այսպիսի կեցուածքէ մը, փոխանակ ժամավաճառ ըլլալու տաղտկալի վէճերէ:

Այստեղ, Ֆրանսայի մէջ, ծանր վէճեր չկան, առ այժմ: Միայն Լիոնն է որ վրդովիչ պատկեր մը կը ներկայացնէ, շնորհիւ «տէմիրպաշ» խմբակի մը: Այժմ երկու ազգային իշխանութիւն հաստատուած է այդ քաղաքին մէջ, մէկը՝ այն որ ընտրուեցաւ եւ հաստատուեցաւ Թեմական Խորհուրդին կողմէ. միւսը՝ այն որ սարքեց Նախորդ Ազգ. Միութիւնը: Իւրաքանչիւրն ունի իր առանձին թեմերն ու ճիւղերը, ինչպէս եւ գրասենեակն ու քահանաները...

Ո՞ւր պիտի յանգի այս վիճակը: — Պէտք է հարցնել Պալաքեան եպիսկոպոսին, որ գոնէ վերջին օրերը չկրցաւ պահել իր հեղինակութիւնը, իբրեւ յիշատակ, իր իսկ բարիքին համար:

Մենք նորէն յուսահատ չենք, այս ողբալի պատկերին առջեւ, եւ կը կարծենք թէ կարելի է գտնել ձեւ մը: Իսկ այդ պարտականութիւնը՝ ամէնէն առաջ տեղացիներուն վրայ կ'իյնայ:

«Յոգնութեան նշաններ» ըսինք, այն տեսակէտով որ, բարեբար է երեւոյթը:

Երբ կիրքերը կը մարին եւ բերանները կը յոգնին, մթնոլորտը կը պայծառանայ:

Այն ատեն —մենք յոռետես չենք— մարդիկ ինքնաբերաբար ու յստակօրէն կը տեսնեն թէ ի՛նչ պակասներ եւ պահանջներ կան որ աշխատութիւն կը հարկադրեն, լուռ եւ սրտցաւ գործունէութիւն:

Իսկ աշխատանքի ամէնէն լքուած եւ խոպան գետինը՝ նոր սերունդին փրկութիւնն է՝ գաղութներու մէջ:

Հազար ընտրութիւն եւ ազգ. միութիւն կոպէկ չեն արժեր՝ թէ հայ մանուկը պիտի օտարանայ մեր աչքերուն առջեւ, անհերջ պառակտումներու և ամուլ խաչաձեւումներու ժխորին մէջ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ԽՕՍԵԼՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, «Իգտամ»ի հիմնադիր Ահմէտ Ճէվտէթ պէյ կը գրէ (18 Յունուար).

— «Իմ կարծիքով, բնաւ պէտք չկայ թուրքերէն խօսակցութիւնը բռնի ընդհանրացնելու ձեռնարկել: Ամէն մարդ սիրով թուրքերէն կը խօսի, եթէ ատիկա համաձայն է իր շահերուն:

Թուրքերէնի չտարածուելուն պատճառը՝ նորէն մենք թուրքերս ենք: Թուրքերուն ընկերային թերին, աւելի ճիշտ յանցանքը՝ մեծ է: Ճարտարարուեստը բացարձակ մեծամասնութեամբ կը գտնուի թուրքերէն չգիտցողներու ձեռքը: Թուրքերը ոչ առեւտուրի, ոչ ալ արհեստներու մէջ դիրք ունին, ո-րովհետեւ անդադար պետական պաշտօններու ետեւէն կը վազեն: Շէնքի մը համար անհրաժեշտ բոլոր արհեստաւորները ոչ-իսլամներ են: Թուրքերը բամիլն չեն ունեցած բոլոր նուրբ արհեստներու մէջ:

Այս տեսակ երկրի մը մէջ,շատ աւելորդ է զարմանալ թէ ինչո՛ւ ամէն տեղ թուրքերէն չի խօսուիր: Դարձանութեանց մէջ պէտք եղած թուրքերէն բառերը 3—400էն աւելի չեն:

Դանք կրթութեան տարածման: Դժբախտաբար պէտք եղածին չափ դպրոց չունինք, եւ հարիւր հազարաւոր թուրք մանուկներ անուսում կը մնան:

Քանի մը օր առաջ, գրադարանիս գիրքերը աչքէ անցուցած ատեն, տեսայ որ Հայերը 70—80 տարի առաջ Տելեմաքը թարգմանած են, այն ալ թէ աշխարհաբար եւ թէ գրաբար: Տեսայ որ 60 տարի առաջ երկրաբանական գիրքեր գրած են, իրենց դպրոցներուն մէջ ուսուցանելու համար: Դարձեալ Իլֆականի եւ Ողիսականի նման կարեւոր գիրքերը թարգմանած են, այն ալ ոտանաւոր:

Ամէն բան մէկ կողմ դնենք: Մենք որ թուրքերէն խօսակցութեան տարածումը կ'ուզենք, կրնա՞նք թուրքերէն լաւ բառարան մը ցուցնել:

Երբ թուրքերէնի տարածման այսքան փափաքող ենք, ինչո՞ւ ոչ-թուրք աշակերտներ ալ չկան մեր միջնակարգ եւ բարձրագոյն վարժարաններուն մէջ: Ժամանակին կար: Իմ կարգիս գրեթէ կէսը քրիստոնեաներէ եւ Հրեաներէ կը բաղկանար: Կրթական գործավարութեան առաջին պարտականութիւնն է աշխատիլ որ բոլոր թուրքիացիներու զաւակները պետական վարժարանները գան:

Այս ջանքը 20—30 տարի շարունակելէ յետոյ, կրնանք պահանջել որ բոլոր քաղաքացիները թուրքերէն խօսին»:

ԹՐՔԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԹԻՒՐՔ ՕՃԱՂԸ

Իրաւաբանականի ուսանողները դիմած են Թիւրք Օճաղին, խնդրելով որ աջակցի իրենց, թուրքերէն խօսակցութիւնը ընդհանրացնելու համար:

«Ազշամ»ի համաձայն, Թիւրք Օճաղն հաւանաբար օժանդակէ, պայմանաւ որ բռնութիւն ի գործ չդրուի: Օճաղին նպատակը այդ է արդէն, եւ ասոր համար թուրքերէնի գիշերային դասընթացք մը հաստատած է, Բերայի մէջ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Երեք Թրքուհիներ քրիստոնեայ դարձած ԹՈՒՐՔԵՐԸ ԿԱՏՂԱԾ ԵՆ

«Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը հեռագրէ թէ Պրուսայի ամերիկեան միսիոնարներու վարժարանի աշակերտուհիներէն երեք թրքուհիներ քրիստոնէութիւն ընդունած եւ մկրտուած ըլլալով, ամբողջ Թուրքիոյ մէջ զայրոյթի փոթորիկ մը բարձրացած է:

Կրթական տնօրէնը անմիջապէս Պրուսա մեկնեցաւ քննութիւն կատարելու: Եթէ հաստատուի թէ ամերիկացի միսիոնարները կրօնական քարոզութիւններ կ'ընեն, խնդրոյ առարկայ դպրոցը անմիջապէս պիտի փակուի:

Մէրսինի Սուրիացիները

Մէրսինի եւ շրջակայ գիւղերուն մէջ կան որոշ թիւով Սուրիացի քրիստոնեաներ, որոնք օրթոտոքս կրօնքին կը պատկանին եւ արաբերէն կը խօսին: Ասոնց համար եւս փոխանակութեան խնդիր ծագած էր եւ Պոլսոյ Թուրքահելլէն Խառն Յանձնաժողովը նախապէս որոշած էր փոխանակութենէ զերծ կացուցանել զանոնք: Այս որոշումը բուռն պայքարի առիթ տուաւ թուրք մամուլին մէջ: Ասոր վրայ Խառն Յանձնաժողովը որոշեց այլ եւս Թուրքիա չընդունիլ այն արաբախօս օրթոտոքսները, որոնք նախապէս Մէրսինի տեղական Յանձնաժողովին որոշումով Սուրիա ղրկուած էին: Իսկ անոնք որ մինչեւ այդ թուականը փոխանակութեան չեն ենթարկուած, պիտի մնային իրենց տեղերը:

«Միլլիյէթ»ի Ատանայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ՝ Պոլսոյ Խառն Յանձնաժողովը ֆրանսական դեսպանատան ազդեցութեան ենթարկուած է. որոշումը իբրեւ աւետիս Պոլսոյ դեսպանատունէն Ատանայի հիւպատոսարանին հաղորդուած է. ասկէ զատ այս մասին մեծ ջանքեր թափած է նաեւ «Արաբ Օրթոտոքսներու Պաշտպան Կոմիտէ»ն, որուն կեդրոնը Սուրիա կը գտնուի: Մէրսինէն արաբ օրթոտոքս մը Սուրիոյ ծերակուտականներէն Իպրահիմ Մէնզիլի հեռագրած է. «Մեզի փոխանակութենէ ազատեցիք, շնորհակալ ենք»:

Այժմ դարձեալ պայքար սկսած է թուրք մամուլին մէջ՝ կիլիկիոյ ափ մը քրիստոնեայ Արաբները Թուրքիայէն վտարելու համար:

Թուրք մարզպանին պտոյտները

Արեւելեան Նահանգներու ընդհանուր քննիչ Իպրահիմ Թալի պէյ Ուրֆայի կուսակալ Ֆուատ պէյի եւ իր հետեւորդներուն հետ Յունուար 17ին Մարտին հասած է: Կայարանը զինենք դիմաւորելու եկած էին կուսակալ Թէվֆիք Հատի պէյ, զինուորական եւ քաղաքային բարձրաստիճան պաշտօնեաները, ոստիկան-զինուորներ, ոստիկաններ, դպրոցի աշակերտներ եւ ժողովուրդէն մեծ բազմութիւն:

Թաղապետարանին մէջ ի պատիւ իրեն փայլուն ընդունելութիւն մը կատարուեցաւ: Թալի պէյ ներկայ եղաւ նաեւ հրամանատարութեան մէջ տրուած հրապարակային բանախօսութեան:

Մարզպանը եւ աւագ-խորհրդականը հինգ ժամ տեւող խորհրդակցութիւն մը ունեցած են Ուրֆայի, Մարտինի եւ Տիգրանակերտի կուսակալներուն հետ:

Երկու օր Մարտին մնալէ յետոյ, Մարզպանը մեկնած է Տիգրանակերտ, ընկերակցութեամբ Ուրֆայի կուսակալ Ալի Ֆուատ պէյի և Տիգրանակերտի կուսակալ Նիզամէտտին պէյի:

Պոլշեւիկ նոր դեսպանը Էլիզէի մէջ

Փարիզի խորհրդային նորընտիր դեսպան Դովգալեւսկի առջի օր ժամը 4ին Էլիզէի պալատը երթալով իր յանձնարարագրերը ներկայացուց Հանրապետութեան Նախագահ Պ. Կաստոն Տումէրկի: Դեսպանը այս առթիւ ճառ մը խօսելով ըսաւ.—

«Խորհրդային Միութեան կառավարութիւնն ու ժողովուրդները հաստատօրէն վճռած ըլլալով պահպանել եւ ամրապնդել խաղաղութիւնը, ամբողջովին պիտի նուիրուին աւելի եւս ամրացնելու այն բարեկամական կապերը, որոնք այնքան բարեբախտօրէն կը միացնեն երկու ժողովուրդները, այն վստահութեամբ թէ՝ մեր ժողովուրդներու համերաշխութիւնը կարեւոր գրաւական մը կը կազմէ իրենց բարօրութեան եւ ընդհանուր խաղաղութեան:

«Միութեան կառավարութիւնը գոհունակութեամբ դիտելով երկու երկիրներու միջեւ տնտեսական յարաբերութեանց բարեբախտ զարգացումը, պաշտօն տուաւ ինծի, իբրեւ հիմնական աշխատանք, հեռացնել ամէն արգելք եւ կարողութեանս չափով օժանդակել անոնց տարածման եւ յառաջդիմութեան: Նոյնպէս՝ կը յուսամ թէ նախորդիս կողմէ սկսուած բանակցութիւնները, որոնք արդէն որոշ շօշափելի արդիւնքներ տուած են, պիտի շարունակեն իրենց ընթացքը եւ պիտի յանգին կատարեալ յաջողութեան, երկու ժողովուրդներու փոխադարձ շահին համար»:

Հանրապետութեան նախագահը իր պատասխանին մէջ գոհունակութեամբ յիշեց դեսպանին այն խօսքը թէ՝ ամբողջովին պիտի նուիրուի խաղաղութեան ամրապնդման եւ երկու երկիրներու յարաբերութեանց սերտացումին: Ու խոստացաւ աջակցիլ իրեն այդ գործին մէջ: Մաղթեց նաեւ որ առկախ բոլոր խնդիրները կարգադրուին:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ գ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

Ո՞ՒՐ ԵՍ, ԱՐԴԱ՛ՐՈՒԹԻՒՆ...

Հալածական, տարագիր, սստանդական, կրելով դառնօրէն մեր հերոսական ու տառապալից պատմութիւնը իրենց ուսերուն, տակաւին երէկ, հայ աշխատաւոր ժողովուրդին ներկայացուցիչները գացած էին ժրնեւ՝ նորոգելու համար տառապանքին յիշատակը արեւմտեան յղփացած ու ծոյլ քաղքենիներու մգլոտ ուղեղներուն մէջ:

Գացած էին հատուցում պահանջելու:

Արդա՛րութիւն: Հաւա՛սարութիւն: Ազա՛տութիւն — «եղբարց մերոց գերելոց»...

Առաջին անգամը չէ՛ որ հայ աշխատաւոր ժողովուրդը իր դարաւոր տառապանքը կ'ոռնայ քաղքենի պալատներու սեմերուն առջեւ՝ երբեմն հպարտ, երբեմն՝ վիրաւոր ու աղաչական, բայց միշտ արժանավայել:

Առաջին անգամը չէ՝ որ ան իր հերոսութենէն կը խօսի, իր ազատագրական արիւնոտ ու դաժան պայքարը կ'ոգեկոչէ, իր աղուոր մեռելներուն արեան ծանրութիւնը կը նետէ իր քաղաքական բախտի նժարին մէջ...

Առաջին անգամը չէ՝ որ ան արդարութիւն կը պահանջէ աշխարհի հզօրներէն:

— Ո՞ւր ես, արդա՛րութիւն...

— Կը յիշե՞ք Խրայէլ-Օրին, Ներսէս-Աշտարակեցին, Ներսէս Վարժապետեանը, Խրիմեան Հայրիկը, Աւետիս Ահարոնեանը...

Ես կը յիշեմ հայ վիպողի մը մէկ եղերական հէքեաթը: Աղքատ, զուրկ, տառապող մարդ մը որ ելած է, լեռներով՝ Արդարութիւնը փնտռելու, կրծքին սեղմած կախարդական սրուակ մը որ լեցուն է ցաւի ճիչերով, կողկողանքով, հոգեվարքի հառաչիւններով: Անձկութեամբ ու յուսահատ, արդարութեան այդ տարօրինակ ուխտաւորը, կը պոռայ խաւարին մէջ...

— Ո՞ւր ես, արդա՛րութիւն...

— «Արդարութիւնը ո՛չ երեւում էր, ո՛չ էլ ձայն տալիս...»:

Ու մարդը՝ վրէժխնդիր եւ յուսահատ, կը փշրէ իր ահաւոր սրուակը ժայռի մը դէմ: Ու ցաւի ճիչերէն կը ծնի Բողոքը, դեռ տկար, դեռ դողդոջուն: Ու հեռաւոր հորիզոններէն ձայն մը կը հնչէ.

— «Գնա՛, մեծացի՛ր, կուտակիր արցունք, կուտակիր վշտեր, մեծացի՛ր որպէս ովկէան, կատաղի՛ր որպէս հեղեղատ ու այն ժամանակ ես կը գամ իմ սուրովս եւ կշիռովս...»:

Շատ վիշտ ենք կուտակած ու շատ արցունք. բայց տկար եւ պզտիկ է մեր բողոքը դեռ ու ի զուր կը ճչանք.

— Ո՞ւր ես, արդա՛րութիւն...

Արդարութիւնը՝ բոլո՛ր տառապողներու սուինններուն ու հրացաններուն ծայրն է...

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ԱՆԱՏՕԼՈՒՆ ԿԸ ՊԱՐՊՈՒԻ

Եոզկատի Առաջնորդարանը Պատրիարքարան ուղղուած գրով մը կը յայտնէ թէ Պատրիարքարանէն հեռագրով եղած յանձնարարութեան համաձայն, յատկապէս յորդորներ եղած են ժողովուրդին, որպէս զի չմեկնին: Բայց անոնք որ իրենց գոյքը ինչքը ծախելով պատրաստութիւն տեսած են գաղթելու, անոնք կը մեկնին, իսկ մնացեալները կարելի պիտի ըլլայ համոզել որ մնան իրենց տեղը: Այս գաղթականները նպատակ ունին Հալէպ երթալու, կ'ըսէ Առաջնորդարանը:

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐՈՒ ՄԷՋ

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԻ՞ՒՆ ԹԷ ՁԷՌՆՔԱՇՈՒՄ

(Բ. եւ վերջին մաս)

Բ.— Զարմիսեան՝ մասնակցութեան տեսակէտին դէմ առանց նոր փաստ մը բերելու, կը պնդէ իր հիմնական սխալին վրայ եւ հակադիր երկու սկզբունքներու ընտրութեան մէջ չտատանելու համար, կեանքի փորձին դիմելու ճիգով, դարձեալ մատը կը դնէ վերջին ձախորդ պատահարներուն վրայ:

Դիմենք փորձի նոյն աղբիւրին:

Դաշնակցութիւնը՝ երէկուան նորեկը չէ հայ կեանքին մէջ: Արդէն ունի իր պատմութիւնը և հանրային գործերու մասնակցութեան հոյակապ եւ արդիւնաւէտ՝ գոնէ երկու շրջան կ'արձանագրէ իր կենսագրութեան մէջ,— Պատերազմէն առաջ, ազգային բոլոր մարմիններուն ու միութիւններուն մէջ, կամ դէմ՝ իր յառաջապահի դիրքով, ու պատերազմէն յետոյ, մինչեւ Կիլիկիոյ պարպումը եւ քէմալական խուճապը եւ անոնցմէ վերջ մինչեւ այսօր, գաղութներու վերակազմութեան անխուսելի օժանդակութեամբ:

Ասոնք ալ կեանքին փորձերն են:

Բայց, այն ատեններն ալ, մանաւանդ պատերազմէն առաջ, աւելի ծանր կռիւներ պակաս չէին: Դէպքեր կը յիշուին Պոլսոյ մէջ եւ գաւառները, նոյնքան եւ աւելի ծանր, քան ինչ որ պատահեցան վերջերս: Դաշնակցութիւնը՝ այն ատեն ալ ենթարկուեցաւ անողոք յարձակումներու, տեսակ մը խաչակրութեան. բայց, առանց հետեւանքով՝ ան մտքէն իսկ չանցուց մեկուսանալ. որովհետեւ, պայքար, բախում ու նոյն իսկ պարտութիւն՝ չուքի պէս կը հետեւին կուսակցութեան մը գործունէութեան: Եթէ կարելի ըլլար մարդկութիւնը խաղաղեցնել իր լաւագոյն օրուան, Քրիստոսէ 2000 տարի յետոյ՝ ո՛չ ընկերվարութեան պէտք կը մնար, ո՛չ ալ համայնավարութեան:

Կուսակցութիւնը ուրեմն, իր այսօրուան ձախողանքին վրայ չէ, որ փորձի կը զարնէ իր տեսակէտները:

Փա՞ստ,— այն որ, ճակատակ անկախութեան կորուստին, մենք կը մնանք անխախտ նոյն տեսակէտին վրայ, որմէ պէտք էր հրաժարիլ, հետեւելով ընկեր Զարմիսեանի տրամաբանութեան եղանակին:

Գիտենք թէ՝ ներկայիս տխրութիւնով մը վհատիլ եւ մխիթարուելու համար՝ ապագայի գուշակուած պայծառութիւնները կանչել, անկիւն մը անշարժացած, ծալապատիկ, ճգնաւորի յափշտակութեամբ, լաւ, հանգիստ բան է: Սակայն, մենք մեզ խաբելու ընդունակութիւնը չունինք այլեւս: Գիտենք թէ՝ բազմակողմանի աշխատանք պէտք է տիրելու համար երազին, որ կը գտնուի լաբիւրինթոսի մը կեդրոնը: Գտնելու համար զայն, պէտք է հաւասարապէս քրտնիլ անոր տանող բոլոր ճամբաներուն վրայ: Չե՛նք կրնար, այդ ուժը չե՛նք զգար մեր ջիղերուն վրայ.— կը մնայ քաշուիլ հրապարակէն...

Գ.— Զարմիսեան՝ ուզելով արդարացնել իր հիմնական սխալը, կը տրամաբանէ ու կը խորացնէ զայն: Հերքելու համար այն առարկութիւնս թէ՝ հանրային գործունէութեան մէջ, ներկայի մեր ձախողութիւնը կը բխի գործունէութեան թերի եղանակէ մը, կ'ենթադրէ. «կամ մասնակցութեան տեսակէտը չի պատշաճիր կեանքին, հետեւաբար լաւ ու ճիշդ չէ», կամ անոր «գործնականացման մէջ սխալ կայ»:

Քննենք միայն երկրորդ ենթադրութեան իր ընդլայնումը, քանի որ մինչեւ հիմա արդէն, առաջինին մասին կը խօսէինք:

Մեր ընկերը՝ սխալ սխալի վրայ կը բարդէ, ամէն կերպով յանդելու համար մեկուսացման իր մեկնակէտին: Կը տեսնէ միայն մասնակցութեան այն եղանակը— իր հետեւանքներով— որ ցայտ կը կիրարկուէր, բերեւ աղբիւր «ամենայն չարեաց», եւ ո՛չ թէ այն որ ցոյց կուտայի նախորդ յօդուածովս ու ընականաբար կը մղուինք հարցնելու. «այդ սխալը (գործնականացման մէջ) կրնայ ըլլալ կամ կուսակցութեան համար օրկանական անյարմարութեան եւ կամ գաղափարական կուսակցական անձերու անվարժութեան եւ ապիկարութեան արդիւնք:»

Կուսակցութիւնը ազգային գործունէութեան նոր եղանակ մը որդեգրելով, սրբագրեր է իր «օրկանական» (?) սխալը, կամ աւելի ճիշդ, յարմարեր է ներկայ պայմաններուն:

Բայց, սխալը եթէ ընկերներու «անվարժութեան եւ ապիկարութեան» արդիւնք է, ինչպէ՞ս անոնք պիտի կրնան լո՛կ քաղաքական-յեղափոխական աւելի նուրբ, կնճռոտ, բազմապահանջ ու միջազգային աշխատանքի նուիրուիլ, երբ կ'անընկին ազգային հասարակ գործերու մէջ... Զարմիսեան ինքն իսկ, ձեռքը խղճին դրած՝ պիտի յանձնէ՞ր անոնց նման պաշտօն մը: Չեմ կարծեր: Բայց, որովհետեւ պէտք էր մեկուսացումը փաստել ամէն գնով, ան կը փոխէ կարողութեան վկայականներ բաշխել Եգիպտոսի եւ Սուրիոյ մեր ընկերներուն ու կազմերուն: Ո՞վ կը կասկածէր այդ մասին:

Գործունէութեան եղանակին մէջ թերութիւն մատնանշել՝ չի նշանակեր անկարող հռչակել կազմ մը և անոր մասնակիցները:

Դ.— Գիտեմ թէ՝ գաղութներու ներկայ կազմակերպ վիճակին ելքը՝ յեղափոխական քայլի մը մէջ է, իր քաղաքական հետեւանքներով: Գիտեմ թէ՝ մեր լաւագոյն ճիգերը պէտք է անոր ձգտին, եթէ կ'ուզենք փութացնել զայն: Եւ ատոր համար կը հարցնէի.— Եթէ մեկուսացման նպատակը պիտի ըլլայ ամփոփուած միակ գործի մը շուրջ, «Դաշնակցութիւնը իր քաղաքական ծրագիրը հետապնդող մարմիններ ունի, որոնք կ'աշխատին իրենց պատրաստուած ուղղութեամբ. ի՞նչ կ'ըննեն այդ միջոցին շարքերը. ինչո՞վ կը նպաստեն այդ ծրագրին իրագործման. կամ աւելի պարզ, մեկուսացումը ազգային տեղական գործերէ, ի՞նչ կերպով կը կարծեն արդիւնաւորել, փութացնելու համար իրագործումը մեր քաղաքական հետապնդումներուն, հողի մը վրայ, որ օրերով ու քանի մը սանձարձակ դժուարութեան մէջ... ջանքերով հնուն է մեր ստքերէն...»:

Ի՞նչ կ'ըսէ Զարմիսեան:

Գիտենք ոչինչ:

«Մեր քաղաքական դատը՝ ամէն վայրկեանի պատրաստութիւն մը կ'ենթադրէ (եւլն.): Յամառօրէն եւ ուժգնօրէն պահել քաղաքական մտածումը, ծայրայեղ զգաչութիւն չարժումներու եւ խօսքերու, զգօնութեան պաշտպանում» (եւլն.):

Ճիշդ այս խօսքերուն դատաւսաւան արժէքը գործնականացնելու, տարածելու եւ արդիւնաւորելու համար է, որ պիտի մտնենք ժողովուրդին եւ անոր բոլոր կազմերուն մէջ: Այս արդէն ինքնին գործ մըն է, այսինքն ի՛նչպէս մեր գառնին, դրական աշխատանք մը կ'ըլլայ բոլոր կուսակցութիւններուն համար, եթէ ջանանք ուկուսակից հանրութիւնը համակել անով:

Բայց, գէշը հոն է, որ ընկերները քաղաքական գործին մասնակցութեան կերպը՝ Զարմիսեան լո՛կ դասով ու ճառով կ'ըմբռնէ:

«... Աւելի լաւ կ'ընենք, եթէ անոնց նկդէ տանք կուսակցութեան ընկերային, քաղաքական հասկացողութիւնները աւելի խորացնելու, քաղաքականօրէն աւելի զգօնութեան ընդունակ դարձնելու եւ աւելի կազմակերպուելու»:

Յարդ չէ՞ կատարուեր այս աշխատանքը: Իսկ եթէ նոր պիտի կատարուի, այս արդէն, կուսակցական ներքին աշխատանք է եւ զուրկ հանրային արժէքէ:

Եւ այս բոլորէն յետոյ, մեր ընկերը «կը կարծէ» թէ՝ «ամէնէն օգտակար աշխատանքը կատարած կ'ըլլանք այժմու պայմաններուն մէջ», անոնց ուշադրութիւնը կեդրոնացնելով տնտեսական խնդիրներու շուրջ»:

Կը խոստովանիմ թէ՝ այս վերջին կէտը շատ լաւ չհասկցայ: Ի՞նչ արդեօք. Ազգային գործերէ ձեռք քաշել տալու եւ անոնց ժամանակը բանով մը լեցնելու համար, դրամ շահելու կերպե՞րը սորվեցնենք մեր տղոց:

Բայց, Զարմիսեան իր հակասութիւնները կերպով մը կը մեղմէ, երբ կ'ըսէ. «Աւելի լաւ է մէկ աշխատանք տանիլ ու լաւ տանիլ, քան թէ շատ մը աշխատանքներ գէշ կերպով».— Նաեւ. «Մեր ժողովուրդին շահը կը պահանջէ ուժերու ամփոփում, խուսափելով սպառումէ»:

Կ'ենթադրեմ թէ՝ մէկ աշխատանք ըսելով, կը հասկնայ միայն մեր քաղաքական դատին հետապնդումը:

Ի՞նչ պէտք է անոր շուտափոյթ իրականացման համար, քաղաք.—յեղափոխական աշխատա՞նք. ներքին թէ արտաքին պրոպագա՞նդ, հանրային գործունէութի՞ւն. դաւադրութի՞ւն թէ զինեալ յեղափոխութիւն:

Կուսակցութիւնը անշուշտ ունի իւրաքանչիւր գործի յարմար իր մարդիկը: Բոլորը հաւասարապէս օժտուած չեն նոյն յատկութիւններով: Ամէն մարդ չի կրնար ուղուած պահուն դաւադիր կամ զինւորեալ դառնալ. ամէն մարդ չի կրնար թաղական կամ այս ու այն միութեան անդամ ըլլալ. իսկ յեղափոխութիւնը որ զէնքէն առաջ հողի մը կը պահանջէ անհատէն, ի՞նչ ընենք որ մատչելի չէ ամէն խառնուածքի...: Անշուշտ, ցաւալի է որ բոլորը թափուած չեն նոյն կաղապարին մէջ:

Իր ամբողջութեան մէջ կուսակցութիւն մը համադրութիւնն է անհատական, այլազան ուժերու, որոնք կը պահանջեն համապատասխան գործածութիւն: Իւրաքանչիւրը ուրեմն իր տեղը՝ իր կարողութեան համեմատ ու բոլորը նոյն նպատակին համար: Աշխատանքի բաժանումը որ տնտեսական ցափոնաւ մը չէ, այլ կեանքի օրէնք մը, ուժերու ցրուում չի նշանակեր: Ընդհակառակն անոնց խնայողութիւնը մը, եւ ինքնին կը պարտադրուի կենսունակ, առողջ կազմակերպութեան մը, որուն բազմատարր աշխատանքները, կատարուած ընդունակ անձերու կողմէ եւ յարմար եղանակով, իրար չեն խանգարեր, այլ կը լրացնեն ու կը նպաստեն արագօրէն գործը ամբողջ, կատարեալ եւ աւելի շուտ:

Այսպէս ալ եղած է ցա՛րդ Դաշնակցութեան մէջ եւ այսօր, երբ զատը կը պահանջէ աւելի բարդ ու բազմակողմանի աշխատանք, ուրի՞շ կերպ չի կրնար ըլլալ:

Դաշնակցականին պարտքը՝ մեկուսացումն, գործէ փախուստն մէջ չէ. այլ իր ընդունակութեան համեմատ աշխատանքին մէջ:

ՄԿՐՏԻՉ ԵՐԻՑԵԱՆ

ԵՒՐՈՊԱՅԷՆ ԱՄԵՐԻԿԱ 48 ԺԱՄԷՆ

Ամերիկացիները ծրագրած են այս ամառ Ամերիկայի եւ Եւրոպայի միջեւ հաստատելու օդային գիծ մը՝ գերազոր օդապարիկներով (dirigeable): Բանի մը տարի առաջ Զեփփելինաձեւին (Գերմանիա) Ամերիկա ղրկուող Ցէփփելինին նման հսկայ գեղապարիկ պիտի շինեն, որոնք պիտի կրնան Ատլանտեանը կտրել 48 ժամէն:

Ասոնք օժտուած պիտի ըլլան արդիական բոլոր հանգստութեան միջոցներով, պիտի կրնան, բացի պաշտօնեաներէն, 100 ճամբորդ փոխադրել:

ԳԵՐՄԱՆ ԱԿԱՆԱՏԵՍԻ ՄԸ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԱՍԻՆ

Գերմանական թերթի մը թղթակիցներէն, Տիկին մը, որ Թուրքիա ճամբորդած էր վերջերս, Սոֆիայէն անցած ատեն հետեւեալ տեղեկութիւնները հաղորդած է «Արաքս»ի (14 Յունուար).

— Տիկին, Տրապիզոնէն մինչեւ Էրզրում ձեր ճամբորդութիւնը ի՞նչ պայմաններու մէջ կատարեցիք:

— Շատ գէշ. ճասարակ ձիու կառքով մը, ութը օր անվերջ տաժանելի ճամբորդութիւն մը:

— Թուրքերը սակայն մեզի ինքնաշարժերէ կը ճառեն:

— Ըս՛ուտ է, սո՛ւտ է, կը յարէ տիկինը ոգեւորուած շեշտով մը:

— Այդ տարածութեան վրայ գիւղե՞ր, քաղաքնե՞ր, բնակչութի՞ւն:

— Ի՛նչ քաղաք, ի՛նչ բնակչութիւն: Կը յիշեմ միայն կիսմիշլեանէն եւ Բաբերդը. իսկ ասոնցմէ ազդին, ամայութիւն: Եւ այս անապատային ամայութեան մէջ երբեմն կարաւաններ, որոնք փարսկաստանէն կուգան Էրզրումի ճամբով: Գիշերները կ'իջեւանէինք խաներու մէջ, գարշելի ախոռներ: Ասոնց կողքին ճասատուած են պահականոցներ, ուր կը հսկեն երկու ոստիկան, ճեռաձայնի գործիքի մը հետ:

— Հապա Էրզրո՞ւմ:

— կիսաքանդ քաղաք մը, զուրկ իր նախկին առաւելութիւններէն: Նախապատերազմեան ամբոխութիւններու չարքին տեղ ճագիւ մի քանի բերդեր կը մնան կանգուն:

Հազիւ քանի մը եւրոպացիներու կրնաք ճանդիպիլ այնտեղ: Էրզրումին քիչ մը կենդանութիւն տուողը պարսիկներն են, որոնք քաղաք կը ճասնին ուղտերու, ձիերու եւ երբեմն եզներու կարաւաններով:

Որպէսզի պատկերը ամբողջանայ, յիշեմ նաեւ ազ.ատները: Ա՛հ Աստուած իմ, այդ որքան շատ են անոնք, երամ երամ կուգան նստելու գոյութիւն ունեցող միակ ծառերուն վրայ: Ի՛նչպէս կ'առանձնին այն ծառերը որոնցմով Թուրքիոյ մէջ կողոպտեր կը շինեն: Ռւսնին «այո»: Հապա գերեզմանատուննե՞րը: Ո՛չ, մեծամասնութեան մը: ճամբորդ կը ճամբորդես, անոնց տխուր ամայութիւնէն եւ վերջ չունին:

— Էրզրումէն Սարը-Ղամիշ ինչպէ՞ս անցաք:

— Երկաթուղի անունը կրող ծիծաղելի գնացքով մը: Մեզ փակեցին պատուհանները զուրկ մտուղի նման վակոններու մէջ, որոնց առջեւի կողմը միայն փոքրիկ ծակ մը կայ շունչ առնելու համար:

Այս գնացքը անխափան դանդաղ կ'ընթանար, որ կարգ մը ճամբորդներու շղնները մեզի ճետեւեցան առանց յոգնութեան: 24 ժամ պէտք եղաւ Էրզրումէն Սարը՝ Ղամիշ ճասնելու ճամար:

Սարը-Ղամի՞շը: Զինուորականներու քաղաք մը գերազանցօրէն: Սպաները եւ զինուորները զատ գործէ ուրիշներու չես ճանդիպիր: Պարզ է որ այս կէտը ներկայիս ռազմագիտական մեծ արժէք կը ներկայացնէ, ուր Թուրքերը կեդրոնացուցած են 10-12 ճազար զինուոր:

— Քանի որ այդ շրջաններու մէջ եղաք, չլսեցի՞ք Քեամիլ փաշա-փէքիր փաշայի մասին, թէ ո՛ւր է եւ ի՛նչ կ'ընէ:

— Քէմալական կառավարութիւնը շատ խիստ է քաղաքական գործերով զրաղողներուն ճանդէպ: Փոքրիկ կասկած մը բաւական է որպէսզի ճետապնդեն եւ ոչնչացնեն իրենց քաղաքական ճակառակորդները: Քանաքաքիական ճասարակ ազատութիւններու կողքին կանգնած է, քաղաքական բռնապետութիւնը արեւելքի յատուկ նախանձով: Ամէն անգամ երբ փորձեցի այս ուղղութեամբ խօսակցութիւն բանալ, սաստած պաշտօնեաներ եղան, չարաչուք «սո՛ւս» մը, ընկերացած տխարիկ եւ ճնտազօտող նայուածքի մը:

— Ի՛նչ են ձեր տպաւորութիւնները քէմալական բարենորոգումներու մասին:

— Գլխարկին կ'ակնարկէք, չէ՞: Բայց մինչեւ ճոն ճասնելու ճամար, անճրաժեշտ էր բարենորոգել ուղեղները, բան մը որ դժբախտաբար ճիմակ ալ շատ կայուն է Թուրքիոյ մէջ եւ յեցած: Գաւառներու մէջ յաճախ կը ճանդիպիս ծիծաղելի երեւոյթներու. այսպէս քիչ չէ թիւը այն Թուրքերու որոնք երբ իրենց գլխարկը անզգուշութեամբ վեր առնեն, կը տեսնես յանկարծ կարմիր ֆէսը, որ փառաւորապէս կը ծածկէ տակաւին անոնց գլուխը: Ասիկա աղուոր խորհրդանշան մըն է արդի Թուրքիան պատկերացնելու ճամար:

ՄՈՒՐԱՏ - ՌԱՓԱՅԷԼԵԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

«Յառաջ»ի մէջ հա՛նլքով կարդացի այն տեղեկութիւնները զորս Մուրատ-Ռափայէլեան Նախկին Սաներու Միութեան վարչութիւնը կը հաղորդէր Միլանէն:

Իբրեւ նոյն վարժարանի Նախկին աշակերտներէն մէկը, կ'ուզէի ուշադրութեան յանձնել քանի մը խորհրդածութիւններ որոնք ո՛չ միայն ընդհարցող հասարակութիւնը, այլեւ Միութեան վարիչ մարմինը կը շահագրգռեն:

Մխիթարեան երեւոյթ է առհասարակ, տեսնել խումբ մը հայ երիտասարդներ որոնք տարիներ առաջ միեւնոյն յարկի տակ անցուցած են իրենց ուսումնական շրջանը, ու հիմա միեւնոյն անունին տակ կը համախմբուին գործելու, նուիրուելու կենսունակ առաջադրութիւններով:

Գնահատելի երեւոյթ է այս, մանաւանդ մեր կեանքին ներկայ շրջանին, երբ մայր-երկրէն անջատուած հայութիւնը, պայքարելով կ'աշխատի փրկել ազնիւ զգայնութիւն:

Նմանօրինակ միութիւններ, կրնան շատ մը տեսակէտներով օգտակար հանդիսանալ, ոչ միայն այն անհատներուն որոնք այդ միութիւնը կը կազմեն, այլեւ ամբողջ հայութեան՝ որուն բախտաւոր զաւակներն են իրենք. բախտաւոր՝ այն իմաստով, որ ժամանակին հնարքեր են իրենց հայրենի բնագաւառէն ու եւրոպական ապահով միջավայրի մէջ կրցեր են գիտութիւն ու արուեստ ուսանիլ:

Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանը՝ իր գոյութեան ճուսկանէն ի վեր, տուած է մտաւորականներու շարքը թիւ մը՝ որ մեր ազգային ու մշակութային կեանքին մէջ բաւական մեծ դեր է կատարեր: Այդ վարժարանի հիմնարկութիւնը եւ իր գոյութեան յարատեւութիւնը մենք կը պարտինք Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութեանց՝ որ մնայուն նպաստ մէկ գաղափար ի վեր կը գեներեր զայն:

Բ.— ...անգամ, վաճառականութեան ...կան էր որ Մուրատ-Ռափայէլեան Նախկին սաները, «Եդրայր եւ մեր Ճեմ»ի անմոռանալի հեղինակ Պէշիկթաշլեանի նախաձեռնութեամբ կազմեցին այս Միութիւնը, որ երկար տարիներ կեանք եւ բեղուն գործունէութիւն ունեցաւ: 1908ի Սահմանադրութեան խանդավառ օրերուն, Պոլսոյ մէջ վերստին կազմուեցաւ Միութիւնը եւ մեծ պատերազմի սարսափին մէջ լուծուեցաւ նոյն այդ Միութիւնն է, գոնէ անունով — որովհետեւ մենք դեռ մօտէն տեղեակ չենք ծրագրային տարբերութեանց — որ Միլանի ընկերները կը վերակազմեն հետեւեալ նպատակներով —

Ա.— Ընդամէններու մէջ եւ յարատեւ յարաբերութիւն մշակել եւ աջակցիլ իրարու:

Բ.— Նախանձախնդիր Մուրատ-Ռափայէլեան վարժարանի կրթական մակարդակը բուեստական բարձրացման, նաեւ որպէս ազգային մշակութային տեսակէտով:

Գ.— Իր միջոցներուն չափով սատարել եւ ձեռնտու մշակութային ազգօգուտ ձեռնարկներու:

Դ.— Շահագրգռուիլ գաղութներու վիճակով եւ տիրել անոնց բարելաւման:

Չենք գիտեր, առաջին յառաջիկայ ընդհ. ժողովի օրակարգը ինչ բանի մէջ պիտի կայանայ. գիտենք միայն որ ... թեան վարչութիւնը, ... կոչուեցաւ անցեալ տարուայ ընդհ. ժողովէն, աւելի ... մերու վրայ կազմակերպելու մար միութիւնը: Վարչութիւն ուրեմն, պիտի ջանար, մինչեւ յառաջիկայ ընդհ. ժողովի գումարումը, տեղեկացնել բոլոր ... Մուրատ-Ռափայէլեան սաներ որոնք ցրուած են աշխարհի ... կողմը, համախմբել բոլոր ... Միութեան նուիրական ... տակ եւ աւելի մշակուած ... գրով ներկայանալ Բ. ընդհ. ժողովին:

Թէ ի՛նչքան յաջողած է ...չութիւնը կազմակերպական աշխատանքին մէջ, կ'իմ... իր պաշտօնական զեկոյցէն.— ընդունելութիւն առհասարակ ... խառնակցելու պատրաստակ... թիւն մանաւորապէս: Քաջ... կան են ամէն պարագայի ... արտայայտութիւնները եւ ... իսկ որոշ չափով գրաւական... պագայ յաջողութիւններուն ... կալի էր միայն, որ այ... տումները՝ իրենց պաշտօնակ... ւին մէջ չմնային, այլ, իւր... չիւր անդամակցող ընկեր, ... ցէր իր պարտականութեան ... գործնական ապացոյցներ ...

Եւրոպայի մեր գաղ... բուն մէջ պատկանելի թի... կազմեն Մուրատ - Ռափա... Նախկին աշակերտները, որոն... հանրապէս, շնորհիւ իրենց ... պական կրթութեան, բա... լաւ դիրք ու անուն ունին... ըլլալով որ անոնք, բարեկ... կան հիմնարկութեան մը— ... սին է Մուրատ-Ռափայէլեա... ժարանը— շնորհիւ է որ ա... են իրենց ներկայ դիրքերու... վարժարանի շրջանաւարտնե... ւելի՝ անոնց վրայ պարտա... թիւն կը ծանրանայ ո՛չ մի... բախտագէտ ըլլալու այդ ... բանին հանդէպ, այլեւ շա... լի լայն մասնակցութիւն ... բոլոր այն աշխատանքներ... րոնք ազգային հանգամանք ...

Այս տեսակէտով՝ Մ... Ռափայէլեան Նախկին սա... կը ներկայանայ լաւագոյ... թը, գործելու ու նուիրուել... գեղեցիկ նպատակներուն՝ ... ճամբայ եղած են արդէն ... ընկերները, խանդով ու յ... լեցուն:

Վարչութեան տեղեկ... թիւնը ուշագրաւ կէտ մը ... Յառաջիկայ ընդհ. ժողովը ... գումարուի գալուն սկիզբը ... ուած օրակարգով, որ ... պիտի հաղորդուի անդամ... ընկերներուն: Փափաքելի ... այդ «մշակուած օրա... մամուլի միջոցաւ հաղ... նաեւ բոլոր հետաքրքրուո... որոնք այդպիսով հնար... թիւն պիտի ունենային ...

ЗАРЯ

ОРГАН ЦК КП(б) АРМЕНИИ, ЕРЕВАНСКОГО ГОРКОМА И ГОРСОВЕТА ТРУДЯЩИХСЯ

ЗАСЕДАНИЕ ПРЕЗИДИУМА ВЦИК

Президиум ВЦИК постановил: «Ввиду того, что в ряде районов Армении, Грузии, Азербайджана, Северного Кавказа, Украины, Белоруссии, Крыма, Поволжья, Урала, Сибири, Дальнего Востока, Казахстана, Киргизии, Узбекистана, Туркмении, Таджикистана и Якутии имеются большие запасы хлеба, образовавшиеся в результате хорошего урожая 1927 года, и что в этих районах имеется возможность обеспечить хлебом районы, испытывающие недостаток в хлебе, ЦИК СССР и СНК СССР предлагают:

1) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

2) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

3) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

4) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

5) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

6) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

7) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

8) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

9) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

10) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

11) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

12) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

13) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

14) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

15) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

16) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

17) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

18) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

19) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

20) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

21) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

22) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

23) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

24) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

25) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

26) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

27) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

28) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

29) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

30) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

31) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

32) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

33) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

34) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

35) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

36) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

(Продолжение следует)

ЗАСЕДАНИЕ ПРЕЗИДИУМА ЦИК СССР

(ОТ ОСОБОГО КОРРЕСПОНДЕНТА)

Президиум ЦИК СССР постановил: «Ввиду того, что в ряде районов Армении, Грузии, Азербайджана, Северного Кавказа, Украины, Белоруссии, Крыма, Поволжья, Урала, Сибири, Дальнего Востока, Казахстана, Киргизии, Узбекистана, Туркмении, Таджикистана и Якутии имеются большие запасы хлеба, образовавшиеся в результате хорошего урожая 1927 года, и что в этих районах имеется возможность обеспечить хлебом районы, испытывающие недостаток в хлебе, ЦИК СССР и СНК СССР предлагают:

1) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

2) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

3) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

4) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

5) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

6) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

7) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

8) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

9) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

10) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

11) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

12) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

13) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

14) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

15) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

16) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

17) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

18) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

19) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

20) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

21) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

22) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

23) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

24) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

25) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

26) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

27) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

28) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

29) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

30) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

31) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

32) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

33) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

34) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

35) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

36) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

(Продолжение следует)

ЗАСЕДАНИЕ ПРЕЗИДИУМА ЦИК СССР

(ОТ ОСОБОГО КОРРЕСПОНДЕНТА)

Президиум ЦИК СССР постановил: «Ввиду того, что в ряде районов Армении, Грузии, Азербайджана, Северного Кавказа, Украины, Белоруссии, Крыма, Поволжья, Урала, Сибири, Дальнего Востока, Казахстана, Киргизии, Узбекистана, Туркмении, Таджикистана и Якутии имеются большие запасы хлеба, образовавшиеся в результате хорошего урожая 1927 года, и что в этих районах имеется возможность обеспечить хлебом районы, испытывающие недостаток в хлебе, ЦИК СССР и СНК СССР предлагают:

1) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

2) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

3) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

4) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

5) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

6) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

7) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

8) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

9) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

10) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

11) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

12) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

13) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

14) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

15) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

16) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

17) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

18) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР, Наркомфин СССР, Госбанк СССР, Центросоюз, Всесоюзное объединение «Заготзерно» и Всесоюзное объединение «Заготскот» принять все меры к тому, чтобы в районах, испытывающих недостаток в хлебе, обеспечить снабжение населения хлебом и хлебопродуктами.

19) Обязать Наркомторг СССР, Наркомзем СССР, Наркомпути СССР, Наркомвод СССР

Պոլշեւիկները Արաբիոյ մէջ

«Տէյլի էքսփրէս»ի Երուսաղէմի թղթակցին համաձայն, Մոսկուա ետ կանչած է Հիճազի խորհրդային հիւպատոսը եւ տեղը պիտի նշանակէ խլամ հիւպատոս մը։ Կը կարծուի թէ այս պարագան աւելի պիտի ամրապնդէ Սովետներուն եւ Հիճազի թագաւոր Իպնը Սաուտի յարաբերութիւնները։

Պոլշեւիկները կարելին կ՚ընեն արաբական շուկային տիրելու համար եւ կատաղի մրցում բացած են անգլիացի եւ ուրիշ վաճառականներու դէմ, մանաւորապէս ալիւրի եւ շաքարի համար։

Ցոյն սպայ մը ձերբակալուած

Լա Հէյէն կը հեռագրեն թէ հոլանտական ոստիկանութիւնը ձերբակալած է յոյն ծովային հարիւրապետ մը, որ քանի մը շաբաթ առաջ Աթէնքէն փախած էր, հետը տանելով հելլէն նաւատորմին յատկացուած երեք միլիոն տրախմին։ Սպան հոլանտական շոգենաւով մը Հարաւային Ամերիկա մեկնելու վրայ էր։ Վրայէն կարելի չեղաւ գտնել դրամները, սակայն կը կարծուի թէ տեղ մը պահած է։

Հելլէն դահլիճը

Յունաստանի պատերազմական նախարար զօրավար Մազարաքիս հրաժարեցաւ, պատճառաբանելով որ վերջացած է այն աշխատանքը, որուն համար ինք ստանձնած էր Նախարարութիւնը։

Վարչապետ Զայիմիս ալ, որ մինչեւ հիմա փոխանորդաբար կը վարէր Ներքին Նախարարութիւնը, փափաք յայտնած է միայն վարչապետի պաշտօնով սահմանափակուիլ եւ Նոր Ներքին Նախարար մը նշանակել։

Պատերազմը անխուսափելի՞

Նիւ Եորքի նաւարաններուն հրամանատար դեր-ծովակալ Փլընքէթ ճառ մը խօսելով ջատագոված է Ամերիկայի Նաւային սպառազինութեան Նոր ծրագիրը, ըսելով թէ պատերազմը բացարձակապէս անխուսափելի է.

— Այսօր աւելի քան երբեք մօտ ենք պատերազմին, որովհետեւ մենք կը հետապնդենք առեւտրական քաղաքականութիւն մը՝ մրցելով միւս ազգերուն դէմ, զորս կը գլենք կ՚անցնինք։

Հաւաքոյթէն վերջ, դեր-ծովակալը աւելցուցած է թէ մասնաւորաբար կ՚ակնարկէ Անգլիոյ, որ թերեւս պատերազմ չպիտի յայտարարէ, սակայն յայտարարել պիտի տայ ուրիշի մը, զոր ինք պիտի պաշտպանէ։

«Մօրնինկ Փօսթ» գիտել կուտայ թէ Անգլիա գրեթէ անխոցելի վիճակի մէջ է, ոչ միայն իր Նաւային ուժին, այլ Մ. Նահանգներու հանդէպ իր ելմտական պարտաւորութեանց պատճառաւ։ Ամերիկա 60 տարուան համար տարեկան 35 միլիոն սթերլինի հասոյթ մը ապահոված է Անգլիայէն, ու եթէ այս վերջինին դէմ պատերազմի, այդ գումարէն պիտի զրկուի։

Ծերակուտական Պորահ, խօսելով ծովակալ Փլընքէթի յայտարարութեանց վրայ, ըսաւ.

— Այդ խօսքերը նաւային սպաներուն կողմէ նետուած են աշխարհի, մասնաւորաբար Անգլիոյ երեսին՝ ազդարարելով որ պատրաստ գտնուին պատերազմելու։ Ամբողջ աշխարհ այդպէս կը մեկնաբանէ։ Այդ յայտարարութիւնները ես կը գտնեմ վերջին ծայր աղետալի։

Ամերիկ. փոխառութիւն Պոլշեւիկներուն

Մոսկուայէն հեռագրի մը համաձայն, ամերիկեան սեղանաւորական խմբակ մը, հակառակ ամերիկեան կառավարութեան կամքին, 40 միլիոն տոլարի փոխառութիւն մը բրած է խորհրդային կառավարութեան։ Այս գումարը պիտի ծառայէ միմիայն Դոնէցի աւազանի ճարտարարուեստը վերականգնելու։ Իբրեւ երաշխաւորութիւն այս փոխառութեան, պոլշեւիկները ամերիկեան խմբակին թողած են Մակիժեւսկիի նշանաւոր գործարանները Դոնէցի մէջ, որոնք պատերազմէն առաջ կը պատկանէին ֆրանսական ընկերութեան մը։ 25.000 բանուոր կ՚աշխատէր անոնց մէջ։

37 համայնավարներ գնդակահարուած

Չինաստանի մէջ համայնավարներու դէմ հալածանքը կը շարունակուի։ Յունուար 20ին Հանքէուի մէջ գնդակահարուած են 37 համայնավարներ։ Նանքինի ազգայնական կառավարութեան ենթակայ բոլոր համայնավարներն ու սէնտիքայի անդամները կը հալածուին։ Մաքաօ կղզիին մէջ ձերբակալուեցան հարիւրաւոր համայնավարներ։

∴ Այս իրիկուն Սոսիէթէ Սավանթի մէջ բողոքի միթինկ մը պիտի գումարուի Չինաստանի համայնավարներու ջարդին առթիւ։

Լրտես խմբակ մը Մոսկուայի մէջ

Մոսկուայի զինուորական գերագոյն դատարանը դարձեալ կը զբաղի «լրտեսական մեծ դատ»ով մը։ Ամբաստանեալն է Քիեւի կաթոլիկ քահանան, Սկալսկի, ընիկ Լեհաստանցի։ Իր մեղսակիցներուն անունները գաղտնի կը պահուին։ Դատավարութիւնը քանի մը օր պիտի տեւէ։

Ֆրանքօ-ամերիկեան բանակցութիւնները

Պրիանի վերջին պատասխանէն ետք, Ուաշինկթընի մէջ այնպէս կը կարծեն թէ այլեւս պէտք չկայ կարծիքի նոր փոխանակութեանց, քանի որ կարելի չէ հաշտեցնել ֆրանսական եւ ամերիկեան տեսակէտները։ Հետեւաբար երկու կառավարութեանց միջեւ մասնաւոր դաշինք մը կնքելու յոյսը բոլորովին ջուրն ինկած է։

Ամերիկայի արտաքին նախարար Քէլլոկ չահակից պետութեանց գրկած է բազմակողմանի դաշնագրի մը մասին իր թելադրութիւնները։ Այժմ անոնց պատասխանին պիտի սպասէ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԵԳԻՊՏՍԿԱՆ Քրէտի Յոնսիէի Յունուար 15ի վիճակահանութեան 50.000ական ֆր. շահեցան հետեւեալ թիւերը.— 1886ի շրջաբերութենէն 232.796 եւ 1903ի շրջաբերութենէն 699.516։ Ասոնցմէ զատ, 100.000 ֆր. շահեցաւ 53.807 թիւը՝ 1911ի շրջաբերութենէն։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ անունը փոխելու մասին բանակցութիւններ կը կատարուին Էնկիւրիի մէջ՝ դրամատան ընդհ. տնօրէնին եւ ձեռնհաս պաշտօնատան միջեւ։

ԳԵՐՄԱՆ օդանաւորդ Վակնէր Զրիտրիխսհաֆէնի մէջ երկու նոր մրցանիշներ հաստատեց օդանաւերու համար։ Յիշեալը յաջողեցաւ 3000 մեթր բարձրանալ 8.800 լիպրանոց բեռով մը։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

այս Ուրբաթ գիշեր ժամը ճիշտ 8.30ին, Քաֆէ օ Քլէռ տը Լիւնի վերնայարկը, մէթրօ Իթալի։

Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒԱՅ ԳՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՄԲԱՐԱՆՈՑԸ

Թէոդիկի 1928ի "ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ"

Այս օրերուս հրապարակ ելաւ եւ ունի սովորական հատորներու էջերով հազար չորս հարիւր երեսներ եւ անհամար գեղագունատիպ պատկերներ։ Գրչի ու գեղարուեստի հայ վարպետներ ժամադիր եղած են հոն իրենց հին ու նոր անտիպ էջերով։ Թուղթ եւ տիպուտառ՝ անմրցելի։ Գին՝ 50 ֆր., դիմել հեղինակին՝ 208 bis, Rue Lafayette, PARIS (10e)

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէի կողմէ
28 Յունուար Շբ. գիշեր ժամը 8.30ին, Սինէմա Սէն Լուի սրահին մէջ

կը խօսի ԸՆԿ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

պիտի ներկայացուի հայ յեղափոխական կեանքէ առնուած խիստ յուզիչ դրամ մը ԱՐԱԲՕՆ

4 արար եւ մէկ պատկեր։ Գին 5 եւ 3 ֆրանք

ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴՐԱՄԱԹԻՔ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲԸ

մասնակցութեամբ կովկասահայ ՕՊԷՐԷԹԻ ԽՈՒՄԲԻՆ
29 Յունուար կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին Sociétés Savantesի սրահը կը ներկայացուի՝

ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

Զուարթ օպէրէթ 4 արար
(Թառխող Արզար՝ 4 հոգինոց նուագախումբով)

ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

էն գլխաւոր եւ էն քրքջալից տեսարանները

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Ղեկավարութեամբ Մ. ԿՈՍՏԱՆԵԱՆԻ, մասնակցութեամբ Տիկ. Մամիկոնեան-Կոստանեանի եւ Մ. Մարութեանի։
Այս Կիր. գիշեր ժամը 8.30ին, Bon Théâtreի մէջ, (84 Rue Chape) կը ներկայացուի ՊԷՌՆՇԹԱՅՆի ՍԱՄՍՈՆԸ կամ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ԲՆՈՒՆԱԿԻՐԸ ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Պէլվիլի ենթակոմիտէի ժողովը այս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, 131 Fbg. du Temple, Օրակարգ. Զեկուցում եւ ընտրութիւն։

Հ. Յ. Դ. Եռագոյն խումբի ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 154 Ave. Argenteuil, Asnières.

ՅԱՌԱՋԻ առաջիկայ գրական երեկոն, վաղը Հինգշաբթի, ժամը 9ին, Յառաջի մէջ։ Յ. Ֆրէնկեան պիտի կարդայ ինքնագիր վիպակ մը, Վարդիթեր։ Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները։

Հ. Յ. Դ. Փոն տը Շէրիիի ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին։ Դրադարանին մէջ։ Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. կոմիտէին կողմէ Ընկ. Ա. Աճէմեան։

Հ. Յ. Դ. Իսի-լէ-Մուլինօի եւ Սէն-Ժէրմէն կղզիի «Վանի-Արամ» նորակազմ խումբի ժողովը այս Կիրակի ժամը 2.30ին, Place Jules Gevelot, Bureau de Tabacի մէջ։ Բոլոր ընկերներն ու համակիրները կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ։

ՇԱՊԻՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ եւ շրջանի Ռազմիկ Հայրենակցական միութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ, անխտիր բոլոր հայրենակիցները, գիւղացի թէ քաղաքացի այս Հինգշբ. իրիկուն ժամը 8.30ին, 40 Rue de Belleville։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բարձր-Հայքի հայրենակցական միութեան անդամական ընդհ. ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ առաջ ժամը 9ին, 41 Րիւ Պէնար-տիւ-Պուա, Օրակարգ. վարչութեան զեկուցում եւ նոր ընտրութիւն։ Բոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ընդհ. ժողովի ատենապետ Ա. Արծնեան։

Հ. Յ. Դ. Կարտանի կոմիտէն կը խնդրէ՝ Փարիզի, Վալանսի, Լիոնի, Տէսինի եւ Ս. Շամոնի շրջ. կոմիտէներէն, որ փութան իրենց զրկուած Կարտանի «Հ. Յ. Դ. Տան» լուսանկարներուն փոխարժէքը ղրկել՝ Խ. Արզումանեանի No. 3d Puits Biver, Gardanne (B. du Rh).

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒՆ

Զօրավար Անդրանիկի նախկին զինուորները կը հրաւիրուին խորհրդակցական ժողովի վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 206 Rue Lafayette սրճարանը։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Նիս, Պ. Ա.— 70։ Վճարած էիք մինչեւ 1 Հոկտ. 927։
Թուլուզ, Հ. Փ.— 35։
Կրան Սէռ, Օ. Պ.— 70։
Օպընա, Ս. Կ.— 5։
Նանթ, Գ. Մ.— 35։
Կառտան, Խ. Ս.— 10։
Լանսէյ, Գործ.— 181.60։
Լիոն, Մալ. Հ. Մ.— 25։
Լիոն, Գ. Մ.— 35։
Մարսէյլ, Գործ.— 604։

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ

LA MENACE

?

ԻՐԱԽԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Հեռ. Passy 72.56
Կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (Աֆիտավիթ)
դիմել՝ ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 4—7.

ԳՆԵՑԷՔ

Արեւելեան ուտեստեղէններ, եւ ամէն տեսակ փլաքներ
Նպարավաճառ

Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆԷ

28 Rue Lesage, Paris (20e)
Մէթրօ Belleville
Tél. Menil. 61-85 Թրամ. 5 եւ 26

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ[ՆԵՐՈՒ]
տարիներէ ի վեր Նիւ-Եորքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մասնագիտութիւնը կատարելագործած։
Կ՚ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ կիրակի եւ տօն օրերը մինչեւ կէս օր։
16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis
Téléph. Provence 09-32:

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԵՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-..
Մէթրօ՝ Cadet կամ Նօտ-Տամ N. D. de Lorette
Ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14-19, կիր. եւ տօն օրեր 10-..

ԱՐՏԱԴՐՈՂԷՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՍՊԱՌՈՂԻՆ

ԱԼՊԵԱՆ ԼԵՌՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՊԱՆ[ԻՐ]

Ա Ն Ա Ր Ա Տ   Ը Ժ Ա Ն   Մ Ա Ք Ո Ւ Ր

Ձեր շահը նկատի առնելով բաղդատեցէք հետեւեալ գին[երը]
2 քիլոնոց տուփը 28 ֆրանք
4 » » 52 ֆրանք
8 » » 96 ֆրանք
Յանձնելի ձեր բնակարանը։ Փոստի դրամ չկայ։ Մեծաքանակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ։ Փորձեցէք անգամ մը կրկին ապսպրելու համար։ Դիմել՝ ARAM SPENTCHIAN Ave. de la Gare, Allevard, (Isère).

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-2.
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'E[cole] des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et Inter[na]tional Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱԽԱԳԷՏ՝ ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆանս Օթօմոպիլ է Սբօրթիվ եւ Մ... Թիւէլ Միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։
Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատ[եր]ներու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ վաղուց արկածն[երու] ...թիւ վնասուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբ[ագրէ] աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume [եւ] կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակ[եր]պութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւնները։
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹ[ԻՒՆՆԵՐՈՒ]
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր ...

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVI[LLE]
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-..
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնա[մուին] ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մ[ասնա]գէտը կ՚ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ՏՕՔԹ. ԻԶՄԻՐԼԵԱՆ

48 RUE MONTMARTRE (Բ. յարկ, աջ կողմը առաջին դ...)
Ֆրանսացի կարող մասնագէտներու ընկերակցութեամբ դարմանէ ներքին եւ կանանց, վեներական եւ մորթա[յին] քիթի, ականջի եւ կոկորդի հիւանդութիւնները։
Tél. Central 73—38. Métro: Sentier կամ Halle[s]
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐ՝ ԱՄԷՆ ՕՐ 10—12 եւ 1.30-..

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ
կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտր. եւ քաղաքային դատեր[ով] կը ստանձնէ մասնաւորապէս ապահովագրական վէ[ճեր] ինքնաշարժի եւ աշխատանքի արկածներու վերաբեր[եալ] դատական գործեր։
կ՚ընդունի ամէն առտու 9.30—12 եւ ժամադրութեամբ
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives ..

Կ՚ՈՒԶՈՒԻ 18-25 տարեկան երիտասարդ մը՝ tri-porteurով յանձնումներ կատարելու համար։ Պայմանն է ֆրանսերէն գիտնալ եւ երաշխաւորութիւն ներկայացնել։ Դիմել ժամը 9—10 եւ 5—7 Պ. Խաչիկեանի, 65 Rue Ste. Anne. Paris (2e). Մէթրօ՝ 4 Septembre.

ԻՐԱԽԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵ[ՆԵԱԿ]

Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱ[Ն]

5 Rue Cardinal Mer[cier]
(նախկին Rue Nouve...)
Tél. Cent. 96.70 եւ ..
կը կատարէ Ֆրանսա[յի մեջ մտ]նելու կամ բնակելու ա[րտօ]նութեան պաշտօն[ական] գործողութիւնները, ... կերպով։ Նաեւ դատ[ական] եւ վարչական ամէն ... գործեր կը ստանձնէ։
Դիմել ամէն օր 9-12 ..

Դ. ԹԱՃԻՐԵԱՆ

19 RUE HENRI MONNIER
PARIS (IXme)
ՓՈՐՁԱՌՈՒ ԼԱՃՈՒԱՊԱՀ

ՏՈՒՐՔԻ ՇՐՋԱՆԸ ԵԿԱ՛Ւ...
ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵ՛Ր, կանոնաւորեցէ՛ք ձեր հաշիւները, դիմելով մե[զ] խուսափելու համար տարապայման ՏՈՒՐՔԵՐԷ։
Կը ստանձնենք տոմարակալութեան եւ տուրքի վրայ ամէն տեսա[կ] գործեր։ Բացարձակ գաղտնապահութիւն եւ դիւրամատչելի գիներ։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. TEURNIER

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20շ.	40շ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6տ.	10տ.
ԵՒՐՈՊԱ		100ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 26 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1928

26 JANVIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 554 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ. ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՐՈՐԴ ԽՕՍՔ

70-80 ՏԱՐԻ ԱՌԱՋ

Երէկ արտատպեցինք Թուրքերէն թերթի մը, «Իգտամ»ի մէկ խմբագրականը:

Գրողը՝ նոյն ինքն Ահմէտ Ճէվտէթ պէյ, այդ հինաւուրց թերթին հիմնադիրը, որ հին Թուրքի դասական տիպարն է եւ դեռ նոր քաշուեցաւ հրապարակէն: Տեսակ մը Բիւզանդ Քէչեան:

Թուրք հրապարակագիրը, քննելով ամէն տեղ Թուրքերէն խօսակցութիւն պարտադրելու խնդիրը, անգործնական կը գտնէ այդ ձեռնարկը, քանի որ Թուրքերը... շատ ետ մնացած են:

«Ճարտարարուեստը բացարձակ մեծամասնութեամբ կը գտնուի Թուրքերէն չգիտցողներու ձեռքը: Թուրքերը ոչ առեւտուրի, ոչ ալ արհեստներու մէջ դիրք ունին: Շէնքի մը համար բոլոր անհրաժեշտ արհեստաւորները ոչ-իսլամներ են: Թուրքերը բաժին չեն ունեցած բոլոր նուրբ արհեստներու մէջ... Գործածութեանց մէջ պէտք եղած Թուրքերէն բառերը 3 400էն աւելի չեն:»

Եւ աւելին: Թուրք խմբագիրը իր գրադարանը պրպտելով, կը տեսնէ որ Հայերը «Տելեմաք» թարգմանած են 70-80 տարի առաջ, թէ գրաբար և թէ աշխարհաբար. երկրաբանական գիրքեր գրած են 60 տարի առաջ, յետոյ «Իլիական» և «Ոդիսական» թարգմանած են, այն ալ ոտանաւոր:

— «Մենք որ Թուրքերէն խօսակցութեան տարածումը կ'ուզենք, կրնա՞նք Թուրքերէն լաւ բառարան մը ցուցնել»:

Եթէ միւս բոլոր փաստերը — եւ դեռ ի՛նչ իրողութիւններ — մէկդի դնենք, միայն «Տելեմաք»ի թարգմանութիւնը կամ սա բառարանի խնդիրը բաւական է, հասկնալու համար թէ ինչո՛ւ ջարդուեցանք:

Որովհետեւ, տակաւին մեր մէջ ալ կան մարդիկ, որ չեն ըմբռներ թէ Թուրքերը ինչո՛ւ ջարդեցին մեզ:

Իթթիհատական շրջանին, երբ կ'արծարծուէր բարենորոգումներու հարցը, Թուրք վարիչները, շատ մը առարկութեանց կարգին, կը հակաճառէին,— Ամբողջ երկիրը բարեկարգութեան պէտք ունի: Դուք մեզմէ յիսուն տարի առաջ անցած էք. պէտք է սպասել որ մերիններն ալ ձեզի հասնին, կամ գոնէ մօտենան:

Ուրիշ խօսքով, վազողը պէտք է կենայ, որպէսզի քալողը ետեւէն հասնի: Կամ քալողը պէտք է կանգ առնէ, մինչեւ որ ծալապատիկ նստողը բարեհաճի տեղէն շարժիլ:

Կրնայի՞նք սպասել: Կրնայի՞նք քարացած կենալ 70—80 տարի առաջուան կէտին վրայ:

Եւ պատասխանը տուին, կարճ եւ կտրուկ.—

«Այնպիսի բան մը պիտի ընենք, որ յիսուն տարի ձեր խելքը գլուխը չգայ»:

Մնացածը,— թղթատեցէք 1915ի պատմութիւնը, որ անսասան շարունակուեցաւ անկէ յետոյ, եւ կը տեւէ մինչեւ այսօր:

Բայց ի՞նչ: Ոչ թէ յիսուն տարի, հինգ տարի անգամ չանցաւ, որպէսզի մենք մեր վէրքերը կապենք, եւ նորէն ոտքի կանգնինք, գօտեպինդ՝ մեր մեռելներուն ուխտով:

1918ին արդէն պետութիւն էինք, վեց հարիւր տարուան գերութենէ յետոյ: Ջախջախեցանք եւ չարաչար խաբուեցանք: Մեր կողին դաշոյն մխեց նոյնիսկ հարազատը, ձեռք ձեռքի՝ դահիճին եւ անոր զինակցին հետ:

Եւ սակայն, խարիսխը կայ եւ կը մնայ: Ունինք արդէն հայրենիք մը, որ չի գոհացներ մեզ, բայց կը կազմէ շօշափելի հեռանկար մը: Անոր վարիչները ի զուր կը յամառին խաթարել ընական ճամբան: Կարելի չէ մինչեւ վերջը անպատիժ կապտել ամբողջ ժողովուրդի մը կամքը եւ համակրանք շահիլ վարչական ծաղրանկարներով:

Այո՛, դառն է մեր վիճակը եւ՝ հայրենիքին մէջ, եւ՛ անկէ դուրս: Տուն-տեղ կորսնցուցած, կարօտը կը քաշենք տաքուկ երդիքի մը, եւ տաժանակիր աշխատանքի մը դատապարտուեր ենք, պատառ մը հացի համար:

Եւ սակայն, ուժով ենք նորէն եւ հպարտ:

Միայն այն պարագան որ 70-80 տարի առաջ «Տելեմաք» ենք թարգմաներ, իսկ Թուրքերը իրենց լեզուին բառարանն անգամ չունին, շէնք մը շինել չեն գիտեր կամ նորէն պետական պաշտօններու ետեւէն կը վազեն, — միայն այս պարագան բաւական է, որպէսզի Թուրքերը աւաղեն իրենց զօրութեան փառքին մէջ, իսկ մենք աւելի քան ամրանանք մեր տկարութեան և առժամեայ պարտութեան մէջ:

Թուրք խմբագիրը յոյս չունի որ քառասուն տարիէն առաջ կարելի ըլլայ ընդհանրացնել Թուրքերէն խօսակցութիւնը:

Իսկ մենք այդքան սպասելու պէտք չունինք, տեսնելու համար մեր հայրենիքը ազատ եւ անկախ, եւ, եթէ կ'ուզէք, նորէն 70—80 տարի առաջ անցած՝ մեր արիւնռուշտ հարեւաններէն:

Ո՛չ վայրերան կանչեր, ոչ ալ վիպական երազներ: Այլ գիտակից եւ յարատեւ աշխատանք:

Հայրենիքի և ազատութեան գաղափարը շատ աղօտ էր մեր մէջ, երբ համաշխարհային մշակոյթին կը խառնուէինք, «Իլիական» կամ «Տելեմաք» թարգմանելով:

Այդքանը արդէն խոր ակօսներ բացաւ մեր վերածնութեան ճամբուն վրայ:

Իսկ այսօր, երբ հայրենիքի՛ եւ՛ գաղափարն ունինք եւ՛ հողը, — այդ ո՞ր ուժն է որ կէս ճամբուն վրայ պիտի կեցնէ մեզ:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՆԼԵԶՈՒՆ ԵՒ ԼԵԶՈՒԱՆԻՆ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, Պոլսոյ *Ազգարարը* կը նկատէ (18 Յունուար).

— *«Յաճախ առիթ ունեցած ենք փաստելու, թէ Բարեգործականը շատ քիչ բան կ'ընէ իր անունը արդարացնող:*

Նոր փաստ մըն ալ Նոփօ Զաքարեանն է (Պաւլկար, ա): Տեղացիները մեծ մասով համեստ աշխատաւորներ են, այն ալ շատ անգամ անգործ: Ունին դպրոց մը, իրենց պէս աղքատ, ու միշտ պարտքի տակ: Այս տարի, բացը այնքան կը մեծնայ,— 16,000 լէվա,— որ թաղ. խորհուրդը կ'որոշէ փակել վարժարանը: Բարեբախտաբար, խումբ մը երիտասարդներ արգելք կը հանդիսանան, եւ խորհրդակցական ժողով մը գումարելով, մարմին մը կ'ընտրեն, իբր խորհուրդին օժանդակ:

Դիտակ տեղացիներու անձուկ վիճակին, նորընտիր մարմինը զուրսի «սուրբ»երուն կ'ապաւինի, եւ մէկ մէկ նամակ կը գրկէ Վառնայի Գերմանական Բարեսիրացին ու Հայ Բարեգործական Ընդհ. Միութեան: Գիտէ՞ք ինչ կ'ըլլայ արդիւնքը: Գերմանական Բարեգործականը, որ արդէն տարեկան 15,000 լէվա կուտար, անմիջապէս նամակով մը կը պատասխանէ թէ 18,000ի կը բարձրացնէ *իր նպաստը: Իսկ* հայկակա՞նը, *ոչ միայն յաւելում չըներ,* այլ եւ կը դադրեցնէ իր չնչին տարեվճարը, *5000 լէվան:*

Երեւոյթը այնքան ապշեցուցիչ է, որ մենք տակաւին չենք ուզեր հաւատալ անոր, եւ շատ ուրախ պիտի ըլլանք, հակառակը հաստատելով:

... Բարեգործականը ի՞նչպէս կրնայ դիտել այս փաստը, եւ չագգուիլ: Միջո՞ց չունի: Բայց բերուելիք օժանդակութիւնը պզտիկ կաթիլ մըն է, հազիւ վաթսուն *թրքական թուղթ ոսկի: Այնքան անճա՞ր է այդ մարմինը, որ ոչ իսկ ամսական* հինգ *ոսկի կրնայ տրամադրել: Որքան գիտենք, վերջերս նոր նոր կաակներ եկան աւելնալու հիներուն վրայ, իսկ անցեալները բազմածախս պաշտօններ ստեղծուեցան, Փարիզի կեդրոնին մէջ: Միայն գրագէտի մը՝ Ն. Զաքարայի տարեկան նպաստէն աւելի ամսական սահմանուեցաւ, չենք գիտեր իր կատարելի՞ք ո՞ր աշխատանքին:»*

ԸՆԴԴԻՄԱԴԻՐՆԵՐԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

«Խորհրդ. Հայաստան» վերջերս շարունակ ցանկերով անուններ կը հրատարակէ անոնցմէ, որոնք վտարուած են կուսակցութենէն, ընդդիմադիր հոսանքին յարած ըլլալու ամբաստանութեամբ: Անոնց մէջ կան անուններ, որոնք կոմունիստ արձանագրուած են 1905էն եւ 1917էն ի վեր: Հին «ընկեր»ներ որ կը ճամբուին: Մեծ մասը պաշտօնեաներ են, մէկ մասը՝ բանուոր: Ուրիշ ցանկով մըն ալ «Խորհրդային Հայաստան» կը հրատարակէ անունները անոնց, որ կը հեռանան ընդդիմադիր խմբակէն, անշուշտ ճնշումի տակ: Վերջին թիւէն (Յունուար 6) առնելով, կը ներկայացնենք երեք անուններ, «հին ընկեր»ներ, որ ընդդիմադիր են դարձեր եւ հիմա կը հեռանան:

Յակոբեան Եղիշա, Տէր Յարութիւնեան Օհան, Զոհրաբեան Արտեմ: Ու դեռ քանինե՛ր այսպէս, որոնց անունը կը հրատարակուի թերթին մէջ կամ չի հրատարակուիր:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՍԳԱՀԱՆԴԷՍ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ՄԱՐՄԻՆԸ ՊԻՏԻ ՓՈԽԱԴՐՈՒԻ ՓԷՐ-ԼԱՇԷԶԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆԸ

Փարիզի հոգեւոր հովիւ Վռամշապուհ եպիսկոպոսէն ստացանք հետեւեալ յայտարարութիւնը և կը հրատարակենք նոյնութեամբ.

«Հանգուցեալ Հերոս զօրավար Անդրանիկին դագաղն արդէն հասած է 'ի Փարիզ, ինչպէս գրեցաւ.

Յառաջիկայ կիւրակէ, Յունվ. 29, Հայկական եկեղեցւոյն մէջ Ս. Պատարագ կը մատուցուի 'ի ժամ 10 'ի յիշատակ երախտաշատ Հանգուցելոյն. յուղարկի Հոգեւոր Պաշտամունքն կը կատարուի 'ի ժամ 11-30—12, ապա կ'արձակի ժողովուրդն:

Իսկ, յետ միջօրէին 'ի ժամ 2.30 յուղարկի թափօրն կազմուելով դագաղը կը փոխադրի 'ի գերեզմանատունն Père Lachaiseի:

Դամբանականն կը խօսի յ'եկեղեցին Վռամշապուհ եպիսկ. Հոգեւոր Պաշտամանց պահուն:

'Ի գերեզմանատուն առաջին խօսքը կը տրուի դագաղին վրայ խօսիլ Հայ կամաւոր Զինուորաց խմբի ներկայացուցչին,

Մայրաքաղաքիս հայ լրագրերու խմբագրութեանց կողմէն մէկ մէկ ներկայացուցչաց (եթէ կամին խօսիլ), նա'եւ Զափահաս Որբերու ներկայացուցչին (եթէ կամի խօսիլ), սիրով խօսք կը տրուի' իրենց հակիրճ խօսքերն արտասանել դագաղին վրայ:

Իսկ, «Հուսկ Բանք»ն կը պատկանի Արծուեբոյնին Շապին Գաբաճիսարցւոց «Ազգային Միութեան» Հերոսածագերուն:

Կը խնդրուի, քաղաքական տեսակէտի կամ կուսակցական խնդիրներ չը շօշափել եւ խաղաղ ու կարգապահ լռութեամբ պատուել Ազգիս սիրելի եւ օտարներո'ւն իսկ յարգելի Զօրավար Անդրանիկին քաջըր յիշատակն, մա'նաւանդ թէ' կառավարական պաշտօնատարք եւ հետեւորդք' ներկայ պիտի լինին յ'եկեղեցին եւ 'ի գերեզմանատունն, հոգատար ըլլա'մք բարեկիրթ ժողովրդի գաղափարը ներշնչել գգաստ վարուք»: (Կնիք)

Թուրքիա եւ Պարսկաստան

Թէհրանի «Շաֆաղը Սորխ» թերթի խմբագրապետ եւ Մէջլիսի անդամ Դէշնի Խան, որ պոլշեւիկեան տասնամեակին առթիւ Մոսկուա գացած էր, Պոլիս հասած ըլլալով, «Միլլիյէթ»ի կարգ մը յայտարարութիւններ ըրած է:ինչպէս կը յիշուի,պարսիկ թերթը հակաթուրք յօդուածներ հրատարակած էր, երբ անցած տարի թուրքերուն կողմէ զինուած ցեղախումբեր յարձակած էին Ատրպատականի վրայ.

— Պարսիկ մամուլը, կ'ըսէ Դէշնի Խան, միշտ Թուրքիոյ բարենորոգումները ջատագովող յօդուածներ հրատարակած եւ պաշտպանած էր այն տեսակէտը թէ այս երկու եղբայր եւ հարեւան ազգերը իրարու հետ լաւ յարաբերութիւններ պէտք է մշակեն: Սակայն, պիտի հարցնէք թէ ինչո՞ւ թերթիս մէջ Թուրքիոյ դէմ յօդուածներ հրատարակած եմ: Բացատրեմ: Մենք շատ լաւ գիտենք եւ կը հասկնանք որ զօրաւոր Թուրքիան կրնայ արգիլել արեւելեան սահմանին վրայ գտնուող ցեղախումբերը որ պարսկական Ատրպատական մտնեն: Մասնաւորաբար կ'ըսուէր թէ սահմանը անցնող այս ցեղախումբերէն գերի առնուածներուն ձեռքը կարգ մը վերջին դրութեամբ զէնքեր կը գտնուէին: Երբ իբրեւ լրագրող իմացանք, որ այդ գերիներուն մէջ կային կարգ մը մարդիկ, որոնք եթէ չէին պատկաներ Թուրք կառավարութեան, գոնէ կէս-պաշտօնական հանգամանք ունէին, պարտականութիւն համարեցինք քննադատել այս կարգի արարքները: Սակայն պէտք է գիտել տամ որ Թուրք մամուլը աւելի խիստ յօդուածներ հրատարակեց Պարսկաստանի դէմ: Պարսիկ մամուլը ժամանակին մեծ ուշադրութեամբ հետեւեցաւ հանգուցեալ Սիւլէյման Նազըֆ պէյի եւ Րուշէնի պէյի Պարսկաստանի դէմ գրած յօդուածներուն եւ խօսած ճառերուն. սակայն շատ քիչ պատասխանեց անոնց: Կը յուսամ թէ այսուհետեւ երկու երկիրներուն մամուլն ալ աւելի խոհեմ կը շարժի եւ երկու ազգերը աւելի կը մօտենան իրարու:

Խուժիստանի ապստամբութիւնը

Դէշնի Խան Բիւթէրի գործակալութեան հետեւեալը յայտարարած է Հարաւային Պարսկաստանի ծանօթ ապստամբութեան մասին.—

— Կ'ըսուի թէ Խուժիստանի ապստամբութեան պատճառը տուրքերու յաւելումն է: Ասիկա անհաւատալի է, քանի որ ոչ կառավարութիւնը, ո՛չ ալ Մէջլիսը տուրքերու վրայ ոեւէ յաւելում ըրած են: Մուհամմէրայի (Հար. Պարսկաստան) մէջ կայ Խազալ անուն ազգեցիկ շէյխ մը, որ Անգլիացիներու պաշտպանութիւնը կը վայելէ: Երկու տարի առաջ Շէյխը ապստամբեցաւ, սակայն պարտութեան մատնուելով տարուեցաւ Թէհրան, ուր այժմ հսկողութեան տակ կը պահուի: Վերջերս Անգլիացիները չորս յօդուածէ բաղկացեալ ծանուցագիր մը տուած էին պարսիկ կառավարութեան. յօդուածներէն մէկն ալ կը պահանջէր ազատ արձակել շէյխ Խազալը: Այս պահանջը չընդունուեցաւ: Կ'երեւի թէ վերջին շարժումը շէյխ Խազալի մարդոց գործն է:

⁂ «Թայմզ»ի Պասրայի թղթակիցը 23 Յունուար թուականով կը հեռագրէ թէ պարսիկ բանակի հրամանատարը արդէն խաղաղեցուցած է Խուժիստանը: Տուրքերը վճարելու համար 10 օր պայմանաժամ տուած է գիւղացիներուն: Եթէ այդ պայմա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

"ՅԱՌԱՋ ԸՆԹԱՆԱՆՔ„

Դոց գիտէք բոլորդ ալ,—

Յառաջ ընթանանք եղբայրներ,
Մարտի հրաւէր կարդալով...

Թերեւս ոչ մէկ ատեն այնքան բուռն է եղած «մարտի հրաւէրը», որքան այսօր:

Եւ այն ալ՝ հայրենի հողէն փարսախներով հեռու, օտար ափերու վրայ:

Երէկ՝ այս եղանակը կ'իմանայինք իբրեւ գրգիռ մը' «հայրենեաց ազատութիւնը խլելու»:

Այսօր՝ նորէն հայրենիքի անունով կ'ուղղուի հրաւէրը:

Բայց, ո՛րքան արտասուելի է երեւոյթը:

Եւ որքան՝ խառնածայն, խառնիճաղանճ:

Մարտի դրօշ են պարզած մարդիկ՝ գովաբանելու համար հայրենիք մը որուն ոչ հիւսիսը գիտեն, ոչ հարաւը:

Եւ անարգելու համար ամբողջ սերունդ մը, որ իր աչքին լոյսը թափած է անոր ճախճախուտքին, հրատոչոր դաշտերուն եւ անդնդախոր ձորերուն մէջ:

Որուն կուրծքն ու թեւերը ջախջախուած են ամեհի սարերու կատարը:

— Մենք արիւն թափեցինք հայրենիքին համար, կ'աղաղակէ այդ սերունդը, բայց ան կը դառաճանէ մեզի:

— Դո՛ւք, դո՛ւք իրաւունք չունիք անոր հողը տեսնելու, դուք *նացիօնալիստ*ներ եւ *մաւզերիստ*ներ:

— Այո՛, իրաւունք չունին, կը ձայնակցի գորշ խմբակ մը, որուն կեանքը պատերու տակ անցած է: Մի՛ թողուք, կոմիսարներդ, արի արանց եւ իմաստուն:

— Բայց ո՞ւր էիք դուք, երբ մենք վերջին փամփուշտը կ'արձակէինք, արիւն-արցունք թքնելով, որպէսզի դարանակալ թշնամին տեղ բանայ մեր հալածական եղբայրներուն:

— Անցա՛ն այդ օրերը, այսօր մենք ենք տէրն ու տիրականը:

— Այո՛, այո՛, վսեմափայլ տեարք Սաքօ, Լուկաշին, Կարինեան եւ ցեկա, դուք էք տէրը, եւ մենք, ձեր խոնարհ ծառաները, մենք յաւիտեանս յաւիտենից արեւշատութիւն կը մաղթենք ձեզի:

— Բայց եթէ կը վախնաք մեզմէ, անա'ստուածներ, բացէք դուռները սա թափառական բազմութիւններուն առջեւ, որ քա'ր մը անգամ չունին իրենց չոր գլուխը հանգչեցնելու համար . . .

. . . Եւ կարմիր-կանանչ նուագախումբը կը բառաչէ, գողնալով հերոսներուն եղանակը, ինչպէս գողցաւ ու այլանդակեց անոնց հայրենիքը.

Յառաջ ընթանանք ստրուկներ,
Մարտի հրաւէր կարդալով...
Հայրենեաց ազատութիւնը
Խղդենք մեր պիղծ բերանով...

ԱՐՇԱՒԻՐ

ՕԴԱՆԱՒԱՅԻՆ ՉԱՐԳԱՑՈՒՄ

Տիթրոյթէն կը հեռագրեն թէ Ֆորտ պատրաստած է ժամն եւ թեթեւ օդանաւեր, որոնց առաջինը փորձի համար Տիթրոյթէն մեկնած է Միամի: Այս օդանաւերը կը նմանին ֆրանսական փոքրիկ օդանաւերուն, որոնք կը գործածուէին պատերազմի ընթացքին եւ կը թռչին ժամը 80 քլմդ. արագութեամբ:

⁂ Ֆրանսացի օդանաւորդներ Փայեար եւ Լավէրսէն առջի օր պաշտօնապէս կոտրեցին 1000 քիլօ ծանրութեամբ 1000 քիլոմեդրի արագութեան մրցանիշը: Երկու օդանաւորդները ժամը միջին հաշուով 218 քլմդ. 427 արագութեամբ թռան:

ԹՈՒՆՈՒՀԱՅ...

Խորհրդային ճեռաւոր ծայրամասերի ժողովուրդները ջերմ եղբայրական զգացումներով են տոգորված դեպի Խորհրդային Հայաստանի ժողովուրդը, որ ապրում է ազատ, երջանիկ կեանքով։ Այդ զգացումները ամենայն պարզութեամբ արտայայտուեցան Խորհրդային Հայաստանի ժողովրդի ներկայացուցիչների հանդիպումների ժամանակ։

Ահա Թունուհայ ժողովրդի ներկայացուցիչները։ Նրանք ապրում են Ենիսեյի ափերին, Սայանների ստորոտներում, Ուրիանհայի անծայրածիր տարածութեան վրայ։ Նրանք ապրում են ամենայն ազատութեամբ, ամենայն երջանկութեամբ։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար մարզը, ունեն իրենց ազգային ինքնավար հանրապետութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային գրականութիւնը, ունեն իրենց ազգային մշակոյթը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար կառավարութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար խորհրդարանը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար դատարանները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար դպրոցները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար թատրոնները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար կինոները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար ռադիոները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռուստատեսութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար ինտերնետը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար սոցիալական ցանցերը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար բլոգերները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար վլոգերները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար ֆորումները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար չաթերը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար էլեկտրոնային փոստը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային գործակալութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային ծառայութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային կապը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային ցանցը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային համակարգը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային սարքերը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային գործիքները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային ապարատները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային սարքավորումները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մասերը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մասնիկները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային ատոմները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային էլեկտրոնները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային պրոտոնները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային նեյտրոնները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային քվարկները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային գլյուոնները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային ֆոտոնները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային գրավիտոնները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային հիգսի բոզոնները։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ նիւթը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ էներգիան։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ժամանակը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ տարածութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենայնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ոչինչը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ զրոն։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ անսահմանութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ հաւերժութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենակարողութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենագիտութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենայնութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ոչինչութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ զրոյութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ անսահմանութեան անսահմանութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ հաւերժութեան հաւերժութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենակարողութեան ամենակարողութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենագիտութեան ամենագիտութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենայնութեան ամենայնութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ոչինչութեան ոչինչութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ զրոյութեան զրոյութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ զրոյութեան զրոյութեան զրոյութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութեան զրոյութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութեան անսահմանութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութեան հաւերժութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութեան ամենակարողութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութեան ամենագիտութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութեան ամենայնութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութեան ոչինչութիւնը։ Նրանք ունեն իրենց ազգային ինքնավար հեռագրային մութ զրոյութեան

ԳԱՖԵՂՈՎ ԳՈՒՆԱՑՈՒԹՅԱՆ
(ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԿԵՆՑԱՂԱԳԻՐ)

ՄԱՍԶԱՎ ՍԱՍՆ

Գ.

— Թող կ՚ասէ թէ՝ ինչո՞ւ մեր մարդիկը պէտք չունին ոչ մէկ բանի, որ ես չգիտնամ։ Ես գիտեմ ամէն բան, որ կայ աշխարհի վրայ, եւ ինչո՞ւ չպիտի գիտնամ, որովհետեւ ես ամէն բանի մէջ խառնուած եմ։ Ես ամէն բանի մէջ խառնուած եմ, որովհետեւ ես ամէն բան կ՚ուզեմ գիտնալ։ Ես ամէն բան կ՚ուզեմ գիտնալ

նաժամին մէջ չվճարեն, անոնք պիտի հետապնդուին եւ իրենց կալուածները պիտի գրաւուին: Զինուորները դեռ կը մնան Քասպայի եւ Խազալապատի մէջ:

Աֆղան թագաւորն ու թագուհին Փարիզի մէջ

Աֆղանիստանի թագաւոր Ամանուլլահ Խան եւ թագուհին Շահ Ամմուն երէկ առաւօտ Փարիզ հասան: Դիմաւորելու համար Պուա-տը-Պուլոնեի կայարանը գացած էին Հանրապետութեան նախագահը, Ծերակոյտի եւ Երեսփ. ժողովի նախագահները, ոստիկանական տեսուչը, Սէնի նահանգապետը եւ ուրիշ պաշտօնական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ: Հանրապետական պահակներու գումարտակ մը՝ դրօշակով եւ նուագախումբով ողջունեց զանոնք: Պաշտօնական ներկայացումներէն վերջ, թագաւորն ու թագուհին՝ ընկերակցութեամբ Հանրապետութեան նախագահին, տարուեցան արտաքին նախարարութիւն, ուր կէսօրին ճաշ մը տրուեցաւ: Կէսօրէն վերջ ընդունուեցան Էլիզէի պալատին եւ քաղաքապետարանին մէջ:

Թագաւորն ու թագուհին պիտի բնակին արտաքին նախարարութեան մէջ: Թագաւորը պիտի պառկի Նափոլէոն Պոնափարթի, իսկ թագուհին Մարի Անթուանէթի պատկանող մահճակալներու մէջ:

Թուրք համայնավարներու դատը վերջացաւ

Պոլիսէն կը հեռագրեն թէ վերջացած է դատավարութիւնը թուրք համայնավարներուն, որոնք կ'ամբաստանուէին թէ կը դաւադրեն կառավարութեան դէմ: Փաստաբան Մուսթաֆա Խայրի կը պաշտպանէր ամբաստանեալները: Դատի ենթակայ 57 հոգիէն 25ը ազատ արձակուեցան: Պոլշեւիկեան կազմակերպութեան հոգին Տոքթ. Շէֆիք Հիւսնի կրեց ամէնէն ծանր պատիժը՝ 18 ամիս բանտարկութիւն: Մնացող 31 հոգին 1էն 4 ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցան:

Այս առթիւ «Իւմանիթէ» կը գրէ.—

«Մեր Թուրք ընկերներուն տրուած պատիժները լաւագոյն ապացոյցը կը կազմեն թէ դատարանը վերին հրամանով դատած եւ դատապարտած է: Քանի մը ամիս բանտարկութիւնը կամ չափազանց է կամ չափազանց քիչ: Էնկիւրիի վարչաձեւը ինքզինքն է որ դատապարտած է:

Ի՞նչպէս կը գործեն Թիւրք Օճաղները

Թիւրք Օճաղներու քննիչ Պիւրհանէտտին պէյ, որ մէկ ու կէս ամիսէ ի վեր քննական պտոյտ կը կատարէր Արեւմտեան նահանգներուն մէջ, իր գործը աւարտած ըլլալով Պոլիս վերադարձած է: Քննիչը մանրամասն տեղեկագիր մը պատրաստած է Արեւմտեան Անատոլուի երիտասարդութեան վիճակի մասին: Պիւրհանէտտին պէյ այս առթիւ հետեւեալ յայտարարութիւններն ըրած է լրագրողներուն.—

— Թիւրք Օճաղ»ները տենդայոյզ գործունէութեան մէջ են Արեւմտեան Նահանգներուն մէջ: Ամէն կողմ բուռն պայքար կը մղուի բախտախաղի եւ ոգելից ըմպելիներու գործածութեան դէմ: Թուրքերէնի գործածութիւնը ընդհանրացնելու նպատակով Պոլսոյ համալսարականներու բացած պայքարը երկար ատենէ ի վեր կը գործադրուի Իզմիրի մէջ: «Թիւրք Օճաղ»ի անդամ երիտասարդները գիշեր-ցորեկ կ'աշխատին, որպէս զի բոլոր հայրենակիցները թուրքերէն միայն խօսին: Իզմիրի մէջ «Թիւրք Օճաղ»ին համար 80,000 ոսկի ծախսուելով պաշտօնատուն մը կառուցուեցաւ:

Հրեաները միշտ պատնէշին վրայ

«Սօն Սաաթ» կը գրէ թէ վերջերս Հայտար Փաշայի մէջ Հրեաներու Թաղ. Խորհուրդի ընտրութեան առթիւ թուրքերէնի գործածութեան ինպաստ ցոյց մը տեղի ունեցած է: Թաղ. Խորհուրդի ատենապետ եւ «Թուրքերէնի ընդհանրացման» միութեան հիմնադիր Եավշի պէյ Էյնէքավէ թուրքերէն ճառ մը խօսած է՝ առաջարկելով որ իրենց բոլոր ժողովներն ու գործառնութիւնները թուրքերէնով կատարուին: Այս առաջարկը ընդունուած է ամբողջութեամբ եւ ցոյցի միջոցին միշտ թուրքերէն խօսուած է:

Ցիշեալ թերթը այս առթիւ կ'ըսէ թէ «հասկցուած է որ ոչ թուրք տարրերը այլեւս հետզհետէ ճամբու կուգան»:

Թուրք զինծառաներու դատը

Գրեցինք թէ «Եավուզ»ի եւ ծփուն նաւարանի խնդրով զբաղող Խառն Յանձնաժողովը միաձայնութեամբ որոշեց դատարանի յանձնել նախկին ծովային նախարար Իհսան պէյը: Աւազանի խնդրին մէջ մեղսակից նկատուած են էօմէր Նազըմ եւ Տոքթ. Ֆիքրէթ պէյերը: Նկատելով որ Տոքթ. Ֆիքրէթ պէյ երեսփոխան է, որոշուեցաւ խնդիրը հաղորդել Ազգային Մեծ Ժողովին: Որոշուեցաւ նաեւ դատարանին յանձնել Քօնիչէլի Նուրէտտին եւ Սապանճալը Հագգը պէյերը: Յանձնաժողովին որոշումով իբր իրենց պաշտօնին մէջ զեղծում կատարողներ դատարանին պիտի յանձնուին նաեւ պաշտօնատարներու յանձնաժողովի անդամներէն փաստաբան Զիա, իրաւագէտ խորհրդական Մուսթաֆա Լութֆի, հաշուակալութեան դիւանի պետ Նաֆի, շինութեանց դիւանի պետ Մուսթաֆա Զիա, նաւատորմի ճիւղի պետ Էտհէմ, եւ խորհրդական Նէճաթի պէյ:

Բարձրագոյն Ատեանը պիտի կազմուի տասնըվեց գործօն եւ չորս պահեստի անդամներէ: Ատեանը այս շաբթու իսկ գործունէութեան պիտի լծուի: Մեղսակիցներն ալ պիտի դատուին միեւնոյն Բարձր Ատեանին առջեւ:

Անգլիացին ազատ արձակուած

Հեռագրի մը համաձայն, Պոլսոյ դատարանը ազատ արձակած է անգլիացի Ուիլերմը, որ իբրեւ անթելի պաշտօնեայ կը ծառայէր թրքական «Քափլան» շոգենաւին մէջ: Ուիլերմսի փաստաբանը պաշտպանեց այն տեսակէտը թէ յիշեալը դադրած էր անթելի պաշտօնեայ ըլլալէ սկսեալ այն վայրկեանէն, երբ «Քափլան» թրքական ջուրերը մտաւ, ու այն ատեն դարձաւ պարզ ճամբորդ մը:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ Ակադեմիան որոշեց Նոպէլի գրական մրցանակին համար Շուէտի Արքայական Ակադեմիային թեկնածու ներկայացնել Հանրի Պէրկսոնը:

ՌԷՆՍԻ մէջ ձերբակալուեցան երկու Ֆրանսացիներ, որոնք կեղծ յիսուն ֆրանքնոցներ (հին տեսակ) կը բշէին:

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ
այս Ուրբաթ գիշեր ժամը ճիշդ 8.30ին, Քաֆէ օ Քլէռ տը Լիւնի վերնայարկը, մէթրօ Իթալի:
Ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ
կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէի կողմէ
28 Յունուար Շբ. գիշեր ժամը 8.30ին, Սինէմա Սէն Լուի սրահին մէջ
կը խօսի **ԸՆԿ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ**
պիտի ներկայացուի հայ յեղափոխական կեանքէ առնուած
խիստ յուզիչ դրամ մը **ԱՐԱԲՕՆ**
4 արար եւ մէկ պատկեր: Գին 5 եւ 3 ֆրանք

ՔԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ
Ղեկավարութեամբ Մ. ԿՈՍՏԱՆԵԱՆԻ, մասնակցութեամբ Տիկ. Մամիկոնեան-Կոստանեանի եւ Մ. Մարութեանի:
Այս Կիր. գիշեր ժամը 8.30ին, Bon Théâtreի մէջ, (84 Rue Chape)
կը ներկայացուի Պէռնշթէյնի **ՍԱՄՍՈՆԸ**
կամ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՔԵՌՆԱԿԻՐԸ
ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ
կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Bois Colombesի մասնաճիւղին կողմէ
28 Յունուար Շբ. Գիշեր, Bois Colombesի Salle de municipalitéի մէջ
կը մասնակցին կոմիտաս եւ Սիփան երգչախումբերը
ԳԻՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ
կը խնդրուի բոլոր միութիւններէն նկատի ունենալ սոյն թուականը

ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Պէլվիլի ենթակոմիտէի ժողովը այս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, 131 Fbg. du Temple, Օրակարգ. Զեկուցում եւ ընտրութիւն:

Հ. Յ. Դ. «Հրազդան» խումբի ժողովը՝ այս իրիկուն, ժամը 8.30ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայանալ անդամատետրերով:

Հ. Յ. Դ. Եռագոյն խումբի ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 154 Ave. Argenteuil, Asnières.

Հ. Յ. Դ. Փօն տը Շէրիւիի ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին: Գրադարանին մէջ: Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. կոմիտէին կողմէ Ընկ. Ա. Աճէմեան:

Հ. Յ. Դ. Իսի-լէ-Մուլինօի եւ Սէն-Ժէրմէն կղզիի «Վանի-Արամ» նորակազմ խումբի ժողովը այս Կիրակի ժամը 2.30ին, Place Jules Gevelot, Bureau de Tabacի մէջ: Բոլոր ընկերներն ու համակիրները կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ:

Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը այս կիրակի առտուան ժամը 9ին գրադարանի սրահը, 262 Rue Dugueselin, խիստ կարեւոր օրակարգ:

Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէի եւ խմբապետներու խառն ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին գրադարանը սրահը:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 1.30ին, գրադարան ընթերցասրահի մէջ:

ՅԱՌԴԳՈՂԻ առաջիկայ գրական երեկոն, այսօր Հինգշաբթի, ժամը 9ին, Ֆլորիայի մէջ: Յ. Ֆրէնկեան պիտի կարդայ ինքնագիր վիպակ մը, Վարդիթէր: Կը հրաւիրուին անդամներն ու համակիրները:

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Ուսանողական միութեան ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ֆլորիայի սրահը: Օրակարգ.— Վարչութեան ընտրութիւն, լեզուական հարց եւն.:

ՇԱՊԻՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ եւ շրջանի Ռազմիկ Հայրենակցական միութիւնը ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ, անխտիր բոլոր հայրենակիցները, գիւղացի թէ քաղաքացի այսօր Հինգշբ. իրիկուն ժամը 8.30ին, 40 Rue de Belleville:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բարձր-Հայքի հայրենակցական միութեան անդամական ընդհ. ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ առաջ ժամը 9ին, 41 Րիւ Պէռնար-տիւ-Պուա, Օրակարգ. վարչութեան զեկուցում եւ նոր ընտրութիւն: Բոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Ընդհ. ժողովի ատենապետ Ա. Արծնեան:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բաբերդի Հայրենակց. միութեան վիճակահանութենէն շահած են հետեւեալ թիւերը.— 61՝ ինքնահոս գրիչ, 121՝ շաքարի աման, 242՝ ժամացոյց, 312՝ ածելիի մեքենայ մը վեց դանակով, 375՝ մետաքսէ քաշքօլ, 348՝ կնոջ պայուսակ:

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒՆ

Զօրավար Անդրանիկի նախկին զինուորները կը հրաւիրուին խորհրդակցական ժողովի այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, 206 Rue Lafayette սրճարանը:

ՀԱՅ ՄԵՔԵՆԱԳՈՐԾ արհեստաւորներու միութեան Երեկոյթ Պարահանդէսը Շաբաթ իրիկուն ժամանակի Tête Noireի սրահներուն մէջ, 24 Quai Beaubourg: Մուտք 10 եւ 5 ֆր.:

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՄԵԾ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ ԺՈՒԱՆՎԻԼ 18 ՓԵՏՐ.ԻՆ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Ժուանվիլի մասնաճիւղը ժողովուրդին խընդրանքին վրայ, իր երկրորդ պարահանդէսը կը կազմակերպէ յառաջիկայ 18 Փետր. Բարեկենդանի առթիւ, մանրամասնութիւնը յաջորդով:

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE
?

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՄԵԼԻԶԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ
վէպ՝ արեւելեան կեանքէ, առնուած մեծ պատերազմէն:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

ՅՈՒՆԱՀԱՅ ՏԱՐԵԳԻՐՔԸ 1928
Ճոխ բովանդակութիւն, գրական, գեղարուեստական եւ ազգային կեանքի պատկերացումով, աշխատակցութեամբ նոր գրողներու: Գին 30 ֆր. կը գտնուի «Յառաջ»ի խմբագրութեան մօտ:

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ

Գ. ԳԻԶԱԼԵԱՆԻ
ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏՔԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ
(ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ «ԴՐՕՇԱԿ»)
Գինն է 8 ֆր., Ամերիկա, Անգլիա եւ անգլ. գաղութները կէս տոլար:
Դիմել,— H. Kentouni, 36, Ave. Chevreul, Asnières (Seine).

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ Կէյվէ-Էջմէ գիւղէն եղբայրս Սուրէն Գապատաեան, հօր անուն Գրիգոր, մօր անուն Պայծառ, կը կարծուի թէ 6 տարի առաջ Միտիլլի իր մօրեղբօր Դարբին Վարդան Սէֆէրեանի քով կը գտնուէր: Գրել՝ Mme. Siranouch Sarkissianի, 17 Rue Trabose Combes par Aubin Vveyron, France.

Կը խնդրուի յունահայ թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ զաւակներս, Պրուսայի Մեծ Նոր գիւղէն Մկրտիչ Տուտուեան 25 տարեկան, Պօղոսիկ 22 տարեկան եւ Վաղէն 19 տարեկան որոնք Տէրզօր աքսորուելէն վերջ Մուսուլի կամ Թիֆլիսի կողմերը գացած ըլլալ կը կարծուին: Իմացնել Տիկ. Սըրբուհի կամ Տիկ. Աղաւնի Տուտուեանի, 21 Rue Blanqui, Kremlin Bicêtre, (Seine) France.

Կը խնդրուի արտասահմանի խերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռուի Կարպիս Արսանեան, որ երեք ամիս առաջ Նիսէն Փարիզ Սէն-Միշէլ փոխադրուած է: Գրել՝ Hmayak Karakachian, Gaudinière. La Ville-aux-Clercs, Loir-et-Cher.

— Փնտռուի վ. ռամշապուհ Օրբելեան, որ 1922ին Ռումանիոյ Պռայլա (Braila) քաղաքը կը գտնուէր: Իմացնել՝ Puzante Jamagotchianի, 24 Grand Rue, Aubenas, (Ardeche).

— Կը փնտռուի Արապկիրցի Սողոմոն Քօձամիրեան՝ որ միացեալ նահանգները կը գտնուի: Մէկուկէս տարի է իմեր լուր չունիմ: Գրել՝ Kéropé Derderianի, Usine Vigièr, Pont St. Esprit, Gard, France.

Կը խնդրուի Ամերիկահայ թերթերէն արտատպել:

— Օր. Սիրարփի Չօպանեան կը փնտռէ իր մօրաքրոջ որդին, Միհրան Պէյլէրեան, 30 տարեկան, Կէյվէի-Կէօկ Կէօլ գիւղացի որ մտադիր էր Փարիզ գալ Պոլսէն՝ ուր Պէպէկի կողմերը կ'աշխատէր շոգենաւի մը մէջ, որպէս գործաւոր, 1922ին: Իմացնել Mlle. Sirarpi Tchobanianի, C)o Mr. Béylérian, Joyeuse-Ardèche.

— Պագարճըկէն Կարապետ Միթիլեան կը փնտռէ Գրիգոր և Գէւորգ Միթիլեանները: Իմացնել՝ «Յառաջ»ի խմբագրութեան:

Կ'ՈՒԶՈՒԻ 18-25 տարեկան երիտասարդ մը՝ tri-porteurով յանձնումներ կատարելու համար: Պայմանն է ֆրանսերէն գիտնալ եւ երաշխաւորութիւն ներկայացնել: Դիմել ժամը 9—10 եւ 5—7 Պ. Խաչիկեանի, 65 Rue Ste. Anne. Paris (2e). Մէթրօ՝ 4 Septembre.

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ
ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԵՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆ...
17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine 47-...
Մէթրօ՝ Cadet կամ Նօտ-Տամ N. D. de Lorette
Ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14-19, կիր. եւ տօն օրեր 10-...

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ
20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.ՆՈՑ
ԵՒ 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ 10 ՖՐ.ՆՈՑ ԳԻՐՔ ՄԸ ՆՈՒ...
Աղա Նազար 3, Արծակ էջեր Խաչհակեանի 12.50, Ալաղ... պետ 30, Թիապարտ 30, Առանց դաւանանքի 50, Հերովթի... Պէքրի Մուսթաֆա 5, Մահրիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդան... կուտինները 2, Աղչին-մալ-Ալան 4, Միւրինա 8, Երեք տարի... ժանթինի մէջ 5, Ռաֆայէլ 18, Երազահան 5, 6, 10, Երգար... 6, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիտ 15, Նամակ 10, Լ... այրենարան 5, Հօճա Նասրէտտին 17.50, Վանականին ան... Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, ... ձայնը 25, Սուլամիթ 6, Ծովին աղջիկը 5, Ուխտ հէքեաթն... թալիսման 4, Քերթ. Պ. Դուրեանի 5, Տաղք եւ նամակա... Լէպլէպիճի 5, Զարչըլը Արթին 5, Ճեպընթաց նորաձինը 2, ... սանայ բառարան 75, Ինքնուսուցիչ զրուցատրութիւն 10, ... առշըքիկներ 15, Սիրային ոճիր մը 15, Ուշ Լինի 3, Զգա... կինը 5, Աշուղ Ղարիպ 5, ՁԱՐԼՍԹՕՆ 3, Փեսայ գտնող ... 2, Հոգիս աքսորեալ 10, Սրուանձտեանցի Հայկ. ձայն. ... (6 տետ.) 90, ինչպէս նաեւ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ, ՇԱՆԹԻ, ՕՏԵԱՆԻ, ՐԱՖՖԻ, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷԻ ամբողջ գործերը, ԲՈԼՈՐ արտասա... նոր հրատարակութիւնները ԱՆՄՐՑԵԼԻ գիներով: Պահանջ... գրացուցակ՝ նուէր տրուած գիրքերուն ցանկին հետ ...
VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ՁԵՐ ՇԱՀՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ԵՐԴՈՒԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
76, RUE BERNARD-DU-BOIS — MARSEILLE
Ամուսնական թուղթերը, տեղաբնակ թէ ուրիշ տեղերէ եկ... Հայերու՝ 13—18 օրուան մէջ կը լրացուի:
Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական թուղթը 13-... օրուան մէջ կը լրացուի 750 ֆր.ով, մեր աշխատավար... մէջը ըլլալով: Հպատակութեան, անուններու փոփոխութեա... գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ:
ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵ...
Գրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7:
Տէր եւ տնօրէն՝ երդուեալ թարգման
Վ. ԹԻՄՈՒՐՃԵԱՆ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹ...
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր ...

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVI...
Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-6...
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամ... ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ: Աչքի մ... գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՍԵՆԵ...
ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ...
11 RUE DU VIADUC
ISSY-LES-MOULINEA...
Tél. 83, Իսի-լէ-Մուլի...
Կը ստանձնէ ամէն տե... քաղաքային, առեւտրակ... ամուսնական, ժառանգ... կան դատեր եւ նամակ... գասիօն:
Մեծ դիւրութիւններ ... ւորներու համար. Դ... ամէն օր 10—12 եւ ... Շաբաթ օրերը խորհրդ... ցութիւնը ձրի է:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆ...
Ե. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Հեռ. Passy ...
Կը կատարէ ֆրանսա... ցունաստան մտնելու ... բնակելու արտօնութ... գործողութիւնները. AFFIDAVITի (Աֆիտա...
Դիմել՝ ամէն օր կէս... վերջ ժամը 4—7.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆ...
Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱ...
5 Rue Cardinal Merci...
(նախկին Rue Nouvel...
Tél. Cent. 96.70 եւ 97...
Կը կատարէ ֆրանսա... նելու կամ բնակելու ա... նութեան պաշտօնակ... գործողութիւնները, ... կերպով: Նաեւ դատակ... եւ վարչական ամէն տե... գործեր կը ստանձնէ:
Դիմել ամէն օր 9-12 ...

IMPRIMERIE - MASSIS - ...
208bis, Rue Lafayette Par...

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ			250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն — 208bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
27
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
1928

27 JANVIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 555 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ԳՈՐԾ ԿԱՅ,_ ԲԱՅՑ ՀԱՅ ԿԱ՞Յ„

Որքա՜ն սրտառուչ է Պոլէնի մեր թղթակցին այսօրուան գրութիւնը:

Այդ շրջանը գործադրկութեան մատնուած է ամիսներէ ի վեր: Մեր հայրենակիցները, ամուրի թէ ընտանիքի տէր, ճամբայ կ'ելլեն դէպի նոր քաղաքներ, պատառ մը հաց գտնելու համար:

Երբեմն չորս հարիւր էր այս շէն գաղութին թիւը, իսկ այժմ իջած է 250ի, եւ անդադար կը պակսի: Նոյն համեմատութեամբ ալ կրճատուած, կծկուած է ազգային կեանքը:

Բայց, միայն գործի պակասը չէ որ կը տառապեցնէ այս հալածական բեկորները:

— «Մինակ, առանց հայ շրջապատի մնալու վախը համակած է բոլորը: Ու երբ կ'ըսեն թէ այսինչ տեղը գործ կայ, ամէնէն առաջ կը հարցնեն.— «Հոն Հայ կա՞յ»: Իսկ եթէ չկայ, կ'աշխատին խումբ մը կազմել, գոնէ քանի մը հոգիով երթալու համար:

«Առանց հացի չմնալու չափ կարեւոր է առանց Հայի չմնալու պարագան»:

Անհաւասիկ այս ժողովուրդին յարատեւման, կենսունակութեան գաղտնիքներէն մէկը:

— Գո՞րծ կայ. բայց Հայ կա՞յ...

Իրար դիմաւորելու, իրարմով ապրելու եւ տոկալու փիլիսոփայութիւն մը, որ դարերու կեանք ունի:

Ուրիշ ցեղի մը համար ըսած են—, «Ուր հաց, անդ կաց»: կամ, ուր որ հաց կը ճարուի, այնտեղ է հայրենիքը:

Հայ ժողովուրդին պատմութիւնը մակերեսէն դատողներ ուզած են մեզի ալ պատշաճեցնել այս խօսքը:

Նոյն իսկ մեր մէջ եղած են — եւ կա՛ն — մարդիկ, որ կ'ուզեն այդ «Նոր» վարդապետութեան վարժեցնել ցիրուցան բազմութիւնները:

Ո՜րքան խեղճ գաղափար ունին անոնք, այս ժողովուրդին պատմութեան եւ խառնուածքին վրայ:

Այսօր իսկ, մեր այս ճղակտոր վիճակին մէջ, օրուան կեանքը կուտայ անոնց պատասխանը:

Անհաշիւ բազմութիւններ կը ոքնին եւ ապրուստ մը կը ճարեն օտար հողի վրայ, այսպէս կամ այնպէս: Եւ շատ-շատեր տեղաւորուած, բաւական հաստատուն տնտեսութիւն ապահոված են:

Եւ սակայն, հանգիստ չեն: կարօտ մը, խիթ մը կը կրծէ անոնց սիրտը.— Օտա՛ր ենք այստեղ. ուրի՛շ է մեր երկիրը...

Եւ ա՛յդ է իրենց ամենօրեայ տառապանքին գլխաւոր աղբիւրը:

Այլապէս, աշխարհը շատ լայն է, եւ պատառ մը հաց կրնան գտնել ո՛ր եւ է տեղ:

— Գործ կայ, բայց Հայ կա՞յ...

Եւ քանի կը տեւէ այս գիտակցութիւնը, ոչ լուսացնցուղ պղղոտաներու հրապոյրները կրնան գերեզման առաջնորդել մեզ, ոչ բազմագոյն թշնամիներու դժոխային դաւերը, ոչ ալ աշխարհաքաղաքացիներու կամ կարմիր աքլորներու արհեստական ճիգերը:

Անշուշտ այլասերածներ կան, եւ պիտի ունենանք միշտ: Դարաւոր կաղնիներն անգամ կ'ունենան իրենց դեղնած տերեւները եւ փտած ճիւղերը: Անցորդի մը կացինը կրնայ ճեղք բացած ըլլալ կոճղին վրայ:

Ի՛նչ փոյթ: կոճղը կայ եւ կը մնայ: Եւ առանց ինքնախաբէութեան վախի, կրնանք ըսել թէ առողջ է հայկական կոճղը, առողջ եւ տոկուն:

Ընդհանրապէս բոլոր ազգերու, բայց առաւելապէս մեր ժողովուրդին համար, աշխատաւորն ու գիւղացին կը կազմեն այդ կոճղը, իրենց բազմութեամբ, բնազդական գիտակցութեամբ եւ կամեցողութեամբ:

Ու եթէ խորհրդային իշխանութիւնը, շրթունքներուն բանւորա-գիւղացիական կարմիրը քսելով հանդերձ, չյաջողեցաւ համակրանք շահիլ այդ զանգուածին մէջ, պատճառը այն է որ չհասկցաւ անոր հոգին:

Տիրապետութեան կիրքէն կուրացած, այսօր չի տեսներ եւ չի հասկնար: Բայց պիտի սթափի առտու մը, գլխիվայր տապալումէն յետոյ:

Վկայ՝ Պոլէնի պատմութիւնը: Եւ Պոլէնը մինակը չէ իր տեսակին մէջ:

Ամէն ուր որ Հայեր ոտք դրած են, — գիւղ, թաղ կամ քաղաք, առաջին հոգը եղած է՝ համախմբուիլ: Մէկտեղ գաղթել, մէկտեղ գործ գտնել, մէկտեղ ապրիլ:

Անցեալ օր որբի մը նամակը ստացանք հեռաւոր գաւառէ մը, լեռներու մէջ ծուարած անկիւն մը: Գործ ունի. գոհ է վիճակէն, — բայց կը տառապի.

— «Հինգ տարիէ ի վեր Հայու երես չեմ տեսած: Կ'ուզեմ Փարիզ գալ, որպէսզի հայրենակիցներու մէջ ապրիմ: կրնա՞մ գործ գտնել»:

Ինչպէ՜ս չարտասուել...

Եւ այս՝ այն սերունդն է որ ամէնէն առաջ իրաւունք ունէր հայրենիք մոռնելու, առանց աղերսի եւ առանց սակարկութեան :

Մինչդեռ մարդիկ աւելի՛ կարեւոր գործերով զբաղած են, — «Յունուարի սկիզբը քանի մը շքեղ հանդէսներ սարքուեցան Երեւանի մէջ, և հասոյթը ղրկուեցաւ Զինաստանի վերջին դէպքերու զոհերուն»...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԻՆՉՈ՞Ւ ԿԸ ՇԱՀԱԳՈՐԾԵՆ

Այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ, Քալիֆորնիոյ Մ'շակը, երբեմն ռամկավար, այժմ չէզոք, դիտել կուտայ. (20 դեկտ. 1927).

— «Ազգային անզուգական հերոս Զօր. Անդրանիկի յիշատակին Ամերիկահայ ինչպէս նաեւ արտասահմանի գաղութները իրր յարգանք սգահանդէսներ նուիրեցին: Ամէն տեղ Մ. Նահանգաց մէջ Հօկերն ու Պետական Հայ կարմիր խաչերը, մէկ երկու բացառութեամբ, հեռու մնացին եւ իրենց մասնակցութիւնն ու յարգանքը չի բերին, այն անհիմն առարկութեամբ թէ «Դաշնակցութիւնը հերոսին դագաղը կը շահագործէ ի նպաստ իրեն:

Տղայական եւ նոյն ատեն աղքատիկ այս առարկութեան վրայ ծիծաղեցան հարազատ եւ ազգասէր բոլոր Հայերը, եւ ցաւօք դիտեցին Հայաստանի եւ հայ ժողովրդի անունններով խօսող եւ ճառող այս նիհար եւ զանցառելի խմբակին սադրանքներուն վրայ:

Նիւ Եորքի մէջ հրատարակուող «Նոր Աշխարհ» շաբաթաթերթը, ամենալկտի եւ ամենաստոր բառերով Զօրավար Անդրանիկը կը հաւասարեցնէր չէվէրներու եւ թալէաթներու կարգին, իսկ Փարիզ հրատարակուող Երեւան թերթը, մէկ տող միայն, այն ալ փոքր գրերով արձանագրած էր հերոսին մահուան լուրը, երբ այս երկու թերթերը շաբաթներով եւ ամիսներով մեր գլուխները արդուկած էին Սաքքօ-Վանցեթթիի գովքը ընելով եւ սպառնալիք տեղալով Մ. Նահանգներու կառավարութեան:

Պետական Հայ կարմիր խաչի Ամերիկայի կեդր. վարչութիւնը, այս տարի Պետական Հայ Կարմիր Խաչի օրացոյցը Զօրավար Անդրանիկի լուսանկարով է զարդարեր, ոչ թէ յարգանքի, այլ շահագործման նպատակով: Դուք ուրեմն Նիւ Եորքի Պետական Հայ Կարմիր Խաչի տիկիններ եւ օրիորդներ, ինչո՞ւ համար գէթ ձեւականօրէն բողոքի ձայն չի բարձրացուցիք այդ թերթերու հրէշային արտայայտութեանց դէմ, եւ ինչո՞ւ չստիպեցիք ձեր վարիչները որպէսզի իրենց յարգանքը բերէին Ազգային Հերոսին: Մի՞թէ ձեր մէջ հայ կնոջ եւ հայ օրիորդի արժանապատուութեան փոքր նշոյլն իսկ չկա՞ր: Երբ Զօր. Անդրանիկ քառասուն տարիներէ ի վեր հայրենիքին մէջ, մանաւանդ հայ կնոջ եւ անոր պատուին համար, կը կռուէր Թուրքին եւ Թաթարին դէմ, դուք ի՞նչ բանով յարգելու էիք անոր յիշատակը: Եւ այժմ երբ կը մեղադրէք թէ «Ուրիշներ կը շահագործեն հերոսին դագաղը», դուք ի՞նչ բանով է որ վար մնացիք անոնցմէ: Դուք որ ձեր օրացոյցները ազգային հերոսի մը պատկերով կը զարդարէք, աւելի լաւ չպիտի՞ ըլլար որ Էնվէրիմը, Թալէաթիմը և կամ Քէմալի մը պատկերներով զարդարէիք ձեր օրացոյցին ճակատը, հրճուեցնելու համար հայ կոչուած խեւլագարները, որոնք ձեր քթին տակ նստած գովքը կ'ընեն ոճրագործներու — անպատուելով ազգային հերոս մը — չի գրգռելու համար «զարթնող Թուրք եւ Թաթար բանւոր եւ աշխատաւոր տարրերը»:

Ուրեմն, տիկիններ և օրիորդներ, լռեցէ՛ք եւ երբեք մի խօսիք ուրիշներու շահագործման մասին, այլ անդրադարձէք տեսնելու ձեր աչքերուն մէջ գտնուած «գերանը, քա՛ն թէ ուրիշներու աչքերուն մէջ գտնուած շիւղը»:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Անդրանիկի դագաղին փոխադրութիւնը՝
ԿԻՐԱԿԻ ԺԱՄԸ 1.30ԻՆ

Փարիզի հոգեւոր հովիւը նոր նամակով մը կը խնդրէ մեզմէ յայտարարել թէ՝ դագաղաբարձ ընկերութեան առաջարկին վրայ, հետեւեալ փոփոխութիւնը կատարուած է կիրակի օրուան արարողութեանց մէջ.— Պատարագ՝ ժամը 10ին: Կէսօրէն յետոյ ժամը 1.30ին յուղարկի պաշտամունք, իսկ 2ին փոխադրութիւն դէպի Փէռ Լաշէզ:

Թուրք մարզպանը գործի կը սկսի

Տիգրանակերտէն կը հեռագրեն թէ Յունուար 19ին Մարտինէն յիշեալ քաղաքը հասած է Արեւելեան Նահանգներու ընդհանուր քննիչ Իպրահիմ Թալի պէյ: Քաղաքը ամբողջովին դրօշազարդուած է եւ ժողովուրդը աննախընթաց ընդունելութիւն կատարած է: Քաղաքին մուտքին առջեւ եւ զանազան տեղեր ոչխարներ մորթուած են: Քաղաքապետարանին մէջ կատարուած ընդունելութեան ընթացքին, Իպրահիմ Թալի պէյ կարեւոր ճառ մը խօսած է: Կուտանք գլխաւոր մասերը.—

« Հանրապետական կառավարութիւնը Թուրք ժողովուրդի քաղաքակրթական ընդունակութեան եւ իրական յառաջդիմութեան կենդանի օրինակը տալու համար վճռած է շէնցնել ինչպէս մեր Նուիրական հայրենիքի բոլոր անկիւնները, նոյնպէս եւ այս հողամասը, որ դեռ մինչեւ վերջին ատենները եսասէր զանցառութեան եւ դատապարտելի ծուլութեան երեսէն վերաշինութենէ զուրկ կը մնար: Կառավարութիւնը ժողովուրդին բարօրութիւնն ու հանգիստը ամէն կերպով ապահովելու համար, օգտակար նկատեց կարգ մը նոր միջոցներ ձեռք առնել:

«Այս Նուիրական հողերուն վրայ կորսուած ժամանակները, խիստ կարճ ատենէն դարմանելու, տարիներու աշխատանքները օրերու մէջ գործադրելու մեծ պարտականութիւնը ինծի կը վիճակի եւ ես երջանիկ կը զգամ ատոր համար: Կ'ողջունեմ ձեզ իբրեւ ընկեր մը, որ գիտակից է պարգայի առջեւ իր ստանձնած պատասխանատուութեան ընդարձակութեան: Հանրապետական կառավարութիւնը բացարձակապէս վճռած է այս սիրելի հողամասին մէջ քաղաքակրթութեան բոլոր պահանջները գործադրել:

«Ձեր ճամբաները պիտի շինուին, ձեր գիւղերն ու գիւղաքաղաքները մօտ ատենէն երկաթուղի պիտի տեսնեն, ձեր զաւակները առանց դպրոցի եւ առանց ուսուցչի չպիտի մնան, ձեր օջախները շէն ու երջանիկ պիտի ըլլան: Խաղաղութիւնն ու անդորրութիւնը երկրին հարստութիւնը պիտի աւելցնեն: Ձեր հայրենասիրական ամենաբարձր պարտականութիւնն է բացարձակապէս հպատակիլ կառավարութեան հրամաններուն:»

«Հանրապետական օրէնքները իրենց բարձր հովանաւորութեան տակ առած են հայրենակիցներու կեանքը, ինչքը եւ բոլոր նուիրականութիւնները:

«Աննախընթաց խստութեամբ պիտի պատժուին հիւ հայրենակիցներու դէմ կատարուած ամէն կարգի յարձակումներու հեղինակները: Առանց նոյն իսկ պզտիկ շունչ մը առնել տալու, անմիջապէս պիտի բնաջնջուին բոլոր անոնք որ բացասական գաղափարներ կը սնուցանեն: Ըստի ամէն ոք լայն վստահութեամբ եւ խոր հանդարտութեամբ իր գործերով պէտք է զբաղի:

«Պաշտօնեաները կառավարութեան որոշումները գործադրելու պարտականութիւն ունին եւ ստիպուած են առանց բացառութեան առանձին առանձին լսել բոլոր հայրենակիցներու ցաւերը: Դատարաններու, կառավարական պաշտօնատանց եւ մարզպանութեան դուռները միշտ բաց են բոլորին առջեւ: Ամէն մարդ վստահելի աջակից մը եւ խիստ անկեղծ պատասխաններ պիտի գտնէ հոն: Առանց քաշուելու պիտի գայ եւ առանց վախնալու իր ցաւերը պիտի յայտնէ: Փոխադարձաբար ժողովուրդն ալ պաշտօնեաներու պարտականութիւնը պէտք է է դիւրացնէ: Մէկ խօսքով բոլորդ գիշեր ցորեկ երկրին վերաշինութեան եւ յառաջդիմութեան պէտք է աշխատիք:»

Մօտ օրէն մարզպանութեան ենթակայ բոլոր կուսակալութեանց ուղղուած շրջաբերական մը պիտի ղրկուի Իպրահիմ Թալի պէյի կողմէ:

Թուրքերը պիտի ընդունին լատին տառերը

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն.— Լեզուական Յանձնաժողովին անդամներուն յայտնած կարծիքներէն դատելով, կրնայ ստոյգ նկատուիլ թէ լատինական տառերը պիտի ը դունուին կարգ մը բարեփոխումներով: Գալով պաշտօնական գործերու մէջ նոր այբուբենի կիրառութեան խնդրոյն, ասիկա հաւանաբար փոխանցումի երկար շրջան մը պիտի պահանջէ: Բարենորոգումը պիտի մտցուի դպրոցներու միջոցաւ:

Թուրք կիներու բողոքը

Թուրք կիներու Միութիւնը Միջազգային կանանց Ընկերակցութեան մէջ մտնելու համար, վերջերս բանակցութիւններ սկսած էին եւ այս նպատակով պատուիրակ տիկին մը հասած էր Պոլիս բանակցութիւնները վարելու:

Այս առթիւ, Թուրք կիներու Միութեան Վարչական Խորհուրդը բողոքած է Միջազգային կանանց Ընկերութեան, այն

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ՄԵՐ ԼԵՌՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ...

Մաշեցա՜ն օտար ճամբաները, բայց հայ ժողովուրդը դեռ շալկած իր դարերու տառապանքը, կ'անցնի երկրէ երկիր, ափէ ափ, կը սպառցնէ իր դաժան բախտը օտար աստղերու տակ...

Նժդեհ, հալածական, տարագիր՝ անկոչ հիւր է արեւմտեան երկիրներու մէջ: Իր սեփական հայրենիքը, բանւորներու եւ գիւղացիներու հանրապետութիւնը ցուցատախտակ մը կախած է Լոռիի լեռներուն վրայ.

— Մուտքը արգիլուած է գաղթական Հայերուն, մաւուրականներուն եւ դաշնակցականներուն . . .

— կրնան մտնել Թաթար քոչուոր‍ները, Թուրք գաղթականները, հաւատուրաց մաւուրականներն ու համայնավարները...

Հինգ տարի է, պատռեցան մեր կոկորդները բայց չյոգնեցանք աղաղակելէ.

— Բացէ՛ք հանրապետութեան դռները... բացէ՛ք, քաղաքա՛ցի իշխանաւորներ...

—Չե՛նք կրնար, չենք կրնար...

Ու կը յիշեմ 1920ի դաժան, խստամբեր, ահաւոր ձմեռը մեր լեռներուն: Թուրք վոհմակները խուժած էին Շիրակի գիւղերուն մէջ, կը հարստահարէին ու կը բռնաբարէին: Երեւանը կ'ապրէր մեծ մղձաւանջի մը տակ: Հայոց երկիրը կը տքար ճակատագրին բռնութեան տակ: Ձմե՛ռ էր: Խիստ, վայրենի, աններող ձմեռ: Շատ մը տղաք, ինկած էինք այդ գիշերուան մէջ: կը քալէինք վաստակաբեկ, հազիւ պաշտպանուած ձիւնամրրիկին դէմ որ կուգար վրանիս՝ կլափը բա՜ց:

Հայոց բարձրաւանդակը, քանի կը յառաջանայինք ձիւնին մէջէն, կը մագլցէր դէպի երկինք: Կ'երթայինք հետիոտն գեաւա՛ռ, Նոր Բայազիտ: Ցուրտ ու դաժնէ հովը կը խեղդէր մեզ: Հեռուէն, գայլերը կ'ոռնային: Լոյսեր չկային ճամբուն վրայ: Լե՛ռ էր, լե՛ռ: Տղայ մը ինկաւ մութին մէջ: Կ'ըսէր —Թողուցէ՛ք զիս, գացէ՛ք, ա՛լ չեմ կրնար քալել: Ու դժոխային հովը կ'ուզէր թաղել մեզ: Ու գայլերը կ'ոռնային...

Մութին մէջէն՝ հասանք վերջապէս գիւղի մը առջեւ: Զուրկ ու աղքատ էր գիւղը՝ բայց լոյսերը քաջալերեցին մեզ: Անձկութեամբ բախեցինք դուռ մը: Զարկի՛նք, զարկի՛նք, ձա՛յն չկար: Զարկինք ուրիշ մը: Ցուրտը կը խածնէր մեր դէմքը: Ձիւնամրրիկը եկած էր մեր ետեւէն ու մտած էր գիւղ: Երիտասարդ կնոջ ձայն մը ներսէն կ'ըսէր.

— Նաւթ չունեմ, ախպէ՛ր, փէտ չունեմ, տղամարդս կուխ ա:

— Բա՛ց, քուրի՛կ, բա՛ց...

— Չե՛մ կարայ...

Ու ձայնը լռեց: Մտքիս մէջ կ'երգէին Աճարոնեանէն տրտում տողեր —Ղարիպ ենք, քո՛ւրիկ, ձիւն ու ձմրան ինկանք, սեւ օրի տէր ենք, հեռու պիտի երթանք, բուք-բորանը խեղդեց մեզ...

Այսպէս կը հեծեն հանրապետութեան դրան առջեւ հայ գաղթականները: Ու իշխանաւորներու ձայնը ներսէն կ'ըսէ.

— Չե՛մ կարայ...

Խարխուլ խրճիթ մը, արտավար մը հող, պատառ մը երկինք չունին մեզի համար...

Ի՞նչ իշխանութիւն է այս որ դուռը կը պահէ կողպ՝ իր հարազատներուն առջեւ, երբ դուրսը ձիւնամրրի՛կ կայ, բուք-բորա՛ն...

ՎԱԶԳԷՆ ՇՈՒՇԱՆԵԱՆ

ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ԿՈՄԻՏԵԻ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ

ՁԻՄՔԵՐ ՕՐԻՆԱԿԱՆ ԿԱՑԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆԵԼՈՒ

Ներկա չրջանում ամեն մի տնտեսական և տնտեսական բնագավառում ամենակարևոր խնդիրներից մեկը, որ կանգնած է մեր առաջ, ֆինանսական օրինակելի կարգի հաստատումն է, ֆինանսական այնպիսի կարգի, որը կարողանա ապահովել մեր տնտեսական շինարարության ամենալայն ծավալումը, ամենաարագ տեմպերով։ Ֆինանսական կարգի հաստատումը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ ռեսուրսների ստեղծում, ֆինանսական ամենամեծ ռեսուրսների ստեղծում նշանակում է ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։ Ֆինանսական կարգի հաստատումը նշանակում է ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։ Ֆինանսական կարգի հաստատումը նշանակում է ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։

Ֆինանսական կարգի հաստատման ամենակարևոր պայմանը ֆինանսական կայունության ապահովումն է։ Ֆինանսական կայունությունը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։ Ֆինանսական կայունությունը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։ Ֆինանսական կայունությունը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։

Ֆինանսական կայունության ապահովման ամենակարևոր միջոցներից մեկը ոսկու ստանդարտի հաստատումն է։ Ոսկու ստանդարտը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։ Ոսկու ստանդարտը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։ Ոսկու ստանդարտը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։

Ոսկու ստանդարտի հաստատումը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։ Ոսկու ստանդարտի հաստատումը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։ Ոսկու ստանդարտի հաստատումը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։

Ոսկու ստանդարտի հաստատման ամենակարևոր պայմանը ոսկու ազատ շրջանառության վերականգնումն է։ Ոսկու ազատ շրջանառության վերականգնումը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։ Ոսկու ազատ շրջանառության վերականգնումը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։ Ոսկու ազատ շրջանառության վերականգնումը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։

Ոսկու ազատ շրջանառության վերականգնման ամենակարևոր միջոցներից մեկը ոսկու ներմուծման և արտահանման ազատ թույլտվությունն է։ Ոսկու ներմուծման և արտահանման ազատ թույլտվությունը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։ Ոսկու ներմուծման և արտահանման ազատ թույլտվությունը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։ Ոսկու ներմուծման և արտահանման ազատ թույլտվությունը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։

Ոսկու ներմուծման և արտահանման ազատ թույլտվության ամենակարևոր պայմանը ոսկու գնի ֆիքսումն է։ Ոսկու գնի ֆիքսումը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։ Ոսկու գնի ֆիքսումը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։ Ոսկու գնի ֆիքսումը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։

Ոսկու գնի ֆիքսման ամենակարևոր միջոցներից մեկը ոսկու ստանդարտի հաստատումն է։ Ոսկու ստանդարտի հաստատումը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։ Ոսկու ստանդարտի հաստատումը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։ Ոսկու ստանդարտի հաստատումը նշանակում է ֆինանսական ամենամեծ հնարավորություններ՝ ամենամեծ ներդրումներ անելու համար։

Ոսկու ստանդարտի հաստատման

ՀԱՂՈՒԹԻՒՆ

(ԿԱՊ ԱՌ ԼԵՁՈՒՆՆԵՐՈՎ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՎԱՃԱՌՔԻ)

Ստորեւ արտատպում ենք Իրեւանի Ազգային Ժողովրդական Տնտեսութեան Խորհրդի նախագահ, ընկեր Ա. Ղազարեանի ելոյթը Հայաստանի Կոմկուսի Կեդրոնական Կոմիտէի եւ Կեդրոնական Վերահսկողական Յանձնաժողովի համատեղ նիստին, որ տեղի ունեցաւ Մոսկուայում, Կրեմլի Մեծ Պալատում, 1938 թուականի Յունուարի 26-ին։

Ընկերներ, ինձ յանձնարարուած է խօսել Հայաստանի Կոմկուսի (բ)

որոշման համար թէ «Անատոլուի ներսերը, հարէմներու մէջ արգելափակուած կիներու և աղջիկներու մէկ մասը ազատագրուած են Միջազգային Միութեան միջոցով: Պէտք է ազատել նաեւ միւսները, որոնք այս պայմաններուն տակ մնացած են։»

Թուրքերէնի ուսուցիչները

Անկէ առաջ, կրթական գործավարութեան հաւանութեամբ, որոշուած էր որ օտար եւ ոչ-իսլամ վարժարաններու տնօրէնները իրենք ընտրեն Թուրքերէնի ուսուցիչները եւ կրթական տնօրէնութեան վաւերացման ենթարկեն:

«Ազգամ» կ'իմանայ թէ հասկցուած է որ ուսուցիչներու ընտրութեան այդ ձեւը պէտք եղած օգուտները չպիտի տայ, այնպէս որ ընտրութեան իրաւունքը կրթական վերատեսչութեան պիտի տրուի դարձեալ: Միայն թէ վերատեսչութիւնը ուշադիր պիտի ըլլայ ընտրուելիք ուսուցիչներուն կարողութեան եւ լիազօրութեան:

∴ Կրթական վերատեսչութիւնը բոլոր օտար եւ ոչ-իսլամ վարժարաններուն շրջաբերական մը ղրկած է, յայտնելով թէ պէտք է վարժարաններուն մէջ մէկ-մէկ կարգապահական մարմիններ կազմուին, աշակերտներու եւ ուսուցիչներու միջեւ ծագող խնդիրները քննելու համար:

Թուրքերուն ներգաղթը

Սկիւտարի Հըզք թերթը կը գրէ.— «Միլլիյէթ» թերթը անկէ առաջ գրած էր թէ Թուրքերը օտար երկիրներ կը գաղթեն. ասիկա սխալ է, չկայ Թուրք մը որ Թուրքիայէն զատ տեղ մը գաղթած ըլլայ, թէեւ կարգ մը խառնակիչներ ժողովուրդը կը համոզեն որ օտար երկիրներ գաղթեն: Հոս ոչ մէկ կազմակերպութիւն կայ որ 25,000ի մօտ Թուրքերը Եգիպտոս փոխադրէ: «Միլլիյէթ» հանգիստ թող ըլլայ. հոս Թուրք խառնակիչներ Հայ կուսակցականներու հետ միացած որքան ալ աշխատին, իրենց ազդեցութիւնը չեն կրնար ունենալ: Վստահ կրնայ ըլլալ «Միլլիյէթ», որ եթէ հոսկէ խմբովին գաղթել պէտք ըլլայ, Թուրքիայէն դուրս ուրիշ տեղ կարելի չէ գաղթել:»

Կեղծարարներու դատապարտութիւնը

Սէնի 11րդ Պատժադատ Ատեանը տուաւ իր վճիռը պոլշեւիկեան վաւերաթուղթեր կեղծողներու մասին:

Գլխաւոր կեղծարար Սոլովսկի դատապարտուեցաւ ութ ամիս բանտարկութեան եւ 100 ֆրանք տուգանքի: Իր մեղսակիցներէն Միխեւէֆ ազատ արձակուեցաւ, նկատելով որ յիշեալը ուղղակի չէր բանակցած դեսպանատուններուն հետ՝ կեղծ վաւերաթուղթերը ծախելու համար: Չորս ամիս բանտարկութեան եւ 50 ֆրանք տուգանքի դատապարտուեցաւ Ռժէվուսկի, որ Սոլովսկիի ընկերացած էր խորհրդային դեսպանատունը կատարած դիմումներուն մէջ: Սակայն Ռժէվուսկի եւ Մատինեան ժամանակին յաջողած էին փախչիլ:

Մարթի ձերբակալուած

Համայնավար երեսփոխան Անտրէ Մարթի, որ իր միւս դատապարտուած ընկերներուն՝ Տիւքլօի եւ Տօրիոյի պէս ոստիկանութեան կողմէ կը փնտռուէր, Պիյեանքուրի մէջ ձերբակալուեցաւ առջի օր առտուան դէմ, ժամը 3ին: Մարթի Թոմսոն-Հուսթոնի գործարանին առջեւ կը խօսակցէր ընկերոջ մը հետ, երբ երկու հեծեալ ոստիկաններ անոնց մօտենալով թուղթերը հարցուցին: Մարթի մերժեց ունել թուղթ ներկայացնել: Ոստիկանները վրան խուզարկելով ատրճանակ մը գտան գրպանէն եւ ուղղակի Պուլօնի ոստիկանատունը տարին զինք: Հոն ոստիկանապետը հաստատեց իր ինքնութիւնը ու ժամը 6ին Մարթի տարուեցաւ Սանթէի բանտը, Քաշէնի եւ Վայեան-Քութիւրիէի մօտ: Այժմ խստիւ կը փնտռուին Տօրիօ և Տիւքլօ:

Տրոցկիի տղուն շուրջ

Մոսկուայէն ստացուած նոր լուրերու համաձայն, Ստալին ընդդիմադիրները աքսորելու որոշում տուած է՝ անմիջապէս որ հաստատուած է թէ Տրոցկի արտասահմանի իր կուսակիցներուն հրահանգ ղրկած է պայքարը սաստկացնել Ստալինի դէմ: Աքսորի հրամանը կը վերաբերի ո՛չ միայն Տրոցկիի, այլ եւ իրեններուն: Կ'ըսուի թէ ընդդիմադիրներէն 148 հոգի աքսորուած են արեւելեան Սիպերիա: Տրոցկիի տղան, որ 20 տարեկան է, վտարուած է համալսարանէն: Իր ուսումը արտասահմանի մէջ շարունակելու արտօնութիւն տրուած չըլլալով, իր հօր աքսորավայրը գացած է: Կ'ըսուի նաեւ թէ Տրոցկիի քոյրը, որ ամուսնացած է Կամենեւի հետ, ամուսնալուծուած է՝ չհետեւելու համար իր ամուսնոյն:

Անգլիերէն շաբաթաթերթի մը թղթակիցը տեսակցած է Տրոցկիի հետ, աքսորի գացած պահուն: Նախկին գործավարը ըսած է հետեւեալը.—

— Թշնամիներս այսօր ինծի դէմ կը դառնան, որովհետեւ ես միակ վարիչն եմ, որ միշտ պնդած եմ թէ Ռուսիոյ համար ճշմարիտ քաղաքականութիւնն է ջերմ բարեկամութիւն մը Անգլիոյ՝ աշխարհի ամէնէն ռամկավար երկրին հետ: Որո՞նք են այն մարդիկը, որ կ'ուզեն երկիրը կրկին արիւնի եւ թշուառութեան մատնել: Իրենց պետը Ստալինը չէ՞, անկարեւոր մարդ մը, փողոցի փերեզակի կամ գիւղի նպարավաճառի մտայնութեամբ մարդ մը: Կրնան զիս Սիպերիա աքսորել, սակայն նոյն իսկ հոն ես ուժ մը պիտի ըլլամ ռուս քաղաքականութեան մէջ:

Չինական պատուիրակութիւն մը

Շանկայէն կը հեռագրեն թէ Քումինթանկի 15 վարիչ անդամներէն բաղկացած պատուիրակութիւն մը «Նախագահ Ուիլսըն» շոգենաւով ճամբայ ելած է եւ աշխարհի շրջանը պիտի կատարէ անպաշտօն բանակցութիւններ կատարելու և դաշնագիրներ կնքելու համար այն պետութեանց հետ, որոնք ներկայիս յարաբերութեան մէջ չեն Չինաստանի հետ: Պատուիրակութիւնը, որուն գլուխը կը գտնուին Սուն-Եաթ-Սէնի տղան Սուն Ֆու եւ տոքթ. Վու Շաօ Շու, պիտի հանդիպի Քոլոմպօ, Հնդկաստան, Աֆղանիստան, Իրաք, Պարսկաստան, Թուրքիա, Եւրոպա, յետոյ Ամերիկա:

∴ Հոնկ-Քոնկի մէջ ձերբակալուած են 44 կասկածելի համայնավարներ, որոնք անմիջապէս գնդակահարուած են: Տպարանական Միութեան անդամ ուրիշ չորս համայնավարներ նոյնպէս ձերբակալուած եւ հրացանազարկ եղած են:

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԻ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԸ

այսօր Ուրբաթ գիշեր ժամը ճիշտ 8.30ին, քաֆէ օ թլէօ տը Լիւնի վերնայարկը, մեթրօ Իթալի:
ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէի կողմէ
վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, Սինէմա Սէն Լուի սրահին մէջ
կը խօսի ԸՆԿ. ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
պիտի ներկայացուի հայ յեղափոխական կեանքէ առնուած
խիստ յուզիչ դրամ մը ԱՐԱԲՕՆ
4 արար եւ մէկ պատկեր: Գին 5 եւ 3 ֆրանք

ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՅ ԴՐԱՄԱԹԻՔԸ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

ղեկավարութեամբ՝ Ե. ԹՕԼԱՅԵԱՆԻ եւ Տ. ՆՇԱՆԵԱՆԻ
եւ մասնակցութեամբ՝ Պ. Ա. ՇԱՀԽԱԹՈՒՆԻԻ
պիտի ներկայացնէ ՊԷՌՆՇԹԷՅՆի ՍԱՄՍՈՆը
մանրամասնութիւնները եւ թուականը մօտ օրէն
կը մասնակցի ամբողջ խումբը

ԾԻԾԱՂԻ ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՅԹ

երկու ներկայացում մէկ գիշերուայ մէջ
29 Յունուար կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին Sociétés Savantesի սրահը
Ա. Կովկասահայ ՕԲԷՐԷԹԻ խումբին կողմէ
ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ
Բ. ՓԱՐԻԶԱՀԱՅ ԴՐԱՄԱԹԻՔԻ ԿՈՂՄԷ
ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ
ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՄԷՋ

Ղեկավարութեամբ Մ. ԿՈՍՏԱՆԵԱՆԻ, մասնակցութեամբ Տիկ. Մամիկոնեան-Կոստանեանի եւ Մ. Մարութեանի:
Այս Կիր. գիշեր ժամը 8.30ին, Bon Théâtreի մէջ, (84 Rue Chape)
կը ներկայացուի ՊԷՌՆՇԹԷՅՆի ՍԱՄՍՈՆը
կամ ՄԱՐՍԻԼԻՈՅ ՔԵՌՆԱԿԻՐԸ
ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Bois Colombesի մասնաճիւղին կողմէ
վաղը Շաբաթ գիշեր, Bois Colombesի Salle de municipalitéի մէջ
կը մասնակցին կոմիտաս եւ Սիփան երգչախումբերը
ԳԻՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Պէլվիլի ենթակոմիտէի ժողովը վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, 131 Fbg. du Temple, Օրակարգ. Զեկուցում եւ ընտրութիւն:

Հ. Յ. Դ. Եռագոյն խումբի ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 154 Ave. Argenteuil, Asnières.

Հ. Յ. Դ. Փոն-տը-Շէրիւիի ենթակոմիտէին ընդ. ընդհ. ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Գրադարանին մէջ, կարեւոր օրակարգ բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Մինչեւ այժմ չարձանագրուած ընկերները եւ այն համակիրները, որոնք կը փափաքին արձանագրուիլ դիմեն՝ Ընկ. Նշան Դաբբինեանի մօտ, ամէն օր երեկոյեան ժամը 6—8:

Հ. Յ. Դ. Փոն տը Շէրիւիի ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին: Գրադարանին մէջ: Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. կոմիտէին կողմէ Ընկ. Ա. Աճէմեան:

Հ. Յ. Դ. Իսի-լէ-Մուլինօի եւ Սէն-Ժէրմէն կղզիի «Վանի-Արամ» նորակազմ խումբի ժողովը այս Կիրակի ժամը 2.30ին, Place Jules Gevelot, Bureau de Tabacի մէջ: Բոլոր ընկերներն ու համակիրները կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ:

Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէի ընդհանուր ընդհ. ժողովը այս կիրակի առտուն ժամը 9ին Գրադարանի սրահը, 262 Rue Dugueselin, խիստ կարեւոր օրակարգ:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 1.30ին, Գրադարան ընդերցասրահի մէջ:

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Ուսանողական միութեան ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ֆլօրիայի սրահը: Օրակարգ.— Վարչութեան ընտրութիւն, լեզուական հարց եւն.:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բարձր-Հայքի հայրենակցական միութեան անդամական ընդհ. ժողովը այս Կիրակի կէսօրէ առաջ ժամը 9ին, 41 Րիւ Պէնուար-տիւ-Պուա, Օրակարգ. վարչութեան զեկուցում եւ նոր ընտրութիւն: Բոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Ընդհ. ժողովի ատենապետ Ա. Արծնեան:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ բոլոր հայ դերձակները խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրուին այս Կիրակի առտու ժամը 9.30ին, Պառ Մոնթմանթալի սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Սեբաստիոյ Զառա քաղաքի Հայրենակցական միութեան վիճակահանութիւնը տեղի ունեցաւ 22 Յունուար Կիրակի կէսօրէ վերջ: Շահած են հետեւեալ թիւերը՝ 369, 374, 482, 488 եւ 492: Շահուած առարկաները ստանալու համար դիմել՝ Պ. Սուրէն Արապշեանի, 11 Camp Russe (Camp Victor Hugo) Մարսէյլ:

ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս իրիկուն, Ֆլօրիայի մէջ ժամը 9—10.— Քաղ. տնտեսութիւն (Խոնդկարեան):

10-11 Հայոց նորագոյն պատմութիւն (Վրացեան): Պ. Վրացեան քաղաքէն կը բացակայի եւ այս իրիկուն իր դասը տեղի չունենար:

Հայերէնի համար ժամանակ դասընթացքներ մը պիտի բացուի գալ շաբթու: Հինգշաբթի ցերեկէն յետոյ: Կը հրաւիրուին փափաքողները արձանագրուիլ:

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE
?

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՄԵԼԻՔԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ
վէպ արեւելեան կեանքէ, առնուած Մեծ Պատերազմէն:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Ե. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Հեռ. Passy 72.56
կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.
AFFIDAVITի (Աֆիտավիթ) դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)
ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔԻՒԼԹԷԷՆ, (Licencié ès Sciences)
նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի
եւ մասնագէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց
24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel
Հիւանդ կ'ընդունի Գշ. Եշ. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4
Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ
Métro St. Michel եւ Odeon

ԳԻՐՔԵՐՈՒ ՆՈՐ ՑԱՆԿ
ԴՈՒՔ ԸՆՏՐԵՑԷՔ ՁԵՐ ՍՏԱՆԱԼԻՔ ՆՈՒԷՐՆԵՐԸ

Թէրէզ Ռաքէն (է. Զօլա) 20, Լռած ջրաղացը 12.20, կարկեհան ապարանջանը (կուպրին) 8, իմ գիրքը (Ա. Ահարոնեան) 20, Թուշկը 5, Գիւղը (Համաստեղ) 25, Աֆրոդիտէ 10, Առանց դա... նանքի 50, Աղքատին պատիւը 20, խաւար 12, կրացիէլլա 8, ... պատանի են 10, Թափառաշրջիկներ 15, Մանոն Լէսքօ 15, ... Աղջիկը 20, Սիրանուշ 15, Տասնօրեակ (Պոքաչիօ) 15, Մակար... 5, կարմիր մարդոց երդումը 20, Արիւնոտ յիշատակներ 5, ... պատկառ մարդը 6, Անձկութեան ժամեր 2, Ստամպոլին ... ւակը 3, գեղահաս միջակորեարը 12.50, Ֆաքիր Թահրա 5, ... փալ Օսման 5, Ռասբութին 12, Քէօր օղլու 2.50, Պէպէքս (Թա... 10, Սքարէն (կատակ.) 6, կառքի արկած մը 2, Գողը 3, ... լալա մահարի 5, Օմար խայեամ 4, Հաֆըզ 4, Երգարան 5, 6, եւ 25, Երազահան 5 եւ 10, Երգեր ու տաղեր (Դուրեան) 2, ... եւ նամականի 8, քերթուածներ 5, Ֆրանս. խօսակց. 6, 8 եւ ... Ֆրանս. քերական 3, Լուսանկարչութիւն 5 եւ 10, Բաղդացոյց ... ինչպէս նաեւ ամէն տեսակ գիրքեր: Պահանջեցէք նոր ցուցակը, որուն մէջէն ընտրեցէք ու եւ է գիրք իբր նուէր:

ՆՈՒԷՐ.— 25 ֆր.է աւելի գիրք առնողին 5 ֆր.ի գիրք նուէր, 50 ֆր.է աւելիին 10 ֆր.ի, իսկ 100 ֆր.է աւելիին համար ... ֆր.ի գիրք նուէր կը տրուի: Նուէրցու գիրքերը զո՛ւք ընտրեցէք մեր նոր ցուցակէն:

Դիմել՝ L. Mozian, 51 Bld. Auguste Blanqui, Paris (13)

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ՁԵՐ ՇԱՀՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ԵՐԴՈՒԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
76, RUE BERNARD-DU-BOIS — MARSEILLE
Ամուսնական թուղթերը, տեղաբնակ թէ ուրիշ տեղերէ եկող Հայերու՝ 13—18 օրուան մէջ կը լրացուի:
Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական թուղթը 13—... օրուան մէջ կը լրացուի 750 ֆր.ով, մեր աշխատավարձը մէջը ըլլալով: Հպատակութեան, անուններու փոփոխութեան գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ:
ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ
Գրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7:
Տէր եւ տնօրէն՝ երդուեալ թարգման
Վ. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹ...
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-...
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամ... ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ: Աչքի մա... գէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

THÉS YAVROU
ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ
ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ 1880ին
Ամէն տեսակ անուշահոտ ... ծրարով թէյեր, ընտիր, հոտաւէտ, ախորժահամ:
ՊԱՀԱՆՋԵԼ ԱՄԷՆՈՒՐԵՔ ՖՐԱՆՍԱ... ԵՒ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ Հասցէ՝
COMPTOIR DES THÉS YAVROU
23, Rue Senac, MARSEILLE
ԾԱՆՕԹ.— Կը փնտռուին Գաղղիոյ եւ գաղթականութեանց ... ուտեստեղէնի ճիւղին մէջ վարժ եւ պատուաւոր ներկայացուցիչներ բացի Փարիզ, Նիս, Լիոն եւ Մարսէյլ քաղաքներէ:

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
ԻՐԱՒԱԳԷՏ
կը զբաղի ամէն տեսակ առեւտր. եւ քաղաքային դատերով
կը ստանձնէ մասնաւորապէս ապահովագրական վէճ... ինքնաշարժի եւ աշխատանքի արկածներու վերաբերեալ դատական գործեր:
կ'ընդունի ամէն առտու 9.30—12 եւ ժամադրութեամբ:
13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 15...

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
TANNERIE DE LA DEULE
9 rue Charlot, Paris. Մէթրօ République, Tél. Archives 05-...
Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան
Ագաղուած ներբանցու կաշի,
Քռուփօն (կռնակի մասը) Ա. կարգի քիլօն 32, 34, ...
Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, ֆրանք,
Քօլէ (վզի մասը) 14, 16, 18 ֆրանք:
Ֆլան (կողի մասը) 14, 15, 16 ֆրանք:
Մասնաւոր զեղչ հայ կօշկակարներու: Կը խօսուի հայերէն եւ թուրքերէն:

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺՆԵԳԻՆ	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ			250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200 ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ 28 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1928

28 JANVIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 556

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՐԺԱՆԱՒԱՅԵԼ ՅԱՐԳԱՆՔ

Ինչպէս հաղորդեցինք, Անդրանիկի մարմինը Փարիզ փոխադրուած ըլլալով, կիրակի օր տեղի կ'ունենայ թաղումը՝ Փէռ Լաշէզի գերեզմանատան մէջ։

Մէկ օտար հողէն միւս օտար հողը։

Կսկծալի է այս պատկերը, բայց անօգուտ է խօսիլ անոր մասին, այս հանդիսաւոր ժամուն։

Թաղման մանրամասնութիւնները մեզի հաղորդեց Փարիզի հոգեւոր հովիւը։ Յետոյ ճշդեցինք որ Հոգաբարձութիւնն է կարգադրած ամէն բան, ստանձնելով կատարել «ազգային յուղարկաւորութիւն»։

Կ'ուզենք հաւատալ թէ ամէն միջոց ձեռք առած են, արժանավայել եւ իսկապէս ազգային թաղում կատարելու համար։

Այնքան փափուկ է այս խնդիրը, որ պզտիկ շեղում մը կամ զանցառութիւն մը, կրնայ արատ բերել հերոսի յիշատակին։

Յայտագրէն կ'երեւայ որ քաղաքական կուսակցութիւնները գրկուած են խօսքի իրաւունքէն։

Աւելորդ «քաղաքագիտութիւն», որովհետեւ, եթէ մամուլի ներկայացուցիչները պիտի խօսին, ապա ուրեմն պիտի խօսին իբրեւ արտայայտիչները որոշ հոսանքի մը, անշուշտ առանց կուսակցական խնդիրներ յարուցանելու։

Եւ աւելորդ է նաեւ սա յորդորը. «կը խնդրուի քաղաքական տեսակէտի կամ կուսակցական խնդիրներ չշօշափել»։

Անոնք որ այս խրատը գրի առնել տուեր են, երեւի գաղափար չունին յարգանքի արտայայտութեանց մասին, կամ ունին ծածուկ միտքեր, որոնք աններելի են գաղաղի մը առջեւ։

Այսպէս կամ այնպէս, լռիկ-մնջիկ սարքուած է ամէն բան, և կը մաղթենք որ ճերմակերես ըլլեն, ամէնէն առաջ, կազմակերպիչները, իրենց կարգին չվիրաւորելով ազգային զգացումները։

Իսկ մասնակցող կազմակերպութեանց եւ միութիւններուն կը մնայ լուրջ կեցուածք, արժանավայել յարգանքը ընծայելու համար Հայդուկի յիշատակին։

Ամերիկայէն յետոյ, Ֆրանսայի մէջ սարքուած պատիւը պէտք է ուշադրութիւնը գրաւէ նաեւ օտարներուն, առանց պոռոտ կամ ամբոխային շարժուձեւերու, բայց նաեւ առանց սմսեղուկ նկատումներու։

Թող այս քաղաքին մէջ ալ մարդիկ տեսնեն, թէ ի՛նչպէս կը յարգենք մեր ազատագրութեան ճամբուն վրայ ինկած մեռելները։

Կիրթ եւ երկիւղած։

ՊԷՏՔ Է ԲԱՑԱՏՐԵԼ

Յունուար 19ին, խմբագրականով մը կը թելադրէինք լայն բանալ Գարակէօզեան Հօմին դուռները, նոյն իսկ վճարովի աշակերտներ առնելու համար։

Կարելի էր, Պոլսոյ մէջ, անփոփոխ պահել հաստատութեան սկզբնական ծրագիրը, որ կը տրամադրէր բացարձակապէս անհայր եւ անմայր որբեր միայն ընդունիլ, եւ բոլորովին ձրի։

Միջավայրը փոխուեցաւ։ Պայմաններն ալ բոլորովին տարբեր են։ Իսկ 1922ին ընդունուած որբերը հասակ նետած են արդէն, եւ հետզհետէ ինքնապահ կը դառնան։

Մեզի դիտել կուտան թէ՝ դժուար է հիմնական փոփոխութիւն կատարել եւ միջնակարգ վարժարանի վերածել Հօմը։

Մեզի համար յստակ չէ այս առարկութիւնը։ Մանաւանդ անոր համար որ, գիտենք թէ առժամեայ ձեռնարկ մը չէ այս հաստատութիւնը. իսկ մենք միայն որբերու հոգը չունինք, այս համայնակուլ միջավայրին մէջ։

Առանց վեր ի վայր շրջելու ամէն բան, փոփոխելով ծրագրին միայն մէկ յօդուածը, պիտի տեսնենք որ Հօմը պիտի դառնայ իսկապէս Տուն մը՝ շատերուն համար։

Եթէ բարերարը չուզեր ո՛ր եւ է պայմանի մէջ վճարում ստանալ, աւելի լաւ։ Այնքան ընդունակ տղաներ կան, որ հայրմայր ունին, բայց ունին նաեւ քանի մը եղբայրներ եւ քոյրեր. այնպէս որ, ծնողքը չի կրնար դպրոցի մասին մտածել։ Կամ, ճարահատ, պիտի յանձնէ տեղական դպրոցին, բոլորը մէկ օտարացնելու գնով։

Եւ կան ուրիշներ ալ, որ յանձն կ'առնեն իրենց պարտքը վճարել, միայն թէ տղան հայերէն սորվի։

Կը կարծենք թէ պաշտօնական ձեռնարկ մը ապարդիւն չի մնար։

Այստեղ ունինք Թեմական Խորհուրդ եւ ուրիշ իրաւասու Մարմիններ։ Անոնց պարտքն է բարերարին ուշադրութիւնը հրաւիրել նոր սերունդին սպառնացող վտանգին վրայ, եւ գործնական առաջարկներ ներկայացնել։

Եւ Պ. Միհրան Գարակէօզեան, որ իր մէկ հատիկ տղուն յիշատակը վառ պահելու համար յանձն առաւ այդ հաստատութիւնը հիմնել, անշուշտ չի կրնար առարկել թէ ինք միայն 80-100 որբերով կը հետաքրքրուի, եւ պարտք չունի ուրիշ նոյնքան թշուառ մանուկներու հանդէպ։

Մանաւանդ որ, աւելի մեծ օրհնութիւն մը պիտի վայելէ, հարիւր տղայ կրթած ատեն, հարիւր ալ այլասերումէ փրկելով։

Անհրաժեշտ է այսպիսի դիմում մը։

Բարերարը, առեւտրական մարդ, չի կրնար ամէն բան գիտնալ եւ հաւանաբար մեղադրանքներ ալ ուղղէ, որ մինչեւ հիմա իր ուշադրութեան չեն յանձնած են այս կէտը։

Իսկ եթէ մերժէ, դիմողները չեն որ պզտիկ պիտի մնան։

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՌԱՆՑ ԱՄՉՆԱԼՈՒ

Պ. Յովհաննէս Յակոբեան (Զորթանեան), Պոլսոյ «Ժողովուրդի Ձայն»ին խմբագիրը, որ 1922ի գաղթէն յետոյ Եգիպտոսի ռամկավար «Արեւ»ը կը խմբագրէր, վերջերս Հայաստան գնաց գաղթականներու կարաւանին հետ, տեղի տալով Պ. Վահան Թէքէեանի տիրապետութեան։ Հազիւ Թիֆլիս հասած, պաշտօնանկ խմբագիրը հետեւեալ յայտարարութիւնը կ'ընէ «Պրոլետար»ի (25 դեկտ. 1927).

— *«Վերջին երկու տարուայ ընթացքում, ես եղել եմ Գահիրէում հրատարակուող հայերէն «Արեւ» թերթի խմբագիրը, որն* (ցաւալ.—Թերթը բսել կ'ուզէ) *ունէր խորհրդային Հայաստանի օրիէնտացիա։ Վերջին հանգամանքն անվերջ հալածանքներ առաջ բերեց թերթի, եւ մասնաւորապէս իմ վերաբերմամբ, տեղական բուրժուազիայի եւ իշխանութեան կողմից։ Ստիպուած լինելով հեռանալ Եգիպտոսի սահմաններից, ես վճռեցի գալ Խորհրդային Հայաստան...»։*

Այս առթիւ, Պոլսոյ «Ազգաբար»ը դիտել կուտայ (22 Յունուար).

— *«Այս տողերը կարդալով, Երեւանի մէջ պիտի կարծեն թէ գործ ունին հերոս համայնավարի մը հետ, որ իր սկզբունքներուն համար անվերջ կռուած է ոչ միայն հայ բուրժուաներուն, այլ եւ եգիպտական իշխանութեանց դէմ, ու այդ պատճառով «անվերջ հալածուած», ու վերջ ի վերջոյ փախած երկրէն...*

Պէտք կա՞յ ըսելու թէ բացարձակ սուտ է որ իր ամէնէն գարշելի լաթերով փռուած է այդ տողերուն տակ։ «Արեւ»ի խմբագիրը ճամբուած է պարզապէս, իբրեւ անկարող եւ խառնակիչ։ Թերեւս ալ զոհ գացած է իր ընկերներու խաղերուն կամ ընչաքաղցութեան։

Այսպէս թէ այնպէս, իրողութիւն է որ պաշտօնանկութիւնը, — կամ իր բառով «հեռացում»ը — արդիւնք է ներքին գժտութեանց։ Ապա թէ ոչ, «փրոֆէսէօր» խմբագիրը տող մը բան գրած չէ տեղական իշխանութեանց, եւ մանաւանդ հայ բուրժուազիային դէմ։ Եւ ի՞նչպէս գրէ, երբ տարիներ շարունակ կերակրուած է այդ «բուրժուա»ներու սեղանէն, եւ փոխարէնը օրական հարիւր անգամ խնկարկած ու շողոմած անոնց։ Աւելին ըլլալով, զանոնք պաշտպանած ալ է Երեւանի յարձակումներուն դէմ, ամէն անգամ որ խօսք եղած է Բարեգործականի կտակներու մասին։»

ՅԻՐ ՈՒ ՅԱՆ ՈՐԲԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Աղեքսանդրիայէն, «Հայ Գիւղատնտես Ուսանողներու Օգնութեան Յանձնախումբը», որ եռանդով կ'աշխատի հակառակ այնքան դժուարութեանց, ինքնաբերաբար տարեկան հինգ հարիւր ֆրանք յատկացուցած է Զափահաս Որբերու Միութեան, «Ֆրանսայի գիւղերուն եւ ագարակներուն մէջ ցրուած որբերուն ընթերցասիրական ճաշակին գոհացում տալու համար։»

Ստացանք առաջին (1928) տարեվճարը, 500 ֆրանք, Զ. Ո. Մ. ուղղուած նամակով մը։

ԱԿԱԴԵՄԱԿԱՆ. Աբէլ Հէրման *առջի օր պաշտօնապէս ընդունուեցաւ Ակադեմիային մէջ։ Ընդունելութեան ճառը խօսեցաւ Հանրի Ռոպէր։*

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Անդրանիկի Յուղարկաւորութեան շուրջ

Վաղը՝ կիրակի տեղի կ'ունենայ հերոս Անդրանիկի յուղարկաւորութիւնը։ Փարիզի հոգաբարձութեան կողմէ հրաւէր ուղղուած է Ֆրանսայի պատերազմական նախարարութեան, Փարիզի զինուորական կառավարիչ զօրավար Կուրոյին եւ Պատուոյ Լեգէոնի դիւանատան, խնդրելով որ իրենց ներկայացուցիչները ղրկեն։

Միւս կողմէ հայ զանազան կազմակերպութիւններ կը պատրաստուին՝ արժանավայել կերպով իրենց մասնակցութիւնը բերելու համար մեծ հերոսի յուղարկաւորութեան։

Փարիզի եւ արուարձանի մեր բոլոր հայրենակիցները կը հրաւիրուին իրենց վերջին յարգանքը մատուցանել ազգային մեծ հերոսին։

Իտալիա եւ Ռումանիա

Դիւանագիտական շրջանակներու մէջ մեծ կարեւորութիւն կը տրուի Ռումանիոյ արտաքին նախարար Թիթուլէսքուի եւ Մուսոլինիի Հռոմի մէջ ունեցած տեսակցութեան։ Նախ կը կարծուէր թէ նախարարին նպատակն է Իտալիոյ հետ տնտեսական եւ ելմտական բանակցութիւններ վարել՝ առեւտրական դաշնագիր մը կնքելու համար։ Սակայն Թիթուլէսքու մամուլին ըրած յայտարարութեամբ կը հաստատէ թէ Մուսոլինիի հետ տեսակցեցաւ երկու երկիրները հետաքրքրող եւ ընդհ. քաղաքականութեան վերաբերեալ բոլոր խնդիրներու շուրջ։

«Ռումանիա, կ'ըսէ, կ'ուզէ հաւասար չափով աշխատակցիլ բարեկամ երեք մեծ պետութեանց՝ Ֆրանսայի, Իտալիոյ եւ Անգլիոյ հետ, ինչպէս նաեւ Փոքր Համաձայնութեան պետութեանց հետ, որոնք միայն պաշտպանողական նպատակներ ունին եւ կեդրոնական Եւրոպայի գոյավիճակի պահպանման կը ձգտին»։

Այս առթիւ «Թան» կը գրէ. «Շատ բնական է որ Ռումանիա ուզէ բարեկամական յարաբերութիւններ մշակել Իտալիոյ հետ, մանաւանդ հիմա, որ իտալական քաղաքականութիւնը կը յաւակնի գերակշիռ ազդեցութիւն մը գործել կեդրոնական Եւրոպայի մէջ եւ բացէ ի բաց կ'ուղղուի դէպի Պալքանները։ Փոքր Համաձայնութեան մէջ իր գրաւած դիրքով, Պալքաններու մէջ իր ունեցած վիճակով, ուր իբրեւ միացման գիծ կը ծառայէ Եուկոսլաւիոյ և Յունաստանի միջեւ և ուր կրնայ շատ բան ընել Պուլկարիոյ եւ դրացի պետութեանց միջեւ անկեղծ մերձեցման մը համար, Ռումանիա տրամաբանօրէն առաջնակարգ դեր կը կատարէ։ Այս կէտին ծանօթ են Հռոմի մէջ եւ այդ է պատճառը, որ Իտալիա կ'ուզէ սերտ մերձեցում ունենալ Ռումանիոյ հետ, կերպով մը դաշնակցիլ անոր հետ»։

Իտալական եւ ռումանական մամուլը եւս մեծ կարեւորութիւն կուտայ երկու երկիրներու միջեւ սկսուած այս բանակցութեանց։

Աֆղանիստանի թագաւորին պտոյտները

Աֆղանիստանի թագաւորն ու թագուհին առջի օր ժամը 11.25ին արտաքին նախարարութեան պալատէն գացին Էթուալ, ուր Անծանօթ Զինուորին վրայ ծաղկեպսակ մը դրին։ Յետոյ գացին Վէրսայլի պալատը, ուր հասան ժամը 12.15ին եւ ընդունուեցան կրթական նախարար Էրիօի եւ ուրիշ պաշտօնական անձերու կողմէ։ Մեծ սրահին մէջ տրուեցաւ հացկերոյթ մը, որուն ներկայ էին բացի արքայական ամոլէն, Օր. Սիւրէյեա Թարզի, Զօր. Ապտիւրրահման, Եակուբ Խան, հրամանատար Ապտիւլ Թավապ խան, Շիր Ահմէտ խան, Տիկին Քուտայիր խան, գնդապետ Տէյմուր խան եւ շքախումբին միւս անդամները։ Ճաշէն վերջ թագաւորն ու թագուհին աւանդական այցելութիւնը տուին Վէրսայլի և Թրիանոնի պալատներուն։ Ժամը 4.30ին Փարիզ դառնալով, Քէ տ'Օրսէյի մէջ ընդունեցին Փարիզի աֆղան գաղութը։ Իրիկունը Պրիան հացկերոյթ մը տուաւ ի պատիւ աֆղան հիւրերուն եւ Հանրապետութեան նախագահ Տումէրկի։

Թագաւորը երէկ առաւօտ Հանրապետութեան նախագահին հետ միասին այցելեց Պանթէոնը, Էնվալիտը (Նապոլէոնի գերեզմանը եւ զինուորական թանգարանը)։ Կէսօրին ճաշեց Տումէրկի հետ, կէսօրէն վերջ այցելեց Լուվրի թանգարանը։ Իրիկունը դարձեալ ճաշեց Հանրապետութեան նախագահին հետ։

∴ Ամանուլլահ թագաւորը 1000 սթերլին (124,000 ֆր.) նուիրեց Փարիզի աղքատներուն։

Թուրքիոյ վարչական բաժանումները

Նոր մարդահամարէն յետոյ, Էնկիւրիի վարիչները կը մտածեն Թուրքիոյ մէջ վարչական նոր բաժանումներ կատարել։ Ներկայ կուսակալութեանց թիւէն տասը պիտի պակսի, որովհետեւ կարգ մը նահանգներ իրար պիտի միացուին։ Օրէնսդիրներու Յանձնաժողովը զանազան ծրագիրներ կը մշակէ՝ նահանգային, գիւղական, թաղապետական եւայլ տեղական վարչութեանց մասին։

«Եավուզ»ի վէճը Ազգ. Մեծ Ժողովին մէջ

Էնկիւրիէն կը հեռագրեն Յունուար 26 թուականով.—

Ազգային Մեծ Ժողովը այսօր սկսաւ վիճաբանիլ «Եավուզ»ի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

ՏՈՄՍԵՐ

ԿՌՈՒԵՑԷՔ, ՏՂԵ՛ՐՔ...

Ապրի՛ք, ապրի՛ք, ընկերներ եւ քաղաքացիներ կարմրադրօ՛շ Հայաստանի։

Ապրի՛ ձեր փառաւոր կռիւը, «գրական դիրքերում», մէկը միւսէն աւելի... ուղղափառ։

... Եղիշէ Չարենցը, պսակաւոր բանաստեղծ, որ փողոցի մէջ ալ հերոսացաւ, կրակ տեղալով իր կրքին դիմադրող աղջկան, կ'ամբաստանէ «ընկեր» Ազատ Վշտունին... իբրեւ դաշնակցական։

Չէ՞ որ խեղճ տղան, 1915ին, «կամաւորի Յուշատետրից» շարքին մէջ, «ակնածութեամբ» նկարագրեր է «կամաւոր յիսնապետի թաղումը»։

Եւ աւելին։ Համարձակե՛ր է... դաշնակցական երգ մըն ալ գրի առնել.—

Ապա հանգիստ հող կը մտնեմ,
Յոյսս դուք էք, ընկերներ,
Շարունակէք ձեր սուրբ գործը,
Դաշնակցական վեհ քաջեր...

— Քա՛ւ լիցի, կ'աղաղակէ Ազատ Վշտունի։ «Այդ չափածոյ գրուածքը իմ գրչին չի պատկանում։ Ես նկարագրել եմ որ խմբապետի թաղման ժամանակ կամաւորները երգում էին դաշնակցական մի երգ, որ գոյութիւն ունի վաղուց»։

Եւ, ահաբեկ՝ որ կրնան զինքը դատել իբրեւ դաւաճան.

— «Ես յայտնում եմ որ 1915 թւին միայն առաջին անգամ սկսել եմ գրել։ Այդ թւականին ես ինձ մարկսիստ կամ կոմունիստ չէի համարում, եւ ոչ ալ դաշնակցական եմ եղել»։

Եւ իր կարգին, բուռն յարձակողական մը, որ հաւասար է մատնութեան.

— «Իսկ թող ինքը, Եղիշէ Չարենցը մի անգամ եւս կարդայ իր գրածները 1919—1920—1921—1922 թւերին, ուր տեղ կայ եւ՛ շովինիսմ, եւ՛ ինդիվիդուալիսմ, եւ՛ ցարիսմ եւ՛ ամէն ի՛նչ։»

Մի՛, մի՛ այդպէս, ընկե՛ր Վշտունի։ Թշուառ տղան դեռ նոր ազատեցաւ բանտէն, իբրեւ քրէական յանցաւոր, եւ հիմա կ'ուզես կրա՞կը նետել, *քաղաքական*, աններելի՛ եւ անքաւելի՛ մեղքով մը.

— իբրեւ *բուրժուա-նացիոնալիստ*, իբրեւ *շովինիստ*, իբրեւ *մոնարխիստ*...

Իսկ դուն, քաղաքացի՛ Չարենց, «մի՛ վազեր այդպէս արագ, իմ աղուորիկ նապաստակ»։

«Չի բազում են» մեղքերդ։ Եւ ճա՛նը։ Եւ չունիս «մեղմացուցիչ դէպք յանցանաց»։

Քանի որ երգած ես... Հոկտեմբերեան յեղափոխութենէն յետոյ.

Օ՜, սրբազան, սրբազան հայրենիք,
Ես չահել եմ սիրում, սիրով լեփլեցուն.
Ունիմ հազար զոհաբերում ու բարիք,
Քո գրկառատ եւ հեթանոս Աստծուն։

Հապա սա մի՞ւսը.—

Ես իմ անուշ Հայաստանին
Արեւահամ բարն եմ սիրում,
Իմ կարօտած հոգու համար
Ուրիշ ոչ մի հէքեաթ չկայ.
Նարեկացու Քուչակի պէս
Լուսապսակ ճակատ չկայ,
Որպէս անհաս փառքի ճամբայ
Ես իմ Մասիս սարն եմ սիրում,

Կռուեցէք, տղերք, կռուեցէք քաջ-քաջ, բայց մի՛ մատնէք իրար։

Մեղք է ձեզի ալ, գիր ու գիրքին ալ։

Ցանկարծ չեկան կ'արթննայ եւ կրակի կուտայ բոլորը։

ԱՐՇԱՒԻՐ

ՀԱՅՋ ԱԶ ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԴԵՂԱՏԱՍՏԱՆԱՅԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅԱՆ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԲՈԼՇԵՎԻԿՅԱՆ ԿԵՆՏՐԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԵՏԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

Մեր առաջ ապրիլյան 25-ին, ցուրտ ու ձյունապատ ձմեռվա ժամանակ, հանդիսավոր ու շուքով տոնեցինք Խորհրդային Հայաստանի տասնհինգամյակը։ Այդ տոնը մեզ համար ոչ միայն հին ու նոր սերունդների, այլև մեր հարևան ժողովուրդների համար մեծ նշանակություն ունի։ Տասնհինգ տարի առաջ Հայաստանի աշխատավոր ժողովուրդը, ղեկավարվելով Լենինի ու Ստալինի հանճարեղ ցուցումներով, ջախջախեց ներքին ու արտաքին հակահեղափոխությանը, հաղթանակեց Հոկտեմբերյան սոցիալիստական մեծ հեղափոխությունը, հաստատեց Խորհրդային իշխանություն, ստեղծեց Խորհրդային Հայաստանը։

ծականացեալ են եւ կակուղ։ Ու, դարձեալ, այդ բառերը տխուր ճակատագիրով մը, ոչ միայն պարզ ոտքեր են, այլ նաեւ կուզան լեցնել հատածներ, աւելին՝ կը յօրդին մէկ հատածէն միւսը՝ կրկնուելով։ Կարելի չէ ներել, որ բառ մը հատածի մը մէջ կրկնուելէ յետոյ շարունակուի ու անցնի յաջորդ հատածին։

Իր ատենաւորին մէջ բառերը ձայներ են. այս եւս դասական ճաշակ մըն է։ Հոմերոսէն մինչեւ տպագրութեան թուականը, բառերուն ճակատագիրն էր այդ, որ իր դրոշմը դրաւ բանաստեղծութեան վրայ։ Տպագրութենէն մինչեւ ընթերցասիրութեան տարածումը (մեր օրերը), աչքերը ականջութիւն ըրին միայն։ Այս դարէն սկսեալ, երբ մարդիկ այնքան զարգացած են, ընթերցումը այնքան տարածուած է, տպագրութիւնը այնքան յաջողած է, աչքը կ'իջնէ ասպարէզ աստուածի նման։ Անկէ յետոյ, աչքով է, որ երաժշտութիւն պիտի լսուի, աչքով՝ երգը, թատրոնը, նկարչութիւնը։ Քրիստոնէութիւնը խփած էր արուեստագէտներուն աչքը. եւ անոնք ականջով երազեցին, ձայնով կշտացան։ Այժմ նկարչութիւնը յաղթութեամբ կ'իջնէ ասպարէզ։ Նկարչութիւնը ծաւալեցաւ եւ մտաւ թատրոնէն ներս, երաժշտութենէն ներս (Տէպիւսի) եւ բանաստեղծութենէն ներս։ Շարժանկարը աչքի դարուն արտայայտութիւնն է։ Այդ պատճառով, ընթերցողները ամէնէն առաջ կը զմայլին քերթողներու պատկերներուն վրայ։ Ի՞նչ է պատկերը, — ընդարձակ նիւթ մըն է, չեմ ուզեր բացատրել ձեւերն ու յեղաշրջումը, ոչ ալ արդի իմաստը։ Սակայն նկարչական այս նպաստը մեր օրերու բանաստեղծներուն առաջին պաշարն է։ Աճէմեան, դասական, քիչ գրաղած է անով։ Ան աշխատած է երգ շինել, եւ իր գրքոյկը հաւաքածոյ մըն է երգերու, որոնք շատ անգամ ժողովրդական երգերու ձեւերը կը ստանան։ Բայց իր բնութեան տուած է պատկերներ, որոնք իսկապէս հազուագիւտ են եւ գեղեցիկ։

Ու կը ցաւիմ, որ այդ պատկերները տուողը ինչո՞ւ աւելին տալ չէ խորհեր։ Որովհետեւ կը զգաս որ կրնայ տալ։ Չէ՞ որ իր բնութիւնը աւելի յաջող է, քան իր սէրը. չէ՞ որ, երիտասարդ գիւղացի, ծնունդն է բնութեան։ Բայց եւ այնպէս, անիկա՝ որ իր գիւղին ու անոր ճամբաներուն այնքա՛ն գեղեցիկ քերթուածներ է նուիրեր, դեռ երիտասարդ, կուտայ նորեր եւ գեղեցիկ էջեր, երբ քիչ մըն ալ մտնէ խորութեանը մէջ այդ բնութեան, իր մեծ ուսուցիչին։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

կարդացուած Յարգգոդի 19 Յունուարի երեկոյին մէջ։

ԽՄԲ.

ՎԱՍՏԱԿԱՒՈՐ ՔԱՀԱՆԱՅ ՄԸ

Ռոմանի մէջ (Ռումանիա) Յունուար 6ին վախճանած է Ղեւոնդ քհյ. Փափազեան, որ շուրջ կէս դար ծառայած է Հայաստ. Եկեղեցւոյ, եւ քառորդ դար՝ հայ մամուլին։

Հանգուցեալը ծնած է 1857ին, Էտիրնէ։ Ուսումը ստացած հոն եւ յետոյ Երուսաղէմի Ժառանգաւորաց վարժարանը։ Աշակերտութեանը՝ պահ մը գրաշարութեան ալ հետեւած է վանքին տպարանին մէջ։ 1870—76 ուսուցիչ եւ ապա տնօրէն իր ծննդավայրին դպրոցը, եւ մինչեւ 1879 կրթական պաշտօնը շարունակած Տիմոթեքա։

Նոյն տարւոյ ամրան քահանայ ձեռնադրուելով Էտիրնէի եկեղեցիին վրայ՝ 7 տարի քահանայագործած է հոն եւ միժամանակ ժամուն մէջ իր ջանքերովը կազմած գրաշարատունէն լոյս ընծայած Յ. Պարոնեանի «Խիկար»ներէն մաս մը (1885—6) որ նոյն երգիծաթերթին ամենահազուագիւտ թիւերը կը կազմէ, նաեւ հայատառ թուրքերէն վիպակ մը։ 1886ի գարնան՝ ուղեկցած է Իզմիրլեան եպսկ.ի Եգիպտոս՝ ուր երեք տարի կեցած եւ 88ին հիմնած է «Նեղոս» շաբաթաթերթը։ Յետոյ ղրկուած է Կալաց՝ որուն հայ գաղութին հովուութիւնը վարած 17 տարի։ Այդ շրջանին բացած է անձնական տպարան մը, ուրկէ 1891էն սկսեալ լոյս ընծայած է կարեւոր գործեր։

Յիշենք «Նամականի»ն, Մելքիսեդեկ եպսկ.ի «Պատմութիւն քրիստ. Եկեղեցւոյ»ն, Պետրոս քհյ. Մամիկոնեանի «Ռումանահայոց Ներկան եւ ապագան», Հայ ռումէն օրացոյցներ եւ տարեցոյցներ եւն.։ Պատուուած է Պուքրէշի ցուցահանդէսէն շքանշանով։ 1906ին հովիւ Թուլչայի, վերջին տարիներս ալ՝ Ռոմանի։ Ֆրանս. կառավարութենէն արժանացած էր նաեւ առողջապահական Ա. կարգի արժանեաց պատուանշանին։

ԿԵԱՆՔԸ ՍՈՒՐԻՈՅ ՄԷՋ

Սուրիայէն թղթակից մը կը գրէ.— Ամերիկեան Նպաստամատոյցի Երոպայի Գրասենեակին նախկին տնօրէն Պ. Կորտըն Լ. Պէրրի Յունուարի սկիզբները Պէյրութ հասաւ ու մէկ տարի պիտի վարէ Նպաստամատոյցի Սուրիոյ, Լիբանանի եւ Երուսաղէմի մասնաճիւղերը։

Պ. Պէրրի Յունուար 16ին կը մեկնի Լաթաքիա, ընկերակցութեամբ Միջազգային կարմիր խաչի պատուիրակ Ֆրանսացի Տօքթ. Տիւկէի։ Անոնք տեղւոյն վրայ պիտի քննեն գաղթականներու համար որոշուած հողամասերը։ Կը յուսանք որ անոնց ջանքերով յարմար կարգադրութիւններ կ'ըլլան Սուրիոյ մեր տարագիր հայրենակիցներուն համար, որոնք տարիներէ ի վեր մեր հայրենի երկիրներու օդին ու ջուրին կարօտը քաշելով աչքերնին բաց կը մեռնին։

Մաղթենք որ մեր Ամերիկայի հայրենակիցներն ալ չզլանան իրենց օժանդակութիւնը Սուրիոյ եւ Լիբանանի գաղթականներուն, անոնց վիճակը բարելաւելու համար։

Ազատ

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱՒԱՌՆԵՐԷՆ

ԱՅԼԱՍԵՐՈՒՄ

ՊՈՒՐԿ ՍԷՆԹ ԱՆՏԷՕԼ 23 Յունուար.— Բաւական ատենէ ի վեր է որ այս պզտիկ գաղութին մասին բան չէ գրուած «Յառաջ»ին։

Անցեալ տարի մեծ ջանքերով կազմուած Արարատ Երիտ. Միութիւնը վեց ամիս միայն կեանք ունեցաւ։ Ուրիշ ո եւ է հաւաքական ձեռնարկ անօգուտ կը համարուի, նկատի ունենալով մեր հայրենակիցներուն աննշան համրանքը եւ անմիաբանութեան զօրաւոր հակումը։

Վերահաս գործազրկութիւնը գաղութին համրանքը կիսելէ վերջ, ջլատեց նաեւ մշակութային գետնի վրայ եղած ջանքերը, որով այժմ արգահատելի վիճակ մը կը ներկայացնէ մեր հաւաքական կեանքը։

Մեր հայրենակիցները շաբաթական 4 օր միայն կ'աշխատին, անցեալ տարուընէ ի վեր։

Պաշտօնական լեզուն է՝ լըրձուկ տաճկերէնը։ Երէկուան Հայէն ետք, այսօրուան եւ վաղուան Հայն ալ կ'աղճատուի անորակելի պարագաներու տակ։

Ազգային տեսակէտէ ո եւ է յուսադրիչ խօսք՝ հեգնանքի կ'արժանանայ հոս։ Չէ՞ որ հայրենիք վերադառնալը ցնորք մըն է եւ մենք դատապարտուած ենք հիւծելու եւ անձնուելու...

Մեր հայրենակիցները վերջերս կազմեցին թղթախաղի խումբ մը՝ որուն նպատակն է սրճարանէն ազատել իր անդամները, սարքելով կիրակնօրեայ հաւաքոյթներ եւ տաճկական «խահուէ»ի մը պատրանքը շնորհելով մեզ...։

Հազուագիւտ պարագաներու տակ, Վալանսէն քահանայ մը կուգայ, քանի մը ժամուան համար հաւաքական կեանք ստեղծելու եւ մխիթարութիւն բերելու համար։

Օ. ձգնաւորեան

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԴԵՐՁԱԿՆԵՐՈՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— 25 Յունուար.— Խումբ մը դերձակներ հետեւեալ կոչը ուղղած են իրենց արհեստակիցներուն.—

Ա. Որ հայ դերձակ արհեստաւորներու անկազմակերպ ըլլալուն պատճառով շատերը ստիպուած են օրական 16—18 ժամուան չարաչար աշխատանքով իրենց կեանքը հիւծել ու վտանգել,

Բ. Որ անշահ մրցակցութեան հետեւանքով մեր աշխատանքի արդար գնահատումը անարժէք է դարձեր մեծ դերձակ վաճառատուններու կողմէ,

Գ. Որ հակառակ վերջին տարիներու ապրուստի անհամեմատ սղութեան, մեր աշխատանքի վարձատրութեան չափը գրեթէ ոչինչով չէ տարբերած յետ պատերազմեան տարիներու աշխատավարձէն,

Դ. Որ մեր աշխատանքի մեծագոյն բաժինը անիրաւացիօրէն մեզմէ խլուելով մեծ դերձակ վաճառատուններու գանձարկղը կը մտնէ, շնորհիւ մեր անկազմակերպ ըլլալուն։

Ե. Եւ վերջապէս, որ գործազրկութեան եւ կամ դժբախտութեան օրերուն, ենթակայ ենք մեր բախտին ձգուելուն՝ առանց որ եւ է կազմակերպուած ուժ իբրեւ զօրավիգ կամ նեցուկ ունենալու։

Մարսէյլաբնակ խումբ մը դերձակ արհեստակիցներս, իբր նախաձեռնողներ, սոյն կոչով հրաւէր կ'ուղղենք Մարսէյլի բոլոր հայ դերձակներուն՝ ըլլան ատոնք խանութի կամ յաճախորդի համար աշխատողներ՝ որ գան յառաջիկայ կիրակի, 29 Յունուար, առաւօտեան ժամը 9.30ին, Պառ տը լա Մօնիւմանթալ, առաջին խորհրդակցական ժողովին, Մարսէյլաբնակ Հայ դերձակներու Արհեստակցական Միութիւն մը կազմելու համար։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՆԵՐԸ ԿԸ ԿՌՈՒՈՒԻՆ.— Վիէօ-Քոլոմպիէ թատրոնին մէջ երեկոյթ մը կար։

Դերասան մը բեմ ելաւ եւ կարդաց գերիրապաշտ բանաստեղծի մը ոտանաւորը։ Ունկնդիրները խելօքիկ գլուխներ ունէին, եւ գիմացաղ բառերու անձրեւին, առանց... յուզուելու։ Որովհետեւ բան չէին հասկնար։ Սակայն հանդիսական մը կարծեց թէ այդ անհասկնալի բանաստեղծութիւնով կը հեգնէին զինք։ Եւ բողոքեց։

— Եթէ այդ բանաստեղծը քաջութիւն ունի, թող յստակ լեզուով ըսէ ինչ որ պիտի ըսէ ինծի։

— Լռէ՛, բարձր քերթուած է, չես հասկնար։

— Ալ բաւական է, շատ քերթեցիք երեսներս։

Գերիրապաշտները յարձակեցան։ Թէեւ բան չէր հասկցուիր անոնց բանաստեղծութենէն, բայց հակառակորդները շատ բան հասկցան անոնց բռունցքներէն։

Միջամտեց ոստիկանութիւնը։ Եւ գերիրապաշտ բանաստեղծները գացին ոստիկանատուն, բացատրութիւն տալու համար իրենց բանաստեղծութեան քաղաքականութեան մասին։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՐՑՈՒՄԻ ՄԸ ՊԱՏԱՍԽԱՆԸ

ՊՈՒԱ ՔՈԼՈՆՊ, 26 յունուար.— Պուա-Քոլոմպի Ազգ. Միութեան վարչութիւնս կը փութայ հրապարակաւ պատասխանել «Յառաջ»ի 18 յունուար թիւին մէջ Պ. Մ.ի կողմէ եղած հարցումին։

Պիտի ջանանք գոհացում տալ, ամփոփ հաշուետուութիւնով մը։ Իսկ մեր ըսելիքները կը վերապահենք յառաջիկայ ընդհանուր ժողովին, ուր վարչութիւնը իր հաշուետուութիւնը ընելէ վերջ, հրաժարականը պիտի ներկայացնէ, նորին ընտրութիւնը պահանջելով։

Մեր ծրագրին էական մասը կը կազմէին դպրոց եւ եկեղեցի ունենալ։ Վարչութիւնը խանդավառուած էր, տեսնելով իր շուրջը սրտցաւ հայրենակիցներ, պատրաստ՝ ամէն զոհողութեան։ Եւ գործի լծուելով, առաջին առթիւ դիմեց առաջնորդարան, իր կազմը վաւերացնել տալու եւ օրինական իրաւասութիւն ստանալու համար։ Պալաքեան եպիսկոպոս մեզ ընդունեց ծափով եւ մաղթանքներով. խոստացաւ անմիջապէս կարեւոր գումար մը նուիրել, գործին հիմը դնելու համար։ Առանց այդ օժանդակութեան անկարելի էր այս խոշոր գործին ընթացք տալ, որովհետեւ առնուազն 50,000 ֆրանքի պէտքը կար, փոքրիկ դպրոց մը եւ մատուռ մը ունենալու համար սեփական հողի վրայ։

Մեր խանդավառութիւնը երկար չտեւեց։ Պալաքեան եպիսկոպոսի խոստումները վերջ չունեցան։ Հրաւիրեցինք զինքը խօսելու մեր ժողովուրդին եւ հոն հանգանակութեան ձեռնարկելու։ Կաթող. պատուիրակը խոստացաւ լեցուն գրպանով գալ։ Իսկապէս հաւաքոյթը տեղի ունեցաւ, ուր խօսեցան փոխն ի փոխ եպիսկոպոսը եւ կրթական յանձնախումբի ատենապետ Պ. Դաւիթ բէկը, իրենց կենսագրականը պատմելով, մինչ ժողովուրդը խոստացուած հիմնադրամին կը սպասէր։ Սրբազանին գրպանէն սանդիմ չելաւ, եւ ընդհանուր հիասթափումի առջեւ ժողովուրդը հազիւ 451 ֆրանքի գումար մը նուիրեց։

Դարձեալ դիմեցինք, նորէն խոստում՝ անպայման մեծ գումարի համար։ Հող կը փնտռենք, շէնք կ'ուզենք վարձել եւ երբ գործը յաջողցնելու վրայ էինք, կաթող. պատուիրակը պատասխանեց թէ դրամ չունի եւ միջոց ալ կը պակսի ճարելու։

Փորձեցինք մեր ուժերուն ապաւինիլ։ Բայց գործազրկութիւնը վրայ հասաւ, դպրոց եւ եկեղեցիով խանդավառուած հայ բանւորը օրուան հացը կը մտածէր։ Միութիւնը իր հաւատքը կորսնցուցած էր իր ծրագրին յաջողութեան մասին եւ սակայն «կծկուած» անկիւն մը չքաշուեցաւ, այլ Շիրակի աղէտեալներու հանգանակութեան առթիւ հրապարակ ելաւ իր ամբողջ կազմովը, այցելեց ամէն հայու տուն, լքուած ու մոռցուած անկիւններու մէջ նոյնացաւ տարաբախտ բեկորներուն հետ, եւ յաջողեցաւ հանգանակել կարեւոր գումար մը, որ հրատարակուեցաւ «Յառաջ»ի ցանկին մէջ։

Իր անդամները ջանք չխնայեցին հայ դերասաններուն օգնելու, որոնք չորս անգամ ներկայացում տուին։

Վարչութիւնս այն գոհունակութիւնը ունի, որ գէթ կրցաւ ցան ու ցրիւ եկած շրջանիս հայութիւնը իրարու ճանչցնել եւ սրտակցութիւն մը ստեղծել անոնց մէջ։

Գալով հանգանակուած գումարին, ի պահ կը մնայ վարչութեանս գանձապահին մօտ, եւ պիտի յանձնուի յաջորդ վարչութեան։

Վարչութիւն

ՀԱՅԱՍԻՐԱԿԱՆ ՀԱՒԱՔՈՅԹՆԵՐ

Ֆրանսական հայասիրական բողոքական կոմիտէն շարք մը դասախօսութիւններ սարքած է «Սուրիոյ եւ Ֆրանսայի հայ գաղթականներուն մասին»։

Սթրազպուրկի հովիւ P. Berron մոգական լապտերով ցոյց պիտի տայ զանազան տեսարաններ։

Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին դասախօսութիւն Temple de Montrougeի մէջ, 27 rue de Fontenay, Montrouge. Կը նախագահէ հովիւ Bonifas.

Վաղը՝ Կիրակի ժամը 17ին Église de l'Etoileի մէջ, 54 Avenue de la Grande Armée, հանդիսաւոր ներկայացում Փարիզի շրջանի հայ Բողոքականներու նոր քարոզիչ Պ. Ղազարոսեանի։ Կը նախագահէ հովիւ Henri MONNIER, կը խօսին հովիւ J. Bianquis, փոխ-նախագահ Comité Protestant Français Proarménienի, հովիւ P. Berron, directeur de l'Action Chrétienne en Orient եւ Պ. Ղազարոսեան։

Կիրակի ժամը 20.30ին Église Méthodiste d'Asnières, 32 Avenue de la Marne, Asnières, կը նախագահէ հովիւ W. H. Guiton.

Երկուշաբթի ժամը 8.30ին Salle de l'Annonciation, rue Lekain, Paris (16e), կը նախագահէ Փրոֆ. Փրէտէրիք Մաքլէօ։

Երեքշաբթի ժամը 20.30ին Chapelle du Luxembourg, 58 rue Madame, Paris (6e), կը նախագահէ հովիւ R. Hollard.

"ՅԱՌԱՋ"Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (23)

ԲԱԲԵԼՈՆԻ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

(ԺԱՄԱՆԱԿԱԿԻՑ ԿԵԱՆՔԷ)

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Դ.

Իր պատասխանին մէջ կատակի նման բան մը նշմարեցի։ Շատ հաւանաբար կը խորհէր թէ որսը որ իր ձեռքէն փախած էր քանի մը անգամ, այժմ իր ձեռքին մէջն էր։ Բորիս չըմբռնեց այս նրբութիւնը։ Զարմացած երեւցաւ որ իշխանը արդէն իսկ տեղեակ է իր նոր պաշտօնին։

— Չէ՞ք գիտեր, երիտասա՛րդ, իշխան Վոլֆի տեղեկատուական կարողութիւնները, ըսաւ անգլիական գաղտնի ոստիկանութեան պետը։

— Բայց ինչ որ դուք դեռ ծանօթ չէք. շարունակեց Սըր Ուիլերմսըն, այն է որ այս երիտասարդը դիպուածով մը հետքը ձգած է եւ թէ նպատակին հասնելու վրայ է։

— Ինչպէ՞ս թէ, ըսաւ իշխանը, Վէրակինին պիտի կրնա՞ք հպիլ... ըսին ինծի ատիկա, բայց ես չհաւատացի... դժուա՞ր բան է գաղտնի ընկերակցութեանց պետին հետքը բռնել։

Սըր Ուիլերմսըն բացաւ թիւ 312 գործակալին թղթածրարը։

— Ահաւասի՛կ ինչ որ Բորիս Սուխիմը քանի մը օրուան մէջ ճշտած է։ Աշխատութիւն մը որ մեզմէ քանի մը ամիս պիտի ուզէր... Յուլիս 20ին Վէրակինը կը գտնուէր Մոսկուա... Օգոստոս 3ին ընդունուած է Չինաստանի ապստամբներու պետին կողմէ, յետոյ անցած է Պարսկաստան... Սեպտեմբեր 16ին շոգենաւ նստած է դէպի Աղէքսանդրիա, ուր ընդունած է համազգային ընկերութեանց պետերը, որոնք անգլիական տիրապետութենէն ազատելու համար Հնդկաստանի յեղափոխականներուն հետ համաձայն կը շարժին... Հոկտ. 18ին այս մարդը Լուցեռնէն անցած միջոցին կը տեսակցի գերման գաղտնի ընկերութիւններէն առաջինին՝ «Վէհմէ»ի վերին ղեկավարներէն մէկուն հետ, յետոյ կ'երթայ Տիւսէլտորֆ, ուր կը տեսնուի գերման զինուորական նախկին խմբակցութեան, գահաժառանգին նախագահութեան տակ գտնուող Փրուսիոյ «Եունքերթում»ի մէկ քանի ղեկավարներուն հետ։

— Եւ յետո՞յ, հարցուց իշխանը, նշմարելիօրէն հեւասպառ։

Բորիս ոտքի ելաւ.

— Այս առտու իմացայ որ, Վէրակինը Լոնտոն եկեր է։

Ապշութիւն պատճառեց ասիկա.— Լոնտո՞ն։

Հակառակ իր կամքին, Սըր Ուիլերմսըն ցատկեց տեղէն։

— Լոնտո՛ն։

— Կատակ է, կատակ է, ըսաւ հեգնօրէն իշխանը այլայլած ձայնով մը, ի՞նչ ընելու կուգայ Լոնտոն։

Ու հակեցաւ թղթածրարին վրայ եւ այլեւս առանց մեզմով զբաղելու, յաջորդաբար կարդաց, կրկին կարդաց տեղեկագիրները։ Ասիկա քանի մը վայրկեան տեւեց, յետոյ թեւերը երկարեց, յայտնօրէն յուզուած։

— Չէի կարծեր որ այդքան առաջ գացած էք... լաւ գործ մըն է ասիկա. եթէ այսպէս շարունակէք ես պէտք է հրաժարիմ։

Ասոր մէջ փաղաքշանք միայն տեսաւ ինքնաբուխ եւ դեռ անտաշ Բորիսը, որ լալու աստիճան յուզուած էր, ու ըսաւ.

— Այո՛, ձեր վրէժը պիտի լուծեմ, իշխա՛ն, ձեր բոլո՛ր տառապանքներուն վրէժը։

Կրկին զգացի թէ նոյնիսկ այս պատասխանը, որ ոչ մէկ քաղաքական նրբութիւն կը պարունակէր, աւելի եւս կը վիրաւորէր Ցարի գաղտնի ոստիկանութեան ծերունի պետը։ Իշխանը, առանց պատասխանելու, դարձեալ եկաւ թղթածրարին մօտ։

— Թո՛յլ կուտա՞ք որ կարգ մը կէտեր նօթագրեմ, որովհետեւ ես ալ իմ հետախուզութիւններս ունիմ։

Նօթագրեց եւ յետոյ անփութօրէն աւելցուց.

— Ուրեմն, դուք կը կարծէք որ Վէրակինը մեր մէջ է, բայց ո՞ւր է ձեր լրատուն... ո՛չ մէկ անունի թիւ կը տեսնեմ ձեր տեղեկագիրները, սիրելի՛ Բորիս, զայն ցոյց կուտան Ք. սկզբնատառով... ո՞վ է այդ Ք. գործակալը։

— Մեր պաշտօնատան գործակալներէն չէ, ըսաւ Սըր Ուիլերմսըն։

Իշխանը կը սպասէր։ Անիկա չէր պահեր տեղեկանալու իր անհամբերութիւնը։ Բայց կարծես թէ Բորիսը այժմ կը վարանէր երեւան հանելու իր լրատուին անունը։ Ասիկա սակայն քանի մը րոպէ տեւեց, որոնք մեզի անվերջ թուեցան։

— Է՛, ըսաւ իշխանը պահանջկոտ ձեւով մը։

Բորիս վճռեց։

— Ռուս աղջիկ մըն է, Պրասքովիա Սամթրոնա...

— Պրասքովիա Սամթրոնա՞, գոչեց իշխանը, կրկին ցատկելով իր տեղէն։

Անոր յուզումը այնքան ուժգին երեւցաւ որ Սըր Ուիլերմսըն հարցուց.

— Դուք զայն կը ճանչնա՞ք

— Ո՛չ, ո՛չ... բայց իրաւամբ ատիկա ինծի տարօրինակ կը թուի խիստ տարօրինակ... արդեօք մէկ միլիո՞ն տուիք որպէսզի այդ կինը ոտնակոխ ընէ «Դանիէլի Մարգոզ» անողոք օրէնքը։

Պահ մը լռութիւն տիրեց։

(Շար.)

խնդրով գրայող խորհրդարանային քննիչ յանձնաժողովի տեղեկագրին մասին: Իբրեւ կաշառակեր ամբաստանուած էին նախկին ծովային գործավար Ինսան պէյ եւ 12 մեղսակիցներ, որոնց կարգին Պիլէճիկի երեսփոխան տոքթ. Ֆիքրէթ պէյ:

Ժողովը սկսած առեն իսկ դիւանագիտական մարմնի օթեակը եւ ամբողջ սրահը ծայրէ ծայր լեցուած էր:

Նախ խօսք առաւ Ինսան պէյ, որ ըսաւ թէ չուզեր դատափետել տեղեկագիրը, ոչ ալ հաստատել իր անմեղութիւնը կամ մեղաւորութիւնը, այլ պարզապէս նկատի ունի Հանրապետութեան արդարութիւնը: Յետոյ իր կենսագրականն ըրաւ ու հարստութեանը հաշիւը տուաւ: Աւելցուց թէ այն խնդիրը, որով ինք կը մեղադրուի, ընդհակառակն յաջողութիւն մը կը կազմէ Գանձին համար: Դիտել տուաւ թէ տեղեկագրին մէջ զանց առնուած էին իրեն ի նպաստ բոլոր փաստերը: Եզրակացնելով, ըսաւ թէ Գերագոյն Ատեանին առջեւ պիտի երթայ ինքզինքը պաշտպանելու համար:

Ինսան պէյի ճառը տեւեց երկու ժամ: Վիճաբանութիւնները կը շարունակուին:

Ֆրանքը կայունացնելու համար

Երեսփոխանական ժողովին մէջ քանի մը օրէ ի վեր վիճաբանութիւններ կը կատարուին կառավարութեան ելմտական քաղաքականութեան մասին: Մասնաւորապէս խնդրոյ առարկայ կը դառնայ ֆրանքը կայունացնելու խնդիրը:

Միւս կողմէ կ'ըսուի թէ Պանք տը Ֆրանսի եւ Անգլիոյ դրամատան միջեւ բանակցութիւններ կը կատարուին ֆրանքը կայունացնելու համար: Չետեւաբար անսպասելի չէ որ այս օրերս Փուանքարէ պաշտօնապէս կայունացնէ ֆրանքը:

Արքայական փախստականը ձերբակալուած

Լանտ նահանգի Սամատէ գիւղին մէջ ձերբակալուեցաւ արքայական «Աքսիոն Ֆրանսէզ» թերթին պատասխանատու տնօրէն Ժօզէֆ Տըլէսթ:

Ինչպէս կը յիշուի, անցեալ Յունիս 25ին արքայականները դաւադրութեամբ մը յաջողած էին Սանթէի բանտէն փախցնել յիշեալ թերթի տնօրէն Լէօն Տօտէն, Ժօզէֆ Տըլէսթը եւ համայնավար կուսակցութեան ընդհանուր քարտուղար Փիէռ Սէմարը: Այս վերջինը դիտմամբ միւսներուն հետ առած էին կասկած չհրաւիրելու համար:

Լէօն Տօտէ եւ Ժօզէֆ Տըլէսթ ժամանակ մը Ֆրանսայի մէջ պահուըտելէ յետոյ, յաջողեցան սահմանը անցնիլ եւ ապաստանիլ Պելճիքա, ուր կը մնայ դեռ Լէօն Տօտէ: Ժօզէֆ Տըլէսթ Յունուարի սկիզբը գրած էր իր բարեկամներուն թէ մայրը հիւանդ ըլլալով, կը փափաքի այցելութիւն մը տալ անոր: Ու վերջերս ինքնաշարժով մը անցաւ սահմանը եւ եկաւ իր գիւղը, ուր 15 օրէ ի վեր կը խնամէր մայրը: Ոստիկանութիւնը տեղեկանալով, ձերբակալեց զայն եւ տարաւ Մոն-տը-Մարսանի բանտը:

Ռուս սպաները Տրոցկիի հետ

Մոսկուայէն հեռագրի մը համաձայն, խորհրդային գաղտնի ոստիկանութիւնը ձեռք անցուցած է կարգ մը նամակներ, որոնք Տրոցկիի ուղղուած են քանի չափ ռուս բարձրաստիճան սպաներու կողմէ: Այդ նամակներուն մէջ սպաները կ'ըսեն թէ իրենք Տրոցկիի կողմնակից են եւ պատրաստ՝ իրենց հրամանին տակ գտնուած զինուորներու աջակցութեամբ պետական մեծ հարուած մը կատարելու՝ Խորհրդային Ռուսիան մաքրելու համար ներկայ վարչաձեւէն:

Հեռագիրը կ'աւելցնէ թէ Գործավարներու Խորհուրդը հրամայած է անմիջապէս ձերբակալել խնդրոյ առարկայ բոլոր սպաները եւ նոր մաքրագործում մը կատարել խորհրդային բանակին մէջ:

Խորհրդային դատարանները կը գործեն

Ինչպէս գրեցինք, Մոսկուայի գերագոյն զինուորական ատեանին առջեւ կը դատուի լեհ կաթոլիկ եպիսկոպոս Թէոֆիլ Սկալսկի, որ «Քիեվի իր եկեղեցին դարձուցած էր հակապոլշեւիկ քարոզութեանց կեդրոն»:

Լեհ պաշտօնական շրջանակները կը յայտարարեն թէ Սկալսկի միայն Վատիկանի հաշուոյն կը գործէր, քաղաքական գործունէութիւն չունէր եւ պաշտօնապէս չէր կապուած Վարշաւայի հետ:

Պահանջուեցաւ գաղտնի կատարել դատավարութիւնը:

Ընդհանուր դատախազ Կատանեան յայտարարեց թէ գաղտնի դատավարութիւն կը կատարուի միայն այն ատեն, երբ խնդիրը պետական կամ զինուորական գաղտնիքներու մասին է, կամ երբ սեռային խնդիրներ կան՝ վրդովիչ մանրամասնութիւններով: Սակայն քանի որ կը խնդրուի, դատը տեղի պիտի ունենայ դռնփակ:

Երբ կարմիրները 1920ին Պետլուրան Ուկրայինայէն դուրս քշեցին, Սկալսկի շաբաթներով պահուըտեցաւ եկեղեցիի նկուղին մէջ՝ վախնալով ջարդուելէ, ու դուրս ելաւ, երբ պոլշեւիկները կարգը վերահաստատեցին: Անկէ վերջ եպիսկոպոս ձեռնադրուեցաւ:

Իրեն դէմ եղած ամբաստանութիւնն այն է թէ լեհ լրտեսներու ապաստան կուտար, շաբաթներով զինուորական տեղեկութիւններ կը հաւաքէր եւ Վարշաւայի կառավարութեան գրոյցներ կը հաղորդէր Ուկրայինայի մէջ կարմիր զինուորներու շարժումներուն մասին: Տարակոյս չկայ թէ եպիսկոպոսը մահապատիժի պիտի ենթարկուի, եթէ ընդհանուր ներման չարժանանայ:

∴ Անդրկովկասի քաղաքական դատարանը մահուան դատապարտած է Լէօնիտ Նովիկօֆը, նախկին պետ Անդրկովկասի առեւտրական գործավարութեան: Նովիկօֆ աջակցած էր Թիֆլիզի շահագէտներու խմբակի մը, Հիւս. Կովկասէն ցորեն արտածելու ապօրէն արտօնագիրներ ստանալու համար:

Հրաբուխ

Յունաստանի մէջ Սանտորին կղզիին հրաբուխը բորբոքած է չորս օրէ ի վեր: Մուխի ամպեր եւ հրաշէկ քարեր դուրս կը ժայթքեն 600մեդր բարձրութեամբ:

Նիքարակուայի, Ճավայի եւ Քամչաթքայի մէջ եւս հրաբուխներ բացուած են:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ԵՒ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱՅԻՆ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

կազմակերպուած՝ Հ. Յ. Դ. Վալանսի Շրջ. կոմիտէի կողմէ
Այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, Սինէմա Սէն Լուի սրահին մէջ
Պիտի ներկայացուի հայ յեղափոխական կեանքէ առնուած
խիստ յուզիչ դրամ մը ԱՐԱԲՕՆ
4 արար եւ մէկ պատկեր: Գին 5 եւ 3 ֆրանք
Բանախօսութիւնը յետաձգուած է Անդրանիկի յուղարկաւորութեան պատճառաւ:

ԾԻԾԱՂԻ ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՅԹ

երկու ներկայացում մէկ գիշերուան մէջ
վաղը կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին Sociétés Savantesի սրահը
Ա. Կովկասահայ ՕԲԷՐԷԹԻ Խումբին կողմէ
ԱՐՇԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ
Բ. ԲԱՐԻՋԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻՔԻ ԿՈՂՄԷ
ՄԵԾԱՊԱՏԻՒ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ
ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ԵՐԵԿՈՅԹ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

կազմակերպուած Հ. Մ. Ը. Մ.ի Bois Colombesի մասնաճիւղին կողմէ
Այսօր Շաբաթ գիշեր, Bois Colombesի Salle de municipalitéի մէջ
կը մասնակցին կոմիտաս եւ Սիփան երգչախումբերը
ԳԻՆԵՐԸ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ

ՑՈՒՑԱՏԵՏՐ

Հ. Յ. Դ. Պէլվիլի ենթակոմիտէի ժողովը այսօր Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին, 131 Fbg. du Temple, Օրակարգ. Զեկուցում եւ ընտրութիւն:

Հ. Յ. Դ. Եռագոյն խումբի ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին, 154 Ave. Argenteuil, Asnières.

Հ. Յ. Դ. Փօն-տը-Շէրիւիի ենթակոմիտէին ընդ. ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, Դրադարանին մէջ, կարեւոր օրակարգ բոլոր ընկերնել ու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Մինչեւ այժմ չարձանագրուած ընկերները եւ այն համակիրները, որոնք կը փափաքին արձանագրուիլ դիմեն՝ Ընկ. Նշան Դարբինեանի մօտ, ամէն օր երեկոյեան ժամը 6—8:

Հ. Յ. Դ. Փոն տը Շէրիւիի ենթակոմիտէին ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին: Դրադարանին մէջ: Ներկայ պիտի ըլլայ Շրջ. կոմիտէին կողմէ Ընկ. Ա. Աճէմեան:

Հ. Յ. Դ. Իսի-լէ-Մուլինօի եւ Սէն-Ժէրմէն կղզիի «Վանի-Արամ» նորակազմ խումբի ժողովը վաղը Կիրակի ժամը 2.30ին, Place Jules Gevelot, Bureau de Tabacի մէջ: Բոլոր ընկերներն ու համակիրները կը հրաւիրուին ներկայ ըլլալ:

Հ. Յ. Դ. Լիոնի կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9ին Գրադարանի սրահը, 262 Rue Dugueselin, խիստ կարեւոր օրակարգ:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան շաբաթական դասախօսութիւնը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, 63 Րիւ տը լա Րէփիւպլիքի սրահին մէջ: Կը հրաւիրուին Մարսէյլի հայրենակիցները: Պիտի դասախօսէ ընկ. Լեւոն Մեսրոպ նիւթ ունենալով՝ «Քիւրտերը եւ Հայերը պարսիկ ազատագրութեան շարժման մէջ»:

Հ. Յ. Դ. Մարսէյլի Պատանեկան միութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի ժամը 1.30ին, Գրադարան ընդերցասրահի մէջ:

ՓԱՐԻԶԻ Հայ Ուսանողական միութեան ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին, Ֆլօրիայի սրահը: Օրակարգ.— Վարչութեան ընտրութիւն, լեզուական հարց եւն.:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բարձր-Հայքի հայրենակցական միութեան անդամական ընդհ. ժողովը վաղը Կիրակի կէսօրէ առաջ ժամը 9ին, 41 Րիւ Պէնճար-տիւ-Պուա, Օրակարգ. վարչութեան զեկուցում եւ նոր ընտրութիւն: Բոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է: Ընդհ. ժողովի ատենապետ Ա. Արծնեան:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ բոլոր հայ գերձակները խորհրդակցական ժողովի կը հրաւիրուին վաղը Կիրակի առտու ժամը 9.30ին, Պառ Մոնիմանթալի սրահը: Խիստ կարեւոր օրակարգ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՍՏԱՑԱՆՔ

Սէն Թ'օլան, Զ. Դ.— 84:
Լանսէյ, Իապ.— 100:
Լիոն, Գարծ.— 600:
Փարիզ, Ա. Ճ.— 107:
Տէսին, Յ. Պ.— 20:
Մարսէյլ, Պ. Զ.— 140:
Լիոն, Խ. Մ.— 80:
Տէքարվիլ, Տ.— 30: Սկսանք ղրկել:
Պուրկ, Սէն Անտէօլ, Օ. Ճ.— 30 ֆրանք:
Սէթիֆ, Լ. Ի.— 30:

ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ՅԱՌԱՋի գործակալն է
ՆՈՒՊԱՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
191 Cours Lafayette

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փարիզի Աղքատախնամս ի նպաստ Փարիզի հայ կարօտեալներուն կազմակերպած էր տարեկան պարահանդէսը, որ տեղի կ'ունենայ փետրուար 4 Շաբաթ գիշեր ժամը 9ին, Hôtel Majestic սրահներուն մէջ, 19 Ave. Kléber: Գեղարուեստական բաժնի յաջողութեան համար իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը խոստացած են հայ եւ օտար կարողագոյն արուեստագէտներ:

ՄԱՆՕԹ.— Նուէրները եւ տոմսերու արժէքը ղրկել՝ ցիսր ցիգրան ներսէսեանի. 17 Rue Cadet, Paris (9e) եւ կամ վճարել պարահանդէսի երեկոյին:

ՀԱՅ ՄԵՔԵՆԱԳՈՐԾ արհեստաւորներու միութեան Երեկոյթ Պարահանդէսը Շաբաթ իրիկուն ժամանակին Tête Noireի սրահներուն մէջ, 24 Quai Beaubourg: Մուտք 10 եւ 5 ֆր.:

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE
?

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿ
ՎԱՀԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ
11 RUE DU VIADUC
ISSY-LES-MOULINEAUX
Tél. 83, Իսի-լէ-Մուլինօ
կը ստանձնէ ամէն տեսակ քաղաքային, առեւտրական, ամուսնական, ժառանգական գատեր եւ նամակագրական դատեր:
Մեծ դիւրութիւններ բանուորներու համար. Դիմել՝ ամէն օր 10—12 եւ 5—7:
Շաբաթ օրերը խորհրդակցութիւնը ձրի է:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ
5 Rue Cardinal Mercier
(նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96,70 եւ 97,39
կը կատարէ ֆրանսա մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով: Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ:
Դիմել ամէն օր 9-12 և 2.7

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant: H. TEURNIER

ԱՐՏԱԴՐՈՂԷՆ ՈՒՂՂԱԿԻ ՍՊԱՌՈՂԻ
ԱԼՊԵԱՆ ԼԵՌՆԵՐՈՒ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ՊԱՆ...
ԱՆԱՐԱՏ ԱԺԱՆ ՄԱՔՈՒՐ
Ձեր շահը նկատի առնելով բաղդատեցէք ճետեւեալ գին...
2 քիլօնոց տուփը 28 ֆրանք
4 » » 52 ֆրանք
8 » » 96 ֆրանք
Յանձնելի ձեր բնակարանը: Փոստի դրամ չկայ: Մեծա... նակ գնողներու համար մասնաւոր զեղչ: Փորձեցէք ան... մը կրկին ապսպրելու համար: Դիմել ARAM SPENTCHIAN
Ave. de la Gare, Allevard, (Isère).

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)
46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE 45-2...
Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'Éc... des Hautes Etudes Sociales,
Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et Inter...tional Privé.
Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԷՔՃԵԱՆ)
ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ
Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆանս Օթօմանիլ է Սբորթ ... Թիւէլ Միլիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց:
Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատ... ներու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փողոցի արկածն... աւթիւ վնասուց հատուցումը, առանց կանխիկ վճարումի, կը խմբագ... աղերսագրեր եւ պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume ... կատարէ նաթիւրալիզասիոնի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակ... պութիւնները, ու ամէն լեզուէ թարգմանութիւններ:
Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ:
Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առաւօտ ժամը 8.30էն 9.30, երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ:

ՃԵՐՄԱԿ ՊԱՆԻՐԻ ՄԻԱԿ ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻՆ
GEORGES VASSILIADIS
10, RUE DES MARTIGALES, MARSEILLE
Եթէ կ'ուզէք, անսխալ ճերմակ պանիր ունենալ, դիմեցէք վե... յիշեալ հասցէին: Յունուար 20էն պիտի սկսինք ծախել Բորսիքայի ... մակ պանիրը: Պէտք է գիտնալ որ Բորսիքայի ճերմակ պանիրն... շատ են, առաջնակարգը կը գտնուի մեր քով: Փափաքողներու ... ցէին կրնանք ղրկել:
Ամբողջ տարին միշտ պատրաստ մթերք ունինք:

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ
ՁԵՐ ՇԱՀՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵԼ ԽՐԴՈՒՆԵԱԼ ԹԱՐԳՄԱՆԻ ԳՐԱՍԵՆԵԱ...
76, RUE BERNARD-DU-BOIS — MARSEILLE
Ամուսնական թուղթերը, տեղաբնակ թէ ուրիշ տեղերէ եկ... Հայերու՝ 13—18 օրուան մէջ կը լրացուի:
Ամերիկեան քաղաքացիներու ամուսնական թուղթը 13-... օրուան մէջ կը լրացուի 750 ֆր.ով, մեր աշխատավա... մէջը ըլլալով: Հպատակութեան, անուններու փոփոխութե... գործը արագ եւ դատարանի միջոցաւ:
ԴԱՏԱԿԱՆ, ԺԱՌԱՆԳԱԿԱՆ և ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵ...
Գրասենեակը բաց է 9—12 եւ 2—7:
Տէր եւ տնօրէն՝ երդուեալ թարգման
Վ. ԹԷՄՈՒՐՃԵԱՆ

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹԱՅԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹ...
126, Rue du Faubourg St. Denis
Metro: Gare de l'Est Téléphone: Nord 84-04
Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—Կիրակի եւ տօն օրեր ...

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVI...
Տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96-6...
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամ... ամէն տեսակ ներքին եւ վեներական հիւանդութիւններ: Աչքի մա... գէտը կ'ընդունի Դշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ... 1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՈՒՏԻ
ԳՐԻԳՈՐ ՉԷՐՉԵԱՆ
կեդրոնը՝ 11 րիւ պէրնար տիւ պուա
ՄԱՐՍԷՅԼ
11 Rue Bernard du Bois, MARSEILLE
Մասնաճիւղերը կը գտնուին՝
ՓԱՐԻԶ եւ ԼԻՈՆ
A. ADALIAN
10, Rue Marcel Sembat 10
Pré St. Gervais, (Seine)
M. GULÉSSER
10 Rue Marignon LYON

Krikor Tcherchian
Կը ծախուին առաջնակարգ ուտիք չափաւոր գիներով եւ կը պատրաստուին լաւագոյն ... գործիքի տուփեր: Կը նորոգուին ամէն տեսակ նուագներ, խիստ ԽՆԱՄՈՎ եւ դիւրամատչելի պայմաններով: Անոնք որ չեն ուզեր իրենց ոեւէ կերպով վնասուած նուագին արժէքը կորսնցնել՝ եւ կը փափաքին կարելի եղածին չափ անյայտ կերպով նորոգել տալ իրենց վնասուած գործիքները, առանց վարանելու դիմեն մեզի վստահ ըլլալով որ գոհ պիտի ըլլ...

ԳՆԵՑԷՔ
Արեւելեան ուտեստեղէններ, եւ ամէն տեսակ փլաքներ
Նպարավաճառ
Յ. ԱՐԹԻՆԵԱՆԷ
28 Rue Lesage, Paris (20e)
Մէթրօ Belleville
Tél. Menil. 61-85 թրամ. 5եւ26

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆ...
Ե. ՍԹԷՖԻՔԻ
106 Kléber, Հեռ. Passy 7...
կը կատարէ ֆրանսա... ցունաստան մտնելու ... բնակելու արտօնութ... գործողութիւնները. AFFIDAVITի (Աֆիտավի... Դիմել՝ ամէն օր կէս... վերջ ժամը 4—7.

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ			
	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ			250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN

Rédaction & Administration
Խմբագրութիւն
208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e)

TÉLÉPHONE : NORD 57-82

MÉTRO LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
29
ՅՈՒՆՈՒԱՐ
1928

29 JANVIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 557

ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՅՍՕՐ ԲՈԼՈՐԴ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԹԱՓՕՐԻՆ, – ԵՌԱԳՈՅՆԻՆ ԵՏԵՒԷՆ, ԼՈՒՌ ԵՒ ԵՐԿԻՒՂԱԾ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՅՍ ՄԷԿՆ ԱԼ ՕՏԱՐ ՀՈՂԻ ՎՐԱՅ...

Հերոսը որ կը թաղուի այսօր, օտար հողի վրայ, ունեցաւ փառքի եւ դառնութեան օրեր:

Փառք՝ Հայաստանի խստաշունչ սարերուն վրայ, «իբրեւ արծիւ»: Դառնութիւն՝ քաղաքի մէջ, իբրեւ զէնքը վար դրած մարդ, որ ակռայ կը կճրտէ, գործը կիսատ մնալուն համար:

Ժողովուրդի զաւակ էր Անդրանիկ, անոր բոլոր հարազատ յատկանիշներով:

Անսեթեւեթ, յաճախ կոպիտ ողջմտութիւն, տոկուն կամք, եւ ծարաւ՝ սանձարձակ ազատութեան:

Այս պատճառով ալ, պէտք չէ շատ զարմանալ անոր վրիպումներուն համար:

Զինքը չհասկցողներ ուզեցին իբրեւ դրամագլուխ ծառայեցնել այդ վրիպումները: Մինչեւ այսօր ալ, այդ լպրծուն գետնին վրայ կեցեր են, առանց ըմբռնելու որատով ոչ թէ կը բարձրացնեն, այլ կը փոքրացնեն հերոսը:

Որովհետեւ, եթէ Անդրանիկ դառնացաւ իր ընկերներէն եւ անկիւն մը քաշուեցաւ, «պառաւ»ներուն հաճոյք պատճառելու համար չէր:

Ընդհակառակն: Եւ եթէ կարելի ըլլար կարդալ մարդոց սիրտը այնպէս ինչպէս կը թղթատենք ու կը կարդանք գիրք մը, ապահովաբար սրտաբեկութեան շատ աւելի ծանր փաստեր պիտի գտնենք:

Նայեցէք իր պատկերին— վերջինը որ ունինք մեր ձեռքին տակ — եւ դատեցէք:

Ո՞ւր այն խստագիծ Հայդուկը, պողպատէ նայուածքով և պիրկ ջիղերով. եւ ո՞ւր սա տժգոյն, նկուն դիմագիծը:

Տարի՞քն է որ կատարած է այդ այլափոխումը:

Բայց Անդրանիկ նոր չծերացաւ:

Հիւանդութի՞ւնը. — Սակայն տարիներէ ի վեր հիւանդ էր ան, սաստկօրէն կը տառապէր: յաճախ կը մռնչէր յօդացաւի չարչարանքներէն. եւ դէմքը նորէն ամուր էր, իսկ նայուածքը արու:

Գիտութիւնը անճար է, մարդոց սիրտը վերլուծելու: Բայց այն սերունդը որ Անդրանիկներով սնաւ ու ծաղկեցաւ, այն սերունդը հազար պատմութիւն կը կարդայ այս դէմքին վրայ, մանաւանդ 1920էն յետոյ:

Ամէնէն առաջ կը տեսնէ անոր անզօր կատաղութիւնը, տարիներու հերակլեան պայքարին եւ սա տժգոյն մանրանկարին առջեւ.

— Հայրենիք մը՝ ոչ ազատ, ոչ ալ անկախ: Երկիր մը, որ իր թափառական զաւակներն անգամ համրանքով կը զատէ, տասը հազարին մէկ համեմատութեամբ, այն ալ պատահաբար:

Հայաստան մը, վերջապէս, որ ոչ իսկ իր մեռելներուն տէր կ'ըլլայ...

Յետոյ կը լսէ անոր հառաչանքն ի խորոց սրտի, սա ջոջ ու շքե՛ղ թափօրին առջեւ որ պար բռնած է իր բոլորտիքը, եօթուեթ տարիէ ի վեր, մինչ լման երեսուն տարի լսել անգամ չէր ուզեր իր անունը, երբ ինք իր իսկական դերին մէջ էր, եւ լեռ ու ձոր կը թնդացնէր իբրեւ «Անդրանիկը քաջ»:

Յետոյ...: Բայց կը բաւէ:

Մեռել մը կը թաղենք օտար հողի վրայ, եւ լա՛ւ է որ կարճ կապենք:

Հերոսը հանգիստ չունեցաւ, երբ կռիւները դադրեցան:

Հանգիստ չի կրնար ըլլալ և՛ այսօր, հակառակ բոլոր հանդիսաւոր յուղարկաւորութեանց եւ շքեղ դամբարաններուն:

Ուրիշ ռազմիկներ ոչ մէկը ունեցան, ոչ միւսը:

«Ոչ փող զարկին, ոչ արձագանգ լեռնասոյզ»:

Բայց գոնէ ինկան հայրենի լերան վրայ, բուռ մը հողի տակ:

Անդրանիկը թաղելով Փէռ Լաշէզի մէջ, կողնեփայտէ մնտուկով, մեր ուխտը պիտի ըլլայ ոչ թէ ցուցադրել զայն իբրեւ հին փառքի ամուլ յիշատակարան մը, ինչպէս Լեւոն Լուսինեանը, այլ իբրեւ կենդանի մասունք մը, որ ուժ եւ հաւատք պիտի կաթեցնէ թմրութեան դատապարտուած հոգիներուն մէջ:

Իր դամբարանը պէտք է դառնայ ներշնչարան մը, որպէսզի աւելի ամուր քալենք դէպի Անդրանիկներու երազը, — դէպի հայրենիքի եւ ժողովուրդի ազատութիւնը: Շ.

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Այս առաւօտ ժամը 10ին հանդիսաւոր պատարագ Հայոց եկեղեցիին մէջ: Կը քարոզէ Վռամշապուհ եպիսկոպոս:

Կէսօրէն վերջ ժամը 1.30ին՝ յուղարկի պաշտամունք:

Ժամը 2ին թափօրը ճամբայ կ'ելլէ դէպի Փէռ-Լաշէզ:

Գերեզմանատան մէջ կը խօսին՝ մամուլի և կարգ մը միութիւններու ներկայացուցիչները:

Դրօշակի կողմէ կը խօսի ընկեր Արշակ Ջամալեան.

Յառաջի կողմէ ընկեր Շաւարշ Միսաքեան.

Կը խօսին նաև Հնչակեան և Ռամկավար շաբաթաթերթերու, Հայ Կամաւորներու Միութեան, Շապին Գարահիսարի «Ռազմիկ» Հայրենակցական Միութեան ,եւ Զափահաս Երկսեռ Որբերու Միութեան ներկայացուցիչները:

Ծաղկեպսակներ ղրկած են «Դրօշակ»ի եւ «Յառաջ»ի խմբագրութիւնները, Հ. Յ. Դաշնակցութեան Փարիզի Շրջանային Կոմիտէն, «Ռազմիկ» Հայրենակցական Միութիւնը, Զափահաս Երկսեռ Որբերու Միութիւնը եւ ուրիշ հանրային կազմակերպութիւններ ու անհատներ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ֆրանքօ-իտալական յարաբերութիւնները

«Քորրիէրա տէլլա Սէրա» ֆրանքօ-իտալական յարաբերութեանց կը նուիրէ երկար յօդուած մը, որուն մէջ կ'ըսէ թէ խնդիրը այն չէ որ Ֆրանսա զիջումներ պիտի ընէ՞ Իտալիոյ՝ Թանճէրի, Թունուզի եւն.ի մէջ, այլ ա՛յն որ անհրաժեշտ է երկու երկիրներուն միջեւ ստեղծել բարոյական եւ հոգեկան աւելի խաղաղ մթնոլորտ մը: Դիտել կուտայ թէ Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ միջեւ կնքուելիք դրական համաձայնութիւնները պէտք է ըլլան գրաւականը ուրախ համերաշխութեան մը եւ ոչ թէ արդիւնքը խոժոռ սակարկութեան մը:

«Ստուգիւ, կը շարունակէ թերթը, մամուլը, մանաւանդ ֆրանսական թերթերը կը սխալին, երբ կէտ առ կէտ վիճաբանութեան կ'ենթարկեն թէ ի՛նչ բան կարելի է շնորհել եւ ի՛նչ մերժել Իտալիոյ: Այսպիսի հոգեկան վիճակի մը վրայ հիմնուած ու եւ է մասնակի համաձայնութիւն անտարակոյս կրնայ ունենալ արժէք մը, բայց այդ արժէքը ժամանակաւոր է եւ յարաբերական: Մենք բան չենք պահանջեր Ֆրանսայէն, ու անիկա ալ բան պէտք չէ տայ մեզի: Այս առեւտրական եւ մուրացկանական ձեւերը երբեք չեն արտայայտեր բարեկամական նոր խօսակցութեանց նպատակը: Մենք չենք ուզեր Ֆրանսայի հողամասերէն խլել ծուէններ, ոչ ալ փշրանքներ իր արժանապատուութենէն: Ներկայ ձեւին տակ Ֆրանսա ի՛նչ ալ տայ մեզի, շատ քիչ պիտի ըլլայ մեզի համար, եւ չափազանց շատ իրեն համար:

«Ընդհակառակն, Ֆրանսա մեր երկրին հետ իր յարաբերութիւնները պէտք է դիտէ աւելի լայնօրէն, իր բուն շահերը նկատի առնելով Եւրոպայի եւ քաղաքակրթութեան ընդհանուր տեսակէտէն: Այն ատեն միայն պիտի տեսնէ որ ոչ թէ հակասութիւն, այլ զուգադիպութիւն կայ ընդմէջ այն բանին, որուն պէտք ունինք եւ այն օժանդակութեանց, որ ան կրնայ մեզի տալ: Որպէսզի ամէն ինչ լուծում ստանայ, պէտք է որ Ֆրանսա նկատի առնէ թէ ի՛նչ կրնայ տալ մեզի ոչ թէ իբրեւ շնորհ անտանելի խնդրարկուի մը, այլ իբրեւ գործակցութեան տարերք, որ շահակից կողմերու տրամադրութեան տակ կը դրուի՝ հասարակաց ձեռնարկի մը համար»:

Թիթուլէսքոյի պտոյտները

Ռումանիոյ արտաքին Նախարար Թիթուլէսքօ Հռոմի մէջ Մուսոլինիի հետ իր տեսակցութիւնները վերջացուցած ըլլալով, երէկ ճամբայ ելաւ դէպի Փարիզ, ուր պիտի տեսնուի արտաքին Նախարար Պրիանի հետ: Ռումէն Նախարարը յետոյ պիտի երթայ Լոնտոն եւ Պերլին, անկէ ալ պիտի անցնի Ժընեւ, մասնակցելու համար Ազգերու Դաշնակցութեան Խորհուրդին Մարտի նստաշրջանին:

Իր դիւանագիտական ճամբորդութեան նպատակներուն մասին արտայայտուելով, Նախարարը ըսաւ.

«Փարիզի եւ Պերլինի մէջ եւս, ինչպէս Հռոմի մէջ, թարգմանը պիտի ըլլամ մեր խաղաղասէր կամքին: Այսօրուան Ռումանիան կ'ուզէ ամրապնդել իր ազգային միութիւնը եւ կ'ուզէ լայնօրէն մասնակցիլ Եւրոպայի տնտեսական եւ քաղաքական կեանքին:»

Ֆաշիստ մամուլը արձանագրելով Թիթուլէսքոյի յայտարարութիւնները, մեծ գոհունակութիւն կը յայտնէ: Մուսոլինիի պաշտօնաթերթը՝ «Փոփոլօ տ'Իթալիա», այս առիթէն օգտուելով կը սահմանէ Իտալիոյ նոր քաղաքականութիւնը Սեւ Ծովու մէջ.

«Մենք կը հետապնդենք քաղաքական հաւասարակշռութիւն եւ տնտեսական համաձայնութիւններ: Մեր գործունէութեան հիմնական շարժառիթը կը կազմեն Նախանիւթերու առեւտուրն ու հայթայթումը: Քաղաքական մտահոգութիւնը երկրորդական կարեւորութիւն միայն ունի մեզի համար. Մենք հաւասարակշռութիւնը կը նկատենք իբրեւ երաշխաւորութիւն մը՝ տնտեսական փոխանակութեանց ապահովութեան համար»:

Թուրք-իտալական վէճը

Գրած էինք թէ, Թուրքիա եւ Իտալիա իրաւարարութեան դիմած են Իփսիլի կղզիին սեփականատիրութեան խնդրին համար: Վերջին տեղեկութեանց համաձայն, Թուրքիա խստօրէն կը պնդէ իր սեփականատիրութեան իրաւունքին վրայ, նկատելով որ յիշեալ կղզին թրքական ջուրերուն մէջ կը գտնուի արդէն: Իտալացիներն ալ, իրենց կարգին կը պնդեն թէ այդ կղզին մաս կը կազմէ Տասներկու կղզիներուն:

Խնդիրը մօտ օրէն պիտի քննուի Լահէյի ատեանին առջեւ, ուր երկու երկիրները իրենց պատուիրակները պիտի ղրկեն:

Քրիստոնեայ դարձած Թուրքերը

Ինչպէս գրեցինք, Պրուսայի Ամերիկեան աղջկանց վարժարանի աշակերտուհիներէն երեք թուրք աղջիկներ քրիստոնէութիւնը ընդունած են:

Պրուսայի մէջ կրթական վերահսկիչ Պէհճէթ պէյի ներկայութեան սկսաւ քննուիլ ամերիկեան վարժարանի դէպքը: Վարժարանին աշակերտուհիներէն Նէվին, Մէտիհա, Շահէնտէ, Ֆէրհէնտէ եւ Նէպահաթ հանըմները գրաւորապէս հարցաքննուեցան: Ստուգուեցաւ թէ Մուատէլէթ, Նէմիքա եւ Սէնիհա

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ դ. էջ)

ԱՆԴՐԱՆԻԿԸ՝ ՎԵՐՋԻՆ ՕՐԵՐՈՒՆ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ,
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ ՏԱՐԱԳԻՐ ՔԱՂԱՔԱՑԻՆԵՐ,

Ամբողջ քառորդ դար, հայ ազատագրական արիւնոտ ու դաժան պայքարը խորհրդանշող ու հայ հերոսներու ամէնէն գեղեցիկ դէմքերէն մէկը հանդիսացող՝ քաջ Անդրանիկի յետին նշխարները հասած են Փարիզ:

Տարագիր ու հայրենազուրկ հայ ժողովուրդը պէտք է որ արժանավայել կերպով կատարէ իր սիրած ու իր հերոսական պատմութեան մէկ կարեւոր դրուագը արտայայտող Անդրանիկի յուղարկաւորութիւնը:

Հ. Յ. Դաշնակցութեան տեղական մարմինը ձեզ կը հրաւիրէ առանց խտրութեան ու խուռն բազմութեամբ յարգել մեծ ռազմիկին յիշատակը, հաւաքուելով այսօր կիրակի ժամը ճիշտ մէկին, Հայոց եկեղեցիին հրապարակը, Հայաստանի Հանրապետութեան եռագոյն դրօշակին շուրջ՝ թափօր կազմելու եւ լռութեամբ ու երկիւղածութեամբ հետեւելու համար դագաղին:

Հայրենակիցնե՛ր, ո՛չ մէկ ուրիշ ցոյց կրնայ այնքան ազդեցիկ ու արժանի ըլլալ քաջ Անդրանիկի յիշատակին համար՝ որքան ձեր խուռն ու յարգալից բազմութեամբ ընկերանալը՝ եռագոյն դրօշակին ետեւէն, որուն համար կռուեցաւ երկար տարիներ ժողովրդական մեր հերոսը:

Եկէ՛ք բազմութեամբ, դուք բոլորդ, բերէք ձեզի հետ ձեր զաւակները՝ որպէսզի մեր տարագիր պատանութիւնը կարենայ ըմբռնել մեր պատմութիւնն ու մեր ազատագրական դաժան պայքարը :

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷ

ՏՈՄՍԵՐ

ՋՐՈՅՑ ԱՂՋԿԱՆ ՄԸ ՀԵՏ

— Միմոզա՜...:

Ուրեմն ծաղկե՞ր են միմոզաները: Տե՛ս, փողոցին անկիւնը, աղջնակ մը, որուն կուրծքին վրայ դեղին փոշի կը ժայթքեն միմոզային փունջերը:

Դեղնած է նաեւ երեսը փոքրիկ ծաղկավաճառին: Անոր շըրջազգեստը մնկոտ գոյն մը ունի:

— Աղջիկս, միմոզա՞ կը ծախես :

— Այո՛, պարոն:

Եւ աչքերը անուշցան ջինջ ժպիտով մը:

— ...Այո՛, պարոն: Տե՛ս, այս փունջը, դեղձանիկի մը կը նմանի , քա՛ն սու: Աւելի մեծ փունջ մը ունիմ, դեղին կատուի մը պէս, խանձած պեխերով: Անո՛ւն ալ դրեր եմ այս փունջին, կ'ուզե՞ս իմանալ՝ «Սիրունիկ-շէկ-մազերով»: Գնէ՛ զայն սիրուհիիդ համար:

— Օ՛ միամտութիւն, զոր ես այլեւս չունիմ: Փոքր էինք մենք ալ եւ փողոցներուն մէջ լուցկի եւ նարինջ կը ծախէինք: Մեծցանք եւ փոխուեցան մեր ծախու վաճառքները: Գիտե՞ս, աշխարհ կուգանք բան ծախելու համար: Երջանի՛կ են անոնք, որ միայն ծաղիկ կը ծախեն:

— Ուրիշ ինչե՞ր կը ծախեն:

— Աղջիկս, կան որ նարինջ կը ծախեն, ու զանազան ուտելիքներ: Ուրիշներ՝ զարդեր, ու ոսկի: Ուրիշներ՝ իրենց մարմինը: Եւ ուրիշներ՝ իրենց աշխատանքը: Բայց կան, որ կը ծախեն . . .

— Ի՞նչ:

— Մի՛ ուզեր հասկնալ, աղջիկս: Տխուր բան է, եղբայրակա՛ն: Օ՛, անհամբե՛ր ես: Չէ՞ որ աղջիկ ես: Լաւ, իմացի՛ր: կան, որ կը ծախեն իրենց արի՛ւնը...

— Արի՞ւնը...

— Այո՛, փոքրիկս, իրենց արիւնը: Եւ մեր ժողովուրդը մեծցաւ ծախելով իր արիւնը...: Տուր ինծ այս գլուխ մը ծաղկեփունջը, միմոզանե՛րը, որ խունկի ծուխի մը կը նմանին: Հիմա պիտի տանիմ զայն շիրիմին վրայ մեր մեծ հերոսին, որ իր արիւնը ծախեց...: Այո՛, իր արի՛ւնը ծախեց...

Բաժնուեցայ զարմանահար ծաղկավաճառէս, որ հիմա... արցունք կը ծախէ:

ՔՐՄԻԿ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԻԲՐԵԻ "ՇԷՖ,,

Անդրանիկի թաղման առթիւ, որ տեղի կ'ունենայ այսօր, փէռ Լաշէզի գերեզմանատան մէջ, ընկեր Ա. Աիսրոնեանի ընդարձակ մէկ ուսումնասիրութենէն կը քաղենք հետեւեալ հատուածը: (Այս ուսումնասիրութիւնը հրատարակուած է «Հայրենիք» ամսագրի 1927 Նոյեմբերի թիւին մէջ): ԽՄԲ.

Առաջնորդ, շէֆ էր ծնած Անդրանիկ:

Իր ձեռքի շարժումը լայն էր, տիրական. հայեացքը անխարդախ ու կախարդիչ. խօսքը՝ անկաշկանդ ու միշտ հրամայողական. ձայնը իշխանական ու անհոգօրէն հզօր, հակառակ իր թովիչ քաղցրութեան: Գեղջուկ իր ապրուստի եղանակով, իր նիստ ու կացով, իր ուտել խմելով, իր հոգեկան պարզութեամբ, իր բարոյական ու քաղաքական ըմբռնումներով, բայց խոպան գերծ գեղջկական գծուծ նեղմտաութենէն եւ մանաւանդ, ժողովրդի քծնող ստրկամտութենէն, նրա համբերատար ողուց: Սքանչելի մանկական ծիծաղի հետ՝ անհնարին ցասումն ունէր որպէս ամպրոպային Արամազդ: Յախուռն ու յանդուգն իր վճիռների մէջ, նաև խիզախ էր իր գործերի ու շարժումների մէջ:

Հայ ժողովրդից, հայ ընտանեան ժողովրդից դուրս աշխարհում ոչինչ չէր ճանաչում եւ ոչինչ չէր սիրում: Առելով ատում էր քաղաքն ու յղփացած քաղաքացին. մեծատուններին հաղիւ համբերում էր, մինչեւ որ մի օր պոռթկաց իր կուտակած զայրոյթը նրանց քաջածանօթ ու վանիչ նիւթապաշտութեան ու գձձութեան համար:

Չկար հասարակական շրջան, որքան եւ այն բարձր լինէր, որ այս դաւառացի անուսում Հայը, այս երէկի արհեստաւոր հիւանը ինքզինքը մազի չափ նեղուած զգար: Արքայ՝ թէ մեծանուն զօրավար, նախարար թէ առաջնակարգ քաղաքական գործիչ, դիւան թէ գրագէտ, նրա համար միեւնոյն էր. ամէնքի մօտ եւ ամէն տեղ նա նոյն հաւասարակշռուած, հանդարտ ու տիրական ժարդն էր, մերթ լրջօրէն ծանրախոհ, մերթ մանկան պէս քրքջուն:

Մանաւանդ պէս հանդէս, ճառ, գովք ու ներբող, պճնուած կանայք, սեթեւեթանք, անզօր էին նրան խռովք պատճառել, եւ յաճախ փարթամ յարկերի տակ, ճոխ սեղանի շուրջը նրան զարմացնելու կամ հաճելի լինելու ճիգերը վերջանում էին միշտ հակառակ արդիւնքով — Անդրանիկ պոռթկում էր իր հին գայրացկոտ յանկերգը — թէ «դուք անպէտք, անսիրտ ժարդիկ էք, չէք օգնում ժողովուրդին»:

Ամէն տեղ ու ամէն պարագաներում Անդրանիկ մնում էր տիրական, իշխող ու հրամայող:

Նա առհասարակ խնդրել, մանաւանդ հայցել չը գիտէր, ոչ ընկերական շրջանում ոչ հասարակութեան մէջ: Անձանօթներ ու նրա հոչակով յափշտակուած մարդիկ յաճախ դէմ առ դէմ գալով այս անսովոր հանդուկին, մնում էին շւարած ու քարացած:

Անհամբերող ու յախուռն, հպարտ, անողոք ու անդրդուելի ժայռի պէս, նա միշտ սիրելի մնաց իր համարձակ ընկերներին, որոնք նրա մի խօսքով, ձեռքի մի շարժումով, յօնքի մի գալարով պատրաստ էին հուր ու ջուր նետուել (*):

Անդրանիկից յետոյ՝ ես բախտ ունեցայ հետզհետէ ճանաչել նրա զինակից ընկերներին — Մուրատ, Սեպուհ, Կայծակ Առաքել, Աւօ: Ճանաչեցի ու առաջին իսկ վայրկեանից տեսայ, որ սրանք ամէնքն էլ մի մի իսկական ռազմական շեֆեր են: Աւելին կ'ասեմ, ոմանք կրթութիւնով Անդրանիկից բարձր, ինչպէս Սեպուհ, միւսն աւելի առնական ու զգաստ, ինչպէս այն զարմանալին Մուրատ Սերաստացին եւ ընդհանրապէս ամէնքը ոչ միայն ոչնչով յետ չէին իրենց գլխաւորից, այլեւ ըստ երեւոյթին որոշ տեսակէտից նրանից բարձր էին:

Գէթ այսպէս թւաց ինձ:

Արդարեւ՝ ես չեմ յիշում մեր յեղափոխական մարտիկներից մէկը, որ այնքան խորունկ ու ամբողջական տպաւորութիւն թողած լինի վրաս, որքան Սերաստացի Մուրատը: Այս վայրկեանիս իսկ երբ զրում եմ այս տողերը, Մուրատը աչքիս առջեւն է իր բրոնզէ ձուլածոյ կազմուածքով, իր խորը, անհանգիստ, կրակ աչքերով, այդ թաւ ու թանձր սեւ յօնքերով, առնական պարանոցի վրայ նստած մի զարմանալի գլուխ, որ համակ ոյժ էր եւ շիտակութիւն: Սիտ ու շատ սեւ մազերը, որ սկսւում էին ճակատի կէսից եւ ցցւում վեր զարնան բոյսերի թափով, նրան տալիս էին առիւծի տեսք: Իր ահեղ բազուկները խորտակիչ էին. նա սիրում էր զալել ամենակատաղի ձին, Մուրատի հնձած երիվարը ուրիշ ոչ ոք կարող էր սանձահարել: Իր քալուածքը հաստատուն էր ու աշխոյժ, երբ նա քալում էր, թւում էր թէ մի աշխարհ է շարժւում:

Եւ ի՜նչ հմայիչ, ի՜նչ խոհուն էր Մուրատի զրոյցը. անփառասէր խոնարհած, բաց միտք, յստակ իմացականութիւն— Մուրատ կարող էր վէճի նստել ամէն մի հրապարակախօսի, ամէն մի հասարակագէտի, գրագէտի հետ, միշտ աւելացնելով մի անուշ ժպտով, թէ «դէ մենք ժողովրդի մարդ ենք, անգէտ ռամիկ ենք, աւել— պակաս կը ներէք»...

Ա՜հ, Մուրատը... Հայ ժողովուրդը իր կորուստների եւ կսկիծի անսահմանութեան մէջ յաճախ ժամանակ չունի գլուխը օրհնութիւնով հսկելու իր լաւագոյն զաւակների վրայ:

Կայծակ Առաքել, որ մի օր կատակով ասում էր ինձ, թէ «քանի մը գնդակ ժտել է փորս, բայց մարսել եմ»: Այդ փոքրիկ թուխ, նիհար մարդը, որ իրօք կայծակի մի կտոր էր, անհանգիստ, պատանու պէս կայտառ, միշտ ծիծաղկոտ, ու միշտ արի, իրաւ կարող էր «գնդակներ մարսել»:

Աւօին շատ ուշ եւ շատ քիչ տեսայ. բայց բաւական էր մի անգամ դիտել նրա վազրի անվեհեր գլուխը, թախծոտ աչքերը, միշտ գունատ ու մռայլ դէմքը՝ տանկնալու համար, որ առջեւիդ կանգնած է մի արտասովոր տղամարդ:

Անդրանիկի արիների այս սքանչելի բոյլից կենդանի է մնացել միայն Սեպուհ. նրա մասին չեմ խօսի, հակառակ որ քաջածանօթ եմ իր մարտական կորովին ու հայրենասիրական առաքինութիւններին:

Ահա այս փայլուն կաճառն է, որ բարձրացրել է Անդրանիկին մինչեւ աստղեր: Մի հատիկ գաղափարի մէջ զանգւած անվեհեր ու անձնուրաց ռազմիկներ, մէկը մէկից փորձ, մէկը մէկից հրայրքոտ, որ Անդրանիկի փառքի պատուանդանն են կերտել կրտսեր եղբօր սիրով ու հաւատարմութեամբ, առանց նախանձի, առանց խէթ հայեացքի, ասես սեփական բախտը կերտէին:

Եւ սրանք բոլորը, այս հեզահամբոյր հերոսները միշտ անխառն հիացումով ու գուրգուրանքով նայեցին Անդրանիկին, անտրտունջ տարան նրա երբեմնի անտեղի խստասրտութիւնը, նոյնիսկ քմայքը, որ Անդրանիկի խոշորագոյն թերութիւնն էր: Դիտեմ, քանի քանի անգամ Անդրանիկ ջղայնութեան մի վայրկեանին, դժկամակութեամբ ասեմ, թէ գէշ վրիպումի ապացոյցներ ուեց ընկերներին եւ սրանք միշտ տարան լուութեամբ. նրան ոչ ոք չը քննադատեց:

Ի՞նչ ունէր այս անօրինակ մարդը այս աստիճան մոգական ազդեցութիւն ներշնչելու համար իր զինակիցներին:

Ու հարցրի մի անգամ Մուրատին, թէ ինչո՞ւմն է Անդրանիկ շէֆի երբ ինքն ու իր միւս ընկերները նրանից ոչնչով պակաս չէին:

Հարցս հաճելի չեղաւ իրեն:

— Ջանըմ, ի՜նչ կը հարցնես, ասաց, ան գլխաւոր է. չէ՞ մէկը պէտք է գլխաւոր լինէր, որ միւսները հնազանդէին, է՜հ, ըշտէ ան յարմար եղաւ...: Հա՛յտէ, քէլա էթանք պտտինք, վերջացրեց նա վարպետօրէն խոյս տալով իմ հարցի պատասխանից: Չը գիտեմ, գուցէ ինքն եւս այս մասին մտածած չէր:

Օձիքը չը թողի:

— Ինչո՞ւ սակայն Անդրանիկը «յարմար եղաւ» եւ ոչ մի ուրիշը ձեղնից, կրկնեցի հարցս: Նա ոչ ձեղնից աւելի քաջ է եւ ոչ...

— Ջա՛նըմ, հա՛մ քաջ է, հա՛մ խելացի, ընդհատեց ինձ Մուրատ ժպտալով. ամա, գինա՛ս, բանը քաջութեան մէջ չի, Անդրանիկ «աչք ունի», մենք չունինք:

Ժպտալու հերթն իմն էր. արտայայտութիւնն ինձ համար պարզ չէր:

— Չէ՛, ինչո՞ւ կը ժպտաս, եա՛, ճշմարիտ կ'ըսեմ, Անդրանիկ աչք ունի — վէպ գրելու համար չէ, տնաշէն — էտիկ քո բանն է, հա՛, սար ու ձորով կ'անցնինք խմբով հրացանիս ուսերիս, ու ամէն մէկս իր ճամբան կը քալէ, իսկ Անդրանիկ ամէնքիս ճամբան. մենք անհոգ կ'երթանք. ան կը տեսնի, կը դիտի, կը պրպտի ամէն քար ու ղար, ամէն ժայռ ու բլրակ, ղար ու փոս, մացառ ու պուրակ: Ոչինչ չի վրիպի նրա տեսողութիւնից: Եւ ինչ որ մի անգամ տեսաւ, էլ երբեք չի մոռանայ թէ նոյն ճամբով յետ գալու լինինք կռուով ու նահանջելով. նա հրաշալի գիտէ, թէ մինչեւ ո՞ւր պիտի քաշուինք այինչ բլրին, քարին, սարին, ժայռին, թմբին, ղարերին հանդիպելու համար: Յետոյ նա գիտէ աննման դիրք բռնել թշնամու դէմ, եւ մի անգամ, որ նա մեր տեղերը որոշեց կուից յառաջ, այն ժայռի տակ, այս բլրի յետեւ, այն պուրակի ծոցում, ապա մենք վստահ ենք, որ գա լաւագոյնն է: Արդարեւ նա երբեք չի սխալւում. ամբողջ օրը կռիւ կ'անենք եւ մեր դիրքերը միշտ լաւագոյնը կը լինան. Անդրանիկի հրամանի տակ կուելը խաղ ու պար է: Աչք ունի ասում եմ, վերջացրեց Մուրատ, եւ ըստ սովորութեան իսկոյն անցաւ մի ուրիշ նիւթի:

Դժւար էր աւելի յստակ պատկերացնել փորձւած բնազդով շեֆը, որ «աչք ունի». այդպէս էր ծնւած, կուին էլ իր «տեսողն» ունի, ինչպէս մտքի ասպարէզը. Անդրանիկ «տեսող» էր ծնւած. այստեղ էր նրա մեծութիւնը:

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ

(*) Շաւատացած եմ, որ իր մաքի լացողների մէջ ոչ ոք այնքան խորը ու այնքան դառն արցունք թափից, որքան Սեպուհ՝ իակառակ իր ինքնասպանութեան: Ծ. Ա.

... ԱՄԷՆ ԲԱՆԷ ՎԵՐ

Ընթերցողի երաժշտասիրութեան կ'ուղղենք բարեկամ բժիշկի մը տուները:

Խաղաղ է սենեակը. Ֆրանսական ոճին վրայ տարաշխարհիկ ճաշակն եկեր՝ նուագում է պատճառներ: կակուղ են գիծերը առարկաներուն եւ անկիւններուն: Եւ բոլորն ալ ականջ կուտան երաժշտութեան, ահա գիրքը, որ բաց է, խեցեղէն անօթները, որոնք պրկեր ու երկնցուցեր են իրենց վիզերը, գիրուկ բարձը, որ բազմոցին վրայ կատուի մը պէս մէկ կողմ է ինկեր:

Լոյսը հալած մեղր է, որ կը քամուի ձեղունէն: Ահա թէ ինչու համար անուշ են գոյները սենեակին:

Հայելին, պատին մօտ, սեղանին վրայ, արծաթէ բոց մըն է, լայն տերեւի մը պէս: Ճենապակեայ անօթներու մէջէն ծաղկազարդ ընձիւղներ կը ժայթքին, մանրանկար շատրուաններու մը նման, որոնք ծաղիկ կը գայտէ դուրս: Ճափոնական պարտէզ, այնքա՜ն քնական, որ ոչ ոք, այս խաղաղութեան մէջ, պիտի փորձուէր ելլել քննելու: Խնձորենիի ու նշենիի ծաղիկներ են, որ շինուած են գաղտագուրէ շերեփուկներով: Դաշնամուրը արեւադարձային երկրի մը կնոջ մօրթին ունի:

Ծաղիկ եմ, ես ալ: Գրասեղանին վրայ հակած, հոգիս լո՜ւս կուտայ: Երգը կը հանգչի վրաս գիշերուան ցօղին պէս: Եւ ես երջանի՜կ եմ, շա՜տ:

* * *

Մեր անթելը կը հաղորդակից պելլինի հետ: Այս ժամուս, գերմանները նուագահանգէս են սարքեր:

Գիշեր: Փարիզ հետզհետէ կը խելօքնայ: Ու մենք, հոս, խաղաղութեան մէջ ընկղմած, հիւանդի պէս ուժաքամ, մտիկ կ'ընենք հեռաւոր Գերմանացիներուն:

Այժմ կ'աւարտի նուագահանդէսը: Փակումը կը կատարուի գերման ազգային երգով.

Գերմանիա՛, ամէն քանէ վեր...

Ի՜նչ քաղցր է: Հոգին մէջէն լսուած ձայնի մը պէս, հեռաւո՜ր ու նուաղուն: Ընտանեներու մէջ հովմփուն մեղեդիի մը նման, որ կ'երթա՜յ ու կուգա՛յ, կ'օրօրուի ու կը կախուի, կը բարակնայ ու կ'երկարի:

Գերմանիա՛, ամէն քանէ վեր...

Ընո՜ւշ է, անո՜ւշ, անդրիմելեան այս ձայնը: Թաւի՜շ է, որ կը սահի:

Ա՜խ, հոգիս կը փրցնեն:

Ու, վիրաւոր, գիս կը բարձրացնեն բարձր լերան մը կատարին վրայ: Ա՜խ, վար նետեցին գիս: Կը թաւալի՜մ, կը թաւալի՜մ...:

Վո՜ւ-ո՜ւ-ու-ո՜ւ...:

* * *

Երկու ականջներս ձգեցի գրասեղանին վրայ: Ետի երկու աչքերս եւ ճամբայ ելայ դէպի պերլին:

Ջերմեռա՜նդ ժողովուրդ: Լա՜ւ, կը խմէ երաժշտութիւնը, որ անուշ է, մխիթիկ եւ բարկ:

— Ո՞վ Գերմանացիներ, պատերազմ ըրիք ու յաղթուեցաք: Բայց, այս իրիկուն, զարձեալ, հաւաքուեր էք՝ ամբաստանեալ ու ամբաստանող, քով քովի, եւ կ'երգէք.

Գերմանիա՛, ամէն քանէ վեր...

Ամենազօր այս երաժշտութիւնը կը լռեցնէ ձեր կիրքերը եւ յոյս կը ներշնչէ ապագայ երջանկութիւններու:

Իսկ մե՜նք: Բզկտեցի՜ն մեզ՝ ուրիշները, փրցուցին մեզ՝ մեր հողէն, ինչպէս ծաղիկը՝ թաղարէն: Պետեցին մեզ ամպավարիկ երկիրներ: Ու հիմա, ափսո՜ս, մեր ժողովուրդը ինքզինքը կը բզկտէ, եղբայրը եղբօր արիւնը կը գողնայ, զի չունի՜ իր «... ամէն բանէ վեր»ը, որ լռեցնէր, խոնարհեցնէր ու ներշնչումի նետեցնէր:

Որքա՜ն դժբախտ ենք: Ա՜խ, արցունք մը մատիս վրայ, արիւնէ դերձան մը կայ մէջը:

Ընդվզում մը կը սարսէ գիս:

* * *

Ո՞վ կայ վերը:

Սա երկինքէն վեր, անհունէն վեր, մեր կարողութիւններէն վեր, անհաս ու անսկիզբ, ո՞վ կայ վերը:

Ո՞վ կայ հզօր ու ամենազօր:

Աստուա՞ծ, Եհովա՞: Բէեղզեբո՞ւղ, Սատայէ՞լ:

Ով որ կայ, թողմտիկ ընէ.

— Իմ սիրտս լեցուած է. հիմա ո՛չ աղօթքի կուգամ, ո՛չ ալ ողջախնդիր: Դէմատած եմ սկեպտիկ փիլիսոփայի գօտիս, գգայապաշտ բանաստեղծի գրիչս եւ միամիտ քրիստոնեայի հոգեթափներս:

Եկած եմ հարցնելու,— ե՞րբ պիտի ունենանք մեր «... ամէն բանէ վեր»ը: Պիտի ունենա՞նք: Է՜հ, Աստուա՞ծ ես թէ ոչ: Չե՞մ ուզեր հասկնալ, ո՛չ, ի՞նչ կ'ուզես եղիր, Եհովա կամ Բէեղզեբուղ: Բայց լսէ՛...: Ցոգնած էի, եւ արհամարհելի քեզ. ձանձրացած էի, եւ հայհոյելի քեզի: Եղայ հերպարտ եւ եսապաշտ, սանձեցի զգայութիւններուս լիճը, սաստեցի դիւրագգած նուագարանս: Չյայղղեցա՛յ: Վերջապէս մարդ եմ, ես ալ: Կը տեսնե՞ս, զարձե՛ալ կակուղցայ, եւ աղօթող կնոջ մը պէս կը կլորնամ նորէն առջեւդ: Ըսելիքս աղերս մը զարձաւ շրթներուս վրայ:

Արդ, ե՞ս ալ կ'ուզեմ ազգի գաւակ ըլլալ, ե՞ս ալ կ'ուզեմ ազգ ունենալ, երկի՛ր ունենալ: Որպէսզի, ո՛վ իմ Աստուածիկս,— մի՛ նեղանար իմ սրտմտութեանս համար, տանջուած տղա՛յ եմ,— որպէսզի ե՞ս ալ կշտանամ այն ուրախութիւններով, զորս օտար ազգեր ունին, ե՞ս ալ օգեւորուիմ այն յոյսերով, զորս հարուստ ժողովուրդներ ունին: Ե՞ս ալ կ'ուզեմ «... ամէն բանէ վեր» մը, որովհետեւ կը զգամ պահանջը, ունիմ կարօտը, եւ արժանի եմ: Ցո՛ւր ինձ «... ամէն բանէ վեր» մը, որպէսզի առտուն աղօթքս անով սկսիմ, օտար ազգերու երիտասարդներուն մէջ որքի պէս չըլլա՛մ, խորթ քայլերգներ մրմնջելով սրտիկս չարիւնի՛:

Վերջին ըմբոստութենէ մը առաջ, բոլո՛ր սրբութիւնները դեռ չանարգած, սկիզբին ու վախճանին տակաւին չհայհոյած, անգա՜մ մըն ալ կուգամ քեզի: Լսէ՛ աղաչանքս, աղո՛թքը մեր կլորիկ աղջիկներուն եւ ընձիւղ երիտասարդներուն, մեր անուշիկներուն մամիկներուն եւ հողասէր պապիկներուն, խունկ ծխողին եւ արտ հերկողին. լսէ՛, մե՛նք ալ կ'ուզենք երգել «... ամէն բանէ վեր»: Ամպածրար այն լերան կատարէն, ամպրոպին ու փոթորիկին մէջէն, Եհովա՛, սկսէ եւ տուն տուր, տող առ տող: Եւ թող մեր ժողովուրդը հետեւի ձայնիդ, բոցի պէս ժայթքի երգը թօքերէն գնծութեամբ եւ արցունքով, դղրդագին ու ահեղ, կիրքերը դադրած, կարգապա՛հ ու սիրալիր. երգը, տէ՛ր, մեր երգը, տո՛ւր, որ երգենք,

Հայաստա՛ն, ամէ՛ն բանէ վեր...:

ՇԱՒԱՐՇ ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

70.— ՎԱՍՊՈՒՐԱԿԱՆԷՆ

Մոկաց սարեր,
Պէտ պէտ (1) քարեր,
Տէլ (2) չլուսցեր,
Արեւն առեր:

Երկու պզտիկ եար եմ ձարեր,
Քեամին ելեր զէն մէկ տարեր,
Խէտ (3) էն մէկին եմ շուարեր:

Առնեմ ելեմ Առնոսայ սար,
Շինեմ ջաբար (4) մտնեմ խասար,
Ջիկեայ վէրէս ոսմս ասկեար,
Թրխս գեայ վէրէս ճաճ ու խոնդկար,
Ջարդի խարիր, կ'առնիմ խազար,
Թուխս աչքերու խաթրի խասար:

Առնեմ ելեմ Առնոսայ սար,
Ցնիկ շինեմ մըջ պէօղերուն(5),
Էրդիքս բանամ խարաւ քեամուն:

Հաւաքեց՝ Յ. Կ.

Բառերը.— *(1) Խոշոր խոշոր: (2) Դեռ: (3) Հետ: (4) Դիրք, խրամ: (5) Կանաչ խոտ դառնեբուռ համար:*

Կարդացէք եւ Տարածեցէք
« Յ Ա Ռ Ա Ջ » Ը

ՔՐՏԱԿԱՆ ԵՐԳԵՐ

ՅՈՒԻՆԵՐ ՄԵՐ ԱԶԱՏԱԳՐՈՒԱ
ԿՈՒԻՆ ԵՐԷՆ

Թիտաւիները ելան կողմէն ու գացին ղէպի ձրիկ: Ա՛յնտեղ կտրեցին պ... գլուխները ու բերին գ... մսի տեղ ծախեցին:

Թիտաւիները ելան Ա... կողմէն ու գացին Տալ... Ա՛յնտեղ Պէկերու գլուխ... կտրեցին ու բերին գանոնք տեղ ծախեցին:

Երբեք չենք վախնար թան Համիտի բռնութեան թաներէն: Մենք չան ֆիներ ենք:

Թիտաւիները ելան կողմէն ու գացին Տալ... Անոնց ղէմ ելան քանի քանի գուշակ կրօնաւորներ (սոֆ...

— Քաջ ֆիտաւիներ՛, կէ՛ք եւ սպաննեցէ՛ք այդ տոդիները ու առէ՛ք Տէր տասարին վրէժը:

Թիտաւիները ելան պ... բրիայէն ու գացին մինչեւ սուն: Կտրեցին Պէկերու գ... ները ու բերին գանոնք մ... ծախեցին:

Թիտաւիները կը դնեն կական վեց նահանգներու հանդը:

Գեղեցիկ Սասունը կ... ծառ մըն է: Սատու կրակը իյնայ Քէօսա պինպաշիի որ գեղեցիկ Տալուրիկի ժ... թնդանօթի է բռնած:

Գէորգ Զաւուշ, Գասապ... բատ, ու խումբ մը ֆիտաւի կ'ըսեն.— Անդրանիկ վ... միասին գարնե՛նք, նշան նե՛նք ու ճիշտ ճակատին նենք, ասկեարներու կ... Ֆէսերը վեր թռցնենք: Ա... փախաւոր համիտիէները ... լերան գագաթէն վար գ...

Թարգմ.

ՏՀսին Ա. Զօլօհան և Մ...

1915.— ՓԵՏՐԻ ՊԱՏԵՐԱԶ...

Պատերազմը սկսաւ ... բուղարի (Սեւ Ազբիւր) ... բակ դաշտին վրայ:

Արամայիս՝ ճերմակ, ա... ձիաւոր մըն է: Երբ կը ... ծանր պատերազմը, կը ... օրհասական ու անհա... կռիւը: Երանի՛ օգնութեան նողը՝ Քեռիի պէս հերոս ... լայ:

Պատերազմը սկսաւ ... բուղարի կանանչագեղ դ... վրայ: Գրիգոր եւ Յարէթի ... ցանը աւրուած է, ձայն չ... Երբոր կը սկսի ծանր պատ... մը, թո՛ղ օգնութեան հասնի դուստի Գրիգորը, նեղ ... մարդ է:

Պատերազմը սկսաւ ... բուղարի անանուխով ... տափարակ դաշտին վրայ: Յունօն գերի տարին, ... այն առեն մեզ օգնութեան նէր Համազասպը, հարիւր լանրքայի ձիաւորներով:

Արշալոյս է: Հով կը ... Գրիգորի ու Յարէթի հրացրէն արիւն կը հոսի: Այս ... բացին գնդակ մը մահացու խչօքին: Բայց դարձեալ քա... տայիները կը կռուին Սե... բիւրի մօտ, վրէժով լեցուն, միշտ անհաշտ:

Պատերազմը սկսաւ: Սե... բիւրը փայտ ու ցեխ է: ... քաջ ֆիտաւիները իննսական կռուին մէջ, Քէոխ... րը քաշած գրոհ տուաւ: Հարիւր թշնամի գինուոր... գլուխները իննսան այն օր տերազմի դաշտին վրայ:

Բայց աւա՛ղ, որ այդ կռուի ընթացքին Զէյլէքը հայկական բանակը ուփ... տուաւ վատաբար:

Պատերազմը սկսաւ Սե... բիւրի մօտ: Գրիգոր կան... Չեմ ափսոսար ընկերները ... ափսոսար Խչօքին գարնան կ'ափսոսա՛մ Յունօքին, ո... դառն հարուածովը մի... գարձեալ գերի տարուեցա... Չենք յուսահատիր: Գրի... կը կռուինք, մինչեւ որ ... գատութիւնը ձեռք բերենք:

ՏՀսին Թարգմ.՝ Մուր...

ԲԱՖԵՐՆԵՐ ՎԱՂՈՒՑԿԻՑ
(ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ ԿԵՍՐԵՑ)

ՆՈՒՇԻՆ ՍԱՍՆ

Գ.

— Ես ատում եմ ինչ որ ղեմքը ունի։ Ատում եմ նրանց ոչ միայն այն պատճառով, որ նրանք ինձ ստրկացրել են, այլև այն պատճառով, որ նրանք ինձ ստիպել են ատել իրենց։ Ես ատում եմ նրանց, որովհետև նրանք ինձ ստիպել են ատել ինքս ինձ, ատել իմ ամենամեծ սերը, ամենամեծ հավատը։

Ես ատում էի նրանց, որովհետև նրանք ինձ ստիպել էին ատել Ռուզան։

— Ո՞վ, ինչու՞ էիր դու ատում նրան։ Ասա ինձ, որ ես էլ իմանամ։

— Ես չգիտեմ։ Ես ատում էի նրան, որովհետև ես ատում էի ամեն ինչ։ Ես ատում էի նրան, որովհետև նա ինձ ստիպում էր ատել ինքս ինձ։

Ես ատում էի նրան, որովհետև նա ինձ ստիպում էր ատել ինքս ինձ։

— Ինչպե՞ս էր նա ստիպում քեզ։ Ասա ինձ, ես էլ իմանամ։

— Ես չգիտեմ։ Ես ատում էի նրան, որովհետև նա ինձ ստիպում էր ատել ինքս ինձ։

Ես ատում էի նրան, որովհետև նա ինձ ստիպում էր ատել ինքս ինձ։

— Ինչպե՞ս էր նա ստիպում քեզ։ Ասա ինձ, ես էլ իմանամ։

— Ես չգիտեմ։ Ես ատում էի նրան, որովհետև ես ատում էի ամեն ինչ

Բեամրան հանրմները քրիստոնեայ դարձած են եւ թէ անոնք կիրակի օրեր Բողոքականներու եկեղեցին կ'երթան։ Նոյնիսկ անցեալ կիրակի իրենց ուսուցչուհիներուն հետ միասին եկեղեցի գացած են։ Վարժարանին աշակերտուհիներէն իմմիրցի վէտիա հանըմն էր որ դէպքը իմացուցած էր։ Քօլէճին բոլոր աղջիկները իսլամ են։ Աշակերտուհիները երեք խումբի բաժնուած են. բողոքական, չէզոք եւ հակաբողոքական։ Ապացուցուած է թէ քրիստոնեայ դարձուած երեք աղջիկները ամերիկեան դրօշներով զարդարուած են եւ այդ կերպով տօնուած է անոնց քրիստոնէացումը։

Զինովիեւ եւ Կամենեւ ինչո՞ւ մեցին

Մոսկուայի պաշտօնաթերթը «Պրաւդա» կը հրատարակէ Զինովիեւի եւ Կամենեւի կողմէ իրեն ուղղուած նամակ մը, որուն մէջ կ'ըսեն թէ իրենք բաժնուած են Տրոցկիի խմբակէն, նկատելով որ ժամանակը է երկրորդ կուսակցութիւն մը ստեղծել, ու նկատելով որ պրոլետարիատի դիկտատուրայի հիմնական շահերը կը պահանջեն պայքարել հրաժարիլ։

Գալով տրոցկիական կեդրոնին կողմէ արտասահմանի իր կողմնակիցներուն տրուած հրահանգներուն, Զինովիեւ եւ Կամենեւ վեր կը հանեն թէ տրոցկիականները կ'աշխատին Յորդ. Միւրթեան հակառակ ալ խմբակցութեանց օժանդակութիւնը ձեռք բերել։

Զինովիեւ եւ Կամենեւ ասկէ զատ կը հրաժարին ընդդիմադիր խմբակցութեան հաստատած ծրագրէն։ Կը յայտարարեն թէ իրենց գործունէութեան մէջ պիտի առաջնորդուին 15րդ Համագումարի որոշումներով եւ վստահութիւն կը յայտնեն թէ նախկին ընդդիմադիրներու մեծ մասը կուսակցութեան հետ հաշտուելու ճամբուն պիտի հետեւի։

«Պրաւդա» գոհունակութեամբ կ'արձանագրէ Կամենեւի եւ Զինովիեւի այս յայտարարութիւնը եւ կ'ըսէ թէ ատիկա պիտի դիւրացնէ իրենց վերադարձը կուսակցութեան մէջ։

Պեսարապիոյ տարեդարձը

Մոսկուայէն կը հեռագրեն թէ խորհրդային թերթերը բուռն յօդուածներ կը հրատարակեն Ռումանիոյ կողմէ Պեսարապիոյ կցման տասներորդ տարեդարձին առթիւ։ Թերթ մը կը գրէ. «Ռումանացիները կը պնդեն թէ Պեսարապիան յաւիտեան իրենցն է, սակայն անոնք գիտեն թէ օտար տիրապետութեան վախճանը մօտալուտ է եւ հրդեհն ու ջարդերը պիտի լուսաւորեն ապստամբներու ճամբան։ Այս մասին խորհրդային կառավարութեան քաղաքականութիւնը ծանօթ է։ Տնիեսթերը չի կրնար ըլլալ անանցանելի ցանկապատ մը, որ Պեսարապիացիները զատէ իրենց ռուս եղբայրներէն։»

Պոլշեւիկ վիճակագրութեան մը համաձայն, վերջին տասը տարուան ընթացքին Պեսարապիոյ մէջ 155 ապստամբութիւններ ծագած են եւ Ռումանացիները այս առթիւ սպաննած են 30,000 Ռուսեր։ Մինչ Պուքրէշի պատերազմական նախարարութեան թիւերը կ'ըսեն թէ 15,514 Պեսարապիացիներ սպանուած են ապստամբութեանց ընթացքին։

Մամուլը կը մեղադրէ վարչապետ Փուանքարէն եւ համաձայնական պետերը, որոնք վէրսայլի հաշտութեան համաժողովին մէջ «անամօթօրէն կողոպտեցին Պեսարապիան, երբ ռումէն բանակները խուժեցին նահանգին վրայ՝ իբրեւ գիշերային գող»։

Խուժիստանի ապստամբութիւնը

Պատոյէն կը հեռագրեն թէ Խուժիստանի պարսիկ զինուորական էմիրը քանի մը օր առաջ հրատարակած է արաբերէն լեզուով յայտարարութիւն մը, որմէ կ'երեւայ թէ Քասպայի եւ Խազալապատի միջեւ գտնուած շրջանը տակաւին ապստամբ ցեղախումբերու ձեռքը կը գտնուի։

«Խազալապատի մէջ կը մնամ, *կը յայտարարէ էմիրը*, եւ խորհուրդ կուտամ ձեզ ցրուելիլ, յանձնել ձեր զէնքերը եւ երեք օրուան մէջ վճարել տուրքերը, եթէ կ'ուզէք որ ձեր տղաները քանդումէ փրկուին։»

«Թայմզ»ի թղթակիցը, որ կը հաղորդէ վերի լուրերը, կ'աւելցնէ թէ էմիրը իր յայտարարութեան վերջը միտքը փոխելով երեք ամիս պայմանաժամ կուտայ տուրքերը վճարելու եւ զէնքերը յանձնելու համար։ Էմիրը կը հրաւիրէ նաեւ այն գիւղացիները որոնցմէ պաշտօնեաները դրամ կորզած են՝ որ դիմում կատարեն իրեն։

Առ այժմ կացութիւնը թէեւ հանդարտած է, սակայն մթնոլորտը դեռ ծանրաբեռնուած է եւ ոեւէ ժամանակ կրնայ դարձեալ բռնկիլ։ Նահանգին անունը պիտի մնայ Արաբիստան, հակառակ իր պարսկական նոր Խուժիստան անունին։ Պարսիկ կառավարութիւնը շատ բան կը պարտի Իրաքի կառավարութեան, որ արագօրէն պահականոցներ հաստատեց Պասրայի եւ Ֆաօի միջեւ եւ շոգեմակոյկներ տրամադրեց սահմանագլուխին վրայ հսկելու համար, որպէսզի ապստամբները սահմանը չանցնին։ Այլապէս ապստամբութիւնը կարելի պիտի չըլլար դիւրաւ զսպել, որովհետեւ բմբոստները հասկնալով որ ուրիշ տեղ ապաստան չպիտի կրնան գտնել, անձնատուր կ'ըլլան։

Զարթնակաղութիւններ Ռուսիոյ մէջ

«Տէյլի Մէյլ»ի Ռիկայի թղթակիցը կը հեռագրէ թէ ռուս գիւղացիները պոյքոթ հռչակած են խորհրդային առեւտրական կազմակերպութեանց դէմ։ Կառավարութիւնը զանգուածային կերպով ձերբակալած է այն վաճառականները, որոնք միջնորդի դեր կը կատարէին գիւղացիներուն եւ հացազործներուն միջեւ։ Վերջին 15 օրուան մէջ 10,407 գիւղացիներ ձերբակալուած են, 13000 ռուբլիին արժէքով տուգանք գանձուած է եւ երեւան հանուած են 3393 գաղտնի գտարաններ, ուր ցորենէն ալիւր կը պատրաստէին։ Այս խիստ միջոցներուն շնորհիւ այժմ գիւղացիները մէկտեղ կը հանեն իրենց ցորենները։

Մահ Պլասիօ Իպանիէզի

Սպանիացի մեծ վիպասանը, որ կը տառապէր շաքարախտէ, թոքատապի բարդութեամբ մը մեռաւ երէկ առաւօտ։ Հանրապետական, իպանէզ վերջին քաղաքական դէպքերուն պատճառով փախած էր Սպանիայէն։ Ու կ'ապրէր Ֆրանսայի հարաւը, գեղեցիկ վիլլայի մը մէջ։ Իր վէպերէն «Կնոջ թշնամիները» թարգմանուած է հայերէնի։

ԾԻԾԱՂԻ ՄԵԾ ԵՐԵԿՈՅԹ

երկու ներկայացում մէկ գիշերուան մէջ

Այսօր կիրակի գիշեր ժամը 8.30ին Société Savantesի սրահը

Ա. Կովկասահայ ՕԲԷՐԼԷԹի խումբին կողմէ

ԱՐԹԻՆ ՄԱԼ ԱԼԱՆ

Բ. ԲԱՐԻԶԱՀԱՅ ՏՐԱՄԱԹԻԻԻ ԿՈՂՄԷ

ՄԵԾԱՊԱՏԻԻ ՄՈՒՐԱՑԿԱՆՆԵՐԸ

ԳԻՆԵՐԸ ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ

ՕՐ. ՄԱՐԻ ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

եւ

ՅՈՎՍԷՓ ԱՐՈՎԵԱՆ

ԱՄՈՒՍՆԱՑԱԾ

փարիզ

ՅԵՏԱՋԳՈՒԱԾ Է

Հ. Յ. Դ. Իսթ-Լէ-Մուլինօի եւ Մէն-Ժէրմէն կոգիի «Վանի-Արամ» նորակազմ խումբին ժողովը։

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ

LA MENACE

?

ՄՕՏ ՕՐԷՆ ԼՈՅՍ ԿԸ ՏԵՍՆԷ

ՄԵԼԻՀԱ ՆՈՒՐԻ ՀԱՆԸՄ

վէպ արեւելեան կեանքէ, առնուած Իրեծ Պատերազմէն։

կարեւոր փարիզի մէջ հաստատուած շահաւոր գործի մը համար կ'ուզուի պատուաւոր ընկեր մը.— Դիմել՝ Indjéagopianի, 12 Bld. Poissonnière։ Մէթրօ Sentier։

Ծախու տուն

Ծախու է քարաշէն տուն մը՝ Gare de l'Estէն երկաթուղիով 22 վայրկեան հեռու գիւղի մը մէջ. երկուսենեակ, cave եւ ձեղնայարկ, պարտէզ մօտ 300 քառակուսի եդր։

Դիմել՝ ցակոբ կարապետեանի 71bis Rue Paul Bert, St-Ouen, Sein։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, շեն. Passy 72.56

կը կատարէ Ֆրանսա եւ յունաստան մտնելու կամ քնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Ա֊ֆիտավիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant: H. TEURNIER

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Գ. ԳԻՒԶԱԼԵԱՆԻ

ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏՔԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

(ՄԱՏԵՆԱԱՆԱՐ «ԴՐՕՇԱԿ»)

Գինն է 8 ֆր., Ամերիկա, Անգլիա եւ անգլ. գաղութները կէս տոլար։

Դիմել,— H. Kentouni, 36, Ave. Chevreul, Asnières (Seine.)

Գ. ՅԱԿՈԲԵԱՆ

ԻՐԱՒԱԳԷՏ

կը գբաղի ամէն տեսակ առեւտր. եւ քաղաքային դատերու։ կը ստանձնէ մանաւանդ ապահովագրական, վէճ ինքնաշարժի եւ աշխատանքի արկածներու վերաբերեալ դատական գործեր։

կ'ընդունի ամէն առտու 9.30—12 եւ ժամադրութեամբ։

13 Rue Béranger, Métro République, Tél. Archives 1

B. VAHÉ (BEUREKDJIAN)

46, Rue Ste. Anne, PARIS (2e) -:- Téléphone: LOUVRE

Licencié en Droit de la Faculté de Paris. Ancien élève de l'

des Hautes Etudes Sociales,

Ancien Avocat. —JURISCONSULTE— Droit Français et International Privé.

Պ. ՎԱՀԷ (ՊԷՕՐԻՒ-ՔՃԵԱՆ)

ԻՐԱՒԱԳԷՏ, ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Իրաւագէտ-խորհրդատու Տէֆթոս Օթոմօպիլ է Մբօրթիվ եւ Թիէլ Մ'լիթէր ֆրանսական մեծ ընկերութեանց։

Կը ստանձնէ քաղաքային, առեւտրական եւ պատժական դատերու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, կը հետապնդէ փոխադրի արկածներ, ապահովագրութեան պայմանագրեր, կուտայ certificats de coutume կատարէ նաեւ իւրայիսպանի եւ քաղաքային ամուսնութեան ձեւակերպութիւնները, ու ամէն տեսակ թարգմանութիւններ։

Հայերու համար դիւրամատչելի պայմաններ։

Խորհրդակցութեան ժամեր.— Ամէն առտուան ժամը 8.30էն 9.30 երեկոները 6էն 7 եւ ժամադրութեամբ։

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱԻ

Գրպանի քառատոմս (*Հեղ. Մ. Ս. ԴԱՒԻԹ. Հայերէնէ - Ֆրանսերէն*)

432 էջ, կը պարունակէ աւելի քան **10.000** բառեր։ Ամբողջական Հայու համար անհրաժեշտ գիրք մը։ Գինը Ֆրանք, բացարձակապէս կանխիկ։ Ապառիկ ապսպրանքներ չեն առնուիր։ փոսթի ծախք չկայ։

Դիմել՝ H. Turabian -:- 227, Bld. Raspail -:- Paris (14

ՏԻԿԻՆ ԳՈՀԱՐ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

ԿԱՐՈՒԶԻ

12 Rue St. Sulpice Paris (6e) Métro Odéon

Փորձառու եւ մանուկներու մանթոյի, գիշերանոց եւ ցերեկոյեան դասատուներու։ Կը պատրաստէ վերջին նորաձեւութեամբ հագուստներ շահաւոր եւ խնամքով։

Իսկ Կիրակի օրերը բացուած է մանուկներու դասընթացք մը թեան եւ կարի։

Կիրակի առտուան 9—12, եւ 2—5։ Անոնք որ կ'աշխատին եւ ժամ չունին, կրնան օգտուիլ։

ՏՕՔԹ. Մ. Տ. ՆՈՐԱՅՐ

ԿԸ ԴԱՐՄԱՆԷ ՆԵՐՔԻՆ, ԿԻՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԵՆԵՐ. ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

17, RUE LAMARTINE PARIS (9e) Tél. Trudaine

Մէթրօ՝ Cadet կամ Նօտր-Տիւտ N. D. de Lorette

Ընդունելութիւն. ամէն օր ժամը 14-19, կիր. եւ տօն օրեր

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԱՔՈՒԼԹԷՆ, (Licencié ès Sci

Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի եւ մանկապէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեան

24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. M

Հիւանդ կ'ընդունի Գ., Ե., և Շբ. օրերը, ժամը 1էն

Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

Métro St. Michel եւ Odeon

ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՈՒՏ

ԳՐԻԳՈՐ ՋԷՐՋԵԱՆ

կեդրոնը՝ 11 բիւ Պէրնար տիւ Պուա

ՄԱՐՍԷՅԼ

11 Rue Bernard du Bois, MARSEILLE

Մասնաճիւղերը կը գտնուին՝

ՓԱՐԻԶ եւ ԼԻՈՆ

A. ADALIAN

10, Rue Marcel Sembat 10

Pré St. Gervais, (Seine)

M. GULÉSSER

10 Rue Marignon LYON

Կը ծախուին առաջնակարգ ուտեր չափսուր գիներով եւ կը պատրաստուին լուսանկարչական գործիքի տուփեր։ Կը նորոգուին ամէն տեսակ նուագներ, խիստ ԽՆԱՄՈՎ եւ գիւրամատչելի պայմաններով։ Անոնք որ չեն ուզեր իրենց սեւէ կերպով նուագին արժէքը կորնցնել՝ եւ կը փափաքին կարելի եղածին չափ անյայտ կերպով նորոգել սակ իրենց ձեռնասուած գործիքները առանց վարանելու դիմեն մեզի վստահ ըլլալով որ գոհ պիտի

ՏՕՔԹ. Ս. ՍՊԱՐԹԱԼԻ

ՎԿԱՅԵԱԼ ՓԱՐԻԶԻ ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

ՅԱՑՑՆԻ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱՊԵՏ ԽՄԻԲԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Մասնագէտ արեան, միզանցքային եւ ամէն տեսակ ճիւ դուքեանց, կը դարմանէ իր սեփական մեթոտով.

44 RUE POISSONNIÈRE, PARIS (2me)

Հիւանդ կ'ընդունի ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 14 կիրակի եւ տօն օրերը մասնաւոր ժամադրութեամբ։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏԵՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Ե., եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 1—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ ամէն օր ժամը 9էն 19։ Կիրակի 9—12։

ԲԺՇԿԱ-ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ ԵՒ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

ՏՕՔԹ. ՍԷԹԵԱՆ

Téléphone: MARCADET 03-64 ՀԻՄՆՈՒԱԾ 1900ին

38, Ave. St. Ouen -o- 20, rue Fauvet -o- PARIS (18me)

Մէթրօ NORD SUD: LA FOURCHE

Ընդհանուր հիւանդութիւններ, սեռամիզային, մորթի, ֆրանսախտի, շնչերակային, թոքի, ծննդաբերութեան եւ կանանց հիւանդութիւններ. վիրաբուժական գործողութիւն եւ գործի արկածներ, ելեկտրադարմանում եւ Ռ. ճառագայթ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԱՐԱՆ

Ակռայի դարմանում, առանց ցաւի ակռայ քաշել 10 ֆր.ի, արուեստական ճերմակ ակռայ 20 ֆրանք, ոսկի քուրոն 80 ֆրանքէն սկսեալ։

ԱՄԷՆ ՕՐ ՈՒ ԿԻՐԱԿԻ ԲԱՑ Է

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՆԱՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱԾԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր 9-12

ՏՕՔԹ. Վ. ՊՕՂՈՍԵԱՆ

Ամերիկայէն նոր վերադարձած

ՄԱՆԱՆԱԳԷՏ, ՆԵՐՔԻՆ, ՄՈՐԹՈՒԱԾԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Տարիներէ ի վեր նիւ-եորքի յայտնի հիւանդանոցներու մէջ մանագիտութիւնը կատարելագործած։

կ'ընդունի ամէն օր 4—7 եւ մասնաւոր ժամադրութեամբ։ կիրակի եւ տօն օրերը միայն կէս օր։

16 Bld. Saint-Denis, Paris (10e) Métro: Saint-Denis, Téléph. Provence 09-32։

LE PREMIER QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺՆԵԳԻՆ	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20շլ.	40շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ			250 ֆրանք
ԱՄԵՐԻԿԱ		6տլ.	10տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"
Խմբագիր՝ ՇԱՒԱՐՇ ՄԻՍԱՔԵԱՆ
Directeur-Propriétaire : SCHAVARSCH MISSAKIAN
Rédaction & Administration / Խմբագրութիւն — 208 bis, Rue Lafayette PARIS (10e).
TÉLÉPHONE : NORD 57-82 — MÉTRO LOUIS-BLANC ou JAURÈS
Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 2 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 31 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1928
31 JANVIER 1928

Դ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 558 — ՕՐԱԹԵՐԹ՝ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՆՀԱՄԱՐ ԲԱԶՄՈՒԹԻՒՆ ՄԸ, ՓԱՐԻԶԻ ՊՈՂՈՏԱՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ, ՀԵՏԵՒԵՑԱՒ ՀԵՐՈՍԻ ԴԱԳԱՂԻՆ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"ԹԱՂՈՒՄՆ ՔԱԶՈՐԴԻՈՅՆ,,

Այսպէս, ուրեմն, անհամար բազմութիւն մը, լուռ եւ երկիւղած, հետեւեցաւ Անդրանիկի դագաղին, Փարիզի եկեղեցիէն մինչեւ Փէռ Լաշէզի գերեզմանատունը:

Ոտքի վրայ էր ամբողջ Փարիզի գաղութը:

Կարելի չէր չփղձկիլ ու միանգամայն չհպարտանալ, տեսնելով անծայրածիր թափօրը սա լուսացնցուղ պողոտաներուն վրայ, Փարիզի ամէնէն ազնուապետական թաղամասերուն մէջ, եկեղեցիի բակէն մինչեւ Քոնքորտի հրապարակը եւ անդին:

Բազմութիւն մը ներկայացուցչական— հայ ժողովուրդը ինք— եւ յարգալիր ու կարգապահ:

Տեսակ մը արշաւ, որուն առջեւ զարմանալի չէ որ բազմաթիւ Ֆրանսացիներ կանգ կ'առնէին ու կը հարցնէին.

— Ո՞վ է մեռնողը:

Եւ երկու տեղեկութիւն բաւական էր, որպէսզի բաժնուէին յարգանքով եւ համակրութեամբ:

Աննախընթաց էր ցոյցը, իր կերպարանքով եւ պատկառանքով: Եւ կ'ուզէինք որ այդպէս ալ մնար: Այսինքն, ուրիշ անեն չհարկադրուէինք շքեղ այլ օտար պողոտաներու վրայ պտտցնելու մեր մեռելները, Հայաստանի ազատագրական ճամբուն ռահվիրաներն ու ռազմիկները:

Քրիստափորը՝ Սոֆիայի մէջ, Ջաւարեանը՝ Պոլիս եւ յետոյ Թիֆլիս, Անդրանիկը՝ Ամերիկա եւ հիմա Փարիզ...

Ամուլ են այս պողոտաները, մեր արցունքին ու հպարտութեան համար: Հայրենիքի հողն է որ կրնայ արգասաւորել երկուքն ալ:

Եւ սակայն, այս տարագիր թաղումն անգամ, նոր խռովք մը հոսեցուց «գաղութահայ» կոչուած բազմութեան երակներուն մէջ, եւ թօթուեց անոր հոգին:

Պէտք էր ներկայ ըլլալ թափօրին, եկեղեցիէն մինչեւ գերեզմանատունը. պէտք էր դիտել առժամեայ դամբարանին բոլորտիքը, քարերուն եւ ծառերուն եռեւ խռնուած բազմութիւնը, իմանալու համար այն անպատմելի սարսուռը, որ համակած էր բոլորը:

Վշտի արցունք՝ դագաղին առջեւ, հպարտութեան արցունք՝ տեսնելով կարմիր-կապոյտ-նարնջագոյն դրօշին որ կը ծածանէր ֆրանսականին հետ կողք կողքի:

Այո՛, այդ բազմութիւնը խորապէս կը զգար, որ Անդրանիկները կռուեցան ու ինկան, որ ամբողջ սերունդ մը խղդուեցաւ արեան մէջ, բայց անոնց հոգին կը շարունակէ մնալ ու փոխարկել մեզ: Անոնք միայն իրենց վիշտը չձգեցին մեզ, այլ և ժառանգեցին, ձեւ ու մարմին առած իրականութիւն մը, — անկախ հայրենիք մը եւ անոր ազատութեան ու ամբողջացման խորհրդանշանը, — հայկական եռագոյնը, այսօր տարագիր՝ ինչպէս մեր մեռելները, բայց միշտ կենդանի, ինչպէս անոնց կամքը:

Անդրանիկի թաղումն անգամ կը թնդացնէր լեռ ու ձոր — այս անգամ Փարիզի պողոտաները: Եւ ապահովաբար անոր դամբարանն ալ, որքան խոր փորուած ըլլայ եւ որքան ամրացուած, պիտի սարսէ մեզ, ամէն անգամ որ վեհերոտ շարժումներ ունենանք:

Աշխարհի բոլոր կրանիդները չեն կրնար լռութեան դատապարտել Անդրանիկները, երբ անոնք մեզի ձգած են ուխտ մը, եւ դրօշակ մը.— կարմիր՝ ինչպէս արիւնը մեր քաջորդիներուն, կապոյտ՝ ինչպէս ազատ երկինքը մեր աշխարհին, եւ նարնջագոյն՝ ինչպէս մեր արգասաբեր դաշտերուն խաղաղութիւնը:

Շ.

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ԶԻՆՈՒՈՐՆԵՐՈՒՆ ՈՒԽՏԸ

Անդրանիկի զինուորներուն կողմէ ընկ. Անուշաւան Գաբիկեան արդաց ուխտ մը.

«Ո՛վ քաջ հերոս, Մայր Աթոռին առջեւ խաչի եւ աւետարանի վրայ երդում ըրինք որ պիտի կռուինք մինչեւ մեր նպատակի իրագործումը՝ մինչեւ վերջին շունչ: Խօսք տուինք հայ ժողովուրդին կռուիլ ու զոհուիլ մեր դատին համար, հիմակ ալ ամէնս մէկ երդնունք անշունչ մարմնիդ առջեւ, որ պիտի շարունակենք քու թողած գործդ եթէ մէկ հոգի ալ մնայ մեզմէ: Մենք վստահ ենք մեր յաղթանակին, քանի որ մեր մէջ կրակը դուն վառեցիր: Ննջէ՛ մեծ հերոս, ննջէ՛ մինչեւ այն ատեն երբ մենք գանք ու քեզ փոխադրենք այն երկիրը որուն համար երկա՛ր տարիներ կռուեցար. մինչեւ այդ ժամանակը նուիրական արձանդ կանգուն կոթող մը պիտի ըլլայ մեր սրտերուն մէջ, ուրպէս հաւատք մեր մեծ իտէալի իրականացման:»

ՅԱՐԳԱՆՔԻ ՀԵՌԱԳԻՐ ԼԻՈՆԷՆ

Կիրակի օր Լիոնէն ստացանք հետեւեալ հեռագիրը.—

«Անմահ հերոս Անդրանիկի շիրիմին առջեւ կը խոնարհինք»:

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ
ԼԻՈՆԻ ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԷ

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ՖՐԱՆՍ. ՄԱՄՈՒԼԸ

Երէկ առտուան ֆրանսական բոլոր գլխաւոր թերթերը մանրամասն տողերով կը նկարագրեն Կիրակի օրուան թափորը, հրատարակելով Անդրանիկի եւ յուղարկաւորութեան պատկերը: Քանի մը թերթեր 6000, իսկ փըթի փարիզիէն եւ փըթիժուռնալ 7000 հոգի կը հաշուեն թափօրին մասնակցողները: Անոնք որ շատեր եկեղեցիէն գերեզման ճամբուն հեռաւորութեան պատճառով, մէթրոյով կամ հանրակառքով գացած էին Փէռ-Լաշէզ:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ

ԴԱԳԱՂԸ ԵՌԱԳՈՅՆՈՎ ԾԱԾԿՈՒԱԾ, ԹԱՓՕՐԸ ԵՌԱԳՈՅՆԻՆ ԵՏԵՒԷՆ

Կիրակի օր Փարիզի եւ արուարձաններու հայութիւնը, մէկ սիրտ մէկ հոգի համազգային մեծ յուղարկաւորութիւն կատարեց ազգային հերոս Անդրանիկի: Փարիզի Հայերը երբեք այսքան հոծ բազմութեամբ ի մի չէին խմբուած եւ հին գաղութի ջոջ անդամները զարմանքով կը հարցնէին իրարու թէ այս բոլորը Հայե՞ր են:

Առաւօտ կանուխէն Ժան-Կուժոն փողոցը լեցուած էր արդէն եւ եկեղեցին ասեղ ձգելիք տեղ չէր մնացած: Պատարագը տեղի ունեցաւ քառաձայն: Պատարագիչն էր Վռամշապուհ եպիսկոպոս: Ժամերգութիւնները վերջացան կէսօրին: Սակայն բազմութիւնը չէր բաժնուեր:

Ժամը 1ին եկեղեցիին մէջտեղը պատրաստուեցաւ շքեղ մահարձան մը, որուն վրայ դրուեցաւ Անդրանիկի արծաթագոյն մետաղեայ քանդակազարդ դագաղը, պատրաստուած Ամերիկայի մէջ: Եկեղեցիէն ներս կ'առնուէին միայն պաշտօնական ներկայացուցիչներ, որոնք իրենց անունները կը ստորագրէին մասնաւոր թուղթերու վրայ:

Ֆրանսայի Պատերազմ. նախարարութեան կողմէ ներկայ էր գնդապետ Ֆուսկի, Փարիզի զինուորական կառավարիչ զօրավար Կուրոյի կողմէ հազարապետ Տիւմօն, արտաքին նախարարութեան կողմէ Փարիզի երեսփոխան Էտուար Սուլիէ, Հ. Հ. Պատուիրակութեան փոխ-նախագահ Պ. Ալ. Խատիսեան, Հայ-Կաթոլիկ համայնքի ժողովրդապետ Հ. Պ. վրդ. Քէտիճեան, Փարիզի կաթոլիկ առաջնորդարանի ծերունի ներկայացուցիչը, Հայագիտական ընկ.եան կողմէ Փրոֆ. Ֆրէտէրիք Մաքլէռ, ֆրանսական եւ հայ մամուլի ներկայացուցիչներ, Հայ Կամաւորական միութեան անդամներ, Անդրանիկի զինուորները, թեւերուն վրայ ճերմակ լայն ժապաւէններով, եւ ուրիշ միութեանց ներկայացուցիչներ ու հրաւիրեալներ:

Դասին մէջ տեղ գրաւած էին Անդրանիկի այրին Տիկ. Նուարդ, քրոջ աղջիկը եւ զաւակները:

Յուղարկաւորութեան արարողութենէն վերջ, դամբանական խօսեցաւ Վռամշապուհ եպսկ., յիշեց թէ ինք Շապին Գարահիսարի մէջ ուսուցիչը եղած էր Անդրանիկի, երբ դեռ պատանի էր, նկարագրեց անոր ըմբոստ հոգին փոքր տարիքէն եւ արտասուաթոր՝ յարգանքի խօսքեր ըրաւ անոր յիշատակին:

Յետոյ խօսեցաւ Մանչէսթըրէն Պ. Տիրան Տէվլէթեան:

Ժամը 2ին դագաղը եկեղեցիէն դուրս հանուելով դրուեցաւ շքեղ մեռելակառքի մը մէջ: Դագաղին վրայ ծածկուեցաւ կարմիր, կապոյտ եւ նարնջագոյն եռագոյնը: Յետոյ կազմուեցաւ յուղարկաւորական թափօրը: Առջեւէն կ'երթար պսակակիր կառքը: Ծաղկեպսակներ ղրկած էին՝ «Դրօշակ»ի եւ «Յառաջ»ի խմբագրութիւնները, Հ.Հ. Պատուիրակութիւնը, Հ. Յ. Դ. Փարիզի Շրջանային Կոմիտէն, Շապին Գարահիսարի Ռազմիկ Հայրենակցական Միութիւնը, Զափահաս Որբերու Միութիւնը, ֆրանսական բանակի Հայ Կամաւորներու Միութիւնը, Արարատ մարզական միութիւնը, Անդրէասի (Շապին-Գարահիսար) Հայրենակցական Միութիւնը, Ռամկավար կուսակցութիւնը, Փարիզի եկեղեցիին թաղականութիւնը, Հայ Տիկնանց Միութիւնը, Սեբաստիոյ Հայրենակցական միութիւնը, Ռոնա կօշիկի գործատունը եւ ուրիշներ:

Ծաղկեպսակներուն կը հետեւէր դագաղակիր կառքը, որուն ետեւէն Անդրանիկի նախկին զինուոր Թաւիտ Աբգար կովկասեան տարազով թուիշէ բարձի վրայ կը տանէր Անդրանիկի պատուանշանները:

Հայ Յեղ. Դաշնակցութեան Փարիզի Շրջանային կոմիտէի կարգադրութեամբ, երեք հայկական եւ երեք ֆրանսական դրօշակներ կը հետեւէին դագաղին: Ու եռագոյնին ետեւէն անհամար թափօր մը, կին, երախայ, երիտասարդ, ծեր, ամէն հասակէ ու դասակարգէ: Այս փառաշուք թափօրը Ժան Կուժօն փողոցէն սկսաւ շարժիլ եւ մտաւ Շան զ'Էլիզէի պողոտան ու կտրելով Քոնքորտի հրապարակը, մտաւ Ռիվոլի փողոցը և Պասթիլի ճամբով ուղղուեցաւ դէպի Փէր-Լաշէզի գերեզմանատունը, ուր հասաւ ժամը 3.45ին:

Ճամբու ընթացքին օտար բոլոր անցորդները յարգանքով կը խոնարհէին եւ հարցումներ կ'ուղղէին:

Գերեզմանատան մէջ ուրիշ բազմութիւն մը կանխաւ խռնուած էր արդէն: Իսկ թափօրին ժողովուրդը ամփիթատրոնի ձեւով տեղաւորուեցաւ գերեզմանաքարերուն վրայ. Անդրանիկի փոսին շուրջ բազմութիւնը սեղմուած էր և ասեղ ձգելիք տեղ չէր մնացած:

Դագաղը դրուեցաւ փոսին մօտ՝ միշտ եռագոյնով ծածկուած եւ եռագոյնով շրջապատուած: Վռամշապուհ եպսկ. կարգով խօսք տուաւ նախապէս որոշուած կազմակերպութեանց ներկայացուցիչներուն:

Առաջին խօսողն եղաւ Պ. Համբարձում Մարմարեան, ֆրանսական բանակի հայ կամաւորներու միութեան կողմէ, ֆրանսերէն լեզուով: Համառօտ կենսագրութիւնն ըրաւ Անդրանիկին, պատմեց անոր կռիւները Պալքանեան պատերազմին եւ Կովկասեան ճակատին վրայ:

Յետոյ Զափահաս Որբերու Միութեան կողմէ խօսեցաւ ընկեր Մ. Քիրքճեան, որ ըսաւ.

«Անդրանիկ ճառագայթն էր, որ կը տաքցնէր ու կը լուսաւորէր հայ որբերուն երկինքը: Ու ճառագայթը չի թաղուիր: Անդրանիկ աւելի քան ճառագայթ մըն էր: Անիկա եղաւ խորհրդանշանը անիրաւուած, զրկուած ու տանջուած հայ որբերու մե՛ծ երազին: Ու մենք կը հաւատանք որ խորհրդանշանները կ'ապրին յաւիտեան. անոնք մահ չունին: Մենք հայ որբերս այդ խորհրդանշանները թաղած ենք մեր հոգիին մէջ: Մի՛ ըսէք մեզի թէ եկած էք կատարելու Անդրանիկի թաղումը: Մի՛ ըսէք թէ Անդրանիկ մեռած է: Ան կը սաւառնի հայ որբերուն հոգիին մէջ: Մեր բոլորին սրտին մէջ կը քնանայ Անդրանիկը: Պիտի պահենք զայն միշտ ծաղիկներու մէջ:»

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԶՕՐԱՎԱՐԻ ՏԱՐԱԶՈՎ

Յետոյ Եկեղեցիի հոգաբարձութեան կողմէ Պ. Չօպանեան կարդաց նախ հայերէն, յետոյ ֆրանսերէն ճառ մը: Յայտնեց հայ ժողովուրդի յուզումն ու ցաւը մեծ հերոսի մահուան առթիւ: Յիշեց Հայերուն եղած անիրաւութիւնը: Այսօր, ըսաւ, մեր ձեռքը չէ Թրքահայաստանը, որուն համար այնքան տարիներ կռուեցաւ Անդրանիկ եւ ուր պէտք է որ հանգչէր իր մարմինը:

«Յառաջ»ի կողմէ խօսեցաւ ընկ. Շաւարշ Միսաքեան.

«Անդրանի՛կ, աճեղ էիր, անսասան եւ անխոցելի, երբ կը սաւառնէիր սար ու ձոր:

«Քաղաքը սպասնեց քեզ:

«Քաղաքը կաթիլ կաթիլ քամեց ըմբոստ աւիշը քու խռովայոյզ սրտիդ:

«Եւ մենք հաւիւ կը զսպենք մեր արցունքները:

... «Հայրենակիցներ, մեռել թաղելու եկեր էք օտար հողի վրայ: Եւ ի՜նչ փառք ու շուքով: Եւ ի՜նչ բազմութեամբ... Ահաւասիկ մայրեր որ մինչեւ գերեզման եկեր են իրենց երախաներով, եւ երիտասարդներ որ կը հետեւին կրակոտ աչքերով: Ուրեմն անոնք կը հաւատան Անդրանիկներու անյաղթ բազուկին... Պարզ դագաղ մը չէ այս, այլ խորհուրդ մը, խտացումը մեր վերջին քառասուն տարուան տառապանքներուն եւ պայքարներուն.

«Եւ այստեղ նորէն կը յիշեմ քամառ քաթիպայի ճիչը.«Աստուած, ամէն բանի մէջ քո կամքը ըլլայ, միայն թէ Հայը լուծի տակ չիլայ»: Եւ այն սերունդը որ հաւատաց Անդրանիկներու ազատամարտին, այն սերունդը անգամ մըն ալ կ'ուխտէ ճգնիլ որպէս զի «Հայը լուծի տակ չլայ» եւ որպէս զի, գոնէ չզրկուինք մեր մեռելները մեր հայրենիքին մէջ թաղելու մխիթարութենէն»:

Դրօշակի կողմէ խօսեցաւ ընկեր Արշակ Ջամալեան.

«Ես կը խօսիմ յանուն ա՛յն *Դրօշակ*ին, որուն բեմէն առաջին անգամ խօսեցաւ Անդրանիկ հայ ժողովուրդին հետ, ա՛յն *Դրօշակ*ին որուն շունչին եւ հմայքին տակ գործեց Անդրանիկ եւ դարձաւ մեծ մարդ: Առանց կուսակցական եւ յարանուանական խտրութեան այստեղ համախմբուած այս խուռն բազմութիւնը ցոյց կուտայ թէ Անդրանիկ յաղթած է մեզ: Կը համոզէ մեզ թէ հայ ժողովուրդը կը գնահատէ այլ եւս իր ազատագրութեան ճամբուն վրայ զոհաբերուող հերոսները: Անդրանիկ իր ընկերներուն պէս չնահատակուեցաւ կռուի դաշտին վրայ, սակայն անիկա կը նահատակուէր ամէն օր տեսնելով հայ ժողովուրդին ծով տառապանքը: Անդրանիկ իր մահով դաս մը կուտայ մեզի:»

Յայտագրին համաձայն, «Հաւկ բանք»ը, Շապին Գարահիսարի Ռազմիկ Հայրենակցական Միութեանն էր, որուն կողմէ խօսեցաւ ընկեր Յարութիւն Պուռնազեան.

Անտառներու մռնչող առիւծ, սարերու ճախրող արծիւ, դուն մեր ծննդավայրի ըմբոստ եւ հերոս զաւակը, մեր ժողովուրդի ցաւերուն արժան ծնունդը:

Քու փառքդ չէ կերտուած հեռաւոր քալիֆորնիոյ մէջ, քու փառքդ կը սկսի Սասունի եւ Վասպուրականի մէջ ու հոն կը վերջանայ: Քեզի կրնան պաշտել միայն անոնք որոնք կը պաշտեն քու յեղափոխութիւնդ: Ցունկի պիտի գան ու ուխտեն միայն անոնք, որոնք համոզուած են թէ մեր սեփական բազուկներով միայն անկախութիւն կը գտնենք:

Ու մենք, վստահ ենք, որ եթէ հոգիդ ճանկռտող ցաւերդ քեզ թոյլ չտուին արտասանել մահուան անկողնին մէջ, բայց դուն ըսիր քու հոգւոյդ խորէն.

«Կ'ուզեմ որ իմ աճիւններս հանգչին Արաքսի կամ Զանգուի ափին, իմ սիրելի ժողովուրդիս մէջ, որուն ազատութեան համար կռուեցայ:»

Խօսողներու շարքը վերջացած էր, սակայն Փարիզի Հայ-Կաթոլիկ համայնքին ժողովրդապետ Հ. Պետրոս Վրդ. Քէտիճեան, յուզուած համազգային յարգանքի այս տեսարանէն, խօսք առնելով ըսաւ.

(Լուրերու շարունակութիւնը ... էջ)

ՊՏՈՅՏ ՄԸ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

ԳԱՂՈՒԹԻՆ ՊԱՏԿԵՐԸ՝ ԲԱՐՈՅԱՊԷՍ

Լիոնի հայկական կեանքին պատկերը, զոր տուի նախորդ յօդուածովս, դիտուած էր նախորդ Ազգ. Միութեան ատենապետին բռնած հայելիին մէջէն: Որովհետեւ հաւատարմօրէն ներկայացուցի բոլոր այն նօթերը, զորս գրի առած էի Պ. Ս. Փափազեանի գրասեղանին վրայ, առանց քննադատութեան եւ առանց ընդմիջումի:

Այժմ ե՛ս պիտի բռնեմ հայելին, իմ կարգիս՝ ցոյց տալու համար Լիոնը, որուն մասին եկեղեցիին շրջափակէն թղթակցութիւններ կը ղրկուէին Փարիզի եւ Պոլսոյ թերթերուն, պարզապէս մարդ գովելու համար:

Կը կարծեմ թէ նոյնիսկ անոնք, որ նոր սերունդին խիստ ու դժուարահաճ նկարագրին պատճառով կը սրտմտին, չպիտի կրնան ուրանալ մեր անկեղծութիւնը:

* * *

Լիոնի մէջ, գաղութին կազմութենէն սկսեալ, ժողովուրդին «գլխաւորները» «ազգ» խաղացեր են, եւ մինչեւ հիմա ոչ ոք ձայն հաներ է այդ մասին:

Կ'ամբաստանեմ թէ՛ Ազգ. Միութիւնը եւ թէ՛ ժողովուրդը:

Նախ, մեղաւոր են Ազգ. Միութեան բոլոր անդամները, առանց բացառութեան:

Նիւթական տեսակէտէն. — Նկատի չպիտի առնեմ ամբաստանութիւնը նամակագիրի մը, որ կը գրէ թէ հրատարակած հաշուեցոյցիս մէջ չեն մտցուած Ազգ. Միութեան կնիքով գանձուած զանազան գումարներ: Ես հաշուեքննի՜չ չեմ: Ընդունի՛նք հաշուեցոյցին ճշտութիւնը: Բայց չեմ կրնար ներել, երբ ժողովուրդէն, «ազգ»ին անունով, հազարաւոր ֆրանքներ կը գանձեն եւ ազգային ո եւ է գործ չեն կատարեր: 1 Յուլիս 1925—31 Հոկտ. 1927 հաշուեկշիռին համաձայն (Յառաջ, 547), ժողովուրդէն, զանազան անուններով, կը գանձուի 74,188 ֆր. տուրք: Ի՞նչ գործ են տեսեր այս դրամով: — 51,736 ֆր. վճարեր են պաշտօնեաներու: Անոնց թիւը կը հասնի 13ի, (քահանայ, լուսարար, քարտուղար, յետոյ՝ նախկին քահանայ, նախկին լուսարար եւ նախկին քարտուղար, թատրո՜ն): Ուրեմն Լիոնի ժողովուրդը պարտականութիւն ունի եղեր պաշտօնեայ պահելու: Նպաստ տրուած է 3,115 ֆր.: Ուսուցչուհիի մը տրուած է 500 ֆր.: Կը տեսնուի որ գանձուած դրամէն ժողովուրդին համար ծախսուած է միայն այսքան: Լաւ կ'ըլլար պաշտօնեաներն ալ նպաստընկալ գրել ու անցնիլ: 13,530 ֆր. նշանակուած է իբրեւ ընդհ. ծախք, եւ 17,508 ֆր. եկեղեցիի նորոգութեան համար: Ուրեմն, Ազգ. Միութեան գործն է եղած եկեղեցիով զբաղիլ, քահանայ ու պաշտօնեայ պահել: Ալ ո՞վ կը հետաքրքրուի ժողովուրդին այնքան այլազան պահանջներով: Ըլլալ երիտասարդ, 20րդ դարու զաւակ, եւ ի՞նչպէս չընդվզիլ, ի՞նչպէս չպոռալ. — Ա՛յ ապիկարներ, ձեր ձեռքը չդողա՞ց, երբ այս գաղթական ու աղքատ ժողովուրդին լումաները կը բաժնէիք աւելորդ ու բազմաթիւ պաշտօնեաներու: Վերջապէս, այդքան պակա՞ս էր ձեր խելքը, երբեք Միութիւններու մէ՞ջ ալ չէք եղեր, որ գիտնայիք թէ ծախքերը համեմատական կ'ըլլան հիմնական ու երկրորդական նպատակներու միջեւ, այնպէս որ պատիժ կը տրուի, երբ հիմնական խնդիրներու համար ծախսուելիք գումարէն աւելի կը ծախսուի երկրորդական խնդիրներու համար: Միթէ ազգային գործե՞ր կը պակսէին, միթէ ժողովրդային պահանջնե՞ր չկային:

Ու դուն, ժողովո՛ւրդ, ինչո՞ւ չպահանջեցիր Ազգ. Միութենէդ, որ դպրոց բանայ, ազգային ու ժողովրդային աշխատանքներու ձեռնարկէ: Ինչո՞ւ չվռնտեցիր այդ մարդիկը, երբ ապիկար էին...

Ազգային [illegible] — Կ'ամբաստանեմ Ազգ. Միութիւնը, որուն անդամները երբեք ազգային երեւակայութիւն չունէին: Երկուքուկէս տարուան ընթացքին չեն կրցեր պարզ դպրոց մը բանալ, ամբողջ գումար 500 ֆրանք տուած են ուսուցչուհիի մը, մինչդեռ անդին քահանաներ կան, որոնք 9000 ֆր. շալկած են, պաշտօնեաներ կան, որ 8000 ֆրանք առած են: Եթէ դպրոց բանալու, ուսուցիչներ ունենալու եւ նոյնիսկ չնախատեսուած դժուարութիւններու համար դրամ կը պակսէր, կարելի էր դպրոցական տուրք սահմանել: Այս ժողովուրդը, վստահ եմ որ կարդալ-գրելու համար կ'ընէ ամէ՛ն զոհողութիւն, ինչպէս ըրեր է անապատներուն մէջ: Ազգ. Միութիւնը այնքա՛ն տուրքեր սահմաներ է, չէ՞ր կրնար այս չափազանց կենսական հարցին համար ալ ձեռք բանալ:

Դարձեալ, Ազգ. Միութիւնը, որ այնքան պաշտօնեաներ է պահեր, խելք չէ՛ ըրած անոնց մէկուն ուսին բեռցնել գաւառային ճիշտ մարդահամար մը կատարելու պարտականութիւնը: Երբ կը հարցնեմ թէ Սէն-Շամոնի մէջ որքա՞ն Հայ կայ, կը սկսին իրարու հարցնել՝ քիչ մը վեր, քիչ մը վար ի՞նչ ըսա՞ւ ուն կ'ըսեն եւ թիւ մը կը նետեն մէջտեղ: Թիւի մասին մանաւանդ չափ գիտակցութիւն չունին, բայց սանթիմի համար զորտի աչքեր կը բանան:

Դարձեալ, բանւորական տեղեկատուութեան գիւան մը չունին, մինչդեռ կը գտնուին գործաւորական կեդրոն մը, եւ բանւորները՝ կը գանձեն իրենց տուրքերը: Այս ժողովուրդին աշխատաւոր զաւակները շա՛տ թափառեցան այլեւս: Ազգ. Միութիւնները, փոխանակ քահանաներուն համար Թէզպիհ ճարելու, պէտք էր, որ քիչ մը աւելի զբաղէին մեր գաղթական ընտանիքներուն գործ հայթայթելով: Շատեր չեն գիտեր թէ ո՞ւր դիմեն, ո՞ւր գործ կայ, ո՞ւր գործարան կայ, ի՞նչ վարձատրութիւն կը տրուի: Լիոնի մօտիկ գիւղէ մը ստացած եմ նամակ մը, որ կը պատմէ թէ երկու տարիէ ի վեր կը շահագործուի գործարանատիրոջ կողմէ: Պայմանագրութիւնը պատրուակ կը բռնեն ու կը խաբեն ֆրանսերէն չգիտցող հայ բանւորները: Ու կան հայ սմսարներ ալ, որ գիւղերը կը պտտին, հայ բանւորներ կ'որսան կարգ մը գործարանատէրերու հաշւոյն, կը խաբեն ու կը տանին հոսը կը ձգեն: Ես առ այժմ չպիտի տամ անունը նման սմսարի մը, որ կը պտտի Վալանսի շրջակաները:

Դարձեալ, գործազրկութեան ատեն ի՞նչ ըրաւ Ազգ. Միութիւնը: 3,115 ֆր. նպաստ տուաւ եւ գնաց ժամը աղօթելու:

Վերջապէս, այս մեր բարեկրօն Ազգ. Միութիւնը լուր ունի՞, որ իր քիթին տակ բողոքականները մարդորսութեան ելած են: Լիոնի ենթակայ քաղաքներէն մէկուն մէջ բազմաթիւ հայ աղջիկներ, պատուելիի մը հրամանով, օրը հինգ անգամ աղօթքի կը նստին, եւ այնքան կորսնցուցած են իրենց բանականութիւնը, որ, մեղքին սարսափէն, հայ երիտասարդներուն երեսն ալ չեն նայիր: Կարելի է ըսել, որ կրօնական խայտառակ գասակարգութեան մը տակ, շատերը ապուշցած են: Լո՞ւր ունի Ազգ. Միութիւնը, որ կրօնքով շատ կը զբաղի: Լո՞ւր ունի, որ կրօնական կազմակերպութիւն մը լուրջ գործունէութեան մը մղուած է Ֆրանսայի մէջ, պատուելիներ կը նշանակէ, գրքոյկներ կը բաշխէ եւ ժողովներ կը գումարէ ծերուկ կիներու միջնորդութեամբ:(*)

Բանի մը խօսք ալ եկեղեցիին մասին: Գիտեմ թէ մեր ժողովուրդը դեռ չէ հասած այն գիտակցութեան, որ գիտնար խնայել իր զոհողութիւնները «կրօնական ու հոգեւոր պէտքերու» համար: Սակայն պէտք չէ շահագործել ժողովուրդին այս տկարութիւնը, եւ «ազգին գլխաւորները» պէտք է գիտնան խոհեմութիւն ընել: Վերջապէս այս աղքատ ու աշխատաւոր ժողովուրդին համար աւելորդ պերճանքները մսսակար են այլեւս: Հելլէններէն սորվեցանք եպիսկոպոսներ, արքեպիսկոպոսներ զնել մեր գլուխին վրայ, փառաշուք եկեղեցիներ շինել ամէն կողմ:

Այս ժողովուրդին համար ալ եւս քահանայ մը եւ պարզուկ ժամ մը բաւական է: Հեռացուցէք եպիսկոպոսները, որոնք ոեւէ օգուտ չունին, նախ անոր համար, որ աստուածաբան կղերականներու դարը անցած է: Հետզհետէ պէտք է վարժեցնել ժողովուրդը աշխարհական եւ կրօնական գործերու բաժանումին: Կղերականները պիտի զբաղին միայն ժամով: Եւ քահանայ մը աւելին ալ է ժողովուրդին համար: Դարձեալ եկեղեցիներու պայծառափայլութիւնը հին ճավէս է, այժմ Շիրակի ամբարները պարպուած են, կարելի չէ եկեղեցիի համար բան մուրալ ժողովուրդէն: Խորհրդաւոր ու կոկիկ սրահ մը, բաւական է հաւատացեալին աղօթքին համար: Ահա թէ ինչո՞ւ համար Լիոնի նախորդ Ազգային Միութիւնը շռայլութիւններ ըրած է զանազան քահանաներ ապրեցնելով, եւ 17,508 ֆր. ալ վրայէն, եկեղեցիի նորոգութեան ծախք պահանջելով:

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

(*)Փարիզի մէջ եւս տարածուած է բուհճիներու այս գործունէութիւնը: Քանի մը տուներ արդէն ժողովարան դարձած են: Փախլավա հրամցնելու պատրուակով [illegible] կը հրաւիրուին: Տեր կինք [illegible] տուն «Դիտարան» կը ցրուեն:

ՆՈՐ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՄԱՍԻՆ

(Հայրենիք Ամսագրի հնգամեակին առթիւ)

ՋՈՒՏ ԱԶԳԱՅԻՆ

Հայ ժողովրդի քաղաքական կեանքի դասաւորութիւնը փոխանցման ժամանակաշրջան մը բացած է մեր առջեւ, որով, ֆիզիքական ցնցումներէն յետոյ, մտաւոր ճիգի, քաղաքական մտքի վերագնահատման, նոր գրականութեան մը կազապարումի հետաքրքրութիւնը դարձած է ընդհանուր եւ ուշագրաւ երեւոյթ մը:

Մանաւորելով խօսքը հայ նորագոյն գրականութեան մասին, մենք կը տեսնենք մտահոգութիւն մը Ամերիկայի «Հայրենիք»էն, Փարիզի «Յառաջ»էն մինչեւ Թիֆլիսի «Մարտակոչ»ը ու Երեւանի «Խորհ. Հայաստան»ը նոր գրականութիւն մը որոնելու: Հոն, մեր երկրին ու անմիջական շրջակայքին մէջ, կը խոստովանին, որ նոր ստեղծագործութիւնը կը պակսի, գեղեցիկ գրականութեան պահանջը շատ է, իսկ «պրոլետ» գրողները՝ անընդունակ... Աստին, հինը նորին հետ խառն բան մը կուտան, որ ընթերցանութեան արժանի է, եւ կարող է հաշուուիլ հայ մտքի տուրքը:

Բայց գրականութեան որոնումը քիչ մը տենդագին կը դառնայ: Այդ կը նշանակէ որ ներկայ փոխանցման շրջանին, գեղեցիկ գրականութեան պահանջը, ինչպէս նաեւ ստեղծագործելու երկունքը հրամայական փուլի մը մէջ կը մտնեն:

«Հայրենիք» ամսագրի հնգամեակին առթիւ բազմաթիւ մտաւորականներ իրենց կարծիքը գրականօրէն արտայայտեցին: Բոլորն ալ, գրեթէ անխտիր, այն կարծիքէն էին, որ «Հայրենիք»ը մեծ օջախ մըն է, ուր հայ նորագոյն գրականութեան հիմերը կը գետեղուին: Շէնքը կը կառուցուի երկար տարիներու ընթացքին: Հայրենիք ամսագրէն դուրս, տարիէ մը ի վեր Ամերիկայի շարք մը կեդրոններուն մէջ, Գրական Միութիւնը եւ զանազան խմբակներ զուտ գրականգեղարուեստական դասախօսութիւններ եւ վիճաբանութիւններ կը սարքեն: Հօս «Յարդգող» գրական միութիւնը իր դասախօսութիւններով եւ վիճաբանութիւններով նոր գրականութեան որոնման երիտասարդ ու խանդավառ ճիգի մը կայծկլտումն է որ կը ցուցադրէ:

Սակայն որպէս փոխանցման շրջանի անխուսափելի արգասիքը, այդ որոնումները վարանոտ են ու շատ յաճախ կը խարխափեն: Հետեւաբար, կ'արժէ աւելի քան զբաղիլ այդ հարցերով, հաւաքական մտայնութեան մը եւ հաւաքական ճիգի մը յանգելու համար:

Այս մէկ քանի խորհրդածութիւններուն առիթը դարձեալ Հայրենիք ամսագիրն է, որու հնգամեակին առթիւ Հրանտ Բալուեան յօդուածաշարք մը ստորագրեց Յառաջի մէջ: Յօդուածագրի շատ մը տեսակէտները բաժնելով հանդերձ, քանի մը հիմնական մտքերը ժխտելու հարկադրուած եմ: Այդ մտքերը Հայրենիք ամսագրէն աւելի, ընդհանուր գրականութեան մասին արտայայտուած են, ու մասը կը կազմեն այն որոնումին որ քիչ վերը շեշտեցի. բայց Հրանտ Բալուեանի այդ որոնումը եւ՛ հակասութիւններ ունի եւ՛ անորոշ խարխափումներ կը պարունակէ:

Խնդիրը ազգային գրականութեան շուրջ կը դառնայ:

Հրանտ Բալուեան կանգնելով Հայրենիք ամսագրի հինգ տարուան 60 հատորներուն առջեւ, իրաւացի կերպով կ'ըսէ. «Ինքնին կատարեալ մատենադարան մը, բազմազան, հետաքրքիր բովանդակութեամբ, որ նկարագիրն է ու պատկերը 1922-1927ի հայկական մտքի»: Եւ բաղդատութեան դնելով Հայրենիքն ու Նորքը (որ նոյն թուականին հրատարակուեցաւ Խորհրդային Հայաստանի մէջ), յօդուածագիրը կ'եզրակացնէ.— «Արեւմտեանը, հակառակ մեր հողէն անհուն հեռաւորութեան, բովանդակութեամբ՝ այժմէական, լաւ դասաւորուած եւ երկրին կառչած: Իսկ «Նորք»ը՝ (հակառակ հայկ. միջավայրին.Կ.Ս.) մէկ բառով, խրատական»: ... «Վայրկեանի մը անհետացումը «Հայրենիք»ի գոյութեան, անհրկու ամայութիւն մը պիտի բանար մեր վերջին հնգամեայ մշակութային կեանքին մէջ»:

Լա՛ւ:

Բայց քիչ յետոյ, երբ յօդուածագիրը կը թուէ Ռ. Դարբինեանի երեք տեսակէտները.— 1. «Հայրենիք»ը պէտք է բովանդակութեամբ ըլլայ զուտ ազգային, 2. Նոր սերունդը լայն տեղ պէտք է գտնէ Ամսագրի մէջ, 3. Հայոց վերջին շրջանի պատմութիւնը պէտք է գրի առնուի, յանդուգն վճռականութեամբ մը (որ ամէն շրջանի երիտասարդական հաճելի մեղք մը պէտք է նկատել) կ'աւելցնէ.

«Մեր կարծիքով, ասոնք տեսակէտներ են, որոնց կիրարկումովը ոչ մեր գրականութիւնը կ'ուռճանայ, ոչ շրջան կազմող ուժեղ արուեստագէտ նոր սերունդ կը հասնի, եւ ոչ ալ մեր վերջին պատմութեան դիմագիծը հարազատօրէն կ'արտայայտուի. պարզ այն պատճառաւ, որ նախ գաղթային ամաթերթ է, երկրորդ՝ նետերը սրտին ուղղուած չեն:»

Այսպիսի վճռականութիւն եթէ գոյութիւն ունենար մշակութային կեանքի զարգացման մէջ, մենք կամ խաչ պիտի քաշէինք մեր գրականութեան վրայ, ու ըսէինք՝ ոչինչ ունինք, եւ կամ հրաշագործ պոռթկումով մը, մէկ քանի տարուան մէջ միջազգային արժէքներ պիտի ստեղծէինք:

Մեր խոնարհ կարծիքով, սակայն, յօդուածագիրը իր իսկ հարուածներով հակասութեան մէջ է: Մէջբերումներէն ընթերցողը կը տեսնէ որ «Հայրենիք» ամսագիրը ճոխ գրականութիւն մը տուած է եւ ինք իսկ կը խոստովանի անոր հետաքրքրութիւնը, անոր այժմէական բովանդակութիւնը եւ ի՛նչ որ առաւելութիւն մըն է՝ երկրին կառչած ըլլալը: Այս ամբողջը հինգ տարուան տուրք մըն է, որով հայ գրականութիւնը ուռճացած է: Այսպէս տեսնելէ յետոյ, գրչի հարուածով մը կարելի չէ ըսել թէ, այդ ուղղութեամբ մեր գրականութիւնը չի ուռճանար: Եթէ երկրէն կտրուած ենք (ինչ որ դժբախտութիւն մըն է), այդ դեռ չի նշանակեր, որ մեր հայրենիքի եւ ժողովուրդի շունչէն ու ոգիէն կտրուած ենք: Շունչը եւ ոգին մեծ դեր մը ունին: Փաստ՝ այն պարագան, որ 7 տարի է ի վեր համայնավարները տիրելով մեր հայրենիքի մէջ, շրջապատուած մեր ժողովուրդէն, չկրցան ստեղծագործել, որովհետեւ անոնք սեփական շունչէ եւ մեր ժողովուրդի թաքուն դարաւոր ոգիէն զուրկ են: Միջավայրը արժէք է, բայց ամէն ինչ չէ:

«Հայրենիք»ի խմբագիր Ռ. Դարբինեան մեր իրականութիւնը կը տեսնէ այնպէս, ինչպէս որ գոյութիւն ունի եւ մենք հնարաւորութիւն չունինք այդ կացութիւնը փոխելու:Կը մնայ, ուրեմն, տուեալ պայմաններուն մէջ գործել առաւելագոյն ճիգով:

Միանգամընդմիշտ պէտք է գիտակցինք որ Հայաստանէն դուրս գտնուող հայ գանգուածները գաղթական ըլլալէ աւելի բան մըն են, ազգ. են: Ազգի կէսէն աւելին, գանգուածօրէն դուրս է հայրենիքէն, եւ դուրս եկած է իր հայրենիքէն փլուզումի հետեւանքով: Այդ զանգուածը, փոթորիկէ մը յետոյ, ինքզինքը գտած է Սուրիա, Պալքաններ, Յունաստան, Ֆրանսա, Ամերիկա եւ Ռուսաստան: Այդ զանգուածը, գոնէ հիմա, կորսուած բեկոր չէ: Ան իր հոգիին մէջ կը խտացնէ մեր երկրի եւ ժողովուրդի տառապանքը, պայքարները, Հայաստանի Հանրապետութեան անկախութիւնն ու կործանումը, տարագրութիւնն ու որբութիւնը, համաշխարհային պատերազմն իր բոլոր հետեւանքներով, հայրենիքի կարօտը եւ մեր ազատագրութեան տենչանքը:

«Գոնէ հիմա» ըսի, ու ընդգծեցի: Այդ «հիմա»ն առնուազն մէկ քառորդ դարու մեր կեանքը պիտի գունաւորէ, իր այլազան գոյներով, այնքան այլազան, որքան շատ եղած են մեր թափառումները, մեր փոթորկալի անցեալը, մեր բազմաթիւ ճանապարհներն ու տպաւորութիւնները: Այդ բոլորը իրական են եւ ճարագատ: Մեր քաղաքական կացութիւնը ինչպէս ալ փոխուի, մենք շուտով դառնանք հայրենիք թէ ոչ, արտասահման (Ռուսաստանն ալ եթէ հաշուենք) գտնուող գրեթէ մէկ միլիոն հայութիւնը իր ներկայ ժամանակաշրջանի կնիքը պիտի դնէ հայ գրականութեան վրայ եւ գունաւորէ զայն: Ուրեմն, մեր առջեւ կայ առնուազն մէկ քառորդ դարու փոխանցման եւ լինելութեան շրջան մը:

Ու այս պոկուած, դուրս նետուած զանգուածը, առանց Երեւան նայելու, ինք իր հոգիին վրայ պիտի խոնարհի, իր հարազատ պատկերին արտացոլացումը պիտի ունենայ, ու այդ, իր խորքին եւ գոյնին բերումով, պիտի ըլլայ զուտ ազգային, այդ շրջագծէն դուրս ինկած ամէն մէկ ծլարձակում, հոսնած տերեւ մը միայն պիտի աւելցնէ մեր գրական անդաստանին մէջ:

Հայրենիք ամսագիրը, այդ խոշոր անդաստաններէն մէկն է, ուր մեր հին ու նոր սերունդները պիտի ներկայանան իրենց ինքնուրոյն ստեղծագործութեամբ եւ կշռուին ժամանակի կշռով:

Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ

ԿՐՕՆՔԻ ԴԷՄ.— Հայաստանի եւ Թիֆլիսի բոլոր հայ թերթերը Յունուարի առաջին օրերէն սկսեալ նոր եւ ուժգին պայքարի մը լծուած են կրօնքի դէմ: Պրոլետարի երրորդ էջը գրեթէ ամէն օր յեցուն է հակակրօնական եւ հակակղերական յօդուածներով: Յայտնութիւններ ու պատմութիւններ կը հրատարակուին կղերականներու մասին: Անաստուած հակակրօնական թերթը, որ լոյս կը տեսնէ Երեւանի մէջ բատ Մուրճ-Մանգաղի քննադատին, պարզ լեզու չունի, նկարները բնորոշ չեն, բայց անխնայ կը կռուի:

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ՊԵՂՈՒՄ...

ԳՈՒՖԱԼՈՎԻ ՎՂՈՑՎԱԾԸ

(ՖԱՆՏԱՍՏԻԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՎԱԾՔ)

Ե.

ՄԱՐԳԱՐԻՏԱ ՍԱՍՆԱ

Մեծ շշուկ ընկավ ամբողջ դահլիճում, երբ Մարգարիտա Սասնան ներս մտավ։ Նա ոչ միայն Գուֆալովի, այլև ամբողջ Փարիզի ուշադրության կենտրոնն էր դարձել։ Ամեն մարդ ուզում էր տեսնել այդ հրաշալի գեղեցկուհուն, որ ամեն երեկո հարյուր հազարներ էր վաստակում։ Ամեն մարդ ուզում էր ծանոթանալ նրա հետ, ամեն մարդ ուզում էր նրա սիրելին լինել։

Մարգարիտա Սասնան ներս մտավ հպարտ քայլվածքով, ինչպես թագուհի։ Նա ոչ մի նայվածք չնկատեց, ոչ մի ողջույնի չպատասխանեց։ Նա գիտեր, որ ամեն մարդ իր ոտքերի տակ է։ Նա գիտեր, որ ամեն մարդ իր գեղեցկության գերին է։ Նա գիտեր, որ ամեն մարդ իր ստրուկն է։

Նա ներս մտավ և ուղիղ գնաց դեպի իր սեղանը։ Այդ սեղանը միշտ նրա համար էր պահվում։ Ոչ ոք չէր համարձակվում նստել այդ սեղանի մոտ։ Այդ սեղանը միշտ դատարկ էր մնում, երբ Մարգարիտա Սասնան չէր գալիս։

Նա նստեց սեղանի մոտ և սկսեց նայել շուրջը։ Նրա հայացքը կարծես ասում էր. «Ես եկել եմ, ուրեմն ամեն ինչ իմ ոտքերի տակ է»։

Նա նայեց ամեն կողմ, բայց չտեսավ այն մարդուն, որին ինքը ամենից շատ էր ուզում տեսնել։ Նա չտեսավ Ռոբերտ Մեսնիլին։

Ռոբերտ Մեսնիլը այդ երեկո չէր եկել ռեստորանը։ Նա նստած էր իր տանը և մտածում էր Մարգարիտա Սասնայի մասին։

Ռոբերտ Մեսնիլը ամենից շատ էր ուզում տեսնել Մարգարիտա Սասնային, որովհետև նա ամենից շատ էր սիրում նրան։ Նա սիրում էր նրան այնպես, ինչպես կարող է սիրել միայն մի երիտասարդ, որ առաջին անգամ է սիրահարվում։

Ռոբերտ Մեսնիլը ամեն երեկո գալիս էր «Մոլեգին ձին» ռեստորանը, որպեսզի տեսնի Մարգարիտա Սասնային։ Նա գալիս էր, նստում էր մի անկյունում և հիանում էր նրա գեղեցկությամբ։ Նա գալիս էր, որպեսզի տեսնի նրան, բայց ինքը չէր ուզում, որ նրան տեսնեն։ Նա չէր ուզում, որ Մարգարիտա Սասնան իմանա, որ ինքը գալիս է նրան տեսնելու։

Ռոբերտ Մեսնիլը ամեն երեկո գալիս էր ռեստորանը, նստում էր մի անկյունում և հիանում էր Մարգարիտա Սասնայով։ Նա ուզում էր, որ Մարգարիտա Սասնան չի

«Բուռն տպաւորութիւնները կարճ կը տեւեն: Անդրանիկի դագաղին շուրջ մենք այսօր ուխտ մը եւ երդում մը ունինք ընելիք: Մենք այսօր հայրենիք չունինք, փաստն այն է Թէ Անդրանիկ կը թաղուի օտար հողի վրայ: Մենք պէտք է ուխտենք որ հանգրուան առ հանգրուան մեր հերոսը, օր մը պիտի տանինք անկախ Հայաստան: Անդրանիկ իր ամբողջ կեանքի տառապանքներուն հանգիստը այժմ մահուան մէջ գտաւ: Բայց մենք այդ հանգիստը չենք կ'ուզենք. մենք կը փափաքինք հանգիստ ունենալ այս աշխարհի մէջ, կ'ուզինք ունենալ մեր սեփական, ազատ եւ անկախ հայրենիքը, որպէսզի ողջերուն հետ մեր մեռելներն ալ կարենանք ամփոփել հոն: Լա՛ւ եղաւ որ Անդրանիկի մարմինը բերուեցաւ հոս, այլասերման այս կեդրոնը, ուր մեր երիտասարդութիւնը ամէն օր կ'ուծանայ ու կը փճանայ: Անդրանիկի դամբարանը պիտի ըլլայ փարոս մը, որ պիտի լուսաւորէ մեր ճամբան, եւ ուր ուխտի պիտի գանք միշտ՝ կրկնելու համար մեր հաւատքը դէպի հայրենիքի ազատագրութիւնը:»

Անդրանիկի զինուորները եւս ըսին իրենց խօսքը: Մանուկեան հրաւիրեց իր ընկերները երդնուլ Անդրանիկի գերեզմանին վրայ, ինչպէս երդուընցած էին Մերոը փաշայի հողակոյտին վրայ, Թէ պիտի շարունակեն իրենց մեծ հրամանատարին կիսատ թողուցած գործը:

Դամբանականներէն վերջ կրօնական ւեսին աղօթքներն ալ ըսուեցան: Այդ պահուն, Անդրանիկի կինն ու քրոջ աղջիկը ինկան դագաղին վրայ եւ արցունքներով համբուրեցին զայն: Մեռելաթաղները չուաններով նկուղին մէջ իջեցուցին դագաղը, որ դարձեալ հայկական եռագոյնով ծածկուեցաւ: Ցետոյ դամբարանին երկաթեայ կափարիչը փակուելով ժողովուրդը ցրուեցաւ:

Ժամը հինգն էր, ու դեռ Փէր-Լաշէզի ւլխաւոր մուտքի դրան առջեւ կը յաւհնար բազմութիւնը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հնսան պէյ կը վռնտուի ժողովէն

Պոյէն կը հեռագրեն *Թայմզի*.— *Էնկիւրիի Ազգային Մեծ ժողովը միաձայնութեամբ որոշեց Գերագոյն Ատեանին առջեւ գատել ծովային նախորդ գործավար Հնսան պէյը, չնչելով անոր երեսփոխանի անձեռնմխելիութիւնը: Այս առթիւ տաք վիճաբանութիւն մը ծագեցաւ: Նախ Հնսան պէյ խօսեցաւ, քննադատելով դատական եւ Սահմանադրական Յանձնաժողովին տեղեկագիրը եւ մերժելով անոր եզրակացութիւնները: Ցետոյ, վարչապետ Ըսմէթ փաշա խօսք առաւ, ձեղկելով իր նախորդ պաշտօնակիցը: Ըսաւ Թէ Հնսան պէյ փոխած է իր նկարագիրը եւ ողբալի ընթացք ունեցած է: Վերջապէս, Հնսան պէյ նորէն ոտքի ելաւ եւ բողոքեց Թէ անմեղ է. «կը նախընտրեմ սպաննել ինքզինքս, քան արատաւորել պատիւս»: Այս խօսքերը ըսելէ յետոյ, ձեռքը տափատին զրպանը դրաւ, բայց երեսփոխանները իր վրայ խոյացան եւ դուրս քշեցին ժողովէն:*

Կը սպասուի որ այսօր իսկ (27 Յունուար) ձերբակալուի Հնսան պէյ:

Մ. Քեմալ կը հալածէ կաւմիրները

Իսմանիթէէ մէջ կը կարդանք.—

«Էնկիւրիէն հասած հեռագրի մը համաձայն, 48 հունգարացի բանուորներ, որոնք ամբաստանուած են իբր համախմբարական քարոզութիւն ընող, Պոլիս ղրկուած են, իրենց երկիրը վերադարձուելու համար: Համայնավարական կազմակերպութիւն մը ստեղծած եւ քարոզութիւն ըրած ըլլալու ամբաստանութեան տակ են հարիւրէ աւելի բանուորներ: Մնացածներն ալ հետզհետէ պիտի աքսորուին:

«Այսպէս, Մ. Քէմալի «նոր», «ազատական» Թուրքիան չի գոհանար զսպելով: Ան աքսորուած համայնավարները կը յանձնէ իրենց երկրի ոստիկանութեան: Եւ երբ գործը հունգարական ոստիկանութեան հետ է, գիտենք Թէ ինչ կը նշանակէ»:

Կաւմիր վարիչներ նորէն կը նահանջեն

Մոսկուայէն Լոնտոնի Թերթերուն կը հեռագրեն Թէ շուտով փոփոխութիւններ տեղի պիտի ունենան ժողովրդական Գործակարներուն Խորհուրդին մէջ, որ իր կարգին բարեփոխումներ պիտի կատարէ առեւտրական քաղաքականութեան մէջ:

Շատ հաւանական է որ պաշտօնական շրջանակէ մը յայտարարութիւն մը երեւայ այս շաբթուան ընթացքին: Առ այժմ արտաքին առեւտուրի մենաշնորհը չնչելու խնդիր չկայ. բայց, իրողութիւն է որ, հակառակ ձեռք առնուած զսպողական միջոցներուն եւ հարուստ գիւղացիներու բանտարկութեան, գիւղական զանգուածները կը մերժեն իրենց բերքը ծախել պետութեան առաջարկած գիներով: Ուրեմն, կարմիր վարիչները կը հասկնան Թէ բացարձակապէս անհրաժեշտ են նոր մեթոտներ, վերջ դնելու համար տնտեսական շատ խառնակ վիճակին, որ հետեւանք է գիւղացիներու պոյքոթին:

Կը կարծուի Թէ՝ կառավարութիւնը գրեթէ ինքնավար պաշտօնատուն մը պիտի հաստատէ, որ աժան գնով գործուած ապրանքները պիտի գնէ եւ զանոնք մատչելի գիներով եւ ուղղակի պիտի ծախէ գիւղացիներուն: Այս գործառնութիւնները պիտի կատարուին առանց նկատի առնելու արտաքին առեւտուրի մենաշնորհին ծանր եւ տաղտկալի դրութիւնը եւ առանց անցնելու պետական Թրըստներու լաբիւրինթոսէն: Այս ծրագրին գործադրութեան համար մեծ յոյսեր դրուած են գործավար Սոկոլնիկովի վրայ:

Այս առթիւ, Թերթերը նորէն կը պնդեն Թէ Զեկայի վարիչ Մէնժինսկի պիտի կոչուի կրթական նախարարութիւն, իսկ իրեն պիտի յաջորդէ առեւտրական գործավար Միկոյեան (Հայ): Իսկ Լունաչարսկի դիւանագիտական պաշտօններ պիտի վարէ, այցելելով զանազան երկիրներ, բայց աւելի շատ տեսակ մը պատուիրակ դառնալով Ազգերու Դաշնակցութեան եւ միջազգային զանազան ժողովներու մէջ:

Զարհուրելի ժանտախտ Հնդկաստանի մէջ

Կալկաթայէն կը հեռագրեն Թէ ժանտախտը զարհուրելի արագութեամբ կը ծաւալի Հայտարապատի մէջ: Պաշտօնապէս կը ծանուցուի Թէ ամէն օր հարիւրի չափ մարդ կը մեռնի: Արդէն սկսած են ամբողջովին պարպել Հայտարապատ քաղաքը:

Ամերիկահայ եւ Անգլիա

Լոնտոնի խալաններուն կողմէ պատուիրակ մը եկաւ Փարիզ, Լոնտոն հրաւիրելու համար Ա.Ֆղանխաանի Թագաւորը: Ամանուլլահ Խան խոստացաւ գոհացում տալ այս բաղձանքին:

Հիւանդութիւնները կը շարունակեն գիղակատարել

Լոնտոնէն կը հեռագրեն Թէ սպիտակ ահուսարսափի գործունէութիւն մը կը տիրէ հարաւային Զինաստանի մէջ: Միայն Վու-Հուի մէջ 37 համայնավարներ գնդակահարուած են, իսկ Քանթոնի մէջ՝ 48 բանուորներ Մակաօի մէջ, որ Փորթուկալի կը պատկանի, հարիւրի չափ մարդիկ ձերբակալուած են իբրեւ համայնավար եւ յանձնուած՝ Քանթոնի իշխանութեանց, որոնք հաւանաբար հրացանի պիտի բռնեն բոլորն ալ:

ՆՈՐ ՏԱՐՈՒՈՑ ԳՐԱԿԱՆ ՄԵԾ ԱՄԲԱՐԱՆՈՑԸ

ԹԷՈԴԻԿ 1928Ի "ԱՄԷՆՈՒՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ"

Հրապարակ ելաւ եւ ունի սովորական հատորներու էջերով հազար չորս հարիւր երեսներ եւ անհամար գեղագունատիպ պատկերներ: Գրչի ու գեղարուեստի հայ վարպետներ ժամադիր եղած են հոն իրենց հին ու նոր անտիպ էջերով:

Թուղթ եւ տիպուտառ՝ անմրցելի: Գինն՝ 50 ֆր., դիմել հեղինակին՝ 208 bis, Rue Lafayette, PARIS (10e)

ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԻ

Այս իրիկուն, Ֆլորիայի մէջ ժամը 9 — 10 ընդհ. Ազգերու պատմ. (Պ. Նաթանեան):

10—11 ցոմարակալութիւն եւ Ֆինանս (Պ. Տէրպէտէրեան):

ԱՂՔԱՏԱԽՆԱՄԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Փարիզի Աղքատախնամս ի նպաստ փարիզի հայ կարօտեալներուն կազմակերպած է իր տարեկան պարահանդէսը, որ տեղի կ'ունենայ փետրուար 4 շաբաթ գիշեր ժամը 9ին, Hôtel Majestic սրահներուն մէջ, 19 Ave. Klébér: Գեղարուեստական բաժնի յաջողութեանը համար իրենց սիրայօժար մասնակցութիւնը խոստացած են հայ եւ օտար կարողագոյն արուեստագէտներ:

ՄԱՆՕԹ.— Նուէրները եւ տոմսերու արժէքը ղրկել՝ տիար Տիգրան Ներսէսեանի. 17 Rue Cadet, Paris (9e) եւ կամ վճարել պարահանդէսի երեկոյին:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Կարապետ Շահինեան, որ Կեսարիայէն Իզմիրի որբանոցը փոխադրուած էր: Գրել՝ իր եղբօր Meguerditch Chahinian*ի, c)o* Gabriel Haillus à Leyr, (Meurthe et Moselle).

— Կը փնտռեմ Կէյվէ - Էչմէ գիւղէն եղբայրս Սուրէն Դապաղեան, հօր անուն Գրիգոր, մօր անուն Պայծառ, կը կարծուի Թէ 6 տարի առաջ Մխիթլի իր մօրեղբօր Դարբին Վարդան Սէֆէրեանի քով կը գտնուէր: Գրել՝ Mme. Siranouch Sarkissian*ի, 17 Rue Trabose Combes par Aubin Vveyron, France.*

Կը խնդրուի յունահայ Թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռուի Ազապկիրցի Յովհաննէս Քօճամինասեան՝ որ Միացեալ Նահանգները կը գրտնուի: Մէկուկէս տարի է իվեր լուր չունիմ: Գրել՝ Kéropé Derderian*ի*, Usine Vigiér, Pont St. Esprit, Gard, France.

Կը խնդրուի Ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել:

— Օր. Սիրարփի Զօպանեան կը փնտռէ իր մօրաքրոջ որդին, Միհրան Պէյլէրեան, 30 տարեկան, Կէյվէի-Կէօկ Կէօչ գիւղացի որ մտադիր էր փարիզ գալ Պոլսէն՝ ուր, Պէպէկի կողմերը կ'աշխատէր շոգենաւի մը մէջ, որպէս գործաւոր, 1922ին: Իմացնել Mlle. Sirarpi Tchobanian*ի*, C)o Mr. Béylérian, Joyeuse-Ardèche.

— Պաղարճըկէն Կարապետ Միքիլեան կը փնտռէ Գրիգոր և Գէորգ Մխիթլեանները: Իմացնել՝ «Յառաջ»ի խմբագրութեան:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

Դ. ԳԻՒԶԱԼԵԱՆԻ

ՀԱՅ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՄՏՔԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄԸ

(ՄԱՏԵՆԱԳԱՐ «ԴՐՕՇԱԿ»)

Գինն է 8 ֆր., Ամերիկա, Անգլիա եւ անգլ. գաղութները կէս տոլար:

Դիմել,— H. Kentouni, 36, Ave. Chevreul, Asnières (Seine.)

ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԸ
LA MENACE
?

ԲՈԼՈՐ ՀԱՅ ՄԻԱԲԱՆՆԵՐՈՒ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԵԱՆ

Հայկական եռագոյն ժապաւէններու Ֆրանսայի միակ կեդրոնատեղին է՝

Գրատուն Ն. ՅԱԿՈԲԵԱՆ
191 Cours Lafayette
Lyon

Սկսեալ մէկ սանթիմ լայնքէն մինչեւ քանակ եւ փոքրաքանակ վաճառում:

Փափաքողներուն նմոյշներու եւ գիներու ցուցակը ձրի կը ղրկուի:

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ԱՐՍԷՆ ԱՒԷՄԵԱՆԻ

„ՍԻՐՈՅ ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԻ ԵՐԳԵՐ„

Ա. Շարք

Տպ. Լիոն, 1927: Գինն 5 ֆրանք

կը ծախուի նաեւ ցառաջի խմբագրատունը:

„ԳԵՂՈՒՆԻ„

Յառաջի խմբագրատունը սակաւաթիւ օրինակներ կը գտնուին վենետիկի Միսիթարեան այս շքեղ հրատարակութենէն, որ կը պարունակէ ծանօթ գրագէտներու գործեր եւ բազմաթիւ գեղարուեստական նկարներ:

Թանկագին կազանդէրք մը: Գինն 3.50 տոլար կամ 90 ֆր.:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Է. ՍԹԷՖԻՔԻ

106 Kléber, Շեն. Passy 72.56

Կը կատարէ Ֆրանսա եւ Յունաստան մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան գործողութիւնները.

AFFIDAVITի (*Ապֆիտավիթ*)

Դիմել՝ ամէն օր կէս օրէ վերջ ժամը 4—7.

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ

Վ. ԵԱՐՃԱՆԵԱՆ

5 Rue Cardinal Mercier
(Նախկին Rue Nouvelle)
Tél. Cent. 96,70 եւ 97,39

Կը կատարէ Ֆրանսա մտնելու կամ բնակելու արտօնութեան պաշտօնական գործողութիւնները, արագ կերպով: Նաեւ դատական եւ վարչական ամէն տեսակ գործեր կը ստանձնէ:

Դիմել ամէն օր 9-12 և 2-7

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ՍԵՆԵԱԿ

ՎԱՉԱՆ ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄԵԱՆ

11 RUE DU VIADUC
ISSY-LES-MOULINEAUX

Tél. 83, իսի-լէ-Մուլինօ

Կը ստանձնէ ամէն տեսակ քաղաքային, առեւտրական, ամուսնական, ժառանգական դատեր եւ նահիւրալիգասիօն:

Մեծ դիւրութիւններ բանուորներու համար. Դիմել՝ ամէն օր 10—12 եւ 5—7:

Շաբաթ օրերը խորհրդակցութիւնը ձրի է:

ՏՕՔԹ. Յ. ՏԻՐԱՑ (ՏԻՐԱՑՈՒԵԱՆ)

Վկայեալ Փարիզի Բժշկական Ֆաքիւլթէին, (Licencié ès Sciences) Նախկին Interne Hôpital des Enfants maladesի եւ մանկապէտ մանկանց եւ ներքին հիւանդութեանց

24, Rue des Grands Augustins, Paris (6e) Place St. Michel

Հիւանդ կ'ընդունի Գ., Երե. և Շբ. օրերը, ժամը 1էն 4

Ինչպէս նաեւ մասնաւոր ժամադրութեամբ

Métro St. Michel եւ Odeon

ԶԱՆԱԶԱՆ ԳԻՐՔԵՐ

20 ՖՐ.Է ՎԵՐ ԳԻՐՔ ԱՊՍՊՐՈՂԻՆ 5 ՖՐ.ՆՈՑ

ԵՒ 30 ՖՐ.Է ՎԵՐ՝ 10 ՖՐ.ՆՈՑ ԳԻՐՔ ՄԸ ՆՈՒԻՐ

Ապա Նապար 3, Արձակ էջեր Իսահակեանի 12.50, Աւազակապետ 30, Թիապարտ 30, Առանց գաւառանքի 50, Հերովթիոս Պէքքի Մուսթաֆա 5, Մտերիմ զրոյցներ 30, Բարեկենդանի կուտիները 2, Աշխին-ժալ-Ալան 4, Միւրինա 8, Երեք տարի ժանթինի մէջ 5, Ռաֆայէլ 18, Երազահան 5, 6, 10, Երգարան 6, 10, 12.50, 15, 25, 30, Աթլանթիտ 15, Նատիա 10, Լուսաբերան 5, Հօճա Նասրէտտին 17.50, Վանականին աչքը 18, Վարժապետին աղջիկը 18, Լուսանկարչութիւն 3, 10, Ձայնը 25, Սուլամիթ 6, Ծովին աղջիկը 5, Ութ հէքեաթներով Թալխման 4, Քերթ. Պ. Դուրեանի 5, Տաղ եւ նամականի Լէպլէպիճի 5, Զարշլըը Արթին 5, Ճնպըրթաց Նորածինը 2, Տարտար Բառարան 75, Ինքնուսոյց գրուցատրութիւն 10, Թէքալոշըլիկներ 15, Միրային ոչիը մը 15, Ուշ Լինի 3, Զգայուն կինը 5, Աշուղ Ղարիպ 5, ՁԱՐԼՍԹՕՆ 3, Փեսայ գտնող 2, Հողիս աքսորեալ 10, Սրուանձտեանցի Հայկ. Ձայն. (6 տետր.) 90, ինչպէս նաեւ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆի, ՇԱՆԹի, ՕՏԵԱՆի, ՐԱՊԻ, ՇԻՐՎԱՆԶԱԴԷի ամբողջ գործերը, ԲՈԼՈՐ արտասահմանի նոր հրատարակութիւնները ԱՆՄՐՑԵԼԻ պիներով: Պահանջել գրացուցակ: Նուէր տրուած գիրքերուն ցանկին հետ:

VAHRAM SÉVOUNI 31 Rue Kléber, Issy-les-Moulineaux (Seine).

ՏՊԱԳՐԱԿԱՆ ՏԱՌԵՐՈՒԻ

ՁՈՒԼԱՐԱՆ «ԾԵՐՈՒՆԵԱՆ»

ՀԻՄՆՈՒՄԱԾ 1887Ի

Ձուլարանս օժտուած ամենավերջին սիսթէմ մեքենանե-
կը ձուլէ հայերէն եւ Թուրքերէն ամէն տեսակ տառեր լա-
գոյն եւ տոկուն մետալի գործածութեամբ:

*Ամերիկեան չափերով տառեր հոս կը ձուլուին մասնաւոր իրդ-
վրայ միայն:*

Ձուլարանս կ'ընդունի նաեւ տպագրանքներ՝ տպագրական, կազմ-
րական մեքենաներու, գործիքներու եւ ամէն տեսակ պիտոյքնե-
տպագր. թուղթ, մելան, pâte à rouleau, պլինձ գիծ էլայլն, ղր
հայթայթէ Ֆրանսական ծանօթ տուներէ:

Դրամ եւ ամէն ապսպրանք ուղղել հետեւեալ հասցէով

V. VARTANOFF, 24 rue Campo-Formio, Paris (13e)

THÉS YAVROU

ԹԷՅ ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ 1880Ի

*Ամէն տեսակ անուշով ծրարով Թէյեր, ընտիր, հոտ
ւէտ, ախորժահամ:*

ՊԱՀԱՆՋԵԼ ԱՄԷՆՈՒՐԵՔ ՓՐԱՆՍԱ
ԵՒ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆՑ ՄԷՋ
Հասցէ՝

COMPTOIR DES THÉS YAVROU
23, Rue Senac, MARSEILLE

ՄԱՆՕԹ.— *Կը փնտռուին Գաղղիոյ եւ գաղթականութեանց մ
ուսեասեղէնի ճիւղին մէջ վարժ եւ պատուաւոր ներկայացուցչ
բացի Փարիզ, Նիս, Լիոն եւ Մարսէյլ քաղաքներէ:*

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ Ցօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

*Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամ
ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մ
գէտը կ'ընդունի Գ., Ե. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 3—5: Քթի
կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը
1—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19: Կիրակի 9—12:*

ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՆԵՐՔԻՆ ՄՈՐԹՈՒԱՑԻՆ ԵՒ ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹ

126, Rue du Faubourg St. Denis

Metro : Gare de l'Est Téléphone : Nord 84-04

Ընդունելութեան ժամեր՝ Ամէն օր 2.30-7.30—կիրակի եւ տօն օրեր

ԿԱՇԻԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

TANNERIE DE LA DEULE

9 rue Charlot, Paris, մէթրօ République, Tél. Archives 05—

Մեծաքանակ և փոքրաքանակ վաճառում ամէն տեսակ կաշիներու, հրապարակի գինէն աժան

Ներքանցու կաշի,
Քունփօն (*կռնակի մասը*) Ա. կարգի քիլօն 32, 34,
Բ. կարգի քիլօն 24, 26, 28, ֆրանք,
Քոլէ (*վերի մասը*) 14, 16, 18 ֆրանք:
Ֆլան (*կողի մասը*) 14, 15, 16 ֆրանք:

Մասնաւոր դիղէ հայ կօշկակարներուն կը խօսուի հայերէն եւ Թուրքերէն:

Դ. ԹԱՒԻՐԵԱՆ

19 RUE HENRI MONNIER
PARIS (IXme)

ՓՈՐՁԱՌՈՒ ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ

ՏՈՒՐՔԻ ՇՐՋԱՆԸ ԵԿԱ՛Ի...

Վաճառականնե՛ր, կանոնաւորեցէ՛ք ձեր հաշիւները, դիմելով մեզ
խուսափելու համար տարապայման ՏՈՒԻՐՔԵՐԷ:

Կը ստանձնենք տոմարակալութեան եւ տուրքի վրայ ամէն տեսակ գործեր: Բացարձակ գաղտնապահութիւն եւ դիւրամատչելի գիներ:

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITEUR
208bis, Rue Lafayette Paris

Le Gérant: H. TEURNIER